L. ET M. ANNÆI

SENECÆ

TRAGOEDIÆ:

Post omnes omnium editiones recensiones-que editæ denuo, & notis

THO. FARNABII

illustratæ.

LONDINI,

Excudebat JOHANNES REDMAYNE,
MDCLXXV.

LONDINI
Ex officinâ Iohannis Redmayne
MDCLXXV

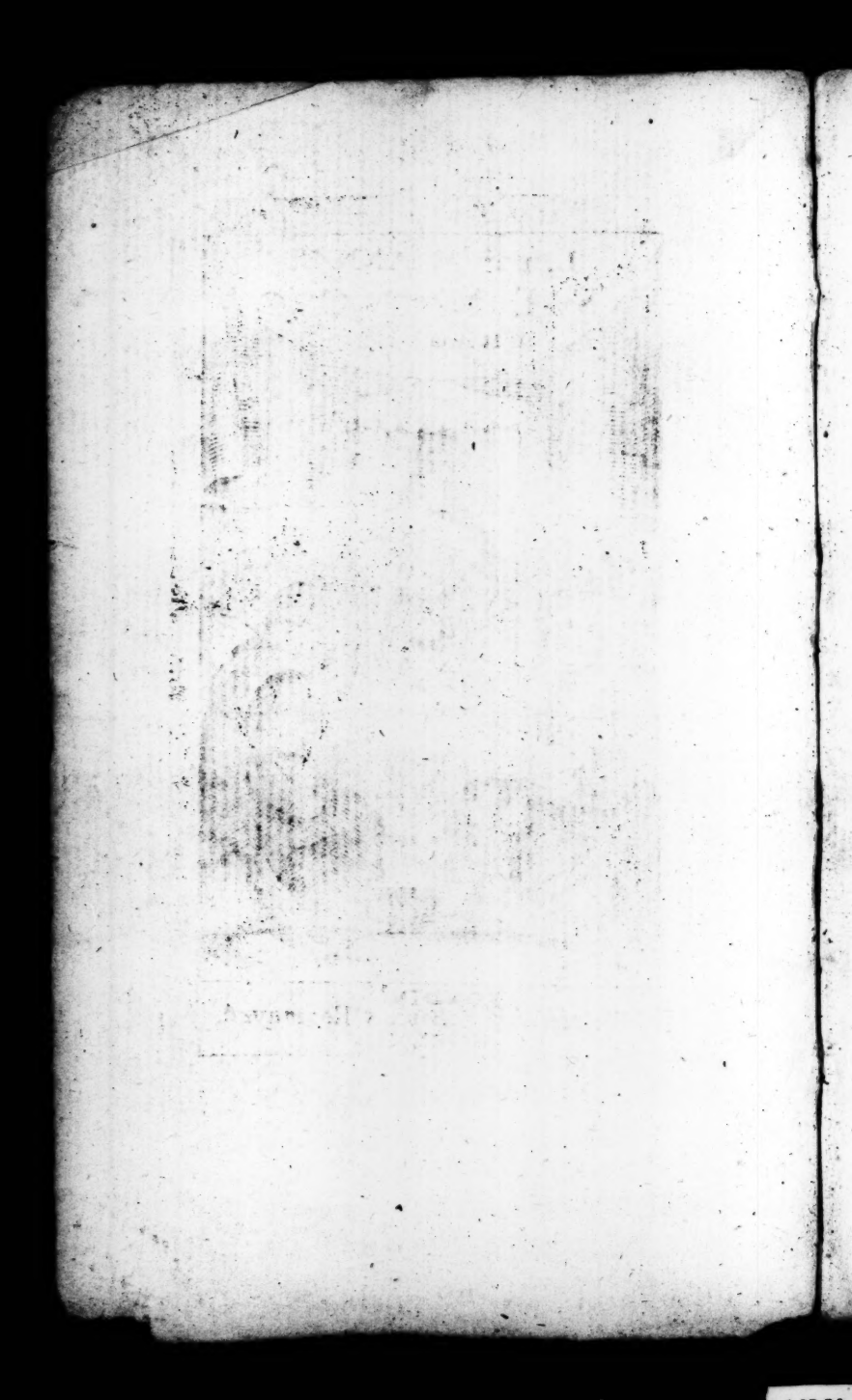

L. ET M. ANNÆI

SENECÆ

TRAGOEDIÆ:

Poſt omnes omnium editiones recenſiones-
oneſque editæ denuo, & notis

THO. FARNABII
illuſtratæ.

LONDINI,

Excudebat JOHANNES REDMAYNE,
MDCLXXV.

871
S2 t. 1
1675

Viro literarum humaniorum ſtudiis Clariſſimo

D. THOMÆ ROLANDO.

QUod antiquis, apud quos nihil niſi auſpicio prius ſumpto gerebatur, factitatum, ut ex more, *a* nuptiis Auſpices interpoſiti, quamvis auſpicia deſiiſſent, ipſo tamen nomine veteris conſuetudinis veſtigia uſurparent; hoc pleriſque noſtrum, quos vexat inſanabile hoc ſcribendi cacoëthes, uſu venit, ut quamvis patronorum exoleverit cum autoritas, tum benignitas, non citra ambitionem tamen ſummis & gravibus viris perituræ chartæ tutelam obtrudamus. Mihi vero illud hic neceſſario advenit. *b Epiſtolam namque accipiebant olim tragœdi, quibus pro ſe* (ex ſua ſc. perſona, in poëmate Dramatico) *loqui non licuit.* c *Quam vocaliſſimus aliquis è Curionibus eligebatur qui legeret*, ſi quid eſſet, quod vel à principe petitum, vel populo commendatum vellent. Quidnam igitur id eſt quod tragicorum nomine per epiſtolam ego quaſi theatralis præco exequi velim? Ipſorum equidem tragicorum dignitati parum conſulere, politioris literaturæ virorum judiciis & quantum ubique eſt venuſtiorum hominum ingeniis diffidere viderer, ſi in tragœdiæ late patentes laudes diſcurrerem. De hârum tamen autoribus & ordine ſunt quæ lectorem monitum velim; ſed, pro more, ſeorſim. Cum vero eo ſit malignitatis ventum, ut bonas literas (quæ ſibi olim in fularum loco) non aliud maneat præmium quam convicium, neque id à Momis modo, ſed & Archilochis, dum πέτρῃξ μὲν πέτρῃσιν ἐχθεὸς μύρμαξι δ' μύρμαξ, Tutani vel ἀλεξικακίτης patrocinium fruſtra invocem. Si tamen larvas &

aVal: Max. 2. l. 1. c.

b *Martialis epiſt. ad 2. lib. epigr.*

c *Plinius epiſt. 4. lib. 7.*

Romanæ Orcheſtræ ſiparia minus infeliciter ſublata viderit delicata hujus ætatis juventus, cui cum *d* Grammatico illo τὸ μέγα βιβλίον ἴσον τῷ μεγάλῳ κακῷ, & quæ librum (qualem ille puellam, *Nolo*, inquit, *nimis facilem difficilemve nimis: Nec volo quæ ſatiet nec volo quæ cruciet*) librum, inquam, probet, qui ingenium acuat, non torqueat, non obtundat: Si hic reperiat æquanimus ſpectator unde nec queratur *lumbos ſedendo, oculos ſpectando dolere*, neque ſibi opus eſſe Theſpidis plauſtris quæ tricubitales commentarios, ocioſa ſcholia, voluminoſas criticorum animadverſiones, varias lectiones, adverſaria, adnotationes, &c. vehant; cum illi ruſticanti vel etiam peregrinanti, ad manum, imo in manu ſit tragœdiarum Lat. decas expeditiori elucidata opera: habebit, de quo illi gratias agat, cujus auſpiciis publicum indipiſcuntur admarginales iſti ignarii & ocliferia, quæ lectoris, non omnino ab his ſtudiis feriati, aurem vellant. Tu autem (vir humaniſſime) cui gratiſſimam ſemper fuiſſe nôrim ipſam cothurnatam philoſophiam, nec apparatum hunc utcunque rudem, fæces, ceſpiteſque aſpernare; & hoc qualecunque cape eo quo offertur animo, ſimplici, candido, facili. quod autem ab ingenio meo habet leve, genio tuo penſa, & feliciter vale.

d Callimacho apud Athenæum 3. l. 16.

Officioſo amore tibi devinctiſſimus

THOMAS FARNABY.

AD

AD LECTORES.

INtroite sultis, considite, aures atque animos advertite. Huc vel ipse Cato intret, expectet, spectetque. Neque enim hic prodeunt veste exutæ Mimæ, aut nudatæ uxores Summæianæ; sed graves matronæ, cothurnatæ Deæ. Namque hic philosophia dominatur cothurnata, personata regnat Stoa, ubi verus ille antistes Stoæ Seneca histrioniam facit, imo in scenam ipse venit. Quidni enim credamus opt. fidei historico, Senecam carmina crebrius factitasse, postquam Neroni amor eorum venisset? Aut cur non animis juxta ac pedibus eamus in sententiam doctissimorum hominum, quotquot eruditum hunc humaniorum studiorum attigerunt pulverem, & penitiores hujus literaturæ Criticæ sacris sunt operati? Qui omnes anxia jampridem habita disquisitione, pro varia autorum mente, è temporum, occasionum, prologorum & argumentorum discrimine, dissimili charactere & stylo, modulamine in choris impari οἰκονομίᾳ, artificio in repræsentationibus & narrationibus, diversa denique placitorum & sententiarum disciplina, non agnoscunt modo Marcum illum seu patrem Senecam qui Orchestram quatit Euripidis, sed & admittunt illum alterum qui colit hispidum Platona, Incassumque suum monet Neronem. Quamvis & eorum utrique quasdam ex istis tragœdiis abdicent, merito relegatas ad Rhetorum scholas, quas olent leviculæ ingenii strictura, vitreæ acuminis scintillationes, atque ex subtili argutiarum, quem vibrant, fulgore, ignes fatui & fumus. Fretus itaque judicio Illustrium virorum Ant. Del-Rii, Fusti Lapsii, Fos. Scaligeri, maxime vero Cl. Dan. Heinsii, à quibus Dispertiti viri, dispertiti ordinis, altam Medeam, floridum Hippolytum, divinam tragœdiam Troa-

das

das L. Annæo Senecæ philosopho adscribo, nec non eidem (si ab Heinsii judicio discedere liceat) πολυμάνδρου Oedipoda: Senecæ Tragico Agamemnona, Herculem Furentem, Thyesten, & ejusdem ferme cum Thyeste commatis, accersitarum ambitiose sententiarum, affectati acuminis ambigue & ab inexspectato respondentis, Thebaida; nisi potius autorem habeat proprium; poëtastro cuipiam è Declamatorculorum schola otiosum Herculem in Oeta; nec feliciori artifici languidam Octaviam. Atque hic mihi ab autoribus & tragœdiarum dignitate ordo. neque is sine exemplo, sine autoritate. Post alios indicavit hoc J. Lipsius, expressit Delrius; &, nisi hoc illius consilium prævertisset typographi festinatio, expressurus erat vir Literis juxta ac Humanitate Clariss. D. Heinsius in editione sua, quam prius secutus sum, ut & in hac editione nupcram illam è recensione Consummatissimi Exactissimique Viri P. Scriverii; è cujus Musæo secundas in Senecam curas sperare possumus, adeo multa humaniter ostendebat mihi à se adnotata, præter censuras, varias lectiones, conjecturasque insignes Cl. V. Hugonis Grotii, & chirographos insuper codices, quibus est instructissimus. Et quoniam, ut citat illud Antiphanis Deipnosophista,

μακάριόν ὄστιν ἡ τραγῳδία
Ποίημα χᾖ πάντ' εἴγε πρὸς τὸν οἱ λόγοι
Ὑπὸ τῶν θεατῶν εἰσὶν ἐγνωσισμένοι,

Argumentum cum tragœdiis tum scenis singulis præfixi, locos obscuriores notis ad marginem illustravi, levibus illis quidem & quarum prope pudet, sed χᾖ τ' ὕλαν ἀποκεκωφέναι. Quis enim non videt τὸν μῦθον εἶδ' ἀεχλὺν καὶ οἶς ἠχλὺν τ' τραγῳδίας; intumescere ista monstris fabulosis & Palæphatia farciri papyro? Verum & hæc & errata, si qua, me absente & apud Belgas degente, parùm caverunt operæ Typographicæ, vos candore vestro sublevate atque adjuvate, ut vos servet Salus.

THO. FARNABY.

In Senecam Tragicum brevibus Notis à Præstantiss. viro

D. THOMA FARNABIO

illustratum.

ORcheſtram Senecæ, denſamque evolvere nubem,
Molita eſt vaſto ducta labore manus.
Reſtabat brevitas. FARNABIUS attulit iſtam:
Et lucem brevitas ingenioſa dedit.

Daniel Heinſius.

In Senecæ Tragœdias à viro digniſſimo eruditiſſimoque

THOMA FARNABIO

recenſitas, & notis illuſtratas.

ARmare Muſam Seneca dum Latiam ſtudet
Cothurno; honeſtum, ſplendidum, auguſtum ſatis,
At arctiorem Diva quam ferret, dedit;
Nodiſque fixit, nulla quos acies ſecet.
Hinc præpedito Muſa ſubſiſtit pede,
Et ne Tragœdi claudicent, oritur metus.
FARNABIUS iſtud ſedula mente intuens;
Muſæ labores, difficultates, moras,
Umbras Theatri, nubilas ſcenæ fores,
Et dura Tragicæ vincla Melpomenes videns,
Opus ut vel ipſo, ad Oedipum, Oedipo foret;
Exurgit, Erebum luſtrat, expurgat Stygem
Nigram, Tragœdis lampadem accendit novam,
Solvitque preſſæ compedes duras Deæ.
Splendor cothurno jam redit, nitet chorus,
Spectator alacris cernit ardentes faces,
Æquoque Iambus integer conſtat pede;
Offenſa reſtat nulla, non gryphus manet.
Hem macte, Tragicum nil tibi accidat aut tuis,
Qui de Tragœdo tam bene es meritus tuo!

Richardus Andreæ. M. D.

Lite-

Literatiſſimo, amiciſſimo, candidiſſimoque pectori
THOMÆ FARNABIO,
Sonulum Hendecaſyllabicum ſacro.

VItæ ſcena magiſtra ſingularis,
Scenæ vita Tragœdus; in tragœdis
Lux primæ Seneca eſt ſuprema ſedis;
Quâ Tu lux Senecæ ſimul locaris.
Das ſtellis ſupereminere claris,
Tanquam ardentibus undecunque tædis,
Et mendis Tragici medere fœdis;
Noſtris unde nepotibus canaris.
Lugdunum neque te modo Batavis,
Londinumve ſuis legat Britannis,
Urbem Æternus utram tenere mavis:
Cunctis quin legitor locis & annis;
Nec linguis hominum ferire pravis,
Et cedat tibi temporum tyrannis.

Hugo Hollandius.

De Opere, operis Autore, autoris Interprete, Interpretis Amicus,

Laur. Arbiakerus.

DRamata ſi ſpectes, eſt alta Tragœdia princeps;
Si Tragicos, Senecæ prima corona datur.
Sic tu, FARNABI, *tractas Drama atque Poëtam:*
Ut ſint Interpres, Drama, Poëta, pares.

Viro de re literaria optime merito,
THOMÆ FARNABIO.

ERipuit Senecæ vitam Nero peſſimus: at tu
(Quod majus) vitam reſtituis Senecæ.
Lucius Annæus nunc rite vocetur: & *annos*
Luſtratus per te *luceat* innumeros.

Na. Tomkins.

MEDEA.

PERSONÆ.

MEDEA. CREON. CHORUS.
JASON. NUTRIX. NUNCIUS.

ARGUMENTUM.

Medeam, cujus ope vellere aureo potitus fuerat, Iason ob maleficia repudiarat. thalamis exturbatam, & Corintho (quo jam profugerat Iason) ejici oportebat. Illa, unius diei impetrata mora, Creusa Creontis regis Corinthiorum nata Iasoni desponsata pallam aliaque munera magicis infecta venenis mittit: quibus induti ignem corripuit palla, miserque exarsit nova nupta una cum patre in nata auxilium accurrente. Medea deniq; filiis, quos Iasoni pepererat, in patris conspectu trucidatis per aëra ausugit.

ACTUS PRIMUS.

MEDEA.

Medea deserta superos inferosq; Iasonis ultores invocat.

a Di conjugales; tuque b genialis a *Iupiter & Iuno γαμήλιοι,*
c Lucina custos; d quæque e domitorem freti *seu τέλειοι.*
f Tiphyn g novam h frænare docuisti ratem; *Hecate seu Suada nuptiarum conciliatrix, pronuba Diana, operis domestici & familiæ administranda*
Et i tu profundi sæve dominator maris;
Clarumque k Titan l dividens orbi diem;
m Tacitisque præbens conscium sacris jubar

præses. Lucina de qua mox, nota. c. Venus γενετυλλὶς genituræ domina. Genie (qui quod una natus sit natosque tueatur, vel quod ut generemur curet, à gignendo nomen habet) & Hymenæe. de quo Thebaid v. 262. b Qui in Genii honorem nuptiis sternitur. c. Εἰλείθυια, puerperii præses Diana, parturientibus à Parcis præfecta, quod ipsam sine dolore in utero gestasset mater, & absque sensu in lucem edidisset. Callimach. Lucina dicta Ovid. dedit hæc tibi nomina lucus, Aut quia principium tu dea lucis habes. ad pariendum autem confert Luna. d Minerva. e Vide Troad. 817. & inf. v. 312. & 617. f Gubernatorem navis in Argonautica expeditione. g Primam infra v. 318. h Metaph audacior. i Neptune. k Sol fili Hyperionis, qui unus e Titanibus. vi. Herc. Fu. 966. l Alternam præbens utrique Hemisphærio lucem. m Nocte & in locis secretis fieri solitis, magicis, necromanticis, aliis, Eleusinis. vi. Herc. Fu. v. 500. & v. 844.

Hecate

n *Vide Hippolyt.* ℣. 411.
o *Vel generaliter deos, pro more, in contrahendis nuptiis jurejurando testes adhibitos: vel Sidera & Horas infr.* ℣. 481.
p *Infernis, sacris, magicis iniciata.*
q *Hiatum & cacam voraginem aternæ noctis, i. mortis & inferorum. Vid. Herc. Fu.* 609. *Thyest.* 830.
q *Infera, tristia, obscura, letalia,* p *mala, opposita superis, latis, lucidi, vitalibus, benis.*
s *Umbras, seu animas impiorum* u *Igniferaloris tribue moderati* u *juga corpore exutas.*

Hecate triformis; o quosque juravit mihi
Deos Jason; quosque p Medeæ magis
Fas est precari; q noctis æternæ chaos,
Adversa superis regna, s manesque impios;
t Dominumq; regni tristis, & u dominam fide
x Meliore raptam, voce non fausta precor:
Adeste, adeste sceleris y ultrices deæ,
a Crinem solutis squallidæ serpentibus,
Atram cruentis manibus amplexæ facem,
Adeste, b thalamis horridæ quondam meis
Quales stetistis: c conjugi letum novæ,
Letumque d socero & e regiæ stirpi date.
f Mihi pejus aliquid, quod precer sponso malo;
Vivat; per urbes erret g ignotas egens,
Exul, pavens, invisus, incerti h laris:
Me conjugem optet: limen alienum expetat,
Jam notus hospes: quoque non aliud queam
Pejus precari, liberos k similes patri,
l Similesque matri. parta, jam parta ultio est.
m Peperi. querelas, verbaque incassum fero.
Non ibo in n hostes o manibus excutiam faces,
Cœloque lucem. spectat hoc q nostri sator
Sol generis? & r spectatur, & curru insidens
Per solita s puri spatia decurrit poli?
Non redit in ortus, & remetitur diem?
Da, da per auras curribus: patriis vehi.
Committe habenas, genitor, & flagrantibus
Igniferaloris tribue moderati juga.

t Pluto iem. u Proserpinam, x Neque enim ea mente rapuit eam Pluto ut repudiaret, quod fecit in me Jason. y Eumenides, Pœnæ, Furiæ. Herc. Fu. ℣. 100. a Erinnys. Furiæ, excutite pronam flagranti vertice pinum Strideatesque comas. b Nuptiis infausti exitus furias statuunt auspices & pronubas. Nam mihi nec Iuno, nec Hymen, sed tristis Erinnys Prætulit infaustis sanguinolenta comas. Hypsipile Ovidiana, vide Octav. 23. & 158. c Creusæ al. Glauce. d Creontis. e Libanis Iasonis misque. f Suggerite mihi pejus aliquod letho malum quod Iasoni imprecer. Et hoc est, Vivat. Gruterus subintelligit est, hoc sensu: Quod ad Iasonem spectat, non mihi opus Furiarum opera; est enim ad manum quod ei imprecer omni morte pejus, vitam exulem atque inopem. g Inimicas. h Domus, loci inhabitandi. i Namque & hic apud Creontem hospes est. k Perfidos. l Venenficos, crudeles. m Liberos tales futuros. vel, quos in patris ultionem trucidem, peperi. n Creontem, Creusim, Iasonem & liberos? o Ex manibus σὺν δαὶ χοι illas Creusæ nuptiis præferentium. de facibus, vide quæ ad vers. 163. & vers. 507. Theb. & infr. vers. 112. p Inducamque extinctis facibus tenebras. q Æthes enim Medeæ pater fuit, Solis ex Persa Neptuni filia natus. r Annon horrens refugit, vultusque suos tegit; s Non mutati, nulla nube maculati, nec in ortum redeuntis, ut in celere Thyesteo; vid. Act. 4. cum choro, & act. 5. Thyest. t Me avitis, ut Phaetontis quondam paterno curru, u Equos igni pedes, flammivomos,

Gemino

x Gemino Corinthus litori opponens moras,
Cremata flammis maria committat duo.
Hoc reſtat unum, pronubam thalamo feram
Ut ipſa pinum, poſtque y ſacrificas preces
Cædam dicatis z victimas altaribus
Per z viſcera ipſa quære ſupplicio viam.
3 Si vivis, anime: ſi quid antiqui tibi
Remanet vigoris, pelle fœmineos metus,
Et inhoſpitalem a Caucaſum mente indue.
b Quodcunque vidit Phaſis aut Pontus nefas,
Videbit Iſthmos. effera, ignota, horrida,
c Tremenda cœlo pariter ac terris mala,
Mens intus agitat: vulnera, & cædem, & va-
Funus per artus. levia memoravi nimis:
d Hæc virgo feci. gravior exſurgat dolor.
Majora jam me ſcelera poſt partus decent.
Accingere ira, teque in exitium para
Furore toto: e paria narrentur tua
Repudia thalamis. quo virum linquis modo?
Hoc quo ſecuta es. rumpe jam ſegnes moras:
Quæ ſcelere pacta eſt, ſcelere rumpetur fides.

x *Et combuſtam Corinthiacum Iſthmon cum urbe in qua Creon, Iaſon, Creuſa.*
Sic Qui ſecat & geminum gracilis mare ſeparat Iſthmos, Nec patitur conſerre fretum; ſi terra recedat, Ionium Ægæo franget mare.
y *Facem è pinu. vid inf. ℣. 111. & Thebaid. ℣. 263. Sunt qui Spinum legunt: nam & è Spina alba faces nuptiales fieri ſolitæ.*

innuit autem ignem illum venenatum quo Creuſam per litura ſit cum patre ſuo. z In nuptiis quidem adhibitæ preces & ſacrificia. Medea autem incantationes ſuas intelligit. 2 Liberos ſuos ex Jaſone innuit, quos mactare inſtituit. 3 Se ad vindictam incitat. a Feritatem & crudelitatem Heniochorum & Scytharum qui ad Caucaſum. Thyeſt. v. 1046. vel etiam meam quæ è Colchide. b Tale hic in Corintho patrabo facinus quale olim in Colchis cujus Phaſis fluvius eſt, quæ jue Ponto conterminia. ubi ſc. fratrem Abſyrtum diſcerpſi diſperſique, ut patri me inſequenti moram injicerem dum artes diſſipatos colligeret. c Diis & hominibus abominanda. d Hæc in fratre Abſyrto feci virgo ut Iaſoni nuberem, cui nuptæ & ex eo matri factæ, ne dimittar, vel etiam in repudii vindictam, majora ſunt ſcelera excogitanda. e Nuptias proditione patris & cæde fratris concilliavi, repudium cæde ſuperinductæ Creuſæ & propriorum liberûm ulciſcar.

CHORUS.

Chorus è mulieribus Corinthiis Iaſonis & Creuſæ nuptiis Epithalamium præcinit.

f AD regum thalamos numine proſpero,
Qui cœlum, ſuperi, quique regunt fretũ,
Adſint, cum populis g rite faventibus.
Primus ſceptriferis colla h Tonantibus

f *Ad Iaſonis & Creuſæ nuptias.*
g *In ſacris principium inaugurationibus, adoptionibus, nuptiis, adſtantes favebant lingua, id eſt, malis verbis abſtinebant, bona dicebant* εὐφήμως: *votis & acclamationibus fauſta latæque ominati. vid. Octav. 697.*
h *Iovi & Plutoni. Dii quidem rubentes tribuunt manubias, eaſque interdiu miſſas: Summano albas vel nigras, eaſque noctu. Sed & Iuno, Pallas, aliique è diis fulmen jaculari dicuntur, ſed quod à Iove acceperint.*

i Neptuno, Apollini, Martis taurum immola vi, Iovi nequaquam vult Servius. Has itaq; infaustas fore nuptias ominatur. Sed τῷ Διὶ ὃν γονῆ ταῦρος πάγκοινος εἰς τέλος ἔρχεται. Xenoph. Cyrop. Et, ἱθυσον τῷ Διὶ Σωτῆρι, πανδημεί. Iulian. ad Libanium k Iunonem ante omnes, cui vincla iugalia curæ, Candida & intacta placet cervice iuvenca. Vel Venus quæ Pace frui Martem cogere sola potest. Et huc respicit quod subjungitur. 3. Donetur tenera mitior hostia. sic Flaccus, Mactata veniet tenera mitior hostia: quæ meri patera cum thure quan doque tamen sus illi mabatur, & hinc festum ἱερεῖον. vel Pax seu Concordia, unde fluit 2. pleno cum florum copia cornu. alludit que ad κέρας

Taurus celsa ferat tergore candido, 60
k Lucinam nivei femina corporis
Intentata jugo placet: &, asperi (nus,
Mortis sanguineas l quæ cohibet ma-
Quæ dat belligeris fœdera gentibus,
Et 2 cornu retinet divite copiam, 65
3 Donetur tenera mitior hostia.
Et m tu qui n facibus legitimis ades,
Noctem o discutiens p auspice dextera,
Huc incede gradu a marcidus ebrio,
Præcingens roseo tempora vinculo. 70
Et b tu, quæ gemini prævia temporis
Tarde stella redis semper amantibus:
Te matres avidæ, te cupiunt nurus,
Quam primum radios spargere lucidos,
Vincit d virgineus decor 75
Longe e Cecropias nurus:
Et quas g Taygeti jugis
Muris quod caret oppidum
Exercet juvenum modo
Et quas k Aonius latex, 80
Alpheusque sacer lavat.
Cedent l Æsonio duci,
Si forma velit aspici,
Proles ful minis improbi,
Aptat qui juga tigribus: 85
Nec non o qui tripodas movet.
Frater p virginis aspe æ.
Cedet q Castore cum suo

' Ἀχελῴῳ seu Acheloi. Sed & Paci bos cædebatur, verum seorsim extra Deæ conspectum. m Hymenæe, Deus nuptialis, Bacchi filii, &c. mox nora (a) n Legitimis nuptiis. inf. v. 1140. Face quam præfers nuptiis. p Vide Troad. 861. a Namque marcentes auder vibrare coronas. Et quassare faces & noctem ducere ludo. uti decet Bacchi filium Venerisque patrem: aliis Apollinis & Callipes filium. b Veneris stella, nocti præcurrit Hesperus, diei prænuncie Phosphore. Hippol. v. 748. c Ut nox longa quibus mentitur amica, &c. Ita sponsorum, noveque nupturum desiderio tarde procedere videtur dies nuptiis dictus. d Virginis sponsæ, Creusæ seu Glaces. e Atticæ puellas nubiles. Cecrops autem primus erat Athenienfium rex. f Et Lacænas virgines quæ patrio more exercentur virilibus officiis, cursu, venatione, palæstra, idque nudæ. g Laconiæ montis, Spartæ immanis. Virginibus Bacchatæ Latænis Taygeta e Quod tamen postea muris cingi cœpit, prius κώμης ἀφράκτου καὶ ἀπολίτου σχῆμα εἶχεν. i Vincitque Thebanas virgines. Bœotia autem prius Aonia dicta est ab Aone Neptuni filio. k Dircæ fons Bœotiæ prope Thebas Musis sacer, adeoque tacite ipsis Musis Creusam confert. * v. 116. Thyest. cur item sacer sit, v. de ibid. l Iasonis filio Æsonis, qui filius Cretæi, Cretæus Æoli. m Bacchus vid. Herc Fu. 455 v. pulcher, Hippol. v. 751. n Oedip. v. 425. & Hippol. v. 753. o Apollo cujus responsa reddit vates in tripode stans. vid. Oed. 227. v. p Dianæ venatricis, montivagæ, perpetuæ virginis. q Κάστωρ δ' ἱππόδαμος καὶ πὺξ ἀγαθὸς Πολυδεύκης, pulcherrimi, Jove quippe cygno geniti. Hippol. v. 807.

Sic

Polux cæstibus aptior.
Sic, sic, Cœlicolæ, precor,
Vincat *r* femina conjuges,
Vir longe superet viros.
Hæc cum virgineo constitit in choro,
Unius facies prænitet omnibus,
s Sic cum sole perit sideribus decor;
Et *t* densi latitant Pleiadum *t* greges,
Cum Phœbe solitum lumine *a* non suo
b Orbem circuitis cornibus alligat.
c Ostro sic niveus *d* phœniceo color
Perfusus rubuit: *e* sic nitidum jubar
Pastor luce nova *f* roscidus aspicit.
Ereptus thalamis *g* Phasidos hortidis,
Effrenæ solitus pectora conjugis
Invita trepidus prendere dextera,
Felix *h* Aoniam prendito virginem,
i Nunc primum *k* soceris, * sponse, volentibus.
l Concesso, juvenes, ludite *l* jurgio,
m Hinc illinc, juvenes, mittite carmina:
Rara est in dominos *n* justa licentia.
Candida thyrsigeri *o* proles generosa Lyæi,
p Multifidam jam tempus erat succendere *q* pinum.
r Excute solennem digitis * marcentibus *s* ignem.

r Creusa.
s Sicubi soli orienti velut lumini majori suam cedunt lucem stellæ.
t Alludit ad etymon stellarum septistellii ἀπὸ τῦ πλείω id est, a pluralitate & vicinitate stellarum. aliis autem ἀπὸ τῦ πλεῖν quod ortæ navigandi tempus designent, Atlantides, Vergiliæ.
a Lumine notho & mutuato à sole lucens. vide Hippol. v. 741.
b In plenilunio Hippol. v. 742.
c ὡς δ' ὅτι τὶς τ' ἐλέφαντα γύνη φοίνικι μίγνη, &c. Fulget ebur veluti, Tyrio quod tinxerit ostro Mœonis, aut Paphiis lilia mista rosis.
d Thyest. v. 344.
e Hæc ad Endymionem sunt qui referunt rectius ad solem orientem. Quale novo Phœbo aut Tithoni conjuge cœlum Subrubet.
f Vigil, rore nocturno madens, vel luce nova, id est, Aurora roscida, Hypallage.
g Medeæ ad Phasim natæ, sup. v. 44. barbaræ, crudelis, veneficæ, cujus sc. thalamos Jason merito horreat.
h ἀντίθετον Phasidi, id est, barbaræ. Græcam sup. v. 80. vel lege Æoli m. Creonti enim patri Creusæ Sisyphus pater qui filius Æoli. infr. v. 746. commendaturque sponsa à Deo generis authore.
i Namque in priores non consenserat Æson, Æetha certe invito.
k Æsone & Creonte.
* al sponte volent.
l In nuptiis enim dicteria in sponsum sponsamque jacere licuit.
m Epithalamium à virgini us & adolescentibus alterne canratum, ante thalamum ne compressæ à virginibus auditretur vox.
n Lege ista licentia. sc. libertas loquendi quidlibet apud dominos raro permissa est, in Mercurialibus apud Cretenses, Saceæ festo apud Babylonios, Peloriis apud Thessalos, Saturnalibus apud Romanos, ut & nuptialibus.
o Hymenæe fili Bacchi,
p Quod solvit curis corda. Lyæus erit, à λύω. thyrsi autem hastæ quas pampinis intextas Bacchides in Orgiis gestabant. sup. vers. 67.
p In modum spicaram incisam, quo facilius flammam concipiat.
q Supr vers. 38.
r Coruscute, jacta, inquit Delrius. credo ego in nuptiis felicibus Hymenæi partes fuisse ignem nuptialem extinguere, sponsumque & sponsam in thalamos vocare. & ad hanc conjecturam facit quod Medea supr. vers. 27
s inata est velle sacrifices excu ere, infelici omine. & supr. vers. 67.
* Supra vers. 69.
t Fax in nuptiis prælata in honorem Cereris. ignis & aqua adhibita, quod fœtus animantium calore & humore corporentur atque alimentur ad vitam.

t *Dicta joculatoria.* ῥήματα αἰσχρὰ καὶ ἀσχήμονα. Festa dicax fundat t convicia u Fescenninus.
Solvat turba jocos. x tacitis est illa tenebris,
Si qua peregrino nubit fugitiva marito.

Chrysostom. & Lucan 2. nec more Sabino Excepit tristis convicia sella maritus. u Pueri versus Fescennines omni verborum lascivia imo obscœnitate referros cinebant ut novæ nuptæ aures returarent, sed postea prius prætexta, cujus purpura verecundiæ symbolum. dict. a Fescennio Hirurie oppido a liis à fascino. quod ad nimias lasciues (quæ in Epithalamio cinebantur) à Nemesi vindicandas & arcendum fascinum, à præficiis adjici bantur Fescennini x Deducitur ad maritum illa abs quæ facibus, Epithalamio, Fescenninos quę domo patris profuga peregrinum secuta, tapori clim & inconcesso nupsit. quod fecerat Medea, inquam hoc obiicer jactum est convicium.

ACTUS SECUNDUS.

MEDEA. NUTRIX.

Audito Hymenæo furit Medea, quam sedare nutrix laborat, sed frustra.

y *Epithalamium carmen nuptiale chori sc. præcedentis. de Hymenæo vide quæ ad vers. 262. Theb.*

z *Postquam eripuit me patri, patriæ, regno.*

a *Ingratus, immemor.*

b *Herbis & incantamentis illi à me datis vicit aripedes & igni-vomos tauros.*

c *Mare pacatum artub. laceratî fratris.*

d *Itane exhaustam mihi credit omnem malarum herbarum scientiam, & magicas artes ad scelera potentes ut nihil reliqui sit in ipsius vindictam? Quem diserperam, ut meum olim sup. v. 44.*

e *O Medea. suas innuit.*

f *Adonimum revocet priora scelera atque ab iis exempla capias & consilia de futuris.*

g *Vellus aureum arietis quo vectus Phryxus è Bœotia in Colchos transfretavit. vide Troad. vers. 1032.*

h *Ab Jasone, mea arte, consilio, auxilio*

i *Absyrtus frater, ex eodem patre, matre autem Asteri, aliis Ipsea, à me discerptus. supr. vers. 44.*

k *Sparsit enim artus, ut patrem insequentem tardaret vers. 44 supra.*

l *Sparsit incestum.*

m *Mari, ut modo vers. 121. vel regione Ponti, Unde Tomos dictus locus est, quia fertur in illo Membra soror fratris consecuisse sui.*

n *Patrui Iasonis inf. vers. 257.*

o *Emphatice. Eam autem iratam scelus accingor.*

Occidimus. aures pepulit y Hymenæus meas.
Vix ipsa tarditum, vix adhuc, credo malum.
Hæc facere Jason potuit? z erepto patre,
Patria atque regno, sedibus solam exteris
Deserere a durus merita contempsit mea,
Qui scelere b flammas viderat vinci & c mare?
d Adeone credit omne consumptum nefas?
Incerta, vecors, mente non sana feror
Partes in omnes, unde me ulcisci queam.
Utinam esset e illi frater! est conjux; in hanc
Ferrum exigatur: hoc meis satis est malis.
Si quod Pelasgæ, si quod urbes barbaræ
Novere facinus, quod f tuæ ignorant manus,
Nunc est parandum. g scelera te hortentur tua;
g Et cuncta redeant, h inclytum regni decus
i Raptum, & nefandæ virginis k parvus comes
Divisus ense, funus l incertum patri,
Sparsumque m ponto corpus, n & Peliæ senis
Decocta aheno membra, funestum impie
Quam sæpe fudi sanguinem? o at nullum scelus

Irata

Irata feci, sævit infelix amor.
Quid tamen Jason potuit *p* alieni arbitrii
Jurisque factus? *q* debuit ferro obvium
Offerre pectus. *r* melius, ah melius, dolor
Furiose, loquere si potest, vivat meus,
Ut fuit, Jason; sin minus, vivat tamen,
Memorque nostri, muneri *s* parcat meo.
Culpa est Creontis tota, qui *t* sceptro impotens
u Conjugia solvit; quique *x* genitricem abstra-
Natis, & arcto pignore adstrictam fidem (hit
Dirimit: peratur solus hic, pœnas luat
Quas debet alto cinere cumulabo domum.
Videbit *y* atrum verticem flammis agi
z Malea, longas navibus flectens moras.
Nu. Sile obsecro, questusque secreto abditos
Manda dolori gravia quisquis vulnera
Patiente & æquo *a* immotus animo pertulit.
b Referre potuit. *ira, quæ tegitur, nocet.*
Professu produnt odia vindictæ locum.
Me. *Levis est dolor, qui capere consilium potest.*
Et c *elepere sese; magna non latitant mala.*
Libet *d* ire contra. Nu. siste furialem impetum,
Alumna: *e* vix te tacita defendit quies.
Me *Fortuna fortes metuit, ignavos premit.*
Nu. *f* Tunc est probandi si locum virtus habet.
Me *Nunquam potest non esse virtuti locus.*
Nu *Spes nulla monstrat rebus afflictis viam.*
Me *Qui nil potest sperare, desperet nihil.*
Nu. *g* Abiere Colchi; *h* conjugis nulla est fides;
Nihilque superest opibus è tanti tibi.
Me. Medea superest: *i* hæc mare & terras vides;
Ferrumque & ignes & deos, & fulmina
Nu Rex est timendus. Me. *k* rex meus fuerat pater.

p *Huc à Creonte coactus.*
q *Potius quam me deserere.*
r *Epanorthosis.*
s *Magis apposite tamen legas parcas. q. d*
permitte illum,
ô dolor, vita
quam illi dederim frui.
t *Imperio suo.*
u *Mei & Iasonis.*
x *Me.*
y *Nigrum regiæ vel Corinthi fumum sinuoso flexu ascendentem.*
z *Promontorium Laconiæ prope Corinthum hodie Capo Melio, quod per quinque millia passuum in mare protensum venientibus undis in quietum reddit mare, navigantibus moras inji-*

bet. Et rarò hujusmodi flexum dicunt Malæe. Lucan. 6. a Alii legunt Mutus, id est, tacite & dissimulanter b Parpari reddere, ulcisci. c Tegere, celare κλεπτεῖν vid. Herc. Fu. 798. v. d Aperite occurrere e Etiam si tacita quiescas, vix tuta eris; multo minus si quid moveas. f Tunc quidem fortitudo est probanda ubi te aliquid per vi tutem consequuturam speres, alioqui furor est, stupor, desperatio, &c ultra spem & vires niti. g Te alienari, tibi infestos esse Colchos & Iasonis. i Quæ omnia hæc arte sua potest perturbare, inque sua opera vocare. vel quid si interrogative legamus hoc modo? An verò hic vides maria, terræ motus, ferrum, ignes, deos, fulmina quæ etiam fortis timeat? cum ex præceptionibus Ethicis, ἐγὼ γὰρ μανούμενος καὶ ὑπάλυκτος, εἰ μηδὲν σοβοῖτο, μήτε σείσμὸν, μήτε κύυσμα. &c. atque ad hanc conjectu am meam faciunt quæ preced bant v. 160. quæque sequuntur & tamen rex est timendus, arma, &c. k Neque tamen eum timui, verum Iasoni contra eum arti.

l *Non etiam Gi-ganteæ & terra ô dentibus ser-pentinis edita.*
NU. Non metuis arma? ME. *l* sint licet terra edita.
NU. Moriere. M *f.* cupio. NU. profuge. ME. pœnituit *m* fugæ.
Namque & hac in mea arte fretus debellavit Iason.
Medea fugiam? NU. *o* mater es. ME. *p* cui sim, vides. (eiscar prius.
NU. Profugere dubitas? ME. fugiam: at ulm *Qua patrem deserui, Iasonem secuta.*
NU. Vindex sequetur. ME. forsan inveniam *q* moras.
NU. Compesce verba; parce jam demens minis,
n *Emphatice. E gone tam magicis potens? tam pijs pertinax & periculà contemnens?*
r Animosque minue. *tempori aptari decet.*
ME. *Fortuna opes auferre, non animum, potest.*
f Sed cujus ictu regius cardo strepit?
Ipse est Pelasgo tumidus imperio Creon.

o *In liberorum tamen gratiam fuge. vel respicit ad v. 25. supp Ex quo tamen sim vides, Iasone sc. q Ut cum me sequeretur pater, sup. v 44. & 133. r Animi pertinaciam & ferocium. f Sed crepuere fores regiæ quis egreditur?*

CREON. MEDEA.

Creon Medeam in exilium propere abire imperio urget: illa diei unius moram vix impetrat.

a *Colchorum regis.*
b *Qui non patri pepercit, non fratri.*
c *Medeam de medio tollere statueram.*
d *Iason.*
e *Satellitum aliquis vadat & avehat.*
f *Ironice q. d. nocentissima*
p *Si rex justus es, de cau'a mea prius cognosce, si tyrannice pro libidine imperas, inaudita causa ejice.*
h *Regia subjecta pati nefas ne dispares de imperio æquo aut iniquo, sed quod regi libet ferat,*
i *Cognita causa data que sententia sera venit expostulatio.*

MEdea, a Colchi noxium a Æëtæ genus,
Nondum meis exportat è regnis pedem?
Molitur aliquid; nota fraus, nota est manus.
b Cui pareit illa? quemve securum sinit?
c Abolere propere pessimam ferro luem
Equidem parabam, precibus evicit d gener.
Concessa vita est: liberet fines metu;
Abeatque tuta. fert gradum contra ferox,
Minaxque nostros propius affatus petit.
Arcete, famuli, tactu & accessu procul;
Jubete sileat regium imperium pati
Aliquando discat. e vade veloci via, (avehe.
Monstrumque sævum, horribile jam dudum
ME. Quod crimen aut quæ culpa multatur fuga?
CR. Quæ causa pellat, f innocens mulier rogat.
ME. g *Si judicas, cognosce: si regnas, jube.*
CR. h Æquum atq; iniquũ regis imperiũ feras.
ME. Iniqua nunquam regna perpetuo manent.
CR. I, quærere Colchis. ME. redeo: qui advexit, ferat.
CR. i Vox constituto sera decreto venit.
ME. *Qui statuit aliquid parte inaudita altera,*
Æquum licet statueris, haud æquus fuit.

CR. Au-

CR. Auditus à te *k* Pelia ſupplicium tulit.
Sed fare: cauſæ detur egregiæ locus.
ME *l* Difficile quam ſit animum ab ira flectere
Jam concitatum; quamq; regale hoc *m* putet,
Sceptris ſuperbas quiſquis admovit manus,
Qua cœpit, ire; regia didici mea.
Quamvis enim ſim clade miſeranda obruta,
Expu'ſa, ſupplex, ſola, deſerta, undique
Afflicta; quondam *n* nobili fulſi *n* patre,
Avoque clarum Sole deduxi genus.
Quodcumque placidis flexibus *o* Phaſis rigat;
p Pontuſque quidquid Scythicus à tergo videt;
Paluſtribus qua maria dulceſcunt aquis;
A mata *q* peltis quidquid exercet *r* cohors
Incluſa ripis *ſ* vidua *t* Thermodontiis:
Hoc omne noſter genitor imperio regit.
Generoſa, felix, decore regali potens
Fulſi. petebant tunc meos thalamos *u* viri,
Qui nunc petuntur. rapida Fortuna ac levis,
Præcepſque regno eripuit, exilio dedit.
Confide regnis, cum levis magnas opes
Huc ferat & illuc caſus. hoc reges habent
Magnificum & ingens, nulla quod rapiat dies,
Prodeſſe miſeris, ſupplices fido lare
Protegere: ſolum hoc Colchico regno extuli;
Decus illud ingens, *x* Græciæ florem inclytum,
Præſidia Achivæ gentis, & *y* prolem deûm
Servaſſe memet: *z* munus eſt Orpheus meum,
Qui ſaxa cantu mulcet, & ſylvas trahit;
Geminumq; munus *a* Caſtor & Pollux, meum
b Satique Borea; *c* quique trans Pontum quoq;
Sum mota *c* Lynceus lumina immiſſo videt;

k Pelias, Voc pro Nomin. inf. v. 259.
l Quam pertinaciter reges iram de levi qualicunque injuſta. ve cauſa conceptam foveant urgeantq;, & ip-ſa rege orta novi.
m Al. occupet.
n Æta Solis filio.
o Colchorum fluv. max.
p Mare Euxinum ab Occidente Colchida claudit, dulciusquam cætera maria, ut quod Mæotidi commiſcetur, atque in quod Tanais innumeri-que alii fluvii influunt.
q Scutis brevibus quorum extrema lunantur in cornua.
r Amazonidum agmina peltis, &c. vide Agam 217. *ſ Vid Hippol.* 620. *t Vid. Herc. Fu.* 245 *u Proci alii, vel per indignationem Senecadochicam Iaſon.* x Ἀυθ' Ἀργείων *juvenum nobilium, Heroum florem.* y *Argonautas, Heroas, diis genitos. quorum plerosque enumerat.* z *Mei muneris eſt quod vivit Orpheus.* ὅσσε σὰ τειρίας ἄρεσι πέτρας Θέλξεν ἀοιδείων ἰυγῇ, ποταμῶν τε ῥείθρα Φύγες τ' ἀγρεύσας, *&c. Mulcens lapides & agens carmine quercus.*
a Sup. v. 88. *b Calais & Zetes* ἐς πόλ' Ἐρεχθηὶς Βορέη τέκεν Ὠρείθυια.
c πάντων ἀνδρώπων ὀξυδερκέστατος, *qui ex Taygeti cacumine totam Peloponneſum fertur proſpexiſſe, Caſtorem & Pollucem in cava quercu latitantes vidiſſe. è Sicilia claſſem Punicam è Carthaginis portu ſolventem oculis luſtraſſe, numerumq; e notaſſe, &c. Non tamen credibile id fieri vel à perſpicaciſſimo Lynceo, vel à Varronis illo Strabone, ut* 1500. *ſtadiorum (tot enim à Lilybæo in Africam ſunt) ſpacium proſpiceret, cum intentam ab oculis aciem per planum pergere ultra* 180 *ſtadia negent Mathematici, multo minus mari in orbem per tantum diſtantiam vergente.*

Omneſ-

d *Theſſali comites Iaſonis in expeditione Colchica, ab Orchomeno Theſſaliæ fluvio, qui prius Minyeus, dicti.*

e *Iaſonem.*

f *Quod ἀφ' ὀξὺς velox. vel ab Argo fabricatore, vel, quod ea vecti Argivi delecti viri.*

g *Quod ſi mihi magis pudor paterque placuiſſet quam Iaſon periiſſent Theſſali, Argivi, univerſa denique Græcia flos, nec Iaſon ignivomos Tauros (*Duos Namque fuiſſe refert Apollonius Rhodius) χαλκόποδι ταύρω μανιόφλογα ἐυσθένητι) effugiſſet, tibi genet futurus. vide inf. v. 466.*

h *Utcunque mea cauſa iniqua ſit.*

i *Iaſonem.*

k *Cum tuum præſidium ſup-*

Omneſque d Minyæ: nam ducum taceo e duces:
Pro quo nihil debetur, hunc nulli imputo.
Vobis revexi cæteros, unum mihi.
Inceſſe nunc, & cuncta flagitia ingere;
Fatebor: obici crimen hoc ſolum poteſt,
Argo reverſa. f virgini placeat pudor,
Paterque placeat, tota cum ducibus ruet
Pelaſga tellus: hic tuus primus gener
* Tauri ferocis ore flagranti occidit
b Fortuna cauſam, qua voler, noſtram premat:
Non pœnitet ſervaſſe tot regum decus.
Quodcunque culpæ i præmium ex omni tuli,
Hoc eſt penes te. ſi placet, damna ream:
Sed redde k crimen. ſum nocens, fateor. Creo;
k Talem ſciebas eſſe, cum l genua attigi,
Fidemque ſupplex præſidis l dextræ petii.
Terra hac miſeriis angulum & ſedem rogo,
Latebraſque viles. urbe ſi pelli placet,
Detur remotus aliquis in regnis locus.
Cr. Non eſſe me, qui ſceptra violenter geram,
Nec qui ſuperbo miſerias calcem pede,
Teſtatus equidem videor haud clare parum,
Generum m exulē legendo, & afflictum, & gra-
Terrore pavidum quippe te pœnæ expetit (vi
Leroque Acaſtus, regna Theſſalica obtinens:
Senio trementem debili atque ævo gravem,
Patrem peremptum queritur, & exſi ſenis
Diſciſſa membra, cum dolo captæ tuo
n Piæ ſorores impium auderent nefas.
Poteſt Jaſon, ſi tuam cauſam amoves,
Suam tueri; nullus innocuum cruor
Contaminavit: abfuit ferro manus,
Proculque veſtro purus à cœtu ſtetit.
Sed tu malorum machinatrix facinorum,
Cui feminea nequitia ad audendum omnia,
Virile robur, nulla fama memoriæ eſt,
Egredere, o purga regna; letales ſimul

plex imploravi, fugiens Acaſtum Peliæ filium, qui me perſequitur ſibiq; in patria necis ultionem dedi poſcit. l *Troad. v.* 689 m *In exilium fugientem propter tuum facinus; tu enim præ te ferens velle te medicamine Peliam juventuti reſtituere (quod prius in Æſone fecerat) Pelia injurias in Iaſonem ulta, feciſti pie impias Peliadas patrem ſuum jugulare, non revicturum uti promiſeras, utque illæ expectaverunt.* n *Piſidice, Pelopæa, Hippote, & Alceſtis, filiæ Peliæ, quarum ut quæque pia eſt Medeæ hortatibus impia prima eſt, Et ne ſit ſceleratæ facit ſcelus. &c. Ovid. 7. Metam.* o *Purgare mea regna tam letali monſtro.*

Tecum

Tecum auferp herbas, libera cives metu.
Alia ſedens tellure q ſolicita Deos.
ME. Profugere cogis? redde fugienti ratem,
Vel redde comitem. fugere cur ſolam jubes?
Non ſola veni: r bella ſi metuis pati,
Utrumque regno pelle: cur fontes duos
Diſtinguis? ſtilli Pelia, non nobis jacet.
t Fugam, u rapinaſque adjice, deſertum patrem,
x Lacerumque fratrem: y quidquid etiamnum
Docet maritus conjuges, non eſt meum. (novas
Toties nocens ſum facta, ſed nunquam mihi
CR. Jam exiſſe decuit. quid ſeris fando moras?
ME. Supplex recedens illud extremum precor,
Ne culpa natos matris inſontes trahat.
CR. Vade, hos paterno, ut genitor, excipiã ſinu.
ME. Per ego z auſpicatos regii thalami toros,
Per ſpes futuras, perque regnorum ſtatus,
Fortuna varia dubia quos agitat vice,
Precor, brevem largire fugienti moram;
Dum extrema gnatis mater infigo oſcula,
Fortaſſe moriens. CR. fraudibus tempus petis.
ME. Quæ fraus timeri tempore exiguo poteſt?
CR. Nullum ad nocendum tempus anguſtum eſt malis.
ME. Parumne miſeræ temporis lacrymis negas?
CR. Etſi repugnat precibus infelix timor,
Unus parando dabitur exilio dies. (licet;
ME. a Nimis eſt; & ex hoc aliquid abſcindas ſoo.
Et ipſa propero, CR. b capite ſupplicium lues,
Clarus priuſquam Phœbus attollat diem,
Niſi cedis c Iſthmo. d ſacra me d thalami vo-
e Vocat precari feſtus Hymenæo dies. (cant,

p *Veneficia per herbas. Medeam autem noxias plurimas invenisse herbas ferunt & inter cateras Ephemeron,*
r *Namque Acastus bellum Corinthiis indixit ſi Medeam receptam foverent.*
t *In Iaſonis gratiam & ultionem. nem. cui autem ſcelus eſt bono, (licet; nocens illi eſt. inf.*
u *Aurei velleris.*
x *Sup. v. 44.*
y *Etſi quod aliud malum eſt*

quod nunc Creuſam docet, ut me olim, z Bono auſpicio cœptas Iaſonis & filiæ tuæ nuptias, non inauſpicatas ut meas ſupr. v. 114. a *Ultra votum mihi moram indulſiſti, namque in rem meam eſt fugam accelerare, ac proinde & ipſa propero.* b Εἰ σ' ἡ πέστα λαίμας ὄψεται θεῶ, &c. Θανῆ. *Euripid.* c *Corinthiaco.* d *Nuptiarum ſacra.* e *Dies Hymenæo ſacra vocat me ad preces & vota.*

CHORUS.

Chorus in audaciam navigantium invectus primos nautas dignum audacia ſua retuliſſe præmium canit ſcilicet Medeam.

f AUdax nimium, qui freta primus
Rate tam fragili perfida rupit;
g Terraſque ſuas poſt terga videns,
circa pectus erat qui fragilem truci Commiſit ſolvens in æquum, videt terras recedere. Troad. verſ. 1046.

f *Locus in Navigationem, concinens Horatiano, Illi robur & æs triplex pelago ratem.* g *E portu*

Ani-

h *Vitam credit fallacibus Austris.*
i *I nunc & ventis animam committe, dolato confisus ligno, digitis à morte remotus. Quatuor, aut septem si sit latissima tabula,*
k *Anacharsis ubi didicisset navis crassitudinẽ esse quatuor digitos, πεντε (inquit) τῦ θανάτε οἱ πλέοντες ἀπέχοσι.*
l *Hyades ortu & occasu suo pluvias tempestatesq; excitant. vid. Thyest 851.*
m *Non Oleniæ sidus pluviale capellæ, id est, Amaltheæ inter sidera relatæ quod Iovi lac præbuisset prope Olenum Achaiæ oppidum.*
n *Her. Fu. v. 7. & 129.*
o *Quia polo vicinior.*
p *Bubulcus, Arctophylax, quod ursæ minori adjunctus plaustrũ insequi videtur, ἅμαξαν εἵπετον. Ἀρκτ.*
q *Argonautas primum navigasse canunt poetæ, Tiphyn primum velis & stellis in navigando usum fuisse.*
r *Vela carbasina.*
s *Ventis scil. à latere flantibus in rectum navigare.*

Dubioque secans æquora cursu,
Potuit *i* tenui fidere ligno,
k Inter vitæ mortisque vias
Nimium gracili limite ducto.
Nondum quisquam sidera norat;
Stellisque, quibus pingitur æther,
Non erat usus: *l* nondum pluvias
Hyadas poterant vitare rates,
m Non Oleniæ sidera capræ,
Non quæ sequitur flectitque senex
n Arctica *o* tardus plaustra *p* Bootes:
Nondum Boreas, nondum Zephyrus
Nomen habebant.
q Ausus Tiphys pandere vasto
r Carbasa ponto, legesque *s* novas
Scribere ventis. nunc *t* lina sinu
Tendere toto: nunc *u* prolato
Pede transversos captare notos:
Nunc antennas medio tutas
Ponere malo: nunc in summo
Religare loco, cum jam totos
Avidus nimium navita flatus
Optat, & alto rubicunda *x* tremunt
y Suppara velo.
z Candida nostri sæcula patres
Videre, procul fraude remota;
Sua quisque *a* piger litora tangens,
Patrioque senex factus in arvo,
Parvo dives, nisi quas tulerat
Natale solum, non norat opes.
b Bene dissepti fœdera mundi
Traxit in unum *c* Thessala pinus,
Jussitque pati *d* verbera pontum;
e Partemque metus fieri nostri
Mare sepositum: dedit *f* illa graves
Improba pœnas, per tam longos

t Secundo us vento. Hisp. Viento à la popa, largar la vela. u Obliquatis ad caprandum flantem à latere ventum velis, πλαγιώσας, id est imum veli angulum, producto alteo, seducere, To bring the tack a board. x Vento impulsa. y Linteæ annexa supra accatium & antennam. Summaque pandens Suppara velorum perituras colligit auras. z Nulla avaritiæ livorisque labe polluta. a Otio & pace fretus. b Confudit hæc bene distincti mundi fœdera, & mari commiscuit terras, quas Deus abscidit Prudens Oceano dissociabili. c Thessalæ silvæ & ignobilis navis è pinu Pontica. d Remorum ictus. Respicit Poeta ad notam Xerxis amentiam, qui Hellespontum 300. infligi verbera jussit propter pontem è ratibus disruptum. e Terra parum fuerat fatis, adjecimus undas; Fortunæ miseras anximus arte vias. f Argo.

Ducta

Ducta timores: cum g duo montes,
h Claustra profundi, hinc atque illinc
Subito i impulsu, velut k æthereo
Gemerent k sonitu; spargeret astra
Nubesque ipsas mare l deprensum.
Palluit audax Tiphys, & omnes
Labente manu misit m habenas:
n Orpheus tacuit n torpente lyra;
o Ipsaque vocem perdidit Argo.
Quid! cum Siculi p virgo Pelori,
Rabidos utero succincta canes,
Omnes pariter solvit hiatus,
Quis non totos horruit artus,
Toties uno latrante malo?
Quid! cum q Ausonium r diræ pestes
Voce canora mare mulcerent,
Cum s Pieria resonans cithara
Thracius Orpheus, solitam cantu
Retinere rates, t pene coegit
Sirene sequi? quod fuit hujus
Precium cursus? aurea pellis;
u Majusque mari Medea malum,
x Merces prima digna carina
Nunc jam cessit pontus, & omnes
Patitur leges: y non Palladia
Compacta manu regum referens
Inclyta remos quæritur Argo.
Quælibet altum cymba pererrat.
z Terminus omnis motus. & a urbes
Muros tetra posuere novos.
Nil, qua fuerat sede, reliquit
Pervius orbis. Indus gelidum
Potat b Araxem: c Albim Persæ,
c Rhenumque bibunt. Venient annis

g *Cyanea, Symplegades, Syndromides, Herc. Fu.* 1210. *quas transmisere Argonautæ, Phinei monitu præmissa via duce columba, non sine periculo, mutilata summa puppis parte.*

h *Maris enim Pontici aditus claudere videntur.*

i *Collisione. unde & nomen habent, ἀπὸ τῦ συμπλήτλειν. dicta vers. Herc. Fu.*

k *Velut tonitru.*

l *Concurrentibus scopulis interceptum expressumque in cœlum.*

m *Clavum.*

n *Metu stupefactus ipse tacuit Orpheus, & lyra prius vocalis.*

o *Cujus carina præsaga, garrula, fatidica dicitur, ut quæ ex Dodonæa quercu, κατολυλαίσσῃ, λαλεῖν ἔχε τὴν τρόπιν ἐκ τᾶς δοδώνας δρύος, in qua duæ columbæ seu mulieres Columba vocatæ responsa reddebant.*

p *Scylla Phorci filia, quam cum Glaucus circe spreta amaret, illa veneficiis dum se in fonte lavaret in monstrum canibus inguina succinctum mutavit; estque in mari Siculo ad promontorium Pelorum humana figura saxum cavernosum, ad quod maris æstu & fluctus refracti latratum canum repræsentant. Argonautæ vero, à Jove propter discerptum Absyrtum irato immisa tempestate, errantes hæc loca appulerunt.*

q *Italiam ab Ausone Ulyssis & Calypsus fil.* r *Sirenis Acheloi & Ter. sichores filiæ tres. Parthenope, Ligia, Leucosia, superne virgines, in pisces cauda desinentes, quæ à Musis victæ cantus suos in perniciem hominum converterunt. Nautas itaque cantu ad se allectos sopiebant, interfectosque vorabant.* s *Quam à Calliope matre acceperat.* t Παρθενικὴν δ' ὑποπὴν ἐξεπάσατο φόρμιγξ. *Apollon.* u *Ignis, mare, mulier, tria mala; maximum inuit mulierem effrænem.* x *Effera, audax, temeraria mulier, merces digna prima illa temeraria navis.* y *Neque tantum Argo Minervæ opera confecta heroum principumque remigio impulsa quæritur ad navigandum, sed, &c.* z *Non amplius terminan terras sua navigatio, quin jam amovit terminos illos maris inventa navigatio.* a *Urbes novas ædificaverunt, tum in terris aliis, novæque deductæ coloniæ.* b *Armeniæ fl.* c *Germaniæ fl. Elbe.*

Secula

g *Terminos suos quibus terras cingit.* Secula seris, quibus Oceanus
g Vincula rerum laxet, & h ingens
h *Non tam acceptum hoc Platoni in Phædone de orbe incognito differenti refert Abrahamus Ortelius, quam Poetæ Hispani de America à suis inventa vaticinio.* Pateat tellus, Tiphysque novos
De. egat orbes, nec sit terris
Ultima i Thule.

i *Oceani Septentrionalis insula. Tylemarke. Virg. tibi serviat ultima Thule.*

ACTUS TERTIUS.

NUTRIX. MEDEA.

In vindictam præceps fertur Medea, nutrice incassum eam dehortante.

ALumna, celerem quo rapis tectis pedem?
Resiste, & iras comprime, ac retine impe-
k *Oedip.* 628. Incerta qualis k entheos cursus tulit, (tum.
l *Baccha. Oed.* 436. *qualis vertice PindiEdonis Ogygio decurrit plena Lyæo.* Cum jam recepto l Mænas insanit Deo,
m Pindi nivalis vertice, aut n Nysæ jugis;
Talis recursat huc & huc motu effero,
Furoris ore signa o lymphati gerens.
m *Herc. Fu.* 1285.
n *Oedip.* 404.
o *Mente alienati propter visam forte in fonte Nymphã. Nympha ita quæ irata spiritu correpti, νυμφολήπτους. Sic Ceritos & Larvatos dicebant, qui Cereris aut Larvæ incursione animo vexarentur, nisi rectius Lymphatos dicamus qui ab humentis cerebri exuperantia insaniunt, ὑγροφαλίτας, & cum humoribus Luna præsit, Lunaticos.* p *Spiritus è corde excitus & per faciem diffusus turbulentos ipsius motus arguit.* q *E dolore.* r *Vindictæ spem sibi gratulata videt.* s *Signa & argumenta omnium cogitationum.* u *Cogitabunda & dubia.* x *Vultu truci, quassato capite.* y *Irata.* z *Curarum, cogitationum. referturque ad Hæret.* a *Refer ad Minatur in præced. versu.* b *Irarum, & respicit ad Æstuat.* c *Non leve meditatur & vulgare scelus.* d *Emphatice. priora facinora.* e *Dii faxint ut falsum sit quod metuo.* f *Medea nutrici non attenderat, atque hæc secum.* f *vel generaliter: qui, cum sit ex iis affectionibus, quarum virtus regula esse non potest, nullum novit habere modum. vel odio imitare amorem illum quo Iasonem secuta nulli pepercisti sceleri, patre prodito, fratre cæso.* g *Tædas in Iasonis cum regis filia nuptias accensas. vid. Thebaid. 283 & 507.* h *Vix à Creonte impetratus. supra v. 295. alii de die nuptiali exponunt quem Creon ambivit.*
p Flammata facies spiritum ex alto citat.
Proclamat, q oculos uberi fletu rigat;
r Renidet. s omnis specimen affectus capit;
t Hæret, u minatur, x æstuat, queritur, gemit.
Quo y pondus istud vergeti ubi ponet z minas?
Ubi se iste a fluctus franget? exundat furor.
b Non facile secum versat aut medium scelus.
c Se vincet: iræ novimus veteres notas.
Magnum aliquid instat, efferum, immane, im-
Vultum furoris cerno. d Dii fallant metum!
Ma. e Si quæris odio, misera, quē statuas modū,
f Imitare amorem. g regias egon' ut g faces
Inulta patiar? segnis hic ibit dies,
Tanto h petitus ambitu, tanto datus?

Dum

i Dum terra cœlum media libratum feret,
k Nitidusque certas *k* mundus evolvet *l* vices,
Numerusque arenis *m* deerit; & solem dies,
Noctem sequentur astra; dum *n* siccas polus
Versabit Arctos, flumina in pontum cadent;
Nunquam meus cessabit in pœnas *o* furor,
Crescetque semper. quæ ferarum immanitas,
quæ *p* Scylla, quæ *q* Charybdis Ionium mare
Siculumq; sorbens, quæq anhelantem premens
r Tityana, tantis Ætna fervebit minis?
Non rapidus amnis, non procellosum mare,
s Pontusque Coro sævus, aut vis ignium
Adjuta flatu, possit inhibere impetum
Iraque nostras. sternam & evertam omnia.
Timuit Creontem, ac bella *t* Thessalici ducis:
Amor timere neminem verus potest.
u Sed cesserit convictus &, dederit manus;
Adire certe, & conjugem extremo alloqui
Sermone potuit; *x* hoc quoque extimuit ferox.
Laxare certe tempus immitis fugæ
y Genero licebat, *z* liberis unus dies
Datus duobus. *a* non queror tempus breve:
Multum patebit. faciet, hic faciet dies,
Quod nullus unquam taceat. *b* invadam deos,
Et *c* cuncta quatiam. Nu. recipe turbatum malis,
Hera, pectus; animum mitiga. Me. *Sola est volunt. plerique.*
d Mecum ruina cuncta si video obruta. (quies, vid. Thyest. 8-7.
d Mecum omnia abeant. trahere, cum pereas libet. *secundum alios,*
Nu. Quam multa sint timenda, si perstas, vide. *inter quos noster*
Nemo e potentes aggredi tutus potest. *Herc. Fu. v. 801. Enceladum.*

i Dum circumfuso pendebit in aëre tellus Ponderibus librata suis.
k Cœlum stellatum.
l Anni tempestates.
m Nostra quidem ignoratione, in se autem finita est & numero circumscripta, cum ipse mundus neutra quantitate sit infinitus.
n Thyest. 476.
o In vindictam iræ.
p Sup. v. 350. & Thyest. 507.
q Thyest. 579.
r Typhœum ut
s Euxinus, in quo procellas excitat Corus. de quo Thyest. 576. *t Acasti. sup. v. 257. & 274.* *u Sed fac eum cessisse, huc coactum.* *x Et me alloqui forte timuit, alias ferox.* *y Cum Creonti gener sit.* *z Quo liberis valedicam.* *a Inf. 561.* *Excidimus tibi? nunquam excidemus.* *b Imprecationibus. sup. v. 271. & inf. 672.* *c Omnia movebo, & flectere si nequeo superos, Acheronta movebo.* *d ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί.* *e Late enim patens est ira, longæ manus regum.*

JASON. MEDEA.

Jasonem gravatim Medeam deserentem seq; excusantẽ aggreditur Medea, opprobriis, precibus, simulata conciliatione.

O Dura fata semper, & sortem asperam,
Cum sævit & cum parcit, ex æquo malum!
f Remedia toties invenit nobis Deus
Periculis pejora. si vellem fidem

f In expeditione Colchica ut effugerem tauros, draconem, serpentigenas, juramenti reus duxi Medeam: hic, ne ab Acasto petitus, Creontis insidiis peream, violata priore fide ducenda est Creusa.

g *Nec tamen mori refugio, animo parum vili de me felicitus.*
h *Sed pietas in filios me trepidum facit, ne & illi meam necem comitentur.*
i *Asteræa. Thyest.* 855.
k *Amor natorum coegit me vivere.*
l *Medeam. Emphasis.*
m *Malle vitam natorum servare, quam meis thalamis frui.*
n *In exilium mittor, ô Jason, in exilium mittor Iron.*
o *Fugi enim è Colchide patris mei iram verita: rursus è Thessali-a, Acasti Peliam patrem inte fectum ulturi. Sede hac propter te.*
p *Sup. v. 44. & 833.*
q *Lege nobilem regum manum,*

Præstare meritis conjugis, leto fuit
Caput offerendum: si mori nolim, fide
Misero carendum est. g non timor vincit virū,
h Sed trepida pietas: quippe sequeretur necem
Proles parentum. O i sancta, si cœlum incolis,
Justitia, numen invoco ac testor tuum;
Nati patrem vicere: quin l ipsam quoque,
Etsi ferox est corde, nec patiens jugi,
m Consulere natis malle, quam thalamis, reor.
Constituit animus precibus iratam aggredi.
Atque ecce, viso memet, exsiluit, furit,
Fert odia præ se, totus in vultu est dolor.
Me, n Fugimus Jason, fugimus, o hoc non est novum
Mutare sedes: causa fugiendi nova est.
Pro te solebam fugere. discedo, exeo.
Penatibus profugere quam cogis tuis,
Ad quos remittis? p Phasin & Colchos petam,
Patriumque regnum, p quæque fraternus cruor
Perfudit arva? quas peti terras jubes?
Quæ maria monstras? Pontici fauces freti?
Per quas revexi q nobiles regum manus,
r Adulterum secuta per s Symplegadas?
Parvamne t Iolcon, Thessala an u Tempe petā?
x Quascunque aperui tibi vias, cluso mihi.
Quo me remittis? exuli exilium imperas,
Nec das. esto: y regius jussit y gener;
Nihil recuso: z dira supplicia ingere;
Merui. cruentis a pellicem pœnis premat
Regalis ira. vinculis oneret manus,
Clusamque c saxo noctis æternæ obruat;
Minora d meritis patiar. Ingratum caput!
Revolvat animus 2 igneos tauri halitus,
Interque sævos 3 gentis indomitæ metus,
Armifero in arvo 2 flammeum Ætæ pecus,
3 Hostisque subiti tela: cum jussu meo
Terrigena miles mutua cæde occidit.

id est, Argonautas. r Te tum raptorem, jam desertorem. s Sup. v. 342. t Troad. v. 867. u Hæc Fus. 2844. x Namque & patriam & Thessaliam mihi infesta atque inimica reddidi, tibi ut placerem. y Jason. Scoptice, Creontis jam gener. z Quæ bene de te merenti, profide, meruerim. a Me velut filia tuæ pellicem. b Creontis. c Specu tenebroso, cavo, Sisyphius ipse, infr. v. 511. d Malis meritis in patrem, fratrem meum & Peliam: bonis erga te. e Recordare te, cum non liceret aureum vellus auferre, nisi 2 Tauris igniyomis domitis jugoque junctis campum sulcasses Martium, & dentes serpentis (Bœotii illius, juxta nonnullos, Cadmo & Æthræ dilecti, secundum alios Draconis Colchi ab Jasone cæsi) seminasse, è qua semente 3 Armatorum messis; nisi-

Adice

Adice expetita ſpolia Phryxei arietis. 4 Draconem pellis aurea cuſtoſ-
4 Somnoque juſſum lumina ignoto dare, 4 Inſomne monſtrum, *f* traditum fatrem neci ; *dem fefelliſſe te, inquam, Prometheio, confectione*
Et ſcelere in uno non ſemel factum ſcelus ; *venenata. inf.*
Juſſaſque *g* natas fraude deceptas mea *707. à me donatum taurorum*
Secare membra non revicturi ſenis. *flammis reſtitiſ-*
h Aliena ſequens regna, deſerui mea. *ſe, lapidem à me*
Per ſpes tuorum liberûm, & certum larem, *acceptum in me-*
Per victa monſtra, per manus, pro te quibus *dios terrigenas*
Nunquam peperci, perque præteritos metus ; *deciſſe, quo facto*
Per *i* cœlum, & *k* undas, conjugii teſtes mei, *ſegeſs illa armata*
Miſerere : redde ſupplici felix vicem. *mutuis vulneribus cecidit ; ſicco*
Ex opibus illis, quas procul raptas *l* Scythæ *denique Lethæo*
Uſque à *l* peruſtis Indiæ populis petunt, *tibi a me dato*
m Referta quaſque vix domus gazas capit, *vigilem draconem ſopiviſſe.*
Ornamus auro nemora, nil exul tuli
Niſi fratris artus. hos quoque impendi tibi.
Tibi patria ceſſit, tibi pater, frater, pudor.
n Hac dote nupſi ; redde ſugienti ſua.
IA. *o* Perimere cum te vellet infeſtus Creo, (fuga-
Lacrymis meis evictus, exilium dedit. *f Sup. v. 44. &*
ME. Pœnam putabam ; munus, ut video, eſt 133.
IA. Dum licet abire, profuge, teque hinc eripe : *g Peliæ filias*
Gravis ira regum eſt ſemper. ME. hoc ſuades mihi, *ſup. v. 256.*
p Præſtas Creuſæ ; pellicem inviſam amoves. *h Lipſ. legit A-*
IA. *q* Medea amores obicit ? ME. & cædē, & do- *liena ſequeris*
IA. Objicere cumē quod potes tandē mihi ? (los. *regna ? deſeruī*
ME. Quodcunque feci. IA. *r* reſtat hoc unum *mea. Joſ. Scal.*
Tuis ut etiam ſceleribus fiam nocens. (inſuper, *ſubaudit quod,*
ME. Tua illa, tua ſunt illa. *ſ* cui prodeſt ſcelus, *& refert ad Re-*
Is fecit. *t* omnes conjugem infamem arguant ; *volvat animus,*
Solus tuere, ſolus inſontem voca. *&c. q. d. Quod-*
Tibi innocens ſit, quiſquis eſt pro te nocens. *que aliena regna ſequeris deſeruī*

mea. Delrius cenſet transſiciendum, poſtque verſum 487. ſtatuendum, & tibicine addito modulatur emendat Sectans. i Cœli ſidera. ſic enim apud Valerium Flaccum. 7. Per te quæ ſuperis diviſque potentior imis : Perque hæc, virgo, tuo redeuntia ſidera nutu, Atque per has noſtri juro diſcrimina horas : Unquam ego ſi meriti noctiſque ſim immemor hujus, &c. Noctturnus autem Medeæ contractus objectus ſupra in Epithalamio, verſ. 114. k Celebratas Jaſonis & Medeæ nuptias alii in mari ſcribunt, in Peuce inſula alii, alii in Corcyra. l Thyeſt. 600. & Oed. 128. Indo-Scythas loquitur. m Propter vellus aureum in luco Martis quercui appenſum. vel Joſ. Scal. monente lege, Quas quod relicta vix domus gazas capit Ornamus auro nemora. h. e. ex ſuperfluo auro & gazis, quas domus capere non poſſunt, nemora ſolemus ornare. n Horum impendii & damni dare, quæ omnia tu mihi reſtituis, quoniam tua culpa intervenit divortium. Anachroniſm. legem Roman. reſpiciens. o Sup. v. 134. p Pulchre ſane conſulis ſuperinductæ novæ nuptæ, metanquam pellice amota. q Objiciſne mihi novos Creuſæ amores ? r Quaſi dicas hæc meis conſiliis facta, culpamque in me rejicias. ſ Sup. 276. t Ut culpent alii, tibi me laudare neceſſe eſt, Pro quo ſum toties eſſe coacta nocens.

u *Quod à te tam* IA. u *Ingrata vita est, cujus accepta pudet.* 505
effera & effæni ME. x Retinenda non est, cujus acceptæ pudet.
vitam accepe- IA. Quin potius ira concitum pectus doma:
rim, idque vene- Placare naris. ME. abdico, ejuro, abnuo,
ficiis malisque Meis Creusa liberis fratres dabit?
artibus obnoxi- IA. z Regina gnatis exulum, afflictis potens. 510
us, pudet me pi- ME. Non veniat unquã tam malus miseris dies,
getque. Qui prole fœda misceat prolem inclytam,
x *Est itaque in a* Phœbi nepotes *b* Sisyphi nepotibus. (his?
tua manu simul IA. Quid misera meque teque in exitium tra-
te vita ac pudore Abscede quæso. ME. supplicem audivit *c* Creo. 515
exsolvere. IA. Quid facere possim eloquere. ME. *d* pro me?
y *Propter natos* vel scelus. (jor metus,
amoris pignora IA. *e* Hinc rex, & illinc. ME. *f* est & his ma-
& spes. Medea. *g* nos confligere, certemus, sine,
z *Im. decori erit* Sit precium Jason. IA. eedo defessus malis. 520
ta afflictu & ma- Et ipsa casus sæpe jam expertos time.
tris exulis filiis ME. *h* Fortuna semper omnis intra me stetit.
habere ὁμοπρό- IA. Acastus instat, propior est hostis Creo.
φοις ἀμφιστά-το- ME. Utrumq profuge. nolo ut iniscerũ manus
ρας κλοεις. Armes; nec ut te cæde *k* eognata inquines, 525
a *Filios meos, qua* Medea cogit: innocens mecum fuge.
Phœbi neptis IA. Et quis resistet, gemina si bella ingruant?
sim. Creo atque Acastus arma si jungant sua;
b *Creusa natis,* ME. His adice *l* Colchos, adjice Æetem ducem;
cui pater Creon Scythas Pelasgis junge; demersos dabo. (vide. 530
filius Sisyphi IA. *m* Alta extimesco sceptra. ME. *n* ne cupias,
c *Etiam mihi in-* IA. Suspecta ne sint, longa colloquia amputa.
feusus. sup. v. ME. Nunc summe toto Jupiter cœlo tona,
295. Intende dextram, vindices flammas para; 535
d *Namque te* Omnemque *o* ruptis nubibus mundum quate;
mihi obstrinxi *p* Nec diligenti tela librentur manu,
sceleribus.

e Creon & Acastus. f Utroque tamen major ego, quam vel propter merita verearis, vel propter magicas artes metuas. g Nemo qui hic non criticam distringat crenam. Unus emendat, confligere ἐνηγωνικὰς pro commutte, ne sit Anapæstus in quarto loco, quem tamen pedem & alibi etiam apud hunc admittit sedes illa. Alius, nos confligere certamen sine, ut sit Atticismus μάχῃω μάχεσθαι. alius, conligere q. d. permitte me animum colligere. credo ego nil opus esse his conjecturis cum simpliciter legi ingelligique possit, Sine nos confligere, certemus ego regesque de te pugnæ precio, & contingat victori præmium Iason. h Meam ego semper fabricavi fortunam, fortunæ victrix fuit semper mea sapientia. alii leg. infra. de quo vid. Thyest. 365. i Creonta. k Patruelis tui, Acasti, cujus pater Pelias Æsonis frater. l Quibus imperat pater meus, id est, veniant adversus nos cum Græcis Colchici, arte tamen mea evincam. m Attamen regum potentiam metuo. n Vide potius ne perfide me repudies ut regnum obtineas dotale cum Creusa. o Tonitru, quod efficitur ab exhalatione sicca & calida in nube inclusa, quam per Antiperistasin accensa illa exhal. vehementer concutit dissumpitque. p Nec refert utrum è nobis ferias, uterque nocens est.

In

In me, vel istum: quisquis è nobis cadet,
Nocens peribit. non potest in nos tuum
Errare fulmen. IA. sana meditari incipe,
Et placida fare si quid ex soceri domo
Potest fugam levare, solamen pete.
ME. Contemnere animus regias, ut scis, opes
Potest, soletque: liberos tantum fugæ
Habere comites liceat, in quorum sinu
Lacrymas profundam. te q novi gnati manent.
IA. Parere precibus cupere me, fateor, tuis;
Pietas vetat namque istud haud possim pati;
Non si ipse met cogat r & rex, & socer,
s Hæc causa vitæ est, hoc t perusti pectoris
Curis levamen. spiritu citius queam
Carere, membris, luce. ME. u sic gnatos amat?
Bene est; x tenetur: y vulneri patuit locus,
z Suprema certe liceat abeuntem loqui
Mandata; liceat ultimum amplexum dare.
a Gratum est? b & illud voce jam extrema pe-
Ne si qua nostrer dubius effudit dolor, (to,
Maneant in animo verba; sed melior tibi
Memoria nostri subeat: hæc c iræ data
Obliterentur. IA. omnia ex animo expuli.
Precorque, & ipsa fervidam ut mentem regas,
Placideque tractes. miseriæ lenit quies.
ME. Discessit. itan' est? vadit oblitus mei,
Et tot meorum facinorum d excidimus tibi?
d Nunquam excidemus. hoc age. omnes advo-
Vires & artes. fructus est scelerum tibi, (ca
Nullum scelus putare, vix fraudi est locus:
Timemur. hac aggredere, qua nemo potest
Quicquam timere. perge, nunc aude, incipe
Quidquid potes, Medea, f quidquid non potes
Tu fida nutrix socia mœroris mei,
Variique casus, misera consilia adjuva.
Est palla nobis g munus ætherea domo,
Decusque regni, g pignus Æetæ datum:
A Sole gemmis est & auro b textili
Monile fulgens; quodque gemmarum nitor

q E nova conjuge.
r Creon.
s Ut sup. vers. 438.
t Hinc cura Etymon ingerunt, quasi quæ cor urat. quod alii à κηρ ἐχειν κηρῶ. id est, animo auxiè
u Hæc secum, itanè siccine gnatos
x Metaphorâ ve-
natoribus.
y Metaphorâ gladiatoribus sumpta, qui detegunt aliquod membrum adversario ictui.
z Hæc ad Jasonem conversa.
a Placetne? Lipsius.
b Simulat se ad placidiorem mentem redisse. Gratum est. ME. & illud voce.
c Ratum est? id est, annuis? Delrius.
d Jasoni tribuit fraudi locus: sic apud Euripidem,

αἰπᾶμοι τ' ἐμοὶ κακῶν Συγγενὲς μόνον ἔτι. e Quæ mihi irata excidêrint. f Id agam, ut semper memineris mei, sup. v. 423. g Ritualis verbum. vide Thyest 693. f Proni enim sumus ad certissimam indicium est supra vires niti quam virtutis ex facil. uti, & Cic. non solum debeo quæ possum, sed ea quoque quæ non possum. g ὅτι σοὶ πλέον Παῖδες; Pignus scilicet quo lætetur se illum genuisse. h ἐκπέπλοτο.

i *Aureum crina-le gemmis distin-ctum.* Distinguit *i* aurum, quo solent cingi comæ.
Hæc nostra nati dona *k* nubenti ferant,
Sed ante *l* diris illita ac tincta artibus.
k *Creusæ.*
Vocetur *m* Hecate, *n* sacra luctifica appara,
l *Veneficis.*
Struantur aræ, flamma jam tectis sonet.
m *Vid. Hippol. v.* 411.
n *Magica.*

CHORUS.

Canit Chorus Rejecta uxori quot amore dolores Polluto, notumque furens quid fœmina possit; & cum cæteri Argonautæ pœnas dederint violati maris, Jasoni bene precatur.

* *Mare, mulier, duo mala.*
o *Deserta, repudiata.*
p *Amore.*
q *Odore pudium.*
r *Danubius Germaniæ fl.*
s *Compages pontium rumpit pontem indignatus.*
t *Exundat ripas.*
u *Gallicæ flu.*
x *Mare Massilioticum, dum inter se maris fluctus & rapidissimi amnis fluenta decertant.*
y *Liquefacta, dissoluta est mix è monte Thracio.*
z *Amor.*
a *Jason, quem primum cum Argonautis navigasse concinunt poetæ, vid sup.* 218. *v.*
b *Sed inique fert Neptunus maria quæ sibi obtigerant secunda sorte (Herc. Fu. v* 58.*) vinci jam, navibusque pervia fieri.*
c *Solis currus.*
d *Phaeton.*
e *A Phœbo observata filioque præscripta.*
f *Quod igneos Phœbi currus expatiari passus est, fulminatus est igne Jovis, qui sævis compescuit ignibus ignes.*

* Illa vis flammæ tumidique venti
Tanta, nec teli metuenda torti;
Quanta cum conjux *o* viduata tedis
p Ardet & *q* odit.
Non ubi hibernos nebulosus imbres
Auster advexit; properatque torrens
r Ister, & *s* junctos vetat esse pontes.
Ac *t* vagus errat.
Non ubi impellit *u* Rhodanus *x* profundo
Aut ubi in rivos nivibus solutis (dum
Sole jam forti, medioque vere
y Tabuit Hæmus.
Cæcus est *z* ignis stimulatus ira,
Nec regi curat, parituræ frænos:
Haud timet mortem; cupit ire in ipsos
Obvius enses.
Parcite ô divi; veniam precamur,
Vivat ut tutus *a* mare qui subegit.
b Sed furit vinci dominus profundi
Regna secunda.
Ausus æternos agitare *c* currus
Immemor metæ *d* juvenis *e* paternæ,
f Quos polo sparsit furiosus ignes
Ipse recepit.
g Constitit nulli via nota magno.
Vade, qua tutum populo priori:
Rumpe nec sancti, violente, mundi
h Fœdera sancta.
Quisquis *i* audacis tetigit *i* carinæ
Nobiles ramos, nemorisque *k* sacri
l Pelion densa spoliavit umbra;
Quisquis intravit *m* scopulos vagantes,
Et tot emensus pelagi labores,

g *Nemini nocuit per viam notam ivisse.* h *Sup. v.* 335. i *Argus temerariæ trabes,* a *leg. remos.* k *Iovi Dodonæo.* l *Montem Thessaliæ è quo excisa materia ad fabricandum Argo.* m *Cyaneos sup. v.* 345. *& Herc. Fu.* 1210.

Barba-

n Barbara funem religavit ora,
Raptor externi rediturus oauri;
Exitu diro *p* temerata ponti
Jura piavit.
Exigit pœnas mare provocatum.
q Tiphys in primis domitor profundi,
Liquit *r* in docto regimen *s* magistro;
t Litore externo procul à paternis
Occidens regnis, tumuloque vili
Tectus, ignotas jacet inter umbras.
u Aulis amissi memor inde regis
Portubus lentis retinet cărinas
Stare querentes.
x Ille vocali genitus Camœna,
y Cujus ad chordas modulante plectro
Restitit torrens, siluere venti,
Cui suo cantu volucris relicto
Adfuit tota comitante sylva;
z Thracios sparsus jacuit per agros:
Ad caput tractus fluvialis Hebri.
Contigit *a* notam Styga Tartarumque
Non rediturus.
Stravit Alcides *b* Aquilone natos,
c Patre Neptuno genitum necavit,
Sumere innumeras solitum figuras.
Ipse post terræ pelagique pacem,
Post *d* feri Ditis patefacta regna,
e Vivus ardenti recubans in OEta,
Præbuit sævis sua membra flammis,
Tabe consumptus *f* gemini cruoris
Munere *g* nuptæ.
Stravit Ancæum violentus ictu
h Setiger. *i* fratres, Meleagre, matris
Impius mactas; *k* moreriſque dextra
Matris iratæ. *l* meruere cuncti

n *Rediturus funem solvit, vel anchoram barbaraColchides ora.*
o *Velleris aurei.*
p *Dedit pœnas violati fœderis ponti.*
q *Sup. v. 2. & 318.*
r *Non à Minerva docto, ut Tiphys fuerat v. 2. supra.*
s *Ancæus out nonnullu placet, aliis Euphemo; sed Apollonio & Val. Flacco, Ergyno.*
t *Tiphys clavum tenens dum Mariandynum in Bythinia Acherusia specum famosum appelleret, mortuus est ibidemqi sepultus.*
u *Æctia portus, in quo bis remorati sunt Achivi. hoc autem non potuit iste Chorus scire. propter absurdumitaque Anachronismum D. Heinsius meritores hosce versus velut νοθευτους relegat ad poetastrum additorum, qui & alios ejusdem farina hujus chori calci adjecit.*
x *Musa Calliope natus Orpheus.*
y *Sup. v. 229. & Herc. Oet. 1036.*
z *A Thraciis mulieribus, quod cælibem ageret vitam discerptus, caput autem projectum in flu. Oagrium. al. in Hebrum;* a *Quam prius in vivis adierat repetendæ Euridices gratia. Herc. Fu. 570.* b *Zethem & Calaim. Sup. 231.* c *Fericlimenum: qui Neptuni patris dono in varias formas versus ab Hercule tandem occisus est cum in aquilam se mutaret; ut alii, in apem vel muscam. Sunt qui hic Acheloum intelligant, sed fallantur.* d *Herc. Fu. 885.* e *Herc. Oet. act. 4.* f *Hydræ, & Nessi centauri.* g *Deianiræ. Herc. OEt. v. 570.* h *Ager vineam ingressus, Ancæo & poculo jam labris admoto nec ei interventus, potum est tritum illud Ancæo à servo objectum,* Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου. i *Plexippum & Toxea avunculos tuos* k *Meleagre, quod Atalantæ invidi male volebant.* k *Quod ubi audivisset mater ejus Althæa, filiprem filii ævo fatalem in ignem conjecit, natumque simul extinxit.* l *Delrius ex vet. lib. legit meruere cuncti, Raptus, at tutas puer inter undas, Morte quod crimen puer exp iavit Herculi magn. puer irrepertus, Ite*

m *Hylæ Theodamantis fil.* Morte quod crimen tener expiavit
Herculi dilectus puer, Herculi magno *m* puer irrepertus? 650
quem, cum aquarum miſ- Raptus eſt tutas puer inter undas.
ſus in Myſiam Aſcanium n Ite nunc fortes; *o* perarate pontum
fluv. decidiſſet, Hercules Sorte timenda.
quaſivit clamans, ut litus p Idmonem, quamvis bene *q* fata noſſet,
Hyla Hyla omne ſonaret, Condidit ſerpens Libycis arenis, 655
n *Epitrope Ironica.* r Omnibus verax, ſibi falſus uni,
o *Al. peragitate.* Concidit Mopſus, caruitque Thebis.
p *Quæ ſequuntur in hoc* Ille qui vere cecinit futura.
Choro non eſſe Seneca ſ Exul erravit Theridis maritus,
contendit Heinſius, ut quæ Igne fallaci nociturus Argis (dum. 660
audacius imo impudenti- t Nauplius præceps cadit in profun-
us τὸν χεῖρα ἀνάγοντι, Crimini pœnas patrio pependit,
Mopſi & Idmonis hiſtori- Fulmine & ponto moriens *u* Oileus.
am confundant, Latinita- x Conjugis fatum redimens Phærei
tem denique vix ſapiem. Uxor impendit animam marito. 665
q *Sic enim apud Apollo-* Ipſe, qui prædam ſpoliumque juſſit
nium. 2. αὐτὰρ ἐμοὶ δεύ- Aureum prima revehi carina,
τερον ξυγρὴ ἐπὶ δείπνο- y Uſus accenſo Pelias aheno
ν ἆσαι πλόον αὖτις Arſit z anguſtas *a* vagus inter undas. 670
πέρσαντες ἐπ' Αἰσὸν Jam ſatis, divi, *b* mare vindicaſtis;
ἀπὸ ἔγειρε. Parcite *c* juſſo.

r *Apollonius refert ab a-*

pro interemptum atque apud Maryandinos (ſup. v. 619.) *ſepultum. Cœlium autem ſequutus Delrius legit hunc locum ſic:* Idmonem quamvis bene fata noſſet Condidit Serpens Libycis arenis. Omnibus verax, ſibi falſus uni; Condidit. s *Mopſus.* t 4. caruitque Thebis ille qui vere cecinit futura. h. e. 2 Sors iſta timenda mortuum condi fecit Idoneum — Mopſus Ampyci & Chloridis fil. ut mortem, quam ipſe vates præſciebat caveret, ſerpens, id eſt, vagus errabat in Africa atque ibi mortuus eſt. (quem tamen in reditu expeditionis Argonauticæ periiſſe ſcribit Apollonius 4) 4. Amphiaraus qui vere nimis fatum ſuum vaticinatus eſt, periit ante Thebas quas Adraſti comes petebat. ſed quid Amphiarao cum Argonautis? quid Senecæ cum his ineptiis & mendaciis? ad authorem ſupradictum referas. f Peleus in exilium miſſus à patre Æaco ob interfectum fratrem Phocum. t Euboiæ rex ultorus indignam filii ſui Palamedis falſa Ulyſſis criminatione oppreſſi mortem. redeun i Græcæ claſſi atque tempeſtate actæ in Caphareo promontorio ignes accendit, quo Græci velut in portum curſum ſuum dirigentes perirent naufragi: ipſe vero poſtquam Ulyſſem & Diomedem evaſiſſe intellexit, ſe ex iiſdem ſaxis præcipitem dedit. u Oïlei filius Ajax, quem patris temeritate nav gationis pœnas luiſſe vult. Nemo autem non novit Ajacem Locrum propter Caſſandram in Palladis æde ſupratum à Pallade Jovis igne fulminatum & à Neptuno ſcopulo iſſixum acuto. x Alceſtis Peliæ filia impium patris imperium ſuo ſuæ morte Admeti Theſſaliæ (in qua Pheræ oppidum) regem redemit. y Sup. v. 236. z Aheni oris terminatas. a Infuſta diſſectus à filiabus. b A primis iſtis navigantibus violatum. c Jaſoni, qui non niſi juſſus

Θεσσαλὸν Πηλίᾳ πτόλεα χαλκήρεα ἄστυ,

MARTYS

ACTVS QVARTVS.

NUTRIX.

Quid agat Medea, quid paret, narrat Nutrix.

PAvet animus, horret; magna pernicies adeſt.
d Immane quantũ augeſcit, & *e* ſemet dolor
Accendit ipſe, *e* vimque præteritam integrat!
Vidi furentem ſæpe & aggreſſam *f* Deos,
f Cœlum *g* trahentem: majus his, majus parat
Medea monſtrum. namque ut actonito gradu
Evaſit, & *h* penetrale funeſtum attigit?
i Totas opes effudit, & quidquid diu
Etiam ipſa timuit, promit: atq; omnem explicat
Turbam malorum; *k* arcana, ſecreta, abdita,
Et triſte *l* læva complicans ſacrum manu,
m Peſtes vocat, quaſcunque ferventis creat
n Arena Libyæ, quaſque *n* perpetua nive
o Taurus coercet frigore Arctoo rigens;
Et omne monſtrum *p* tracta magicis cantibus
Squammea latebris turba deſertis adeſt.
Heſo *q* ſera ſerpens corpus immenſum trahit,
r Trifidamq; linguam exeritat, *ſ* & quærens qui-
Mortifera veniat, carmine audito ſtupet, (bus
t Tumidumque nodis corpus aggeſtis plicat,
Cogitque in orbes. parva ſunt, *u* inquit, mala,
Et vile telum eſt, ima quod tellus creat:
x Cœlo petam venena. jam nunc tempus eſt
Aliquid movere fraude vulgari altius.
Huc ille, *y* vaſti more torrentis jacens
Deſcendat anguis; cujus immenſos *z* duæ
Major minorque ſentiunt nodos feræ;
z Major Pelasgis, apta Sidonis minor.
a Preſſaſque tandem ſolvat Ophiuchus manus,
Viruſque fundat, adſit ad cantus meos

d *Quantum immanitas & feritas augeſcit; vel mirum quam augeſcat dolor.* Sic Horat. *Immane quantum diſcrepat.*
e *Ex diutina intermiſſione aeriarem ad veneficas artes impellit.*
f *Lunam & cætera ſidera quæ antiquis ex ſententia Stoicorum dii. vide Theſt.* 890.
g *Incantationibus devocantem, ſolicitantem ſup.* *verſ.* 271. & 424.
h *Conclave ſuum; ubi magicas artes exercet.*
i *Vires magicas, veneficas copias.*
k *Supra* 377.
l *Quæ triſtibus, infauſtis,*

Συσπειρίζεται convenit. *m* Venena pernicioſa. *n* Herbarum autem & animantium venenatorum feraciſſimæ ſunt terræ vel æſtu torridæ, vel frigore rigidæ. *o* Mons Aſiæ. *verſ.* 167. Hippol. *p* Serpentes latebris incantatione evocati, *v. inf. verſ.* 704. *q* Quia magna: vel frigore pigra. alii leg. ſæva, al. effera. *r* Ita viſum ob celerem motum. *ſ* Et quærens quibus noceat, demum incantata à Medea ſopitur. *t* Corpus tumet omne veneno. *u* Inquit Medea. *x* Serpentes devocabo cœleſtes. *y* Qui ſinuoſus inſtar fluminis flexuoſi ut tamque Arcton amplectitur, minorem collo & capite; majorem cauda. *z* ἑλίκην γὲ μὴν ἄνδρες Ἀχαιοὶ Εἰν ἁλὶ τεκμαίρονται, ἵνα χρὴ νῆας ἀγινεῖν. τῇ δ' ἄρα (Κυνοσουρᾷ) φοίνισσαι πίσυνοι πρόφρονι θάλασσαν. Namque Helice Graios, Tyrios Cynoſura per altum Dirigit. *a* Quibus anguem premere videtur ſidus illud quod Æſculapius, Carnabutas, Phorbas, Triopas, Hercules, Prometheus, &c. fuiſſe fingitur.

Laceſ-

c *Insequi Lato-nam Phœbo & Dianagravi-dam vel ipsos Deos recens edi-tos. Herc. Fu.* 454.
Et d Hydra, & e omnis redeat Hercŭlea manu
Succisa e serpens, cædeque se reparans sua.
Tu quoque relictis f pervigil Colchis ades,
f Sopite primum cantibus serpens meis:
Postquam evocavit omne serpentum genus,
Congerit in unum g frugis infaustæ mala;
d *Herc. Fu* 240. *v.*
Quæcunque generat h invius saxis i Erix;
k Quæ fert opertis hyeme perpetua jugis
e *Hesperidum custos, quosque in-cunis ipse edidit. Herc. Fu.* 239. & 215.
Sparsus cruore Caucasus Promethei; (vis;
Pharetrasq; pugnax Medus, aut m Parthus le-
Et n queis sagittas o divites Arabes linunt;
Aut quos sub axe p frigido succos legunt
f *Sup. v.* 472.
q Lucis r Suevi nobiles f Hercyniis.
Quodcunque tellus vere s nidifico creat,
g *Herbarum, fructuum, semi-num.*
Aut rigida cum jam bruma discussit u decus
Nemorum, & nivali cuncta constrinxit gelu;
Quodcunque x gramen flore mortifero viret;
h *Propter rupes inaccessas.*
Diruśve tortis succus in radicibus
Causas nocendi gignit, attrectat manu.
i *Mons Sicilia ab Eryce dictus, de quo vide Herc. Fu.* 482.
Æmonius illas contulit z pestes y Athos,
Has a Pindus ingens; illa b Pangæi jugis
Teneram c eruenta falce depositi comam;
Has aluit altum gurgitem 1 Tigris premens,
k *Quibusdam aconitum, alii herba Prometheis, quam ex sani-e & cruore in terram stillante nasci ferunt*
2 Danubius illas; has per arentes plagas
Tepidis 3 Hydaspes gemmifer currens aquis,
Nomenque terris qui dedit 4 Bætis suis,
5 Hesperia pulsans maria languenti vado;
Hæc d passa ferrum est. e dum parat Phœbus
Illius alta nocte succisus frutex: (diem;

dum Promethei jecur aquila seu vultur lancinans in Caucaso depasceretur. l Τοξοφόρων Μήδων. sunt autem qui ἀναχρονισμὸν non levem poetæ objiciant, quod Medeæ nutricem de Media locutam induxerit, quam à Medio Medeæ & Ægei filio nominatam volunt. Sed antiquior Mediæ appellatio à Madai Japheti filio. m Fidens fuga Parthus. Thyest. 383. n A quo barbarorum more, qui solent ungere tela manu, ferrumque armare veneno, toxicum deduci videtur παρὰ τὸ τόξον arcus, telum. o Ex Arabia Felici. p Ad septentrionem vergente. q Germaniæ populi Danubii accolæ Alémanni. r Hercynia Sylva Germaniæ nobilissima. s Quo nidos ponunt volucres. t Frondes. u Herba. x Thessaliæ mons editissimus Athos. y Has herbas venenosas. z Herc. Fu. 1285. v. a Oed. 435. b Cædis instrumento, vel cruore tincta, sed æneæ: æri enim supra alia metalla medicatam vim tribuunt. Faucibus & messæ ad luniam quæruntur ahenis Pubentes herbæ. 1 Herc. Fu. 1323. v. 2 Thyest. 375. v. 3 Herc. Oet. v. 628. 4 Fl. à quo regio illa Hispaniæ Bætica dicta, Granata. 5 Per amplas spatia lacui similis in Oceanum Occidentalem labitur. c Incisa est falce ferrea, vel ahenea. Synecd. d Sub ortu solis. namque & tempore suo lectis herbis plus efficaciæ inesse credebant, maxime autem lucente Luna, ut quæ veneficiorum præses, plena aut propior despumet in herbas. Lucan. 6, qua de causa subjicitur Illius alta nocte succisus frutex.

At hujus ungue ſecta cantato ſeges. f Feraler, inau-
Mortifera carpit gramina, ac ſerpentium ſpicatas, Here.
Saniem exprimit; miſcetque & f obſcœnas a- Fu. 686.
Mœſtique cor bubonis, & raucæ ſtrigis (ves. g Quod in magi-
Exſecta vivæ viſcera. hæc ſcelerum artifex cis rituale. Thy-
Diſcreta ponit: his rapax vis ignium, eſt. 763.
His gelida pigri frigoris glacies ineſt. h Quamiſta ve-
Addit venenis verba, non h iſtis minus nena.
Metuenda. ſonuit ecce veſano gradu, i Incantationes
i Canitque. mundus vocibus primis tremit. concipit.

MEDEA.

Invocatis manibus & rite conceptis incantationibus Medea veneficiis illitam pallam cum monili, aureoque crinali, dono mittit ad Creuſam per filios ſuos.

VOS precor k vulgus ſilentum, voſque f ſera- k Animas, ma-
les deos, (broſi domum, nes.
Et l Chaos cæcum, atque opacam Ditis um- k Plutonem &
m Tartari ripis ligatos, ſqualidæ mortis ſpe- Proſerpinam.
cus, (novos. Dii quibus im-
Suppliciis animæ remiſſis currite ad n thalamos perium eſt ani-
o Rota ſiſtat membra torqueris; tangat p Ixion marum, umbra-
humum. que ſilentes, &
Tantalus q ſecurus undas hauriat r Pitenidas. Chaos, &c.
Gravior pœna ſedeat conjugis f ſocero mei: l Supra v. 9.
s Lubricus per ſæva ſaxa retro Siſyphū volvat lapis. m Hippol. v 841.
u Vos quoq; unis quas foratis itiritus ludit la- n Infonis & Creu-
bor, (manus. ſæ.
Danaides, x coite: y veſtras hic dies quærit o Here. Fu. v.
Nunc meis vocata ſacris z noctium ſidus veni, 749.
a Peſſimos induta vultus; a fronte non una mi- p Here. Fu. v.
b Tibi more gentis vinculo ſolvēs comā, (nax. 751. Thyeſt. v.
Secreta nudo nemora luſtravi pede. 152. Non decep-
c Et evocavi nubibus ſiccis aquas; tus, non fruſtra captans.

r Pitenes fontis prope Corinthum à Pirenes Nymphe lacrymis propter obitum filii Cenchriæ. f Creontis. s Premat vero Siſyphum aſſiduus labor, imo opprimat. Hippol. 1216. Cui quod pater Creontis fuerit, cum cæteras animas pœnis eximendas velit, continuationem ſupplicii imprecatur. u Belides Herc. Fu. v. 494. & 756. x Ad nuptias haſce convenite. y Ut veſtro exemplo nupta maritum prima nocte interficiat. z Luna. νυχία dicta θεὰ, cui quod nocte lúceat, noctuſitatur; aut quod inferis maxime & proxime dominetur. a Hippol. 411. v. & in. v. 727. b Tibi ritu nocturnis magiciſque ſacris operantium peragravi ſecreta loca veſte recincta, Nuda pedem, nudos humeros, diffuſa capilles. c Quid poſſit, quid efficerit per vim magicam enumerat, in quibus pleraque falſa. Quę enim vel per motum localem, vel res naturales accelerando vel impediendo, vel ſenſibus illudendo fieri poſſunt, operatur Dæmon per magos ſuos; Univerſi autem ordinem à Deo conſtitutum movere non valet; Non itaque Solem aut Lunam deducere, non orbium cœleſtium curſum mutare.

Egi-

e *Uno eodemque tempore.* Egique ad imum maria, & Oceanus gravis
Interius undas æstibus victis dedit.
f *Cæli cursu.* e Pariterque mundus *f* lege confusa ætheris
g *Thyest.* 476. Et solem & astra vidit; & *g* vetitum mare
h *In æstate sicca alias & gridæ.* Tetigistis Ursæ temporum flexi vices.
h Æstiva tellus floruit cantu meo,
i *Fluvios alios retro egi versus fontes, alios sistere feci.* Messem coacta vidit hybernam Ceres.
i Violenta Phasis vertit in fontem vada;
Et Ister in *k* tot ora divisus, truces
Compressit undas, omnibus ripis piger.
k *Quinque, aliis septem. vid. Troad. v. 9.* Sonuere fluctus, tumuit insanum mare
Tacente vento. nemoris antiqui domus
l Amisit umbram vocis imperio meæ.
l *Vel frondibus excussis, vel translatis in alium locum sylvis, hunc undawi.* Die relicto Phœbus in medio stetit.
m Hyadesque nostris cantibus motæ labant.
Adesse sacris tempus est, *b* Phœbe, tuis.
Tibi hæc cruenta serta texuntur manu,
o Novena quæ serpens ligat:
Tibi hæc *p* Typhoeus, *q* membra qui discors tulit,
m *Sidera Synced. de Hyadibus vid. Thyest.* 851. Qui regna concussit Jovis.
r Vectoris istic perfidi *s* sanguis inest,
Quem Nessus expirans dedit.
v. t OEtæus isto cinere defecit rogus,
n *Luna.* Qui virus Herculeum bibit.
o *Serta, quæ serpens novena nutrere, vel novies circumdata ligat. Numerus autem novenarius Pythagoræis sacer & perfectissimus, quia ab impari uni-*
u Piæ sororis, impiæ matris facem,
Ultrices Altheæ vides.
Reliquit istas invio plumas specu
x Harpyia, dum *y* Zetem fugit.
His adice pinnas sauciæ *z* Stymphalidos,
a Lernæa passæ spicula.
b Sonuistis aræ. *c* tripodas agnosco meos,
Favente commotos Dea.
Video *d* Triviæ currus *e* agiles.

ate est primo quadratus, tribusque constat ternariis, è quibus trias singula in tres dividitur unitates. In sacris a. ex superstitiosa veterum ceremonia, numero Deus impare gaudet *p* Thyest. 807. v. q Vel quia ut cæteri Gigantes ἑκατόγχειρες anguineos habuit pedes; vel quod ἐκ δὲ οἱ ὤμων ἑκατὸν κεφαλαὶ ὄφεων δεινοῖο δράκοντος, &c. r Nessi Centauri qui præstita Herculi opera in trajicienda per Euenum flu. Deianira vim illi intulit, propter quod sagittis ab Hercule confossus est, &c. Herc. Oet. v. 500. s Al. Sanie. t Cinis hic est è rogo quo Hercul. in Oeteo monte combustus est, imbibitque virus quo infectus est. u Supra v. 644. Melior germana parente, Et consanguineas ut sanguine leniat umbras Impietate pia est. x Thyest. v. 153. y Harpyas Zetes & Calais Boreæ filii alati in Plotas insl. fugarunt, quod Phineus benigne Argonautas excepisset. z Herc Fu. v. 241. a Herculis sagittas Hydræ felle tinctas. b Ex ara cum crepitu mota, vel ex latratu Hecates turbæ, de qua vide Oed. v. 569. adventasse deam sentio. c Oracula mihi non minus certa quam tripodas Delphicos undè vaticinatur Phœbades, Oedip. 230. d Dianæ, Lunæ. Hippol. 411. e Veloces, propter minorem orbem. Thyest. v. 837.

Non

Non quos pleno lucida vultu
Pernox agitat, ſed quos facie
Lurida mæſta, cum Theſſalicis
f Vexata minis, cœlum freno
g Propiore legit. ſic face triſtem
Pallida lucem funde per auras;
Horrore novo terre populos;
h Inque auxilium, i Dictynna, tuum
k Precioſa l ſonet k æra Corinthi.
Tibi m ſanguineo ceſpite ſacrum
Solenne damus. tibi de medio
n Rapta ſepulchro fax nocturnos
Suſtulit ignes. tibi e mota caput
Flexa voces cervice dedi:
Tibi p funereo de more jacens
Paſſos vincit vitta capillos.
Tibi jactatur q triſtis Stygia
q Ramus ab unda. tibi r nudato
Pectore Mænas ſacro feriam
Brachia cultro.
Manet noſter ſanguis ad aras.
ſ Aſſueſce, manus, ſtringere ferrum,
ſ Caroſque pati poſſe cruores,
s Sacrum laticem percuſſa dedi.
Quod ſi nimium ſæpe vocari
Quereris, votis ignoſce, precor.
Cauſa vocandi, u Perſei, tuos
Sæpius x arcus, una atque eadem
Semper, Jaſon. tu nunc veſtes
Tinge Creuſæ, quas cum primum
Sumpſerit, imas urat ſerpens
Flamma medullas. ignis y fulvæ
Cluſus in y auro latet obſcurus;

f *Incantata. Hippol. v. 420.*

g *Quaſi cœlo deducta aut præ motu arctius conſtricta eſſet Luna, ex opinione vulgi. vel in hypogæo vel Menoides, nec tota lucens nocte: ut opponatur illi quod prius dixerat, Pleno lu ida vultu Pernox.*

h *Hippol. v. 789.*

i *Quod nomen ſibi aſſumere dignata eſt Diana in memoriam comitis ſuæ Britomartys, quæ cum amatorem ſuum Minoen fugiens in mare ſe præcipitaret, incidit in piſcatoriâ δίκτυα, id eſt, retia, unde Dictynnæ nomine culta, à Diana in deorum numerum relata, aliis Dictynna dicitur Luna ἀπὸ τῶ δίκτυα τὰ ἀκτίνας.*

k *Anachroniſmus quo peccta Romanam ſvenam ſuumque tempus reſpicit. etenim A. V. DC. VII. conflatis ſtatuis & ſimulachris in Corinthii incendio, confluxere æra, auri argentique venæ: unde æs Corinthium miſtum generoſius, & laudabilius.*

l *Ne ſcilicet Luna, incantatione audita, cœlo detraheretur*

m Ex fovea perfuſa nigræ agnæ ſanguine, egeſto ceſpite in morem aræ quadrato, atque ipſo ſanguine. vide Ovid. ver. 555. Scalpere terram, unguibus & pullam diducere mordicus agnam. Horat. In maleficis magicisque ſacris adhibuerunt faces buſtis erepta. vide Oed. v. 55.

n Rotans caput more Corybantium, vel ſup. lex.

p Troad. v. 82

q Tax. ſ. cupreſſus & arbor ſacra ad Stygem natæ venenciis idoneæ habitæ.

r More ſacerdotum quos Bellona potens, quos Dea magna movet, Ipſa ſub penne meos cædo violenta lacertos. namque in ſacris Cybeles & Bellonæ, ſacerdotes cultris ſibi lacertos, humeros, pectuſque ſauciabant. Lucan. 1. Quos ſectis Bellona acertis ſæva movet, &c.

ſ Nunc quidem emittere meum cruorem, ut mox valeam effundere ſanguinem filiorum meorum.

t Sanguinem, libam n Dianæ Taricæ ſacrum.

u Hecate filia Perſei regis, Jovis neptis, al is autem Aſtæi, aliis ovis & Aſteriæ f. x Radios, i. fluentium, opem in magicis.

y Monilia ſeu crinalia aureo. ſupr. v. 574.

z *Ignis cœlestis à Iove furripti Herc. Fu.* 1206.
a *Iecore in pœnas assidue renascente, ubi aquila illud depasta fuerit. Herc. Fu. ibid.*
b *Vires ignis. Heinsius legit, ἰὸν ἰὸν.*
c *Vulcanus dedit suos ignes insopibiles.*
d *Qua fulminatus in Eridanum decidit.*
e *Soli enim Phaeton filius, Medea nepti.*
f *gnemi: namque τοί δὲ λέων, ὅπ δεν δὲ δεδήκων. μέσσα δὲ χαμάδις δεινὸν ὀπωπέκασι πυρὸς μένος, flammisque armata Chimæra.*
g *Colchici sup. v.* 240. & 465.
h *Gorgonis; cui aliæ duæ sorores Sthenyo & Euryale; quibus unicus oculus, quo per vices utebantur; crines ex anguibus; alæ; ungues æres. hanc Perseus occidit.*
i *Occultum.*

Quem mihi, z cœli qui furta Iovis
a Viscere fœto, dedit, & docuit
Condere b vires arte, Prometheus.
c Dedit & tenui sulphure tectos
Mulciber ignes. & vivacis
Fulgura d flammæ de e cognato
Phaethonte tuli. habeo mediæ
f Dona Chimæræ. habeo flammas
Usto g tauri gutture raptas;
Quas permisto felle h Medusæ,
i Tacitum jussi servare malum.
Adde venenis k stimulos, Hecate,
Donisque meis semina flammæ
Condita serva. l fallant visus,
Tactusque ferant, meet in pectus
Venasque calor. stillent artus,
Ossaque fument; m vincatque suas
Flagrante coma nova nupta faces.
Vota tenentur; ter latratus
Audax Hecate dedit, & sacros
Edidit ignes face luctifera.
Peracta vis est omnis. o huc gnatos
voca,
Pretiosa per quos dona nubenti feras.
Ite, ite nati, matris p infaustæ genus,
Placate vobis mugere & multa prece
Dominam & novercam vadite, & celeres domum (fruar.
Referte gressus, ultimo amplexu ut

k *Vires.* l *Ne qua videntibus tangentibusve oriatur suspicio.* m *Ardens ex venenato crinali coma nova nupta exuperet flammas tædarum nuptialium.* n *Exaudior, annuit, votaque rata fecit Hecate, meque audere jubet, nam* σχέπτει δ' ἀπειρέσιον δαὶ σέλας· ἀμφὶ δὲ τῷ γε Ὀξεῖαι δλακὶ χθόνιοι κύνες ἐφθέγξαντο. *v.* 549. *Oedip.* o *Siste mihi huc ô nutrix natos meos.* p *Repudiata, & in exilium missa.*

CHORUS.

Furorem Medeæ Chorus timet, malitiam ejus execratus.

q *Furens Bacchа Oed.* 436.
r *Effreni.*
s *Sic sup. v.* 384 & *dimicis.*

Quonam cruenta q Mænas
Præceps amore sævo
Rapitur? quod r impotenti
Facinus parat furore?
s Vultus citatus ira
Riget; & caput ferox

Qua-

Quatiens ſuperba motu
Regi minatur ultro.
t Quis credat exulantem?
Flagrant genæ rubentes,
Pallor fugat ruborem.
Nullum vagante forma
Servat diu colorem.
Huc fert pedes, & illuc,
Ut u tigris orba gnatis,
Curſu furente luſtrat
x Gangeticum nemus: ſic
Frenare neſcit iras
Medea, non amores.
Nunc ira amorque cauſam
Junxere: y quid ſequetur?
Quando efferet Pelaſgis
Nefanda z Colchis a arvis
Greſſum, metuque ſolvet
Regnum, ſimulque b reges?
Nunc, Phœbe, c mitte currus
Nullo morante loro;
c NOX condat alma lucem.
Mergat diem timendum
Dux noctis d Heſperugo.

t *Ex minaci vultu geſtuq; ſuperbo quis credat illam in exilium ire juſſam?*

u *Qua catulis à venatore ſurreptis nullum animal truculentius, nullum velocius vide quæ nos ad Martial. epig. 18. l. ſpect.*

x *India nemora, quam ſecat Ganges fl. max.*

y *Utri ſuccumbat locumve dabit? iræne, an amori?*

z *Medea à Colchide patria.*

a *Ex imperio Creontis ſup. v. 269.*

b *Creonta & Iaſonem.*

c *Ut ex præſcripto illi dicti termino in exilium proficiſcatur. ſup. v. 295.*

d *Hippol. v. 748. & ſup. v. 71.*

ACTUS QUINTUS.

NUNCIUS. CHORUS. NUTRIX. MEDEA. JASON.

Narrat nuncius Creuſam cum patre regiaque tota flagraſſe pernicioſo Medeæ munere; Medea filios ſuos trucidat & aufugit.

PEriere cuncta. concidit regni ſtatus.
Gnata atq; genitor cinere permiſto jacent.
CH. *Qua fraude capti?* NU. *qua ſolent e reges capi, dogue δωρεζόροι, quam Donis.* CH. in illis eſſe quis potuit dolus?
NUN. Et ipſe miror; vixque jam facto malo
Potuiſſe fieri credo. CH. quis cladis modus?
NUN. Avidus per omnem regiæ partem furit,
f Ut juſſus, ignis: jam domus tota occidit;
Ubi timetur. CH. unda flammas opprimat.
NUN. Et hoc in iſta clade mirandum accidit,
g *Alit unda flammas, quoque prohibetur magis,*
Magis ardet ignis: ipſa præſidia occupat.
Nu. Effer citatum h ſede Pelopeia gradum,

e Δαρεζόροι, δῶρα ζόροι, *quam λπτοι ut pisces hamo, quem capientes capiuntur.*

f *A Medea quæ miſit.*

g *Augetur ignis ſuper jecta aqua,* φλόγωσον ασφαλτῶδες καὶ θειῶδες, *incantatum ſup. v. 820.* h *Corintho in faucibus Peloponneſi, Pelopi quondam regnata, Herc. Fu. 1164.*

i Μήδεια, φεῦγε, *i* Medea, præceps quaslibet terras pete.
φεῦγε, μὴ γὰρ νῦν· ΜΕ. Egon' ut recedam? si profugissem prius,
ἐς Λιπάρ' ἀνέκ. Ad hoc rediremi, *l* nuptias specto novas.
πλεῖν μέτ' ὄχεν Quid, anime, cessas sequere felicem impetum.
m δοῦ Ευ *Eurip.* Pars ultionis ista, qua gaudes, quota est?
k *Ad hoc faci-* Amas adhuc furiosa? sic satis est tibi
nus vel spectaculum. m Cœlebs Jason? quære pœnarum genus
Haud usitatum: jamque sic temet para.
l *Ironice.* Fas omne cedat, abeat expulsus pudor.
m *Quod Creusa uxore excidit.* Vindicta levis est, quam ferunt n *parvæ manus.* Incumbe in iras, teque languentem excita,
n *Manera à liberis meis, Creusæ allata vel leves o* Penitusque veteres pectore ex imo impetus
Violentius hauri. quidquid admissa est adhuc,
manus, non in vindicta modo q Quæ commodavi scelera. r prolusit dolor
Quam levia fuerint quamque vulgaris notæ,
graves, addit i Per ista noster. quid manus poterant rudes
taque Incumbe in iras; &c. Audere magnum? quid *f* puellaris furor?
t Medea nunc sum; *u* crevit ingenium malis.
o *Præmis quæ admittendare stant.* Juvat, juvat rapuisse fraternum caput;
p *Rituale verbum, attende.* Artus juvat secuisse, & *x* arcano patrem
Spoliasse sacro, juvat in exitium z senis
Armasse natas. quære materiam, dolor,
q *Quæ prius admisi in Iasonis gratiam. sup. v.* Ad omne facinus non rudem dextram afferens,
Quo te, igitur, ira mittis? aut quæ perfido
Intendis hosti tela? nescio quid ferox
2-6. Decrevit animus intus, & nondum sibi
r *Hæc virgo feci.* Audet fateri. stulta *a* properavi nimis
sup. v. 49. *Herc. Fu* 221. *& infr. v.* 928 *mox nota n.* Ex pellice utinam liberos hostis meus
Aliquos haberet! quidquid ex illo tuum est,
Meritoque placuit. ultimum magno scelus
s *Emphas nunc tandem in magis videor alis quid profecisse.* Animo parandum est. liberi quondam mei,
Vos pro paternis sceleribus pœnas date.
b Cor pepulit horror, membra torpescunt gelu,
Pectusque tremuit: ira *c* discessit loco,
t *Quum fuerint* Materque tota conjuge expulsa redit.
alia proludia & præexercitationes ad nobile hoc Egon' ut meorum liberûm ac prolis meæ
Fundam cruorem? melius, ah demens furor.

scelus. u *Vellere aureo, Marti sacrato.* x *Peliæ sup.* 256. y *Nec distuli iras donec mater ex Iasone facta Creusa suppeditasset ulterioris materiam vindictæ. Sed puta tuos (ô Medea) quoniam Iasonis sunt, etiam Creusa esse.* z *Deliberantem inducit Poeta Medeam post Apollonium, Ovidium, Valerium, dumque vinci affectus ratione laborant, appetitui tandem succumbentem.* a *Locum dedit mori materno.* b *Maternusque affectus redit expulsa animo vindicta cupiditate ob repudiatam me ab Iasone conjugem.*

In-

Incognitum istud facinus, ac dirum nefas
f A me quoque absit. quod scelus miseriluent?
g Scelus est Jason genitor, & h majus scelus
h Medea mater. occidant: non sunt mei.
Pereant: mei sunt. crimine & culpa carent,
Sunt innocentes. fateor: i & fratersuit.
Quid, anime, titubas? ora quid lacrymæ rigant?
Variamque nunc huc ira, nunc illuc amor
Diducit? anceps *æstus incertam rapit.
Ut sæva rapidi bella cum venti gerunt
Utrinque fluctus maria discordes agunt,
Dubiumque pelagus fervet: haud aliter meum
Cor fluctuatur. *ira pietatem fugat,*
Iramque pietas. cede pietati dolor.
Huc cara proles, unicum afflictæ domus
Solamen, huc vos ferte; & infusos mihi
Conjungite artus. habeat incolumes pater,
Dum & mater habeat. k urget exilium, ac fuga.
Jam jam meo rapientur lavulsi sinu,
Flentes, gementes. l oscuis pereant patris:
Periere matris. rursus increscit dolor,
Et fervet odium. repetit invisam manum
Antiqua mentis ira. qua ducis, sequor.
m Utinam superbæ turba Tantalidos meo
Exisset utero, bisque septenos parens
Natos tulisset! sterilis in pœnas fui.
Fratri patrique quod sat est, peperi duos. ten
n Quonam ista tendit? o turba Furiarum impo
Quem quærit? aut quo flammeos ictus parat?
Aut cui cruentas p agmen infernum faces
Intentat? p ingens anguis excusso sonat
Tortus flagello quem trabe infesta petit
q Megæra? cujus umbra r dispersis venit
s Incerta r membris? frater est. pœnas petit.
Dabimus. sed t omnes fige luminibus t haces:
Lanis, perure, pectus en furiis patet.
Discedere à me, frater, ultrices Deas,
Manesque ad imos ite u securas jube:

f *Emphas. etiam à me effrani & vindicta cupidissima.*
g *Scelus est Jasonis patris eorum qui me perfide & ingrate reliquit.*
h *Quæ in perfidi gratiam toties scelesta fui.*
i *Nec tamen illi peperci ut Jasoni prodessem.*
* *Tanquam maris, ubi sæva rapidi bella, &c.*
k *Urget tamen iras cadesque instans exilium.*
l *Et quoniam non possunt superesse matri, nec patri supererunt. Refert tamen Euripidis Scholiastes corruptum à Corinthiis Euripidem 5. talentis transtulisse in Medeam filiorum suorum cædem, quos ipsi Corinthii in matris odium interfecerant.*
m *Utinam peperissem tot filios quot Niobe Tantali filia. Herc. Fu. 389 quæ mihi ampl. foret vindicta sinistra. & tamen duos habeo Mermerum & Pheretem, quos patri meo prædito fratrique cæso quasi inferias offeram infr. v. 698.*
n *Sibi persuasum videtur Furias videre, movere fratris umbras. Herc. Fu. v. 101. Thyest. 78.*
p *Thyest. 69 Herc. Fu. 88.*
q *Μεγαίρω τὸν ἔχθρον τῷ μεγαίροντι. Ut curas affectusque animi ita corporis vulnerum indicia post mortem manere fingunt poetæ.*
s *Quam prima facie vix agnoscat.*
t *Furoris mei incitamenta & quæ in me pietatis materna lumina extinguant.*
u *Nec dubitem quin scelus facturus sim.*

x *In te.* Mihi me relinque, & utere hoc, frater, manu,
y *Atque hoc di* Quæ x ſtrinxit enſem: y victima manes tuos
ſto unum è filiis Placamus iſta. z quid repens affert ſonus?
interficit. Parantur arma, meque in exitium petunt.
z *Irruit Iaſon* Excelſa noſtræ tecta conſcendam domus
cum armatis Cæde inchoata. a perge tu mecum comes.
a *Dum hæc dicit,* Tuum quoq; ipſa corpus hinc mecum aveham.
in altum rapit ſi- Nunc hoc age, anime: b non in occulto tibi eſt
lios tum cæſum Perdenda virtus, approba populo manum.
tum ſuperſtitem; IA. Quicunque regum es cladibus fidus, dolens,
quod ut celerius Concurre, ut ipſam ſceleris auctorem horridi
fiat, ſciendum Capiamus: huc, huc, fortis c armigeri cohors
variis machinis Conferte tela; vertite ex imo domum. (trem;
uſos fuiſſe tragi ME. d Jam jam recepi ſceptra, e germanum pa-
cos de quibus vi- Spoliumque Colchi pecudis auratæ f tenent.
de Vitruvium & Rediere regna; rapta virginitas redit.
Iul. Scal. Poet. l. O placida tandem numina! O feſtum diem!
1. c. 21. *hic a. vel* O nuptialem! vade. g perfectum eſt ſcelus,
pegmatis ἀὸ τὸ h Vindicta nondum: perage dum facinus manu.
κατὰ τὸ, vel κα- Quid nunc moraris, anime? quid dubitas? po-
τὰ τὸ opera in do- Jam cecidit ira: pœniter, facti pudet. (tes
mus faſtigium Quid miſera, feci? i miſera, pœniteat licet;
ſubito ſublatam Feci. m voluptas magna me invitam ſubit:
Medeam, ut & Et ecce creſcit, n deerat hoc unum mihi,
ſub fine hujus Spectator ipſe. nil adhuc factum reor.
tragœdiæ eodem Quidquid ſine o iſto fecimus ſceleris, periit.
machinamento IA. En ipſa tecti parte præcipiti imminet.
per aerem à dra- Huc rapiat ignes aliquis, ut flammis cadat
conibus avectam. p Suis peruſta. ME. q congere extremum tuis
h *Non ut prius* Natis, Jaſon, funus, ac tumulum ſtrue.
magicis & vene- Conjux ſocerque r juſta jam funeris habent
ficiis, idq; cl.m. A me ſepulti: natus hic fatum tulit.
ſed ſpectanti Ia- Hic te vidente dabitur exitio pari.
ſoni cum Corin- IA. Per numen omne perq; ſ communes fugas,
thiis ede ſpect-

manum vitium tuarum, in interficiendis tuis filiis. c O armigeri, appoſitive forti manus; vel lege armigerum. d Iam poſtquam injurias ultra fim. videor mihi abunde omnia priora damna recuperaſſe. e Uterinum: neque enim ex eadem matre frater erat Abſyrtus. f Recepiſſe videri poſſunt in mea vindicta. g In uno interfecto. h Reſtat enim alter interficiendus ne quid Iaſoni ſuperſit quo ſe oblectet. i Legitur &, perage, dum faciunt manus. k Al. Quid dubitas? potens Iam cecidit ira, id eſt, quæ vindictam habes in manu & poteſtate tua. l Sero miſeram me agnoſco, ſero pœniter, poſtquam fecerim. m Vindictæ voluptas me etiam reluctantem urget. n Ut Iaſon filii prius cæſi ſpectaret necem. o Spectatore. p Quibus ipſa in aliis uſa eſt. q Imo pie & pro tuo officio feceris, ſi regum tuis natis à me cæſis conſtruxeris. namque ego conjugi tuę ac ſocero pyram accendi. Sarcaſtice. r Al. leg. juſta jam functus. i. regum. ſ E Colchide fugientes Aetam ex Theſſalia patrem ſuum.

Toroſ-

Toroſque, quos t non noſtra violavit fides,
Jam parce nato: ſi quod eſt crimen, meum eſt:
Me dede morti: noxium macta caput. (gam.
ME. u Hac, qua recuſas, qua doles, ferrum exi
I nunc ſuperbe, x virginum thalamos pete;
Relinque matres. IA. unus eſt pœnæ ſatis,
MA. y Si poſſet una cæde ſatiari manus,
Nullam petiſſet. ut duos perimam tamen,
Nimium eſt dolori numerus anguſtus meo,
In matre ſi quod pignus etiamnum latet.
Scrutabor enſe viſcera, & ferro extraham.
IA. z Jam perage cœptum facinus, haud ultra
Moramq; ſaltem ſuppliciis dona meis. (precor;
ME. Perfruere lento ſcelere, ne propera dolor.
a Meus dies eſt: tempore accepto utimur.
IA. Infeſta, memet perime. ME. b miſereri jubes.
c Bene eſt peractum eſt: plura non habui, dolor,
Quæ tibi litarem. d lumina huc tumida alleva,
Ingrate Jaſon. conjugem agnoſcis tuam?
e Sic fugere ſoleo. patuit in cœlum via,
Squammoſa gemini colla ſerpentes jugo
Summiſſa præbent. recipe jam natos parens:
f Ego inter auras aliti curru vehar.
IA. Per alta vade ſpacia ſublimi æthere:
g Teſtare nullos eſſe, qua veheris, deos.

t *Non fides mea erga te imminuta, ſed huc coactus ut liberorum ſaluti conſulerem. ſup. v. 438.*
è quibus tamen tu alterum extinxti, O parce ſuperſtiti.
u *Sumam de te pœnas hac qua te magis urit parte,*
id eſt, in filio.
x *Creuſa nuptias pete, me conjugē*
factamque ex te matrem deſere, Sarcaſtice: ut quæ filios habeam quorum cædem patris injurias mater ulciſci poſſim. Pluralia autem ſæpe per indignationem pro ſingularibus poſita. v 1285. Herc. Fu.
y *Si tantum mihi ſupereſſet pietatis ut unius cæde me ſatiarem, alteri parcerem, etiam neutrum interficere ſuſtinuiſſem: ſed omnem extui pietatem; itaque vix dolori meo ſufficiunt iſti duo. imò ſi me gravidam ſentirem etiam diſſecto utero fœtum extraherem.*
z *Non parum hic locus omnes torquet. I. Lipſius verſus locatos præpoſtere ſuſpicatur, tranſponendo tamen non multū conſequitur. ſimile quid facit Delrius pluribus quidem verbis, nihil tamen felicius. Joſ. Scaliger omnia hac Medeæ tribuit. D. Heinſius, à Grotio monitus nodum ſolviſſe videtur, exponendo: donare moram dictum eſſe, ut donare iram, aut donare offenſas: quod ille facit qui amplius offenſus non eſt quaſi diceret Jaſon, Quoniam apud te nihil poſſunt preces meæ, perage cœptum facinus, rogata ſaltem à me, moram remittas, nec me crudelitate iſta torqueas; illa autem quo gravius urat, reſpondit, Perfru. &c*
a *Creonte mihi datus ſup v 295*
b *Miſeris enim mors grata vid. Herc. Fu. 512.*
c *Caſo jam altero filio.*
d *Attolle oculos tuos meque vide annon agnoſcis me ex ſolita cade? prius quidem tibi, jam mihi vindictam poſcentem*
e *Per cædes patrem fugi occiſo fratre, Acaſtum mariti mei patruelem occiſo patre ſuo, te jam conjugem occiſis filiis.*
f *Et his dictis vecta curru junctis draconibus avolat Athenas, ubi Theſeo nupta ſup. v. 973.*
g *Teſtimonium dicas contra deorum juſtitiam, vel argumento ſis nullos eſſe in cœlo deos, ſi tibi inſigniter ſceleſta per æthera pateat impune via.*

HIPPOLYTUS.

INTERLOCUTORES.

HIPPOLYTUS.	CHORUS.
PHÆDRA.	THESEUS.
NUNCIUS.	NUTRIX.

ARGUMENTUM.

Hippolyti Thesei ex Antiope Amazone filii Dianam virginem ac venatricem colentis, absente apud inferos Theseo, noverca Phædra castitatem oppugnat, nec expugnat. Repulsa impudica mulier Theseo reduci privignum oblati per vim stupri insimulat. Ille credulus, filio, qui jam domum impudicam fugerat, è votis quod restabat tertio fretus, absenti mortem imprecatur; ratum facit votum Neptunus, emisso tauro marino qui equos Hippolyti conterat, unde per vepres & saxa distractus auriga dilaniatur. Quod ubi rescivit male sibi conscia mulier, scelus suum falsumque crimen apud maritum confessa, gladio se transigit. Theseus innoxii filii casum lugens, iramque suam detestatus, collectos passim artus componit.

ACTUS PRIMUS.

HIPPOLYTUS.

Hippolytus varia loca & munera ministris & venationis comitibus dispertit; Dianamque venationis Deam invocat.

I Te, umbrosas *a* cingite sylvas,
Summaque montis juga *b* Cecropii;
Celeri planta lustrate vagi
Quæ saxosa *c* loca Parnethi
Subjecta jacent; & quæ *d* Thriasiis
Vallibus amnis rapida currens
Verberat unda: scandite colles
Semper canos e nive Riphæa.
Hac hac alii, qua nemus alta
Texitur alno: qua prata jacent,
Quæ rorifera mulcens aura

a *Indagine, odora canum vi, retibus.*

b *Attici, à Cecrope qui oppidum Cecropiam condidit. quod postea in arcem Athenarum mutatum est, unde regio & mons vicinus nomen habent.*

c *Parnes autem mons Attica prope Hymettum.* d *Thriasiis vallib. Thria enim vicus Atticus in tribu Oeneida.* e *Indurata à Borea flante à Riphæis montibus Scythiæ.*

Zephyrus vernas evocat herbas.
f Ubi per glacies lenis Iliſſus,
Ubi *g* Meander ſuper æquales
Labitur agros piger, & ſteriles
Amne *i* maligno radit arenas.
Vas, qua *k* Marathon tramite lævo
Saltus aperit; qua *l* comitatæ
Gregibus parvis nocturna petunt
Pabula fœtæ. vos, *m* qua tepidis
Subditus auſtris frigora mollit
Durus Acharnan. alius rupem
Dulcis *n* Hymetti, parvas alius
Caleet *o* Aphidnas. pars illa diu
Vacat *p* immunis, qua *q* curvati
Litora ponti *r* Sunion urget.
Si quem tangit gloria ſylvæ,
Vocat hunc *ſ* Philipis. hic verſatur
t Metus agricolis, vulnere multo
Jam notus aper. at vos laxas
Canibus *u* taetris mittite *x* habenas;
Teneant aores lora *y* Moloſſos,
Et pugnaces tendant *z* Creſſæ
Fortia trito vincula collo.
a At Spartanos (genus eſt audax
Avidumque feræ) nodo cautus
Propiore liga. *b* veniet tempus,
Cum latratu cava ſaxa ſonent;
Nunc *c* demiſſi nare ſagaci
Captent auras, luſtraque preſſo
Quærant roſtro. dum *d* lux dubia eſt;
Dum ſigna pedum roſcida tellus
Impreſſa tenet; alius raras
Cervice *e* gravi portare plagas,
Alius teretes properet laqueos,
Picta rubenti *f* linea pinna
Vano cludat terrore feras.
Tibi libretur miſſile telum.
Tu grave, dextra lævaque ſimul,

f Favonius veris comes & pater, genitalis mundi ſpiritus.
g Plurimi libb. hunc verſum non admittunt, & merito. quid enim eſt per glacies labilneaſque in Attica? Lipſ. emendat glareas in diſſyllabon contractum: ut per ſcrupos & ſaxa volvatur Iliſſos Atticæ amnis.
h De quo in Herc. Fu 613.
Sed ille Phrygiæ fl. hic de Atticis ſermo eſt, niſi forte ad illud reſpicit quod refert Pauſan. in Corinthiacis, Mæandrum in mare ad Miletum delapſum mare ſubire, & in Peloponneſo emergere atque illic Aſopum fieri. Alii leg. Melanus.
i Parco non irriganti terras, vel alluenti agros Phrygum & Carum, vel doloſo, flexuoſo.
k Ex urbibus Tetrapoleos Atticæ una, Militiadis victoria de Perſis inſignis.
l Feræ comitatæ fœtibus noctu paſcuntur.
m Qua ſtrenui bellatores Acarnenſes meridionalem Atticæ partem incolunt. Vel qua mons ſaxoſus prope Acarnas vicum Atticæ frigora mollit.
n Montis Atticæ marmore

e'ari, ut & Thymo ac melle celebris. o Vicum Athenienſium, ubi Theſeus Helenam raptam occultavit. p A venatione noſtra & præda. q Sinuati. r Promontorium Atticæ. ſ Lege Phibalis, qui Atticæ locus, canicis commendatus, Ariſtoph. t Terror, metuendus agricolis, quos multoties vulneravit, vel notus multo venatorum vulnere, quos tamen effugit. u Non argutis, vocalibus, clamoſiſve. x Quas copulas vocant, vel lora, Couples, or Leaſhes. y Epiroticos canes, qui fortitudine laudantur: ut Spartani ſeu Lacones velocitate. z Canes Cretenſes fœmellæ acres loris extenſis indagent. a Sed Laconas arctiori nodo coercete. b Feris ſc. excitatis. c Vide Thyeſt. v. 497. d Primum diluculum. e Gravata. f Formido, genus retis plumis verſicoloribus iiſdemque uſualis intertextum, quod viſu & odore feras terrens in veras plagas impelleret.

u *Venabulo.* Robur u lato dirige u ferro.
x *In insidiis latens unde occasione capta repente exiliens territas feras in lagueos agat.* Tu præcipites clamore feras
x Subsessor ages: tu jam victor
Curvo solves viscera cultro.
y *Fave mihi ô Diana venationis Dea virilis.* y Ades en comiti Diva virago,
Cujus regno z pars terrarum
Secreta vacat: cujus certis
z *Inferi. eadem enim quæ Proserpina. vel ad rem præsentem nemora, sylvæ, ferarum lustra.* Petitur telis fera, a quæ gelidum
Potat Araxen, & b quæ stanti
Ludit in Istro: tua c Getulos
Dextra Leones, tua d Creteas
a *Ubivis terrarum, & quæ bibit Araxem fl. Armeniæ.* Sequitur cervas: nunc veloces
Figis damas leviore manu.
Tibi e dant f variæ e pectora g tigres,
b — *Et quæ ludibunda percurrit Danubium in Germania ortum fl. congelatum.* Tibi villosi terga * bisontes,
Latisque feri cornibus h uri.
Quidquid i solis pascitur arvis,
Sive illud k inops novit k Garamas,
c *Libycos, Getuli enim antiquissimi incolæ Africæ, quæ Leonum arida nutrix.* Sive illud Arabs l divite sylva,
Sive ferocis m juga Pyrenes,
Sive n Hyrcani celant saltus.
d *Creta enim cervis nobilis & dictamno cujus usum docuerunt cervæ.* Vacuisque o vagus Sarmata campis,
Arcus metuit, Diana, tuos.
p Tua si gratus numina cultor
e *Resistentes figuntur.* Tulit in saltus retia vinctas
f *Maculosæ.* Tenuere feras; nulli laqueum
g *Herc Fu.* 1323. Rupere pedes; fertur plaustro
* *Boves sylvestres.* Præda q gementi, tum rostra canes
h *Feri boves in Germania vi & velocitate excellentes* Sanguine multo rubicunda gerunt,
Repetitque casas rustica longo
r Turba triumpho. en Diva s fave.
i *Desertis.* Signum arguti misere canes,
k *Interioris Africæ pop. egenus & vagus.* Vocor in sylvas. hac, hac, pergam.
t Qua via longum compensat iter.

b *Aromatum feraci.*

m *Montes Pyrenæi. à Pyrene filia Bebricis ibi compressa ab Hercule: ut volunt fabulæ. vel ἀπὸ τῆς πυρὸς, propter incendium, quo flagravit illorum montium sylva, injecto à pastoribus igne.* n *Hyrcania Scythiæ contermina hod. Hyrach.* o *Herc. Fu. v.* 1238. p *Si numen tuum invocanti, partem prædæ venanti, venationem rite aggresso adfueris prædam largita.* q *Al. trementi sc. præ pondere prædæ.* r *In morem triumphi à venatione rediens præda onusta: sed & venatores Idib. Aug. solenniter feriati spicatas faces accensas in nemora Dianæ sacra ferebant, canesque insulis ornatos cum cæteris instrumentis venatoriis Deæ sistebant.* s *Scribendum opinor favet, nam faventis signum agnoscit canum vocem.* t *Per iter magè compendiosum.*

PHÆ-

PHÆDRA. NUTRIX.

Phædra amore Hippolyti ardere se fatetur apud nutricem frustra eam à tam nefando amore dehortantem.

x O Magna vasti Creta dominatrix freti,
Cujus per omne littus innumeræ rates
Tenuere pontum, y quidquid Assyria tenus
Tellure Nereus pervium rostris secat;
Cur me in a penates z obsidem a invisos datã,
b Hostique nuptam, degere ætatem in malis
Lacrymisque cogis? profugus en conjux abest.
Præstatque nuptæ, c quam solet, Theseus fidem.
Fortis per altas d invii retro lacus
Vadit tenebras e miles audacis proci;
Solio ut revulsam regis inferni abstrahat,
Pergit f furoris socius. haud g illum timor,
Pudorque tenuit, stupra & illicitos toros
Acheronte in imo quærit Hippolyti pater.
Sed major alius incubat mœstæ dolor.
Non me quies nocturna, non altus sopor
Solvere curis: alitur & crescit malum,
Et ardet intus; qualis h Ætnæo vapor
Exundat antro. i Palladis telæ vacant,
Et inter ipsas pensa labuntur manus.
Non colere donis templa k votivis libet;
Non inter aras, l Attthidum mistam choris,
Jactare tacitis m conscias sacris faces;
Nec adire castis precibus aut ritu pio
Adjudicatæ n præsidem terræ deam.
o Juvat excitatas consequi cursu feras,
Et rigida molli p gæsa jaculari manu.
Quo tendis, anime? quid furens saltus amas?
q Fatale miseræ matris agnosco malum,
Peccare noster novit in sylvis amor.

x *O patria mea Creta insula ad dominatum Græciæ sita. Nam & Minos sibi vicinas insulas & maximam Græciæ partem subdidit.*

y *Heinsius legit Quisquis Assyria tenus Tellure Nerea pervium rostris secat. ait Lipsii atque aliorum non levis censor se non capere quid secet Nereus qui & ipse navium rostris secatur. sed & recte dici potest secat de mari Mediterraneo. Herc. Fu. v. 233. h. e. qua patet mare navibus pervium ad Assyriam usque.*

z *Neque enim filiarum raptum ulciscebatur Minos inf. v. 244.*

a *Eorum qui fratrem meum Androgeon interfecerunt.* b *Theseo qui Athenienſis Minotaurum occidit, sororem deseruit meque adeo.* c *Helenæ, Hippolytæ seu Antiopæ, Melibœæ, Ariadnæ* d *Stygis irremeabilis.* e *Secutus Pirithoum. Herc. Fu. 805.* f *Insani amoris.* g *Hinc & sibi illiciti amoris licentiam captat non fidatæ libidinis mulier.* h *Herc. Fu. v. 105.* i *A Pallade inventæ artes textoria & lanificæ, id est non nere, non texere juvat.* κολυδαίδαλος ἰοῦν φαίνειν. k *Pro mariti reditu.* l *Matronarum Atticarum vid. Herc. Fu. v. 100. & 844. & 1163.* m *Pathos, facibus sensum dat tanquam mysticis.* n *Minervam, cui Deorum judicio & populi suffragio adjudicatum præsidium & nomen Athenarum, cum olivam pacis symbolum eduxisset, donum præstantius Neptuni bellatore equo. vid. Herc. Fu. 912.* o *Me Hippolyti comitem.* p *Tela Romanis usurpata ab Hispanis, ut alii, à Gallis, Virg. Gæsa Alpina.* q *Mater enim Pasiphaë taurum in sylvis pascentem, ego Hippolytum venatorem sylvis gaudentem amo.*

Geni-

r Vaccam quam Genitrix, tui me miſeret infando malo
su magno ſequi- Correpta, pecoris effeti ſævum ducem
tur grege, unde Audax amaſti. torvus, impatiens jugi,
ſpes aliqua ma- Adulter ille, ductor indomiti gregis.
tri frvendi amo- Sed amabat *r* aliquid: quis meas miſeræ deus,
ris mihi autem Aut quis juvare *ſ* Dædalus flammas queat?
nulla, Hippoly- Non, ſi ille remeet arte *t* Mopſopia potens,
tus n. ἀναίδη- *u* Qui noſtra cæca monſtra concluſit domo,
τ & nihil amat. Promittat ullam caſibus noſtris opem.
ſ Ingenioſus ar- *x* Stirpem perosa Solis inviſi Venus.
tifex, qui amati Per nos catenas vindicat Martis ſui,
tauri copiam fe- Suaſque, probris omne Phœbeum genus
cit matri mea Onerat nefandis. nulla *y* Minois levi
lignea vacca in- Defuncta amore eſt. jungitur ſemper nefas.
cluſa. NUT. Theſeia conjux, *z* clara progenies Jovis,
t Attica, à Mo- Nefanda caſto pectore exturba ocyus:
pſo rege, vel Mo- Extingue flammas; neve te diræ ſpei
pſopia Oceani fi Præbe obſequentem. *quiſquis in primo obſtitit*
lio, hoc eſt, arte Repulitque amorem, tutus ac victor fuit.
Dædali Atheni-a Qui blandiendo dulce nutrivit malum,
enſis. Sero recuſat ferre, quod ſubiit, jugum.
u Qui concluſit b Nec me fugit, quam durus, & veri inſolens,
Minotaurum Ad recta flecti regius nolit tumor.
matre mea na- PH. *c* Quemcunque dederit exitum caſus, feram:
tum in Labyrin- Fortem facit vicina libertas ſenem.
tho. NU. *Obſtare primum eſt velle, nec labi via:*
x Venus odio & Tudor eſt ſecundus, neſſe peccandi modum. (vas,
vindicta noſtrâ Quo miſera pergis? quid domum infamem gra-
proſequitur fa- Superaſque matrem? *d* majus eſt monſtro nefas.
miliam (Paſi- Nam *monſtra e fato, moribus ſcelera imputes.*
phae enim filia Si, quod maritus ſupera non cernit loca,
Solis) *cujus a-* Tutum eſſe facinus credis, & vacuum metu,
dulterium cum Erras *f* teneri crede *g* Lethæo abditum
Marte detexit Theſea profundo, ferre perpetuam *g* Stygem;
Sol detulitque ad Quid ille, *h* lato maria qui regno premit,
Vulcanum, qui

ipſos ferreis reticulis irretitos Diis deridendos exhibuit. y Patronymicum, fœmina è familia Minois. z Filia Minois qui Jove ſatus. a Vitare enim plagas facilius quam retibus ſe expedire aut Validos Veneris perrumpere nodos. b Novi ego regum & nobilium ſuperbum ingenium, quam non libenter verum audiant aut ad rectum flecti velint. v. 574. Octav. c Quidam continuant nutricis orationem qua jam vetula liberius reginam moneat ſenectute ſua freta. alii Phædræ duos hoſce verſus tribuunt, ſed poſteriorem legunt Sortem facit vicina libertas levem. qua, vel amoris fruitio vel mors deſtinata. d Inceſtus hic amor tuus major eſt belluino illo matris tuæ, unde Minotaurus. e Stoice, nam Peripatetici monſtra peccato naturæ tribuunt. f Puta Theſeum non rediturum ab inferis; quid Minos pater tuus? g Infern. vide Herc. Fu. v. 291. 679. 711. h Sup. v. 85.

Popu-

i Populisque reddit jura i centenis pater,
Latere tantum facinus occultum sinet?
Sagax parentum est cura. credamus tamen
Astu doloque tegere nos tantum nefas:
Quid k ille rebus lumen infundens suum
Matris parens? quid l ille, qui mundum quatit
Vibrans corusca fulmen m Ætnæum manu
Sator deorum? credis hoc posse effici
Inter n videntes omnia ut lateas k l avos?
o Sed, ut secundus numinum abscondat favor
Coitus nefandos, utque contingat stupro
Negata magnis sceleribus semper fides;
Quid pœna præsens, conscia mentis pavor;
Animusque culpæ plenus, & semet timens?
Scelus p aliqua q tutum, nulla securum tulit,
Compesce amoris impii flammas precor;
Nefasque, quod non ulla tellus barbara
Commisit unquam, non r vagus campis Geta,
Nec inhospitalis s Taurus, aut sparsus Scythes,
Expelle facinus mente castifica horridum;
Memorque t matris, metue concubitus novos.
Miscere thalamos patris & gnati apparas,
Uteroque u prolem capere confusam impio.
x Perge, & nefandis verte naturam y ignibus;
Cur monstra cessant? z aula cur fratris vacat?
a Prodigia toties orbis insueta audiet,
Natura toties legibus cedet suis,
Quoties amabit Cressa? PH. b quæ memoras
Vera esse, nutrix: sed c furor cogit sequi
Pejora, vadit animus in præceps sciens,
Remeatque, frustra sana consilia appetens.
d Sic cum gravatam navita adversa ratem
Propellit unda, cedit in vanum labor,
Et victa prono puppis aufertur vado.
Quod ratio poscit, vincit ac regnat e furor,
Potensque tota mente dominatur Deus.
Hic e volucer omni regnat in terra potens,
f Ipsumque flammis torret indomitis Jovem
g Gradivus istas belliger sensit faces;

i *Cretæ qua* (c. *habet urbes.*
k *Sol avus tuus maternus.*
l *Jupiter avus paternus.*
m *Quod in Ætna fabricant Cyclopes Vulcani ministri.*
n *Phœbum cuncta lustrantem, Jovem omnia implentem.*
o *Verum para nefas hoc tuum posse latere Deos conniventes, &c.*
p *Mulier aut mens.*
q *Ab externa pœna aliqua, nulla absque interna anxietate. Nocens habet aliquando latendi fortunâ, nunquam fiduciam.*
r *Pop. Scythia Europeæ, vid. Thyest. 369 & Herc. Fu. 532.*
s *Nec Tauri Asiæ montis incolæ*
t *Sup. v. 112.*

u Qualem mater concepit ex Minoe & Tauro. x Epitrop. concessio Ironica. y Amoribus. z Extra alterum monstrum suppleat Labyrinthum, locum Minotauri, tui è matre fratris, quem Theseus sustulit. a Toties generabuntur monstra quoties mulier Cretensis (maxime Minois) amabit. b Vide meliora proboque, Deteriora sequor, affectibus rationi reluctantibus, Dum premitur ratione animus vincique laborat. c Insanus amor. d Non aliter quam qui adverso vix flumine lembum Remigiis subigit, &c. e Cupido amoris Deus natur. f Vide Chorum sequentem. g Mars vide Herc. Oet. 1312.

h *Vulcanus sup. v.* 155.
i *Thyest. v.* 1086. *Herc. Oet.* 1993.
k *Una Cupidinis fabula.*
l *Emph. ἐκ θόλου.*
m *Nec tamen una sagitta Certior, & c. Phœbus apud Ovid.*
n *Legitur turpis & vitio favens, Et, turpe servitio favens.*
o *Venus ab Erycе Siciliæ monte ubi colitur.*
p *Regnat & in Superos jus habet ille Deos.*
q *In præsentium & desertionem culpæ. vide Oct. v.* 548.
r *Non assueta, id est, novitatem dapum & amorum.*
s *Excopia & affluentia ad fastidium usque Venus & luxus in cibu ac ædificiis, ὦ πολυσπαθεῖτη Κύπρις-- ὦ πολυσπαθεῖτη δ' ἀ. Casta pudicitiam servat domus.*
u *Mediocria, media sortis homines.*

Opifex i trisulci fulminis sensit Deus;
Et qui furentes semper Ætnæis jugis
Versat caminos, k igne tam parvo calet.
l Ipsumque Phœbum, tela qui nervo regit,
Figit sagitta m certior missa puer:
Volitatque cœlo pariter & terræ gravis.
Nu. Deum esse amorem, n turpiter vitio favens
Finxit libido: quoque liberior foret,
Titulum furori numinis falsi addidit.
Natum per omnes scilicet terras vagum
o Erycina mittit. ille per cœlum volans
Proterva tenera tela molitur manu;
Regnumq; tantum minimus in superis habet,
Vana ista demens animus ascivit sibi,
Venerisque numen finxit, atque arcus Dei.
Quisquis secundis rebus exultat nimis,
Fluitque luxu, semper r *insolita appetens;*
s Hunc illa magnæ dira fortunæ comes
Subit libido: non placent sueta dapes,
Non tecta sani moris, aut vilis cibus.
t *Cur in penates rarius tenues subit*
Hæc delicatas eligens pestis domos?
Cur sancta parvis habitat in tectis Venus,
Mediumque sanos vulgus affectus tenet,
Et si coercent u *modica? contrà divites,*
Regnoque fulti plura, quam fas est, petunt?
Quod non potest, vult posse, qui nimium potest.
Quid deceat alto præditam solio, vide.
Metue ac verere sceptra remeantis viri.
PH. Amoris in me maximum regnum fero,
Redituſq; nullos metuo. x non unquâ amplius
Convexa tetigit supera, qui mersus semel
Adiit silentem noctе perpetua domum.
Nu. Ne crede. Ditis eluserit regnum licet,
Caniſque diras Stygius observet fores:
Solus negatas invenit Theseus vias.
PH. Veniam ille amori forsitan nostro dabit.
Nu. Immitis etiam conjugi castæ fuit:
Experta sævam est barbara z Antiope manum.
Sed posse flecti conjugem iratum puta:
Quis a hujus animum flectet intractabilem?
Exosus omne feminæ nomen fugit;

x *Non patet reditus ad superas auras ei qui ad inferos descenderit.* y *Cerberus.* z *Antiopa Amazoni (ut alii Hippolytæ) matri Hippolyti dirop er jurgium mortem intulit, multo minus tibi impudicæ parcet. inf. v.* 356. a *Hippolyti.*

Immi-

Immitis annos *b* cœlibis vitæ dicat;
Connubia vitat; *c* genus Amazonium scias.
PH Hunc in nivosi collis *d* hærentem jugis,
Et aspera agili saxa calcantem pede,
Sequi per alta nemora, per montes, placet.
NU. Resistet ille, seque mulcendum dabit,
Castosque ritus Venere non casta exuet?
e Tibi ponet odium, cujus odio forsitan (test?
Persequitur ones. PH precibus haud vinci po-
NU. Ferus est. PH. *amore didicimus vinci feros.*
NU. Fugiet. PH. per ipsa maria, si fugiat, sequar.
NU. *f* Patris memento. PH. meminimus *g* ma
tris simul. reo metu.
NU. *h* Genus omne profugit. PH. *i* pellicis ca-
NU. Aderit maritus. PH *k* nepe Pirithoi comes.
NU. Aderit q. genitor. PH *l* mitis Ariadnæ pater.
NU. Per has senectæ *m* splendidas supplex comas,
Fessumque curis pectus, & cara ubera
Precor, furorem siste, teque ipsam adjuva.
Pars sanitatis, velle sanari, fuit.
PH. Non omnis animo cessit ingenuo *n* pudor
Paremus, altrix: *o* qui regi non vult, amor
Vincatur. haud te, fama, maculari sinam.
Hæc sola ratio est, *p* unicum effugium mali,
q Virum sequamur. morte prævertam nefas.
NU. Moderare, alumna, mentis effrænæ impe-
Animos coerce. dignam ob hoc vita reor, (tus;
Quod esse temet autumas dignam nece.
PH. Decreta mors est: quæritur fati genus:
Laqueone vitam finiam, an ferro incubem:
An missa præceps *r* arce Palladia cadam.
s Proh! castitatis vindicem armemus manum.
NU. Sic te senectus nostra præcipiti sinat
Perire leto? siste furibundum impetum.
PH. *t* Haud facile quisquam ad vitam revocari
Prohibere ratio nulla periturum potest, (potest.
Ubi quis mori constituit, & debet mori.
NU. Solamen annis unicum fessis, hera,
u Si tam protervus incubit menti furor,

b *Conjugii experti ἀχολιτὸν ex κοίτη & λέκτρου.*
c *Ut enim Amazones viros aversantur, ita hic fœminas.*
d *Venandi studio.*
e *Lege interrogatorie, vel Iron. In tuam gratiam proculdubio deponet odium, cujus invidiæ superinductæ novercæ veluti matris sibi necis causæ rationem fortassis & alias omnes execratur mulieres.*
f *Mariu dominet sup. v. 48. si per maria sequaris, & justi scelerum vindicu. ut in Scylla Nisi filia.*
g *Quæ nefario amore peccavit.*
h *Fœminas omnes aversatur.*
i *Non itaq; de pellice solicita ero.*
k *Adulteri, as-que hic in me saevilior futurus est.*
l *Filiam amatorem insectatam non ultus.*
m *Canac. Hero.*

Oct. 925. n *Emendari volens.* o *Qui flecti non vult amor, frangatur.* p *Primum enim amoris remedium fames. secundum tempus, tertium restis, inquit Crates.* q *Qui apud inferos est, mortem sc. mihi inferendo.* r *Acropoli, arce Athenienſi quia Palladi arcium præsidi sacra.* s *Proh pudor! violatam castitatem morte prævertamus. Lipsius emendat Pro castitate. Heinsius Procacitatis. τῆς ἀσελγείας.* t *Et hic versus agre admitti potest.* u *Victa anus se ad lenoniam convertit, ut alumnæ vitæ parcat.*

x *Sapius enim ficti pravique tenax.*

Contemne famam. x fama vix vero favet,
Pejus merenti melior, & pejor bono.
Tentemus animum triſtem & intractabilem.
Meus iſte labor eſt, aggredi juvenem ferum,
Mentemque ſævam flectere immitis viri.

CHORUS.

Omnia amori cedere, homines omnis loci, ætatis, conditionis, ipſos Deos ſuperos ac inferos, quin & bruta animalia terreſtria, aquatilia, aerea.

*Omnia vincit amor.

y *Venus nata è ſpuma maris orta ex teſticulis Cœli à Saturno exectis & in mare projectis, unde ἀπὸ τῆς ἀφροῦ ob ἀφρὸν ab ſi militudinem ſeminis: vel propter humoris ſalſi vim animalem & fœcundam.*

DIva y non miti generata ponto,
Quam vocat matrem z geminus Cupido;
a Impotens flammis ſimul & ſagittis,
Iſte laſcivus puer ac renidens
Tela quam certo moderatur arcu!
Labitur totas furor in medullas,
Ignе furtivo b populante venas.
Non habet latam data plaga frontem,
Sed vorat tectas penitus medullas.
Nulla pax iſti puero, per orbem
Spargit effuſas agilis ſagittas.
c Quæque naſcentem videt ora ſolem,
d Quæque ad occaſus jacet ora ſeros,
Si qua ferventi ſubjecta Cancro eſt,
Si qua e majoris glacialis Urſæ
Semper errantes patitur colonos,
Novit hos æſtus, juvenum feroces
Concitat flammas: ſenibuſque feſſis
Rurſus extinctos revocat calores.
Virginum f ignoto ferit igne pectus:
Et jubet cœlo ſuperos relicto
g Vultibus falſis habitare terras.
Theſſali h Phœbus pecoris magiſter
Egit armentum, poſitoque plectro
Impavi tauros calamo vocavit.
Induit formas quoties k minores,
Ipſe qui cœlum nebulaſque ducit?
l Candidas alas modo movit alas,
m Dulcior vocem moriente cygno.
n Fronte nunc torva petulans juvencus
Virginum o ſtravit ſua terga ludo,

z *Venus nata è ſpuma maris orta ex teſticulis Cœli à Saturno exectis & in mare projectis, unde ἀπὸ τῆς ἀφροῦ ob ἀφρὸν ab ſi militudinem ſeminis: vel propter humoris ſalſi vim animalem & fœcundam.* a *Impotens, vel non temperans.* b *Conſumente.* c *Qui ad ortum, occaſum, meridiem, ſeptentrionem, vide Herc. Fu. v. 37. 129. 884. & 532.* d *Al. Quæque ad Heſperias jacet ora metas.* e *Al. Tarrhaſia gla.* f *Novo quem prius non ſenſerunt.* g *Aſſumptis aliis imagi-nibus.* h *Apollo divinitate à Jove exutus propter interfectos Cyclopas. vel quod alii ferunt & hic innuit Poeta, ut filia regis frui poſſet per novē annos, Admeti regis Theſſaliæ armenta pavit.* i *Diſparibus compacta calamis fiſtula.* k *Etiam vilium animalium.* l *Iupiter ſpecie Cygni adivit Ledam uxorem Tyndari regis Laconiæ.* m *Cygnos tamen cum voluptate & cantu mori negant ſaniores judicii authores.* n *Iupiter in taurum mutatus Europam filiam Agenoris è Phœnicia in Cretam tranſfretavit.* o *Tangenda & aſcendenda præbuit.*

Perque

Perq; pfraternos q nova regna pfluctus,
Ungula lentos imitante remos,
Pectore adverso domuit profundum,
Pro sua vector timidus r rapina.
Arsit sobscuri dea clara mundi
Nocte deserta, nitidosque fratri
Tradidit currus aliter regendos.
Ille nocturnas agitare t bigas
Discit, & u gyro breviore flecti;
Nec suum tempus tenuere noctes,
Et dies tardo remeavit ortu,
Dum x tremunt axes x graviore curru.
y Natus Alcmena posuit pharetram,
Et minax vasti spolium leonis;
Passus aptari digitis z smaragdos,
a Et dari legem rudibus capillis,
b Crura distincto religavit auro,
Luteo plantas cohibente socco:
Et manu, clavam modo qua gerebat,
Fila deduxit c properante fuso.
Vidit d Perses, ditisque ferax
Lydia regni, dejecta feri
Terga leonis; humerisque, e quibus
Sederat altiregia cœli,
Tenuem Tyrio stamine pallam.
f Sacer est ignes, (credite g læsis)
Nimiumque potens qua h terra h salo
Cingitur alto, quaque h ætherio
Candida h mundo sidera currunt;
Hæc regna tenet puer immitis:
Spicula cujus sentit in imis
Cærulus undis grex i Nereidum,
Flammamque nequit relevare mari.
k Ignes sentit genus aligerum.
Venere instincti quam magna gerunt
Grege prototo bella juvenci;
Si l conjugio timuere suo,
Poscunt m timidi prælia cervi,
Et mugitu dant concepti
Signa furoris. tunc n virgatas
o India tigres o decolor horret.
Tunc vulnificos acuit dentes
Aper, & toto est spumeus ore.
p Pœni quatiunt colla leones,

p *Neptuno imperatum mare*
q *Seu Jovem respicias seu taurum; utrique nova.*
r *Europæ quam rapuit, ne mergeretur.*
s *Luna nocti præfecta, dum amasio suo Endymioni in montibus Aselenis Latmi. isque saxis in Caria consopito vocat, Soli currus suos regendos tradit, & hoc propter Lunæ coitum fingitur.*
t *Lunæ, ipse Sol quadrigis assuetus.*
u *Circulo terræ propiori. Thyest. v. 838.*
x *Mutato auriga Sole sc. majori lumine.*
y *Vid. Herc. Fu. v. 465.*
z *Annulos in quibus smaragdi.*
a *Incomptos capillos concinnari & reticulo implicari.*
b *Suras alte vinxit cothurnis auro distinctis.*
c *Celeriter agitato.*
d *Alii leg. Persis.*
e *Herc. Fu. v 61.*
f *Ignis amoris est sacer vel execrandus.*
g *Ejus vim experti.*
h *In mari, terra, cœlo.*
i *Nympharum maris quas Nerei & Doridis filias.*
k *Omne adeo genus in terris hominumque ferarumque, Et genus aquoreum, pecudes pictæque volucres In furias Veneremque ruunt; Amor omnibus idem.*
l *Cervæ consorti fœmina sua*
m *Alias timidi, hic fœminæ cervi.*

n Variegatas maculosas. o Indi nigri, fusci. nigredinem coloris privatio rem ponunt Poetæ. vide Herc. Fu. 861. p Liby I, sup. v. 59. Pœni proprie sunt Carthaginenses Phœnicibus oriundi, qui Didone duce Africam è Phœnicia devenerunt.

q *Ferarum in ſylva de-gentium.*
r *Ceius, balana.*
ſ *Elephantes, quod in Lucanii Pyrrhi bello primum viſos Elephantos voce nostra & obvia boves appellarunt Romani: ut & Leones dixerunt turſos.*
t *Sup. v.* 337.
u *Emphatice diras, injuſtas, terribiles ſævas vincit tamen cura: id eſt, amor, affectus: ut & hic Phædram.*
x *Verſum hunc alio transferunt nonnulli alii hinc ſeq. actum auſpicati Phædræ tribuunt. Caterum hic rectiſſime collocatur, ſub fine enim Chorus cum apud Græcos tum in his Tragicis ſæpe mutat iambo cantum, ubi ad alias perſonas ſermonem convertit.*

Cum movit amor; tum ſylva gemit
q Murmure ſævo. amat inſani
r Bellua ponti, ſ Lucæque boves.
r Vindicat omnes Natura ſibi
Nihil immune eſt; odiumque perit.
Cum juſſit amor: veteres cedunt
Ignibus iræ. quid plura canam?
Vicit u ſævas cura novercas.
x Altrix prefare, quid feras? quonam in loco eſt?

ACTVS SECVNDVS.

Amoris morbum, impatientiam & æſtum conqueritur nutrix. mox ipſa prodit Phædra mutatis veſtibus in cinctu Amazonis ſeu venatricis, ut Hippolyto placeat.

SPes nulla tantum poſſe leniri malum;
Finiſque flammis nullus inſanis erit:
Torretur æſtu tacito, & incluſus quoque,
y *Ardentis conſcientiæ ſcintillæ, quæ & in iratis elucent.*
z *Leg. &, Laſſa.*
a *Amor, quem & ſupra furorem,* b *Nunc ſe quieti reddit; & ſomni immemor curam, inſaniam dixit*
b *Alii, Nec ſe quieti.*
c *In lecto.*
d *Componi.*
e *Cibi.*
f *Conſumit, deſtruxit.*
g *Qui fulgere & radiis eam ſole ortam indicabant, amiſerunt jam generis ſui proprium ſplendorem.*
Quamvis tegatur, proditur vultu furor.
Erumpit oculis y ignis, z & lapſæ genæ
Lucem recuſant: nil idem dubiæ placet;
Artuſque varie jactat incertus a dolor.
Nunc ut ſoluto labitur moriens gradu,
Et vix labante ſuſtinet collo caput:
b Nunc ſe quieti reddit; & ſomni immemor
Noctem querelis ducit; c atrolli jubet,
Iterumque poni corpus; & ſolvi comas,
d Ruſuſque fingi. ſemper impatiens ſui
Muratur habitus. nulla jam e Cereris ſubit
Cura, aut ſalutis. vadit incerto pede,
Jam viribus defecta. non idem vigor,
Non ora tingens nitida purpureus rubor.
f *Populatur artus cura:* jam greſſus tremunt;
Tenerque nitidi corporis cecidit decor.
g Et, g qui tenebant ſigna Phœbeæ facis,
Oculi, nihil gentile nec patrium micant.
Lacrymæ cadunt per ora, & aſſiduo genæ
Rore irrigantur: qualiter Tauri jugis
Tepido madeſcunt imbre perfuſæ nives.
Sed, en, pareſcunt regiæ faſtigia,
Reclinis ipſa ſedis auratæ toro,

Soli-

Solitos amictus mente non ſana abnuit.
PH. Removete, famulæ, purpura atque auro il-
Veſtes; procul ſit *h* muricis Tyrii rubor, (litas
i Quæ fila ramis ultimi Seres legunt.
Brevis *k* expeditos zona conſtringat ſinus;
Cervix monili vacua; *l* nec niveus lapis
Deducat aures, Indici donum maris.
m Odore crinis ſparſus Aſſyrio vacet.
Sic temere jactæ colla perfundant comæ
Humeroſque ſummos; curſibus motæ citis
n Ventos ſequantur. læva ſe pharetræ dabit;
o Haſtile vibret dextra Theſſalicum manus.
Talis ſeveri *p* mater Hippolyti fuit.
Qualis, relictis frigidi ponti plagis,
Egit *q* catervas, Atticum pulſans ſolum,
Aut Tanais, aut Mæotis, & *r* nodo comas
Coegit em ſitque, *ſ* lunata latus
Protecta pelta; talis in ſylvas ferar.
NU. Sepone queſtus: *non levat miſeros dolor,*
Regina, ſævis ecquis eſt flammis modus?
t Age ſeſte placa virginis numen deæ.
u Regina nemorum, ſola quæ montes colis
Et una *x* ſolis montibus coleris Dea,
Converte triſtes *y* omnium in melius minas,
O magna ſylvas inter & lucos Dea,
Clarumque cœli ſidus, & noctis decus,
Cujus relucet mundus *z* alterna face,
a Hecate *b* triformis; en ades cœptis favens.
Animam rigentem triſtis Hippolyti doma,
Amare diſcat, mutuos ignes ferat;

h *Purpura è muricis ſucco, vide Thyeſt.* 334.
i *Thyeſt.* 378.
k *Breves, ſuccinctos & à latere apertos, quo ad curſum expeditior ſiem.*
l *Nec aures onerent elenchi, & appenſa margarita quæ naſcuntur conchiliis in mari Indico.*
m *Nardo ſeu amomo.*
n *Ventis diffluant.*
o *Sariſſam, venabulum.*
p *Antiope, ut alii Hippolyte, Amazonum Regina Boſphoranum Thraciam gelu conſtrictum trajecit, copiſque ſuis Græciam aggreſſa in Attica tandem*

devicta eſt à Theſeo, cui nupta Hippolytum peperit. q Amazonum, quæ ad Tanaim fluv. Scythiæ & Mœotin paludem accolunt. r In nodum collegit, & à tergo demiſit. ſ Scato brevi mediam Lunam referente. v de Med. 214. t Ἀγεστίφαν Ἄρτεμιν venationum Deam. ſibi itaque patrium numen, ut cui Creta propter copioſum venatum ſacra, vel ab Acræ loco transliſſum ubi Dianæ venatricis ædes. vel in gratiam Hippolyti ejus comitis placandum, ne obſtet, non ut faveat. Quid enim Deæ ſemper virgini cum nuptiis & amoribus? amant tamen fœminæ Lunæ vota concipiebant, ut Soli viri. ita Simætha apud Theocr. ἀλλὰ σελάνα φάινε καλόν. u Vota hæc concipit nutrix Phædræ nomine aram tangens. x Deſertis. y Exilii quod Phædræ immiuere ominor. z Cum ſole alterna. a Quod centum victimis placaretur ex inſtituto Menelai, vel quod inhumatos C annos errare faciat. aliis à centuplicato frugum fœnore quod à matre acceptum dotavit, aut propter plurimas virtutes. b Eſt enim in cœlo Luna, in terris Diana, apud inferos Proſerpina. vel τρίμορφος & τριπρόσωπος à trina facie, cum ſurgit aut definit in cornua, cum dividua eſt, cum plena. vel Trivia à triplici curſu ſub Zodiaco ſecundum longitudinem, latitudinem, & altitudinem: Triviis etiam præeſſe ferunt. referunt alii ad tres decades menſis ἰσταμένης, μεσούσης, φθινούσης.

Det

Det faciles aures, mitiga pectus ferum;
Innecte mentem: torvus, aversus, ferox,
In jura Veneris redeat: huc vires tuas
Intende. c sic te lucidi vultus ferant,
Et nube rupta d cornibus puris eas:
Sic te regentem fræna nocturni ætheris,
Detrahere nunquam e Thessali cantus queant;
Nullusque de te gloriam pastor ferat.
Ades invocata. g Jam faves votis, dea.
Ipsum intuor solenne venerantem sacrum,
Nullo latus comitante. quid dubitas? dedit
Tempus locumque casus; utendum artibus.
Trepidamus? haud est facile mandatum scelus
Audere. verum justa, h qui reges timet,
Deponat; omne pellat ex animo i decus.

c *Sic, lucida fulgeas precor, nullam patiaris Eclipsim. Lunam enim deficientem è cœlo carminibus devocari vulgo creditum. infr. v. 788.*
d *Alinoides enim cornuta apparet, unde Ægyptiis Isis ex Io, bosque illi sacra.*
e *Thessalia incantamentis famosa.*
f *Quemadmodum Endymion sup. v. 308.*
g *Hæc enim dicenti supervenit Hippolytus agresti Dianæ operaturus.*
h *Qui principibus morem gerere vult, uti ego Phædra.*
i *Honesti rationem.*

HIPPOLYTUS. NUTRIX.

Nutrix Hippolyti animum mollire & ad nuptias & delicias urbanas flectere callide tentat. Ille vitæ cœlibis & rusticæ (quam urbanæ collatam præfert) institutum immotus tenet.

Quid huc seniles fessa moliris gradus,
O fida nutrix, turbidum frontem gerens,
Et mœsta vultus? sospes est certe parens,
Sospesque Phædra, k stirpis & geminæ jugum.
Nu. Metus remitte: prospero regnum in statu
Domusque florens sorte felici viget, (est.
Sed tu beatis minior rebus veni:
Namque anxiam me cura sollicitat tui;
Quod te l ipse pœnis gravibus infestus gravas.
m *Quem fata cogunt, ille cum venia est miser:*
At si quis ultro se malis offert volens,
Seque ipse torquet, perdere est dignus bona
Queis nescit uti. potius annorum memor,
Mentem relaxa; n motibus festis facem
Attolle; o curas Bacchus exoneret graves.
Ætate fruere; mobili cursu fugit.
Nunc facile pectus, grata nunc juveni Venus,
Exultet animus. p cur toro viduo jaces?
Tristem juventam q solve: nunc luxus rape;

k *Demophoon & Antigonus germani mei, quos peperit Theseo Phædra, vel ego & illi utrinsque matrimonii liberi.*
l *Sponte tua, ultro. sed & hunc versum ut nothum rejicit Ios. Scal. male enim pœnas pro laboribus dixi.*
m *Qui ad miserias natus est, neque ex iis emergere volet.*
n *Choreis, sed & noctibus legitur.* quod de Eleusiniis potest intelligi, de quibus vide quæ ad Here. Fu. v. 300. & v. 344.
o *Dissipet curas Evius edaces.*
p *Solus perpetua mœrens carpere juventa?*
q *Deliciis, & voluptatibus.*

Effunde

Effunde habenas; r optimos vitæ dies
Effluere prohibe. propria descripsit Deus
Officia, & ævum per suos ducit gradus.
Lætitia juvenem, frons decet tristis senem.
Quid te coerces, & necas rectam indolem?
Seges illa magnum fœnus agricolæ dabit,
Quæcunque lætis tenera luxuriat satis:
Arborque celso vertice evincit nemus,
Quam non maligna cædit aut resecat manus.
Ingenia melius s recta se in laudes ferunt,
Si nobilem animum vegeta libertas alit.
Truculentus, & sylvester, & t vitæ inscius,
Tristem juventam Venere deserta colis.
Hoc esse munus credis indictum viris,
Ut dura tolerent? cursibus domitent equos,
Et sæva bella Marte sanguineo gerant?
Providit ille maximus mundi parens,
Cum tam rapaces cerneret fati minas,
Ut damna semper sobole repararet nova.
Excedat, agedum, rebus humanis u Venus,
Quæ supplet ac restituit exhaustum genus;
Orbis jacebit squallido turpis situ;
Vacuum sine ullis classibus stabit mare;
Alesque cœlo deerit, & sylvis fera;
x Solis & aer pervius ventis erit.
Quam varia leti genera mortalem trahunt.
Carpuntque turbam; pontus & ferrum & doli?
y Sed fata credas deesse; sic atram Styga
Jam petimus ultro. cœlibem vitam probet
Sterilis juventus, hoc erit, quidquid vides,
z Unius ævi turba, & in semet ruet.
Proinde vitæ sequere naturam ducem:
Urbem frequenta civium cœtus cole. (rens,
HIP. *Non alia magis est libera, & a vitio ca-
Rituque me'ius vita quæ b priscos colat,
Quam quæ relictis mœnibus sylvas amat.
Non illum avaræ mentis inflammat furor,
Qui se dicavit montium insontem jugis:
Non aura populi, & vulgus c infidum bonis,
Non pestilens invidia, non fragilis favor.
Non ille regno servit; aut regno imminens,
Vanos honores sequitur, aut fluxas opes;
Spei metusque liber; haud illum d niger,
Edaxque livor dente degeneri petit.

r *Auroram, ver florem ætatis.*

s *Non coacta, non depressa quemadmodum tu indolem rectam coerces & enecas, modo v. 453.*

t *Vitæ frui nescius.*

u *Alma omnium genitrix.*

x *Ubi defeceris alitum genus in aere volitantium.*

y *Fac autem nos hic fatorum casibus non esse obnoxios, tendimus tamen omnes naturæ lege ac finem. vel sic, i. cœlibem agentes vitam non propagamus humanum genus, adeoq; totum interit.*

z *Unius ætatis humanæ*

**Vitæ rusticæ & simplicis laus.*

a *Non inserviens curis, avaritiæ, ambitioni, invidiæ, &c. ut in sequentibus.*

b *Sanctos primorum hominum mores, & Heroum vitam.* c *Non meritis præmiis & honore remunerans bonos.* d *Malus Herc. Fu. 860.*

Nec

e *Non trabes Hymettiæ Premunt columnas ultima recisas Africa.*
f *Non aureum nitet in domo lacunar. vide Thyest. v. 455.*
g *Mola ex hordeo & sale confecta: qua frontem victimæ secum, & cultros aspergere mos erat.*
h *Hecatombe, centum boum sacrificium.*
i *Vid quæ ad v. 602. Thyest.*
k *Sup. v. 13.*
l *Vid. Thyest. v. 316.*
m *Ad retia ponenda.*
n *Fons prope Corinthum gelidus & limpidus; non palus illa in agro Argivo.*
o *Nulla strogula aut pulvinari suppositio.*
p *Molles, faciles, quos suadet inire susurrus folium vento agitatorum, vel murmur lene fluentis aquæ.*
q *Libenter fugio.*
r *Ipsi solliciti, nid.*

Nec scelera populos inter atque urbes sita
Novit; nec omnes conscius strepitus pavet.
Haud verba fingit. mille non quærit tegi
Dives *e* columnis; nec *e* trabes multo insolens
Suffigit *f* auro. non cruor largus pias
Inundat aras; *g* fruge nec sparsi sacra
h Centena nivei colla *i* submittunt boves:
Sed rure vacuo potitur, & aperto æthere
Innocuus errat. callidas tantum feris
Struxisse fraudes novit; & fessus gravi
Labore, niveo corpus *k* illisso fovet.
Nunc ille ripam celeris *l* Alphei legit:
Nunc nemoris alti *m* densa metatur loca,
Ubi *n* Lerna puro gelida pellucet vado;
Sedemque mutat. hic aves querulæ fremunt,
Ramique ventis lene percussi tremunt,
Veteresque fagi. juvit aut amnis vagi
Pressisse ripas, cespite aut *o* nudo *p* leves
Duxisse somnos; sive fons largus citas
Diffundit undas, sive per flores novos
Fugiente dulcis murmurat rivo sonus,
Excussa sylvis poma compescunt famem,
Et fraga parvis vulsa dumetis cibos.
Faciles ministrant. regios luxus procul
q Est impetus fugisse. *r* solicito bibant
Auro *s* superbi, quam juvat *t* nuda manu
Captasse fontem! certior somnus premit
Secura duro membra versantem toro.
Non in recessu furta & *u* obscuro improbus
Quærit cubili, seque multiplici timens
Domo recondit: æthera ac lucem petit,
Et *x* teste cœlo vivit. hoc equidem reor
Vixisse ritu prima *y* quos mistos deis
Profudit ætas nullus hic auri fuit
Cæcus cupido, nullus in campo *z* sacer
Divisit agros arbiter populis *b* lapis.
Nondum secabant credulæ pontum rates:
Sua quisque norat maria. non vasto aggere
Crebraque *c* turre cinxerant urbes latus.
Non arma sæva miles aptabat manu,
Nec torta clusas fregerat saxo gravi

Thyest v. 451. s Divites, potentes, reges. t Cotyla. u Multa habenti conclavia & recessus. x In aperto sub dio. y Heroas z Ab affectu. officit enim ignaros & immemores abducit avaritia. a Quem transferre aut violare nefas. vel super quem quotannis Deo Termino vel Iovi terminali fiebant sacra ab agrorum dominis inter quos fines dirimebantur. b Terminis. c Turritis mœnibus.

Balista

c Balista portas. *d* jussa nec dominum pati
Juncto ferebat terra servitium bove.
Sed arva per se fœta poscentes nihil
Pavere gentes. sylva *e* nativas opes,
Et opaca dederant antra nativas domos.
f Rupere fœdus impius lucri furor,
Et ira præceps; quæque succensas agit
Libido mentes. venit imperii sitis
Cruenta: factus præda majori minor;
g Pro jure vires esse. tum primum manu
Bellare *h* nuda: saxaque & *i* ramos rudes
Vertere in arma non erat gracili levis
Armata ferro *k* cornus; aut longo latus
Mucrone cingens ensis; aut *l* crista caput
Galeæ comantes. tela faciebat dolor.
Invenit artes bellicus Mavors novas,
Et mille formas mortis: hinc terras cruor
Infecit omnes fusus, & *m* rubuit mare.
Tum scelera, dempto fine, per cunctas domos
Iere: *nullum caruit exemplo nefas.*
n A fratre frater, dextera nati parens
Cecidit, maritus conjugis ferro jacet,
Perimuntque fœtus impiæ matres suos.
Taceo novercas. o mitius nil est feris.
Sed dux malorum fœmina & scelerum artifex
Obsedit animos, cujus incestæ stupris
Fumant tot urbes, bella tot gentes gerunt,
Et versa ab imo regna tot populos premunt.
Sileantur aliæ: sola *p* conjux Ægei
Medea reddit fœminas dirum genus.
N u. *q* Cur omnium fit culpa paucarum scelus?
HIP. *r* Detestor omnes, *r* horreo, *r* fugio, *r* exe-
r Sit ratio, sit natura, sit dirus furor;
Odisse placuit. ignibus junges aquas;
Et amica ratibus ante promittet vada
Incerta *s* Syrtis; *t* ante ab extremo sinu

c *Machina lapidum libratoria muros urbium concutiens.*
d *Terra adhuc immunis & libera.*
e *Herbæ, fraga, glandes, poma, &c.*
f *Simplicem hanc vitam violavere avaritia, ira, libido, dominandi cupido, violentia, &c.*
g *Jus erat in armis.*
h *Inermi.*
i *Sudes, nec ea pranstas.*
k *Bona bello Cornus, hastis sc. & jaculis utilis.*
l *Pinna, juba, cauda equina solebant cassides coronare, similitudine ducta à gallorum gallinacerorum (qui Martis alitus) crista: nec non cornibus, ut Pyrrhus Epirotarum rex in hostium terrorem; alii à forma capitis canini, vulpini, lupini, felini, unde κυνέαι, ἀλωπέκαι, λυκέαι, γαλέαι.* Quæ tamen aliis dicuntur quod ex hisce pellibus confici solitæ galeæ.
m *Præliis navalibus.*
n Hæc ut alia multa ab Ovidio post Hesiodum.
o Neque enim ferarum animos ad bella, cædes, scelera inflammant incestæ fœminæ, quemadmodum virorum, sequitur enim, *Sed dux malorum fœmina.*
p Quæ parem Ætam prodidit, fratrem Absyrtum discerpsit, Peliam à suis filiabus jugulari fecit, Creontem cum filia Glauca (ut alii Creusa) medicatis ignibus absumpsit, liberos suos Mormorum, ac Pheretem in odium Jasonis coram patre occidit; Fugiens autem Athenas Ægeo nupta Medum peperit, in cujus gratiam Theseo insidiata est.
q Parciro paucarum crimen diffundere in omnes.
r Auxesis pathetica.
s Herc. Fu. v. 312.
t Orietur prius Sol è mari Hispanico vid. Herc. Fu. 373. & Oet. 335.

Hesperia

u Herc. Fu. 886. Hesperia u Tethys lucidum attollet diem;
x Calcitrones sa- Et ora damis blanda præbebunt lupi;
pe ulciscitur a- Quam victus animum fœminæ mitem geram,
mor non secus ac N u. Sæpe ex obstinatis induit frenos amor.
matrem tuam, Et odia mutat. y regna materna aspice,
quam connubi Illæ feroces sentiunt Veneris jugum.
um aversatam Testaris istud unicus genitus puer.
Thesei tamen HIP. Solamen unum z matris amissæ fero,
imperio subjecit, Odisse quod jam fœminas omnes licet.
unde tu natus. N u. a Ut dura cautes undique intractabilis
y Amazonas, Resistit undis, & lacessentes aquas
quæ utut connu- Longe remittit; verba sic spernit mea.
bia aspernentur, Sed Phædra præceps graditur, b impatiens mo-
quotannis tamen Quo se dabit fortuna? quo verget furor? (ræ.
ad sobolem pro- c Repente terræ corpus exanimum cadit;
pagandum viros Et ora morti similis obdurit color.
admittunt. Attolle vultus, dimove vocis moras:
z Quam amavi c Tuus en, alumna, temet Hippolytus tenet.
unicam, nunc o-

mnes odio habeo. a Nec magis incœpto vultum sermone movetur, Quam si dura silex aut stet Marpesia cautes. b Me non expectans. c In terram ex-animata cadit Phædra, allevant eam nutrix & Hippolytus.

PHÆDRA. HIPPOLYTUS. NUTRIX.

Iuvenis pudicitiam omni arte oppugnant, nec expugnant: ad fraudem itaque confugiunt & calumnias.

e Revocatam ad Quis me dolori reddit, atque æstus graves
vitam. Reponit animo? quam f bene exciderā mi-
f Placide, si amo- g Cur dulce munus reddit æ lucis fugis? (hi?
rem; honeste, si Aude animo tenta; perage h mandatum tuum;
castitatem respi- Intrepida constent verba. qui timide rogat,
cias. Docet negare. magna pars sceleris mei
g Vise tamen pro- i Olim peracta est; serus est nobis pudor.
pe Hippolyto, vi- Amavimus nefanda. k si cœpta exequor,
vere vult. Forsan jugali crimen abscondam face.
h Quod nutrici Honesta quædam scelera successus facit.
mandasti ipsa Age, incipe anime, commodes paulum, precor,
perage. Secretus aures: si quis est, abeat, comes.
i Ubi primum HIP EN. locus ab omni liber arbitro vacat.
nefarie amare PH. Sed ora cœptis transitum verbis negant.
cœpi. Vis magna vocem emittit, at major tenet.
k Si amori meo l Vos testor omnes cœlites, hoc, quod volo.
respouderit, for- HIP. Animusne cupiens aliquid effari nequit?
san erit ut, non

redeunte ab inferis Theseo, Hippolyto nubam. sed interpretes omnes ita exponunt, quod si liberius cum Hippolyto egero, Theseï amori hoc tribuent omnes: etiamsi uterum ferre cœpero, me gravidam ex Theseo putabunt. l Hæc lectio vos test. om. cœl. h. q. vo. Me nolle placet Lipsio ut sit interruptus versus ex perturbatione Phædræ. Jos. Scal. legit Vos tes. o. c. h q. v. Me nolle. Hip. cupiens aliquid effari nequit.

PH. Curæ

PH. *Cura leves loquuntur, ingentes ſtupent.*
HIP. Committe curas auribus, mater, meis.
PH. Matriſ ſuperbum eſt nomen, & nimium po-
Noſtros humilius nomen affectus decet. (tens
Me vel *m* ſororem, Hippolyte, vel famulam vo-
Famulamq; potius omne ſervitium feram. (ca:
Non me, per altas ire ſi jubeas nives,
Pigeat gelatis ingredi *n* Pindi jugis:
Non ſi per ignes ire & infeſta agmina,
Cuncter paratis enſibus pectus dare.
o Mandata recipe ſceptra; ne famulam accipe.
Te imperia regere, me decet juſſa exequi.
Muliebre non eſt regna tutari patris.
Tu, qui juventæ flore primævo viges,
Cives paterno fortis imperio rege.
p Sinu receptam, ſupplicem, ac ſervam tege.
Miſerere *q* viduæ. HIP. ſummus hoc omen deus
Avertat: aderit ſoſpes actutum parens.
PH. Regni *r* tenacis dominus, & *ſ* tacitæ Stygis,
Nullam relictos fecit *t* ad ſuperos viam.
u Thalami remittet ille raptorem ſui?
x Niſi forte amori placidus & Pluto ſedet.
HIP. Illum quidem *y* æqui cœlites reducem da
Sed, dum tenebit vota in incerto deus, (bunt.
Pietate caros debita fratres colam,
Et te tuebor; eſſe ne viduam putes:
Ac tibi parentis ipſe ſupplebo locum.
PH. O ſpes amantum credula! ô fallax amor!
z Satiſne dixit? precibus admotis agam.
Miſerere; tacitæ mentis exaudi preces. (eſt?
Libet loqui, pigetq; HIP. quodnam iſtud malum.
PH. *a* Quod in novercâ cadere vix credas malû.
HIP. Ambigua voce verba perplexa jacis;
Effare aperte. PH. pectus inſanum vapor
Amorque torret. intimas ſævus vorat
Penitus medullas, atque per venas meat
Viſceribus ignis merſus *b* & venis latens,
Ut agilis altas flamma percurrit trabes.
HIP. *c* Amore nempe Theſei caſto furis.
PH. Hippolyte, ſic eſt: Theſei vultus amo
Illos priores, quos tulit quondam puer;
d Cum prima puras barba ſignaret genas,

m *Sororis a nomine amicæ quandoque vocabantur; ut & amatores, fratris.*
n *Herc. Fu* 1285.
o *Mihi à patre tuo.*
p *Ambigue, illæ de cauſa & protectione, hæc de amore intelligit.*
q *Et hoc ambigue. Phædra enim viduam ſe abſente marito dicit.*
r *Herc. Fu. v.* 245. *& Agam.* 154. *ille patris tanquam mortui, omen deprecatur.*
ſ *Tacite fluentis ut Herc. Fu. v.* 712. *vel propter ſilentes umbras.*
t *Ad nos.*
u *Conjugis ſuæ raptores dimittet Pluto? ſup v.* 93. *& Herc. Fu.* 805.
x *Vel Ironice vel Emphatice. innuens amori ipſum parcere Plutonem immitem.*
y *Fida illius erga Pirithoum amicitiæ faventes.*
z *Pie ille & ſimpliciter dixerat, parentis ſupplebo locum, illa accipit ac ſi amori ſuo ceſſiſſet.*
a *Sc. ut privignum amet.*
b *Quæ à jecore, amoris ſede Vulnus alit venis, & cæ. o carpitur igni.*
c *Simpliciter: ille hæc, vel ſimulanter.*
d *Cum prima lanugo veſtiret genas, laves,*

e *Minotauri. sup. v. 121.*
f *Cretenſis à Gneſſo Creta urbe.*
g *Labyrinthum.*
h *Athenienſes cum per invidiam interfeciſſent Androgeum fil. Minois quod palæſtra omnes vicciſſet, a Minoe devicti cogebantur quotannis pendere ſeptena natorum corpora*
r *Minotauro voranda. Huc forte miſſus Theſeus ab Ariadne adamatus accepit filum quo ſe Labyrintho explicaret, interfecto monſtro.*
i *Quam tu colis Hippolyte.*
k *Avi mei, qui ſemper juvenis, pulcher, intonſus. inf. v. 751.*
l *Aut potius vultus inſtar tui*
o *Hippolyte.*
m *Ariadna, vel Antiopa. ſup. v. 396.*
n *Nativus non fucatus.*

e Monſtrique cæcam f Gnoſſii vidit g domum;
h Et longa cuiva fila collegit via.
Quis tum ille fulſit? preſſerant vittæ comam,
Et ora flavus tenera tingebat rubor.
Inerant lacertis mollibus fortes tori:
i Tuæve Phœbes vultus, aut Phœbi k mei;
l Tuuſque potius: talis, en, talis fuit
Cum placuit m hoſti; ſic tulit celſum caput.
In te magis refulget n incomptus decor;
Et genitor in te totus; & torvæ tamen
Pars aliqua matris miſcet ex æquo decus:
In ore o Graio p Scythicus apparet rigor.
Si cum parente Creticum intraſſes fretum,
Tibi fila potius noſtra neviſſet ſoror.
Te, te, q ſoror, quacunque ſiderei poli
In parte fulges, invoco ad cauſam r parem.
Domus ſorores una corripuit duas;
Te genitor, at me natus. eh, ſupplex jacet
Allapſa genubus regiæ proles domus,
Reſpetſa labe nulla, & intacta, innocens;
ſ Tibi mutor uni; certa deſcendi ad preces:
Finem hic dolori faciet, aut vitæ dies.
Miſerere amantis. HIP. magne regnator Deûm,
Tam lentus audis ſcelera? tam lentus vides?
Ecquando ſæva fulmen emittes manu,
t Si nunc ſerenum eſt? omnis impulſus ruat
Æther, & atris nubibus condat diem;
Ac verſa retro ſidera obliquos agant
Retorta curſus. tuque ſiderum caput,
Radiate Titan, tu nefas ſtirpis tuæ
Speculare? u lucem merge, & in tenebras fuge.
x Cur dextra Divûm rector atq; hominû, vacat
Tua, nec triſulca mundus ardeſcit face?
y in me tona; me fige; me velox cremet
Tranſactus ignis. ſum nocens; merui mori;
Placui novercæ: dignus an ſtupris z ego?
Scelerique tanto viſus z ego ſolus tibi
Materia facilis? hoc meus meruit a rigor?
O ſcelere vincens omne fœmineum genus!
O majus auſa b matre monſtrifera malum,

o *A Græco patre.*

p A matre Amazone quæ è Scythia. q Ariadne à Baccho in cœlum relata. r Placuit domus una duabus; Me tua forma capit, capra parente ſoror. Theſeid s Theſeuſque duas rapuere ſorores. ſ Hactenus calla, intacta aliis, tua primum cauſa impudica facta ſum. t Si non nunc fulminas, u Ne vide s ſcelus neptis tuæ Phædræ. x Cur agunt ſuperi tanta ctia cœlo? Fulmina cur ceſſant? y Si non in illam? z Emphatice. fic- a Auctoritas mea & aſpectus. b Paſiphae q. æ ex promiſcuo concubitu Minois & tauri peperit Minotaurum.

Genitrice

Genitrice pejor! illa se tantum stupro
Contaminavit, & tamen tacitum diu
Crimen biformi partus exhibuit nota,
Sceluſque matris arguit vultu c truci
Ambiguus infans. d ille te venter tulit.
e O ter quaterque proſpero fato dati,
Quos hauſit, & peremit, & leto dedit
Odium, doluſque! f genitor, invideo tibi. (eſt. τρισμάκαρες
Colchide noverca majus hoc, majus malum
PH. Et ipſa noſtræ fata cognoſco g domus:
n Fugienda petimus, ſed mei non ſum potens.
Te vel per ignes, per mare inſanum ſequar,
Rupeſque, & annes, unda quos torrens rapit.
Quacunque greſſus tuleris, hac amens ferar.
Iterum, ſuperbe, genubus advolvor tuis.
HIP. Procul impudicos corpore à caſto amove
Tactus: quid hoc eſt? etiam in amplexus ruit?
Stringatur enſis, merita ſupplicia exigat.
En, i impudicum crine contorto caput
Læva reflexi. juſtior nunquam k focis
Datus tuis eſt ſanguis, l arcitenens Dea.
PH. Hippolyte, nunc me compotem voti facis:
Sanas furentem; majus hoc voto meo eſt,
Salvo ut pudore manibus immoriar tuis.
HIP. Abſcede, vive; m nequid exores. & n hic
Contactus enſis deſerat caſtum latus.
Quis eluet meo Tanais? aut quæ barbaris
p Mæotis undis Pontico incumbens mari?
q Non ipſe toto magnus Oceano patet
Tantum expiarit ſceleris. r ô ſylvæ! ô feræ!
NU. ſ Deprenſa culpa eſt. anime, quid ſegnis
ſtupes?
t Regeramus ipſæ crimen, atque ultro impiam
Venerem arguamus. ſcelere velandum eſt ſcelus.
Tutiſſimum eſt inferre, cum timeas, gradum.
Auſæ priores ſimus an paſſæ nefas,
Secreta cum ſit culpa, quis teſtis ſciet?
Adeſte u Athenæ: fida famulorum manus
Fer opem: nefandi raptor Hippolytus ſtupri
Inſtat, premitque; mortis intentans metum,

c *Taurino.*
d *Qui Minotaurum, inceſtus ſc. & monſtroſus.*
e *Perfecte. ſeptenarium enim numerus perfectus.*
Odium, dolusque! f genitor, invideo tibi. (eſt. τρισμάκαρες καὶ τετράκις O terque quaterque beati, quos peremerunt odia & dolinoversarum.
f *Tibi enim Medea Colchis nu-*
pta patri tuo (ut ſup. v. 562.) vitæ inſidias miſto veneno ſtruxit, mihi noverca mea am rem inceſtū.
g *Mater, taurū, ſoror, hoſtem: ego, privignum.*
h *Noverca impudica.*
i *Siabant enim ad aram Dianæ.*
ſup. v. 404. & 423.
k ἱκέσιος.
l *Ne quid tibi*
gratum faciam,
m *Gladium veluti Phædræ contactu pollutum à ſe caſto abjicit. inf. v. 726.*
n *Vide Herc. Fu. v. 1322.*
o *Palus influens in Pontum.* p *Non ipſe Neptunus, univerſo mari ſuo. Herc. Fu. 1327.*
q *Ad vos propero. atque hoc dicto excedit.* r *Deprehendit jam Hippolytus culpam alumnæ meæ, quamnam patrem, ſi quando reverſus fuerit, deferet. Excogita itaque ô anime aliquam technam qua præveniamus eum, atque hac eſt.* ſ *Prius arguamus eum novercæ ſtuprum inferre voluiſſe.* t *O Athenienſes, invocatque quaſi in auxilium cives & famulos nutrix, luna, prodiſtrix.*

Ferro pudicam terret. en, præceps abit,
Enſemque trepida liquit attonitus fuga
Pignus tenemus ſceleris, hanc mœſtam prius
x *Sup. v.* 704 Recreate: *x* crinis tractus, & laceræ comæ,
Ut ſunt, remaneant facinoris tanti notas
Referte in urbem. Recipe jam ſenſus, hera.
Quid te ipſa lacerans omnium aſpectum fugis?
Mens impudicam facere, non caſus, ſolet.

CHORUS.

Precatur Chorus ut bene cedat Hippolyto. forma quæ pleriſque fuit exitio. Theſei reditum proſpicit.

y Hippolytus fugit in ſylvas non ſegnior pluvia è nube ſoluta erumpente.
a *Thyeſt. v.* 576.
b *Theb. v.* 431.
c *Diffuſos per longum tractum.*
d *Concipit ignes, priusenim dixerat rapiente. hujuſmodi a meteora ventorum impulſu & aeris attritu concipiunt ignem. Theb.* 431.
e *Priſci, veteris.*
f *Ignes plena nitet quantum inter luna minores; Tantum formoſis formoſior omnibus hic eſt.*
g *Pleno jam orbe & Soli oppoſita, per totam lucet noctem, cum ſtellis acies obtuſa videtur.*

FUgit inſanæ ſimilis procellæ,
Ocyor nubes glomerante a Coro,
Ocyor curſum rapiente flamma,
b Stella cum ventis agitata c longos
d Corripit ignes.
Conferat teoum decus omne priſcum
Fama miratrix e ſenioris ævi:
f Pulchrior tanto tua forma lucet,
Clarior quanto micat g orbe pleno,
Cum ſuos ignes coeunte cornu
Junxit, & curru properante pernox
Exerit vultus rubicunda Phœbe;
Nec tenent ſtellæ faciem minores:
Qualis eſt primas referens tenebras
Nuncius noctis, h modo lotus undis
i Heſperus, pulſis iterum tenebris
k Lucifer idem.
Et tu *k* thyrſigera Liber ab India,
l Intonſa juvenis perpetuum coma,
m Tigres *n* pampinea cuſpide territans,
Ac *o* mitra cohibens *p* cornigerũ caput,

h Exire enim Oceano videtur. vid. Herc. Fu. v. 25 cujus humore irrigata ſidera paſci magiſque ſplendere credebantur. i Idem autem Lucifer & Heſperus. k A Baccho thyrſigero devicta. l Idem enim cum ſole, uterque itaque Intonſus & juvenis fingitur propter radios. Oed. 405. m Currum Bacchi trahentes. n Vitium frondibus involuto thyrſo. o Herc. Fu. v. 470. p An à truculentia ebriorum? An quod cornua veretibus in uſum poculorum? An quod boves primus junxit Bacchus, unde & Oſyris eſt Ægyptiis? An à robore? qua de cauſa Seleuci faciem in taurui cornigeram fuiſſe ſcribit Appianus in Syriacis, quod taurum ferocem, ſacrificante Alexandro, v nculis ruptis profugum ſolus cornibus arreptum deti uerit. An κερατοφόρος dictus ob galeam capitis arietini forma (quali Pyrrhum Epirotarum regem uſum fuiſſe refert Plutarchus; nec non Turno rubræ cornua cristæ tribuit Virgilius) inſignem, in honorem patris ſui Jovis Ammonis, cui & ipſe aram & templum ſub arietis ſpecie erexit? An denique à cinci nnis ſeu crobylis criniũm utrinque in cornuum formam acuminatis atque retortis? cujuſmodi cognis ſpectabiles incedebant facerdotes Lydii & Armenii. Neque alia creduntur Moſis fuiſſe cornua; quæ tamen alii de facie ejus inte ligunt quo קרן id eſt, radiabat, ſplendorem emittebat radiorum qui cornua referrent. קרם incurvare, vel קרן corou.

Non

Non vinces q rigidas Hippolyti comas.
r Nec vultus nimium ſuſpicias tuos.
Omnes per populos fabula diſtulit,
Phædræ quem Bromio prætulerit ſoror.
Anceps, forma, bonum mortalibus,
Exigui donum breve temporis,
Ut velox celeri pede laberis!
Non ſic prata novo vere decentia
Æſtatis calidæ diſpoliat vapor;
Sævit ſolſtitio cum medius dies,
Et noctem brevibus præcipitat rotis;
ſ Langueſcunt folio lilia pallido,
Et t grate t capiti deficiunt roſæ:
Ut fulgor teneris qui radiat genis
Momento rapitur; nullaque non dies
u *Formoſi ſpolium corporis abſtulit.*
Res eſt forma fugax. quis ſapiens bono
Confidat fragili? dum licet utere.
Tempus ſed tacitum ſubruit, x *horaque*
Semper præterita deterior ſubit.
Quid deſerta petis? tutior aviis
Non eſt forma locis. yte nemore abditũ,
Cum Titan medium conſtituit diem,
Cinget turba licẽs, z Naiades improbæ,
a Formoſos ſolitæ elaudere fontibus:
b Et ſomnis facient inſidias tuis
c Laſcivæ nemorum Deæ,
Montivagique Panes.
d Aut te ſtellifero deſpiciens polo
Sidus, e poſt veteres Arcadas editum,
Currus non poterit flectere candidos.
Et nuper rubuit; nullaque lucidis
Nubes ſordidior vultibus obſtitit.
At ſnos ſoliciti lumine turbido,
Tractam Theſſalicis carminibus rati,
Tinnitus dedimus: tu fueras labor,
Et tu cauſa moræ. te dea noctium
Dum ſpectat, celeres ſuſtinuit vias.
Vexent hanc faciem frigora parcius,
Hæc ſolem facies rarius appetat,
Lucebit g Pario marmore clarius.

q *Incomptas.*
r *Neque admirere præ hujus vultu tuum, ô Theſeu, quem ut fama eſt, Ariadne Baccho prætulit, cui tamen à Theſeo in inſ. Naxo relicta ab Indis reverſenti nupſit.*
ſ *Ellipſis cum langueſcunt: vel lege Lang. fol. ni lil. pal.*
t *Cujus dolori à calore proficiſcenti medentur. Thyeſt. v. 944.*
u *Aliquid de forma demit. minuit.*
x *Optima quæque dies miſeris mortalibus ævi Prima fugit.*
y *Meridianos æſtus umbra levantem nemoris.*
z *Fontium Nymphæ, à ναίειν fluere.*
a *Ut Hylam. Med. v. 649. & Narciſſum umbram ſuam in fonte conſpectam amplexatum.*
b *Eſte dormientem rapiere Dryades, Fauni, Satyri.*
c *Variant hic lectiones, alii ſupplent hos verſus ut ſint Aſclepiadei; l gunique laſciva nemorum multivaga dea Panas quæ Lriades montivagos petunt. Verum nil tanti eſt. quotus enim reverin Choriambicos Dimetros, Aoaſa ecticos ſtatis metris Choriambi interſeri?*
d *Aut Luna vacabit tua forma capta ut quondam Endymionis ſup. v. 308.*
e Πρωσέλληνοι dicuntur Arcades, ſive quod idem ſemper incoluerint ſolum, αὐτόχθονες, ti Athenienſes. vel quod Lunæ cum
f Nos ruboris Lunæ cauſam magicis carminibus imputantes, illi laboranti pelvium tinnitu ſuccurrere voluimus (ſic enim & tubarum langore Lunæ Eclipſim patienti auxiliarifle credebatur gi ſuperſtitio) Tu autem ô Hippolyte cauſa illi erat ruboris & moræ. vid. ſup. v. 420. & Med 794. g Pure candido marmore ex inſ. Paro Cycladum una.

h *Gravitas & majestas quæ in supercilijs.*
i *Inornata & incompta.*
k *Heins. legit, Nec vasti spatio usi sit sinus, Tu alter Diomedes in certamen Martis descendere audeas cum spe victoriæ, nam & juvenis jam aquas, &c.*
Sed & hunc versum cum duobus antecedentibus rejicit Ios. Scal.
l *Si equitare libeat, superas Castorem, qui bonus equis peritus equum domitor.*
m *Equum Castori à Iunone datum quem à Neptuno acceperat. hunc Pollucis fuisse refert Virg. 3. Georg. sed fratrem pro fratre ponit exponit Servius.*
n *Nec Cretes peritissimi sagittarii longius emittent sagittam quam tu jaculū.*
o *Quemadmodum ab Eurytione fixa 5. Æneid Sub nube columba Decidit ex animis vitamque reliquit in astr. s Aeriis, fixamque refert delapsa sagittam.*
p *Formosis utplurimum nocuit sua forma.*
q *Vetus Lipsii codex habuit Deformis senii monstret imaginem, quam lectionem exosculatur Ios. Scal, atque ita exponit hunc locum: ne forte vindicta fatus te perstringat; quoties*

h Gravitas & majestas Quam grata est facies torva viriliter,
quæ in supercilijs. Et h pondus veteris triste supercilii!
i Inornata & incompta. Phœbo colla licet splendida compares:
k Heins. legit, Nec vasti Illum cæsaries i nescia colligi,
spatio usi sit sinus, Tu alter Perfundens humeros, ornat & integit: 795
Diomedes in certamen Te frons hirta decet, te brevior coma.
Martis descendere audeas Nulla lege jacens. tu licet asperos
cum spe victoriæ, nam & Pugnaces que Deos viribus arceas,
juvenis jam aquas, &c. k Et vasti spacio vincere corporis:
Sed & hunc versum cum Æquas Herculeos jam juvenis toros, 800
duobus antecedentibus re- Martis belligeri pectore latior.
jicit Ios. Scal. l Si dorso libeat cornipedis vehi;
l Si equitare libeat, superas Frenis Castorea mobilior manu
Castorem, qui bonus equis Spartanum poteris flectere m Cyllarum.
peritus equum domitor. Amentum digitis tende prioribus,
m Equum Castori à Iunone Et totis jaculum dirige viribus; 805
datum quem à Neptuno Tam longe, dociles spicula figere, (nem.
acceperat. hunc Pollucis n Non mittent gracilem Cretes arundi-
fuisse refert Virg. 3. Georg. Aut si tela modo spargere Parthico
sed fratrem pro fratre po- In cœlum placeat; o nulla sine alite 810
nit exponit Servius. Descendent, tepido viscere condita;
n Nec Cretes peritissimi Prædam de mediis nubibus afferes.
sagittarii longius emittent p Raris forma viris (secula prospice)
sagittam quam tu jaculū. Impunita fuit. te melior deus
o Quemadmodum ab Eu- Tutum prætereat, formaque nobilis
rytione fixa 5. Æneid Sub q Deformis senii limina trāseat. (furor?
nube columba Decidit ex Quid sinat inausum fœminæ præceps 815
animis vitamque reliquit Nefanda juveni crimina insonti parat;
in astr. s Aeriis, fixamque r In scelere quærit crine lacerato fidem.
refert delapsa sagittam. Decus omne turbat capitis; humectat
p Formosis utplurimum Genas. 820
nocuit sua forma. Instruitur omnis *arte fœminea dolus.
q Vetus Lipsii codex habu- Sed iste quisnam est, regiū vultu decus
it Deformis senii monstret Gerens, & alto vertice attollens caput?
imaginem, quam lectio- Ut ora juveni paria s Pirithoo gerit?
nem exosculatur Ios. Scal, Ni languido candore pallerent genæ, 825
atque ita exponit hunc lo- Staret que recta squallor incultus coma,
cum: ne forte vindicta fa- t En, ipse Theseus redditus terris adest.
tus te perstringat; quoties

*ormæ tuæ in mentem venit, toties repræsenta tibi & deformis senii imaginem ne insolescas, acutum nimis & longe petitum (quod tanti viri pace dixerim) sed viderit lector. r Unus Lipsii liber habet, In scelera, alter E. I secla! *Al Fraude. s Merito suspicatur Delrius legendum Hippolyto: ut cui hæc conveniunt omnia. Perithoo nequaquam, qui neque redit, neque juvenis, nec si redisset minus palleret quam Theseus, uterque ab inferis rediens. t Agnoscit tandem ipsum esse Theseum.

ACTUS

ACTUS TERTIUS.

THESEUS. NUTRIX.

Reverſus ab inferis Theſeus domeſtici luctus cauſam à nutrice obvia ſciſcitatur: illa ſe hoc tantum ſcire reſpondet, Phædram necis conſilium iniiſſe.

TAndem profugi noctis æternæ plagam,
Vaſtoq; manes carcere x umbrantem polũ.
Ut vix cupitum ſufferunt oculi diem!
y Jam quarta y Eleuſis dona Triptolemi ſecat,
z Paremque toties Libra compoſuit diem;
Ambiguus ut me ſortis ignotæ labor
Detinuit inter mortis & vitæ mala.
Pars una vitæ manſit extincto mihi
Senſus malorum finis Alcides fuit.
a Quicum revulſum b Tartaro extraheret canem,
Me quoque ſupernas pariter ad ſedes tulit.
Sed feſſa virtus robore antiquo caret,
Trepidantque greſſus. heu, labor quantus fuit
c Phlegethonte ab imo petere longinquum æthera,
Pariterque mortem fugere, & d Alcidem ſequi!
e Quis fremitus aures flebilis pepulit meas?
Expromat aliquis. luctus, & lacrymæ, & dolor,
Et limine ipſo miſta lamentatio;
Hoſpitia digna prorſus f inferno hoſpite.
Nu. Tenet obſtinatum Phædra conſilium necis,
Fletuſque noſtros ſpernit, ac morti imminet.
TH. Quæ cauſa leti? reduce cur moritur viro?
Nu. g Hæc ipſa letum cauſa maturum attulit.
TH. Perplexa magnũ verba neſcio quid tegunt.
Effare aperte, quis gravet mentem dolor.
Nu. Haud pandit ulli. mœſta ſecretum occulit,
Statuitque ſecum ferre, quo moritur, malum.
Jam perge quæſo, perge: properato eſt opus.
TH. Reſerate cluſos regii poſtes laris.

x *Nigrantem, deteriorem, Antarcticum. vid. Herc. Fu. 606 & 1103. Agam. 750.*
y *Urbs illa Attica (cujus regis filium Triptolemum Ceres agricolendi rationem docuit aliiſque tradere juſſit) quarto jam meſſem collegit.*
z *Et Libra ſignũ æquinoctiale quater aquavit diem noctis. h. e. quatuor jam annos apud inferos fui.*
a *Herc. Fu. v. 805.*
b *Profundiſſimo inferorum loco. διὰ τὸ τὰ ταραχὰ χθαι ἐκεῖ τὸν αἰεῖα. proinde Homero dicitur, Ἡερόεις & ἐρεβεννὸς χθονὸς ἔρεθος. v.*
c *Thyeſt. v. 73.*
d *Magnis paſſibus incedentem, quod ex ratiocinatione Pythagoræ liquet de Herculis ſtatura. vide Thyeſt. v. 137.*
e *Exaudit Phædra ejulatus.*
f *Ab inferis venienti.*
g *Ne tib. reverſo detegat factum.*

THESEUS. PHÆDRA.

Primum ſimulat Phædra mori ſe malle quam vim ſibi illatam revelare Theſeo: cui deinde nutrici cruciatum minitanti oſtendit gladium quem Hippolytus abjectum reliquiſſet.

O Socia thalami, ſiccine adventum viri,
Et h expetiti conjugis vultum excipis?

h *Expetendi certe.*

Quin

Quin enſe viduas dexteram? atq; animum mihi
Reſtituis? & te quidquid è vita fugat
Expromis? PH. eheu, per tui ſceptrum imperi,
Magnanime Theſeu, perque natorum indolem,
i *Me morti jam deſtinatam.* Tuoſque reditus, perque *i* jam cineres meos,
Permitte mortem. TH. cauſa quæ cogit mori?
k *Mori ſe velle fingit ne Hippolytum tanquam dedeceris ſui rei agat: neve quis ſciat.* PH. *k* Si cauſa leti dicitur, fructus perit.
TH. Nemo iſtud alius, me quidem excepto, audiet.
Aures pudicas conjugis ſolas times?
Effare; fido pectore arcana occulam.
PH. l *Alium flere quod voles, primus flе.*
TH. Leti facultas nulla continget tibi.
PH. m *Mori volenti deeſſe nunquam mors poteſt.*
l *Quod tacitum eſſe velis, nemini dixeris.* TH. Quod ſit luendum morte delictum, indica.
P H. Quod vivo. TH. lacrymæ nonne te noſtriæ
movent? (ſui.
m *Theb. v. 151.* PH. *n* Mors optima eſt perire, dum lacrymant
n *Hoc enim charitatis argumentum: Sicci autem oculi in funere odium arguunt.* TH. Silere pergit, verbere ac vinclis anus
Altrixque prodet quidquid hæc fari abnuit.
Vincite ferro; verberum vis extrahat
Secreta mentis. PH. ipſa jam fabor, mane.
TH. Quidnam ora mœſta avertis, & lacrymas
Subito coortas veſte prætenta obtegis? (genis
PH. Te, te, creator cœlitum, teſtem invoco,
o *Et te O Phœbe domus noſtræ author, matris meæ ex Crete Nympha genitor.* Et te coruſcum lucis ætheræ jubar,
Ex cujus ortu noſtra dependet domus;
Tentata precibus reſtiti: * ferro ac minis
Non ceſſit animus: vim tamen corpus tulit.
Labem hanc pudoris eluet noſter cruor.
*Stuprator is. TH. Quis, ede, noſtri decoris everſor fuit?
PH. Quẽ rere minime. TH. quis ſit, audire expe-
PH. Hic dicet enſis, quem tumultu territus (to.
Liquit ſtuprator, civium accurſum timens.
TH. Quod facinus, heu me, cerno? quod monſtrũ
p *D Heinſius legi vult Patriis, ad Actæanimirum referens: ſed & vulgatam lectionem aſtruet ſequens expoſitio de cicadis.* Regale *p* parvis aſperum ſignis *q* ebur, (intuor?
Capulo refulget gentis *ſ* Actææ *r* decus.
Sed ipſe quonam evaſit? PH. hi trepidum fuga
Videre famuli concitum celeri pede.

q Manubrium enſis ex ebore cælato. cui inſculpta — r — Aurea cicada, quo inſigni ac ſymbolo ſe αὐτόχθονας eſſe volebant Athenienſes oſtendere, vertice vel fronte aureas cicadas geſtantes. [*Hers. Fu. v. 1163.*

THESEUS.

Agnito enſe deceptus pater & iratus filio immerito exitium imprecatur.

PRo ſancta pietas! pro gubernator poli!
Et r qui ſecundum in flectibus regnum tenes!
Unde iſta venit generis infandi lues?
s Hunc Graia tellus aluit, an t Taurus Scythes,
Colchuſve u Phaſis? redit ad x auctores genus;
x Stirpemque primam degener ſanguis refert.
Eſt prorſus iſte a gentis armigeræ furor,
Odiſſe b Veneris fœdera, & caſtum diu
Vulgare populis corpus. ô tetrum genus,
c Nullaque victum lege melioris ſoli!
Feræ quoque ipſæ d Veneris evitant d nefas,
Generiſque leges e inſcius ſervat pudor.
Ubi vultus ille, & ficta f majeſtas viri,
Atque habitus horrēs priſca & antiqua appetēs,
Morumque ſenium triſte, & aſpectu grave?
g O vita fallax! abditos ſenſus geris,
Animiſque pulchram turpibus facies induis.
Pudor impudentem celat, audacem quies,
Pietas nefandum. vera fallaces probant,
Simulantque molles dura. ſylvarum incola
Ille efferatus, caſtus, intactus, rudis,
h Mihi te reſervas? à meo primum toro
Et ſcelere tanto placuit i orditi virum?
Jam jam ſuperno numini grates ago,
Quod k icta noſtra cecidit Antiope manu:
Quod non ad antra Stygia deſcendens l tibi
Matrem reliqui. profugus ignotas procul
Percurre gentes, m te licet terra ultimo
Summota mundo dirimat Oceani plagis;
Orbemque noſtris pedibus obverſum colas:
Licet in receſſu penitus extremo abditus
Horrifera n celſi regna tranſieris poli;
o Hyemeſque ſupra poſitus & canas nives,
Gelidi frementes liqueris Boreæ minas
Poſt te furentes; ſceleribus pœnas dabis.
Profugum per omnes pertinax latebras premā:
Longinqua, clauſa, abſtruſa, diverſa, invia
Emetiemur; nullus obſtabit locus.
Huc vota mittam, tela quo mitti haud queunt.

r *Hercl. Fu. v. 598.*
s *Græcamne educationem ſapiunt iſti mores, an Barbaram?*
t *Sup. v. 167.*
u *Max Colchorum fluv.*
x *Hoc imputat matri Antiopæ ſeu Hippolytæ.*
a *Amazonum. ſup 574.*
b *Connubia.*
c *Metaph. quod in melius ſolum tranſlatum non miteſcit, feritatem non amittit.*
d *Illicitam Venerem, inceſtum matrum coitum.*
e *In feris etiam vel barbaris.*
f *Gravitas, triſtitia.*
g *O quam fronti nulla fides! omnes ſimulant, ac diſſimulant. alii videri volunt quã ſunt.*
h *Emphatice. an in patris tui ſolium dedecus.*
i *Virilitatis tuæ primum ſpecimen edere.*
k *Sup. v. 215.*
l *Ne & propriam matrem violaſſes.*
m *Fugiat licet ad nobis oppoſitos Antipodas.*
n *Arctici, qui nobis ſemper ſublimis.*
o *Ulterius quam unde ad nos veniunt hyemes.*

Scis

q *Ab inferno scilicet, quo descendit ac reditu erit.*
r *facilius te persequi, vel ut inf. v.* 949.
s *Neptunus dedit mihi optionem* 3 *votorū. inf.* 950.
t *Favente, exaudiente.*
u *Here. Fu.* 711.
x *Cum pater filii necem exoptet.*
y *Ex tribus enim optatis hoc erat ultimum quod de Hippolyti interitu optavit, primum quidem fecerat in latrones dum Athenas proficisceretur à Troezene ubi natus est: secundum ut è Labyrintho redire posset.*

Scis q unde redeam? r genitor æquoreus dedit,
Ut vota prono trina concipiam Deo,
Et r invocata munus hoc sanxit Styge.
En perage donum u triste, regnator freti.
Non cernat ultra lucidum Hippolytus diem,
Adeatque manes juvenis irato patre.
Fer u abominandam nunc opem nato parens.
Nunquam x supremum numinis munus tui
Consumeremus, magna ni premerent mala.
Inter profunda Tartara, & Ditem horridum,
Et imminentes regis inferni minas,
y Voto peperci. redde nunc pactam fidem,
Genitor. moraris? cur adhuc undæ silent?
Nunc atra ventis nubila impellentibus
Subtexe z noctem; sidera & cœlum eripe.
Effunde pontum. a vulgus æquoreum cie,
Fluctusque abipso tumidus Oceano b voca.

z *Ex tribus enim optatis hoc erat ultimum quod de Hippolyti interitu optavit, primum quidem fecerat in latrones dum Athenas proficisceretur à Troezene ubi natus est: secundum ut è Labyrintho redire posset.* y *Non consumpsi votum hoc tertium.* z *Tenebras, caliginem.* a *Monstra marina.* b *In terram. inf. v.* 1030.

CHORUS.

Queritur Chorus, cum cœli cæterarumque rerum cursus certo regantur consilio, non tamen res humanas juste ac recte cedere, cum bonis male sit, malis bene.

* *Cur bonis viris accidant mala. Sen. phil.*
d *Moventur enim poli cum universo, utcunq; Mathematicis dicantur immoti.*
e *Hyeme, spolientur foliis sylva.*
f *Vere, redeant arboribus coma umbrosa.*
g *Æstate, Sol in Leone fruges torreat.*
h *Autumnus calorem frigore temperans fructus maturet.*
i *Non curans, negligens.*
k *Vitam regit Fortuna non Sapientia. ex Epicuri Schola.*

* O Magna parens natura deum,
Tuque igniferi rector Olympi,
Qui sparsa cito sidera mundo
Cursusque vagos rapis astrorum,
d Celerique polos cardine versas;
Cur tibi tanta est cura perennes
Agitare vias ætheris alti;
Ut e nunc canæ frigora brumæ
Nudent silvas; f nunc arbustis
Redeant umbræ; g nunc æstivi
Colla Leonis Cererem magno
Fervore coquant; h vireſque suas
Temperet annus? sed cur idem,
Qui tanta regis, sub quo vasti
Pondera mundi librata suos
Ducunt orbes; hominum nimium
i Securus ades? non solicitus
Prodesse bonis, nocuisse malis?
k Res humanas ordine nullo

Fortu-

Fortuna regit, ſpargitque manu
Munera cæca, pejora fovens.
l Vincit ſanctos dira libido
Fraus ſublimi regnat in aula.
Tradere iurpi m foſces populus
Gaudet, n eoſdem colit, atque odit.
o Triſtis virtus perverſa tulit
Præmia recti. caſtos ſequitur
Mala paupertas: vitioque potens
Regnat adulter.
O vane pudor, falſumque decus! p
Sed quid citato nuncius portat gradu,
**Reſtat q mœſtus lugubrē vultū gerens?*
Rigatque mœſtis lugubrem vultum genis?

l Violenti & libidinoſi opprimunt innocentes & caſtos.
m Honores, honorum inſignia. à Romanis tractum, quorum magiſtratibus præferebantur à licłoribus ſecures faſcibus virgarum inſertæ Conſulibus 12. Dictatori 24. Prætori 6. &c.
n Fluctuans, mobilis, inconſtans populus.
o Boni pœnas ferunt iniquam virtuti ſuæ mercedem. *p Apoſiopeſis ex interventu nuncii.* ** Al.*

ACTUS QUARTUS.

NUNCIUS. THESEUS.

Narrat Theſeo nuncius ut perierit Hippolytus diſcerptus ab equis ſuis quos terruerat taurus marinus à Neptuno ex Theſei voto immiſſus.

O *q* Sors acerba & dura famulatus gravis,
Cur me ad nefandos nunciū caſus vocas?
TH. Ne metue clades fortiter fari aſperas:
r Non imparatum pectus ærumnis gero.
NU. Vocem dolori lingua luctifico negat.
TH. Proloquere, quæ ſors aggravet quaſſam domum.
NU. Hippolytus (heu me) flebili leto occubat.
TH. *ſ* Gnatum parens obiiſſe iam pridem ſcio:
Nunc raptor obiit. mortis effare ordinem.
NU. Ut profugus urbem liquit infeſto gradu,
Celerem citatis paſſibus curſum explicans,
Celſos ſonipedes ocyus ſubigit jugo,
Et ora frenis domita ſubſtrictis ligat.
t Tum multa ſecum effatus, & patrium ſolum
Abominatus, ſæpe genitorem ciet,
Acerque habenis lora permiſſis quatit:
Cum ſubito vaſtum tumuit ex alto mare,
Crevitque in aſtra: nullus inſpirat ſalo
Ventus: quieti nulla pars cœli ſtrepit:
Placidumque pelagus propria tempeſtas agit.
Non tantus auſter Sicula diſturbat freta,
Nec tam furenti pontus exurgit ſinu

q Servitutis, quæ adigis ſervos ad triſtia non raro miniſteria.
r Aſſuetum ærumnis & præparatum: ut qui Omnia præcepi at. que animo mecum ante peregi.
ſ Iamdudum periit mihi filius, ubi primum officii & pietatis immemor uxori patris ſtuprum inferre conatus eſt. Ille enim die nocens moritur quo peccat: jam tandem raptorem periiſſe audio.
t Apud Euripidem enim, unde

totus hic deſumptus eſt actus: ait, Ζεῦ μηκέτ' εἶναι, εἰ κακὸς πέφυκ' ἐγὼ, ἀτὰρ. Αἰδοῖόν γ' ἡμῶς ὡς ἀτιμάζει, πατήρ, &c.

Regnan-

u *Troiæſt. v. 576.* Regnante *n* Coro, ſaxa cum fluctu tremunt,
x *Promõtoriũ Ae-* Et cana ſummum ſpuma *x* Leucatem ferit.
carnaniæ. Lu- Conſurgit ingens pontus in vaſtum aggerem,
cata nimboſa ca- Tumidumque monſtro pelagus in terram ruit,
cumina montis. y Nec iſta ratibus tanta conſtruitur lues;
y *Nec tamen na-* Terris minatur. fluctus haud curſu levi
vigantibus exi- Provolvitur: z neſcio quid onerato ſinu
tium abhoc mon- Gravis unda portat; *quæ novum tellus caput
ſtro paratur, ſed Oſtendit aſtris. Cyclas exoritur nova.
terris. a Latuere nube numen Epidauri Dei,
z *Non ſine ſtupo-* Et ſcelere petræ nobiles Scironides,
re expectabamus Et quæ duobus terra comprimitur fretis.
ſi qua nova inſu- Hæc dum ſtupentes querimur, en totum mare
la è mari exur- Immugit; omnes undique ſcopuli adſtrepunt:
gens augeret nu- b Summum cacumen rorat expulſo ſalo.
merum Cycladũ. Spumat, vomitque vicibus alternis aquas,
**Neſcio quæ no-* Qualis per alta vehitur Oceani freta,
vum tellus, &c. Fluctus refundens orbe c Phyſeter capax.
a *Lipſ. legit La-* Inhorruit concuſſus undarum globus,
tuere rupes nu- Solvitque ſeſe, & d litori invexit malum
men. Ioſ. Scal. le- Majus timore. pontus in terras ruit,
gendum vult, no- Suumque monſtrũ ſequitur. os quaſſat tremor.
men; ut ſit Helle- Th. Quis habitus ille corporis vaſti fuit?
niſmus pronomi- Nu. Cœrulea taurus colla ſublimis gerens,
ne. πέτρας τ' οὖ- Erexit altam fronte viridanti jubam:
νομα Ἔπ' ἀυ- Stant hiſpidæ aures; cornibus varius color:
τοῖ. *Heinſius* Et quem feri e dominator habuiſſe gregis,
Latuere rupes Et quem f ſub undis natus: hinc flammam vo-
nomine Epidauri Oculi hinc relucent: cœrula inſignis nota (mitis
Dei; habet certe Opima cervix arduos tollit toros:
Euripides οἷς ἀ- Nareſque hiulcis hauſtibus patulæ fremunt;
φυσᾶτ' Σκίρω- Muſeo tenaci pectus ac palear viret;
νος ἀκταὶς ὄμ- Longum rubenti ſpargitur g ſucco latus.
μα, τέμενος σο-
φᾶν. Ἐκ τοῦδ' ἰσθμὸν καὶ πέτρας Ἀσκληπιοῦ. *Senſus erit itaque, ingens ille fluctus è conſpectu noſtro ſuſtulit rupes Epidauri celebris templo Æſculapii, & ſaxa Scironia latrocinii & ſupplicio Scironis (Herc. Fu. 226.) famoſa, ipſumque Iſthmon inter Ægæum & Ionium.* b *Heinſius legit Summ. cac. vor. exp. ſalo Spumas, vomitque vicibus alternis aquas. Sed quid ſi tranſponatur cum verſu ſequente? eſt enim——*
c ——φυσητὴρ *piſcis è balænarum genere, qui è fiſtulis quibuſdam in vertice fluctus efflat (unde & nomen illi inditum à* φυσίω) *qui in formam columnæ ſublati ac deinde rarefacti nubis ſpeciem præ ſe ferunt, atque hoc aſtruit vulgatam lectionem* τῦ *Nube. ſup. v. 1019.* d *Venilia monſtrum in terram ejecit.* e *Taurus,* f *Vitulus marinus,* g *Legitur & Fuco.*

Tum

Tum pone tergus, *h* ultima in monstrum coit
h Facies, & ingens bellua immensam trahit
Squamosa partem. talis extremo mari
i Pistrix citatas sorbet aut reddit rates.
k Tremuere terræ: fugit attonitum pecus
Passim per agros; nec suos pastor sequi
Meminit juvencos: omnis è saltu fera
Diffugit; omnis frigido exanguis metu
Venator horret. solus immunis metu
Hippolytus arctis continet frenis equos,
Pavidosque notæ vocis hortatu ciet.
Est alta ad Argos collibus ruptis via.
l Vicina tangens spacia suppositi maris:
Heic se*m* illa moles acuit, atque iras parat.
Ut cepit animos, seque prætentans satis
Prolusit *n* ira; præpeti cursu evolat,
Summam citato vix gradu tangens humum,
Et torva currus ante trepidantes stetit.
Contra feroci *o* gnatus insurgens minax
Vultu, nec ora mutat, & magnum intonat;
Haud frangit animum vanus hic terror meum;
p Nam mihi paternus vincere est tauros labor.
Inobsequentes protinus frenis equi
Rapuere currum: jamque deerrantes via,
Quacunque pavidos rapidus evexit furor,
Hac ire pergunt, seque per scopulos agunt.
At ille, qualis turbido rector mari
Ratem retentat, ne det obliquum latus,
Et arte fluctus fallit; haud aliter citos
Currus gubernat: ora nunc pressis trahit
Constricta frenis, terga nunc torto frequens
Verbere coercet. sequitur *r* assiduus comes
Nunc æqua carpens spatia, nunc contra obvius
Oberrat, omni parte terrorem movens.
Non licuit ultra fugere: nam torvo obvius
Incurrit ore corniger ponti horridus.
Tum vero pavida *s* sonipedes mente exciti
Imperia *s* olvunt, seque luctantur jugo
Eripere, rectique in pedes jactant onus.
t Præceps in ora gnatus, implicuit cadens
u Laqueo tenaci corpus: & quanto magis
Pugnat, sequaces hoc magis nodos ligat.
Sensere pecudes facinus, & *x* curru levi,
Dominante nullo, qua timor jussit, ruunt.

h Ultima forma id est posterior pars desinit in piscem. sic Virg. de Scylla, pectore virgo Pube tenus, postrema immani corpore pistrix, & de Tritone Frons hominem præfert, in pistrin desinit alvus. nam & Pistris & Pistrix dicitur.

i Monstrum marinum tantæ magnitudinis ut absorbeat naves. Plin. 20.

k Vide Virbium hac de se narrantem. 15. Metamorph. Ovid.

l Prope littus.

m Monstrum marinum.

n Al. ira.

o Tuus O Theseu.

p Hareditario jure mihi debetur hic labor, nam & pater taurum Marathonium superavit, Minotaurum interfecit.

q Equos.

r Taurus marinus.

s Hinc ἱππόλυτος dictus qui prius Demophon.

sed à Diana, seu Æsculapio vita redditus, Virbius.

t Al in lora præceps fusus impl.

u Loris equorum.

x Sed leve pondus erat, nec quod cognoscere possent Soli equi, solitaque jugum gravitate carebat.

a *Phaetonti Solis currum occupanti.*
b *Quo ipse Phaeton devius erravit.*
c *Hippolytus.*
d *Lacerat, dirripit.*
e *Corpus palo vel stipite hærens paulum morabatur equos; dissepto mox corpore cursum peragunt equi.*
* *Al. erecto.*
f *Appositorie, multitudo famulorum.*
g *Sparsim, undecunque collig.*
h *Cedit ira naturæ legibus, nec ipse Theseus à lacrymis se continet.*
i *Non satis honeste flere licet quod ipse voluit.*
k *Si quod accidens fecerit præmeditatæ ejus rei quam quis prius optarit.*

Talis per auras non suum agnoscens onus,
a Solique falso creditum indignans diem,
Phaëthonta currus b devio excussit polo.
Late c eruentat arva, & illisum caput
Scopulis resultat. auferunt dumi comas:
Et ora durus pulchra d populatur lapis:
Peritque multo vulnere infelix decor.
Moribunda celeres membra provolvunt rotæ.
Tandemque raptum e truncus ambusta fude
Medium per inguen stipite * ejecto tenet;
Paulumque domino currus affixo stetit.
Hæsere bijuges vulnere, & pariter moram
Dominumque rumpunt. inde semianimem septa: Virgulta: acutis asperi vepres rubis (cant
Omnisque truncus corporis partem tulit.
Errant per agros funebris, f famuli, manus,
Per illa, qua distractus Hippolytus, loca
Longum cruenta tramitem signat nota:
Mœstæque domini membra vestigant canes.
Necdum dolentum sedulus potuit labor
Explere corpus. hoccine est formæ decus?
Qui modo paterni clarus imperii comes
Et certus hæres, siderum fulsit modo;
Passim ad supremos ille colligitur rogos,
Et funeri confertur. TH. *O nimium potens,*
Quanto parentes sanguinis vinclo tenes,
Natura! quam te colimus inviti quoque!
Occidere volui noxium; amissum fleo.
NU. *Haud quisquam honeste flere, quod voluit, potest.*
TH. Equidem malorum maximũ hunc cumulũ
k Si abominanda casus optata effecit. (reor,
NU. Et si odia servas, cur madent fletu genæ?
TH. Quod interemi, non quod amisi, fleo.
Quod ego pater causa fuerim necis filio, non quod ille perierit.

CHORUS.

Sublimis fortunæ instabilitatem & pericula, humilis securitatem canit; Hippolyti mortem deflet.

a *Alludit ad Fortunæ, quæ vulgo fingitur rotam.*
b *Altarum adium fastigia.*

(Q)Vanti casus humana a rotant!
Minus in parvis Fortuna furit,
Leviusque ferit leviora Deus.
Servat placidos obscura quies;
Pratet somnos casa securos,
b Admota æthereis culmina tedibus
Euros excipiunt, excipiunt Notos,

Insani

Insani boreæ minas,
Imbriferumque Corum.
c Humida vallis raros patitur
Fulminis ictus: d tremuit telo
Jovis altisoni Caucasus ingens,
Phrygiumque nemus matris Cybeles.
Metuens cœlo Jupiter alto
Vicina petit. *non capit unquam*
Magnos motus humilis tecti
Plebeia domus.
Circa regna tonat.
Volat ambignis
Mobilis alis e *hora. nec ulli*
Præstat velox Fortuna Fidem.
f Qui clara videt sidera mundi,
Nitidumque diem nocte relicta,
Luget mœstos tristis reditus;
Ipsoque magis flebile Averno
Sedis patriæ videt hospitium,
g Pallas Actææ veneranda genti,
Quod h tuus cœlum superosq; Theseus
Spectat, & fugit Stygias paludes,
i Casta nil debes k patruo rapaci:
l Constat inferno numerus k tyranno
Quæ vox ab altis flebilis tectis sonat?
Strictoq; vecors Phædra quid ferro parat?

c *In vallibus enim colliguntur aquæ.*
d *Ipsa enim altitudo attonat summa: Caucasum, Acrocerauniа, Idam, injectum Pelion Ossa, Gigantes.*
e *Al Hera. i. Fortuna, de qua hoc loco, de hora nihil. Vosne velit, an me regnare hora, quidve ferat fors.*
f *Theseo ab inferis reverso luctuosus contigit reditus, & nescio an inferna side flebilius patriæ hospitium*
g *Vide sup. v. 108. & Herc. Fu. 912.*
h *Athenarum rex, qua sub tuo præsidio.*
i *O Pallas ven. &c. supra v. 108 & Her. Fu. 912.*
k *Pluteni.*
l *Loco Thesei inde reversi*

Cessit illi Hippolytus.

ACTUS QUINTUS.

THESEUS. PHÆDRA. CHORUS.

Phædra Hippolyti innocentiam, suas calumnias revelat: ipsaque sua se manu occidit. Pater non sine luctu filio justa persolvit, noverca negat.

Quis te dolore percitam instigat furor?
Quid ensis iste? quidve vociferatio?
Planctusque supra *m* corpus invisum volunt?
PH. Me, me, profundi sæve dominator freti
Invade, & in me *n* monstra cœrulei maris
Emitte: quidquid intimo Tethys sinu
Extrema gestat, quidquid Oceanus vagis
Complexus undis ultimo fluctu tegit.
O dire Theseu, semper, ô nunquam ad tuos
Turo reverse! o gnatus & genitor nece
Reditus tuos luêre, perveris domum,

m *Artus passim collectos Hippolyti quem modo deseras. Vel mihi invisi*
n *Qua modo in Hippolytum misisti, jamque justus in me.*
o *Filius nunc? pater Ægeus olim, qui ex edi-*

tissima turre navis tuæ vela nigra prospiciens a te periisse inde conjiciens, quia in mandatis dederat ut victor aut incolumis albis redires velis, se in mare dejecit.

a *Mei. crimina tioni meæ nimiu credule.*

a Amore semper conjugum aut *b* odio nocens, Hippolyte, *c* tales intuor vultus tuos?
Talesque *d* feci? membra quis sævus *e* Scinis,
b *Antiopes. sup. v.* 225. Aut quis *f* Procrustes sparsit? aut quis *g* Cretheus
h Dædalea vasto claustra mugitu replens,
c *Laceros fœdatos.* *g* Taurus biformis, ore cornigero ferox
Divulsit? heu me! quo tuus fugit decor.
d *Falso insimulando te.* Oculique, *i* nostrum sidus! exanimis jaces?
Ades parumper, verbaque exaudi mea.
e *Latro Corinthius, qui pinubus interfectos homines discerpebat. vide quæ ad ver.* 226. *Herc. Fu. & inf. v.* 1218. *k* Nil turpe loquimur. hac manu pœnas tibi
Solvam, & nefando pectori ferrum inseram,
Animaq;* Phædram pariter ac scelere exuam;
Et te per undas, perque Tartareos lacus,
Per Styga, per *l* amnes igneos amens sequar.
Placemus umbras. *m* capitis exuvias cape.
Laceræque frontis accipe abscissam comam.
Non licuit animos jungere; at certe licet
f Thyest 1047. Junxisse fata. *n* morere, si casta es, viro;
g *Minotaurus sup. v.* 646 *qui humana carne vescebatur.* Si incesta, amori. conjugis thalamos petam
Tanto impiatos facinore? hoc deerat nefas,
o Ut vindicato sancta fruereris toro?
O mors amoris una sedamen mali!
h *Labyrinthum à Dædalo factum. ibidem.* O mors pudoris maximum læsi decus!
Confugimus ad te: pande placatos sinus.
Audite Athenæ. tuque funesta pater
i *Quos instar geminisideris sus. piciebam.* *p* Pejor noverca. falsa memoravi & nefas,
q Quod ipsa demens pectore insano hauseram,
Mentita finxi: falsa punisti pater;
k *Ut nuper.* Juvenisque castus crimine *r* incestæ jacet,
* *Al. memet.* Pudicus, insons. *s* recipe jam mores tuos:
l *Phlegetonia Thyest.* 73. Mucrone pectus impium *t* justo patet,
Cruorque sancto solvet *u* inferias viro.
m *Crines. moris enim fuit in funeribus amicorum testari luctum, necnon funera honorare, defunctorumque*
x Quid facere rapto debeas nato patens
Disce ex noverca: condere Acherontis plagis.
Th. Pallidi fauces *y* Averni, vosque *z* Tænarei
specus,
Unda *a* miseris grata Lethes, vosq; *b* torpentes
lacus,

faciem tegere coma abscissa & avulsa, in squallorem sc. spoliata natura superfluo hoc ornatu. n Si non stuprata ficti criminis reum Hippolytum egisti, morere, ut viro satisfacias; si non casta sed incesta fuisti, morere, ut sequaris amatorem. o Ut illæsa fruereris Thesei. i quæ tuæ criminationis vindicem. sed & hunc locum Delrius suspicatur. p Nimis facilis & credule querelæ novercali. q Quod ipsa conceperam. r Mei incestæ. s Recipe O Hyppolyte justam castitatis tuæ famam. t Mei meritæ. u Vid. Theb. 172. x Mori discе ex me. quo dicto, gladio incumbit. y Stagni Campani prope Cumas. dict. quasi ἀόρνω, quod propter tetrum odorem nulla avis supervolitare possit. propter quam graveolentiam & hic descensus ad inferos esse credebatur. z Herc. Fu. v. 586. a Quæ rerum earum oblivionis artem docet. Herc. Fu. 679. b Cocytus. Herc. Fu. 685. & Sen. ibid. v. 712.

Impium

Impium capite, atq; mersum premite perpetuis malis.
a Nunc adeste saeva ponti monstra, nunc vastum mare,
Ultimo quodcunq; b Proteus aquorũ abscondit sinu,
Meque c ovantem scelere tanto rapite in altas
Tuq; semper, genitor, d iræ facilis assensor meæ,
Morte dignum facinus ausus, qui e nova natum nece
f Segregem sparsi per agros: quiq; dum falsum
Exequor vindex, sceleste incidi in verũ nefas.
g Sidera & g manes & g undas scelere comple vi meo.
Amplius sors nulla restat; regna me norunt
In hoc redimus? patuit ad cœlum via,
h Bina ut viderem funera, & geminam necem
i Cœlebs & i orbus, funebres una face
Ut concremarem prolis ac thalami rogos?
k Donator l atræ lucis, Alcide, m tuum
Diti remitte munus, ereptos mihi
Restitue manes, impius frustra invoco
Mortem relictam: n crudus, & leti artifex,
o Exitia machinatus insolita, effera,
Nunc tibimet ipse juste supplicia irroga.
p Pinus coacto vertice attingens humum
Cœlo remissum findat in geminas trabes,
Mittatque præceps saxa per q Scironia.
r Graviora vidi, quæ pati clusos jubet
s Phlegethon, nocentes igneo cingens vado.
Quæ pœna maneat memet & sedes, scio.
Umbræ nocenter cedite; cervicibus
His his repositum degravet fessas manus
Saxum, t senis perennis Æolii labor:
Me ludat u amnis ora vicina alluens.
Vultur relicto transvolet x Tuyo fetus,
Meumque pœnæ semper accrescat jecur.
Et tu y mei requiesce Pirithoi pater:

a Justius in mare, quam nuper in Hippolyto.
b Oceani & Tethyos filius pharum pastor & custos.
c Modo latantem.
d Exaudiendo vota.
e Num filius absens patris votis, in solo sibi monstro, auriga propriis equis periit.
f Separatum, solum.
g Propter temeritatem meam pater dejecisti in mare. sup. v. 1160
ad inferos descendi comes Pirithoi adulteri, jamque terrampolui nefaria fide innocentis cade
h Filii & uxoris.
i Filio & conjuge privatus.
k Herc. Fu. 805. & sup. 840.
l Funesta & misera.
m Tristior enim mihi supereſt vita quam mors & inferi. n Hæc ad ſe. o Quæ filio injuſte machinatus es. vel, quæ tyrannis latronibuſque inflixiſti, ut in ſequentibus & vide quæ ad v. 236. Herc. Fu. p Sup. v. 1164. q Sup. v. 1070. r Et tamen his graviora apud inferos vidi ſupplicia quæ meruiſ. & quæ me manent. ſ Thyeſt. 73. t Siſyphi fil. Æoli hic Atticam terroribus infeſtans à Theſeo interfectus, apud inferos hac pœna damnatur ut ſaxum ingens ad ſummi montis verticem volvat quo ſ repente dilabitur. Aut peti. aut urges rediturum Siſ. p. e ſaxum. u Eridan. infern. in quo Tantalus. Herc. Fu. 751. x Qui, cum Laonæ ſtuprum inferre conaretur, Apollinis telis confixus ad inferos demiſſus eſt ubi humi per novem jugera exporrectus, jecur immortale, utpote cum Luna ad pœnas renaſcens, vulturi depaſcendum præbet. y Imphaſio habet, mihi chari Pirithoi pater, i. Ixion.

a *Ut Ixionis, vide Her. Fu.* 749.
b *Herc. Fu.* 609. *& Thyest.* 820.
c *Quam quæ Hippolyto.*
d *Non ut olim raptura Proserpinam cum Pirithoo.*
e *Ut nuper cum Hercule.*
f *Quod feci in tertio voto contra filium, sup.* 940.
g *Exequiæ debitas.*
h *Neq; enim sepulturam habent.*
i *Neptunus, à quo compressa*
k *Æthra, cum ex Ægeo non concepit, et Theseum m peperit. Plutarch. in Theseo.*
l *Supereſt restat. Anastrophe.*
m *Multi enim artus, multa corporis particula absunt, quæ si posthac inveniaſſ fuerint cum lacrymis mihi componenda sunt, sic infra,*

a Hæc incitatis membra turbinibus ferat
Nunquam resistens orbe revoluto rota.
b Dehisce tellus; recipe me dirum b chaos, 1230
c Recipe: c hæc ad umbras justior nobis via est.
Gnatum sequor: ne metue, qui manes regis;
d Casti venimus, recipe me æterna domo
e Non exiturum. non movent Divos preces:
f At si rogarem f scelera, quam proni forent! 1235
CHO. Theseu, querelis tempus æternum manet.
Nunc g justa gnato solve, & absconde ocyus
Dispersa fœde membra laniatu effero.
TH. Huc, huc reliquias vehite cari corporis.
Ponduſque, & artus temere congestos date, 1240
Hippolytus hic est? facinus agnosco meum.
Ego te peremi, neu nocens tantum semel
Solusve fierem, facinus ausurus parens,
i Patrem advocavi. munere en patrio fruor.
O triste k fractis orbitas annis malum! 1245
Complectere artus, quodq; de gnato l est super
Miserande mœsto pectore incumbens fove.
Disjecta, genitor, membra laceri corporis
In ordinem dispone, & errantes loco
Restitue partes. fortis heic dextræ locus; 1250
Heic læva frænis docta moderandis manus
Ponenda. lævi lateris agnosco notas.
Quum magna lacrymis pars adhuc nostris abest? Durate trepidæ lugubri officio manus,
Fletusque largos sistite arentes genæ, 1255
Dum membra gnato genitor annumerat suo,
Corpusq; n fingit, o hoc quidē est forma carens,
Et tur pe multo vulnere ambesum undique;
Quæ pars tui sit dubito, sed pars est tui.
Heic heic repone; p non suo, at vacuo loco. 1260
Hæc illa facies igne sidereo nitens,
Inimica flectens lumina? huc cecidit decor?
O dira fata numinum! O sævus r furor!
Sic ad parentem gnatus ex voto redit?
En hæc suprema dona genitoris cape, 1265
Sæpe efferendus. interim u hæc ignes ferant.
Parefacite acerba cæde funestam domum,

v. 1266. sæpe efferendus. n Componit. Et hoc vere est mortuum componere. o Membrum. p Deest enim pars quæ prorsum locum sup. leat. q Etiam noverca. r Novercæ amor, ira mea! s Tam cæde lacer, tam crudeliter laniatus? t Hæc funeri tuo soluta exequiarum justa. Seu potius, En quali dono complevit mihi votum supremum, id est, tertium, Neptunus? ut sæpe sit efferendus mihi filius, sup. v. 1256. u Hæc clementur, combustum, pro more sepeliendi apud veteres. Thesc. 745.

x Mopsopia claris tota lamentis sonet.
Vos apparate regii flammam rogi:
At vos per agros corporis partes vagas
Anquirite. y istam terra defossam premat,
z Gravisque tellus impio capiti incubet.

x Athenæ. sup. ver. 120.
y Phædram.
z Cui male volebant, terram gravem & tumulum onerosum precabantur veteres, quo

anima, quam sepulchro una cum corpore condi credebant, depressa ad beatorum sedes tarde aut ægre devolaret, atque ægre ultro citroque ad sepulchra commearet in solennibus funeris: ut contra, cui bene volebant, tenuem & sine pondere terram precabantur, levem cespitem aut cippum, ut molliter ossa cubarent.

OEDIPUS.

PERSONÆ.

OEDIPUS. JOCASTA.
CHORUS. CREON.
TIRESIAS. MANTO.
SENEX. PHORBAS.
NUNCIUS.

ARGUMENTUM.

Grassante Thebis dira pestilitate mittitur Delphos Creon consulturus Apollinem. refert expiandam Laii necem interfectoris exilio; qui cum ignoraretur, Tiresias frustra extispicia aggressus, per Necromantiam Laii umbra evocata intelligit ipsum esse regem Oedipum. Negat primum ille; sed postea disquirens, invenit se filium esse Laii quem interfecerat & Jocastæ quam in uxorem duxerat. Effossis itaque præ pudore atque ira oculis in exilium abit; & Jocasta se gladio confodit.

ACTUS PRIMUS.

OEDIPUS. JOCASTA.

Oedipus de pestilentia sævitia conqueritur.

a Jam nocte pulsa b dubius effulsit dies,
Et nube mœstum squallida exoritur jubar,
Lumenque flamma triste luctifera gerens
Prospiciet avida peste c solatas domos;
5 d Stragemque, quam nox fecit, ostendet dies.

a Lips. è ver. codice legit, Jam nocte Titan dubius expulsa redit, ad cavendam inamœnam repetitionem τῆς Dies in quinto versu.

b Dilucidum, crepusculum, vel dubius, id est nubilus, qui non exhalet vaporem, non attenuet nec expurget corruptum aera. hue enim coacervantur, Mœstum, squallida, triste, luctifera flamma. c Videntur desiluras incolis. d Cadaverum eorum qui perierunt hac nocte.

Quis-

a *Perflant altissima venti.* vid. 1125. Hippolyt.

b *Sic enim putabat. Oraculo itaque accepto fore ut patris à se necati thalamos conscendam, fœdaret, Corintho in exilium profugit.* cætera e vide v. 243. Thebaid.

c *Præter spem & votum in regnum hoc Thebanum deveni.*

d *Oraculum Apollinis Delphici. Laurus autem Apollini sacra: Clarii laurus,* μαντικὸν ἐυτὸν, *venturi præscia Laurus,* inter ruinas urbis, & *f* semper novis *ingne crepitans* fausſtum portendere, tacita, inauspicatum crederetur: hinc διφρὸν ex διὰ intensiva & φαυεῖν: nec non folia pulvillo subjecta credebantur vera conciliare somnia, ut & manducata, ἐνθουσιάζειν, unde vaticinantes dicti sunt διφοηνάδαι. qua & coronati præcinebant vates.

Quisquamne regna gaudet? O fallax bonum,
Quantum malorum fronte quam blanda tegis!
a *Ut alta ventos semper excipiunt juga;*
Rupemque saxi, vasta dirimentem freta,
Quamvis quieti, verberant fluctus maris:
Imperia sic excelsa fortunæ objacent.
Quam bene *b* parentis sceptra Polybi fugeram,
Curis solutus, exul, intrepidus, vagans!
Cœlum Deosque testor, *c* in regnum incidi.
Infanda timeo; ne mea genitor manu
Perimatur. hoc me *d* Delphicæ *d* laurus monent,
Aliudque nobis indicant majus scelus.
Est majus aliud patre mactato nefas?
Pro, misera pietas! eloqui fatum pudet.
f Thalamos parentis Phœbus, & ditos toros
Gnato minatur, impia incestos*g* face.
Hic me paternis expulit regnis timor:
b Non ego penates profugus excessi meos.
Patrum ipse fidens mihimet, in tuto tua,
Natura, posui jura, *cum magna horreas,*
Qua posse fieri non putes, metuas tamen.
Cuncta expaveſco, meque non credo mihi.
Jamjam aliquid in nos fata moliri parant,
Nam quid rear, quod ista *k* Cadmeæ lues
Infesta genti, strage tam late edita,
Mihi pareit uni? cui reservamur malo?
Inter ruinas urbis, & *l* semper novis
Deflenda lacrymis funera, ac populi struem,
Incolumis adsto. *m* scilicet Phœbi reus,
Sperare poteras sceleribus tantis dari
Regnum salubre? *n* fecimus? cœlum nocens.
o Non aura gelido lenis afflatu fovet
Anhela flammis corda; non Zephyri leves

a Scelere inf. v 631. & Octav. 231. b Hic versus in nonnullis lib. tribuitur Jocastæ. c Modo ver. 11. d Vid. Theb. 263. & 507. e Non mutabam solum propter scelus aliquod admissum aut pusillanimitatem; sed ne quando (ut prædictum erat) naturæ jura violarem per parricidium aut incestum. f Etiam in hac pelle videntur fata magnum aliquod malum mihi machinari cum mihi uni parcatur. g Propter continua funera. h Ironice, quasi vero Phœbi oraculo in tanta scelera damnatus sal bre regnum sperare audeam: imo scelere meo corruptus est aer. i Cœlum nocens. k Thebanæ à Cadmo conditore. l Propter continua funera. m Ironice, quasi vero Phœbi oraculo in tanta scelera damnatus sal bre regnum sperare audeam: imo scelere meo corruptus est aer. n Scelere inf. v 631. & Octav. 231. o Aer autem corrumpitur à terrenis & inferioribus expirationibus. Enimvis. o Aura non refrigerat corda æquantia, sed & pestifera aura partim cutis spiritu in pulmones hausta in cor penetrat, quod affectioni preparatum propter gleuhoram, cacochymiam, vel obstructionem, labefactat arteriarum tunicam.

spirant:

Spirant: z sed a ignes auget æstiferi Canis
Titan, b Leonis terga Nemæi premens.
c Deseruit amnes humor, atque herbas color.
Aretque d Dirce. tenuis e Ismenos fluit,
Et tingit inopi nuda vix unda vada.
Obscura cœlo labitur f Phœbi soror;
Tristisque g mundus h nubilo pallet novo.
Nullum serenis noctibus sidus micat:
3 Sed gravis & ater incubat terris vapor.
Obtexit g arces cœlitum ac g summas domos
i Inferna facies, k denegat fructum Ceres,
Adulta & altis flava cum spicis cremat:
Arente culmo sterilis emoritur seges.
Nec ulla pars immunis exitio vacat:
Sed omnis ætas pariter & sexus ruit;
Juvenesque senibus jungit, & gnatis patres
Funesta pestis. l una fax thalamos cremat:
m Fletuque acerbo funera & questu carent.
Quin ipsa tanti pervicax clades mali
n Siccavit oculos; quodque in extremis solet,
n Periere lacrymæ. portat hunc o æger parens
p Supremum ad ignē; mater hunc amens gerit;
Properatq; ut alium regerat in eundem rogum.
Quin luctu in ipso luctus exoritur novus,
q Suæque circa funus exequiæ cadunt:
Tū propria flammis corpora r alienis cremant.
Diripitur ignis. nullus est miseris pudor.
s Non ossa tumuli sancta discreti tegunt.
t Arsisse satis est. pars quota in cineres abit?
u Deest terra tumulis: jam rogos sylvæ negant.
Non vota, non ars ulla correptos levant.
x Cadunt medentes. morbus y auxilium trahit.
z Affusus aris supplices tendo manus,
Matura poscens fata, præcurram ut prior
Patriam ruentem; neve post omnes cadam;
Fiamque regni funus extremum mei.

z *A maligna qualitate ex certa siderum configuratione.*
3 *A vehementi temporum tempestatumq; mutatione, unde qualitatum exuperantia & inæqualitates Epidemia. quæ omnia cum hic concurrant, gravis est pestilentia.*
a *Quin & Sol primam Leonis partem ingressus Canis sidus ardentissimum, quod exoritur* 29 *gra. Cancri, æstum & calorem adauget.*
b *Herc. Fu.* 225.
c *Unde & stella fulgida in Canis sidere Sirius dicitur nonnullis, a* Ξηραίνω, *id est, siccare, exarefacere, quod aliis* ἀπὸ τῦ σειρᾶν; *quod canes præ siti hiscere faciat.*
d *Herc. Fu.* 915.

Theb. 20. & 126. e Ismenos de quo in Herc. Fu. 333. fluit tenuis. f Luna. g Cœlum. ut Herc. Fu. 18. v. & alibi non raro. h Alii leg. nub. pal. Jove. i Tenebræ infernales. vide Herc. Fu. 703. k Segetes jam spicatæ ardore exarescunt & rubigine torrentur. l Eodem rogo cremantur maritus & uxor. m Nemo superest qui defleat funera. qui lacryment desunt. n A vehementi morbi incendio? sive quod jam molis obdurari? cum lacrymas inter frmptomata & notas pestis ponant medicorum filii, o Pater, & ipse æger. p Rogum. q Qui funus curabant sequebantur. ue in ipso officio eff rendi moriuntur. r Alteri cadaveri incensis. Etiam reverentia nulla est, Deque rogis pugnant, alienisque ignibus ardent. s Singuli tumulis urnisve non conduntur sancto ritu singuli. t Vitulata tantum sunt corpora non cinefacta. u Nec locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes. x Inque ipsa sæva medentes Erumpit cladis, obluntque auxiliis artes. y Auxiliatore, medicum. z Ego itaque (inquit) advolutus ad aras supplex.

a *Tam ad manum cæteris.* O sæva nimium numina! O fatum grave!
Negatur uni nempe in hoc populo mihi
b *Sup. v. 26.* Mors a tam parata? sperne letali manu
c *Emphasis. Si non alio patet miſero profugium, vel ad Polybum & Meropem profuge, quos ſuos eſſe putabat parentes. ſu. v. 12. & Theb. 245.* Contacta regna, linque lacrymas, funera,
b Tabifica cœli vitia, quæ tecum invehis
Infauſtus hoſpes: profuge jamdudum ocyus,
c Vel ad parentes. Io. quid juvat, conjux, mala
Gravare queſtu? d regium hoc ipſum reor,
Adverſa capere: quoque ſit dubius magis
Status, & cadentis imperii moles labat;
Hoc e ſtare certo preſſius fortem gradu.
Haud eſt virile, terga Fortunæ dare.
OE. Abeſt pavoris crimen ac probrum procul,
d *Virtutem ego maxime regiam puto æquanimitatem & ad res adverſus bene præparatum pectus.* Virtuſque noſtra neſcit ignavos metus.
Si tela contra ſtricta, ſi vis horrida
Mavortis in me rueret; adverſus feros
Audax gigantes obvias ferrem manus.
Nec Sphinga *f* cæcis verba nectentem modis
Fugi; cruentos vatis infandæ tuli
Rictus, & *g* albens oſſibus ſparſis ſolum.
Cumq; è *h* ſuperba rupe, jam prædæ imminens,
k Aptaret alas, verbera & caudam movens,
i Sævi leonis more, concuteret minas;
e *Metaph. à militibus, quibus loco in acie occupato cedere eſt ingloriam.* m Carmen popoſci. ſonuit horrendum; inſuper
n Crepuere malæ; ſaxaque impatiens moræ
f Ποικιλόδν σφίγγα. *Theb.* 120. Revulſit unguis, viſcera exſpectans mea.
Nodoſa ſortis verba, & implexos dolos,
Ac triſte carmen alitis ſolvi feræ.
g *Interfectorum, qui ænigma non ſolviſſent.* Io. o Quid ſera mortis vota nunc demens facis?
Licuit perire. laudis hoc pretium tibi (datur.
Sceptrum, & peremptæ Sphingis hæc merces
h *Qua tollax victrix conſederat. vel, præalta, unde alii leg. ſuperna.* OED. p Ille ille dirus callidi monſtri cinis
In nos rebellat. illa nunc Thebas g lues
Perempta perdit una, jam ſupereſt ſalus,
Si quam ſalutis Phœbus oſtendit viam.

i *Mihi, quem ſperabat prædam.* k *Al. Aptaret alas verbere.* l *Qui viſo cominus hoſte Subſedit dubius, totam dum colligit iram: Mors ubi ſe ſæva ſtimulavit verbere caudæ &c.* m *Ænigmaticum. Qui bipes & quadrupes foret, & tripes unus & idem. Theb.* 119. n *Frendebat.* o *Si ita vita pertæſum eſſet, expeditam tamen mortem tunc effugere voluiſti; cur nunc, regno hoc meque ipſa potitus præmiis, mortem optas?* p *Peſte hac pœnas repoſcit quod tum non perierim* q *Sphinx.* r *Solam ſedandæ peſtilitatis ſpem (ſi qua ſit) expectamus ab Apolline, cujus oracula ſcitatum miſſus eſt Creon. ſed & ipſe Apollo λοίμιος, ἰήτωρ, ἀλεξίκακος: Sol enim aera rarefacit & expurgat.*

CHORUS.

CHORUS.

Luis gravitatem deplorat Chorus è Thebanis.

Occidis *a* Cadmi generosa proles
Urbe cum tota. viduas colonis
Respicis terras, miseranda *b* Thebe.
Carpitur leto tuus ille Bacche
Miles, extremos comes usque ad Indos,
Ausus Eois equitare campis,
Figere & mundo tua signa *c* primo.
d Cinnamis sylvas Arabum *e* beatas
Vidit, & *f* versas equitis sagittas,
f Terga fallacis metuenda Parthi.
Littus intravit pelagi *g* rubentis;
Promit hic ortus, aperitque lucem
Phœbus, & flamma *h* propiore nudos
Inficit Indos.
i Stripis invictæ genus interimus.
Labimus sævo rapiente fato.
Ducitur semper nova pompa morti,
Longus ad manes properatur ordo
Agminis mœsti, seriesque tristis
Hæret; & turbæ tumulos petenti
Non satis *k* septem patuere portæ.
l Stat gravis strages premiturque juncto
Funere funus.
m Prima vis tardas tetigit bidentes;
Laniger pingues *n* male carpsit herbas.
o Colla tacturus steterat sacerdos;
Dum manus certum parat alta vulnus.
p Aureo taurus lutilante cornu
Labitur segnis: paruit sub ictu
Ponderis vasti resoluta cervix.
Nec cruor ferrum maculavit, atra
Turpis è plaga sanies profusa est.
Segnior cursu sonipes *q* in ipso
Concidit gyro, dominumque prono
Prodidit armo.
Incubant pratis pecudes relictæ:
Taurus armento pereunte marcet.
Deficit pastor grege diminuto,
Tabidos inter moriens juvencos.

a *Thebani, Herc. Fu.* 914, & 259.
b *Usitatior pluralis, Thebæ. Sed & nomen sumpsisse à veteri illa Thebe Ægyptia, unde Cadmum oriundum asserunt nonnulli, potius crediderim, quam à Theba, Promethei vel Asopi filia.*
c *Orienti.*
d *Aliisque aromatum | speciebus*
e *Felicis Arabiæ.*
f *Thyest. v.* 383.
g *Herc. Fu.* 901. & *Thyest.* 370. *unde Bacchus vitem in Græciam transtulit.*
h *Vide quæ ad ver.* 600. *Thyest.*
i *Milites Bacchi Indiæ victoris. vel pubes Martia ab Hermione Martis filia Cadmi uxore. vel Spartanis oriundi quos socios in urbe condenda Cadmus sumpsit.*
k *Extra urbem enim efferebantur, urebantur, sepelibantur.*
l *Longe lateque patet strages, plenus est stratis cadaveribus locus.*
m *Pecudes prius inficiuntur peste quam homines quia dejecta ad pastum & in terram prona τῶς νοσώδους ἐκπνοὴν ἀτμὸς trahant, & ex his primum quibus odorandi præstantia, ut canes & muli.* ἐρῶσας μὲν τοῦ ἐπιόντος καὶ κύνας ἀεγώς. vel etiam quod iis cerebri major caliditas quam homini. n In suam perniciem. o Stans hostia ad aram. Inter cunctantes cecidit moribunda ministros, &c. Ovid. Met. 7. p Dîis superis immolabantur victimæ coronatæ, vittatæ, cornibus auratis & frontem bracteis auro ornatæ. q Tremulo medios abrumpit poplite gyros, &c. Lucan. 6.

a *Non lupus insidias ex-* *plorat ovilia circum, Nec* *gregibus nocturnus obam-* *bulat: acrior illum Cura* *domat; timidi damæ cer-* *vique fugaces Nunc inter-* *que canes & circum tecta* *vagantur. Virg. Georg. 3.*

b *Ex aere corrupto & ipsa* *infecta. alii legunt Perdi-* *dit. q. d. utque fera rabi-* *em, ita serpentes virus su-* *um amittebant; & ipsæ* *majori cedentes.*

c *Savit & in lucem Sty-* *gii emissa tenebris Pallida* *Tisiphone morbos agitante.* *Georg. 3.*

d *Furiarum agmina, Her.* *Fu. 87.*

e *Flu. ardens, Thyest. 73.* *atque hujus, propter ardo-* *rem pestilentiæ, meminit.*

f *Miscet tetras infernales* *aquas Thebanis. Cadmus* *a. è Sidone venit. Herc.* *Fu. 916.*

g *Metaph. vel quod Mors,* *ut & somnus frater ejus,* *alata fingitur, ut quæ ce-* *leriter & inopinato veni-* *at.*

h *Charon Stygius portitor*

i *Nam cruda Deo viridis-* *que senectus.*

k *Fama est Cerberum ru-* *pisse ferream catenam* *qua ligatus est ad Tana-* *rum, de quo in Herc. Fu.*

a Non lupos cervi metuunt rapaces,
Ceſſat irati fremitus leonis;
Nulla villoſis feritas in urſis.
b Perbibit peſtem latebroſa ſerpens;
Aret, & ſicco moritur veneno.
Non ſylva ſua decorata coma,
Fundit opacis montibus umbras.
Non rura virent ubere gleba.
Non plena ſuo viris Iaccho
Brachia curvat.
Omnia noſtrum ſenſere malum.
c Rupere Erebi clauſtra profundi
d Turba ſororum face Tartarea:
e Phlegethonque ſua motam ripa
f Miſcuit undis Styga Sidoniis.
Mors alta avidos oris hiatus
g explicat alas,
h Quique capaci turbida cymba
Flumina ſervat durus ſenior,
Navita i crudus, vix aſſiduo
Brachia canto laſſata refert,
Feſſus turbam vectare novam.
k Quin Tænarii vincula ferri
Rupiſſe canem fama, & noſtris
l Majora viris; bis m Cadmeum
Nive diſcuſſa tremuiſſe nemus;
Bis turbatam ſanguine n Dircen;
Nocte ſilenti o Amphionios
Ululaſſe canes.
p O dira novi facies leti!
q piger ignavos
Alligat artus q languor; & ægro
r Rubor in vultu; ſ maculæque caput
Sparſere leves: tum s vapor ipſum
Corporis arcem flammeus urit;
t Multoque genas ſanguine tendit.

589. cui fabulæ occaſionem ſerunt dediſſe ſerpentem quendam in Tænaro, quem, quod morſu è veſtigio enecaret ἀδὲ κύνα nominarunt, atque hunc ab Hercule ad Euriſtheum productum. l Thyeſt. 671. & quæ ſeq. à verſu 666. m Thebanum, in quo Cadmus ſerpentem interfecit, terræ motu tremuiſſe. n Theb. 20. & 126. manaſſe fontes ſanguine. o Thebanos ab Amphione. Herc. Fu. 260. & 914. p Deſcribit peſtis notas & ſymptomata. q Infecto corde, vires omnes præcipue vitales infringuntur & ſpiritus languent. r Flammæque latentis (id eſt, vehementis caloris morbi) Indicium rubor eſt, & ductus anhelitus igni. ſ Puſtulæ, & exanthemata purpurea, nigra, viridia. t Tetri vapores & calidi ſublati cerebrum incendunt, gravantque caput, in quo tanquam in arce & ſpecula locavit Deus ſenſuum organa, mentiſque & rationis ſedem. u Tument diſtentæ ſanguine genæ.

x Ocu-

x Oculique rigent, & y sacer ignis
Pascitur artus. z resonant aures,
a Stillatque niger naris aduncæ
Cruor, & venas rumpit hiantes.
b Intima creber viscera quassat
Gemitus stridens. c tunc amplexu
Frigida presso saxa fatigant:
d Quem liberior domus elato
Custode finit, petit is fontes;
Aliturque sitis latice ingesto.
Prostrata jacet turba per aras,
Oratque mori. solum e hoc faciles
Tribuere Dei. delubra petunt,
f Haud ut voto numina placent,
Sed juvat ipsos satiare Deos. (petit?
Quisnam ille propero regiam gressu
Adestne g clarus sanguine ac factis Creo?
An æger animus falsa pro veris videt
Adest h petitus omnibus votis Creo.

x *Oculos stupor urget inertes.*
y *Erysipelas, Herpes, quem, cum tumor sit è ferventi sanguine ortus, pro peste ponit vel pestis comite.*
z *Solicitæ porro plenæque sonoribus aures. Lucret.*
a *Is naribus aer Sanguis, propter corruptionem & humorum admistionem.*
b *Imaque longo Ilia singultu tendunt, ob ventriculi convulsionem.*
c *Interius æstuantes refrigerium petunt, mora amplexantes, & humi stratum. Non stratum non nulla pati, &c. Ovid. 7. Metam. Nec sit Corpus humo gelidum, sed humus de corpore fervet.* d *Ægri assumpta libertate ex morte moderatorum qui eos curabant Fontibus & fluviis putei que capacibus hærent, Nec sitis est extincta prius quam vita bibendo.* e *Mori.* f *Deplorata quidem salutis sua spe, sed ut Dii exprobrarent crudelitatem.* g *Jocasta frater.* h *Sup. v. 109.*

ACTUS SECUNDUS.

OEDIPUS. CREON.

Reversus Delphis Creon nunciat jubere Deum ut mors Laii expurgetur, nec prius cessaturam pestem quam in exilium mittatur interfector ejus; de quo, quia non nominatur, ambigitur.

HOrrore quatior, a fata quo vergant timens;
Trepidumq; b gemino pectus eventu labat.
Ubi læta duris mista in ambiguo jacent,
Incertus animus scire cum cupiat, timet.
Germane nostræ conjugis, fessis opem
Si quam reportas, voce properata edoce.
CR. Responsa dubia sorte c perplexa latent.
OED. *Dubium salutem qui dat afflictis, negat.*
CR. c Ambage nexa Delphico mos est Deo
Arcana tegere. OED. fare, sit dubium licet:
d Ambigua soli noscere Oedipodæ datur.
CR. Cædem expiare regiam exilio Deus,
Et interemptum Laïum ulcisci jubet.
Non ante e cœlo lucidus curret dies,

a Responsum Apollinis fatidicum.
b Felici an infelici.
c Namque obscuris vera involvens ambages canit Apollo, ab obscuritate ἀμφιζολογίαι responsorum λόξιας cognominatur, unde Cruserianus codex habet Ambi. e flexa, quem amea alii ita dictum verunt ab obliquo soli seu ut vel transversis radiis. Quod dudum in Sphragis

a *Duo vertices,* Hauſtuſque tutos ætheris puri dabit.
Tithoreus & Hyampeus, qui Phœbo Bromioque ſacri OED. Ecquis peremptor inclyti regis fuit?
CR. Sit, precor, dixiſſe tutum; viſu & auditu horridum.
b *Montis Phocidos, dicti à Parnaſſo Neptuni filio, vel potius à* Torpor incedit per artus, frigidus ſanguis coit.
Ut ſacrata templa Phœbi ſupplici intravi pede,
Et pias, numen precatus, rite ſummiſi manus:
a Deucalionis arca quã κιβωτὸν vocant, huc primum à diluvio delata. Gemina *b* Parnaſſi nivalis arx trucem ſonitum dedit,
Imminens Phœbea *c* laurus tremuit & movit (domum,
Ac repente *d* ſancta *d* fontis lympha Caſtalii ſtetit. (mas,
Incipit *e* Lethea vates *f* ſpargere horrentes co-
c Sup. v. 16. Et pari *g* commota Phœbum contigit nondum
d Fontis ad radicem Parnaſſi Muſis ſacri. *g* ſpecum,
Emicat vaſto fragore major humano ſonus:
e Virgo ſeu mulier Phœbas nuncupata, furens, decoris & ſui oblita; nam κλεὶς ἐπὶ λήθῃ eſt. vide Herc. Fu. 679. *b Mœnia Cadmeis remeabunt i ſidera Thebis,*
Si profugus k Dircen Iſmenida liqueris hoſpes,
l Regis cade nocens, l Phœbo jam notus & infans.
Nec tibi longa manent ſcelerata gaudia cædis:
m Tecum bella geres; gnatis quoque bella relinques;
n Turpis Maternos iterum revolutus in ortus.
OED. *o* Quod facere monitu cœlitũ juſſus paro,
Functi cineribus regis hoc decuit dari,
Ne ſancta quiſquam ſceptra violaret dolo.
f Non compta manſere comæ, ſed pectus anhelum Evantæ ſe recordantium majoraque vidi, Nec mortale ſonans, afflata eſt numine quando *p* Regi tuenda maxime regum eſt ſalus.
Queritur peremptum ritu, quem incolumem timet.
CR. Curam peremptæ *q* major excuſſit timor.
OED. Pium prohibuit ullus officium metus?
CR. Prohibent *q* nefandi carminis triſtes minæ.
OED. Nunc expietur numinum imperio ſcelus.
Quiſquis Deorum regna placatus vides;

Jam propiore Dei. *g* Temulenta ſpiritu, quem ἀ θεον ſc. ἐνθουσιαστὴν vocant, exhalante è ſpecu Delphico, quo cum paſtores ex eo non procul ab ipſo ſpecu capras ſuas correptas laſcivire animadvertiſſet paſtor quidam Coretas nomine, & ipſe periculum facturus acceſſit, ingreſſuſque aſſari & futura præcinere cœpit. atque hinc extructum eſt inibi adytum, in quo & ſpecus, quo inſcenſo vaticinarentur Phœbades. Innitebatur id triplici baſi, propterea illi tripodis nomen eſt inditum. hinc & Pythius dictus, à πύθειν, id eſt afflatu ex putredine terræ orto. *h* Rite autem hoc carmine genere refert Creon reſponſum. nam Hexametrum Pythio Apollini debetur. hæc dictæ per carmina ſortes; & ἐν ᾠδῇ dictum quod hoc carminis genere ἐπαοιδαῖς τε καὶ χρησμοῖς. vel etiam κατ' ἐξοχήν. *i* Sanitas & aeris puritas è mitis & benignæ ſiderum configuratione. ſup. v. 16. *k* Thebas juxta quas fons Dircæ cujus aqua in Iſmenum fluit. V. de Theb 243. *m* Quæ Oedipo evenerunt. namq; & ipſe ſibi oculos effodit, filiiſque duellum ortum eſt de regno. *n* Per inceſtum matrimonium. videtur quidem hic verſus locum habere ante duos verſus præced. *o* Vindictam, quam oraculo monitus pater, oportuit jam tum ſub ipſo regis funere peractam fuiſſe. *p* Cædem regis ulciſci, regi & juſtum & utile. *q* Ne, ex oraculo, Laii interfector Jocaſtam duceret.

a Tu, tu, penes quem jura præcipitis poli;
b Tuque, O sereni maximum mundi decus,
c Bis sena cursu signa qui vario regis,
c Qui tarda celeri sæcula evolvis rota;
c Sororque fratri semper d occurrens tuo,
Noctivaga Phœbe; e quique ventorum potens
Æquor per altum cœrulos currus agis;
f Et qui carentes luce disponis domos,
Adeste, cujus Laius dextra occidit,
g Hunc non quietum tecta, non fidi lares,
h Non hospitalis exulem tellus ferat.
Thalamis pudendis doleat & proles impia.
Hic & parentem dextera perimat sua;
Faciatque (num quid gravius optari potest?)
i Quidquid ego fugi. non erit veniæ locus.
Per regna juro, quæque nunc hospes rego,
Et quæ reliqui; perque penetrales Deos:
Per te, k pater Neptune, qui fluctu brevi
l Utrinque nostro geminus alludis solo:
Et ipse nostris vocibus testis veni
Fatidica vatis ora m Cirrheæ movens:
n Ita molle senium ducat, & summum diem
Securus alto degat in solio parens,
Solasque Merope noverit Polybi faces,
Ut nulla sontem gratia eripiet mihi.
Sed quo nefastum facinus admissum loco est,
Memorato; aperto Marte, an insidiis jacet?
Cr. o Frondifera p sanctæ nemora Castaliæ q pe-
Calcavit altis obsitum dumis iter; (tens,
r Trigemina qua se spargit in campos via;
Secat una gratum Phocidos Baccho solum,
Unde altus s rima deserit; cœlum petens
Clementer arcto colle, Parnassus t biceps:
At una bimares t Sisyphi terras adit,
u Olenia in arva: tertius trames cava
Convalle serpens, tangit x errantes aquas,
Gelidumque dirimit x amnis Elei vadum:
Hic y pace fretum, subita prædonum manus

a *Jupiter.*
b *Phœbe.*
c *Vide quæ ad v.* 834. *Thyest.*
d *Ibid* 8;6.
e *Neptunus, non Æolus.*
f *Pluto.*
g *Quas inscius interfectori Laii imprecatur, in suum ipsius caput ceciderant, vel etiam casuræ erant, omnes hæ diræ.*
h *Nec enim admiserunt eum Athenienses, ut habet Sophocles in Oedip. Colonæo.*
i *Parricidium & incestum quæ se effugisse credit. Sup. v.* 12.
k Ὠκεανὸς θ' ὃς πάντα γίνεται πάντεσσι τ' ἄλλοις, τοῦτο μοῦνος οὐ τελεῖ. *Oceanusque pater rerum, ex opinione Thaletis qui omnia ex aquis putavit generari, cum nil sine humore nosci possit.*
l *Isthmo in quo Corinthus, suum,*

ut credidit, solum. m A Cirrha Phocidis oppido. ubi Apollinis oraculum, id est, ipse Apollo veni testis, per te juro. n Sic pater meus (ut putavit) Polybus non à me interficiatur, imo in longum feliciter extendat ævum: & Merope (quæ & aliis Peribœa) mater, non mihi nupta, sola sciat nuptias Polybi, ut ego non peperci interfectori Laii. o Laurifera. Sup. v. 16. p Sup. v. 229 q Laius ad oraculum Delphicum proficiscens, qua trivium ducit Thebas, Corinthum & in Atticam. r Valles, planitiem. s Sup. v. 227. t Cercyram in Isthmo primum condidit Sisyphus latro Æoli filius; deinde aucta ab Ephyre Oceani filia Ephyra dicta est. ad summum à Corintho Marathonis filio Corinthus nominata u Bœotiam ubi Olenus urbs. x Alphei, vid. Thyest. 119. y Atque ita paucis siparum.

Aggreſſa ferro *a* facinus *b* occultum tulit.
In tempore ipſo, *c* ſorte Phœbea excitus,
Tireſia tremulo tardus accelerat gradus,
d Comeſque Manto luce viduatum trahens.

a *Eadem regia.* b *Sine indicio.* c *Oraculo Phœbi monitus & juſſus.* d *Filiaque patrem ducens.*

OEDIPUS. TIRESIAS. MANTO.

Tireſias per aruſpicium eruere Laii interfectorem tentat, ſed re propter triſta exti ſpicia infecta ad necromantiam ſe convertit.

SAcrate divis, *b* proximum Phœbo caput,
Reſponſa ſolve; fare quem pœnæ petant.
TIR. *d* Quod tardo fatum, lingua quod quærit moras,
Haud te quidem, magnanime, mirari addecet:
Viſu carentem magna pars veri latet.
Sed quo vocat me patria, quo *e* Phœbus, ſequar.
Fata eruantur. ſi foret viridis mihi
Caliduſque ſanguis, *f* pectore exuteretem Deum,
Appellite aris candidum tergo bovem,
Curvoque nunquam colla depreſſum jugo.
Tu lucis inopem, gnata genitorem regens,
Manifeſta ſacri ſigna fatidici refer.
MAN. *g* Opima ſanctas victima ante aras *h* ſtetit.
TIR. In vota ſuperos voce ſolenni voca,
Araſque dono thuris *i* Eoi extrue.
MAN. Jam thura ſactis cœlitum ingeſſi focis.
TIR. Quid flamma? *k* largas jamne comprendit dapes?
MAN. *m* Subito refulſit lumen, & ſubito occidit.
TIR. Utrumne clarus ignis & nitidus ſtetit,
Rectuſque purum *m* verticem cœlo tulit,
Et ſummam in auras fuſus explicuit *m* comam?
An latera circa ſerpit incertus viæ,
Et *n* fluctuante turbidus fumo labat?
MAN. Non una facies mobilis flammæ fuit:
Imbrifera qualis implicat *p* varios ſibi
Iris colores, parte quæ magna poli
Curvata picto *p* nunciat nimbos ſinu:

a Ω πάντα νοῶν τερπνὰ δίδακτα τὰ ἀμήχανα ἐρεῖσθαι, &c. *Sopho. in Oedipo tyranno, unde pleraque hujus Tragœd. deſumpta ſunt.* b *In divinatione Apollini ſecundum, nam & Tireſiæ oraculum fuit.* c *Divinare quis ſit ille Laii interfector, quem fata ad pœnas poſcant.* d *Excuſat ſe vates per ſenium & cæcitatem non valere vaticinio, velle autem exquirere per extiſpicia.* e *Sup. v. 288. Phœbi oraculum.* f *Conceptum* g *pectore numen Phœbi exutere laborarem, id eſt, vaticinarer. cum autem non valeam ſufferre furorem & impetum inſidentis Dei, ſiſtite ante aras bovem candidum, injugem, Diis ſuper s hoſtiam.* g Herc. Fu. 908. h Rituale, placida, non reluctans. inf. v. 336. i Sabæi. k An carnes impoſitas avide depaſta eſt? quod lætum ſignum. l Signum triſte Oedipo portendens ſubitam ruinam è ſtatu regio, quo ſubito evectus fuerat. m Flammas, n Non recta aſcendente. o Pluviæ prænuncia, nube jam in pluviam reſolvi parata. p Puniceum, viridem, cœruleum. q In arcum curvata ſemicirculo minorem, cujus ratio eſt tum roſcidus humor quaſi objectum, tum ſolis quaſi efficientis ſuperior pars, quorum utrumque pyramidale.

Quis

Quis desit illi, quisve sit dubites color:
Cœrulea fulvis mista oberravit notis;
Sanguinea rursus, ultimum a in tenebras abit.
Sed ecce pugnax ignis b in partes duas
Discedit, & b se scindit unius sacri
Discors favilla. genitor, horresco intuens,
c Libata Bacchi dona permutat cruor,
d Ambitque densus regium fumus caput.
Ipsosque circa spissior vultus sedet.
Et nube densa sordidam lucem abdidit.
Quid sit, parens, e effare. TI. quid fari queam
Inter tumultus mentis attonitæ vagos?
Quidnam loquor? sunt dira, f sed in alto, mala.
Solet ira certis numinum ostendi notis.
Quid istud est, quod esse prolatum volunt,
g Iterumque nolunt, & truces iras tegunt?
Pudet Deos h nescio quid, huc propere admove,
Et sparge salsa colla i taurorum k mola.
Placidone vultu sacra & admotas manus
Patiuntur? MAN. altrum taurus attollens caput,
Primos ad ortus positus, m expavit diem;
Trepidusque vultum solis & radios fugit.
TIR. n Unone terram vulnere afflicti petunt?
MAN. o Juvenca ferro semet p oppositio induit,
Et vulnere uno cecidit: q at taurus, duos
Perpessus ictus, huc & huc dubius ruit,
Animamque fessus vix reluctantem exprimit.
TIR. Utrum ciratus vulnere angusto micat.
An lentus altas irrigat plagas cruor?
MAN. p Hujus per q ipsam, qua patet pectus, r vi-
Effusus f amnis: f hujus t exiguo graves (am
Maculantur ictus t imbre: sed versus retro
Per ora multus sanguis atque oculos redit.
TIR. u Infausta magnos sacra terrores cient
Sed ede certas viscerum nobis notas. (solent,
MAN. Genitor, quid hoc est? non levi motu, ut
Agitata trepidant x exta; sed totas manus
Quatiunt: y noviusque prosilit venis cruor.

a *Flamma hæ nigra apparet vel extinguitur, quod Pyromantice cæcitatem Oedipo prædicit.*
b *Quod designat fratres Eteocles & Polynicem in vivis discordes, mutuisque vulneribus occubituros atque ubi eidem rogo imponentur flammam se divisuram*
c *Horrendum dictu latices nigrescere sacros, Fusaque in obscœnas se vertere vina cruores.*
d *Hoc etiam Capnomantis regi cæcitatem ponendit.*
e *Divinare.*
f *Sed obscuritatis caligine tecta, nec eruenda facile.*
g *Sequentia enim signa offuscant priora, & huc referri potest illud ver. 320. ultimum in tenebras abit.*

h Incestus innuitur Oedipi cum matre. i Masculi & fœminæ, ut apparebit ex seq. ver. 337 & 341. quorum ille Oedipum hæc Iocastam refert. k Vid. Hippol. 497. l Peculare enim sacrum & ingratum censebatur, si hostia aris admota refugeret, reluctaretur, mugitum ictu daret, aut non placide & recte caderet. m Hoc ictum Hieroscopio regis cæcitas prædicitur. n Quæto mallei ictu cadunt victimæ? hoc enim observatum in aruspicina. o Sic Iocasta uno vulnere se occidit. p Alii posito. q Oedipus binis vulneribus oculorum cæcus erravit, & vix tandem mapas σφαγὰς sed mortem oppetiit. r Vulnus. f Copia sanguinis. t Modico cruore. u Terruit ipse color varius, &c. Lucan. 1. Et ominosa hæc exta. x Theb. 761. y Iuvenum Eteocl. & Polynicis, vel lege novusque, id est, mos solitus & usitatus i colonis.

x Cor marcet ægrum penitus, ac mersum latet;
Liventque venæ; a magna pars fibris abest;
Et b felle nigro tabidum spumat jecur:
Ac, semper omen unico imperio grave,
En c capita paribus c bina consurgunt toris;
d Sed utrumque cæsum tenuis abscondit caput
Membrana, latebram rebus occultis negans.
e Hostile valido robore insurgit latus,
Septemque venas tendit; has omnes retro
Prohibens reverti f limes g obliquus secat.
Mutatus ordo est, sede nil propria jacet;
Sed acta h retro cuncta. Non i animæ capax
In parte dextra pulmo sanguineus jacet.
Non læva cordis regio; k non molli ambitu
Omenta pingues l viscerum obtendunt sinus.
Natura versa est: nulla lex utero manet.
Scrutemur unde tantus hic extis rigor.
Quod hoc nefas? k conceptus innuptæ bovis,
Nec more solito positus, alieno in loco
Implet parentem membra cum gemitu movet.
Tremulo rigore debiles artus micant.
Infecit atras lividus fibras cruor;
m Tentantque turpes mobilem trunci gradum:
Et inane surgit corpus, ac sacros petit
Cornu ministros: viscera effugiunt manum.
n Neque ipsa, quæ te pepulit, armenti gravis
Vox est, nec usquam territi resonant gregis.
Immugit *ara signis & tepidant foci.
ŒD. Quid ista sacri signa terrifici ferant,
Exprome: voces aure non timida hauriam.
o Solent suprema facere securos mala.
TIR. p His invidebis, quibus opē quæris, malis.
ŒD. q Memora, quod unum scire cœlicolæ
Contaminarit rege quis cæso manus, (volunt.
TIR. Nec r alta cœli pinna quæ lævis secat,

a *Œdipus.* a *Fratrum concordia deficit.* b *Odio fratrum.* c *In Extis observabant maximè summitates sigmoideæ uteri, & jecoris caput, quod ex natura unum; si quando duo reperiuntur, omnosum illud & præter naturam. sed & imaginaria erant capita, de quibus mox.* d *Sed utrumque caput jecinoris delitescens in membrana invelucris, cum triste sit ostentum, tum velle Deos hæc in præsens celari signi fecat, verum parva interjecto tempore nota fore.* e *Aruspices quidem mente & imaginatione dividebant extra*

duas in partes; hanc amicis tributam Familiarem, illam inimicis Hostilem vocabant, deinde ex utriusque partis habitu eventura conjiciebant. hic itaque arioluntur vires adversæ partis, sc. Polynicis cum sex aliis ducibus quos 7 venę denotant. f Fissa, sic lizea commenti in ex mente aruspicis, exta bipartito dividens. g Hostilis, ex transversus cum sit, offendit h sese o reverturos, ceciderunt autem cæsi ante Thebas adversum Adrastum. h Inversa. i Spiritus & aëris vitalis capax. k Manu tentans viscera ex distento & rigido utero concepisse fordam juvencam putatur. atque hęc intellige de Iocastę partu ex illicito concubitu. l tos. Scalig. legi viscerum. m Victimę semineces surgere & effugere conantur, sed frustra. n Nec mugitus quam audis boum est. sed sanguinis in aris. * Al. aris ignis. o Extrema malia timorem tollunt: desperatosque reddunt. p Non sunt hęc extrema mala; verum ea imminent, quæ si præsentibus conferantur, bona sunt, habeasque cur his invideris. q Effare tantum quod oraculum patefieri vult, quis Laium interfecerit. r Augurium. alii ne sit iambus in quinto loco leg. quę lævi secat, ut sit ordo; nec pinna quę secat alta cœli lævi, &c. de lævi autem cœli parte, vide Thyest. 595.

Nec

Nec *s* fibra vivis rapta pectoribus poteſt
Ciere *t* nomen. alia tentanda eſt via.
u Ipſe evocandus noctis æternæ plagis
Emiſſus Erebo, ut cædis auctorem indicet,
Reſeranda tellus. Ditis implacabile
Numen precandum. *x* populus infernæ Stygis
Huc extrahendus. ede, cui mandes ſacrum.
y Nam te, penes quem ſumma regnorũ eſt, nefas
Inviſere umbras. OED. *z* Te Creo hic poſcit la
Ad quem ſecundũ regna reſpiciunt mea. (bor,
TIR. Dũ nos profundæ clauſtra laxamus Stygis,
a Populare Bacchi laudibus carmen ſonet.

s Aruſpicina.
t Regicida nomen.
u Per necromantiam, vel ſciomantiam evocandus eſt ab inferis Laius vel umbra Laii.
x Umbræ.
y Ex religione hoc, an ex adulatione? an fortaſſe reſipexit poeta ad ritum Romanorum apud quos Diali Flamini non licuit locum in quo buſtum erat ingredi nec mortuum attingere? *z Sufficit huic negotio Creonta.* *a Pop. Thebano peculiare & ſolenne. nam & Bacchus Thebanus.*

CHORUS.

Canit Chorus dithyrambum qui Bacchi geſta & inventa continet.

EFfusa *b* redimite comã nutante *i* corymbo,
c Lucidum cœli decus huc ades votis,
Mollia *b* Nyſæis armata brachia *d* thyrſis
Quæ tibi nobiles Thebæ, Bacche, tuæ
Palmis ſupplicibus ferunt.
Huc adverte favens *e* virgineum caput,
c Vultu ſidereo diſcute nubila,
Et *e* triſtes Erebi minas,
f Avidumque fatum.
Te decet vernis comam *g* floribus cingi,
Te caput *h* Tyria cohibere mitra,
i Ederave mollem bacciſera
Religare frontem.
Spargere effuſos ſine lege crines,
Rurſus *k* adducto revocare nodo.
l Qualis iratam metuens novercam
Creverat falſos imitatus artus,
Crine flaventi ſimulata virgo,

a O Bacche redim. com. atque hac tranſpoſitio praferenda vulgatæ lectioni, ubi Chorus populares ſeque invicem hortantur.
b Decem Nyſæ, ſunt quoties autem nullo adjecto reſtringitur, Arabia illa intelligenda eſt, prope quam in antro Bacchus à nymphis eſt enutritus; vel Indica à Libero patre condita. *c* Bacchus enim idem cum Sole, qui crinites radiis: perpetuo juvenis, quia in curſu conſtans & omnia vivificans; formoſus, quippe omnia illuſtrans. Et hic rite invocatur quia λείμων ut ſup. *y*. 36. & 109. *d* Herc. Fu. 473. *e* Sup. 160. & deinc. ps. *f* Mortem inſatiabilem. *g* Unde ἀνθεῖος dictus. *h* Purpurea vel Lydia. Herc. Fu. 470. *i* Hedera quę corymbos nigros fert ſe Bacchus coronavit, vel propter ſimilitudinem quam habent folia & fructus cum vite; vel quod corollę hederaceę inſita frigidiore vapori reſiſtunt, vinique potentiam ſiſtunt. *k* Collecto in nodum & in terga rejecto. *l* Qualis infectam pellicibus Iovique filiis Iunonem metuens, virginis os habitumque gerens latebas in antro Nyſæo, ſup. *y*. 405.

m *Discincti.* Luteam veſtem retinente zona.
n *Herc. Fu 474.* Unde tam molles placuere cultus,
o *Cum ſyrmate* Et ſinus *m* laxi, fluidumque *n* ſyrma?
tegeres leones Vidit aurato reſidere curru,
currum tuum *o* Veſte cum longa tegeres leones,
trahentes, ut & *p* Omnes Eoæ plaga vaſta terræ;
tigres & lynces. Qui b bit *q* Gangem, *r* niveumque quiſquis
p Orientales Frangit *r* Araxem.
mundi partes; Te ſenior turpi ſequitur *ſ* Silenus aſello,
India maxime *t* Turgida pampineis redimitus tempora ſertis.
& Scythia. ſup. *u* Condita laſcivi dedueunt *x* orgia *y* myſtæ.
v. 114. Te *z* Baſſaridum comitata cohors,
q India flu. Nunc *a* Edonii pede pulſavit
r Armenia flu. Sola *b* Pangæi; nunc Threïcio
nivibus auctum, Vertice Pindi; nunc *c* Cadmeas
vel frigidum. Inter matres impia *d* Mænas
addit n. Frangit. Comes *e* Ogygio venit *f* Iaccho,
vel, gelu con- *g* Nebride ſacra præcincta latus.
ſtrictum; vel Tibi commotæ pectora *h* matres
ratibus ſecat. vel Fudere comam: thyrſumque levem
reſpicit ad nomen Vibrante manu, jam poſt laceros
fluvii ab ἐξέσ- Pentheos artus *i* Thyades *k* œſtro
σω frango. Membra remiſſæ, *l* velut ignotum
ſ Alumnus & Videre nefas.
nutritor Bacchi. Ponti regna tenet nitidi *m* matertera Bacchi,
t *Inflata heſter-* Nereidumque choris Cadmeïa cingitur Ino.
no ut ſemper Jus habet in fluctus magni puer advena ponti
Iacche. *n* Cognatus Bacchi numen non vile, Palæmon.
u *Non niſi initia-* * Te Tyrrhena puer rapuit manus,
tis revelanda;

425 430 435 440 445 450

variis obſita frondibus; non ſub dium rapſenda. *x* Bacchanalia, ab ὀργῆς furore; vel πρὸ ὄρεων montibus qui reſonant nocturno Bacchantium clamore. vel ἀπὸ τῦ ἔργειν ab arcendo à myſteriis profanos. *y* Myſteriorum periti, initiati ſacris, à μύειν. *z* Bacchi miniſtrorum ἀπὸ τῦ ἐάζειν à vociferando. vel à vulpinis pellibus quibus cingebantur; Baſſares enim Thracibus ſonat vulpes (qua ratione & ſcortum deducitur, & Baſſaris pro meretrice ſæpe uſurpatur) aliis à demiſſa & talari veſte qua induebantur Bacchi miniſtri. *a* Thracii ab Edone monte. *b* Thraciæ promontorii Macedoniam verſus. *c* Thebanas. *d* Baccha. à μαίνεσθαι. *e* Thebano ab Ogyge rege. *f* Baccho, ἀπὸ τῦ βάκχεν, à vociferatione ebriorum. *g* Hinnulipelle Baccho ſacra, qua ipſe amiciebatur. unde νεβρίδης dictus & νεβριδοπλόκος. *h* Thebaid. ver. 17. *i* Bacchico furore percitæ, à θύειν, ferox impetus. *k* Furore Bac. Metaph. ab aſilo, inſecto volatili quod pecudes in feſtat. *l* Sanæ menti reſtitutæ lugebant facinus quod furiatæ admiſiſſent. *m* Ino. Thebaid. 2 3. *n* Sororinus Palæmon, factus deus maris Porrumnus. ibid. * Piratæ Tyrrheni rapueraut Bacchum in navim, dumque ipſum ligare vellent Bacchus piratas in furorem vertit, quo correptis mare viſum eſt pratum floribus & arboribus conſitum, mali in vites verti, remi in ſerpentes, jamque leo viſus eſt proram obſidere, tigris puppim. quo attoniti deſiliunt ſe in mare & delphines facti ſunt. alii alias hanc fab. narrant.

Et

Et tumidum Nereus posuit mare,
Cœrula cum pratis mutat freta.
Hinc verno platanus folio viret,
Et Phœbo *o* laurus carum nemus:
Garrula per ramos avis obstrepit.
Vivaces ederas ramus tenet.
Summa ligat vitis *p* carchesia,
q Idæus prora fremuit leo.
Tigris puppe sedet *r* Gangetica.
Tum pirata freto pavidus natat;
Et nova demersos facies habet.
Brachia prima cadunt prædonibus,
Illisumque utero pectus coit,
Parvula dependet lateri *s* manus,
Et dorso fluctum *t* curvo subit,
u Lunata scindit cauda mare,
Et sequitur *s* curvus fugientia carbasa delphin.
Divite *x* Pactolus vexit te Lydius unda,
Aurea torrenti deducens flumina ripa.
Laxavit victos arcus Geticasq; sagittas
Lactea *y* Massagetes qui pocula sanguine misc.
z Regna securigeri Bacchum sensere Lycurgi.
Sensere terræ *a* te Dacum feroces;
Et quos vicinus Boreas ferit
b Arva mutantes; *c* quasque Mæotis
Alluit gentes frigida fluctu:
d Quasque despectat vertice summo
Sidus Arcadium, geminumque plaustrum.
Ille dispersos domuit *e* Gelonos:
Arma detraxit *f* trucibus puellis:
g Ore dejecto petiere terram
h Thermodontiacæ graves catervæ.
Positis tandem levibus sagittis,
Mites factæ. sacer & *i* Cithæron
Sanguine inundavit,
k Ophioniaque cæde.
l Prœtides sylvas petiere & agros.
m Præsidem Bacchum coluit noverca.
n Naxos *o* Ægeo redimita ponto

o *Sup. ver.* 16.
p *Summam malī partem.*
q *Horrendus qualis in Idæ monte Phrygiæ.*
r *Indica à Gange fl.*
s *Pinna loco manuum.*
t *Ex hominibus facti Delphines incurvi.*
u *Falcata novissima cauda est, Qualia dimidia sinuantur cornua Lunæ.*
x *Pact. Lydia fl. vexit te rectore unda auriferā.*
y *Scythiæ pop. qui lac commistum potant cum sanguine equino.*
z *Thraciæ. vid. Herc. Fu.* 902.
a *Vide Thyest.* 369. *sic Horat. te Dacus, te profugus Scytha.*
b *Herc. Fu.* 532.
c *Scythiæ palus.*
d *Et si qui directe subjacent ursis sideribus Borealibus.*
Herc. Fu. 6, & 128.
e *Sarmatiæ pop.*

Herc. Fu 538. f Amazonibus. Hippolyt. 397. g Mortem oppetiere. Herc. Fu. 895. h Herc. Fu. 241. i Mons prope Thebas. k Thebana, ab Ophione superstite ex iis qui è serpentis dentibus nati sunt. Herc. Fu. 259. hoc est Penthei & comitum Bacchi contemptorum sang. l Cum Prœti Argivorum regis filiæ Junonis formæ suam præferebant, eædemque Bacchum colere recusabant, injecit iis furorem Liber ut sibi viderentur in sylvas fugerent & implerent falsis mugitibus agros. hic ultio Junoni usque adeo grata, ut deinceps privigno conciliati faveret. m Bacchum Naxi insulæ deum tutelarem. n Hippolyt. 557. o Theb. 313.

Tra-

Tradidit thalamis virginem relictam,
Meliore pensans damna marito.
Pumice sicco
p Fluxit q Nyctileus latex.
r Garruli gramen secuere rivi,
Combibit dulces humus alta succos,
Niveique lactis candida fontes
Et mista odoro s Lesbia cum thymo.
Ducitur magno t nova nupta cœlo,
Solenne Phœbus u carmen
Edit infusis humero capillis,
Concutit x tædas y geminus Cupido.
Telum deposuit Jupiter igneum,
z Oditque Baccho veniente fulmen.
a Lucida dum current annosi sidera mundi,
Oceanus clausum dum fluctibus ambiet orbē,
Lunaque dimissos dum plena recolliget ignes;
Dum matutinos prædicet Lucifer ortus;
b Altaq; cæruleum dum Nerea nesciet Arctos;
Candida formosi venerabimur ora c Lyæi.

p *Bacchus è terra aquam elicuit, lac, vinum, mel. Eurip.* Πρῆ δὲ γάλακτι πηδὸν, Πρῆ δ' οἴνῳ, ῥεῖ δὲ μέλισσαν Νέκταρ. q *Vinum. Nyctilei nomen Bacchę indiuum à nocturnis Orgiis, Nyctileumque patrem nocturnaque sacra precante.* r *Dulci labentes murmure rivi.* s *Fragrantia vina è Lesbo insl.* λέσβιον ὄμφαξ νέκταρος ἀγῦ, Ἀμβροσίᾳ ὄσμαν. t *Ariadne Baccho nupta & in cœlum relata.* u *Epithalamium,* κατακοιμητικὸν. x *Faces nuptiales (de quibus Theb. 263. & 507) præferebat.* y *Mutuus, vel ut ver. 274. Hippolyt.* z *Semeles infaustique concubitus memor.* a *Semper itaque Bacchum venerabimur.* b *Thyest. 476.* c Ἀλύω, *ut Liber, Quod curis solvat corda, Lyæus erit.*

ACTUS TERTIUS.

OEDIPUS. CREON.

Indicat regi Creon ex necyomantia, seu mavis sciomantia, intellexisse se interfectorem Laii Oedipum fuisse. ille fretus opinione sua de Polybo patre negat, & post jurgia Creontem in carcerem conjici jubet.

ET si ipse vultus flebiles præfert notas,
Expone cujus capite placemus deos.
CR. Fari jubes, tacere quæ suadet metus.
OED. d Si te ruentes non satis Thebæ movent,
At sceptra moveant lapsa cognatæ domus.
CR. Nescisse cupies, nosse quæ nimium expetis.
OED. e Imers malorum remedium ignorantia est.
Itane & salutis publicæ indicium obtues?
CR. *Vbi turpis est medicina, sanari piget.*
OED. Audita fare; vel malo domitus gravi,
Quid arma possint regis itati scies.

d *Si non publica salutis causa, mihi tamen qui sororem tuam duxerim, imaque familia hoc tri bue, cui frustra erit regnum ubi perierunt omnes subditi.* e *Ignavum vel inops, neque enim qui ignorat malum, remedium curat.*

CR. *Odere*

CR. *Odere reges dicta qua dici jubent.*
OED. Mitteris Erebo *f* vile pro cunctis caput,
Arcana sacri voce ni retegis tua.
CR. Tacere liceat: nulla libertas minor
A rege petitur. OED. Sæpe vel lingua magis
Regi atque regno *g* muta libertas obest.
CR. Ubi non licet tacere, quid cuiquam licet?
OED. *h* *Imperia solvit, qui tacet jussus loqui.*
CR. Cocta verba placidus accipias precor.
OED. Ulline pœna vocis expressæ fuit?
CR. Est procul ab urbe lucus ilicibus niger,
i Dircæa circa vallis irriguæ loca.
Cupressus altis exerens sylvis caput
Virente semper *k* alligat trunco nemus;
Curvosque tendit quercus & putres *l* situ
Annosa ramos. hujus abrupit latus
Edax vetustas: illa jam fessa cadens
Radice, *m* fulta pendet aliena trabe.
Amara baccis laurus, & tiliæ leves,
Et *n* Paphia myrtus, & per immensum mare
o Motuta remos alnus; & Phœbo obvia
Enode Zephyris pinus opponens latus.
Medio stat ingens arbor, atque umbra gravi
q Sylvas minores urget; & magno ambitu
Diffusa ramis, una defendit nemus.
Tristis sub illa *r* lucis & Phœbi insciis,
Restagnat *s* humor, frigore æterno rigens.
Limosa *t* pigrum circuit fontem palus.
Huc ut sacerdos intulit senior gradum,
Haud est moratus. præstitit *u* noctem locus.
Tunc *x* fossa tellus, & super *y* rapti rogis
Jaciuntur ignes. ipse *z* funesto integit
Vates amictu corpus, & *a* frondem quatit.
Lugubris imos pulla perfundit pedes.
Squalente cultu mœstus ingreditur senex.
Mortifera canam taxus astringit comam.
b Nigro bidentes vellere atque *b* atræ boves
c Retro trahuntur. flamma prædatur dapes,

f *Velut devotum Diis manibus pro salute publica.*
g *Tacendi libertas.*
h *Imperium detrectat & non paret.*
i *Dirces fontis, Theb. 20. & 126.*
k *Amplectitur nemus semper virente trunco.*
l *Lanugine, muscо.*
m *Proximæ arboris trunco ninixæ.*
n *Veneri (quâ Paphii religiosissime post Assyrios colunt delicatissimæ Deæ arbuscula perpetuo virore spectabilis, foliorũ specie, odoréq; suavissimo præstantissima, sacrata.*
o *Navigiis apta. Alnus amicæ fretis.*
p *Ad solẽ modicè inclinatæ. vel densissimo cacumine sylvis solem præcludens.*
q *Arbores.*

r Nec lucem, nec solem excipiens. s Fons. t Tiresias. u Dies superis sub nascentis solis ortum, inferis sub occasum solis sacra fiunt. x Diis superis in aris extructis; terrestribus in terra; inferis in terra effossa, sacra faciebant. y Sacra infernalia igne tantum è rogis rapto accendere moris erat. z Nigro, impuro; ut contra, Diis superis operantes candido, puro. a Funestam, feralem, utpote taxum seu cupressum. vel lege Frontem quatit, quod mœsti & irati solent. inf. v. 555. & 911. b Diis inferis non nisi furvæ hostiæ immolantur, tristes &. & luctuosæ. c Superorum victimas solebant ἀνατρέπειν, id est, retrorsum flectere jugula, & sursum versus convertere: inferorum vero κάτω σφάττειν τρέπειν, capite terram versus inclinato statuere.

Vivum-

a *Infra v.* 564. a Vivumque trepidat igne ferali pecus.
b *Umbras.* Vocat inde *b* manes: teque *c* qui manes regis
c *Summane Pluto.* Et *d* obsidentem claustra letalis lacus:
Carmenque magicum *e* volvit, & rapido minax
d *Cerberum.* Decantat ore quidquid aut placat leves
e *Immurmurat, revolvit carmina magica.* Aut cogit umbras. *f* irrigat sanguis focos,
g Solidasque pecudes urit, & *f* multo specum
Saturat cruore. libat & niveum insuper
f *In sacris inferis integra & solida hostia comburebatur.* Lactis liquorem; fundit & Bacchum manu
g Læva. *h* canitque rursus; & *i* terram intuens,
Graviore manes voce & attonita ciet.
Latravit Hecates turba. ter valles cavæ
g *Sanguine, lacte, & vino fossam perfundit, aquam addit Hom. Odysse.* λ. πρῶτα μελικρήτῳ μετὰ δ' ἡδέϊ οἴνῳ, τὸ τρίτον αὖθ' ὕδατι. Sonuere mœstum. tota succussо solo
Pulsata tellus. *l* audior, vates ait;
Rata verba fudi. rumpitur cæcum *m* Chaos,
Iterque *n* populo Ditis ad superos datur.
Subledit omnis sylva, & erexit *o* comam;
p Duxere rimas robora; & totum nemus
Concussit horror. terra *q* se retro dedit,
Gemuitque penitus. sive tentari abditum
r Acheron profundum mente non æqua tulit;
Sive ipsa tellus, ut daret * functis viam,
h *Inferis sc. utpote malis invergens; superis contra & bonis dextra.* Compage rupta sonuit; aut ira furens
Triceps catenas Cerberus movit graves.
Subito dehiscit terra, & immenso sinu
Laxata patuit: ipse *s* pallentes deos
Vidi inter umbras: *t* ipse torpentes lacus
i *Cum primo carmine non advenissent.* Noctemque veram. gelidus in venis stetit
u Hæsitque sanguis. læva profluit *x* cohors,
Et stetit in armis omne viperеum genus
k *Dejecto in terram vultu, non oculis.* Fratrum, catervæ dente Di[illegible] satæ,
Avidumque populi *y* pestis Ogygii malum.
cum cæcus fuerit Tiresias. Tum torva *a* Erinnys sonuit, & cæcus Furor
Horrorque, & una quidquid æternæ creant
l *Canes. Subpedibus mugire solum, & juga cœpta moveri Sylvarum, visæque canes ululare per urbem, Adventante dea.* i Hecate. de qua v. 411. Hippol. Huic autem deæ canes immolarunt prisci, quod ipsorum latratus incantationes solvere & monstrosas visiones credebatur. Ipsa itaque Lycophroni Θεὰ κυνοσφάγος. & Canis, Ἐκάτης δὲ πτηνὸν dicebatur. *m* Imperravi. *n* Herc Fu. 609 Thyest. 830. *o* Manibus umbris. *p* Folis, Metaph. præ horrore sc. *q* Diffindebantur. *r* Recedit hiatum factura. * Rex vel leges Acher. id est, inferni. * Mortuis, defunctis. *t* Plutonem & Proserpinam. *u* Cocytum. Herc. Fu. 685. & Styga. ibid. 712. *x* Cœt formidine sanguis. *y* Furiarum, ut v. 500. & draconigenum fratrum. Draco in nemore ad fontem Dircen, Herc. Fu. 259. *z* Thebani, ab Ogyge rege. *a* Vide Thyest. v. 96. Herc. Fu. 93. & deinceps. *b* Hippolyt. 1176. *c* Anxius, suspensus, in dubio.

Nos

Nos l'quit animus. ipſa, quæ ritus ſenis
Arteſque norat, ſtupuit intrepidus parens,
d Audaxque damno, convocat Ditis feri
e Exſangue vulgus: illico *e* nebulæ leves
Volitant, & auras *f* libero cœlo trahunt.
g Non tot caducas educat frondes Eryx;
Nec vere flores *b* Hybla tot medio creat,
Cum examen alto nectitur denſum *i* globo;
k Nec tanta gelidi *l* Strymonis fugiens minas
Permutat hyemes alas, & cœlum ſecans
Tepente Nilo penſat Arctoas nives:
Quot ille *m* populos variis eduxit *n* ſonus.
Pavidæ latebras nemoris umbroſi petunt
Animæ trementes. primus emergit ſolo
o Dextra ferocem cornibus taurum premens
Zetus; manuque ſuſtinet læva chelym,
Qui ſaxa dulci traxit *p* Amphion ſono.
Interque natos *q* Tantalis tandem ſuos
r Tuto ſuperba, fert caput faſtu gravi.
Et numerat *ſ* umbras. *t* pejor hac genitrix adeſt
Furibunda *u* Agave, tota quâ ſequitur *x* manus
y Partita regem. ſequitur & Bacchas lacer
z Pentheus, tenetq; *a* ſævus etiam nunc minas.
Tandem, vocatus ſæpe, pudibundum extulit
Caput, atque ab omni deſidet turba procul,
Celatque ſemet. inſtat, & *b* Stygias preces
Geminat ſacerdos, donec in apertum efferat
Vultus opertos Laïus. fari horreo.
c Stetit per artus, ſanguine effuſo horridus,
Pedore fœdo ſqualidam obtectus comam,
Et ore rabido fatur; *d* O Cadmi effera,
Cruore ſemper læta cognato domus,
Vibrate thyrſos; *e* enthea gnatos manu
Lacerate potius. maximum Thebis ſcelus
f Maternus amor eſt. *g* patria, non ira Deum

d *Tireſ. orbitate oculorum audacior, nec timens quæ non vidit.*
e *Leves umbræ*
f *Non incluſo, ut ſuo inferno.*
g Μυρίαι ὄρνιθες πτύλα καὶ ἄγδεα. *Hom. S. & emenda hunc verſum, legeque. Non tot caducas Oeta frondes educat.*
h *Mont Sicilia thymo & ſalicibus abundans, apibus ſtaque nobilis.*
i Βότρυς ὅταν, *cum in morem uvæ conglobatæ ramo deſtuunt, Solentque lenta uvam demittere ramus.*
k *Nec tot grues (ſive aves aliæ) hyeme è regionibus frigidis fugiunt ad amnes tepidiores. Ingenti clangore grues æſtiva relinquunt Thraciæ cum tepido permutant Strymona Nilo.* l Fl. Mice Ioniam à Thracia dividentis. m Umbras populorum, præcipue Thebanorum n Incantatio. o Tabard. in Ovid. Her. Fu. 260. p Niobe Tantali filia. q Secura de liberis quibus non poterit amplius orbari. r Liberorum, etiam umbris eorum gaudens ipſe umbra, namque affectus nec ipſa in morte relinquunt. s Quæ filium ſuum interfecit. u Theb. 17. x Bacchantium multitudo. y Diſcerpens Penthea. z Theb 17. a Auctor, abſtemius. Thebanis Bacchi cultum interdicens. b Exorciſmes, adjurationes infernas vel per Styga. c Laius ſtetit horridus, effuſo ſanguine per artus. d O Thebani, etiam à diaconigenis fratribus qui mutuis ſe vulneribus peremerunt, in veſtros ſævi, Bacchico furore perciti, occidite potius filios propria manu (ut Agave aliæque impiæ Mænades in Orgiis) quam permittatis ut vivant in pravam veſtræ domus perniciem & publicum malum, quod fecit Oedipus meus filius. e Numinis furoris Bacchici impetu afflata, adacta. f Iocaſtæ in filium. g O patria.

Sed scelere raperis. *h* non gravi flatu tibi
Luctificus Auster, nec parum pluvio æthere
Sitiata tellus halitu sicco nocet:
Sed rex cruentus; præmia, qui, sævæ necis
Sceptra, & *i* nefandos occupat thalamos patris,
Invisa proles. sed tamen pejor parens
Quam gnatus: utero rursus infausto gravis,
k Egit qui in ortus semet; & matri impios
Fœtus regessit; quique nec mos est seris,
Fratres sibi ipse genuit: *l* implicitum malum;
Magisq; monstrum *m* Sphinge perplexum sua.
Te te, cruenta sceptra qui dextra geris,
Te pater inultus urbe cum tota petam,
Et mecum Erinnys pronubas thalami trahams,
Traham sonantes *n* verbera; incestam domum
Vertam, & penates *o* impio Marte obteram.
Proinde pulsum finibus regem ocyus
Agite exulem, quodcunque funesto gradu
Solum relinquet, vere florifero virens
Reparabit herbas spiritus *p* puros dabit
Vitalis aura; veniet & sylvis *q* decor:
Letum, luesque, mors, labor, tabes, dolor,
Comitatus illo dignus, excedent, simul
Et ipse rapidis gressibus *r* sedes volet
Effugere nostras: *s* sed graves pedibus moras
Addam, & tenebo, repet incertus viæ,
Baculo senili triste prætentans iter.
t Præcidite terras, auferam cœlum pater.
OED. Et ossa & artus gelidus invasit tremor.
Quidquid timebam facere, fecisse arguor.
u Tori jugalis abnuit Merope nefas,
Sociata Polybo. sospes absolvit manus
Polybus meas. uterque defendit parens
Cædē, stuprumq;: quis locus *x* culpæ est super?
y Multo ante Thebæ Laïum amissum gemunt,
Bœota gressu quam meo tetigi loca.
z Falsusne senior, an deus Thebis gravis?
Jam, jam tenemus callidi *a* socios doli;
Mentitur ista *b* præferens fraudi decus
Vates, tibique sceptra despondet mea.
CR. Egon', ut sororem regia expelli velim?
Si me fides sacrata cognati laris
Non contineret in meo certum statu;

h Sup. v. 36.
i Majus enim scelus liberos è matre suscepisse quam patrem interfecisse.
k Matris concubitu qui semet in ortus Vertit, & indignum regerit sua pignora matri.
l Ænigma magis implicitum quam illud Sphingis quod ipsi solvit. Thebaid. 137.
m Thebaid. 505
n Flagella. Thyest. 96.
o Inter fratres Polynic. & Eteoc.
p Non corruptos & pestilentes ut nunc, vide sup v 36.
q Frondes, folia.
r Thebas, vitamque ipsam
s Senium, lassitudinem, cæcitatem, natam, quæ mori non sinat.
t Vos ô Thebani, ejicite eum terra, ego pater ejus arcebo cœlo.
u Mater mea (ut creditit) patri etiam dum vivo matrimonio junc-

ta convincit me non esse parricidam illum & incestum. x Superest culpa? Anastrophe. y E: longe ante quam ego Thebas advenerim, Laius est interfectus. z Numnam deceptus est Tiresias? an ultra pestem etiam Thebæ debent offenso Deo seditionem ex concitatione in regem? a Tiresiam & reonia. b Prætexens.

Tamen

Tamen ipsa me c Fortuna terreret, nimis
Solicita d semper. liceat hoc tuto tibi
Exuere pondus, ne recedentem opprimat.
Jam te minore tutior pones loco.
OED. Hortaris etiam sponte deponam ut mea
Tam gravia regna? CR. e suadeam hoc illis ego,
In utrumque queis est liber etiam nunc status.
Tibi jam necesse est ferre fortunam tuam.
OED. f Certissima est regnare cupienti via,
Laudare modica, & ocium ac somnum * sequi.
Ab inquieto sæpe simulatur quies.
CR. Parumne me tam longa defendit g dies?
OED. h Aditum nocendi perfido præstat dies.
CR. Solutus onere regio, regni bonis
Fruor, domusque civium cœtu viget;
Nec ulla i vicibus surgit i alternis dies,
Qua non k propinqui munera ad nostros lares
d Sceptri redundent, cultus, opulentæ dapes;
Donata multis gratia nostra salus.
Quid tam beatæ deesse fortunæ reat?
OED. Quod res secundæ non habent unquam modum.
CR. Incognita igitur ut nocens causa cadam?
OED. l Num ratio vobis reddita est vitæ meæ?
Num audita causa est nostra Tiresiæ? tamen
Sontes videmur. m facitis exemplum; sequor.
CR. Quid si innocens sum? OED. dubia pro certis
Timere reges. CR. qui pavet, vanos metus
Veros fatetur. OED. n quisquis in culpa fuit,
Dimissus odit omne quod dubium putat.
CR. Sic odia fiunt. OED. o Odia qui nimium timet,
Regnare nescit. regna custodit metus.
CR. p Qui sceptra duro sævus imperio regit,
Timet timentes, metus in auctorem redit.
OED. Servate fontem saxeo inclusum specu:
Ipse ad penates regios referam gradum,

c *Regni præcipue Thebani. Herc Fu* 385.
d *Deponere regnum jam tutius est quam nimis tarde recedentem ab eo opprimi.*
e *Dubiis rebus inventa est oratio suasiva necessario monet te tua fortuna.*
f *Satis callide regnum ambit, qui quod faciunt ambitiosi, regnitiem laudantes & in otium simulatum recedentes donec occasionem rei gerendæ reperiant)*
vita quieta simulata præ te ferri, diuna imperium tamen captat.
* *Al. loqui.*
g *Mei jam diutinia vel experientia. legitur & fides.*
h *Imo nocendi occasionem &*

viam ministrat perfido diuturna experientia, vel fides habita. i *Noctem subsecuta, vel alterna dies.* k *Affinis regis, id est, munera a rege propinquo.* l *Expurgavi me apud vos criminis, & tamen parricidii & incestus me insimulatis.* m *Præbuistis mihi legem & exemplum quod sequar. vos itaque etiamsi insontes condemno.* n *Quicunque culpæ accusatus, quamvis ex principis gratia vel fida a sua purgatione sit dimissus, male tamen sibi conscius, principis animum suo modulo metiens, non vere conciliatur sed odit dubium amicum. Lipsi. legit quisquis in culpa fuit Dimissus, odit. omne quod dubium, puta.* o *Theb.* 6; 4. *& Herc. Fu.* 352.
p *Necesse est multos timeat quem multi timent.*

CHORUS.

Excusat Oedipum Chorus transferendo culpam in mala Thebarum fata, quæ ab ipsa inauspicata bove Thebanos usque vexarint.

q *Non tu Oedipe.*

NOn tu tantis causa periclis;
a Non hæc Labdacidas premunt
Fata: sed veteres deum
Iræ sequuntur. b Castalium nemus
Umbram Sidonio præbuit hospiti,
Lavitque Dirce Tyrios colonos;
Ut primum magni natus Agenoris,
Fessus per orbem c furta sequi Jovis,
Sub d nostræ ramis constitit d arboris,
e Prædonem numerans suum;
f Monituque Phœbi, jussus erranti
Comes ire vacæ, quam non flexerat
Vomer, aut tardi jugo curva plaustri,
Deseruit fugas, g nomenque genti
Inauspicata de bove tradidit.
Tempore ex illo nova monstra semper
Protulit tellus. aut h anguis imis
Vallibus editus, i annosa supra
Robora sibilat, supraque pinus,
Supra k Chaonias celsior arbores
Cœruleum erexit caput,
Cum majore sui parte recumberet;
Aut fœta tellus, impio partu
Effudit l arma.
Sonuit reflexo classicum cornu,
m Lituusque adunco stridulos cantus
Elisit ære. n ante m non linguas
Alias, & arma vocis ignotæ
Clamore primum hostico experti,
Agmina campos o cognata tenent.
Dignaque facto p semine proles
Uno ætatem permensa die,
Post Luciferi nata meatus,
Ante Hesperios occidit ortus.
Horret tantis q advena monstris
Populique timet bella recentis:
Donec cecidit sæva juventus;

a Nec tantum Labdaci progeniem, Laium, Oedipum, &c.

b *Cadmus fil. Agenoris regis Phœnicum, quorum præcipuæ urbes Tyros & Sidon, missus à patre quæsitum Europam a Jove sub specie tauri raptam, appulit Phocidem, consuluitque non procul à Parnasso vid sup v. 112.*

c *Sororem à Jove raptam. Hippolyt. 302.*

d *Nemoris jam Thebani.*

e *Numerans spatia à se emensa prædonem insequuto. alii leg. memorans, id est, meditatus ubinam inveniret prædonem.*

f *Oraculo Phœbi jussus urbem condere in quo loco juvenca injugis quam siquebatur conspiceret, Thebas condidit. vid sup v. 112.*

g *Regionem illam quæ prius Aonia dicta est, à bove illa Bœotiam appellavit. alii tamen dictam volunt à Bœoto Neptuni & Arnes filio.*

h *Draco, serpens quem, cum Cadmi comitus aquarum missos interfecisset, ipse Cadmus occidit.*

i *Ac media plus parte le-*

k Quercus altas, quales alunt Chaoniæ nemora glandifera. l Armatos homines, qui ut primum terra nati sunt, bella sibi indixere, mutuisque vulneribus perire omnes ad quinque. Herc. Fu. 259. m Lituus incurvus aheneus. n Lingua sua voceque tum primum experti usique in bellica acclamatione

o Terra nati fratres. p Serpentis dentibus, Her. Fu. 259.

q Cadmus advena Tyrius.

r Geni-

r Gemitrixque suo reddi gremio
Modo productos vidit alumnos.
755 s Hac transierit civile nefas.
Illa t Herculeæ norint Thebæ
Prælia fractum.
Quid u Cadmei fata u nepotis,
Cum vivacis cornua cervi
760 Frontem ramis texere novis,
Dominumque canes egere suum?
Præceps sylvas montesque fugit
Citus Actæon, agilique magis
Pede per saltus & sæva vagus
765 Metuit x motas Zephyris x plumas,
Et, quæ y posuit, retia vitat:
Donec placidi fontis in unda
Cornua vidit vultusque feros,
Ubi virgineos foverat artus
770 z Nimium sævi Diva pudoris.

r *Terra filios casus recepit.*
s *Atque utinam hic finis sit intestinu & civilibus Thebanorum bellis!*
t *Natus Thebis jam tum erat Hercules, sed nondum regnarat. Megaram enim duxit post obitum Polynicis & Etheoclis.*
u *Actæonis, quem, quod in fonte Dianam nudam vidisset, Dea in cervum convertit, unde præda suis canibus factus est.*
x *Lineam formidinem, vide Hippolyt. 46.*
y *Nuper ipse venator.*
z *Tudoris sui nimis sæva vindex, quæ quum erratum tam crudeliter ulta sit, graves in Thebanos iras deorum arguit.*

ACTUS QUARTUS.

OEDIPUS. JOCASTA.

Suspicari jam incipit Oedipus ne ille forte quem olim Delphos petens occidisset, Laius fuerit: quærit itaq; à Iocasta de Laii ætate, necis tempore, & aliis circumstantiis.

CUras revolvit animus, & repetit metus.
Obiisse nostro Laïum scelere autumant
a Superi b inferiq;: sed animus contra innocens,
Sibique melius quam deis notus, negat.
775 Redit memoria c tenue per vestigium,
Cecidisse nostri d stipitis pulsu obvium
e Datumque Diti, cum prior juvenem senex
Curru superbus pelleret, Thebis procul,
f Phocea trifidos regio qua scindit vias.
780 Unanima conjux, explica errorem precor,
g Quæ spatia moriens Laïus vitæ tulit,
Primone in ævo viridis, an tracto occidit?
Io. Inter senem juvenemq;, sed h propior seni.
Oe. Frequensne turba regium cinxit latus?
785 Io. Plures fefellit error incipitis viæ;
Paucos fidelis curribus junxit labor.
Oe. Aliquisne cecidit regio fato comes?
Io. i Unum fides k virtusq; consortem addidit.

a *Apollo. vel homines in superis Tiresias & Creon.*
b *Laius seu umbra Laii inferis evocata.*
c *Per objectum leve.*
d *Clava. Jocasta tamen ensem fuisse dicit inf. v. 1034 atque ipse in Thebaide.*
e *Demissum Orco, id est, interfectum.*
f *Sup. 277.*
g *Quæ spatia vitæ, id est, quam ætatem?*
h *Μείζονι χρόνῳ &c. i Polyphontem prænomen.*
k *Ἀνδρεία fortitudo, una quondam virtus habita.*

OE. Teneo l nocentē: convenit numerus, locus; Sed tempus adde. lo.m decima jā metitur seges.

SENEX. OEDIPUS.

E sene à Merope & Corinthiis misso, qui Oedipum de Polybi morte edoceat, rogetq; ad gubernacula regni suscipienda veniat, discit Oedipus se non vere esse Polybi filium; nimia itaque curiositate sua veros invenit parentes.

COrinthius te populus in regnum vocat
Patrium quietem Polybus æternā obtinet.
OE. Ut n undique in me sæva fortuna irruit?
Ediſſere agedum, quo cadat faro parens.
SE. Animam senilem o mollis exsolvit sopor.
OE. Genitor sine ulla cæde defunctus jacet,
Teſtor, licet jam tollere ad cœlum pie
p Puras nec ulla scelera metuentes manus.
Sed q pars magis metuenda fatorum manet.
SE. Omnem paterna regna discutiunt metum.
OE. Repetam paterna regna, sed matrē horreo.
SE. Me uis parentem, quæ tuum reditū expetens
Solicita pendet? OE. ipſa me pietas fugat.
SE. Viduā relinques? OE. rtangis en, ipſos metus.
SE. Effare, mersus quis premat mentem timor:
ſ Præstare tacitam regibus soleo fidem.
OE. Connubia matris Delphico monitu tremo.
SE. Timere vana desine, & turpes metus
Depone, Merope vera non fuerat parens.
OE. t Quod subditivi præmium gnati peti? ?
SE. Regnū superbum: u liberi adstringunt fidem.
OE. Secreta thalami fare, x quo excipias modo.
SE. y Hæ te parenti parvulum tradunt manus.
OE. Tu me parenti tradis? at quis me tibi?
SE. Pastor nivoso sub Citheronis jugo.
OE. In illa temet nemora quis casus tulit?
SE. Illo sequebar monte cornigeros greges.
OE. Nunc adice certas corporis nostri notas.
SE. Forata ferro gesseras vestigia.
z Tumore nactus nomen ac vitio pedum.
OE. Quis fuerit ille, qui meum dono dedit
Corpus, requiro. SE. a regios pavit greges,
Minor sub illo turba pastorum fuit.

OE. Elo-

] *Me sc.* m *Ante annos decem.*

n *Lædificando me & ambiguū tenendo, vel secundum jam regnum pernicie mihi ingerendo.* o Θνήσκει δὲ οἰκ ὕπνῳ δεδμημένῳ ἀλλ' ἐν χρόνῳ πολλῷ κἀκ' ἐπιβουλεύσας τινί. p *Parricidium non metuentes.* q *De incestis matris nuptiis* r *Rem tetigisti, tetigisti ulcus, hoc enim est quod metuo ne fato ductus eam viduam ducam.* s *Quod fecerat prius in Oedipi genere velut regia simulando & celando* t *In quem finem asciuit me filium suppositititium parens?* u *Quo firmius retineret tyrannidem, quam firmat certa successio, retinetq; populum in fide, ne quando interfecti regis liberi sint ultores, alii leg. Regum superbum, alii superbam.* x *Unde tu noris me esse subditititium?* y *Tradiderunt te meæ manus parv. pa.* z Οἰσθ' ὧν πόδε, sc. ὅθεν γε, Ἕλλας ἀνόμαζεν Οἰδίπους. a *Regius pastor fuimus.*

OE. Eloquere nomen. SE. a *prima langueſcit ſenum*
Memoria, longo laſſa ſublabens ſitu.
OE. Poteſne facie noſcere ac vultu virum?
SE. Fortaſſe noſcam. ſæpe jam ſpatio obrutam
Levis exoletam memoriam revocat nota.
OE. *b* Ad ſacra & aras omne compulſum pecus
Duces ſequantur. ite propere, acceríte,
c Famuli, penes quos ſumma conſiſtit gregum.
SE. *d* *Sive iſta ratio, ſive fortuna occulit,*
Latere ſemper patere. quod latuit diu
Sæpe eventis veritas patuit malo.
OE. Malum timeri majus *e* his aliquod poteſt?
SE. Magnũ eſſe, magna mole quod petitur ſcias.
Concurrit *f* illinc publica, *g* hinc regis ſalus,
h Utrimque patria. contine medias manus,
i Ut nil laceſſas; *ipſa ſe fata explicant.*
k *Non expedit concutere felicem ſtatum.*
OE. l *Tuta movetur quidquid extremo in loco eſt.*
SE. Nobilius aliquid genere *m* regali appetis?
Ne te parentis pigeat inveni, vide.
OE. *n* Nec pœnitendi ſanguinis quæram fidem:
Sed noſſe certum eſt. ecce grandævus ſenex,
Arbitria ſub quo regii fuerant gregis,
o Phorbas, refertne nomen aut vultum ſenis?
SE. Arridet animo forma. nec notus ſatis,
Nec rurſus iſte vultus ignotus mihi.
Regnum obtinente Laïo famulus greges
Agitaſti opimos ſub Citheronis plaga?

a *An prima inter animæ potentias deficit, cum ætas illa in continuo deflexu rerum ſpecies nequeat retinere?*
an primo quidem objectum non agnoſcit, poſtea a reminiſcitur. ut ait ver. 820?
b *Sub prætextu ſacrificii, veluti eximendæ ſint egregiæ victimæ, paſtores accerſit.*
c *Paſtores & bubulci.*
d *Suadet ſenex ne nimis curioſe id ſcrutetur quod notum in malum ſuum redire poſſit.*
e *Parricidio & inceſtu?*
f *Sciendo, ut*

evitetur peſtis. vel ambigue loq. necdum intelligit ſenex quid velit Oedipus. g *Neſcienti.* h *Salute, vel rege amiſſo* i *Etiamſi nihil moveas, fatum (quod ſeries eſt & connexio quadam cauſarum qua fit quicquid fit) ſe declarabit.* k *Τὸ κρεῖσσον δὲ κακῶν ἡσύχιον.* l *Sed meum ſtatum infeliciſſimum puto; movebo itaque ut certum ſciam.* m *Polybi enim filius jam crederis.* n *Nec eo animo de inveniendo labore, ut inventi pœniteat.* o *Aliis Ithimales dictus.*

PHORBAS. SENEX. OEDIPUS.

LÆtus Citheron pabulo ſemper novo
Æſtiva noſtro prata *p* ſummittit gregi. (rla.
SE. Noſciſne memet? PH. dubitat anceps memo-
OE. Huic aliquis à te traditur quondam puer?
Effare. dubitas? cur genas mutat color?
Quid verba quæris? *q* *veritas odit moras.*
PH. Obducta longo temporum tractu moves.
OE. Fatere, ne te cogat * ad verum dolor.
PH. *r* Inutile iſti munus infantem dedi.

p *Suppeditat.*
q *Vera relaturo ad manum verba ſunt, nec mora eſt opus.*
* *Al. ad nervũ.*
r *Non diu victurum. ſaucium ſc. plantis perforatis.*

Non

Non potuit ille luce, non cœlo frui.
SE. Procul sit omen: vivit, & vivat precor.
OE. Superesse quare traditum infantem negas?
PH. Ferrum per ambos tenue transactum pedes
Ligabat artus; vulneri innatus tumor
Puerile fœda corpus urebat flue.
SE. Quid quæris ultra? fata jam accedunt prope.
OE. Quis fuerit infans, edoce. PH. prohibet fides. (fidem.
OE. Huc aliquis ignem, flammaq; jam excutiet
Per tam cruentas vera quærenti vias
Ignosce quæso, si ferus videor tibi,
Et impotens. PH. jam parta vindicta in manu est.
OE. Dic vera; quisnam, quove generatus patre,
Qua matre genitus? PH. conjuge est genitus tua.
OE. Dehisce, tellus; tuq; tenebrarum potens,
In Tartara ima, rector umbrarum, rape
Retro reversas generis ac stirpis vices,
Congerite, cives, saxa in infestum caput;
Mactate telis me petat ferro parens,
Me natus, in me conjuges arment manus,
Fratresque & æger populus ereptos rogis,
Jaculetur ignes. sæculi crimen vagor.
Odium Deorum, juris exitium sacri;
Qua luce primum spiritus haustí rudes,
Jà morte dignus, redde nunc animos, parens.
Nunc aliquid aude sceleribus dignum tuis.
I, perge, propero regiam cursu pete,
Gratare matri, liberis aucta domo.

s *Putredine.* t *Quibus parentibus ortus.* u *Cruciatus & tormenta minitatur.* x *In quibusdam l. b. duo isti vers. tribuuntur Phorbanti. q. d. si ferus fuerim in te exponendo, ignosce quaso, aut si tormentorum metu arcana prodam: cape itaq; indicium.* y *Pluto.* z *Me qui adversus naturæ leges sum reversus in progriæ matris uterum. sup. 638.* a *Alii hab. incestum.* b *Causam hujus pestilitatis.* c *Omnes parentes, liberi, conjuges, fratres, me petant, qui jura illorum violaverim.* d *In me velut inferis devotum piaculum. vide sup. v. 590. vel in me pestis, funerum, vogorum causam.* e *Theb. 244.* f *Per indignationem sibi se ex matre parentem exprobrat.* g *Sarcastice.* h *Ob domum auctam liberis à te filio ex matre. Jos. Scal. legit liberis aucta modo. Al. auctam domum.*

CHORUS.

Varietati obnoxium arguit chorus excelsum statum, mediam itaq; fortunam optat, cujus laudes canit à similitudine navis modico vento acta, & exemplo Icari.

* *Medio tutissimus ibis.*

* FAta si liceat mihi
Fingere arbitrio meo,
Temperem Zephyro levi
Vela, ne pressæ gravi
Spiritu antennæ tremant;
Lenis ac modicum fluens
Aura, nec vergens latus,

Ducat

Ducat intrepidam ratem.
Tuta me media vehat
Vita decurrens via.
a Cnossium b regem timens,
Arta dum demens petit,
c Artibus fidens c novis,
Certat & veras aves
Vincere, ac e falsis nimis
Imperat pennis d puer;
e Abstulit nomen freto.
Callidus medium senex
Dædalus librans iter
Nube sub media stetit,
f Alitem exspectans suum:
Qualis accipitris minas
Fugit, & sparsos metu
Colligit fœtus avis:
Donec in ponto manus
Movit implicitas puer,
Comes audacis viæ.
Quidquid excessit modum
Tendet instabili loco.
Sed quid hoc? g postes sonant;
h Mœstus & famulus manu,
Regius quassat caput.
Ede quid portes novi.

a *Dædalus Hymetionis fil. damnatus ab Areopagitis, quod occidisset Talum sororis filium, in Cretam migraverat: ibi quia vaccæ fabricasset ligneam à Minöe rege Labyrintho seu turri inclusus terra marique fugam interdictam per aera tentavit; alas itaq; confecit sibi & filio, quibus ipse evolavit Sardiniam inde Cumas. Icarus autem dum patris monito non audiens nimis alte volat, pennis à sole liquefactis in mare desidit, quod ab illo nomen tulit.*
b *Minoem regem Cretæ in qua Cnossius urbs.*
c *Pennis non homini datis.*
d *Icarus.*
e *Pars illa maris Ægei ab Icari casu Icarium mare dicta est, ut & insula in eodem mari Icaria quæ prius Δολίχη.* E nostris tres & alii: Nomen eripuit freto, *f* Icarum. g Crepant regiæ fores exeunte nuncio, vide Herc. Oet. v. 254. h Antiquatam hanc exoletarum editionum lectionem reduxit ap. Rob. atque P. Scrivenius, dum natam quidem I. Grutero non concoquenti locutionis formulam manu quassat caput. Præferre itaque illam lect. postes sonat Regius famulus manu, Mœstus & quassans caput. Verum quia sonare postes manu vix Latine sonet; quid si una & altera in voce manu literis mutatis, legamus, postes sonant. Regius famulus venit, Mœstus & quassans caput. quem verborum ordinem in vulgatis lib. observatum invertere coguntur qui ut retineant manu, Mœstus transferunt in locum τῆς Regius.

ACTUS QUINTUS.

NUNCIUS.

Nuncius Oedipi excæcationis consilium & modum narrat.

PRædicta postquam fata, & infandum i scelus i *Quidam Genus*
Deprendit, ac se scelere convictum Oedipus *legunt, & intelli-*
Damnavit ipse; regiam infestus petens, *gunt de natis ex*
Invisa propero tecta penetravit gradu; *matre liberis.*
Qualis per arva Libycus insanit leo,
Fulvam minaci fronte concutiens jubam:
Vultus furore torvus, atque oculi truces, * *Al. Gelidus*
Gemitus, & altum murmur, & * gelidus fluit *volat, &c.*

Sudor

k *Verba Oedipi* Sudor per artus, ſpumat, & volvit minas,
l *An pœnas alibi unde expectem?* Ac merſus altè magnus exundat dolor.
m *Agaves & caterarum Bacharum.* Secum ipſe ſævus grande neſcio quid parat,
Suiſque fatis ſimile. *k* Quid pœnas moror? *l* Ut hoc ſceleſtum pectus aut ferro petat,
Aut fervido aliquis igne vel ſaxo domet?
n *Jovi, vel Bacchi ſacer, vel execrande.* Quæ tigris, aut quæ ſæva viſceribus meis
Incurret ales? ipſe tu *m* ſcelerum capax
o *Sup. ver.* 616. *& Theb.* 17. *n* Sacer Citheron, vel feras in me tuis
Emitte ſylvis, mitte vel rapidos canes,
Nunc redde *o* Agaven: anime, quid mortem times?
p *Facilis & ſimplicis mortis.* *Mors innocentem ſola fortuna eripit.*
Hæc fatus, aptat impiam capulo manum,
q *Non æquum eſt ut natura, quæ me produxit in dedecus ſuum, jura ſua per parricidium & inceſtum violaturum, ſolvat me unica & ſimplici nece tot ſceleribus functum.* Enſemque ducit. Irane tam magnis *p* breves
Pœnas ſceleribus ſolvis? atque uno omnia
Penſabis ictu? moreris? hoc patri ſat eſt?
Quid deinde matri? quid male in lucem editis
Gnatis? quid ipſi, quæ tuum magna luit
Scelus ruina, flebili patriæ dabis?
q Solvenda non eſt illa quæ leges ratas
Natura in uno vertit Oedipode, *r* novos
Commenta partus, ſuppliciis eadem meis
Novetur. iterum vivere, atque iterum mori
r *Filios ex matre.* Liceat; renaſci ſemper: ut toties nova
Supplicia pendas. utere ſ *ingenio miſer.*
Quod ſæpe fieri non poteſt, fiat diu.
ſ *Utere eo ingenio ad pœnas exigendas, quo uſus es quondam in Sphingis ænigmate ſolvendo.* Mors eligatur longa. quæratur via,
Qua nec ſepultis miſtus, & vivis tamen
Exemptus erres. morere, ſed *s* citra patrem.
Cunctaris, anime? ſubitus an vultus gravat
Profuſus imber, ac rigat fletu genas?
Et flere ſatis eſt? hactenus fundent levem
Oculi liquorem. ſedibus pulſi ſuis
t *Non uno ictu ut Laius.* Lacrymas ſequantur hi *u* maritales ſtatim
Fodiantur oculi. dixit, atque ira furit;
u Ἐσφλ@ᾶτο ὀφθαλμοὺς ἀγοσίῳ χειρὶ καὶ γάμῳ Ardent minaces igne truculento genæ;
Oculique *x* vix ſe ſedibus retinent ſuis.
δαΐζει, ex conſpectu enim amor. bi quibus placuit mater, vel qui illius amorem conciliavere. Violentus, audax, mutus, iratus, ferox;
Tantum cruentus gemuit: & dirum fremens
Manus in ora torſit. at contra truces
Oculi ſteterunt, & ſuam intenti manum
x Ultro inſequuntur, vulneri occurrunt ſuo.
Scrutatur avidus *y* manibus uncis lumina;
Radice ab ima funditus vulſos ſimul
x *Conſcii & in pœnas parati.* y *Digitis, unguibus.*

Evolvit

Evolvit z orbes, hæret in vacuo manus,
Et fixa penitus unguibus lacerat a cavos
Alte receſſus luminum, & a inanes ſinus;
Sævitque fruſtra, pluſque quam ſat eſt furit;
b Tantum eſt periculum lucis. c attollit caput,
Caviſque luſtrans orbibus cœli plagas,
d Noctem experitur. quicquid effoſſis male
Dependet oculis, rumpit; & victor deos
Con clamat omnes; Parcite, en patriæ, precor:
Jam e juſſa feci. debitas pœnas tuli.
Inventa thalamis digna nox tandem meis.
f Rigat ora fœdus imber, & lacerum caput
Largum revulſis ſanguinem venis vomit.

z Κύκλος, ita Sophocles, ἀφ' οὗ ἔπαυσεν ὀρθὸς ὢν πρὸς αὐτὸν κύκλων. Spharica autem ſeu orbicularis forma oculo data eſt, quo celerius & facilius revolutus objecta apprehendat, utque ſufficiat cuivis quantitati capiendæ, perpendicularibus lineis à viſis in centrum oculi concurrentibus. vel orbes hic cape ſinus, in quibus oculi. a Etiam in oculorum ſinus & globos, cum ſatis fuiſſet aranea telam, vel pupillam effodiſſe. b In tantum lucem exodit. tam attente cavet ne quid ſibi lucis relinquatur. c More luſtrantis & ſuſpicientis. d An penitus ſit cæcus. e Quod voluiſtis. credo legendum Juſta, ut Theb. v. 175. & infra v. 998. f Has nuncius ex ſua perſona.

CHORUS.

Chorus iſte ex diſciplina Stoicorum (qui omnia, imo Deum ipſum ſubjiciunt inevitabilibus fatis) excuſari Oedipum vult.

FAtis agimur: cedite fatis.
Non ſolicita poſſunt curæ
Mutare rati g ſtamina fuſi.
Quidquid patimur mortale genus,
Quidquid facimus, venit ex h alto:
Servatque ſua decreta g colus
i Lachesis. k dura revoluta manu
Omnia certo tramite vadunt:
l Primuſque dies dedit extremum.
m Non illa Deo vertiſſe licet,
n Quæ nexa ſuis currunt cauſis.
It cuique ratus, prece non ulla
Mobilis, ordo. multis ipſum
Timuiſſe nocet. multi ad fatum
Venere ſuum, dum fata timent.
Sonuere fores, atque ipſe ſuum
Duce non ullo molitur iter
Luminis orbus.

g Herc. Fu. 558.

h Fato ſeu providentia divina. vel ut illi, ex conſtellatione.

i Una è Parcis, fatum.

k Inexorabili, immutabili.

l Horoſcopus genethliacus ex ſitu & conſenſu ſiderum in nativitatis hora.

m Quod fore paratum eſt, id ſummum exuperat Jovem. Stoice.

n Quæ proveniunt ex ſerie & ordine cauſarum.

OEDIPUS. CHORUS. JOCASTA.

Jocasta se interficit. Oedipus excæcatus in exilium abit.

o *Cæcitatis caligine.*
p *Dono remittit?*
q *Emphatice.*
r *Qualis Agave, ubi furens filio caput abstulisset moxque ad se reversa faciens sensisset, ac tamen stetis; ita. vid. sup. ver. 443. P. Scriverius habet, Sensimve raptum traxit.*
s *Alloqui te cupio, horreo tamen. P. Scriverius legit, sed hæra.*
t *Audita Jocasta, avertit se Oedipus.*
u *Quisnam tu es qui interdicis mihi fructum capere quem ex cæcitate percepisse mihi visus sum?*
x *Quis per aures ingerit mihi mala quorum notam ne viderem, effodi mihi oculos?*

BEne habet, peractum est. justa persolvi patriæ.
Juvant tenebræ. quis Deus tandem mihi
Placatus o atra nube perfundit caput?
Quis scelera p donat? conscium evasi diem.
Nil, parricida, dexteræ debes tuæ.
Lux te refugit; vultus Oedipodem q hic decet.
CH. En, ecce, rapido sæva prosiluit gradu
Jocasta vecors: r qualis attonita & furens
Cadmea mater abstulit gnato caput,
Sensitve raptum. dubitat. afflictum alloqui
Cupit, pavetque. jam malis cessit pudor.
Io. s Cupiunt, & horrent ora; nam quid te vocē?
Gnatumne? dubitas? gnatus es: gnatum pudet?
Immitis, oro, gnate, t quo avertis caput,
Vacuosque vultus? OED. u quis frui & tenebris vetat?
x Quis reddit oculos? matris en, matris sonus.
y Perdidimus operam. congredi fas amplius
Haud est, nefandos dividat vastum mare,
Dirimatque z tellus abdita: & quisquis sub hoc
In alia versus sidera, ac solum a avium
Dependet b orbis, alterum ex nobis ferat.
IO. Fati ista culpa est: nemo sit fato nocens.
OED. Jam parce verbis mater, & parce auribus,
Per has reliquias corporis trunci precor,
Per c inauspicatum sanguinis pignus mei,
Per omne nostri nominis d fas & e nefas,
Io. f Quid, anime, torpes? socia cur scelerū dare
Pœnas recusas? omne confusum perit,
Incesta, per te juris humani decus.
Morere, ac nefastum spiritum ferro exige.
Non si ipse mundum concitans divūm sator
Coruscа sæva g tela jaculetur manu,
Unquam rependam sceleribus pœnas pares
Mater nefanda. mors placet: mortis via
Quæratur. agedum, commoda matri manum,
Si parricida es. h restat hoc operi ultimum.

y *Nil profeci oculos eruendo cum etiamnum audiam. vide Theb. 226.*
z *Alterum Hemisphærium.* a *Legunt quidam alium, alii alterum ut sit.* b *Alterum orbis latus aliis sideribus notum, atque dicunt poeta, alio sole calens, Et alio sub sole jacens.* c *Infelicem prolem, liberos.* d *Matris & filii.* e *Uxoris, mariti, &c. nefanda inter nos nomina.* f *Se ad pœnas de se sumendas excitat.* g *Fulmina.* h *Ut matrem etiam occidat.*

Rapiatur

Rapiatur *i* enſis. hoc jacet ferro meus
k Conjux. quid illum nomine haud vero vocas?
Socer eſt, utrumque pectori infigam meo
Telum: an patenti conditum jugulo imprimã?
Eligere neſcis *l* vulnus. hunc, dextra, hunc pete
Uterum capacem, qui virum & gnatum tulit.
CH. Jacet peremptа vulneri immoriuntur manus;
Ferrumque ſecum nimius ejecit cruor.
OED. *m* Te fatidice, te præſidem veri Deum
Compello. ſolum debui fatis patrem.
Bis parricida, pluſque quam timui nocens,
Matrem peremi; ſcelere confecta eſt meo.
O Phœbe mendax, fata ſuperavi impia.
Pavitante greſſu ſequere fallaces vias,
Suſpenſa plantis efferens veſtigia;
n Cæcam trementé dextera noctem rege.
I, gradere præceps lubricos ponens gradus.
I, profuge, vade. *n* ſiſte, nec *o* in matrem incidas.
p Quicumque feſſi corpore & morbo graves
Semianima trahitis corpora; en *q* fugio, exeo.
Relevate colla. *r* mitior cœli ſtatus
Poſt terga ſequitur. quiſquis exilem jacens
Animam retentat, vividos hauſtus levis
Concipiat. *ſ* ite, ferte *t* depoſitis opem.
Mortifera mecum vitia terris extraho:
Violenta fata, & horridus *u* mortis tremor,
Macieſque & atra peſtis, & rabidus dolor
Mecum ite, mecum. *x* ducibus his uti libet.

i *Quem modo Oedipus abjecerat.*
k *Laius conjux meus, imo ſocer; namque filio ejus nupſit.*
l *Locum vulneri.*
m *Te ridiculum deum falſitatis arguo, qui fore prædixiſti, ut patrem occiderem, ſed jam & matri necis cauſſa fui.*
n *Aſperas, præcipites, cæco ignotas.*
o *Vias baculo præ tentans explora.*
p *In matris cadaver.*
q *O Thebani peſte laborantes.*
r *Prout jubet oraculum.*

ſ *O medici, curatores.* t *De quorum ſalute & vita deſperabatur.*
u *Al. morbi.* x *Mihi cæco hi pro ducibus erunt, ſup.* 652.

TROAS.

PERSONÆ.

HECUBA.	PYRRHUS.
CHORUS MULIERUM.	ANDROMACHA.
TALTHYBIUS.	SENEX.
AGAMEMNON.	ULYSSES.
CALCHAS.	ASTYANAX.
HELENA.	NUNCIUS.

ARGUMENTUM.

Græci, exciſo jam Ilio, reditum in patriam cogitantes contrario vento detinebantur. Apparens noctu Achillis umbra ſolvere eos poſſe negat, niſi ſibi debitis inferiis mactata Polyxena, cujus nuptiarum prætextu interfectus eſt. Non feret Agamemnon ſibi amatam Polyxenam mactari. Qua de re orto cum Pyrrho jurgio intervenit conſultus Calchas, qui omnino immolandam pronunciat, unaque necandum Aſtyanactа, quem à matre abſconditum abducit Ulyſſes, & de Scæa porta dejicit. Polyxenam ab Helena auſpiciis cultuque ſponſæ deductam ad patris tumulum Pyrrhus mactat.

ACTUS PRIMUS.

HECUBA.

Luget Hecuba patriæ, domus, ſui ipſius calamitatem.

Quicunque regno fidit, & magna potens
Dominatur aula, nec *a* leves metuit deos,
Animumque rebus credulum lætis dedit;
Me videat, & te, *b* Troja, non unquam tulit
Documenta Fors majora, quam fragili loco
Starent *c* ſuperbi. columen everſum occidit
Pollentis *d* Aſiæ, *e* cœlitum egregius labor.
Ad cujus *f* arma venit, & *g* qui frigidum
h Septena Tanain ora pandentem bibit;
Et *i* qui renatum pronus excipiens diem,

a Inconſtantes, faciles dare ſumma deos, eademque tueri Difficiles.
b Propriè regio, in qua Ilium urbs, à Troe dicta.
c Nobiles, patentes: quorum commune vitium eſt ſuperbia. *d* Minoris, cui imperavit Priamus, & parti majoris, quæ orbis pars tertia. *e* Ioſ. v. 476. *f* Auxiliaria, namque *e*— *g* Rhesus Thraciæ rex auxilio Trojæ venit. *h* Ex perſona mulieris impoſitæ tribuitur Tanai quod Iſtri eſt, ut per ſeptem ora in mare labatur. *i* Memnon Tithoni & Auroræ filius ex Æthiopia, vel ut alii, Suſis, Trojam venit, dux Perſarum, qui ſolem orientem proni adorabant.

k Tepi-

k Tepidum *l* rubenti *m* Tigrin immiſcet freto;
Et *n* quæ *o* vagos vicina proſpiciens Scythas
Ripam catervis Ponticam *p* viduis ferit;
q Exciſa ferro eſt. Pergamum *r* incubuit ſibi.
En *ſ* alta muri decora congeſti jacent
Tectis aduſtis. regiam flammæ ambiunt;
Omniſque late fumat *t* Aſſaraci domus.
Non prohibet avidas flamma victoris manus;
u Diripitur ardens Troja nec cœlum patet
x Undante fumo. nube ſeu denſa obſitus,
Ater favilla ſquallet Iliaca dies.
Et aſtat avidus victor, & *y* lentum Ilium
Metitur oculis, ac decem tandem ferus
Ignoſcit annis. horret afflictam quoque;
Victamque quamvis videat, haud credit ſibi
Potuiſſe vinci; ſpolia populator rapit
Dardania. prædam *z* mille non capiunt rates.
Teſtor deorum numen adverſum mihi,
a Patriæque cineres, *b* teq; rectorem Phrygum,
Quem Troja toto conditum regno tegit,
c Tuoſque manes, *d* quo ſtetit ſtante Ilion;
Et vos meorum *e* liberûm magni greges,
f Umbræ minores: quidquid adverſi accidit,
Quæcumque * Phœbas ore lymphato furens,
Credi Deo verante, prædixit mala,
g Prior Hecuba vidi gravida, nec tacui metus;
Et *h* vana vates ante Caſſandram fui.
Non cautus ignes *i* Ithacus, aut *k* Ithaci comes
Nocturnus in vos ſparſit, aut *l* fallax Sinon:
m Meus ignis iſte eſt; facibus ardetis meis.
n Sed quid ruinas urbis everſæ gemis
Vivax ſenectus? reſpice infelix ad hos
Luctus recentes. Troja jam vetus eſt malum.

k *In regione tepenti.*
l *Aurora ſeu Solis orientis rubore perfuſo. alias, ſecundo hallucinabitur fœmina.*
Tigris enim in mare Perſicum influit, non Erythræum, niſi ex perſonæ decoro dictum malis, ut prius ver. 9.
m *Her. Fu* 1323.
n *Pentheſilea, Amazonum regina. de quibus vide Hippolyt.* 397.
o *Her. Fu.* 532.
p *Hippolyt.* 620.
q *Troja. alii legunt Exciſa ferro eſt Pergamos, incubuit ſibi.*
r *In ſe magna ruunt, vel in cinerem verſum.*
ſ πύργοι, ἐπάλξεις, *turres, pinnæ.*
t *Ilium, ubi regnavit Aſſaracus Ili filius.* u Ex incendio prædam rapiunt. x Undatim aſcende te. y Ilium decennali bello tandem debellatum luſtrans, non indigne ferit, ſi decem annos in civitate tam nobili & munita expugnanda abſumpſerit. z Qui numerus claſſis quæ Trojam advenit. Agam. v. 169. a More veterum jurat Hecuba per quæ ſibi gratiſſima. b Priamum, in cujus ruina & regnum Trojanum interiit. c O Hector. d Vid. inf. v. 126. e Quibuſdam L. aliis xvij al. xxij. f Umbræ liberûm minorum, vel minori mihi loco habitorum quam Priamus & Hector. * Caſſandræ filia Priami, cui Phœbus amans vaticinandi peritiam dedit pollicitæ concubitum; promiſſis tamen non ſtanti, donum auferre Deus cum non poſſet, fidem ademit, ut vaticinis ſuis nemo crederet. g Cum Paridem utero geſtaret, ſomniavit Hecuba ſe facem ardentem paritura. h Inutilis & irrita, æque ac Caſſandræ non credita. i Ulyſſes Ithacæ dux. k Diomedes, cui Ulyſſes in caſtrorum Thracum explorationem comes nocturnus. l Cujus dolofo miniſterio receptus equus, laxatuſque, m Somnio de Paride prædictus modo, v. 36. n Sed quid ego anus miſere longæva vetus malum gemo?

o *Primi à Pyrrho ad aras cæsi.* Vidi execrandum *o* regiæ cædis nefas,
p *Iovis Hercii, quod inter aulam & parietē in domus penetrali coleretur, ab Ænea. vel quod mala arceat.* Ipsasque ad *p* aras majus admissum scelus
q Æacidis armis: cum ferox *r* sæva manu
Coma reflectens regium torta caput,
Alto nefandum vulneri ferrum abdidit;
Quod penitus actum cum recepisset libens,
Ensis senili *s* tinctus è jugulo redit.
Placare *t* quem non potuit à cæde effera,
u Mortalis ævi cardinem extremum premens;
q Æacidæ ideſt, *Pyrrhi Neoptolemi.* *x* Superiq; testes sceleres: & quondam *y* factum
Regni jacentis. ille tot *z* regum parens
Caret sepulchro Priamus, & *a* flamma indiget,
r *Vel lege Scæva. Sic Virg. Implicuitque comam lævæ, &c.* Ardente Troja. non tamen superis sat est:
b Dominū, ecce, Priami natibus & natis legens
Sortitur urna. præda quem *c* vilis sequar?
d Hic Hectoris conjugia despondet sibi.
de eod 2. Æne. Hic optat Heleni *e* conjugem. hic *f* Antenoris;
s *Quidam leg. haud tinctus, & respiciunt ad v. 654 Agame.* Nec deest tuos Cassandra qui thalamos petat.
e Mea sors timetur. sola sum Danais metus.
Lamenta cessant? turba, captivæ, mea;
t *Ensem; seu Pyrrhum.* *g* Ferite palmis pectora, & planctus date,
Et justa Trojæ facite. jamdudum sonet
h Fatalis Idæ judicis diri domus.
u *In extremo jam senio.*

x Ad aras stantes ubi cæsus est Priamus. *y* Sacrarium, ara τῶν ἱερέων Διὸς, ad quam inaugurandi reges antiquitus adscendebant. Agamem. v. 8. *z* Nobilium juvenum. supra ver. 32. *a* Non habet qui ipsi regum extruat. Priamumque in litore truncum, Cui non Troja rogus. *b* Sed & sortitus in urnam missis dividimur, ego cum filiabus & nuribus inter Græcos nobis futuros dominos. infra v. 972. *c* Quia vetula. Læta cum pubes edera virenti Gaudeat pulla magis atque myrto, &c. *d* Aliquis sc. Pyrrhus sibi optat seu promittit Andromachen. *e* Priorem, nam Pyrrho Andromache Heleno ex eo, nupsit. *f* Theano. *g* Pro more lugentium. Vide Chorum seq. *h* Paridis qui in Ida seu Alexandro monte Idæ vicino Venere tanquam pulchriori aureum adjudicavit malum. cujus judicii mercedem favente Venere Helenam rapuit, quam repetentes Græci Trojam vastarunt.

CHORUS MULIERUM. HECUBA.

Chorus Iliadum cum Hecuba excidium patriæ, Hectoris & Priami mortem lugens.

NOn rude vulgus, lacrymisq; novum
Lugere jubes: hoc continuis
Egimus annis, ex quo tetigit
k Phrygius Graias hospes *l* Amyclas,
Secuitque fretum *m* pinus matri
Sacra Cybele.
n Decies nivibus canuit Ide,

i *Non in expertum lugendi, mox ver. 81.*
k *Paris. Talis ab armifero Priameum hospes Amyclis, &c.*
l *Urbem Laconiæ, Græcis, ad distinctionem Amyclarum quæ in Campania.*
m *Navis è pinu cæsa in Ida Cybeles sacra.* n *Per decem hyemes.*

Ide

Ide noſtris *o* nudata rogis,
Et *p* Sigeis *q* trepidus campis,
Decies ſecuit meſſor ariſtas;
Ut nulla die, mœrore caret,
Sed nova fletus cauſa miniſtrat.
Ite ad planctus.
r Miſeramque leva regina manum;
Vulgus dominam vile ſequemur:
Non indociles lugere ſumus.
HEC. Fidæ caſus noſtri comites,
ſ Solvite crinem: per colla fluant
Mœſta capilli, tepido Trojæ
Pulvere turpes. paret exertos
Turba lacertos. *t* veſte remiſſa
Subſtringe ſinus, uteroque tenus
Pareant artus. *u* cui conjugio
Pectora velas captive pudor?
Cingat tunicas palla ſolutas;
Vacet ad crebri verbera planctus
Furibunda manus. placet hic habitus,
Placet. agnoſco Troada turbam.
Iterum luctus redeant veteres;
Solitum flendi vincite morem.
Hectora flemus.
CH. Solvimus omnes
Lacerum multo funere crinem;
Coma demiſſa eſt libera nodo;
Sparſitque cinis *x* fervidus ora.
HEC. *y* Complete manus: *z* hoc ex Troja
Sumpſiſſe licet. cadat ex humeris
Veſtis apertis; utrumque tegat
a Suffulta latus. jam nuda *b* vocant
Pectora dextras. nunc nunc vires
Exprome dolor tuas.
c Rhœtea ſonent litora planctu;
Habitanſque cavis montibus *d* Echo
Non, ut ſolita eſt, extrema brevis
Verba remittat; totos reddat
Trojæ gemitus, audiat omnis
Pontus, & æther: ſæviet manus,
Pulſu vaſto tundite pectus,
Non ſum ſolito contenta ſono.
Hectora flemus.
CH. *e* Tibi noſtra ferit dextra lacertos,

o *Spoliata arboribus ad comburenda interfectorum è noſtris cadavera.*
p *Trojanis, à Sigeo Trojæ promontorio.*
q *Ne deprehenderetur à prædatore hoſte.*
r *Tuque O Regina præitonobis, & more præfica elevata manu modum luctus & planctus ſigno dato, nos lugendi dociles ſequemur.*
ſ *Præſcribit Hecuba luctus formulam ſumptam ex Euripidis Troade, nec diſſimilem illius Lucani l. 2. quarum una madentes*
Sciſſa genas, planctu lividente atra lacertos, Nunc, ait, O miſeræ condite pectora matres, Nunc lacerate comas, &c. Lugentes enim mulieres ſolutum nodo crinem aſperzebant, veſtimenta lacerabant, pectora & humeros nudata, unguibus, pugnis, palmis,
in ſe ſævientes ejulabant: ſolo inſuper affligebant pectora, humum crinibus verrentes, & κομῶσι τὲ ἱερὼν ἰδόντι πλόκαμοι.
t *Chorda ſeu faſcia demiſſa veſtes ſub utero nectebant ne deciderent, alii lege revulſa, ut ſignificet, veſtes ſciſſas & laceratas*
u *Procatal. pſit. neq; enim amplius conjugibus velanda ſumit. cui autem domino ſervemus pudorem captivæ?*

x *Ex Troja ardente.*

y Cinere. *z* Ex omni Troja opibuſque quondam Trojanis hoc ſumpſiſſe licet quod dicens tollit cineris manipulum. *a* Suffibulata. palla ſeu faſcia ſubtricta *b* Ad planctus & verbera. *c* Rhœtus promontorium eſt Trojæ. *d* ῥήτειος κόλπος, ſoni per medium delati & in corpus cujuſpiam incidentis ſuperioris reflexi.

f Humano autem sangui- Humeroſque ferit tibi *f* ſanguineos,
ne placari defunctorum a- Tibi noſtra caput dextera pulſat.
nimas credebant, atq; hinc Tibi maternis ubera palmis
non præfica modo ſed & Laniata jacent. fluit, & *f* multo
poſtea gladiatores in fu- *g* Sanguine manat, quamcunque tuo
neribus conducti. Funere feci, rupta cicatrix.
g Novis plagis rupta re- *b* Columen patriæ, *i* mora fatorum;
crudeſcit. Tu præſidium Phrygibus feſſis,
h Hector enim, manus, Tu murus eras; humeriſque tuis
murus, turris, columna *i* Stetit illa decem fulta per annos:
& propugnaculum Troja *k* Tecum cecidit; ſummuſque dies
patris decantatus. Hectoris idem patriæque fuit.
i Decimum quæ diſtulit HE. Vertite planctus: Priamo veſtros
Hector in annum: namque Fundite fletus: ſatis Hector habet.
ademptus Hector Tradidit CHO. Accipe fletus *l* bis capte ſenex:
ſeſſu leviora tolli Perga- *m* Nil Troja ſemel te rege tulit.
mea Graiis. *n* Bis pulſata Dardana Graio
k Hectoris hic tumulus, Mœnia ferro; *o* biſque pharetras
cum quo ſua Troja ſepulta Paſſa Herculeas. poſt pelatos
eſt: Condunturque pariter Hecubæ partus, *q* regumque rogos,
qui periere ſimul. Poſtrema parer funera eludis;
l Prius enim puer captus *r* Magnoque Jovi victima cæſus
eſt, Podarces vocatus; po- Sigea *ſ* premis litora truncus.
ſtea à ſorore Heſione pretio HE. Alio lacrymas flectite veſtras:
redemptus Priamus dictus Non eſt Priami miſeranda mei
eſt à Πρίαμαι. Mors, Iliades. *t* FELIX PRIAMUS
m Sed bis expugnata: te Dicite cunctæ, liber manes
prius regis filio nunc rege. Vadit ad imos: nec feret unquam
n Semel ab Hercule per- *u* Victa Graium cervice jugum.
fidiam Laomedontis ulto, Non ille duos vidit Atridas,
cui promiſerat rex 30 e- Nec fallacem cernit Ulyſſem.
quos propter ſervatam à Non Argolici præda triumphi
marino monſtro filiam He Subjecta feret colla *x* trophæis.
ſionem: denno jam ab *y* Non aſſuetas ad ſceptra manus
Atridis. Poſt terga dabit; *z* curruſque ſequens
o Fatale enim erat Trojam Agamemnonios, aurea dextra

non poſſe ſecundo capi ſine Herculis ſagittis. ipſe Hec. In Sophoc. Philocteta τὸ δεύτερον γὰρ οὐ πρὶν ἐκπλῆσαι Ἀΐδην χρεὼν τόξοις ἁλῶναι. Philoctetes itaque ſolus Herculis ſagittis ut ſciens ad ſecundum bellum Trojanum ductus eſt. *p* Filios ad ſepulturam elatos. *q* Regis filiorum. *r* Ad aram enim Jovis Herœi cæſus. *ſ* Imitatur poeta illud 2. Æneid. Iacet ingens litore truncus. Ubi Virgil. non tam rei veritatem ſecutus eſt, cum Priamus tantum confoſſus fuerit; quam ad Pompeii caſum alluſit. *t* Præ nobis ille enim liber, nos captæ. *u* Al. Victæ. *x* Trium; his. trophæa enim propriè ſunt ſpolia eo in loco erecta quo hoſtes terga vertere cœperunt. *y* Non dabit poſt terga manus ſceptro aſſuetas. *z* Catenis vincti ducebantur in triumpho captivi poſt vel ante currum victoris: reges vincti aureis manicis. Namque pro conditione perſonarum injicere ſolebant catenas, ferreas, argenteas, aureas. aureis compedibus vinctum à ſuis Darium ſcribit Curtius. Idem de Cræſo refert Auſonius. Et de Zenobia ab Aureliano capta, Treb. Pollio de Artuſde Armeniæ rege ab Antonio capto, Paterculus. Arſacen vinctum à Sapore captum tradit Am. Marcellinus.

Vin-

Vincula geſtans lætis fiet
Pompa *b* Mycenis. CH. FELIX PRIAMUS
Dicimus omnes: ſecum *c* excedens
Sua regna tulit; nunc *d* Elyſii
Nemoris tutis errat in umbris,
Interque pias felix animas
Hectora quærit. FELIX PRIAMUS!
Felix, quiſquis bello moriens
Omnia ſecum conſumpta *e* videt!

b *Urbi Agamemnonia.*
c *Qui à malis diſceſſit.*
d *Troad. v. 942.*
e *Lipſ. habet tulit.*

ACTUS SECUNDUS.

TALTHYBIUS. CHORUS.

Narrat Talthybius apparuiſſe ſibi Achillis umbram, exprobrataq; Græcis ingratitudine, poſtulaſſe, ut Polyxena, cujus nuptiarum prætextu ipſe interfectus eſt, ad tumulum ſuum pro inferiis mactaretur, aliàs Græcos non habituros ventum ad reditum.

QUam longa Danais ſemper in portu mora,
Seu petere bellum, *g* petere ſeu patriam
volunt!
CH. Quæ cauſa ratibus faciat & Danais moram,
Effare; reduces quis deus cludat vias.
TAL. Pavet animus; artus horridus quaſſat tremor.
Majora veris monſtra vix capiunt fidem.
Vidi ipſe, vidi. ſumma jam Titan juga
h Stringebat; *i* ortus vicerat noctem dies:
k Cum ſubito cæco terra mugitu fremens
Concuſſa, cæcos traxit ex imo *l* ſinus:
Movere ſylvæ capita, & excelſum nemus
Fragore vaſto tonuit, & lucus *m* ſacer;
Idæa ruptis ſaxa ceciderunt jugis.
Nec ſola tellus tremuit: & pontus *n* ſuum
Adeſſe Achillem ſenſit, ac ſtravit vada.
Tunc ſciſſa tellus aperit immenſos ſpecus,
Et hiatus *o* Erebi pervium ad ſuperos iter
Tellure fracta præbet, ac tumulum levat.
Emicuit *p* ingens umbra *q* Theſſalici ducis;

f *Græcorum claſſi ex Aulide portu Bœotiæ ſolutæ Diana ob cervam ſuam ab Agamemn. caſum irata negavit ventũ, quem oraculi monitu Agamemnon filia ſua Iphigenia immolata redemit. Sanguine placaſtis ventos & virgine cæſa.*
g *Ut nunc.*
h *Radiis novis contingebat Her. Fu. 132.*
i *Sub matutino, quo tempore, diſſipatis vaporibus atque humoribus deſæcatis, certiora appareant ſomnia.* k Thyeſt. 264. *l.* Specus. Del-Rius autem aſtruit lectionem τῶ ſonos ex mugitu terræ frementis in verſu præcedenti; & cæcos exponit dubios, incertos, ex occulto m Cybele ſacer. n Thetidos filium, Nerei nepotem; quem tamen quidam Caloe, alii Philomela Actoris filia, alii Chironis filia natum autumant. o Ab ἔρω vel ἐρέφω, ſignificat enim tenebras vel caliginem Orci terra tecti. qua ratione & ab ערב id eſt, veſper deduci poteſt. p Seu umbras reſpictas, quæ notis majores ſemper apparent, Thyeſt. 671. & Oepid. 175. Seu Achillis ſtaturam quam 9. cubitorum altitudinem æquaſſe ferunt. q Achillis in Theſſalia à Chirone educati.

r Thracia

r *Qualis præludium faciens tuis O Troja fatis Thracum auxiliares à Cissæo Hecuba patre copias, & Mysorum ducem Telephum fudit.*

s *Cycnum Neptuni filium.*

t *Propter olorem in quem versus est Cycnus.*

u *Cadaverum vi Xanthum & Simoenta fl. opplet. tardè fluere facit. Agam. 210.*

x *Hectorem enim raptans exclamavit, Expugnavi Trojam. sup. v. 125. v Sigeum, ubi sepultus est Ach. z Matris meæ, &c. sup. v. 171. a Quanti stetit Achillis propter raptam Briseida ira, experti Græci: videant ne majoris sibi iræ pœnas arcessant negata inferiis Polyxena. b Solis jam orientis luce mutavit noctem, id est, se sub tenebras condidit, vide v. 119. Thyest. alii leg. Hęc fatus alta voce, dimisit diem. c Hiatus qui egresso cessit, regresso clausit. d Deorum marinorum, & Nereidum materterarum Achillis: alii leg. Triton ab alto cecinit hymenæon choro. voluntque hunc Neptuni filium marisque buccinatorem inter cæteros Tritonas vocis humanæ solum peritum, Nereidum & Tritonum nomine è profundo mari hymenęum cecinisse Thebaid. 262.*

r Threicia qualis arma præludens tuis
Jam, Troja, fatis stravit: aut s Neptunium
t Cana nitentem perculit juvenem coma:
Aut cum inter acies Marte violento furens,
Corporibus amnes elusit; & quærens iter
u Tardus cruento Xanthus erravit vado:
Aut cum superbo victor in curru stetit,
Egitq; habenas x Hectorem & Trojam trahens;
Implevit omne y litus irati sonus:
Ite, ite, inertes; debitos manibus meis
Auferte honores: solvite ingratas rates
Per z nostra ituri maria: a non parvo luit
Iras Achillis Græcia: at magno luet.
Desponsa nostris cineribus Polyxena
Pyrrhi manu mactetur, & tumulum riget.
Hæc fatus; b alta nocte divisit diem,
Repetensq; Ditem, c mersus ingentem specum
Coeunte terra junxit. immoti jacent
Tranquilla pelagi; ventus abjecit minas,
Placidumque fluctu murmurat leni mare:
d Tritonum ab alto cecinit e hymenæū chorus.

PYRRHUS. AGAMEMNON. CALCHAS.

Agamemnonis cum Pyrrho jurgia super Polyxena compescit Calchas.

f *Parta victoria, g interfecto Hectore sup. v. 125.*

h *Parvo tempore Troja cadens compensavit longa expugnationis tarditatem*

Cum flæta pelago vela reditu rus dares,
Excidit Achilles; cujus g unius manu
Impulsa Troja corruit tandem solo;
h Brevi repensans quidquid adjecit moræ
i Scyros, fretumque k Lesbos Ægeum secans,
k Illo remoto, dubia quo caderet, stetit.
Velis licet, quod petitur, ac properes dare;
Sero es daturus. jam suum cuncti duces
Tulere precium. m quæ minor merces potest

i Inf. maris Ægei ubi latuit Achilles inter virgines Lycomedis puellari habitu, huc à matre Thetide fati illius præscia deductus. k Inf. maris Ægei, quam relicta Scyro, Achilles vastavit priusquam se Græcorum reliquę classi adjungeret. l Quod nisi fecisset dubia stetisset Lesbos cui parti faveret. vel ex oraculi responso finem Achillę in dubio erat an Troja posset capi. m An illi supra cæteros merito minus quam cæteris debetur pretium?

Tantæ

Tantæ dari virtuti? an is meruit parum,
n Qui fugere bellum jussus, & longa sedens
Ævum senecta degere, ac o Pylii senis
Transcendere annos, exuens p matris dolos,
o Falsasque vestes, fassus est q armis virum?
r Inhospitali Telephus regno s impotens
Dum Mysiæ ferocis introitus negat,
t Rudem cruore regio dextram imbuit,
u Fortemq; eandem sensit & x mitem manum.
Cecidere y Thebæ; vidit z Eetion capi
a Sua regna victus. clade subversa est pari
Imposita celso parva b Lyrnessos jugo;
Captaque tellus nobilis c Briseide.
Et, causa litis regibus, * Chryse jacet;
Et d nota fama Tenedos; & quæ pascuo
Fœcunda pingui e Thracios nutrit greges,
Et sacra Phœbo f Cilla. quid! quas alluit
Vernis g Caycus gurgitem attoliens aquis?
Hæc tanta clades gentium ac tantus pavor,
Sparsæ tot urbes, h turbinis vasti modo,
i Alterius esset gloria ac summum decus:
Iter est Achillis. sic meus venit pater,
Et tanta gessit bella, dum bellum parat.
Ut alia fileam merita; non unus satis
Hector fuisset? k Ilium vicit pater.
Vos diruistis. inclytas laudes juvat,
Et clara magni facta genitoris l sequi.
Jacuit peremptus Hector ante oculos patris,
m Patruiq; Memnon. cujus ob luctum n parens
Pallente mœstum protulit vultu diem,

n *Cui (cum accepisset hanc conditionem filii sui vitæ à Ioue Thetis) licuit longam ætatem sed tacitam & ingloriam egisse, ille tamen prælegit brevem, modo utilem & gloriosam.*

o *Nestoris.*

p *Quibus mater ipsum abscondêret. ut modo v. 204.*

q *Quæ inter cæteras merces fœmineas quas Vlysses persona institoris assumpta Achillem exploraturus, adduxisset) viriliter affectando ac tractando se prodidit.*

r *Telephus Mysiarex cum Græcos Trojam proficiscentes prohiberet ne per Mysiam iter facerent, ab Achille vulneratus est immedicabiliter ex oraculi responso nisi peteret auxilium unde vulnus tulit. conciliatum itaque Achilles sanavit dato è rubigine cuspidis emplastro.*

s *Insolens, ferox.*

t *Belli inexpertem, tyronis tum Achillis.*

u *Vulnerem.*

x *Medela.*

y *In Cilicia.*

z *Andromachæ pater.*

a *Eam Ciliciæ partem in qua Thebæ.*

b *Urbs Troadis.*

c *Hippodamia Brisei filia.*

* *Chryse Ciliciæ oppido capta, è præda Agamemnoni data est Astynomo Chryse Appollinis sacerdotis filia, quam pater prece & precio repetens à rege repulsus est, injuriam hanc Apollo peste ultus est non cessatura nisi reddita virgine. ab Achille itaque consilii ejus authore abstulit Agamemnon Briseida: unde ἐχθὸς ἀνάξιλλον.*

d *Tenedos notissima fama Insula.*

e *Cilla quidem & Tenedos in Thracia non sunt. Græci forte in his pascuis aluerunt equos suos, inter quos Thracii illi Rheso erepti.*

f *Urbs Troadis.*

g *Mysiæ amnis.*

h *μυδὶν ἀνάξαλλόμενον. celeritate, quæ in rebus bellicis plus valet quam virtus, unde ποδὰς ὠκὺς dictus Achilles.*

i *Quæ aliis stati belli fuissent causæ & fines, Achilli tantum gradus fuere ad bellum. adeo hæc in transcursu & obiter gessit.*

k *In Hectore vincendo. sup. v. 125. & 186.*

l *Relatione.*

m *Priami, cui frater Tithonus Memnonis pater.*

n *Auroræ sup. v. 10.*

Suique

o *Cum enim videret Memnona Aurora filium à se interfectum, se quoque Thetide natum mortale esse didicit.*

p *Al. Dea.*

q *Penthesilea ab Achille occisa.*

r *Etiamsi ex tuis Mycenais aut Argivis aliquã peteret.*

s *An dubitas hostis natam in Achillis gratiam mactandam tradere, qui tuam ipsius natam Iphigeniam (sup. v. 161.) Helenæ repetendæ causa immolasti, cum eadem utriusque necis causa sit ventus redimendus?*

t *Hic fervor juvenibus aliis ab ætate est: tibi ulterius etiam à patre hæreditarius.*

u *In jurgio superbo Chryseide remittenda. Iliad. α', sup. v. 122.*

x *Patiens inflati*

o Suique victor operis exemplum horruit;
o Didicitque Achilles, & p Deis natos mori.
Tum q versa Amazon ultimus cecidit timor.
Debes Achilli, merita si digne æstimas,
r Etsi Mycenis virginem atque Argis petat.
s Dubitatur etiam? placita nec subito probas?
Priamique natam Pelei nato, ferum
Mactare credis? at tuam natam parens
Helenæ immolasti. solita jam & facta expeto.
A G. t *Juvenile vitium est, regere non posse impetum.*
Ætatis alios fervor hic primæ rapit,
Pyrrhum paternus: spiritus u quondam truces
x Minasque tumidi lentus Æacidæ tuli.
Quo plura possis, plura patienter feras.
Quid y cæde dira nobilem z clari ducis
Aspergis umbram? noscere hoc primum decet,
Quid facere victor debeat, victus pati.
Violenta nemo imperia continuit diu:
Moderata durant, quoque fortuna altius
Evexit ac levavit humanas opes,
Hoc se magis supprimere felicem decet,
Variosque casus tremere, metuentem deos
Nimium faventes, a magna momento obrui
Vincendo didici. Troja nos tumidos facit
Nimium ac feroces. b *stamus hoc Danai loco,*
Unde illa cecidit. fateor, aliquando impotens,
Regno ac superbus, altius memet tuli;
c Sed fregit illos spiritus hæc, quæ dare
Potuisset alii, causa, fortunæ favor.
d Tu me superbum, Priame, tu timidum facis,
Ego esse quicquam sceptra, nisi vano putem
e Fulgore tectum nomen, & f falso comam
f Vinclo decentem? casus hæc rapiet brevis;
Nec mille forsan ratibus, aut annis decem.
g Non omnibus fortuna tam lenta imminet.
Equidem fatebor (pace dixisse hoc tua
Argiva tellus liceat) affligi Phrygas
Vincique volui. ruere & æquari solo,
Etiam arcuissem. sed h *regi frenis nequit*

y Polyxenæ. z Achillis, a Ego vincendo Trojam didici quam momento magna obruantur. ὡς τὰ μέγιστα διαλύσαι ῥᾴδιον. b Neque nos firmiori statu sumus quam illi. nos cadere possumus sicut Trojam vidimus. c In me spiritus altos fregit, quos aliis posset addidisse secunda fortuna. d Al. Tu me superbum, Priame, tu timidum facis? e Splendore incrustatum, intus miserum, f Diademate quod præ se ferat lætitiam & felicitatem, quid autem intus non sellis habet? g Hunc nostrum ὅλεθρον ἐφήμισεν forte rapient non M. carinæ aut x. anni, uti nos Trojam, sed brevis hora. h Non audiunt rationem & modum vindictæ libido, armorum furepitus, victoria superba, eaq; licentiosa per noctem quæ pudore vacat,

Et ira, & ardens hostis, & victoria
Commissa nocti, quidquid indignum aut ferum
Cuiquam videri potuit, hoc fecit *i* dolor,
k Tenebræque per quas ipse se irritat furor,
Gladiusque *l* felix, cujus *m* infecti semel
n Vecors libido est. quidquid everse potest
Supereſſe Trojæ, maneat; exactum satis
Pœnarum, *o* & ultra est. regia ut virgo occidat,
Tumuloque donum detur, & cineres riget,
Et facinus atrox cædis ut thalamos vocem,
Non patiar. *p* in me culpa cunctorum redit.
Qui non vetat peccare, cum possit, jubet.
PYR. Nullumne Achillis præmiū manes ferent?
AG. Ferent; & illum laudibus cuncti canent;
Magnumque terræ nomen ignotæ audient,
Quod si *q* levatur sanguine infuso cinis,
r Opima Phrygii colla cædantur gregis,
Fluatque nulli flebilis matri cruor;
Quis iste mos est quando in *s* inferias homo est
Impensus homini? detrahe invidiam tuo
Odiumque patri, quem coli pœna jubes.
PY. *u* O tumide, rerum dum secundarum status
Extollit animos; timide, cum increpuit metus:
x Regum tyranne, jamne flammatum geris
Amore *y* subito pectus, ac Veneris novæ?
Soluſne toties spolia *z* de nobis feres?
Hac dextra Achilli victimam reddam suam:
Quam si negas retineſque, *a* majorem dabo,
Dignamque quam det Pyrrhus. & nimium diu
Acæde nostra regia ceſſat manus, (nego
b Paremque poscit Priamus. AG. haud equidem
Hoc esse Pyrrhi *c* maximum in bello decus,
Sævo peremptus ense quod Priamus jacet,
d Supplex paternus. PY. *e* supplices nostri patris,
Hosteſque eosdem novimus *f* Priamus tamen
Præsens rogavit: tu, gravi pavidus metu
Nec ad rogandum fortis, Ajaci preces
Ithacoq; mandas, clusus, atq; hostem tremens
AG. *g* At non timebat tunc tuus, fateor, parens;
Interque cædes Græciæ, atque *h* ustas rates,
Segnis jacebat belli & armorum immemor;

i Raptæ Helenæ *vindicta.*
k Noctis, *qua capta est Troja,* *licentia.*
l Victor.
m Cruore semel *tincti.*
n Insana, reponi *nesciens.*
o Et plusquam *satis.*
p Nisi prohibeā.
q Vid. Theb. 172. & Hippol. *v. ult.*
r Herc. Fu. 908.
s Theb. 172. & Tro. 374.
t Quem jubes co- *li innocentis re-* *giæ virginis mor-* *te.*
u O in secundis *elate, in adversis* *dejecte, ἴσχον* *κραδίλιν ἐλά-* *φσιο.*
x Dux ducum, *Imperator Gra-* *corum.*
y Ut olim Chry- *seidos & Cassan-* *dræ, ita nunc Po-* *lyxenæ?*
z De nostra fa- *milia, vivo patri* *eripiens Briseida,* *mortui inferiis* *Polyxenam ne-* *gas.*

a Teipsum sc. b Regem mortis sociam poscit Priamus manu mea interfectus c Ironice. d Cui supplici filii Hectoris cadaver redempturo pepercit pater tuus. e Supplici illi pepercit pater, hostem ego interfeci. f Et tamen Priamus te animosior, venit ipse Achillem coram deprecaturus; tu non sustinens patris mei iraticonspectum, Ajacem & Ulyssem cum muneribus & precibus missis ipse in tentoriis latens. g Sceptice. h Hectore & Trojanis faces in classem inferentibus.

i *Iliad.* 1.
k *Et tamen idem Hector, qui tua arma sprevit, illius lyram timuit non ausus naves Thessalas aggredi.*
l *Nec sane erat cur timeretur, cum ausus fuerit Priamus hostis huc venire.*
m *Vitam dare, parcere regi. at Priamo pater.*
* *Al. alti.*
n *Vita extreme misera mors potior & malum minus.*
o *Ironice.*
p *Ubi olim hæc mens quando filiam tuam virginem immolastis?*
q *Me quidem Utilitas populi, fraterque, datumque Imperium movit, pensarem ut sanguine laudem.*
r *Clementia quidem victoris,*

i Levi canoram verberans plectro chelym.
k PYR. Tuno magnus Hector, arma contemnens tua,
Cantus Achillis timuit: & tanto in metu
Navalibus pax alta Thessalicis fuit. (libus, 325
A G. l Nempe iisdem in istis Thessalicis navaPax alta rursus Hectoris patri fuit.
PYR. m Est regis, * aliisspiritum regi dare.
A G. Cur dextra regi spiritum eripuit tua?
P Y R. n *Mortem misericors sæpe pro vita dabit.* 330
A G. At nunc o misericors virgines busto petis.
PYR. p Jamne immolari virgines credis nefas?
AG. q *Præferre patriam liberis regem decet.*
PYR. r Lex nulla capto parcit, aut pœnam impe-
A G. *Quod non vetat lex, hoc vetat fieri pudor.* (dit. 335
PYR. *Quodcunque libuit facere victori, licet.*
A G. *Minimum decet libere, cui multum licet.*
PYR. His ista jactas, quos decem annorum gravi
Regno subactos Pyrrhus s exsolvit jugo?
A G. t Hos Scyros animos? PYR. u scelere quæ 340
fratrum caret. (ris,
AG. x Inclusa fluctu. PYR. y nempe cognati maz Atrei & Thyestæ nobilem novi domum.
AG. Ex a virginis concepte furtivo stupro,
Et ex Achille nate, sed b nondum viro.
PYR. c Illo ex Achille, genere qui mundum suo 345
Sparsus per omnem, cœlitum regnum tenet,
Thetide æquor, umbras Æaco, cœlum Jove.
AG. Illo ex Achille, qui manu d Paridis jacet.
PYR. e Quem nec deorum cominus quisquam
petiit. (f malo
A G. Compescere equidem verba, & audacem 350
Poteram domare: sed meus g captis quoque
Scit parcere ensis. potius interpres deum

non lege servabantur à morte captivi ut servirent, unde Servo nomen I. C. quod Jos. Scaligero ab ἐρέω. aliis ab ἔριον lana, unde ἐριθὸς qui lanificium exercet, vel ab εἰρὸς servitus, quæ τὸ εἴρειν ςέρεσθαι. Eustath. f Sacramento in militiam præstito absolvit, Troja sc. capta, quæ fato capi non potuit sine uno ex Æacidarum genere. t Tantone tibi animos suppeditat tam ignobilis patria? u Quæ tamen non habet in reges scelestiores fratres, quemadmodum habuere Mycenæ Atreum & Thyestem. x Insula mari angustata. y In quo Thetis patris mei mater. z Prolepsis Ironica: atque hoc, ut multa alia hac scena desumuntur è jurgio Teucri & Agam. in Sophoclis Ajace. a Deidamiæ Lycomedis filiæ ab Achille virgineo habitu latitante constupratæ. b Impubere, improle, virginem mentio falso cultu & nomine Pyrrhæ. c Diis totius mundi affines. Thetides deæ æquoris filio, Æaci inferni judicis nepote, Jovis summi pronepote. d Emphasis. mollis, effœminati, imbellis Paridis. e Sed ab Apolline Paridi favente, idque animos & per insidias. neque enim deorum quisquam eum cominus petere ausus. f Supplicio vel in malum tuum. g Captivis, ut Polyxenæ, &c.

Calchas

Calchas vocetur. fata ſi poſcunt, dabo.
a Tu qui Pelaſgæ vincla ſolviſti ratí,
b Moraſque belli; arte qui reſeras polum;
c Cui viſcerum ſecreta, *d* cui mundi fragor,
e Et ſtella longa ſemitam flamma trahens
Dant ſigna fati; cujus *f* ingenii mihi
f Mercede conſtant ora, quid jubeat Deus
Effare, Calcha, noſque conſilio rege. (viam.
CA. Dant fata Danais, *g* quo ſolent pretio,
Mactanda virgo eſt *h* Theſſali buſto ducis;
Sed *i* quo jugari Theſſalæ cultu ſolent,
k Ionideſve, vel Mycenææ nurus,
Pyrrhus parenti * conjugem tradat ſuo,
Sic rite dabitur. non tamen noſtras tenet
Hæc una puppes cauſa. *l* nobilior tuo
Polyxena, cruore debetur cruor,
Quem fata quærunt: turre de ſumma cadat
Priami *m* nepos Hectoreus & letum oppetat;
Tum mille velis imple at claſſis freta.

a *Tu O Calcha cujus divinatione ſolvimus diu detenti in Aulide, & cujus interpretatione de novem paſſeculis cum matre à ſerpente voratis perulimus moras decennalis belli.*
b *Interpres divûm, qui numina Phœbi, &c. id eſt, qui ex ſiderum poſitione futura concipis; potes & augurum includere*

c Qui per exiſpicium de terræ motum vult: Delrius, ego tonitru. namque & hoc ad aruſpices pertinere nemo non novit. d Cometen longe crinitum, vel ſtellam eidentem, vide Theb. 431. deorum placita divinaris. f Filia mea. ſup. v. 161. & Chryſeide ſup. v 222. g Virg. cæa. h Sup. 178. i Quo ritu, ornatu, & cultu ſponſæ in Theſſalia ad maritos duci ſolent. k Mulieres ex Ionia, à duce Ionia qui coloniam deduxit, dicta. vel Argive, ut Inachides ab Inacho, ſic Ioniles ab Io. * Polyxenam. l Proles maſcula, Hectorea. m Aſtyanax, vero nomine Scamandrius, aliis Neſus.

CHORUS.

Chorus è mulieribus Trojanis tam mente quam corpore caſtis, quo Achillis animam apparuiſſe neget, ex Epicuri ſententia, qua nec Stoicorum multo ſanior, ſtulte & (ut ſemel de toto choro moneam) impie animam humanam cum corpore interire aſſerit.

VErum eſt? an timidos fabula decipit,
n Umbras corporibus vivere *o* conditis?
p Cum conjux oculis impoſuit manum,
Supremuſque dies *q* ſolibus obſtitit,
Et triſtes cineres *r* urna coercuit;
ſ Non prodeſt animam tradere funeri,
t Sed reſtat miſeris vivere longius?
An toti morimur? nullaque pars manet

n *animus.*
o *Sepultu.*
p *Voi conjux conjugis morientis clauſit oculos, quod faciebant ſanguine proximi.*
q *Luci vitali, ne videant ſolem dieſque.* r *Quæ cineres combuſtorum capit.* ſ *Non eſt opus anima viventis animam placare mortui quæ (ut totus hic Chorus vult) nuſquam eſt. quum autem animas defunctorum ſanguine humano propitiari creditum eſſet, captivos primum in exequiis immolabant; poſtea gladiatorum paria inferiis ad tumulos exhibebant, ſpectaculo luctate rei atrocitatem adumbrantes. Theb. 172.* t *An reſtat vita poſt funus? quam quidem vitam, miſeriam duxerunt Stoici.*

u *Vbi anima (ex mente chori) ex aere ſeu elemen- torum ſubtiliſſi- ma parte concre- ta, redit in illa, unde oria ſit.*

x *Crematum rogo cadaver.*

y *Omnia in ter- ru, quas Sol vi det, quas mare fluxu aut re- fluxu alluit, atas veloci pede cor ripit.*

z *Veloci, à Pe- gaſo equo alato,*

Meduſæ ſangui ne juxta πηγας, id eſt, fontes Oceani nato, qui & fontem elicuit Hippocrenem.

a 12. *Signa in Zodiaco. Thyeſt.* 838

b *Curſu rapido inſtar turbinis.*

c *Sol Thy.* 833.

d *Hippolyt* 411.

Noſtri u cum profugo ſpiritus halitu
Immiſſus nebulis ceſſit in aera,
Et nudum tetigit ſubdita fax x latus?
y Quidquid ſol oriens, quidquid & occidens
Novit; cœruleis Oceanus fretis
Quidquid vel veniens vel fugiens lavat,
Ætas z Pegaſeo corripiet gradu.
Quo a bis ſena volant a ſidera b turbine,
Quo curſu properat ſecula volvere
c Aſtrorum dominus, quo properat modo
Obliquis d Hecate currere flexibus;
Hoc omnes petimus fata: nec amplius,
e Juratos ſuperis qui tetigit lacus,
Uſquam eſt, ut calidis fumus ab ignibus
Vaneſcit ſpatium per breve ſordidus;
Ut nubes f gravidas, quas modo vidimus,
Arctoi Boreæ * diſſipat impetus;
Sic hic, g quo regimur, ſpiritus effluet.
Poſt mortem nihil eſt, ipſaque mors h *nihil,*
Velocis ſpatii meta noviſſima.
Spem ponant avidi, ſoliciti metum.
Quæris quo jaceas poſt obitum loco?
Quo non nata jacent.
k *Tempus non avidum devorat, & chaos.*
Mors l *individua eſt, noxia corpori,*
Nec parcens animæ. m *Tænara, &* n *aſpero*
Regnum ſub domino, limen & obſidens
Cuſtos o *non facili Cerberus oſtio,*
p *Rumores vacui, verbaque inania,*
Et par ſolicito fabula q *ſomnio.*

e Styga Herc. Fu. 711. id eſt, mortuus nunquam eſt. f Pluvia fœtas. * Al. diſſipit g Rector noſtri & moderator animus. h Vitæ enim privatio. i Non erimus poſt certum, ſicut nec fuimus ante vitam. Stoice & Epicurice. k Præfinito tempore in primam illam unitatem atque confuſam materiam redibunt omnia, unde & rurſum renaſcentur, & in quam recident viciſſim, atque hæc Stoicorum æternitas. l Non animæ magis parcens quam corpori. m Defenſus ab infero. Herc. Fu. § 86. n Di illacrymabili regnati inferi. o Non levi, vivis ingredi, umbris exire volentibus. p Ex eadem ſchola, Horatii fabulæ manes, quos eſſe Nec puteri credunt niſi qui nondum ære lavantur. q Quod dormientes terrifiat ut & inſaniſtiſos.

ACTUS TERTIUS.

ANDROMACHA. SENEX. ULYSSES.

Hectoris uxor viſo territa, filium in tumulo paterno abſcondit, quem ſagaciate ſua Ulyſſes latebris exutum ad mortem abducit.

Quid r mœſta Phrygiæ turba laceratis comas,
Miſeri me ſ tunſæ pectus effuſo genas

Fletu

Fletu rigaris? levia perpeſſæ ſumus,
r Si flenda patimur. Ilium vobis ſmodo,
Mihi cecidit olim, cum ferus curru incito
t Mea membra raperet, & u gravi gemeret ſono
Peliacus axis pondere Hectoreo tremens;
Tunc obruta atque everſa Troja x concidit.
y Torpens malis rigenſque ſine ſenſu feror.
Jam z erepta Danais conjugē ſequerer meum,
Niſi nic teneret. hic meos animos domat,
Morique prohibet. cogit hic aliquid Deos
Adhuc rogare. tempus ærumnæ addidit.
Hic mihi a malorum maximum fructū abſtulit,
Nihil timere. b proſperis rebus locus
Ereptus omnis; dira, qua veniant, habent.
Miſerrimum eſt timere, cum ſperes nihil.
SE. Quis te repens commovit afflictam metus?
AN. Exoritur aliquod majus è magno malum.
c Nondum ruentis Ilii fatum ſtetit.
SE. Et quas reperiet, d ut velit, clades Deus?
AN. Stygii profundi clauſtra & obſcuri ſpecus
Laxantur; &, ne deſit everſis metus,
e Hoſtes ab imo conditi tumulo exeunt.
Soliſne retro pervium eſt Danais iter? (gas
f Certe æqua mors eſt. turbat atq; agitat Phry
Communis iſte g terror. hic proprie meum
Exterret animum h noctis horrendæ ſopor.
SE. Quæ i viſa portent, effer in medium, metus.
AN. Partes fere nox k alma tranſierat l duas,
Clarumque m ſeptem verterant ſtellæ jugum;
n Ignota tandem venit afflictæ quies,
Breviſque feſſis ſomnus obrepſit genis;
(o Si ſomnus ille eſt mentis attonitæ ſtupor)
Cum ſubito noſtros Hector ante oculos ſtetit,
p Non qualis ultro bella in Argivos ferens,
q Graias petebat facibus Idæis rates;

r *Levium enim dolorum fletus eſt, ingentium ſtupor.*
s *Jam tandem captis.*
t *Mei Hectoris.*
u *Cum Achillis currus ter circum mœnia Trojæ raptaret Hectorem.*
x *Mihi ſonsidiſſe viſa eſt. ſupra ver.* 186.
y *Illis itaque damnis ſtupens, non ſentio urbis excidium, captivitatemque meam.*
z *Morte mihi ulro illata aſſererem me in libertatem niſi hic filiolus meus retineret me in vivis.*
a *Mentis ſecuritatem, nihil ſetimere.*
b *Quoniam itaque adempta meliori ſortis ſpe, non ſunt quibus*

meæreſervem ad ſecunda, obdureſcat animus in adverſis, nec pejora timeat. c Nondum attigit ἀκμὴν, etiam aliquid ultra eſt. d Si modo velit, dic velle. e Indignanter, pro Hoſtis, id eſt, Achillis umbra Polyxenam ſibi inferias darspetens, ut ſup. act. 2. f Cum vero aqua ſit mors, non video, quo minus pateat idem Trojanis ab inferis iter; & certe patet, namque (ut ſeq.) mihi apparuit Hector. g Ab Achillis umbris injectus de Polyxena. h ἐνυπνίε ὄψις, ſomnium; ſeu potius ὕπαρ. quod ex narratione & eventu patet. i φάντασμα, ὅραμα vel χρηματισμὸς, eſt enim de futuris, ede tua viſa quæ portent hos metus. k Ita ſtar cibi enim alt. ſaginarque ſomnus. l Græci in tres ſtationes ſeu vigilias noctem diſtribuebant, Romani in quatuor; arguit autem veritatem ſomnii à tempore, vide ſup. v. 166. m Herc. Fu. 129. Parrhaſis obliquos Helice cum verteret axes. n Miſeræ mihi inſolita. o Niſi ſtupor ille mentis attonitæ, ſit deformandus potius quam ſomnus, per quem mihi apparuit hoc viſum. p Non qualis rediit exuvias induitus Achilis, Vel Dardanium Phrygios jaculatus puppibus ignes. q Græcę claſſi flammas inferens Trojanas.

Nec cæde vasta, qualis in Danaos furens
Vera ex r Achille spolia r simulato tulit.
ſ Non ille vultu flammeum intendens jubar,
Sed feſſus ac dejectus, & fletu gravis,
Similiſque t noſtro, ſqualida obrectus coma.
Juvat u tamen vidiſſe tum quaſſans caput,
D pelle ſomnos, inquit, & natum eripe,
O fida conjux. lateat. hæc una eſt ſalus.
Omitte fletus. Troja quod cecidit, gemis?
x Utinam jaceret tota! feſtina, amove
Quocunque noſtræ parvulam ſtirpem domus.
Mihi gelidus horror ac tremor ſomnũ excurit;
Oculoſque nunc huc pavida nunc illuc ferens,
Oblita nati, miſera quæſivi Hectorem.
y Fallax per ipſos umbra complexus abit.
O nate, magni certa progenies patris,
z Spes una Phrygibus; unica afflictæ domus,
Veteriſque ſoboles ſanguinis nimium inclyti,
Nimiumque patri ſimilis: a hos vultus meus
Habebat Hector; talis inceſſu fuit.
Habituque talis. ſic tulit fortes manus;
Sic celſus humeris, fronte ſic torva minax,
Cervice fuſam diſſipans lata comam.
O nate, b ſero Phrygibus, ac matri c cito,
Eritne tempus illud, ac felix dies,
Quo Troïci defenſor & vindex ſoli,
Recidiva ponas Pergama, & ſparſos fuga
Cives reducas? nomen & patriæ ſuum,
Phrygibuſque reddas? d Sed mei fati immemor,
Tam magna timeo vota. quod captis ſat eſt,
Vivamus. heu me! quis locus fidus meo
Erit timori? quave te ſede occulam?
Arx illa pollens opibus & muris e deûm,
Gentes per omnes clara, & f invidiæ capax,
Nunc pulvis altus. ſtrata ſunt flamma omnia.
Supereſtque vaſta ex urbe ne tantum quidem
Quo lateat infans. quem locum g fraudi legam?
Eſt tumulus ingens conjugi caro ſacer,
h Verendus hoſti; i mole quem immenſa paren,

r *Patroclo Achillis armis induto & ab Hectore exuto. Achilli vera & ſimulato.*
ſ *Non ille vultus rubicundus ſeu auguſtus & Majeſtate plenus vel oculi ſplendore micantes, quos Ion Chius Herculi, Homerus Achilli tribuit.*
t *Vultui*
u *Etiam ſic, de formem, ſqualidum.*
x *Utinam ejus ruinæ modo poſito tandem & periodo non ulterius cades graſſetur.*
y *Et fruſtra comprenſa manus effugit imago.*
z *Uſque ad invidiam & timorem hoſtium, ne ſuperſtes patris & patriæ excidium ulciſcaris.*
a *Sic oculos, ſic ille manus, ſic ora movebat.*
b *In ſubſidium & defenſionem patriæ.* c *Mihi enim curæ & ſoliciti timoris cauſa ex ſup. v. 419.* d *Sed ſortis meæ ſomniique immemor nimis felicis vota exopto. alii leg. Memor.* e *Neptuni & Apollinis, qui conducti à Laomedonte ſeu Ilo potius, mœnibus cinxere Ilium; ſed & Æaco laboris pars demandata, ne πύργοι διότρυτοι forent inexpugnabiles.* f *Namq; ſumma petit livor.* g *Dolo, ſed non malo. latebris ad filium occulendum. inf. v. 499.* h *Cui & hoſtis abſtinet.* i *Quem Priamus in mœrorem, luctuſque ut evenit, ſuos, nequaquam avarus ſplendidum ſtruxerat.*

Opi-

Opibusque magnis struxit, in luctus suos
Rex non avarus. optime credam patri.
Sudor per artus frigidus totos cadit.
k Omen tremisco misera feralis loci.
SE. Hæc causa multos una ab interitu arcuit,
Credi perisse. l vix spei quidquam est super:
Grave pondus illum, magna nobilitas, premit.
AN. Ne prodat aliquis. SE. amove testes doli.
AN. Si quæ ret hostis? SE. urbe in eversa m perit.
AN. n Quid proderit latuisse redituro in manus?
SE. Victor feroces impetus primos habet. (quit?
AN. Quid? quod latere sine metu magno ne-
SE. Miser o occupet præsidia, securus p legati
AN. Quis te locus, quæ regio seducta, invia
Tuto reponet? quis feret trepidis opem?
Quis proteget? qui semper, etiam nunc tuos,
Hector, tuere; conjugis furtum piæ
Serva, & fideli cinere victurum excipe.
Succede tumulo, nate. quid retro fugis,
Turpesq; latebras spernis? agnosco q indolem.
Pudet timere. spiritus magnos fuge,
Animosque r veteres; sume quos casus dedit.
En intuere, turba s quæ simus super,
t Tumulus, u puer, x captiva, cedendū est malis.
Sanctas parentis conditi sedes, age,
Aude subire fata si miseros juvant.
Habes salutem. fata si vitam negant, (gunt.
Habes sepulchrum. SE. claustra commissum te-
Quem ne tuus producat in medium timor,
P. occul hinc recede, teque diversam amove.
AN. *Levius solet timere, qui propius timet.*
Sed, si placet, referamus hinc alio pedem.
SE. Cohibe parumper ora, questusq; opprime
Gressus nefandos y dux z. Cephalenum admo
AN. Dehisce tellus, tuque conjux ultimo (vet.
Specu revulsam scinde tellurem Stygis.
Simu profundo conde depositum meum:
Adest Ulysses; & quidem a dubio gradu
Vultuque; nectit pectore astus callidos.
ULY. Duræ minister sortis, hoc primum peto,
b Ut ore quamvis verba dicantur meo,

k *Vereor ne infausto sepulchri omine mortem illi prædixerim.*
l *Anastrophe, quicquam super est. Raphelengius & Delrius alias disponunt personam. vix spei quidquam est super. Grav. p. il. m. no premit.*
m *Dic periisse.*
n *Quid proderit ad tempus latuisse, si postmodum in manus hostium sit venturus?*
o *Obvia quæque & qua occurrerint præsidia capessat, arripiat.*
p *Eligat.*
q *Fortitudinem velut à patre hæreditarium, quæ formidare & formidabilia effugere nescit.*
r *Prioris fortunæ.*
s *Quæ supersimus.*
t *Paternus.*
u *Tu.*
x *Ego.*
y *Ulysses.*

z *Pro Cephalenes insulæ Ionis maris qui Ulyssem secuti sunt ad Trojam.* Αὐτὰρ ὁ δυσσάμενος ἦγε κεφαλλῆνας μεγαθύμους. a *Cunctabundo, ancipiti, irresoluto, & retrogrado.* ὧδε μετατρωπῶ ἴχνι' ὀπίσσω. b *Talthybius in Troad. Euripid.* μή με συλήσῃς ἐχθρὸν ἱκὼν δόλῳ ἀγγέλλοντι κακὰ Πελοπιάδαις τ' ἀγέλαις τε. *Solenne vero est malinunciis ministris mandatum præfatione mollientes, cujusmodi à se averterent in alios rejectam.*

Non esse credas nostra. Graiorum omnium
Procerumq; vox est, petere quæ seras domos
Hectorea soboles prohibet; hanc fata expetunt.
Solicita Danaos pacis incertæ fides
Semper tenebit, semper *d* à tergo timor.
d Respicere coget; arma nec poni sinet,
Dum Phrygibus animos *e* natus eversis dabit.
Andromacha. AN. vester augur hoc Calchas canit?
VLIX. Et si taceret augur hæc Calchas, tamen
f Dicebat Hector, cujus & stirpem horreo.
Generosa g *in ortus semina exurgunt* g *suos.*
Sic *h* ille magni parvus armenti comes,
h Primisque nondum cornibus findens cutem,
Cervice subito celsus, & fronte arduus,
Gregem *i* paternum ducit, ac pecori imperat.
Quæ tenera cæso virgo de trunco stetit,
Par ipsa *k* matri tempore exiguo subit,
Umbrasque terris reddit, & cœlo nemus.
Sic *l* male relictus igne de magno cinis
Vires resumit. m *est quidem injustus dolor*
Rerum æstimator; si tamen tecum exigas,
Veniam dabis, quod *n* bella post hyemes decem
Totidemque messes jam senex miles timet,
Aliasque clades rursus, ac *o* nunquam bene
Trojam jacentem. magna res Danaos movet,
p Futurus Hector. libera nos hoc metu.
Hæc una naves causa *q* deductas *r* tenet;
Hæc classis hæret, neve crudelem putes,
Quod *s* sorte jussus *t* Hectoris natum petam,
Petissem *u* Orestem. patere *x* quod victor tuli.
AN. Utinam quidem esses nate, materna in manu,
Nossemque quis te casus ereptum mihi
Teneret, aut quæ regio. *y* non hostilibus
Confossa telis pectus, aut vinclis manus
Secantibus præstricta, non aeri latus
Utrumque flamma cincta, maternam fidem
Unquam exuissem. nate, quis te nunc locus,
Fortuna quæ possedit? errore avio
Vagus arva lustras? vastus an patriæ *z* vapor

c Sero revisendus.
d Ne sequatur ultor.
e Tuus O Andromacha.
f Rebus clare gestis præeundo. forte verbis.
g Ut parentes suos referant,
h Vitulus nondum rupta fronte, qui vexat nascenti robora carnis.
i Quem taurus pater duxerat.
k Arbori è qua hic surculus seu plama fuit avulsa. aut excisa.
l Incaute, ut solet à ventis admenta resumere, quæque Parva subinducta latuit
scintilla favilla. Crescere & in veteres agitata resurgere vires.
m Dolor est injustus æstim. rerum.
n Nova, alia.
o. Gruterus leg. Totidemque menses.
o Non funditus & radicitus e-
versum superstite Astyanacte in novi belli semina, ut quondam Priami.
p Filius tuus futurus alius Hector. *q E littore, & ad navigandum paratas.* *r Moratur.* *s Sorte huic ministerio delegatus supra v. 522. vel dicta per carmina sorte, id est, oraculo à Ismenia effato sup 366. Od. 29.*
t Hostis mihi. *u Etiam Agamemnonis imperatoris nostri filium* x *Quod Agamemnon in filia Iphigenia sup. 161.* *y Nullum me genus cruciatus. cogeret ut filium prodere-*
m. z. *Incendio mixtus fumus.*

Cor-

Corripuit artus? ſævus an victor tuo
a Luſit cruore? nunquid immanis feræ
Morſu peremptus paſcis b Idæas aves?
ULY. Simulata remove verba, non facile eſt tibi
Decipere c Ulyſſem, vicimus d matrum dolos,
Etiam e Dearum: caſſa conſilia amove.
Ubi natus eſt? AN. f ubi Hector? ubi cuncti Phryges?
Ubi Priamus? unum quæris, ego quæro omnia.
ULY. Coacta dices, ſponte quod fari abnuis.
AN. g *Tuta eſt, perire quæ poteſt, debet, cupit.*
ULY. *Magnifica verba mors prope admota excutit.*
AN. Si vis, Ulyſſe, cogere Andromachæ metu,
Vitam minare; nam mori votum eſt mihi.
ULY. Verberibus, igni, morte, cruciatu, eloqui
Quodcunque celas, adiget invitam dolor,
Et pectore imo condita arcana eruet.
Neceſſitas plus poſſe quam pietas ſolet.
h *Stultæ eſti fides, celare quod prodas ſtatim.*
AN. Propone flammas, vulnera, & diras mali
Doloris artes, & famem, & ſævam ſitim,
Variaſque peſtes undique, & ferrum inditum
Viſceribus uſtis, carceris cæci luem,
Et quidquid audet victor iratus, tumens.
ULY. *k* Animoſa nullos mater admittis metus.
l Hic ipſe, quo nunc contumax perſtas, amor,
Conſulere parvis liberis Danaos monet.
Poſt armatam *m* longinqua poſt annos decem,
Minus timerem quos *n* facit Calchas metus,
Si mihi timerem. bella *o* Telemacho *n* paras.
AN. Invita Ulyſſi gaudium ac Danais dabo?
Dandum eſt, *p* fatere, quos premis luctus, dolor.
Gaudete Atridæ; tuque lætifica, ut ſoles,
Refer Pelaſgis, Hectoris proles obit.
ULY. Et eſſe verũ hoc qua probas Danais fide?
AN. *q* Ita quod minari maximum victor poteſt,
Contingat, & me fata maturo exitu
Facilique ſolvant, ac *r* meo condant ſolo,
Et patria tellus Hectorem *l* leviter premat;
q Ut luce caret, ut *q* inter extinctos jacet,

a *Per ludibrium te tantulum interfecit.*
b *Trojanas, vel in monte Ida.*
c *Emphatice, qui aſtutus, πολυμήτης, πολυλομήτης.*
d *Clytemneſtra, cum peterem Iphigeniam.*
ſup. v. 161. & Thetidos, cum Achillem explorarem ſup. v. 211.
e *Indignanter, pro Dea, id eſt, Thetidos. quamvis enim & Palladis ſimulachrum ſuſtulerit, nihil tamen hoc admatrum dolos,*
f *Quaſi vero difficile ſit puerum perire, cum Hector, Phryges omnes, Priamus perierint.*
g *Quæ poteſt, debet, cupitque mori, ſecura eſt.*
h *Plerique libri verſum hunc non agnoſcunt.*
i *Silentium.*
k *Alii alias diſponunt, & hunc verſum Andromachæ tribuentes, legunt, Animoſa nullos mater admittit metus. V. L.*
l *Amoris iſte affectus, quo tam pertinaciter filio tuo proſpicis, & nos monet noſtris æque conſulere.*
m *Procul à patria.*
n *Vaticinatur.*
o *Filio meo, ſi ſuperſit Aſtyanax in ultionem.*
p *Fatere, O dolor luctus quos premis.*
q *Et ipſum ſophiſtam Ulyſſem pene capit æquivoci juramenti fallacia, dum jurat mater filium (in tumulo abditum.) luce carere & inter extinctos jacere.*
r *Patrio ſolo, nec abducar captiva.* [*Vide ultimum ver. Hippolyt.*

Da-

u *Exequias, justa debita mortuis.*
x *Omen mortis immaturæ duræque & malorum quibus se jurejurando devovet.*
y *Interrogative hoc, vel Ironice.*
z *Omnes Ulyssis artes, technas, astus.*
a *Hæc secum, mulieris gestus advertens.*
b *His Andromachan subdole affatur.*
c *Consolari, alloquio curæ partē levare decet. παραμυθεῖσθαι.*
d *Al. Deliquit. P. Scriverius leg. Meliquit, & hæc quibusdam in lib. continuantur Ulyssi tacite & callide mulieris affectus observanti.*
e *Per timorem.*
f *Comites seu famulos alloquitur.*
g *Fingit puerum inventum ab aliquo è suis abduci a tergo Andromachæ, quod illa timens respicit*

Datusque tumulo u debita exanimis tulit.
ULY. Expleta fata stirpe sublata Hectoris,
Solidamque pacem lætus ad Danaos feram.
Quid agis, Ulysse? Danaidæ credent tibi?
Tu cui? parenti. fingit an quidnam parens,
Nec abominandæ mortis x auspicium pavet?
y Auspicia metuunt, qui nihil majus timent.
Fidem alligavit jurejurando suam.
Si pejerat, timere quid gravius potest?
Nunc advoca astus, anime; nunc fraudes, dolos,
Et z totum Ulyssem. *veritas nunquam latet.*
a Scrutare matrem. mœret, illacrymat, gemit,
Et hunc & illuc anxios gressus refert,
Missasque voces aure solicita excipit.
Magis hæc timet quā mœret. ingenio est opus.
b Alios parentes c alloqui in luctu decet;
Tibi gratulandum est, misera, quod nato careas,
Quem mors manebat sæva, præcipitem datum
E turre. lapsis sola quæ muris manet. (labi
AN. d Reliquit animus, membra quatiuntur,
Torpetque vinctus frigido sanguis gelu.
ULY. En tremuit. e hac, hac parte quærenda est
Matrem timor deserit. iterabo metum. (mihi.
f Ite, ite, celeres, fraude materna abditum
Hostem Pelasgi nominis, pestem ultimam,
Ubicunque latitat, erutam in medium date.
g Bene est. tenetur, perge, festina, attrahe.
Quid respicis, trepidasque? jam certe perit.
AN. h Utinam timerem! solitus ex longo est me-
Dediscit animus sero quod didicit diu. (tus.
ULY. i Lustrale quoniam k debitum muris puer
Sacrum antecessit, nec potest vatem sequi
l Meliore fato raptus; hoc Calchas ait
Modo piari posse redituras rates,
Si placet undas Hectoris sparsi cinis,
Ac tumulus imo totus æquetur solo.
Nunc ille quoniam debitam effugit necem,
Erit admovenda m sedibus sacris manus.
AN. n Quid agimus? animum distrahit geminus
Hinc natus, illinc conjugis chari cinis. (timor;

605 610 615 620 625 630 635 640

trepide, unde illam filium oculisse conjicit. h *Excusat metum à metu disturvno profectum, non à justa causa, inquiens, utinam mihi viveret filius esset que veri timoris causa!* i *Ut mulierem penitus excutiat, metum illi adauget, fingitque jubere Calchantem undas Hectoris cineribus placare si minus inveniatur puer* k *De turre dejiciendum.* l *Melior e, quam ut de turre præcipitaretur.* m *Sepulchro Hectoris. Sepulchra autem violare nefas, omnibusque nationum ritibus & legibus cautum.* n *Hæc secum.*

Pars

Pars utra vincet? teſtor immites deos,
Deoſque veros, conjugis o manes mei,
Non aliud. Hector, in meo nato mihi
Placere, p quam te vivat, ut poſſit tuos
Referre vultus. q Prorutus tumulo cinis
Mergetur? oſſa fluctibus ſpargi ſinam
Diſjecta vaſtis? potius r hic mortem oppetat.
Poteris neſandæ deditum mater neci
Videre? poteris celſa per faſtigia
Miſſum rotari? potero? perpetiar, feram,
Dum non meus poſt fata victoris manu
Jactetur Hector. r hic ſuam pœnam poteſt
Sentire, at ſ illum fata jam in tuto locant.
Quid fluctuaris? ſtatue, quem pœnæ extrahas.
Ingrata, dubitas? Hector eſt illic tuus.
Erras, utrinque eſt Hector: hic t ſenſu potens,
Forſan futurus ultor extincti patris.
Utrique parci non poteſt, quidnam facis?
Serva è duobus, anime, quem Danai timent
ULY. Reſponſa peragam, funditus u buſta eruã.
AN. x Quæ vendidiſtis? ULY. pergam, & è ſummo aggere
Traham ſepulchra. AN. cœlitum appello fidem,
Fidemque Achillis; Pyrrhe, genitoris tui
x Munus tuere. ULY. tumulus hic campo ſtatim
Toto jacebit. AN. y fuerat hoc prorſus nefas
Danais inauſum. templa violaſtis, z Deos
Etiam faventes. buſta tranſierat furor.
Reſiſtam inermes offeram armatis manus.
Dabit ira vires. a qualis Argolicas ferox
Turmas Amazon ſtravit; aut qualis b Deo
Percuſſa c Mænas, d entheo ſylvas gradu
Armata thyrſo terret, atque e expers ſui
Vulnus dedit, nec ſenſit, in medios ruam,
Tumuloque cineris ſocia defenſo cadam.
ULY. Ceſſatis? & vos flebilis clamor movet,
Furorque caſſus fœminæ? juſſa ocyus
Peragite. AN. me, me ſternite heic ferro prius.
Repelle Avernum, rumpe fatorum moras,
f Molire terras, Hector, ut Ulyſſem domes.
Vel umbra ſatis eſt, g arma concuſſit manu:

o *Appoſitive, præcipuo autem honore veteres colebant deos Domeſticos & ſuorum lares.*
p *Quam quod te referat.*
q *Fluctuat metu dubia mulier, nec cogitat erui non poſſe cineres ſalvo filio in tumulo abſcondito.*
r *Aſtyanax.*
ſ *Hectorem.*
t *Vivus.*
u *Tumulum in quo cadaver uſtũ & cinefactum. proprie enim cadaveris crematio Buſtum dicitur ab antiquo Βυρο ἀπὸ τοῦ βύω, locus Uſtrina, operis extructio Sepulchrum, Inſcriptio Monumentum, ſtrues lignorum Rogus, Ignis inflammatus Pyra, apparatus mortuorum Funus.*
x *Corpus Hectoris mortui. Achilles, locum ſepulchro extruendo Graci vendiderunt.*
y *Hactenus à ſepulchris violandis abſtinuiſtis, cætera utut furioſi*
z *Ut Palladem.* a *Quales Threiciæ cum flumina Thermodontis Pulſant, & pictis bellantur Amazones armis, Seu circum Hippolyten, ſeu cum ſe Martia curru Panthæſilea refert, &c.*
b *Furore Bacchico percita* c *Agave. Theb. 17. & Oedip 616.* d *Afflatu numinis acto. Oed. 628.* e *Mente abalienata, animi impos.* f Ἄρηξον, ἴλθε, καὶ σπεῦδε φάνηθί μοι, Ἄλλος γὲ. *Eurip.* g *Vel in errorẽ terrorẽ fingit, vel per phantaſiã videtur cernere Hectorẽ.*

i *Vt quondam, naves Græcorum flammis petens.*
k *Filium abſconditum.*
l *Vel de turre præcipitatus, aut ubicunque, modo ne in patris ſepulchro.*
m *Verecundiæ veteres frontem aſſignabant, impudentiæ os, ſagacitati vel irriſioni naſum, judicio aurem, faſtui ſupercilium, virtuti & fidei dextram, miſericordiæ genua, quæ illius cui ſe ſupplices ingererent contingebant, ut & caput, ſen mentum, & dextram. velut τὸ ἡγεμονικὸν, τὸ πρακτικὸν, καὶ τὸ κινητικὸν, Symbola conſenſus, actionis & progreſſus ad præſtanda quæ petuntur.*
n *Par relaturæ illi qui ſuccurrit miſeris, lubrica fortuna memor. Lipſ. autem legit Miſera datur quodcunque fortuna, datur. q. d. animo vere liberali datur, non anxiganti & retributionem ſperante.*
o *Sic tu reviſas thorum. Hypallage.*
p *Penelopes caſtæ & reditum tuum expectantis.*
q *Pater tuus.*
r *Telemachus filius.*
s *Laertem.*

Iaculatur ignes. cernitis Danai Hectorem? 685
An ſola video? ULY. funditus cuncta erue.
AN. Quid agis? ruina, mater, & gnatum & virum
Proſternis una. forſitan Danaos prece
Placare poteris. a conditum elidet ſtatim
Immane buſti pondus. l intereat miſer, 690
Vbicunque potius, ne pater gnatum obruat,
Prematque patrem gnatus. m ad genua accido
Supplex, Vlyſſe: quamque nullius pedes
Novere dextram, pedibus admoveo tuis.
Miſerere matris, & preces placidus pias 695
Patienſque recipe; quoque te celſum altius
Superi levarunt, mitius lapſos preme.
M. ſero datur quodcunque, n *fortuna datur.*
o Sic te reviſat p conjugis ſanctæ torus,
Annoſque dum te recipit, extendat ſuos 700
q Laërta! ſic te r juvenis excipiat tuus,
Et vota vincens veſtra felici indole,
Ætate ſavum tranſcendat, ingenio patrem!
Miſerere matris, unicum afflictæ mihi
Solamen hic eſt. VLY. exhibe gnatum, & roga. 705

ANDROMACHA.

Evocat filium è tumulo mater, jubetque ſupplicem petere Vlyſſis gratiam.

HUc è latebris procede tuis,
Flebile matris furtum miſeræ.
t *Argivis de patre timendus, Aſtyanax. Auſon.*
Hic puer, t hic eſt terror, Ulyſſe,
Mille carinis. ſubmitte manus,
Dominique pedes ſupplice dextra 710
u *Priami.*
Stratus adora: nec turpe puta,
x *Memoria, vel indoles & virtus Hectoris.*
Quidquid miſeros fortuna jubet.
Pone ex animo reges atavos,
y *Geſtu te præbe, gere te u more captivi.*
Magnique ſenis jura per omnes
Inclyta terras: excidat x Hector. 715
z *Si forte non intelligis malum tuum & mortem paratam.*
Gere captivum; poſitoque genu,
Si tua nondum funera ſentis,
Matris fletus imitare tuæ.

Vidit

Vidit *a* pueri regis lacrymas
Et Troja prior, parvusque minas
Trucis *b* Alcidæ flexit Priamus.
Ille, ille ferox, cujus vastis
Viribus omnes cessere *c* terræ;
Qui perfracto limine Ditis
Cæcum retro patefecit iter,
d Hostis parvi victus lacrymis,
Suscipe, dixit, rector *e* habenas,
Patrioque sede celsus solio,
Sed sceptra fide *f* meliore tene.
Profuit illo victore capi.
Discite mites Herculis iras.
g An sola placent Herculis arma?
Jacet ante pedes non minor *h* illo
Supplice *i* supplex, vitamque petit.
Regnum Trojæ, quocumque volet,
Fortuna ferat.

a *Priami tum pueri futuri regis sup.* 129.
b *Herc. Fu* 356.
c *Monstra domita.*
d *Priami.*
e *Gubernacula, imperium.*
f *Quam pater Laomedon, qui perfide primum Deos urbis munitores promissa mercede, mox Herculem equin propter liberatam à monstro marino Hesionem pactis fraudavit. sup. ver.* 131.
g *An Hercul, sagittæ in expugnanda Troja solæ placent vobis? annon & mores, misericordia & clementia?* h *Priamo.* i *Astyanax.*

ULYSSES. ANDROMACHA. ASTYANAX.

Precibus minas & diras miscet Andromache, Ulyssem orans nec exorans.

MAtris quidem me mœror attonitæ movet
Magis Pelasgæ me tamen matres movent,
Quarum iste magnos crescit in luctus puer.
AN. *k* An has ruinas urbis in cinerem datas
l Hic excitabit? hæc manus Trojam erigent?
Nullas habet spes Troja, si *m* tales habet.
n Non sic jacemus Troes, ut cuiquam metus
Possimus esse. spiritus *o* genitor facit?
Sed nempe tractus *o* ipse *p* post Trojam pater
Posuisset animos, magna quos frangunt mala.
Si pœna petitur, quæ peti gravior potest?
q Famulare collo nobili subeat *q* jugum:
Servire liceat aliquis hoc *r* regi negat?
ULY. Non hoc Ulysses, sed negat *s* Calchas tibi
AN. *t* O machinator fraudis, ô scelerum artifex,
Virtute cujus bellica nemo occidit,
Dolis & astu maleficæ mentis jacent
Etiam *u* Pelasgi; *x* vatem & insontes deos

k *Emphatice, ut sup. v.* 474.
l *Infans, puellus* Τεῦτα ποτὲ Ἕκτορον ὀρσοθύρειν, &c. *Eurip.*
m *Tam macras, lentas, exiles.*
n *Imo tam funditus deleti, ut non amplius timendi simus.*
o *Hector.*
p *Circa mœnia Trojæ Achillis bigis raptus, vel ad naves & ter circum Patrocli tumulum raptatus.* q *Servitutis onus.* r *Regia stirpe edito, regni haredi,* ἀγαναξίῳ.
s *Deorum oraculum, cujus interpres Calchas.* t *Deplorata salutis spe se ad convitia in vindictam convertit.* u *Iphigenia sup. v.* 567. *Palamedes falsa proditionis accusatione oppressus, & Ajax in contentione de armis Achillis victus.* x *Calchanta & deos hoc non jubentes.*

Præ-

a *Qui noctu solum expeditiones seu furta petimus exercet, ut in rapiendo Palladio & Rhesi tentoriis deprehendendis. sup. v. 38.*

b *Sine Diomede comite.*

c *Retrahit in navem*, Wayeth anchor.

d *Et misericordiam profitetur Sophocles ille Ulysses, ἐπωκτίσω δὲ τὸν δύσηνον ἡμᾶς πρὸς οἴκτῳ δυσμόρῳ.*

e *Expletur lacrymis, egeriturque dolor.*

f *Fortitudinem patris, Priami ætatem mediam, id est, florentem opibus, regno, liberis; non optatam ejus senectutem, qua miserarum exemplum.*

g *Vi pater.*

Prætendis? hoc est pectoris facinus tui, a Nocturne miles, fortis in pueri necem, Jam b solus audes, aliquid, & a claro die. ULY. Virtus Ulyssis nota Danais est satis, Nimisque Phrygibus. non vacat vanis diem Conterere verbis: anchoras classis c legit. AN. Brevem morâ largire, dum officium parens Gnato supremum reddo, & amplexu ultimo Avidos dolores satio. ULY. d miserêri tui Utinam liceret! quod tamen solum licet, Tempus moramque dabimus, arbitrio tuo Implere lacrymis: e *fletus ærumnas levat.* AN. O dulce pignus! O decus lapsæ domus! Summumque Trojæ funus! O Danaum timor! Genitricis O spes vana! cui demens ego f Laudes parentis bellicas, annos avi Medios precabar? vota destituit deus. Iliaca non tu sceptra regali potens Gestabis aula; jura nec populis dabis, Victasque gentes sub tuum mittes jugum; g Non Graia cædes terga, non h Pyrrhû trahes; Non i arma tenera i parva tractabis manu; Sparsasque passim saltibus latis feras Audax sequeris; nec stato k lustri die l Solenne referens Troici m lustri l sacrum, Puer citatas nobilis turmas ages; Non inter aras n mobili velox pede, Revocante o flexo n concitos o cornu modos, p Barbarica q prisco templa saltatu coles. O morte dira tristius leti genus! Flebilius aliquid Hectoris magni nece (rent. r Muri videbunt. ULY. f rumpe jam fletus pa- *Magnus sibi ipse non facit finem dolor.* (ra est, AN. Lacrymis, Ulysse, parva, quâ petimus, mo-

h In filio, patrem tuum ultus. i Excercitationes & præludia belli a venationes sc. Trojanum agmen, saltationes. k Vide Herc. Fu. v. 840. l A nobilibus pueris equestribus & armatis peractum, quem describit Virgilius 5 Æneid. quæ Pyrrhica dicta est, vel Troja. m Lege Ludi aut festi, ut evitetur insuavis repetitio ejusdem vocis in versu præcedenti n. Choreas in Dyndimenis sacris, saltando ad Phrygium modum, qui cæteris quatuor concitatior. Æolius n. simplex & animi tempestates tranquillas; Doricus honestus & gravis, pudicitiæ largitor; Ionius seu Lydius varius, intellectum obtusis acuit; Lydius querulus m atem curis defatigatam reparat & oblectat; Phrygius vero religiosus & furoris pugnas excitat & votum furoris inflammat. o Curva tibia. ἐν αὐλοῖς Συρόδαπροὶ Ἰλιάπ μαντὸς ἱρείας φρύγι ν ἀείσατε νόμον. Barbara & horribili stridebat tibia cantu Catul. p Phrygia. q Phrygio. r Iliaci, Neptunia mœnia, muri Viderunt aliquid crue delius Hectoreo rapto. Anson. s Define, mitte.

Con-

Concede parvos ut mea *t* condam manu
Viventis oculos. occidit parvus quidem,
Sed jam timendus. Troja te expectat tua:
I, vade liber; *u* liberos Troas vide.
AS. Miserere mater. AN. quid meos retines si-
Manusque matris? cassa præsidia occupas.
Fremitu leonis qualis audito tener
Timidum juvencus applicat matri latus;
At ille sævus matre summota leo,
x Prædam minorem morsibus vastis premens
Frangit, vehitque: talis è nostro sinu
Te rapiet hostis. *y* oscula & fletus, puer,
z Laceroque crines excipe, & plenus *a* mei
Occurre patri; pauca maternæ tamen
Perfer querelæ verba: *b* Si manes habent
Curas priores, nec perit flammis amor;
Servire Graio pateris Andromachen jugo
Crudelis Hector? *c* lentus & segnis jaces?
Rediit Achilles. *d* sume nunc iterum comas,
Et sume lacrymas; quidquid è misero *e* viri
Funere relictum est; sume quæ reddas tuo
Oscula parenti: matris hanc solatio.
Relinque vestem. tumulus * hanc tetigit meus,
Manesque chari. quidquid heic *f* cineris latet,
Scrutabor ore. ULY. nullus est flendi modus.
Abripite propere classis Argolicæ *g* moram.

t Claudam.
quod proxime necessitudine conjuncti officium est.
u Apud inferos, qui bello mortem oppetierunt nec in servitutem redacti.
x Juvencum.
y Vivo filio sed morti destinato justa persolvit, respicit autem ad ritum ossa componendi, qui talis: primo bustum vino extinguebant, manes vocabant, lotis deinde manibus ossa legebant, lecta vino perfundebant & lacte, mox vento siccanda exponebant, siccata aromatibus & odoribus mista in urnam reponebant, reliquiis lacrymas superfundebant.
z Hippolyt. v. 1176.
a Spiritus mei ab osculis, lacrymarum, crinium.
b Si affectus maneant post rogos, nec cura nos ipsa in morte relinquant.
c Cur non & tua umbra rediit, ut Achillis? sup. 430.
d Modo v. 791.
e Mei Hectoris.
** Vestem, qua obvolutus in sepulchro à matre absconditus fuerat.*
f Cineres suorum, ne qua pars periret, labris & ore scrutati lambere solebant. Herc. Oet. 1341.
g Puerum in quo mora, ut sup. v. 550.

CHORUS.

Asportandæ Troades in varia Græciæ loca, prout sorte Achivis dispertitæ contigerant, in quamcunque tamen Græciæ partem abduci præoptant quam in Spartam, Mycenas, & Ithacam, Helenæ, Agamemnonis & Ulyssu patriam.

Quæ vocat sedes habitanda captas?
Thessali montes, & opaca *h* Tempe?
An viros tellus dare militares
Aptior *i* Phthiè? meliorque fœtu
Fortis armenti *k* lapidosa *k* Trachyn?

h Thessaliæ loca amœna.
i Thessaliæ pars, Achillis & Myrmidonum patria.
k Thessaliæ urbs & pars quæ τραχεῖα, id est, aspera sit, dicta.

l *Iasonis patria, qui ad vellus aureum petendum* m *vectus Argo, mare navibus pervium docuit.*

m Εὐρυπύλου πόλις *insula.*

n *Cretæ opp.*

o *Al. Iricca, Thessaliæ urbs.*

p *Thraciæ urbs, cui aliæ cognominites in Messenia, Macedonia, Eubœa, &c.*

q *Octa mons in finibus Thessaliæ, Herculis rogo celebris,*

r *Sup. v. 133.*

s *Elidis urbs.*

t *Ætoliæ urbs Meleagri patria, cujus pater Oeneus cum cæteris numinibus frugum honores sacrificaret omissa Diana, indignata Dea immisit aprum qui Ætoliam vastaret.*

u *Peloponnesi civitas maritima, Thesei patria.*

x Μαγνήτων δ' ἦρχε Πολυκτήτης τε Φόρμιός τε, Οἱ ῥα Πήλιον εἰνοσίφυλλον Ἠλιθάτην ἐνέμοντο πρόποθεν Πηλεΐωνος. *Non Protei, ut habetur in vulgatis.*

Aut l maris vasti domitrix l Iolcos? 820
Aut m Urbibus centum spacioſa Crete?
Parva n Gortyne, ſterilisque o Tricce?
An frequens ruſcis levibus p Methone,
Quæ ſub q OEtæis latebroſa ſylvis
Miſit infeſtos Troïæ ruinis 825
r Non ſemel arcus?
ſ Olenos tecti habitata raris?
Virginis t Pleuron inimica Divæ?
An maris lati ſinuoſa u Trœzen?
Pelion regnum x Prothoi ſuperbum, 830
*Tertius cœlo gradus? y hic recumbens
Montis exeſi ſpacioſus antro
z Jam trucis Chiron pueri magiſter,
Tinnulas plectro feriente chordas,
a Tunc quoque ingentes acuebat iras 835
An ferax b varii c lapidis d Caryſtos?
An premens littus maris inquieti
Semper e Euripo properante f Chalcis?
Quolibet vento faciles g Echinæ? 840
An carens nunquam * Gonoeſſa vento?
Quæque h formidant Boream h Eniſpæ?
Attica pendens i Peparethos ora?
An ſacris gaudens k tacitis l Eleuſis?
*Numquid Ajacis Salamina m veram? 845
Aut n fera notam o Calydona ſæva?
Quaſque perfundit ſubiturus æquor
Segnibus terras p Titareſſos undis,
Non Protei, ut habetur Beſſan & Scarphen? q Pylon an ſenilē?

• Pindo ſeu Olympo, & Oſſæ ſuperingeſtus à gigantib. s. vid. Herc. Fu. 970. y In Pelio. z Achillis, quem puerum inſtruxit centaurus Chiron medica, muſica, & equitandi arte. a Manet Homericam reſpicit. vel Achillis tum juvenis mares animos in Martia bella Veſtibus exabit. b Sunt qui meri causa ſubdi tropi dis, cum t men ambi pluries repetatur Dactylus in ſecunda Sapphici ſed., elicen is Tragicorum c Marmoris d Una è Cycladum inſulis. e Herc. Fu. 377. f Eubœæ urbs, ab Aul de Bœotiæ por u Euripo diviſa, g Echinæ. e i Echinades inſulæ ad oſtium Acheloi. * In Ætolia. h Ἀμφιλοχικὸν Εὐίσπου. i Legendum videtur *Perithœdos*, qui Atticæ ictus, vel aliquid ſimile. nam Peparethos è Cycladum numero eſt. k Cereris ſacr s non revelantis. Herc Fu. v. 301. & 844. l Hippolyt. 835. m Inſulam Atticam, Telamonis regna am; non illam à Teucro in Cypro conditam. & hic deeſſe aliquid videtur ad perficiendam conſtructionem, niſi referantur Accuſativi ad Miratur ſup. v. 850. * Sed quo caveatur conſtructioni Nominativi in Accuſativum tra ſumnis, Joſ. Scaliger inſerit duos verſus: Quove jactatæ pelago feremur Exules? ad quæ loca? quas ad urbes? atque illos in edit one ſua adoptat P. Scriverius. n Supra pro. ſup. v. 825. o Urbem Ætoliæ. p Titareſſus Theſſal. amnis qui Lucresparfluit, quorum urbes ſunt Beſſa & Scarphe. q Meſſeniæ Pylon antiquam, Nelei Nestoris arva,

Pharin?

r Pharia? an ſ Piſam Jovis, & t coronis
u Elida claram?
Quolibet triſtis miſeras procella
Mittat, & donet cũcunque terræ:
Dum x luem tantam Troïæ atq; Achivis
Quæ tulit, 1 Sparte procul abſit; abſit
Argos, & ſævi Pelopis Mycenæ;
2 Neritos parva brevior 3 Zacyntho,
Et nocens ſaxis Ithace 4 doloſis. (te,
y Quod manet fatum, dominuſque quis
Aut quibus terris, Hecube, videndam
Ducet? in cujus moriere regno?

r *Laconia urbem.* ſ *Thyeſt. v. 122.* t *Victorum præmiis in ludis Olympicis juxta Elidã urbem.* u *Vide Herc. Fu. 839.* x *Helenam.* 1 *Laconum urbs.* 2 *Mons Ithaca.* 3 *Inſula Ulyſſi regnata. nemoroſa Zacynthos, Dulychiumque Sameque & Neritos ardua ſaxis.* 4 *Latentibus ſub undis. vel Ithaca ſaxoſa & aſpera, nidus inter ſcopulos. Ulyſſis doloſi patria & regnum.* y *Converſus ad Hecubam Chorus hoc quærit.*

ACTUS QUARTUS.

HELENA. ANDROMACHA. HECUBA. POLYXENA muta perſona.

Ut manibus Achillis rite inferiæ peragantur, excogitata ratio eſt, qua ut veſte ita animo nuptiali affecta mactetur Polyxena. vid. ſup. v. 360. quæ partes dantur Helenæ ut Polyxenam lactet inani ſpe nuptiarum cum Pyrrho. quas illa primo ſimulat, mox Andromachæ jurgio excuſſa dolos fatetur, & rem aperte ſuadet.

QUicunque z hymen funeſtus, illætabilis,
Lamenta cædes, ſanguinẽ, gemitus habet.
Eſt a auſpice Helena b dignus. everſis quoque
Nocere cogor Phrygibus; ego Pyrrhi thoros
Narrare falſos jubeor; ego c cultus dare.
Habituſque Graios arte capietur mea,
Meaque fraude concidet d Paridis d ſoror.
Fraudetur. ipſi levius hoc equidem reor.
e *Optanda mors eſt, ſine metu mortis mori.*
Quid juſſa ceſſas agere? *ad autores redit Sceleris coacti culpa.* f Dardaniæ domus
Generoſa virgo, melior afflictos Deus
Reſpicere cœpit; teque felici parat
Dotare thalamo. tale conjugium tibi
Non ipſa ſoſpes Troja, non Priamus daret.

z *Thebaid. 262.* a *Veteres nihil non initiabantur ab augurio, in nuptiis itaque adhibiti auſpices.* b *Digna ſane pronuba quæ baſce funeſtas nuptias conciliaret; nam & ipſa bis rapta jura jugalia violaverat, Paridem ſecuta Menelaum deſtruxerat, Deiphobum prodiderat, Trojamque in prioris mariti gratiam* c *Sup. v. 360.* d *Polyxena.* e *Repentina & ſubita mors, quæ & Julio Cæſari optata contigit.* f *Duces Græcos qui mihi invita has partes mandarunt.* g *Converſa ad Polyxenam, hæc.*

a *Pyrrhus, cui campi Theſſ. patent lata regna, te in conjugium petit.*
b *Maris Dea, Neptuni conjux.*
c *Mater Achillis, Dea marina, Pelei uxor.*
d *Affines, nepotem, nurum, &c.*
e *Nuptiales.*
f *Peſcados, coſmeticæ, cinifloniis, commotriæ, an cellæ ornatrices, quæ pectitque comas & volvit in orbem.*
g *Ironice.*
h *Trojani & Græci.*
i *In qua Troja.*
k *In qua Græcia.*
l *Cum è muro Trojano proſpicerès duos maritos tuos monomachia de te certantes, ipſa cui q faveas incerta,*
legitimone Menelao an raptori Paridi
m *Ironice.*
n *Nuptiali, Thebaid. 263, & 507.*
o *Sarcaſtice.*
p *Planctu ſe & gemitu, ut ſeq.*

Nam te a Pelaſgæ maximum gentis decus
Ad ſancta lecti jura legitimi petit,
Cui regna campi lata Theſſalici jacent;
Te magna b Tethys, teque tot pelagi deæ,
Placidumque numen æquoris tumidi c Tethys
Suam vocabunt; te daram Pyrrho ſocer
Peleus d nurum vocabit, & Nereus d nurum.
Depone cultus ſquallidos e feſtos cape;
Dediſce captam; deprime horrentes comas,
Crinemque f docta pectere diſtingui manu.
Hic forſitan te caſus excelſo magis
Solio reponet. *profunt multùm capi.*
AN. Hoc deerat unum Phrygibus everſis malũ,
Gaudere? flagrant ſtrata paſſim Pergama.
O conjugale tempus! an quiſquam audeat
Negare? quiſquam dubius ad thalamos eat,
Quos Helena ſuadet? peſtis, exitium, lues
h Utriuſq; populi! cernis hos tumulos ducum?
Et nuda totis oſſa quæ paſſim jacent
Inhumata campis? hæc hymen ſparſit tuus,
Tibi fluxit i Aſiæ, fluxit k Europæ cruor;
l Cum dimicantes lenta proſpiceres viros,
Incerta voti. m perge, thalamos appara.
Tedis quid opus eſt? quidve n ſolenni face?
Quid igne? o thalamis Troja prælucet novis.
Celebrate Pyrrhi, Troades, connubia;
Celebrate p digne, planctus & gemitus ſonent.
HEL. Ratione quamvis careat, & flecti neget
Magnus dolor, ſocioſque nonnunquam ſui
Mœroris ipſos oderit; cauſam tamen
Poſſum tueri judice infeſto meam,
Graviora paſſa. r luget Andromacha Hectorẽ,
Et Hecuba Priamum: ſolus occulte Paris
Lugendus Helenæ eſt. ſ *durum & inviſum & grave eſt,*
Servitia ferre. patior hoc olim jugum
Annis decem captiva. ſ proſtratum Ilium eſt,
ſ Verſi penates. perdere eſt patriam grave,
Gravius t timere. vos u levat tanti mali
u Comitatus. x in me victus & victor furit.
Quam quiſque famulam traheret, incerto diu

q *Quam vos.* r *Vobis aperte luctum licet profiteri, mihi occulte lugendum eſt Paris.* ſ *Vobis.* t *Quod ego facio, deſerti à me mariti ultionem timens.* u *Vide Chorum ſequentem, ver.* 1009. x *Me Trojani & Græci deteſtantur.*

Caſſa

Casu pependit: me z. meus traxit statim
Sine sorte dominus. a causa bellorum fui,
Tantæque Teucris cladis. hoc verum puta,
Spartana puppis vestra si secuit freta:
Sin rapta Phrygiis præda remigibus fui,
Deditque donum judici victrix Dea;
Ignosce b Paridi. c judicem iratum mea
Habitura causa est: ista Menelaum manent
Arbitria. d nunc hanc luctibus paulum tuis,
Andromacha omissis flecte. vix lacrymas queo
Retinere. e AN. quantū est, Helena quod lacrymat, malum!
Cur lacrymat autem? fare, quos Ithacus dolos,
Quæ scelera nectat. utrum ab Idæis jugis
Jactanda virgo est? arcis an celsæ edito
Mittenda saxo? num per has vastum in mare
Volvenda rupes, latere quas scisso levat
Altum vadosos f Sigeon spectans sinus?
Dic, fare, quidquid subdolo vultu tegis.
Leviora mala sunt cuncta g quam Priami gener
Hecubæque Pyrrhus. fare, quam pœnam pares.
Exprome, & unum hoc deme nostris cladibus,
Falli. paratas perpeti mortem vides.
HEL. Utinam juberet me quoque h interpres
Abrumpere ensi lucis invisæ moras,
Vel Achillis ante busta furibunda manu
Occidere Pyrrhi, fata comitantem tua,
Polyxene miseranda; quam tradi sibi,
Cineremque Achilles ante mactari suum,
i Campo maritus ut sit i Elysio, juber.
AN. Vide, ut k animus ingens lætus audierit necem,
Cultus decoros regiæ vestis petit,
Et admoveri crinibus patitur manum.

z *Menelaus, prior maritus.*
a *Anthypophora. at dicetis me meruisse quæ fuerim causa belli & cladis Trojanæ; ego autem non fui causa, neque enim ultro secuta sum Paridem, sed ab eo rapta, & donata quidem illi à Venere. sup. v. 66.*
b *Qui datum sibi à Dea munus vindicavit jure suo.*
c *Quod vero meum peccatum spectat pœnamque, severum satis habebo judicem Menelaum, nempe lassum, & ratum.*
d *Polyxenam ad nuptias tu flecte, namque ego vix lacry. &c.*
e *Magnum certe aliquod imminet malum, quod Helenam malis*

indurata in lacrymas cogat. f Trojæ promontorium. g Quam ut Polyxenæ nubat patris sui interfectori. h Calchas. sup. 192. & v. 359. i Sede & domicilio beatarum animarum corpore exutarum. ἀπὸ τῆς λύσεως, id est, solutione. aliis ab ἀνύσιος, id est, profectione. quem campum sub terra locant nonnulli, in orbe Lunæ alii, alii in Sphæra quæ ἀπλάνης dicitur, in insulis fortunatis & Atlanticis alii, in Hispania Homerus, &c. Quum vero amœnitatem & gaudia Paradisi (cujus cognitionem ab Ægyptiis & literis sacris habuere) Philosophi & hos secuti poetæ ad Elysium unum transtulerint, cur non & nomen in idem ex אלישע id est, Deus nemus? k Polyxenæ, quæ muta inducitur persona, quasi virginem ingenuam deceat silentium. Quæ tamen apud Euripidem θανεῖν inquit καλὸν ξυν τύχαι κρείσσον' ἐκφυγεῖν.

Mortem putabat *a* illud, *b* hoc thalamos putat.
At misera luctu mater audito stupet.
Labefacta mens succubuit. assurge, alleva
Animum, & cadentem misera firma spiritum.
c Quam tenuis anima vinculo pendet levi! 955
d Minimum est, quod Hecubam facere felicem
Spirat; revixit: *e* prima mors miseros fugit. (potest.
Hec. Adhuc Achilles vivit in pœnas Phrygum?
Adhuc rebellat? O manum Paridis *f* levem!
Cinis ipse nostrum sanguinem ac tumulus sitit. 960
Modo *g* turba felix latera cingebat mea:
Lassabar in tot oscula, in totum gregem
Dividere *h* matrem. *i* sola nunc hæc est super.
Votum, comes, levamen, afflictæ quies;
Hæc totus Hecubæ fœtus, hac *k* sola vocor 965
Jam voce mater. *l* dura & infelix, age,
Elabere anima. denique hoc unum mihi
Remitte funus. irrigat fletus *m* genas,
Imberque victo subitus è vultu cadit.
Lætare, gaude, gnata, quam vellet *n* tuos 970
Cassandra *n* thalamos, vellet Andromache
n tuos! (mus,
An. Nos Hecuba, nos, nos, Hecuba; lugendæ su-
Quas mota classis huc & huc sparsas feret.
Hanc chara tellus sedibus patriis teget.
Hel. *o* Magis invidebis, si tuam sortem scias. 975
An. An aliqua pœnæ pars mea ignota est mihi?
Hel. *p* Versata dominos urna captivis dedit.
An. Cui famula tradar, edc; quæ dominũ voco?
Hel. Te sorte prima *q* Scyrius juvenis tulit.
An. Cassandra *r* felix! quam furor sorte eximit, 980
Phœbusque. Hel. *s* regum hanc maximus rector
tenet. (velit?
Hec. Estne aliquis, *t* Hecubam qui suam dici
Hel. Ithaco obtigistis *u* præda *x* nolenti *x* brevis.
Hec. Quis tam impotens ac dirus, & in quæ
Sortitor urnæ, *y* regibus reges dedit? (ferus 985
Quis tam sinister dividit captas deus?
Quis arbiter crudelis, & miseris gravis,

a *Pyrrho nubere.*
b *Occidi.*
c *Quam facile evolat senilis anima? Here, Fu.* 1108.
d *Facilis mors & unus quasi spiritus evolans Hecubam servitute ac miseriis liberare valet.*
e *Mors vero maxime fugit miseros.*
f *Quæ Achillem non in totum interfecerit, sup. v.* 346.
g *Liberorum sup v.* 32.
h *Affectus & officia materna.*
i *Supererat quidem Cassandra, alia Alexandra, sed non comes matris. Namque trahebatur passis Priameia virgo Crinibus à templo Cassandra adytisque Minervæ inf. ver.* 940. & 975.
k *Cassandra solius.*
l *Difficilia ad exeundum.*
m *Polyxena.* n *Mori, ut tu.* o *Invidendo felicitati illius, tuam dolebis.*
p *Sup. v.* 58. q *Pyrrhus Achillis filius ex Deidamia Lycomedis Scyri regis filia, sup. v.* 34. r *Propter divinationem & sacerdotium Phœbi sorte exempta* f *Agamemnon Cassandram extra sortem habet.* t *Quia vetulam, sup.* 68. u *Præda mala sors quam victor Ulysses Esse suam nollet.* x *Cito enim ab Ulysse dimissa ad Thracas fugit, ubi in canem conversa, id est, rabidis conviciis omnes impetens, lapidibus obruta est.* y *Nonnullis placet lectio, haud regibus reges.*

y Eligere dominos nescit? & sæva manu
Dat iniqua miseris fata? z quis matrē Hectoris
Armis Achillis miscet? ad Ulyssem vocor.
a Nunc vista, nunc captiva, nunc cunctis mihi
Obsessa videor cladibus. domini pudet,
Non servitutis. b Hectoris spolium feret,
Qui tulit Achillis? sterilis, & sævis fretis
Inclusa tellus, num capit tumulos meos?
Duc, duc, Ulysse. c nil moror; dominum sequor:
[Me mea sequantur fata. non pelago quies
Tranquilla veniat, sæviat ventis mare,
Et bella, & ignis, & mea, & Priami mala.
Dumque ista venient, interim hæc pœna f in loco est:
Sortem occupavi, præmium g eripuit mihi.]
Sed incitato Pyrrhus accurrit gradu,
Vultuque torvo, Pyrrhe, quid cessas? age
h Reclude ferro pectus, & Achillis tui
Conjunge soceros. perge i mactator senum;
Et k hic decet te sanguis: l abreptam trahe.
Maculate superos cæde funesta deos,
Maculate m manes. quid precer vobis? precor
His n digna factis æquora; hoc classi accidat
Tori Pelasgæ, ratibus hoc mille accidat,
o Meæ precabor cum vehar quidquid rati.*

y *Dignos eligere nescit, sed caca sorte indigne miscet.*
a *Ut eidē Ulyssi cui adjudicata sunt Achillis arma, contingat Hecuba, cujus rationem subjungit, v. 988. Hect. sp. &c.*
b *Postquam Ulyssi sorte contigerim.*
c *Me matrem Hectoris. spolium autem proprie vestis corpori detracta dicitur.*
d *Sequar tamen, ut & infortunia mea Ulyssem comitentur.*
e *Lege ex auctoritate Jos. Scaligeri, in lucro est.* namque misera omnia sævaque pro lucro deputabo, modo compatiatur Ulysses. f Legit idem Scal. Eripui. Ut sit ab athletis transtario, qui sæpe victori securo extra sortem præmium eripiebant. quid si legamus, sors occupavit? ac si diceret, Et hoc ante sortem optavi ut infausta comes adderer Ulyssi. Jam vero sors occupavit, præmiumque eripuit mihi. g Me ut nuper Priamum confice, conjungeque nos per mortem soceros in his funestis nuptiis patris tui. h Sup. 45 i Meus senilis hic cruor. k Polyxenam. l Inferos. vel Achillis umbram. m Sæva, tumida, infesta. n Sup. v. 992. * Atque hic quinque versus à versu 992. uncinulis inclusos, trajiciendos contendit. J. Scal. cui adstipulatur. P. Scriverius.

CHORUS.

Chorus occasione sumpta ab Helena dicto sup. v. 911. vos levat tanti mali comitatus, solatur se communi malo, quasi solamen miseris socios habuisse doloris; quod tamen solatium ipsis sortito disjunctis ablatum fore.

Dulce mœrenti populus dolentum,
Dulce lamentis resonare gentes.
Lenius luctus lacrymæque mordent,
Turba quas fletu simili frequentat.
Semper, ah semper dolor ipse magnus
a Gaudet in multos sua fata missi,

a *Gaudet sua mala in multos missi, communicari.*

Seque

a Sit nemo dives, & ipsi pauperes sibi non videbuntur miseri.

b Terram qui centum vertebat aratris. Virg. de Galeso. 7. Æneid.

c Unica, sola singula, μονόκαρπον ἀν ἀρ.

d Enaufragio enatans.

e Thyest. v. 576.

f Phrixus & Helle patrem Athamanta & novercam Ino fugientes, a ariete aurei velleris conscenso pontum transfretare aggressi sunt; quod ille quidem fecit, Helle vero subversa nomen ponto reliquit.

g Aries aureo vellere radians.

h Jacturam Helles.

i Contra, Deucalion & Pyrrha non conquerebantur malum late patens.

k Al. Et vir & uxor.

l Iste versus in plerisque lib. non habetur.

m Diluvium in Thessalia tempore Deucalionis, de quo Poetæ tanquam generali loquuntur.

n Nostrum, captivarum. vid. argumentum hujus Chori.

o Οἰδίαν ὅπου Σάλπηξ ἰκνεῖ δόσιν ἀρχαῖ Πρὸς ναῦς Ἀχαιῶν. Eurip. Troad.

p In altum è portu vectis terra recedere videtur.

Seque non solum patuisse pœnæ.
Ferre, quam sortem patiuntur omnes,
Nemo recusat.
a Nemo se credit miserum, licet sit.
Tolle felices, removeto multo
Divites auro, removeto b centum
Rura qui scindunt opulenta bubus;
Pauperi surgent animi jacentes.
Est miser nemo nisi comparatus.
Dulce in immensis posito ruinis
Neminem lætos habuisse vultus.
Ille deplorat, queriturque fatum,
Qui secans fluctum rate c singulari
d Nudus in portus cecidit petitos.
Æquior casum tulit & procellas,
Mille qui ponto pariter carinas
Obrui vidit, tabulaque littus
Naufraga spargi, mare cum coactis
Fluctibus e Corus prohibet reverti.
Questus est f Hellen cecidisse Phrixus;
Cum g gregis ductor radiante villo,
Aureo fratrem simul & sororem
Sustulit tergo, medioque h jactum
Fecit in ponto. i tenuit querelas
k Et vir, & Pyrrhe, mare cum viderent,
l Et nihil præter mare cum viderent,
m Unici terris homines relicti.
Solvet n hunc cœtū, lacrymasq; nostras
Sparget huc illuc agitata classis,
o Et tuba jussi dare vela nautæ,
Cum semel ventis properante remo
Prenderint altum, p fugietque littus.
Quis status mentis miseris, ubi omnis
Terra decrescet, pelagusque crescet?
Celsa cum longe latitabit Ide?
Tum puer matri, genitrixque gnato,
Troja qua jaceat regione monstrans
Dicet, & longe digito notabit;
Ilium est illic, ubi fumus alte
Serpit in cœlum, q nebulæque turpes.
Troes hoc signo patriam videbunt.

Provehimur portu, terræque urbesque recedunt. Oculus enim quiescere nos judicans, motu conspecto, quasi semet retractans terram retro tendere opinatur.

q Ascendentis fumi.

ACTVS QVINTVS.

NUNCIUS. ANDROMACHA. HECUBA.

Nuncius matribus narrat, ut è turri præcipitatus fuerit Astyanax, & Polyxena ad tumulum Achillis cæsa.

O a Dira fata, sæva, miseranda, horrida!
Quod tam ferum, btã riste bis quinis scelus
Mars vidit annis? quod prius referens gemam?
c Tuosne potius, an tuos luctus anus?
HEC. Quoscunque luctus fleveris, flebis meos.
Sua quemq; tantum, me omniũ clades premit.
d Mihi cuncta pereunt, quisquis est, Hecubæ est, mi er.
NUN Mactata virgo est, missus è muris puer.
Sed uterque letum mente generosa tulit:
AN Expone seriem cædis, & duplex nefas
Prosequere. gaudet e animus ærumnas meus
Tractare totas; ede, & enarra omnia.
NUN. f Est una magna turris è Troja super,
Assueta Priamo; cujus è fastigio
Summisque pinnis arbiter belli sedens
g Regebat acies: h turre in hac blando sinu
Fovens nepotem cum metu versos gravi
Danaos fugaret Hector & ferro & i face.
Paterna puero bella monstrabat senex.
Hæc nota quondam turris, & muri decus,
Nunc sæva cautes, undique affusa ducum
Plebisque turba cingitur. k totum coit
Ratibus relictis vulgus. his collis procul
l Aciem patenti liberam præbet loco;
His alta rupes, cujus è cacumine
Erecta summos turba m libravit pedes.
Hunc pinus, illum laurus, hunc fagus n gerit;
Et tota populo sylva suspenso tremit.
Extrema montis ille prærupti petit,
Semiusta at ille tecta, vel saxum imminens
Muri cadentis pressat, atque aliquis (nefas!)
o Tumulo ferus spectator Hectoreo sedet.
Per spacia lata plena sublimi gradu
Incedit Ithacus, parvulum dextra trahens

a *Incrementum Rhetoricum.*
b *Cujusmodi non vidimus bello decennali.*
c *Tuosne O Andromacha, an tuos O Hecuba?*
d *Regina, & in omnes miserias superstiti.*
e *Induratus jam, malis insensatus & insanus.*
f *Superest è Troja turris una porta Scææ, quod ad sinistram esset dicta. è qua Priamus, Antenor, &c. prælia & exercitus spectabant, ut Iliad. γ.*
g *Signo è mœnibus dato congrediendi cum hoste, vel receptus.*
h *Mittitur Astyanax illis de turribus, unde Pugnantem pro se proavitaque regna tuentem Sæpe videre patrem monstratum à matre solebat.*

i *Quam in naves impulit.* k *Confluunt universi à classe ad miserandum hoc spectaculum.* l *Prospectum.* m *In pedum digitos erecta, vel sedens lib. ped.* n *Ascendentes, sc. ut Astyanacta projectum spectarent. Al. tegit.* o *Violati sepulchri. sup. v. 639.*

Priami

a *Leonis catulus.* Priami nepotem: nec gradu ſegni puer
b *Eturri, ſc. Al.* Ad alta pergit mœnia. ut ſumma ſtetit
Superbe. alto animo mortem deſpiciens. Pro turre, vultus huc & huc acres tulit,
Intrepidus animo. qualis *a* ingentis feræ
Parvus tenerque fœtus, & nondum potens
c *Ille ſolus non flet pro quo omnes flebant. At populus lacrymas, quas ille tenebat, non texet.* Sævire dente, jam tamen tollit minas,
Morſuſque inanes tentat, atque animis tumet;
Sic ille dextra prenſus hoſtili puer
Ferox, *b* ſuperne moverat vulgum ac duces,
Ipſumque Ulyſſem. *c* non flet è turba omnium,
Qui fletur: ac dum verba fatidici & preces
d *Prout à Calchante vate inſtructus & edoctus fuerat.* *d* Concipit Ulyſſes vatis, & ſævos ciet
Ad ſacra ſuperos, *e* ſponte deſiluit ſua
In media Priami regna. (Seytha
e *Projecit ſe in medium urbis, vel populi illic adſtantis. Sunt qui ſuffertum erunt hoc hemiſtichium, addunt-que, non trepidus puer. verum citra autoritatem libri unius.* AN. *f* Quis Colchus hoc, quis *g* ſedis incertæ
Commiſit? aut *h* quæ Caſpium rangens mare
Gens juris expers auſa? non *i* Buſiridis
Puerilis aras ſanguis aſperſit feri.
Nec *k* parva *l* gregibus membra Diomedes ſuis
Epulanda poſuit. quis tuos artus teget,
Tumuloque tradet? NUN. *m* quos enim præceps
Reliquit artus? oſſa disjecta & gravi (locus
Eliſa caſu, ſigna clari corporis,
Et ora, & illas nobiles patris notas
Confudit imam pondus ad terram datum.
Soluta cervix; ſilicis *n* impulſu caput
f *Quis immaniſſimus è Colchis Medeæ crudelitate famoſis?* Ruptum, cerebro penitus expreſſo; jacet (tri.
Deforme corpus. AN *o* hic quoq; eſt ſimilis pa-
NUN. Præceps ut altis excidit è muris puer,
Flevitque Achivûm turba, quod fecit, nefas;
g *Herc Fu.* 532. & *Thyeſt. v.* 628. & 1045. Idem ille populus *p* aliud ad facinus redit,
q Tumulumque Achillis. hujus extremum latus
Rhœtea leni verberant fluctu vada;
h *Hyrcani, barbari & crudeles.* Adverſa cingit campus, & clivo levi
Erecta medium vallis includens locum
i *Herc. Fu.* 484. Creſcit theatri more. concurſus frequens
k *Puerorum.* Implevit omne littus: hi claſſis *r* moras
l *Equis, Herc. Fu.* 225. Hac morte ſolvi rentur; hi ſtirpem hoſtium
Gaudent recidi: magna pars vulgi levis

m *Neque enim ſepultura opus erit laceris & diſperſis artubus. Quid enim ſupereſt de corpore? quis membra, quis oſſa invenit? obtritum pueri perit omne cadaver More animæ.* n *Al. incuſſu. Al incurſu.* o *Etiam in hoc ſimilis patri, quem lacerum raptarat bigis Achilles.* p *Polyxenæ cædem.* q *Qui ad Rhœtum Trojæ promontorium.* r *Sup. v.* 358. 550. & 811.

Odit

* Odit scelus, spectatque nec Troes minus
Suum frequentant funus, & pavidi metu
Partem ruentis ultimam Trojæ vident.
Cum subito *a* thalami more præcedunt *b* faces
It *c* pronuba illic Tyndaris mœstum caput
Demissa; * tali nubat *d* Hermione * modo,
Phryges precantur; * sic viro *e* turpis suo
Reddatur Helene terror attonitos movet
f Utrosque populos *g* ipsa dejectos gerit
Vultus pudore; *h* sed tamen fulgent genæ,
Magisque solito splendet extremus decor.
Ut esse Phœbi dulcius lumen solet
Jam jam cadentis, astra cum repetunt vices,
Premiturque dubius nocte vicina dies.
Stupet omne vulgus; *i* & fere cuncti magis
k Peritura laudant. hos movet formæ decus,
Hos mollis ætas, hos vagæ rerum vices.
Movet animus omnes fortis, & leto obvius.
Pyrrhum antecedit, omnium mentes tremunt:
l Miserentur, ac mirantur. ut primum ardui
Sublime montis tetigit, atque alte edito
m Juvenis paterni vertice in busti stetit,
Audax virago non tulit retro gradum:
Conversa ad ictum stat truci vultu ferox.
Tam fortis animus omnium mentes * ferit;
Novumq; monstrū est, Pyrrhus ad cædem piger.
Ut dextra ferrum penitus exacta abdidit,
Subitus recepta morte prorupit cruor
Per vulnus ingens. nec tamen moriens adhuc
Deponit animos. cecidit, ut Achilli *o* gravem
Factura terram, prona, & irato impetu.
p Uterque flevit cœtus. at timidum Phryges
Misere gemitum; clarius victor gemit.
Hic ordo sacri. non stetit fusus cruor,
Humove summa fluxit. *q* obduxit statim,
Sævusque totum sanguinem tumulus bibit.
HEC. Ite, ite Danai, petite jam tuti domos;
Optata velis maria diffusis secet
Secura classis. concidit virgo, ac puer.
Bellum peractum est. quo meas lacrymas fera?
Ubi hanc anilis *r* exspuam leti moram?
Gnatam, an nepotē; conjugem, an patriam flea?
An omnia? an me? *sola mors votum meum.*
s Infantibus violenta *t* virginibus venis;

* *Monet Is. Pontanus in lib. Cantabrigiens.*
a *haberi, Odit scelus spectatque. eadem mente qua supra v.* 1117. *& qua Tacitus* 5. *hist. Factum esse scelus loquuntur, faciuntque.*
a *Nuptiali ritu. sup. v.* 360.
b *Thebaid.* 263. *&* 507.
c *Sup.* 861.
d *Helenæ & Menelai filia a Pyrrho rapta, verum ab Oreste, cui prius desponsata fuerat, repetita, caso Pyrrho.*
* *Nece.*
e *Adultera.*
f *Trojanos & Græcos.*
g *Polyxena.*
h *In ipsa morte.*
i *Al. ut fere.*
k *Al. Perituram adulant. nec probe.*
l *Ipsi. Mirantur & miserentur.*
m *Pyrrhus.*
n *Dolore, stupore, commiseratione.*
o *Hippolyt.* 1174.
p *Troum & Græcorum.*
q *Hausit, ebibit.*
r *Cum indignatione emittam. Sen. de ira l.* 3. *c. ult. Jam ipsum spiritum exspuimus interim dum trahimus.*
s *Ut Astyanacti.*
t *Ut Polyxenæ.*

Ubi

u *Quo me ſervas damnoſa ſenectus? Quo Dii crudeles, niſi uis nova funera cernam. Vivacem differtis annum? eadem apud Ovid. 13. Metam.*

Ubicunque properas, ſæva; u me ſolam times,
Vitaſque gladios inter ac tela & faces;
Quæſita tota nocte cupientem fugis.
Non hoſtis, aut ruina, non ignis meos
Abſumpſit artus: x quam prope à Priamo ſteti?
NUN. Repetite celeri maria, captivæ, gradu.
Jam vela puppis laxat, & claſſis y movet.

x *Cum ad aras ipſe occideret, nec tamen cæſa fui.* y *Se movet, movetur.*

AGAMEMNON.

PERSONÆ.

THYESTES.	EURYBATES.
CLYTEMNESTRA.	CASSANDRA.
NUTRIX.	AGAMEMNON.
ÆGISTHUS.	ELECTRA.
CHORUS Argivarum	STROPHIUS.
ſive Mycenæarum.	CHORUS Iliadum.

ARGUMENTUM.

Thyeſtis umbra ulciſcenda injuriarum (de quibus vide Thyeſtis argumentum) cupida, filium Ægiſthum in eadem Agamemnonis incitat. Ille itaque Agamemnonem victorem à Troja reducem in convivio imperviâ irretitum veſte occidit, conſilii cadiſque particeps Clytemneſtra, quam abſente marito Agamemnone corruperat. Caſſandram deinde Agamemnoni amatam ab aris avulſam occidi, Electram quod fratrem Oreſtem amandarat, carceri mancipari jubent.

ACTUS PRIMUS.

THYESTES.

Thyeſtis umbra ab inferis adveniens Ægiſthum ad vindictam ſibi ab oraculo promiſſam invitat.

a *Inferna, umbroſa, quibus interpoſita terra, quæ Ops lucem intercludit.*
b Διὸς *ſed inferni, Plutonis.*
c *Hippolyt.* 841.

OPACA linquens b Ditis inferni loca
Adſũ profundo c Tartari emiſſus ſpecu,
Incertus d utras oderim ſedes magis.
e Fugio Thyeſtes inferos, ſuperos fugo.
En horret animus, & pavor membra excutit:
Video f paternos, imo fraternos lares.

d *Inferaſne, an ſuperas.* e *Inferos horreo, ſuperis ipſe horribilis.* f *Pelopis patris mei victoria (de qua Thyeſt.* 143.) *imo fratris Atrei ſcelere (de quo in Thyeſt. 4. & 5. act.) claros.*

Hoc

Hoc eſt vetuſtum Pelopiæ limen domus.
a Hinc auſpicari regium capiti decus
Mos eſt Pelaſgis, hoc ſedent alti toro,
Quibus ſuperba ſceptra geſtantur manu.
Locus heic habendæ curiæ: heic epulis locus.
b Libet reverti. nonne vel c triſtes lacus
Incolere ſatius? nonne d euſtodem Stygis
Tergemina nigris colla jactantem jubis?
Ubi e ille celeri corpus evinctus rotæ
In ſe refertur; f ubi per adverſum irritus
Redeunte toties luditur ſaxo labor;
Ubi tondet ales avida g fecundum jecur;
Et inter undas fervida h exuſtus ſiti
Aquas fugaces ore decepto appetit,
i Pœnas daturus cœlitum dapibus graves.
Sed ille noſtræ pars quota eſt culpæ k ſenex?
Reputemus omnes, quos ob infandas manus
k Quæſitor l urna m Cnoſſius verſat reos:
Vincam Thyeſtes ſceleribus cunctos meis,
A fratre vincar. n libenis plenus tribus
In me ſepultis, viſcera exedi mea.
o Nec hactenus fortuna maculavit patrem;
Sed p majus aliud auſa commiſſo ſcelus,
Natæ nefandos petere concubitus jubet.
q Non pavidus hauſi dicta, ſed cepi nefas.
Ergo ut r per omnes liberos irem parens,
ſ Coacta fatis nata fert uterum gravem,
Me patre dignum, verſa natura eſt retro.
t Avo parentem (proh nefas!) patri virum,
Natis nepotes miſcui, u nocti diem.
Sed ſera tandem reſpicit feſſos malis
x Poſt fata demum y ſortis inceſtæ fides.
z Rex ille regum, ductor Agamemnon ducum,
Cujus ſecutæ mille vexillum rates,
a Iliaca velis maria texerunt ſuis;

a Thyeſt 655. Troad. 861 In his atriis coronari ſolent reges.
b Domo feſſa ſen cœnatione viſa, ſuccurrit illi de filiis, quos ibi epulatus fuerat.
c Acheronta ex ἀχ & ῥέω quaſi luctuoſis fluxit undis, vel ab α, & χαίρειν, quaſi illætabilis unda: Styga autem à στυγέω, id eſt, odi. triſtitiæ palus innabilis unda Styx, & Cocytum ἀπὸ τῦ κωκύειν, à lamentando.
d Cerberum Troad. 403. Herc. Fu. 289.
e Volvitur Ixion, & ſe ſequiturque fugitque. Alii leg. celeri tortus & vinctus rota.
f Siſyphus Hippol. 1226.
g Tityi. Hippol. 1228.

h Tantalus, Thyeſt. 152. i Ob Pelopem filium diis appoſitum. ibid. k Judex. l Inſtitutum à conſuetudine Romanorum, apud quos, qui judicis publicis præerat, Quæſitor dicebatur, ſyncopate Quæſtor; qui de crimine diligenter inquirebat & vindicabat. l Herc. Fu. 190. & 731. m Herc. Fu. 732. n Thyeſt. act. 4. & 5. o Neſcientem me comediſſe proprios filios, atque ex ignorantia peccantem. Joſ. Scal. legit, Cortina maculavit patrem. p Oraculi monitu, ut cum propria filia concumberem, hinc natum fore ultorem fratris ſceleris. q Vindictæ cupidine audax, & obvius ſceleri. r Filios n. mihi ingeſſi, me filiæ. ſ Oraculo, ut modo v. 10. t Namque ego Ægiſtho avus & pater, filiæ pater & maritus, ſic Ægiſthus mihi natus & ne. os. u Fugiente per ortus Sole, Thyeſtæas horret dum cernere mentas Thyeſt. v. 774. x Poſt mram ſtratiſque mortem. y Oraculi ſuadentis inceſtum, v. 30. ſup Al. leg ſortis inceſtæ. z Græcorum exercitus imperator. a Hyperbole ſonantior.

b Post decem solaria lustra, i. annuos solis cursus, h. e. annos.
c Feriendum infra, v. 883.
d Ubi Ægisthus interfecerit Atrei filium, ut meos Atreus, alii intellig. de sanguine alterno Agamemnonis, mox Clytemnestra & Ægisthus.

b Post dena Phœbi lustra devicto Ilio
Adest, daturus conjugi c jugulum suæ.
d Jam jam natabit sanguine alterno domus.
Ense, secures, tela, divisum gravi
Ictu c bipennis regium video caput.
Jam scelera prope sunt, jã f dolus, cædes, cruor.
Paramur g epulæ. h causa natalis tui,
Ægisthe, venit. i quid pudor vultus gravat?
k Quid dextra dubio trepida consilio labat?
Quid ipse temet consulis, torques, rogas,
An deceat hoc te? l respice ad matrem; decet.
m Sed cur repente noctis æstivæ vices
Hyberna longa spatia producunt mora?
Aut quid n cadentes detinet stellas o polo?
Phœbum moramur. redde jam mundo diem.

Hi. sed prius migis placet, neque n. lætaretur etiam impia umbra filii sui morte. e Quam dextra lævaque tenens conjugis incussit capiti Clytemnestra fortissima Tyndaridarum. f Vestis, quæ negaret exitum capiti & manibus. infr. v. 892. g Simulatæ & funestæ Agamemnoni, ut quondam mihi. h Ultio per te promissa. sup. v. 39. i An te pudet uxorem patruelis stupraſſe? k An dubitas patruelem interficere? l Decere procul dubio te hæc scelera fatebere, si memineris te matre incesta natum. m Sed cur nox hęc æstiva (quam contractiorem esse oporteret,) æquat longitudine hyberna? n Jam cecidere paratas, vel quas jamdudum occidisse tempus erat. o Hoc hemisphærio. p Mea illi in mora præsentia. meum refugit conspectum. vid. Thyest. v. 119.

CHORUS ARGIVARUM.

Chorus è mulieribus Argivis seu Mycenæis (vid. argum. primi Chori Thyestæ) excelsam fortunam queritur instabilem, anxiam, periculis obnoxiam; mediocrem itaque illi præfert.

q Splendore quidē & specie bonū, revera atque exitu plerunque malis.
τὸ λῷ πορύνειν ἡδὺ τ' ἐς δύσποτον δὲ λυπηρόν. Eurip. Herc. Fu. 207.
r alterius cura finit gradus est futura.
s Vid Herc. Fu. 322.
t Fluxu refluxuque impetuosos.
u Quibusdam κατ' ἀντιφρασιν dict. rectius quod cum prius ob accolarum inhospitalitatem vel latronum immanitatem ἄξεινος dicta fuerit regio illa, Hercule tandem opera latrociniis purgata & aliarum gentium commercio emollita εὔξεινος nuncupata est. x Septentrionali.

O Regnorum magnis fallax
Fortuna q bonis, m præcipiti
Dubioque nimis excelsa loco:
Nunquam placidam sceptra quietem,
Certumve sustenere diem.
Alia ex alia cura fatigat,
Vexatque animos nova tempestas.
Non sic s Libycis Syrtibus æquor
Furit t alternos volvere fluctus;
Non u Euxini turget ab imis
Commota vadis unda, x nivali

Vicina

Vicina polo ;
Ubi cœruleis *y* immunis aquis,
Lucida verſat *z* plauſtra Bootes :
Ut præcipites regum caſus
Fortuna rotat.
Metui cupiunt, *a* metuique timent.
Non nox illis alma receſſus
Præbet tutos ; *b* non curarum
Somnus domitor pectora ſolvit.
Quas non ? arces ſcelus *d* alternum
Dedit in præceps ? impia *e* quas non
Arma fatigant ? *jura, pudorque,*
Et conjugii ſacrata fides,
Fuginnt aulas : ſequitur triſtis
Sanguinolenta *f* Bellona manu,
Quæque ſuperbos urit *g* Erinnys,
Tumidas ſemper comitata domos ;
Quas in planum quælibet hora
Tulit ex alto. licet arma vacent,
Ceſſentque doli ;
h *Sidunt ipſo pondere magna,*
Ceditque oneri Fortuna ſuo.
Vela ſecundis inflata Notis
Ventos nimium timuere ſuos.
i Nubibus ipſis inferta caput
Turris pluvio vapulat Auſtro :
Denſaſque nemus ſpargens umbras
Annoſa videt robora frangi.
k *Ferimnt celſos fulmina colles.*
l *Corpora morbis majora patent :*
Et cum in paſtus armenta vagos
Vilia currunt, m *placet in vulnus*
Maxima cervix. n *quidquid in altum*
Fortuna tulit, ruitura levat.
o *Modicis rebus longius ævum eſt.*
Felix media quiſquis turbæ
Sorte quietus,
Aura p *ſtringit litora tuta ;*
Timiduſque mari credere cymbam,
Remo terras propiore legit.

y *Eadem ratione, qua curæ ſæ, vid. Thyeſt.* 476.
z *Med. v.* 315.
a *Multos timeat neceſſe eſt, quem multi timent.*
b Οὐδ' ὁ παγδαμάτωρ καὶ ὁ παγκρατὴς ὕπνος Λύει μεδήσας. *Soph.*
c *Regias. vid. Thyeſt.* 453. & 640.
d *A regibus ſibi mutuis illatum.*
e *Arces ?*
f *Enyo, bellorum dea. Martis ſoror, auriga.*
g *Furia. Erinnyes autem tres* Θεαὶ Χθονὸς καὶ Σκότου παῖδες, *Tiſiphone, Megara & Alecto, natæ è guttis ſanguinis Saturni verendorum.*
h *In ſe magna ruunt.*
i *Alta, quæ caput inter nubila condit. vid Hippol. chorum ult à ver.* 1120.
qui totus huic choro concinit.
k *Plurimaque hujus Montibus in ſummis veſtigia cernimus ignis, Lucret.* 6. *ferimntque ſummos fulmina montes.*
l Τὰ γὰρ ἄφθιτα καὶ ὑπέρλαμπρα σώματα Πίπτειν ἔφυσαν μᾶλλον ἢ θεῶν δυσπρόξιας Ἔτυψε. *Sophoc.*
m *Eximuntur ad eadem è grege pulcherrimi quiq; boves.*
n *Tolluntur in altum, ut lapſu graviore ruant.*

Claud. o *Moderata durant. Firma mediocrita.* p *Radit, utque poſtea, legit litus.*

ACTVS SECVNDVS.

CLYTEMNESTRA. NUTRIX,

Sibi male conscia Clytemnestra, atque adulter i pœnas redeunte jam marito, verita, κακὰ κακοῖς ἰᾶσθαι statuit. meditatur itaque Agamemnoni exitium: dissuadet nutrix.

a *Honestam re captionem, vel excusationem, deprecationem culpæ &c.*

b *Emphatice. nihil inausum intentatumque relinquentes.*

c *Medea Iasonis amore ardens. vid. Med. & Hippol. 561.*

d *Colchica à Phasidefluv.*

e *Argo. vide Med. 609.*

f *E Mycenis Agamemnonius.*

g *Ægistho adulterno & periculi socio.*

h *Helena soror mea fugit Paridem secuta*

i *Prodit dolorem vultus. Med. v. 444.*

k Χρὴ τὸν μαλάσσειν τῶν δ' ὀδυνηρῶν κέαρ σοι κακόν. *Eurip.*

l *De pellice Cassandra.*

m *Ne deprehensi adulterii pœnas sumat maritus.*

n *Adulteri Ægisthi.*

o *Nec cedit honesto conjugis amori.*

p *Utque carina, Quam ventus premit & vento contrarius æstus, Vim geminam sentit, paretque incerta duobus.*

q *Clavum, gubernaculum rectæ rationis.*

Quid segnis anime, a tuta consilia expetis?
Quid fluctuaris? clusa jam melior via est.
Licuit pudicos conjugis quondam toros,
Et sceptra casta vidua tutari fide.
Periere mores, jus, decus, pietas, fides,
Et qui *redire, cum perit, nescit pudor.*
Da frena, & omnem prona nequitiam incita.
Per scelera semper sceleribus tutum est iter.
Tecum ipsa nunc evolve *b* fœmineos dolos,
Quod ulla conjux perfida, atque impos sui,
Amore cæco; quod novercales manus
Ausæ; quod *c* ardens impia virgo face,
d Phasiaca fugiens regna *e* Thessalica trabe;
Ferrum, venena, vel *f* Mycenæa domo,
Conjuncta socio, profuge furtiva fata.
Quid timida loqueris furta, & exiliū, & fugas?
h Soror ista fecit, te decet majus nefas.
Nu. Regina Danaûm, inclytum Ledæ genus,
Quid cæcita versas? quidve consilii impotens
Tumido feroces impetus animo geris?
Licet ipsa fileas, *i* totus in vultu est dolor.
Proin quidquid est, da tempus aspatium tibi.
k *Quod ratio nequiit, sæpe sanavit mora.* (pati.
Cl. Majora cruciant, quam ut moras possim.
Flammæ medullas & cor exurunt meum.
Mistus *l* dolori subdidit stimulos *m* timor.
Invidia pulsat pectus, hinc animum jugo
Premit *n* Cupido turpis, & vinci vetat;
Et inter istas mentis obtessæ faces
Fessus quidem, & dejectus, & pessundatus
Pudor *o* rebellat, fluctibus variis agor:
p Ut cum hinc profundū ventus, hinc æstus ra-
Incerta dubitat unda, cui cedat malo. (pit,
Proinde nisi *q* regimen è manibus meis.
Quocunque me ira, quo dolor, quo spes feret,
Huc ire pergam: fluctibus dedam ratem.

Vbi animus errat, optimum eſt caſum ſequi.
Nu. *Cæca eſt temeritas, qua petit caſum ducem.*
CL. Cui r ultima eſt fortuna, quid dubitãs timet?
Nu. Tuta eſt, latetque culpa, ſi pateris, tua.
CL. ſ *Perlucet omne regiæ vitium domus.*
Nu. Piget prioris, & novum crimen ſtruis?
CL. Res eſt profecto ſtulta, nequitiæ modus.
Nu. t *Quod meruit, auget, qui ſcelus ſcelere obruit.*
CL. u Et ferrũ & ignis ſæpe medicinæ loco eſt
Nu. x Extrema primo nemo tentavit loco.
CL. y Capienda rebus in malis præceps via eſt.
Nu. At te reflectat conjugi nomen ſacrum,
CL. z Decem per annos vidua reſpiciam virum?
Nu. Meminiſſe debes ſobolis ex illo tuæ.
CL. a Equidem & jugales filiæ memini faces,
Et generum Achillem b præſtitit matri fidem
Nu. Redemit illa claſſis immotæ moras,
Et maria pigro fixa languore impulit.
CL. Pudet pigetque. c Tyndaris, cœli genus,
d Luſtrale claſſi Doricæ peperit caput.
Revolvit animus virginis e thalamos meæ,
Quos ille dignos f Pelopia fecit domo,
Cum ſtetit ad aras ore ſacrilego pater
Quaſi nuptiales, horruit Calchas ſuæ
Reſponſa vocis, & g recedentes focos.
O ſcelera ſemper ſceleribus vincens domus
h Cruore ventos emimus, & bellum nece.
Nu. Sed vela pariter mille fecerunt rates.
CL. Non eſt ſoluta proſpero claſſis k Deo:
Ejecit l Aulis impias portu rates,
m Sic auſpicatus bella, non melius gerit,
n Amore captæ captus; immotus o prece,
p Sminthea tenuit ſpolia Phœbei ducis,
Ardore ſacræ virginis jam tum furens.

In extremo, quo deterius nil poteſt eſſe.
In omnium oculis & ore poſitum eſt. Tanto conſpectius in ſe Crimen habet, quanto major, qui peccat, habetur.
Scelus, ſceleriſque pœnam.
Cauterio, cancri, denti ferro obſiſtitur cancris, gangrenis, &c.
Ut redimas cor pus, ferrum patieris & ignes.
Cuncta prius tentanda, ſed immedicabile vulnus Enſe reſcindendum, &c.
In rebus aſperis & tenuis ſpei fortiſſima quæque conſilia ſunt tutiſſima. ſed in bellicis politiciſque non hoc, in peccando minime.
Egregius ſane conjux, qui me

per decem annos reliquit, de vidua autem vid. Hippolyt. v. 620. a Et meminiſſe quæ pacto ſub prætextu nuptiarum cum Achille accerſiverit Iphigeniam, eamque immolaverit Dianæ. Troad. 162. b Irronice. c Ego Tyndaridis filia putativa, revera Jovis ex Leda, ſeu ut quidam Nemeſis, vel ego filia Tyndari, cui Jup. abavus. Namque Helena & Pollux altero ovo editi, Jovis progenies dicuntur; Caſtor & Clytemneſtra, Tyndari, ex altero ovo. d Expiativum, ventos redimens. v. Troad. 161. e Modo. v. 156. f Seva, crudeli, quæ liberos mactare ſolet, ut Tantalus Pelopem, Atreus tres Thyeſtis filios. g Pathos, ſic Thyeſt. v 766. h Vi. 161. Troad. i Quas tamen Homerus 1080. computat, Dares Phrygius 1140. Dictys 1295. k Numine, vel etiam Diana, vid. Herc. Fu. 384. l Bœotiæ portus, Græcorum ſtatio in Trojanos conjurantium. m Cæde virginis filiæ imperatoris. n Aſtynomes, Chryſeidos. Troid. 222. o Patris Chryſæ filiam redempturi. p Filiam Chryſæ Sacerdotis Apollinis Sminthei. παρὰ τὸ Σμίνθος, i. mures κλέπτειν, θεὸς μυοκτόνος, al, à Smyntheo oppi-

a *Non flexit minis.* *vel Achilles indomitus minis.*

b *Calchas οἰωνο-*

c *Statim Agamemnoni credita, ubi Iphigeniam Dianæ immolandam cecinit, quando fuerat reddendam Briſeida fidem ejus devavit Agamemnon.*

Μάτηρ κακῶν.

Ἀεὶ τοι τὰ

d *Peſte laborantem ex Hom. Il. a.*

e Ἀεὶ δὲ πυρὰ

f *In venerem putris.*

g *Hippol* 230.

a Non illum Achilles flexit indomitus minis; Non *b* ille ſolus fata qui mundi videt,
c In nos fidelis augur, in captas levis; 180
Non populus *d* æger, & *e* relucentes rogi,
Inter ruentis Græciæ ſtragem ultimam
Sine hoſte victus *f* marcet, ac Veneri vacat,
Reparatque amores: neve deſertus foret
A pellice unquam barbara *g* cœlebs torus, 185
h Ablatam Achilli diligit Briſeida;
Nec rapere puduit è ſinu vultûm i viri.
k En Paridis hoſtem! nunc novum vulnus gere,
Amore *l* Phrygiæ vatis incenſus *m* furit: (rens,
Et poſt *n* trophæa Troica, ac verſum Ilium, 190
Captæ maritus remeat, & Priami gener.
Accingere, anime; bella non levia apparas:
o Scelus occupandum eſt pigra, quem exſpectas
diem?
Pelopia *p* Phrygiæ ſceptra dū teneant *p* nurus?
q An te morantur virgines viduæ domi? 195
Patrique Oreſtes ſimilis? horum te mala
Ventura moveant, turbo queis rerum imminet.
Quid miſera ceſſas? eh adeſt natis tuis
Furens noverca per tuum, ſi aliud nequit,
Latus exigatur enſis, & perimat duos. 200
Miſce cruorem, perde pereundo virum,
Mors miſera non eſt, commori cum quo velis.
Nu Regina, fœmna temet & ſiſte impetum;
Et quanta tentes, cogita. *ſ* victor venit
t Aſiæ ferocis, ultor *u* Europæ, trahens 205
x Captiva Pergama, & diu victos *y* Phrygas.
Hunc fraude nunc conaris & *z* furto aggredi?
Quem non Achilles enſe violavit fero,

b Hipp. damiam Briſei filiam per præcones Achilli aufert. i Achillis fortis, vel illam maritali amore tenentis. k En pulchrum adulterii vindicem. Iron. l Caſſandræ, ſeu Alexandræ. v. Troad 34. & 966. m Eleganter ἀνατινάσσεται vatis furori. n Troad. v. 147. o Antequàm meum ulciſcatur adulterium Agamemnon, ego illius. Thyeſt. 203. Hec. Oct 435. p Caſſandra. plural. indignanter pro ſingulari. ut Theb. 368. Med. 1085. q An filiarum innuptarum Electræ, Chryſothemidos, Laodices, & Iphianaſſæ filiique caſus vindictæ abſtines? imo horum gratia magis perſice, ne quid gravius patiantur iſta ſuperinducta noverca eaque captiva furore vaticinii percita. Hip. 607. r Cum illo, quem perire expetis, mori. Hellen. σὺν θανεῖν ἁδύ. Θύεστ. ſ Agamemnon, cui hæc meditaris, redit victor. t Trojæ in Aſia minori. vid. Troad. 401. u Injuriæ illatæ Græciæ, quę in Europa. x Reliquias Trojæ, captivas. y Diutino, lento, & cruenti bello. z Clandeſtinis inſidiis. Al. conaris inſana aggredi?

Quam-

a Quamvis *b* procacem torvus armasset manu,
Non *c* melior Ajax, *d* morte decreta furens;
Non *e* sola Danais Hector & bello mora;
f Non tela Paridis certa; non *g* Memnon niger;
Non *h* Xanthus armis corpora immistis gerens;
i Fluctusque Simois cæde purpureos agens;
Non *k* nivea proles Cycnus æquorei Dei;
l Non bellicoso Thressa cum Rheso phalanx;
Non *m* picta pharetras, & securigera manu
Peltata Amazon; *n* hunc domi reducem paras
Mactare, & aras cæde maculare impia?
Ultrix inultum Græcia hoc facinus feret?
o Equos & arma, classibusque horrens fretum
Propone, & *p* alto sanguine exundans solum,
Et tota capiæ fata Dardaniæ domus
q Regesta Danais. comprime affectus truces,
Mentemque tibimet ipsa pacifica tuam.

a Ἕλκοι δ' ἐν κολεοῖο μίγα ξίφος, &c. Il. α.
b *Cadis & vindicta immodice appetentem. Procari enim significat immodice & impudenter petere.*
c *Telamonius*, non Οἰλῆος, ταχὺς Αἴας μείων.
d *Deliberata morte ex pudore casorum a se pecorum per insaniam qua correptus est propter adjudicata Ulyssi ab Agamemnone & proceribus Achillis arma.* e Troad. 31. & 21. f Nec tela Paridis certa, quia ab Apolline directa in Achillem, (Troad. 345.) violaverunt. g Memn. Æthiops. vid. Troad. v. 10. h Ὡς ὑπ' Ἀχιλλῆος Ξάνθῳ Σιμόεντι τε πολλοὺς ἐν ῥόῳ κέλευθα δῶκ' ἰκμῆς ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν. Il. φ. i Quem neque quot tot Simois correpta sub undis Scuta virum galeasque & fortia corpora volvit, violavit. k Troad. v. 150. l Troad. v. 9. m Non Penthesilea, quæ Ducit Amazonidum lunaris agmina peltis, sæva securigeris dextris & picta pharetras. Med. 274. est autem pelta scutum in folium hederaceum formatum. n Talem post tot tantasque res gestas iterum reducem. o Propone tibi egregia ejus facinora, nec speciosis te impune laturam cædem viri optime de omni Græcia meriti. p Trojanum illum sanguine exund. q Reportata in Græciam in vindictam raptæ unius Helenæ.

ÆGISTHUS. CLYTEMNESTRA.

Clytemnestram nutricis consiliis cedere paratam jamque dubiam superveniens Ægisthus avertit rursus atque in præceps trahit.

QUod tempus animo semperae mente horrui,
Adest profecto rebus extremum meis.
Quid terga vertis, anime? quid primo impetu
Deponis arma? crede perniciem tibi,
Et dita sævos fata moliri deos.
Oppone cunctis vile suppliciis caput,
Ferumque & ignes pectore *r* adverso excipe.
CL. Ægisthe, non est pœna sic nato mori.
ÆG. Tu nos pericli socia, tu *s* Leda sata
Comitare tantum: *t* sanguinem reddet tibi

r *Opposito omnia prius tentante quam timide cedas, vertasque terga.*
s *Ex incestu nato sup. v. 30.*
t *Hippol. 300 & sup. v. 160.*
u *Sanguine suo rependet sanguinem filiæ tuæ Iphigeniæ ab illo cæsæ. Troad. 161.*

a Ignavus.

a *Quia ipse dux licet ducum per se nihil gessit fortiter,*

b In filia immolanda.

c Nihil Ignavus ductor, vel strenuus in concubinas.

d Quod exprobrat Ἀμυδόρου Ταυλεῖ Achilles Il. α.

e Troja casum.

f Imperatque Cassandra vates Apollinis.

g Quod si tu poteris voleſve, illa nolet, te itaque tollere tentabit.

h Non bene conveniunt nec in una sede morantur Majestas & Amor. Non capiunt dominos regna Venusque duos.

a Ignavus iſte ductor, ac *b* fortis pater.
Sed quid trementes circuit pallor genas,
Jacenſque vultus languido obrutu ſtupet?
C L. Amor jugalis vincit, ac flectit retro.
Remeemus illuc, unde non decuit prius
Abire: ſic nunc caſta repetatur fides.
Nam ſera nunquam eſt ad bonos mores via.
Quem pœnitet peccaſſe, pene eſt innocens.
Æ G. Quo raperis amens? credis aut ſperas tibi
Agamemnonis fidele conjugium? *c* ut nihil
Subeſſet animo, quod graves faceret metus;
Tamen ſuperba & impotens flatu nimis
Fortuna magno ſpiritus tumidos daret.
d Gravis ille ſociis ſtante adhuc Troja fuit:
Quid rere ad animum ſuapte natura trucem,
e Trojam addidiſſe? rex Mycenarum fuit.
proſpera animos efferunt.
Effuſa circa pellicum quanto venit
Turba apparatu? ſola ſed longe eminet,
f Tenetque regnum famula veridici Dei.
Fereſne thalami victa conſortem tui?
g At illa nolet, ultimum eſt nuptæ malum,
Palam mariti poſſidens pellex domum.
h Nec regna ſocium ferre, nec tedæ ſciunt.
C L. Ægiſthe, quid me rurſus in præceps ra-
Iramq; flammis jam reſidentem excitas? (pis,
i Permiſit aliquid victor in captas ſibi;
Non conjugem hoc reſpicere, non *k* dominam
i Lex alia ſolio eſt, alia privato toro. (decet.
Quid, quod ſeveras ferre me leges viro
Non patitur animus, turpis admiſſi memor?
m *Dat ille veniam facile, cui venia eſt opus.*
Æ G. *n* Ita eſt. paciſci mutuam veniam licet.
Ignota tibi ſunt jura regnorum haud nova.
Nobis maligni judices, aqui ſibi,
Id eſſe regni maximum o *pignus putant,*
Si quidquid aliis non licet, ſolis licet.
C L. Ignovit Helenæ: juncta Menelao redit.
Quæ *p* Europam & Aſiam paribus afflixit malis.

i Fac Agam. victorem ſibi aliquid indulſiſſe in captivas. k *Matrem-familias, Domina. Lacones autem uxores ſuas* κυρίας *vocabant, Theſſali* δεσποίνας. *illa viciſſim maritos* κυρίους *&* δεσπότας *dominos.* l *Regibus, quibuſcunque quot libet concubinas licent.* m *Iniquum eſt, ut conjux à conjuge fidem à ſe non præſitam exigat.* n *Ironice.* o *Prærogativam.* p *Sup. v. 203.*

Æ G. Sed

ÆG. *q* Sed nulla Atridem Venere furtiva abstulit,
Nec cepit animum conjugi obstrictum suæ,
Jam crimen *r* ille quærit, *s* causas parat.
t Nil esse crede turpe commissum tibi:
Quid honesta prodest vita flagitio carens.
Ubi dominus odit? *u* fit nocens, non quæritur.
x Spartamne repetes spreta, & à tanto viro,
Patriasque sedes profuga? non dant exitum
Repudia regum. spe metum falsa levas.
CL. *y* Delicta novit nemo, nisi fidus, mea.
ÆG. *Non intrat unquam regium limen fides.*
CL. *z* Opibus merebor, ut fidem precio obligē
ÆG. *Precio parata, vincitur precio, fides.*
CL. *a* Surgit residuus pristinæ mentis pudor.
Quid obstrepis? quid voce blandiloqua malau
Consilia dictas? *b* scilicet nubet tibi,
Regum relicto rege, generosa exuli?
ÆG. Et cur *c* Atrida videor inferior tibi,
Natus Thyeste? CL. *d* si parū est, adde & nepos
ÆG. *e* Auctore Phœbo gignor, haud generis
pudet.
CL. Pœbum nefandæ stirpis auctorem vocas
f Quem nocte subita fræna revocantem sua
Cœlo expulistis? quid deos probro advocas,
g Surripere doctus fraude geniales toros,
Quem Venere tantum scimus illicita virum?
Secede propere: dedecus claræ domus
Asporta aboculis. hæc vacat *h* regi ac viro.
ÆG. Exilia mihi sunt haud nova, assuevi malis.
Si tu imperas regina, non tantum domo
Argisve cedo: nil moror jussu tuo
Aperire ferro pectus ærumnis grave. (nam?
CL. *i* Si quidem hoc *k* eruenta Tyndaris fieri si-
l Quæ invita peccat, debet & culpæ fidem.
Secede mecum potius, ut rerum statum
Dubium ac minacem juncta consilia explicent.

q *Sed nullius concubinæ amor animum Menelai ab Helena alienavit, ut Cassandræ pellicis amor Agamemnonis animum à te.*
r *Agamemnon.*
s *Propter quas te de medio tollas*
t *Ut sup. v. 243.*
u *Non inquiritur nocensne quis sit necne, sed pro nocente damnatur quemcunque rex odit.*
x *Nec spera te repudiatam petituram patriam tuam Spartam; repudiatæ enim uxores non sinunt reges abire, verum eas necandas curant.*
y *Adulterio meo conscius est nemo præter quendam fidelem, qui celabit, unde non est cur fugiam.*
z *Muneribus.*

a Statui ad meliorem vitam me recipere. refocillantur n. mihi in animo scintillulæ quædam pristini pudoris. b Egone? gamemnone relicto nubam tibi exuli & ejecto? unde & nomen illi à ἐκ, quod est lacto, & αἴγω. quod ejectus, à capella nutriretur, sunt tamen qui Ægyptum dicendum autumant. c Atrei filio, qui Thyestę frater. d Nec filius tantum, sed & nepos Thyestæ es, te quippe è filia genuit. e Sup. v. 30. f Reducentem currus, ne videret nefandam patris sui coenam. Thy. v. 774. g Nuptiales toros violare doctus à patre tuo qui Atrei fratris sui uxorem corrupit. h Agamemnoni. i Misere labascit Clytem. vel jam simulatas iras fraude sque aperit. k In tantum crudelis ero ut hoc fieri sinam? non pariar, &c. l Delrius ex fide Mogunt. cod. legit Quæ juncta peccat debet & culpę fidem. q. d. non deseram aut prodam culpæ socium, seccedamus itaque & consilium capessamus quid in dubiis nobis rebus agendum sit.

CHORUS

CHORUS ARGIVARUM.

Chorus è virginibus Mycenæis & Argivis canit Apollinis Pæana ob partam victoriam; interserit autem Junoni, Minervæ & Jovi laudes suas.

a Carmine laudate Phœbum hoc præfica, vel Chori pars altera.
b Apollini sacram, vid. Oedip. v. 16.
c Inachi genus, virgines Argivæ.
d Suspicatur hunc locum Lipsius & merito. Sed cur reponat Thebais hospes è libro suo non video. quia enim locus Thebanis in Choro eorum victoria gratulanti, qui bello non adfuerunt, teste Artemidoro, φύσει οἱ Θηβαῖοι τῇ βοῇ πρὸς τὰ ἱερὰ ἐπτόηνται εἰς Ἴλιον. Cum vero Homerus in catalogo eos recensere videatur Οἳ τ' ἀπὸ Θήβης εἶχον, &c. legendum Ὑπὸ Θήβης teste Eustathio, quæ parvum est oppidum prope Thebas cujus incolæ ad Trojam profecti cum Græcis, non autem Thebani.
e Erasini plures, hic Atticus esse videtur.
f Laconia fl.
g Herc. Fu. 333.
h Hunc locum explicat illud Ovidii 6. Metam. unde sumpsit noster: Nam fata Tiresia venturi præscia Manto Per medios fuerat divino concita motu Vaticinata vias: Ismenides ite frequentes; Et date Latonæ, Latonigenisq; duobus Cum prece thura pia, lauroq; innectite crinem, &c.
i Laomedontea perfidia ultor.
k Quondam citharam tacentem Suscitet musam, neq; semper arcum Tendat Apollo.
l Nihil bellicum, nil grande, quale ubi vates afflatu concitus, sed pæana lætum, qualem canebas parta à diis victoria de gigantibus.
m Vid. Herc. Fu. 970, & Troad. v. 827.
n Ἡ μὲν πολὺ φίλτατόν ἐστι πόλεως ἄρχος τε, καὶ ὄρυμα γλῶσσα Μυκήνης.

a Canite ô pubes inclyta Phœbum. 310
Tibi festa caput turba coronat:
Tibi virgineas b laurum quatiens
De more comas innuba fundit
c Stirps Inachia. tu quoque nostros
d Thebana manus comitare choros, 315
Quæque e Erasini gelidos fontes,
Quæque f Eurotam, quæque virenti
Tacitum ripa bibis g Ismenon,
h Quam fatorum præscia Manto
Sata Tiresia Latonigenas 320
Monuit sacris celebrare deos;
Arcus i victor pace relata
Phœbe k relaxa;
Humeroque graves levibus telis
Pone pharetras; resonetque manu 325
Pulsa citata vocale chelys.
l Nil aere velim.
Magnumque modis intonet altis;
Sed quale soles leviore lyra
Flectere carmen simplex, lusus 330
Cum docta tuos Musa recenset.
Licet & chorda graviore sones,
Quale canebas cum m Titanes
Fulmine misso fregere dei.
Vel n cum montes montibus altis 335
Superimpositi struxere gradus
Trucibus monstris. stetit impositæ
Pelion Ossæ; piniferambos
Pressit Olympus.
Ades, O magni soror & conjux 340
Consors sceptri, Regia Juno:
o Tua te colimus turba Mycenæ.
p Tu solicitum supplexque tui
Vaticinata vias: Ismenides ite frequentes;
Et date Latonæ, Latonigenisq; duobus Cum prece thura pia, lauroq; innectite crinem, &c.
i Laomedontea perfidia ultor.
k Quondam citharam tacentem Suscitet musam, neq; semper arcum Tendat Apollo.
l Nihil bellicum, nil grande, quale ubi vates afflatu concitus, sed pæana lætum, qualem canebas parta à diis victoria de gigantibus.
m Vid. Herc. Fu. 970, & Troad. v. 827.
n Ἡ μὲν πολὺ φίλτατόν ἐστι πόλεως ἄρχος τε, καὶ ὄρυμα γλῶσσα Μυκήνης.

Numi-

Numinis o Argos sola tuetis;
p Tu bella manu pacemque regis;
Tu nunc lauros Agamemnonias
Accipe victrix.
Tibi multifora tibia buxo
Solenne canit. tibi q fila movent
Docta puellæ carmine molli.
Tibi votivam matres Graiæ
r Lampada jactant, ad tua ſ conjux
Candida tauri delubra cadit,
Neſcia aratri, nullo collum
Signata jugo.
Tuque ô magni t nata Tonantis
Inclyta Pallas, u quæ Dardanias
Sæpe petiſti cuſpide turres;
Te permiſto matrona x minor
Majorque choro colit, & referat
Veniente dea Templa ſacerdos;
Tibi y nexilibus turba coronis
Redimita venit;
Tibi grandævi laſſique ſenes,
Compote voto reddunt grates,
Libantque manu vina trementi.
Et te, z Trivia, grata a memores
Voce precamur: tu b maternam
Siſtere b Delon, c Lucina, jubes,
Hue atque illuc prius errantem
Cyclada ventis. nunc jam ſtabilis
Fixa terras radice tenet;
d Reſpuit auras, religatque rates,
Aſſueta ſequi. tu e Tantalidos
Funera matris victrix numeras;
f Sedat nunc Sipyli vertice ſummo
Flebile ſaxum,
Et adhuc lacrymas marmora * fundunt
Antiqua novas.
Colit impenſe fœmina virque
g Numen geminum. Tuq; ante omnes

o Creditur Argia nata, unde & Ἀργεία dicitur Juno. In Junonis honorem dicet ἐκ πόδοιο Ἄργος diteſque Mycenæ.
p Namq; & Junoni πομπεία non ſecus ac Jovi erigebantur ſpolia, canebatur Pæan (qui tamen primo & proprie Apollini debetur) ut cujus beneficio converſi hoſtes, parta victoria.
q Fides, chordæ, quæ ex χόρδαις, id eſt, inteſtinis contortis. alii tamen à corde deducunt, minus recte.
r Λαμπαδηδρομίαι (à Perſis acceptam) Athenienſes in feſtis Panathenaicis, Hephæſtiis & Promethеis exercebant (Vulcano enim & Prometheo ex ope Minervæ inventum ignē ferunt) prius quidem Eleuſin, poſtea ex Academia Athenas accenſam geſtantes lampada currentes certabant quis primum ad metam perveniret non extincta lampade, quandoq; & defatigatus lampada alteri tradebat. vid. Her. Fu. v 846.
ſ Juvencanivea, injugis.
t Jovis cerebro nata.
u Namq; Omnis ſpes Danaum & cœpti fiducia belli Palladis auxilio ſemper ſtetit. x Omnis ætatis, junior et ſenior. y Plectilibus, quæ è ramulis (hic oleaginis, utpote Palladi) innectebantur pectebanturve, unde dictæ, ut Serta, à ſerendo, futiles quæ è floribus, mero in primis roſarum foliis, confuebantur. pactiles quę in torulo rotundo pangebantur. z Hippolyt. 141. a Auxilii tui, Palladii Diomedem & Ulyſſem ſequi dignati, Trojæ captæ per amica ſilentia Lunæ, & equi divina Palladis arte fabricati. b V d. Perc. Fu. 15. c Med. 2. d Al. Deſpicit. q. d. dedignatur amplius agitari ventis, quin & ipſa ratibus ſtatio eſt, olim huc illuc acta ut ratis. e Niobes. Herc Fu 389 Oed. 613. & Med 952. * Al. ſudant. f Οἷός τις ἐν Φρυγίῃ πέτρος λίθος ἐστήκατε Μάρμαρον ἀντὶ γυναικὸς ὀιζυρᾶσι χαλόων. quæ fixa cacumine montis Liquitur & lacrymis etiam nunc marmora manant. g Apollinem & Dianam.

Pate

h ἐπ' ὀφρύσι νεύσας Κρονί- Pater ac rector, fulmine pollens,
ων, &c. μέγαν δ' ἐλί- Cujus *h* nutu simul extremi
λιξεν ὄλυμπον, cuncta Tremuere poli, generis nostri
supercilio movens. Jupiter auctor, cape dona libens;
i Agamemnonis, cui pa- *i* Abavusque tuam non degenerem
ter Atreus Iovis nepos. Respice prolem.
k Victoriam testati Graci Sed, ecce, vasto concitus miles gradu
capsti, hastis, signis statuis, Manifesta properat *k* signa lætitiæ ge-
curribus, puppibus laurus rens.
affigebant; necnon literis, Namq; hasta summo laureã ferro gerit;
foribus, fascibus, &c. Ro- Fidusque regi semper *l* Eurybates adest.
mani. l Ithacensis præco & nuncius Agamemnonis.

ACTUS TERTIUS.

EURYBATES. CLYTEMNESTRA.

Eurybates narrat Agamemnona reducem advenire, tempestatem à Pallade immissam Nauplique dolo aggravatam; parantur diis victima & convivium Agamemnoni. captivæ adducuntur.

m Regionem a- DElubra & aras cœlitum, & patrios lares
liquam ingressis, Post longa fessus spacia, *n* vix credens
vel etiam in pa- Supplex adoro. vota superis solvite: (mihi.
triam postlimi- Telluris altum remeat Argolicæ decus
nio reversis mo- Tandem ad penates victor Agamemnon suos.
ris erat genios lo- CL. *o* Felix ad aures nuncius venit meas.
ci deosque Topi- Ubinam petitus per decem conjux mihi
cos salutare re- Annos moratur? pelagus, an terras premit?
ligiose, atque Eu. Incolumis, auctus gloria, laude inclytus,
invocare. Reducem expetito litori impressit pedem.
n Me incolumẽ CL. *o* Sacris colamus * prosperum tandem diẽ,
rediisse. hæc quo- Et si propitios, attamen lentos, deos.
que adhuc nostra Tu pande, vivat *p* conjugis frater mei;
non est fiducia Et pande, teneat quas *q* soror sedes mea.
vitæ certa satis Eu. *r* Meliora votis posco, & obtestor deos.
o Simulate hæc. Nam certa fari fors maris dubii vetat.
* Al. prospero Ut sparsa tumidum classis excepit mare,
tandem die. Ratis videre socia non potuit ratem.
p Menelaus. Quin ipse Atrides æquore immenso vagus
q Helena. Graviora pelago damna, quam bello tulit;
r Votis posco, Remeatque victo similis, *s* exiguas trahens
spero quidem Laceraſque victor classe de tanta rates.
precorque eos in- CL. Quis, fare, nostras hauserit casus rates;
vivis esse; verum Aut quæ maris fortuna dispulerit duces?
propter tempesta- Eu. *s* Acerba fatu poscis: *u* infaustum jubes *x*
tem incertus non Miscere *x* læto nuncium. *y* refugit loqui
ausim affirmare ita esse. s Paucas easque male multatas. t Infandum regina jubes renovare dolorem. u De tempestate. x De reditu. y Atqui animus meminisse horret, luctuq; refugit.

Mens

Mens ægra, tantis atque inhorrescit malis.
CL. Exprome: *clades* scire qui refugit suas,
Gravat timorem. *z dubia plus torquent mala.*
EU. Ut Pergamum omne Dorica cecidit face,
Divisa præda est, maria properantes petunt.
Jamque ense fessum miles exonerat latus;
Neglecta summas scuta per puppes jacent;
Ad militares remus aptatur manus;
Omnisque nimium longa properanti mora est.
a Signum recursus regia ut fulsit rare.
Et clara lentum *b* remigem emovit tuba,
c Aurata primas *c* prora signavit vias,
Aperirque cursus, mille quos puppes secent.
Hinc aura primo lenis impellit rates,
Allapsa velis. unda vix tactu levis
Tranquilla Zephyri mollis afflatu tremit;
d Splendetque classe pelagus, & pariter *e* latet
f Juvat videre nuda Trojæ litora,
Juvat relicti sola *g* Sigei loca.
Properat juventus omnis adductos simul
h Lentare remos; *i* adjuvat ventos manu,
Et valida *k* nisu brachia *k* alterno movet.
Sulcata vibrant æquora. & *l* latera increpant;
Dirimuntque canæ cœrulum spumæ mare.
Ut aura plenos fortior tendit sinus,
Posuere *m* tensas. credita est vento ratis:
Fususque transtris * miles, *n* aut terras procul,
Quantum recedunt vela, fugientes notat,
Aut bella narrat; *o* Hectoris torris minas,
p Curtusque, & empto *q* redditum corpus rogo,
Sparsum cruore *r* regis Herceum Jovem
Tum qui jacente reciprocus ludit salo,
Tumidumque pando transilit dorso mare,
s Tyrrhenus omni piscis *t* exsultat freto,
Agitque gyros, & comes lateri adnatat.
Anteire naves lætus, & rursus sequi.
Nunc *u* prima tangens *u* rostra lascivit *x* chorus,
Millesimam nunc ambit & lustrat ratem.

z Non pro certo nota: timentur quippe ne veris majora sient.
a Flammas ut regia puppis Extulerat. quod reliquæ classi legendi anchoras viaq signum est.
b Vid. Troad. 1043.
c Regia navis, cujus rostrum auratum est. Alii minuit.
d Auratis earatisque rostru & puppibus pictis armisque suspensis splendet, tegitur tamen navium numero.
e Vid. v. 41. sup.
f Juvat nos discedentes videre desolata atque depopulata a nobis Trojæ litora.
g Promontoru Troadu.
h Incurvare & flectere in undis juvenili vi ac desiderio reditus.
lentos incurvant gurgite remos.
i Velificationi remigiũ addunt. *k* By spell. *l Navium latera increpant remigantiũ impetu.* *m Remos.* * *Al. navita.* *n Vid. Troad.* 1046. & *Med.* 303. *o Cum flammas Argiva classi inferret. Troad.* 440. *p Achillis, quibus raptabatur Hector. Troad. v.* 742. *q Patri Priamo. Troad.* 325. *r Priami cæsi ad aram Herceæ Jovis v.* 45. *Troad.* *s Delphin, ex fab. Tyrrhenorũ piratarũ in Delphinas versorũ. vid. Oed. v.* 449. *t Delphini in tranquillo mari lascivientes futurã tempestatẽ portendunt, hyemali enim procella ingruente, ab imo mari assurgunt exhalationes, quæ tempestati fomenta suggerant, quibus Delphini excitati gestiunt, atque in maris superficie colludunt.* *u Primas classis naves.* *x Delphinũ saltantiũ.*

x *Iam nobis in altum provectis humiliora Troa dis loca abscondunt, montes vix apparent.*
y *Al. perspicax.*
z *Troad.* 1051.
a *Iam occidente sole nox ingruebat.*
b *Nubibus conspersus sol occidens, ventorum & pluviæ prognosticon.*
c *Murmurans à terra venit aura, gravioris venti prænuncia.*
d *Al. Latent, de quæ re vide quæ ad Thebaid.* 431
e *Fluctibus erigitur, cœlumque æquare videtur Ponto.*
f *Eripiunt nubes cœlum.*
g *Non simplices non noctis solitus tenebræ sic, Non cœli nox illa fuit. Et.* 9. *Metam. Cæcaque non præmitur tenebris hyemisque fuisque.*

x Jam litus omne regitur, & campi latent,
Et dubia parent montis Idæi juga.
Et jam, quod unum y pervicax acies videt,
z Iliacus atra fumus apparet nota.
a Jam lassa Titan colla relevabat jugo;
In astra jam lux prona, jam præceps dies:
b Exigua nubes sordido crescens globo,
Nitidum cadentis inquinat Phœbi jubar.
b Suspecta varius occidens fecit freta.
Nox prima cœlum sparserat stellis. jacent
Deserta vento vela. tum c murmur grave
Majora minitans collibus summis cadit.
Tractuque longo litus ac petræ gemunt.
Agitata ventis unda venturis tumet:
Cum luna subito conditur, stellæ d cadunt,
e In astra pontus tollitur. f cœlum petit.
g Nec una nox est. densa tenebras obruit
Caligo, & omni luce subducta h fretum
h Cœlumq; miscet. undique incumbunt simul,
Rapiuntque pelagus infimo eversum solo,
Adversus Euro Zephyrus, & Boreæ Notus.
Sua quisque mittunt tela, & infesti fretum
k Emoliuntur. turbo convolvit mare.
l Strymonius altas Aquilo contorquet nives;
m Libycusque arenas Auster n ac Syrtes agit;
Nec manet in Austro; p fit gravis nimbis Notus,
Imbre auget undas; Eurus Orientem movet,
Nabathæa quatiens regna, & Eoos sinus.
r Quid rapidus ora Corus Oceano exerens?
Mundum revelli sedibus * totum suis,
Ipsosque rupto credere cœlo deos
Decidere & sparsum rebus induci chaos.
Vento resistit u æstus, & ventus retro
Æstum revolvit. x non capit sese mare:
Undasque miscent imber & fluctus suas.
Nec hoc levamen denique ærumnis datum est.
Videre saltem, & nosse, quo pereant malo.

h Ut neutrum discerni possit. i Diversi turbine venti Confligunt Zephyrusque Notusque, &c. Σὺν δ' ἄρχεσι τ' ἔπιπτε ζέφυρός τε νότος τε δυσαὴς, καὶ Βορέας αἰθυγενέτης μέγα κῦμα κυλίνδων. k Molem ejus loco movent, everrunt. l Thracius è Thracia flatus à fl. usque Strymone. m Herc. Fu. 322. n Al. ad Syrtes. o Nec manet tempestatis dominium penes Austrum, vel in Australi parte. p Madidis Notus evolat alis. &c. q Arabicum Petræum. r Quid autem Corus fecit, &c. de Coro ad Thyest. ver. 576. * Al. montium. s Non quod illi color ullus, sed quia nullus certus. t Herc. Fu. 609. u Maris. x Verum tumidis undis æquique sublatum in aera cœlum æquare videtur.

Pre-

Premunt tenebræ lumina, & *y* diræ Stygis
Inferna nox est. *z* excidunt ignes tamen
Et nube dirum fulmen elisa micat:
Miserisque lucis tanta dulcedo est malæ;
Hoc lumen optant. ipsa se classis premit,
Et prora proræ nocuit, & lateri latus,
b Illam dehiscens pontus in præceps rapit.
Hauritque, & alto redditam revomit mare;
Hæc onere fidit; illa convulsum latus
Summittit undis, *b* fluctus hanc decimus tegit;
Hæc lacera, & omni decore populato levis
Fluitat; nec illi vela, nec tonsæ manent.
Nec rectus altas malus antennas ferens;
Sed *d* trunca toto puppis Ionio natat.
Nil ratio & usus audet: *e* ars cessit malis.
Tenet horror artus. omnis officio stupet
Navita relicto. remus effugit manus.
In vota miseros ultimus cogit timor;
f Eademque superos Troes & Danai rogant.
g Quid fata possunt! invidet Pyrrhus patri,
Ajaci Ulysses, Hectori *h* Atrides minor,
Priamo Agamemnon. *i* quisquis ad Trojā jacet,
Felix vocatur, cadere qui *k* meruit manu,
l Quem fama servat, *m* victa quē tellus premit.
n Nil nobile ausos pontus atque undæ ferent?
o Perdenda mors est, quisquis es nondum malis
Satiate tantis cœlitum, tandem tuum
Numen serena. *p* cladibus nostris daret
Vel Troja lacrymas: odia si durant tua,
Placetque mitti Doricum exitio genus;
Quid *q* hos simul perire nobiscum juvat,
r Quibus perimus? sistite infestum mare:

y Tartarea tenebræ.
z Nedum apparent, tantum fulminibus luxreddatur, vid. Thyest. 1085.
a Illum unda dehiscens Torquet agens circum & rapido vorat æquore vortex.
b Decumanus fluctus. Decima ruit impetus undæ, q. d. maximus. Sic enim ova decumana, porta in castris decumana, &c. denarius quidam numerus perfectissimus, ut qui contineat par & impar, quadratum, quadrantale, longum, planum, &c. constetq; ex uno, duobus, tribus, & quatuor. proinde Græci ad decem usque numerant & hinc adunitatem

reverruntur. Sphærarum insuper decada mundo tribuebant Pythagoræi. c Vexillorum, aplustrium. d Al. Fracta. e Tanta mali moles tamsequé potentior arte est. al. in magni malis. f Ut evadant maris truculentiam, ne submergantur. g Vide quid deorum fata possint, quæ in una eademque vora Trojs Danaosque adegerint. vel referas ad sequentia; vides quid interfit inter fati & mortis genera, cum in aquis perituri his invideant qui vel injicii, vel per insidias & dedecus in terra mortem oppetierant. maxime autem detestabantur sortes hoc mortis genus, quicum animam igneam esse censerent, aquis illam protrusus extingui putabant, & in quo mortis genere non potest quis sua fortitudinis specimen dare.
h Menelaus. i Τρὶς μάκαρες Δαναοὶ καὶ τετράκις οἵτινες ὄλοντο Τροίῃ ἐν εὐρείῃ. O terque quaterque beati Queis ante ora patrum Trojæ sub mœnibus altis Contigit oppetere, &c. k Al. potuit. l Quod fortiter pugnando occiderit. m Qui ad Trojam sepultus sit. Al. regit. n Vide sup. notam g ad ver. 512. o Alii hab. Pudenda p Pœnas expendimus, & quæ Vel Priamo miseranda forent. q Trojanos captivos. r In quorum ultionem.

a *Vide Med.* 59.
b *Cui & hinc nomen* ſc πλεξὰ το πέλεκυ δέρυ.
c *Scuto muni-mento pectoris, quod* τῆς αἰγὸς, *id eſt, capræ Amaltheæ pelli (ſeu potius ſquammoſo draconum corio) contectum Iupiter Palladi dedit cui poſtea Perſeus caput Meduſæ Gorgonis indidit, cujus aſpectu homines in ſaxa vertebantur.*
d *Quo validius torqueret, Ajacem Oilei f. ultura quod Caſſandram intemplo ſuo violaſſet.*
e *Iovem, qui dextra libratum fulmen ab ære Miſit in Phaetonta.*
f *Natans.*
g *Caliginoſo.*
h *Fulmine ardens.*
i καταβρύλυσσος

Vehit iſta Danaos claſſis, & Troas vehit.
Nec plura poſſunt; occupat vocem mare.
Ecce alia clades. *a* fulmine irati Jovis
Armata *b* Pallas, quidquid aut haſta minax,
Aut *c* ægide, aut furore *c* Gorgoneo poteſt,
Aut igne patrio, tentat; & cœlo novæ
Spirant procellæ. ſolus invictus malis
Luctatur Ajax. vela cogentem hunc ſua
Tenſo rudente flamma perſtrinxit cadens.
Vibratur aliud fulmen. hoc *d* toto impetu
Tortum *d* reducta Pallas excuſſit manu,
Imitata *e* patrem. tranſit Ajacem & ratem,
Ratiſque partem ſecum & Ajacis tulit.
Nil ille motus, ardua ut cautes, ſalo,
Ambuſtus exſtat, *f* dirimit inſanum mare;
Fluctuſque rumpit pectore, & navem manu
Complexus in ſe traxit, & *g* cæco mari
h Collucet Ajax. omne reſplendet fretum.
Tandem occupata rupe, *i* furibundum intonat,
Superaſſe nunc ſe pelagus, atque ignes: juvat
Vicisſe cœlum, Palladem, fulmen, mare.
Non me fugavit bellici terror Dei.
Et *k* Hectorem una ſolus & Martem tuli.
l Phœbea nec me tela pepulerunt gradu.
Cum Phrygibus *m* iſtos vicimus, tandem horrea,
n Aliena *o* inerti tela mitti dextera?
Quid ſi *p* ipſe mittat? plura eũ auderet furens,
q Tridente rupem ſubruit pulſam pater
Neptunus, imis exerens undis caput,
Solvitq; *r* montem; quem cadens *ſ* ſecum tulit:
t Terraque & *t* igne victus & *t* pelago jacet.
Nos alia *u* major naufragos peſtis vocat.
Eſt humilis unda, ſcrupeis *x* mendax vadis,
Ubi ſaxa rapidis cluſa vorticibus tegit
x Fallax *y* Caphareus. æſtuat ſcopulis *z* fretum,
Fervetque ſemper fluctus alterna vice.
Arx imminet præruptа, quæ ſpectat mare.

ἔκβαλε καὶ μεγ' ἀχάϑη φᾶ
σ' εἶκπι θεῶν φυγέειν μέγα λαῖτμα θαλάσσης, &c. Odyſ. δ.

f Furias. Ajaci Oilei Æneid. 1. Quod alii de furioſo amore interpretantur. *k* Alteri Ajaci magis hæc conveniant, quæ tamen hic furens & jactabundus in ſe transfert. *l* Apellinis; qui à Trojanis ſtetit. *m* Deos, Nept. Apol. &c. *n* Jovis fulmina. *o* Feminea, Palladis. *p* Jupiter. *q* Τῶ δ' Ποσειδάων μεγάλ' ἴαχων ἀυδήσαντ' ἐπ'. Αὐτίκ' ἔπειτα τρίαινα ἐλὼν χερσὶ στιβαρῇσιν ἔλασε· Γυθρείῳ πέτρῳ, &c. Odyſ. δ'. Ἔκτο δ' ἔρυσε. diſcidit rupem. *t* Rupe ortus. fulmine ambuſtus, undis ſubmerſus. *u* Ulterior. *x* Doloſa vadis. *y* Mons Euboicæ. vid. Med. v. 659. *z* Euripus. Herc. Fu. 177.

Utrin-

Utrinque *c* geminum: Pelopis hinc oras *d* tui,
Et *e* Isthmon, arcto qui recurvatus solo
Ionia jungi maria *f* Phrixeis vetat;
Hinc *g* scelere Lemnon nobilē; hinc & *h* Chal-
i Tardamq; ratibus Aulida, hanc arcē occupat
Palamedis *k* ille genitor, & clarum manu
Lumen nefanda vertice è summo efferens,
In saxa ducit *l* perfida classem face.
Hærent acutis rupibus fixæ rates.
Has inopis undæ brevia comminuunt vada.
Pars vehitur hujus prima, pars scopulo sedet.
Hanc alia retro spacia relegentem ferit,
Et fracta frangit jam *m* timent terram rates,
Volvuntque maria. *n* cedit in luctum furor.
Postquam *o* litatum est, Phœbus *p* in lucem re
Et *q* damna noctis tristis ostendit dies.

c *Ionium & Ægæum.*
d *Avi sc. Agamemnonis mariti.*
e *Hers. Fu.* 335.
f *Hellespontio, quæ Ægæi pars.*
The. 611. *à Phrixo. Vid. Troad.* 1124. *Med.* 744.
g *Feminarum, quæ à maritis spretæ viros omnes interfecerunt, præter Hypsipilem, quæ patrem Thoantem clam navi amandavit.*
h *Euboiæ civ.*
i *Qua bis morata erat classem Græcam exiturām. Troad.* 161. *& rediturām, videm.*

CL. Utrumne doleam, lætet an redusem virum?
Remeasse, lætor. vulnus at regni grave
Lugere cogor. redde jam Graiis, *r* pater,
Altrisona quatiens regna, placatos deos.
Nunc omne *s* læta fronde veletur caput.
t Sacrifica dulces tibia effundat modos;
Et *u* nivea magnas victima ante aras cadat.
Sed ecce *x* turba tristis, incomptæ comas.
x Iliades adiunt: quas super celso gradu
Effrena *y* Phœbas *z* entheas *a* laurus quatit.

k Emphatice. Naupl. Mus. Med. 659. l Tutos prę se ferenti portus. m Vadatis mentem nautę, maluntque maria, n Al. Cecidit in lucem furor, i. illucescente aura cessat tempestas. o spes vitæ cum Sole redit. p Iratum pelagus exitare solebant alii capite raso, alii verberibus, mercium jactura, imo è vectoribus quandoque uno sorte ejecto. potest hoc intelligi de naufragiis i. ius tempestatis. q Discussis nubibus vel noctis tenebris. r Jovem usurpat patrem. vid. Hippol. 299. quamvis Pollux & Helena Jovis editi evoluti dicantur. s Corona triumphal. t Sacris adhibita. u Dis superis debita. Oed. ver. 549. x Troades captivę. y Cassandra Phœbi vates. Oed. 2. z Oed. 628. a Oed 16.

CHORUS TROADUM. CASSANDRA.

Chorus Iliadum Trojæ fata casumque luget. Cassandra furore Phœbeo correpta, quæ Agamemnonis imminent, vaticinatur.

HEu quam dulce malum mortalibus additū,
Vitæ *b* ditius amor; cum *c* pareat malis
Effugium, & miseros libera mors vocet,
Portus æterna placidus quiete!
Nullus hunc terror, nec impotens
Procella fortunæ movet,
Aut *d* iniqui flamma Tonantis.

b *Etiam in miseriis.*
c *Per mortē, quæ Stoicis portus aliquando petendus, nunquam accusandus. v. Herc. Fu.* 425.
d *Obliquum fulmen.*

e Pax alta. f nullos civium cœtus
Timet, aut minaces victoris iras;
Non maria asperis insana g Coris,
Non acies feras,
h Pulvereamque nubem
Motam Barbaricis equitum catervis;
Non urbe cum tota populos cadentes,
Hostica muros populante flamma,
Indomitumve bellum perrumpet omne
Solus contemptor i levium deorum.
k Qui vultus l Acherontis atri,
Qui l Stygam m tristem m non tristis videt,
Audetque vitæ ponere finem,
Par ille regi, par superis erit.
O quam miserum est nescire mori!
Vidimus patriam ruentem nocte funesta,
Cum Dardana tecta Dorici raperetis ignes.
n Non illa bello victa, nec armis,
o Ut quondam Herculea cecidit pharetra:
Quam non p Pelei Thetidisque natus,
q Charusque Pelidæ nimium feroci
Vicit, acceptis cum fulsit armis,
Fuditque Troas r falsus Achilles:
Aut cum ipse Pelides animos feroces
s Sustulit luctu, t celeremque saltu
Troades summis timuere muris.
Perdidit in malis extremum decus,
Fortiter vinci, restitit annis
Troja bis quinis,
Unius noctis peritura u fato.
Vidimus simulata x dona y mollis immensæ;
Danaumque z fatale munus duximus nostra
a Creduli dextra: tremuitque sæpe
Limine in primo sonipes, cavernis

e *In hoc portu sedata tranquillitas.*
f *Non civium ardorem prava jubentium, non vulgum instantis tyranni, &c. Imitatio Horat. 3. Od. q. d. mortis contemptor omnia contemnit.*
g *Ventis dat Coro Thyest. 576.*
h Ὃς τ' ὑπὸ πρωτ' κονίσαλος ἀμφὶ κυλίσται ἀμφὶ ἀλλήλας.
i *Non ultra mortem nocere potentium, qua sapienti (Stoico seu Epicureo) levis. vid. Chor. 6. Troadas.*
k *V. 12. Agam.* ἐντὶ θεοὺς πολύπους.
l *Ex ead. Schola Epic. sic ille stre-pitumque Acheronti avari subjecit pedibus.*
m *Quod effugium est & portus ex miseriis sub.* n *Sed insidiis & dolo.* o *Sub Laomedonte. v. Troad. 131. & 726.* p *Achilles.* q *Patroclus Achillis armis indutus.* r Κλαίε φίλη ἑτάρῳ μεμαυῖα, &c. Παλεύσας ποδῶν ἀνδρότητα. s Πέδας ἀκμὴ, ἀκύμορον. *Achillis autem saltus Trojæ excidio fatalis. Lycophr. & Lucian lib.* ἀφὸ ὀρχήσεως. t *Al. forte, dolis & insidiis.* u *Minervæ pro reditu vota.* x *Equi duratei. sive* πολιορκητικὸν *fuerit illud μηχάνημα, seu porta aquis insigni picta per proditionem Græcis aperta, seu mons Hippius in quo ex insidiis Græci Trojanos interceperunt simulq; urbem irruperunt, seu denique equitatus Græcorum.* z *Primo* n. *excisum est Ilium propter equos Herculi ex pacto non datos à Laomedonte: secundò per equum duratæum, de quo hoc in loco: tertio per equum qui valvis interceptus Romanis irruendi potestatem fecit, cum Ilienses Cinnam Cos. in urbem recipere noluerunt, a Sinoni fictam habentes.*

Condi-

Conditos reges bellumque geſtans:
Et licuit *b* verſare dolos, ut ipſi
Fraude ſua capti caderent Pelaſgi.
c Sæpe commotæ ſonuere parmæ,
Taciumque murmur percuſſit aures;
Et fremuit *d* male ſubdolo
Parens Pyrrhus Ulyſſi.
e Secura metus Troica pubes
Sacros gaudet tangere funes.
Hinc *f* æquævi gregis Aſtyanax,
Hinc *g* Æmonio deſponſa rogo,
Ducunt turmas; hæc femineas,
Illæ viriles.
Feſtæ matres *h* votiva ferunt
Munera divis. feſti patres
Adeuntarar, *i* unus tota eſt
Vultus in urbe.
Et, quod nunquam *k* poſt Hectoreos
Vidimus ignes, læta eſt Hecuba.
Quid nunc primum, dolor infelix,
Quidve extremum deflere paras?
l Mœniadivum fabricata manu,
Diruta noſtra?
An templa deos ſuper uſta ſuos?
Non vacat iſtis lacrymare malis.
Te, *m* magne parens, flent Iliades;
Vidi, vidi, ſenis in jugulo
Telum Pyrrhi *n* vix exiguo
Sanguine tingi.

CA. *o* Cohibete lacrymas, omne quas tempus
Troades, & ipſæ veſtra lamentabili
Lugete gemitu funera. ætumnæ meæ
Socium recuſant. cladibus queſtus meis
Removete, noſtris ipſa ſufficiam malis.

CHO. *Lacrymas lacrymis miſcere juvat.*
Magis exurunt quos *p* ſecretæ
Lacerant curæ. juvat *q* in medium
Deflere ſuos. nec enim, quamvis
r Dura virago patienſque mali,
Poteris tantas flere ruinas.
Non quæ verno nobile carmen

b *In ipſos authores ſuos vertiſſe dolos, ſi mens non læva fuiſſet.*
c *Atque utero ſonitum quater arma dedere.*
d *Ægre inductus ab Ulyſſe ut dolis uteretur, μωσπάτης & ſimplex Neoptolemus viribus magis quam fallaciis freus, quod τὸ θῆρ & illi apud Ulyſſ. in Philoctete tribuit Sophocles,* ἔφυ γὰρ οὐδὲν ἐν τέχνῃ πρᾶξαι κακῶς, &c. mox, Ἀλλ' εἰμ' ἕτοιμος πεῖσαι ζίαν τ' ἀνδρ' ἄγειν Καὶ μὴ δόλοισιν.
e *Circum pueri innuptæque puellæ Sacra canunt (petit, funemque manu contingere gaudent.*
f *Puerorum.*
g *Polyxena, quæ poſtea deſponſata erat rogo Achillis Theſſalici ducis. Troad. v. 360.*
h *Pro filiorum reditu.*
i *Lætitiæ.* k *Poſt redemptum rogoque datum Hectoris corpus.* l *Murorum munitiones, Trojæ mœnia Troad. v 476.* m *Priame.* n *Exiguum ſenis Priami Iovis ara cruorem Combiberat. vid. 46. vid v. Troad.* o *Cohib. luctus veſtros de patre meo. mea ſunt iſta ſolius patris, vos funera veſtrorum lugete.* p *Seorſim habita, privata.* q *In commune.* r *Indurata malis, virili animo fœmina,*

Ramo

f *Ἀηδὼν, luscinia. al. querula* Ramo cantat tristis *f* Aëdon,
Edonis, id est, Threicia Philomela, Daulias. t Ityn in varios modulata sonos;
Non quæ rectis *u* Bistonis ales
Residens summis, impia diri
x Furta mariti garrula defleat, 675
Lugere tuam poterit digne
t *Sen Itylum, filium Terei à Progne & Philomela interfectum, patrique appositum in ultionem stupratæ ab eo Philomelæ.* Conquesta domum; licet ipse velit
Clarus niveos inter olores,
y Istrium z. cygnus *a* Tanaimque colens,
Extrema loqui; licet *b* Alcyones 680
Ceyca suum fluxu *c* leviter
Plangente sonent, cum tranquillo
Pelago audaces, fœtusque suos
u *Hirundo, in quam irati mariti fugiens Progne ut alii, Philomela) versa est* Nido pavidæ titubante fovent: 685
Non si *d* molles imitata *d* viros
Tristis laceret brachia tecum,
e Quæ turritæ turba parenti
f Pectore rauco concita, buxum
conjux Terei regis Thraciæ, cujus Bistonis civitas & stagnum. Ferit, ut Phrygium lugeat *g* Attyn. 690
Non est lacrymis, Cassandra, modus,
Quia quæ patimur vicere modum.
Sed cur *h* sacratas diripis capiti *i* infulas?
Miseris colendos maxime superos reor.
x *Adulterium.* CAS. *k* Vicere nostra jam metus omnes mala. 695
y *Thracia fl.* Equidem nec ulla cœlites placo prece:
z *In quem versus est Cycnus, de quo Troad.* 180. Nec, si velint sævire, quo noceant, habent.
Fortuna vires ipsa consumpsit suas.
Quæ patria restat? quis patet? quæ jam soror?
a *Morti vicina* Bibere *l* tumuli sanguinem atq; *m* aræ meum. 700
suavius canere dicitur olor. vid. Hippol. ver. 301. Quid illa felix turba fraterni gregis?
Exhausta nempe: regiam *n* miseri senis
Vacuâ *o* relinqui; *p* torque per thalamos vident,
b *Aves illæ in*

quæ mutati sunt Ceyx rex Trachiæ in Ægeo submersus cum Alcyone uxore Neptuni filia. quibus avibus nidificanti us fœtumque intra 7. ut alii 9. alii 14. dierum spatium educentibus tempore hyberno, mare pacatur, quod tempus Alcedonia dicitur. c Fluctuante. d Gallos Cybeles sacerdotes semiviros quibus (ab Atty puero Cybele dilecto quod in Nympha Sagaritide pe cassel in furorem à dea verso sibique pondera acuto silice amputante) veni in exemplum furor hic, molleſque ministri Cædunt jacta is vilia membra comis. e Cybele, quæ civitatis Midæ clausę muros capite sublevavit, atque ita est ingressa. vel quod primis turres urbibus illa dedit. an quod eadem cum Vesta, id est, terra? f Lege, Pectora rauco concita buxo Ferit, id est, ferit pinu (qui Gallorum fanaticorum mos est. vid. Med. 806.) pectora sua in furorem incita rauca tibia. g Sup. ad v. 680. h Apollini. i Filamenta lanea. k Extrema sunt mala, quibus ipsi dii ulteriora superaddere non possunt. l Achillis tumulus bibit sanguinem Polyxenæ sororis. Tro. 360. m Jovis Hercei ara bibit fratris Polytis sanguinem Priamique patris mei Troad. 45. n Priami. o Al. Relicti. q. d. relicti vident, &c vel lege videt, sc. Hecuba. p Quinquaginta intus thalami, spes tanta nepotum. vid. Tro. 31. & Troad.

Plaxier

Præter *q* Lacænam, cœteras viduas nurus.
r Tot illa regum mater, & *s* regimen Phrygum
Fœcunda *t* in ignes Hecuba, *u* fatorum novas
Experta leges, induit vultus *u* feros,
Circa ruinas rabida *u* latravit suas,
Trojæ superstes, Hectori, Priamo, *u* sibi.
CHO. *x* Silet repente Phœbas, & *y* pallor genas,
Creberque totum possidet corpus tremor.
z Stetere vittæ. mollis horrescit coma.
a Anhela corda murmure incluso fremunt.
b Incerta nutant lumina; & *b* versi retro
Torquentur ouli, rursus immites rigent.
Nunc levat in auras *c* altior solito caput,
Graditurque celsa; nunc reluctantes parat
Referare fauces; verba nunc *d* cluso male
Custodit ore, *e* mœnas *f* impatiens dei.
CAS. Quid me furoris inicram *g* stimulis novi,
Quid mentis inopem *h* sacra Parnassi juga
Rapitis? recede, Phœbe. jam *i* non sum tua.
Extingue *k* flammas pectori infixas meo.
l Cui nunc vagor vesana? *l* cui bacchor furens?
Jam Troja cecidit. *m* falsa quid vates ago?
Ubi sum? fugit lux alma, & obscurat genas
Nox *alta, & æther abditus tenebris latet.
n Sed ecce gemino sole præfulget dies;
Geminumque duplices Argos attollit domos.
o Idæa cerno nemora. fatalis sedet
Inter potentes *p* arbiter pastor deas.
Timete reges, moneo, *q* furtivum genus.
r Agrestis ille *r* alumnus evertet domum.
Quid *s* ista vecors tela feminea manu
Districta præfert? quem petit dextra virum
s Lacæna *t* cultu *u* ferrum Amazonio gerens?
Quæ versat oculos alia nunc facies meos?
Victor ferarum colla vexatus jacet

q *Helenam, quæ Paridi; deinde Deiphobo fuerat nupta sed hos indignanter.*
r *Troad. v. 32.*
s *Regina.*
t *Liberos immaturis rogis cremstos. alii ad Paridem referunt, vid. Troad. v. 36.*
u *Mutata in canem, Troad 978.*
x *Cassandra affata est numine Phœbi. Jam prope-piere.*
y *Non vultus non color unus.*
z *Inhorruere.*
a *Non compta mansere coma.*
b *Torquet ad hæc oculos totaque vagantia cœlo Lumina.*
c *Majorque videri Nec mortale sonans.*
d *Murmurat.*
e *Vates furibunda. Oed. 436.* *f* At Phœbi nondum patiens immanis in antro Bacchatur vates, magnum si pectore possit Excussisse deum. *g* Ut divina, fatidici spiritus impetu. Et stimulos sub pectore vertit Apollo. *h* Phœbo sacra. *i* Sed Agamemnonis. *k* Divinationem. *l* In cujus nunc tandem usum & utilitatem vaticinor? *m* Non credita. Troad. 35. * Al. atra. n. Et Solem geminum & duplices se ostendere Thebas. Enthei a. ut & ebrii dupla se ostentant objecta propter oculorum musculos, vel spiritus ardore contractos vel humiditate solutos, unde oculos alter in superna contruditur, in imum dejicitur alter; ita uterque sua apprehendit. *o* Montis Idæ ubi Paris tulit sententiam de malo aureo. *p* Paris. respicitque ad Ægisthum quem postea vocat agrestem alumnum, Agamemnoni Mycenisque non minus fatalem quam Trojæ Paridem. *q* Furtiva Venere natum Ægisthum. *r* Mox enim ut natus, projectus est & à capris nutritus, unde nomen. *s* Clytemnestra. *t* More Amazonio armata Heinsius legit, vultu Amazon. i. torvo. sic *Hippolyt. v. 655.* *u* Bipennim, securim.

* Ignobili

x *Respicit ad Ægisthum ex incestu natum.*
y *Ingens & fortis leo, quales in Marmarica regione Africæ versus Ægyptum. intelligit autem Agamemnona.*
z *Clytemnestra.*
a *Troad. v. 29.*
b *Hector, quo stante stetit Ilium. Troad. 31. & columen patriæ, &c. ver. 120. Troad.*
c *Non exuvias indutum Achillis.*
d *Non Danaum Phrygios jaculantem puppibus ignes.*
e *Sed per pedes trajectum lora sumentes Raptatum bigis. vid. Troad. 742.*
f *Infelix puer atq; impar congressus Achilli.*
g *Quem lacerum crudeliter ora, &c. Vix adeo agnovit Æneas 6. Æneid.*

x Ignobili sub dente y Marmaricus leo,
Morsus cruentos passus audacis z lex.
Quid me vocatis sospitem solam è meis,
Umbræ meorum? te sequor, totâ pater
a Troja sepulte, frater, b auxilium Phrygum,
Terrorque Danaum, c non ego antiquum decus
Video, d aut calentes ratibus exustis manus;
e Sed lacera membra, & saucios vinclo gravi
Fortes laecertos. te sequor f nimium cito
Congresse Achilli Troile. g incertos geris
Deiphobe vultus, h conjugis munus novæ.
Juvat per ipsos ingredi Stygios lacus;
Juvat videre Tartari sævum canem,
Avidique regna Ditis. hæc hodie i ratis
Phlegetontis atri k regias animas vehet,
k Victamque, victricemque vos, umbræ, precor,
l Jurata superis unda te pariter precor,
Referate paulum terga m nigrantis poli,
n Levis ut Mycenas turba prospiciat Phrygum,
Spectate miseri, fata se * vertunt retro.
n Instant o sorores squalidæ;
Sanguinea jactant verbera.
Fert læva semustas faces;
* Ardentque pallentes genæ.
Et vestis p atri funeris
Exesa cingit ilia;
Strepuntque nocturni metus,
Et ossa q vasti corporis
Corrupta longinquo situ
Palude limosa jacent.
Et ecce r defessus senex
Ad ora ludentes aquas
Non captat, oblitus sitis,
s Mœstus futuro funere.
t Exultat, & ponit gradus
u Pater decoros Dardanus.
CH. Jam x pervagatus ipse se fregit furor,
Caditque; flexo qualis ante aras gradu
Cervice taurus vulnus incisa gerens.

h *Helena, à qua suprema nocte proditus est Græcis.* i *Charontis cymbas quam videre enthea sibi videtur.* k *Meam & Agamemnonis.* l *Styx. Herc Fu. 606. & 1103.* m *Antarctici. Her. Fu. 606. & 1103.* n *Ut umbra Trojanorum videant Agamemnona Mycenarum regem ab uxore cæsum, ad suam solationem, veluti inferias sibi relatas.* * *Al. Volvunt.* o *Furiæ. Thyest. 78. Med. 957.* * *Al. turgent.* p *Funesti apparatus & ominis.* q *Gigantum.* r *Tantalus. Thyest. 152.* s *Propter imminentem sui pronepotis necem.* t *Lætatur Dardanus in ultionem prolis suæ.* x *Tritavus Cassandræ.* y *Phœbus recedente spiritu exanimis cadit.*

Re-

Relevemus artus *y* entheos. tandem ſuos
z Victrice lauro cinctus Agamemnon adit;
Conjuxque pariter obvios illi tulit
Greſſus, reditque juncta concordi gradu.

y Oedip. 628.
z Sup. v. 384.

ACTUS QUARTUS.

AGAMEMNON. CASSANDRA.

Agamemnoni reduci prædicit Caſſandra fatum, nec creditur. Troad. 34.

TAndem revertor ſoſpes ad patrios lares.
a O cara ſalve terra. tibi tot barbaræ
Dedere gentes ſpolia. tibi felix diu
Potentis Aſiæ Troja ſubmiſit manus.
Cur iſta *b* vates corpus effuſa, ac tremens
Dubia labat cervice? famuli, attollite;
c Refovete gelido latice. jam recipit *d* diem
Marcente viſu. ſuſcita ſenſus tuos.
Optatus ille portus ærumnis adeſt.
Feſtus dies eſt. CA. *e* feſtus & Trojæ fuit.
AG. Veneremur aras. CA. cecidit ante *f* aras (vem?
pater.
AG. Jovem precemur pariter. CA. *f* Hereeum Jo-
AG. Credis videre te Ilium? CA. *g* & Priamum
ſimul. (Trojam puto.
AG. Heic Troja non eſt. CA. *h* Ubi Helena eſt,
AG. *i* Ne metue dominam famula. CA. *k* liber-
tas adeſt.
AG. Secura vive. CA. mors mihi eſt ſecuritas.
AG. Nullum eſt periculum tibimet. CA. at ma-
gnum tibi eſt. (timet.
AG. Victor timere quid poteſt? CA. quod non
AG. Hanc fida famuli turba, dum excutiat
l deum,
Retinete; *m* nequid impotens peccet furor.
At te pater, qui ſæva torques fulmina,
Pelliſque nubes, ſidera & terras regis,
Ad *n* quem triumphi ſpolia victores ferunt,
Et *o* te ſororem cuncta pollentis viri,
Argolica Iuno, pecore votivo libens
p Arabumque donis, ſupplice & *q* ſibra colam.

a Vid. quæ ad v. 386. *ſupra.*
b Caſſandra à furore examinis: quam cum cæteris captivis Ag. præmiſerat dono Clytemneſtræ.
c Frigidi enim in faciem λειποψύχους aſperſa, ſpiritus, qui ad faciem plurimi venire ſolent, cogit, quibus congregatis redeunt ſenſibus functiones.
d Lucem.
e Quo periit, tu noſtro exemplo feſtos cave.
f Troad. 45.
g Teſc. mox interficiendum, ut Priamum.
h Ubi mala & adultera mulier eſt, qualis uxor tua Clytemneſtra. namque Helena jam in Ægypto erat.

i—*Quod etiam ille de Clytemneſtra ſubintelligens reſpondet, non erit cur Clytemneſt. ut dominam metuas, quæ mihi dilecta es.* *k Per mortem vicinam.* *l Phœbi numen, quo afflatur.* *m Ne ſi manum intulerat.* *n Jovem τερπικέραυνον, λιτόδεα, vel νικηφόριον.* *o Sup. v.* 341. *p Thure.* *q Thyeſt. v.* 754.

CHORUS ARGIVARUM.

Chorus Argivarum Herculis laudes canit, nutrici sc. Argis, cujusque sagittæ fato poscebantur ad secundum Trojæ excidium.

ARgos nobilibus nobile civibus,
Argos r iratæ f carum novercæ,
Semper ingentes educas t alumnos;
t Imparem æquasti numerum deorum:
Tuus ille bisseno meruit labore
Allegi cœlo magnus Alcides;
Cui lege mundi Iupiter rupta
Roscidæ noctis geminavit horas.
Iussitque Pœbum tardius celeres
Agitare currus, & tuas lente
Remeare u bigas, candida Phœbe;
Retulitque pedem, x alternis nomen
Stella quæ mutat, seque mirata est
Hesperum dici; Aurora movit
Ad solitas vices caput, & relabens
Imposuit senis humero y mariti.
a Sensit Ortus, sensit Occasus,
Herculem nasci. b violentus ille
Nocte non una poterat creari.
c Tibi concitatus subsitit mundus,
O puer magnum subiture cœlum!
Te sensit d Nemæus arcto
Pressus lacerto e fulmineus leo,
Cervaque f Parrhasis.
Sensit Arcadii g populator agri.
Gemuitque h taurus. Dictæa linquens
Horridus arva
Morte i secundum domuit draconem,
Vetuitque collo pereunte nasci
Geminosque fratres pectore ab uno
Tria monstra natos, stipite incusso
Fregit insultans: duxitque ad ortus
l Hesperium pecus,
Geryonis spolium triforme.
Egit m Threicium gregem, (nis,
Quem non n Strymonii gramine flumi-
n Hebrive ripis pavit o tyrannus;
Hospitum dirus stabulis cruorem
Præbuit sævis; tinxitque crudos

r *Junoni Iovis ex pellicibus liberis infestæ.*
s *Sup. v. 34.*
t *Et in his Herculem, qui Heben duxit uxorem, deorumque (non magnorum illorum qui duodecim, neque selectorum, qui octo) numerum prius imparem æquavit. vel intellige de tribus diis communibus, Marte, Bellona, Victoria, quibus additus Hercules. Potest & de Diis patriis intelligi, qui ex Argivis seu Argis educati in deos relati sunt. vid. Her. Fu. v. 24.*
u *Bigas Luna tribuunt (ut soli quadrigas) quam trahunt equi, tauri, muli, vel cervi, quorum alter alter, albus alter.*
x *Veneris stella. vid. Hip. 748 & Med. 71.*
y *Cum debuisset Lucifer appellari, id est, quod non matutinus orcus sit spatio solito.*
z *Tithoni.*
a *Phœbei itineris intermissi desiderio.*
b Τεχθῆναι γὰρ ἦδυν μίγαν ἐκ πολυάθλιον Διὸς. τοῦτον ἓν ἐν μιᾷ νυκτὶ δοτῖλι δοῦναι ἀδύνατον.
c *Tibi genito.*
d *Herc. Fu. 223. & 83.*
e *Rapidus, impotens. quod epitheton apro magis convenit, cujus irati utrunt dentes.*
f *A Parrhasia urbe Arcadiæ. vid. Herc. Fu. v. 221.*
g *Aper, sus Erymanthius.*
h *Qui Neptuni ira in Cretâ missus trajecit in Peloponnesum, ubi ab Herc. cæsus est.*
i *Hydrâ Her. Fu. 240*
k *Trigeminũ Geryona Her. Fu. 230.*
l *Armenta Hispana.*
m *Equos Diomedis regis Thraciæ. Her. Fu. 225.*
n *Thraciæ sc.*
o *Ipse Diomedes suis equis ab Hercule objectus.*

Ultimus

Ultimus rictus sanguis aurigæ.
Vidit *a* Hippolyte ferox
Rectore è medio rapi spoliũ & sagittas.
b Nube percussa Stymphalis alto
Decidit cœlo.
c Arborque pomis fertilis aureis
Eximuit *d* manus insueta carpi,
Fugi que in auras leviore ramo:
Audivit sonitum *e* crepitante lamna
f Frigidus custos nescius somni,
Linqueret cum jam nemus omne fulvo
g Plenus Alcides vacuum metallo.
Tractus ad cœlum *h* canis inferorum
Triplici catena, tacuit, nec ullo
Latravit ore, luris ignotæ
Metuens colorem. *i* te duce succidit
k Mendax Dardaniæ domus.
Et sensit arcus *l* iterum timendos:
Te duce concidit *m* totidem diebus
Troja, *m* quot annis.

a *Herc. Fu. v.* 542.
b *Herc. Fu.* 243.
c *Herc. Fu.* 238.
d *Manus Herculis carpentis spoliantisque arborem.*
e *Ramo aureo. sic Virg. leni crepitabat bractea vento.*
f *Venenosus draco pervigil Hesperidum horti custos.*
g *Aureis malis onustus.*
h *Cerberus. Herc. Fu* 810.
i *Heinsius legit, te duce dux cadit, &. verum non adeo placet propter temporis Enallagen, cum qua præcedebant verba, præterii fuerint temporis.*
k *Perjura, perfida, promissa non stans. vid. Troad.* 131. & 716. l *Troad. v.* 133. m *Decem.*

ACTUS QUINTUS.

CASSANDRA.

Cassandra vel illa non videns vaticinatur, vel in proscenio stans, quæ intus & in ἐξώστρᾳ gerantur de cæde Agamemnonis narrat.

RE s agitur intus magna, *n* par annis decem.
Eheu! quid hoc est? anime, consurge, & cape
o Precium furoris. *p* vicimus victi Phryges.
Bene est! resurgis Troja; traxisti jacens
q Pares Mycenas. *r* terga dat victor tuus.
s Tam clara nunquam providæ mentis furor
Ostendit oculis. video, & interfum, & fluor.
t Imago visus dubia non fallit meos.
Spectamus. *u* epulæ regia instructæ domo.
x Quales fuerunt ultimæ Phrygibus dapes,
Celebrantur. ostro lectus y Iliaco nitet;
Merumque in auro *z* veteris Assaraci trahunt:
Et ipse *a* picta veste sublimis jacet
Priami superbas corpore exuvias gerens.

n *Cujus atrocitas decennales labores nostros æquat aut etiam superat.*
o *Hostis cæde & vindicta compensatum Phœbei numinis te fatigantis cruciatum.*
p *Hostium imperatore cæso.*
q *Tuæ ruinæ corruente.*
r *Vincitur.* s *Tam evidentia & grata; sic enim ipsa exponit versu seq.*
t *Quod in furore entheo non raro fit.* u *Interfectus enim est Agam. sed vivorum, ut ipsa narrat Odyss* λ. x *Sup. v* 785. y *Ex præda Ilii.*
z *Regis antiqui Phrygum. sic Virg. Implevitque mero pateram, quam Belus & omnes A Belo soliti.* a *Phrygionum opere.*

b *Illos ex hoste raptos, illa Priami exuvias.*
c *Ægisthus sup. v. 289.*
d *Secunda mensa.*
e *Poculo philotesio, quo convivia claudere solebant, id est, sub finem convivii interficietur.*
f *Heinsius legi vult: Mortifera vinctum perfida tradet neci Induta vestis. exitum manibus negat, Caputque laxi, &c.*
g *Vestis ἀπὸ τοῦ exitum capiti non præbens.*
h *Ægisthus mollis & meticulosus.*
i *Agamemnon.*
k *Involventes nec exitum habentes.*
l *Tyndaris illa bipennim Insulsam & fatuam dextra ἄναγε tenebat.* m *Ὡς τὸν τύραννον ἐκβάλλει ἀπὸ τῆς χώρας. &c. Agamem. de se apud Hom. Odyss. λ.* n *Sc. Vulnus. Formula à ludo gladiatorio sumpta, ubi si gladiatorum alter vulnus aeque, isset, acclamabat adversario & spectatores, Hoc habet.* o *Non integre & fortiter amputatum.*
p *Perfido, adultero liberorum suorum helluoni, incesto* q *Adultera, & crudelis, quæ Deiphobum maritum Menelao & hostibus dilaniandum prodidit.* r *Finito. Sumpta Metaph. ab operariis, servis, militibus.*
s *Procedatne cursu suo, an furiosus hoc abominatus retrocedat, ut in Thyestæa cœna. Thyest. act. 4. & 5.*

Detrahere cultus uxor b hostiles jubet,
Induere potius conjugis fidæ manu
Textos amictus. horreo, atque animo tremo.
Regemne perimet c exul, & adulter virum?
Venere fata; sanguinem d extremæ dapes
Domini videbunt, & cruor e Baccho incidet.
f Mortifera vinctum perfidæ tradet neci.
Induta g vestis exitum manibus negat,
Caputque laxi & invii cludunt sinus.
Hausit iremens h semivir dextra latus,
Nec penitus adigit: vulnere in medio stupet.
At ille, ut altis hispidus sylvis aper,
Cum casse vinctus, tentat egressus tamen,
Arctatque motu vincla, & incassum furit;
Cupit fluentes undique & i cæcos sinus
Disjicere; & hostem quærit implicitus suum.
l Armat bipenni Tyndaris dextram furens,
m Quæsisque ad aras colla taurorum prius
Designat oculis, ante quam ferro petat,
Sic huc & illuc impiam librat manum.
n Habet. præcisam est, pependit exigua a male
Caput amputatum parte, & hinc truncо cruor
Exundat, illinc ora cum fremitu jacent.
Nondum recedunt. ille jam exanimem petit,
Laceratque corpus. illa fodientem adjuvat,
Uterque tanto scelere respondet suis;
Hic est p Thyeste natus, hæc q Helenæ soror.
Stat ecce Tiran dubius r emerito die,
s Suane currat an Thyesteа via.

ELECTRA.

Electra fratri suo Oresti subdubie fugam suadet.

t *Paternæ mortis ulciscendæ spes unica.*
u *Matris & Ægisthi.*
x *Conspecto è longe Strophio metuit, puerumque occulit,* y *Tegam, clepam, vid. Herc. Fu. 398.*

FUge, t ô paternæ mortis auxilium unicum,
Fuge, & scelestas u hostium evita manus.
Eversa domus est funditus, regna occidunt.
x Quis iste celeres concitus currus agit?
Germane, vultus veste y furabor tuos.

z Quos,

Z Quos, anime demens, refugis? externos fugi,
Domus timenda est. pone jam trepidos metus,
Oresta. amici fida præsidia intuor.
Electra fratrem Strophio opportune occurrenti tradit abducendum; ipsa ad aram confugit.
a PHocide relicta Strophius, b Elea inclytus
Palma revertor. causa veniendi fuit,
Gratari c amico, cujus impulsum manu
Cecidit decenni Marte concussum Ilium.
Quænam ista lacrymis lugubrem vultum rigat,
Payetque mœsta? regium agnosco genus.
Electra, luctus causa quæ læta in domo est?
EL. Pater peremptus scelere materno jacet.
f Comes paternæ quæritur natus neci.
Ægisthus g arces Venere quæsitas tenet.
ST. *O nulla longi temporis felicitas!*
EL. Te per parentis memoriam obtestor mei,
Per sceptra h terris nota, per i dubios deos,
Recipe hunc Orestem, ac pium furtum occule.
ST. Et si timendum exsus Agamemnon docet,
Aggrediar, & te, Oresta, k furabor libens.
l Poscunt fidem secunda, at adversa m exigunt.
Cape hoc n decorum ludicri certaminis
Insigne frontis. læva o victricem tenens
o Frondem, virenti protegat ramo caput;
Et ista donum palma p Pisæi Jovis
q Velamen eadem præster atque r omen tibi.
Tuque ô, paternis assidens frenis comes,
Condisce, Pylade, patris exemplo fidem.
Vos, s Græcia nunc teste, veloces equi
t Infida cursu fugite præcipiti t loca.
EL. u Excessit, ablit; currus effreno impetu
Effugit aciem. x tuta jam opperiar meos
Hostes, & ultro vulneri opponam caput.
Adest cruenta conjugis victrix sui,
Et signa cædis veste maculata gerit;
Manus recenti sanguine etiamnum madent,
Vultusque præ se scelera truculenti ferunt.

z *Suum corripis metum, quod peregrinum timeret, cum sui timendi potius essent. Lips. hæc ad fratrem dici vult.*

a *Erat autem Strophius Phocidis rex, Anaxibiæ sororis Agamemnonis filius, & Pyladis pater.*

b *Curuli certamine victor in ludis Olympiacis. vid Herc. Fu. v 839.*

c *Agamemnoni meo cognato.*

d *Filium regis esse.*

e *Reverso Agamemnone.*

f *Oreftes quæritur, ut interficiatur.*

g *Thyest. 453. & 640.*

h *Recenti victoria.*

i *Memento idem tibi posse contingere.*

k *Occultam, avehamHerc. Fu. 791.*

l *Gratuitam.*

m *Debitam.*

n *Coronam oleaginam mihi in ludis Olympicis datam.* o *Palmam mihi victori datam.* p *Olympici, vide Thy. v. 132.* q *Ne agnoscaris. vel adversus Solis æstum.* r *Victoriæ, vindictæ paternæ cædis.* s *Celebri ludorum conventu approbati victores.* t *Mycenas, ubi uxor maritum interfecit.* u *E conspectu.* x *Decurata de fratre cura, postquam Orestis consuluerim vitæ, de mea non solicita*

y *Supplicationibus tuis, quæ virgata vates confugisti ad aras supplex.* Concedam ad aras patere me y vittis tuis,
Cassandra, jungi z paria metuentem tibi.
z *Mortem.*

CLYTEMNESTRA. ELECTRA. ÆGISTHUS. CASSANDRA.

Electram ab ara detrahi & in carcerem conjici jubet Clytemnestra. Cassandra jugulatur.

a *Mei, matris tuæ.*
b *Respicit ad veterem Græcorum morem, quorum virgines raro in publicum prodibant, necnon ad originationem τῆς παρθε, παρὰ τὸ παρθένευ τῆ μητρὶ.*
e *Tui & Ægisthi.*
d *Quæ talis loquaris.*
e *Imo qua tua fixa fidia mulieris impudicæ.*
f *Emphatice, tu impia. Al. leg. Eja tandem doces.*
g *Gerere te feminam. i. modestius.*
h *Supplicio & cruciatu.*
i *Latenter illi exprobrat bipennim qua occiderat Agamemnona.*
k *Animadis decere te eademque nos?*
l *Cur vero Nobis? quasi jam dignus sit adulter ille Agamemnonis locum supplere?*
m *Obstinatam tuam animi ferociam, quam maternum jus flectere non potest, sceptrum, quatenus regina sum, franget.*
n *Alii leg* EL. *mitius interea mihi Tu vidua loquere vir caret vita tuus.*
o *Agamem. quem occidisti.*
p *Adulteri tuique*
q *Sufficiat hoc responsum matri amanti & piæ.*
r *Tua. si post conjugem etiam filium occidere sustines: non pigebit eadem manu perire, qua pater.*
s *Mei, filiæ tua.*
t *Subriserat forte Ægisthus per indignationem, vel etiam quod taceret.*

HOstis a parentis, impium atq; audax caput,
Quo more b fœtus publicos, virgo, petis?
EL. c Adulterorum virgo deserui domum.
CL. Quis esse credat d virginem? EL. e gnatam tuam.
CL Modestius cum matre. EL. f pietatem doces.
CL. Animos viriles corde tumefacto geris,
Sed g agere domita feminam disces h malo.
EL. Ni forte fallor, i feminas ferrum decet.
CL. k Et esse, demens, te parem nobis putas?
EL. Nobis? quis iste est alter Agamemnon tuus?
Ut vidua loquere. vir caret vita tuus.
Cl. m Indomita post hæc virginis verba impiæ
Regina frangam n citius interea mihi
Edisse e ubi sit gnatus, ubi frater tuus.
EL. Exiit Mycenas. CL. redde nunc gnatum mihi.
EL Et tu o parentem redde. CL. quo latitat loco?
EL. Tuto; quietus, regna non metuens p nova.
q Justæ parenti satis, at iratæ parum.
CL. Morieris hodie. EL. dummodo r hac moriar manu;
Recedo ab aris sive te jugulo juvat
Mersisse ferrum; præbeo jugulum volens.
Seu more pecudum colla resecari placet;
Intenta cervix vulnus exspectat tuum.
Scelus peractum est: cæde respersam viri
Atq; obsoletam sanguine t hoc dextram ablue.
CL. Consors pericli pariter ac regni mei,
Ægisthe, t gaudes? gnata genetricem impie
Probris lacessit; abditum fratrem occulit.
ÆG. Furibunda virgo, vocis infandæ sonum,

Et *a* aure verba indigna materna opprime.
EL. Etiam monebit sceleris infandi artifex,
b Per scelera nactus nomen ambiguum suis?
Idem sororis gnatus, & patris nepos?
CL. Ægisthe, cessas impium ferro caput
Demetere? frater ecce reddat, aut animam statim.
ÆG. Abstrusa *d* cæco carcere & *d* saxo exigat
Ævum, per omnes torta pœnarum modos.
Referre, *e* quem nunc occulit, forsan volet
Inops, egens, inclusa, pædore obsita,
f Vidua ante thalamos, exul, invisa omnibus,
g Æthere negato. sero succumbet malis.
EL. Concede mortem. ÆG. si recusares, darem.
h Rudis est tyrannus, morte qui pœnam exigit.
EL. Mortem aliquid ultra est? ÆG. *i* vita, si cupiris mori.
CL. Abripite, famuli, monstrum, & avectam
Ultra Mycenas, ultimo in regni angulo
Vincite, septam nocte tenebrosi specus,
Ut inquietam virginem carcer domet.
At *k* ista pœnas capite persolvat suo,
Captiva conjux, *l* regii pellex tori.
Trahite, ut sequatur conjugem ereptum mihi.
CA. Ne trahite vestros ipsa præcedam gradus:
m Preferre prima nuncium Phrygibus meis
Propero, repletum *n* ratibus eversis mare;
o Captas Mycenas; *p* mille ductorem ducum,
Ut paria fata Troicis * tulerit malis,
Perisse dono feminæ, stupro, dolo.
Nihil moramur. rapite. quin grates ago.
q Jam jam juvat vixisse, post Trojam juvat.
CL. Furibunda, morere. CA. *r* veniet & vobis furor.

a Indigna, quæ mater audiat.
b Quem nescirent parentes, quo cognationis nomine vocarent; pater, filiumne an nepotem; mater, filiumne an fratrem sup. ver. 35.
c Aut animam reddat i. amittat.
d Carcere obscuro & saxeo.
e Fratrem Oresten.
f Quam & hinc quod conjugali caruerit lecto & in virginitate consenuerit, Ælian. 4. lib. hist. refert.
g Cœli aspectu.
h Herc. Fu. 512. Med. ver. 1056.
i Οὐ γὰρ θανεῖν ἔχθιστον, ἀλλ' ὅταν θανεῖν χρῄζῃς τις εἶτα μὴ τύχῃ λαβεῖν.
k Cassandra.
l Agamemnonis, cui pellex erat conjugis loco.
m Ex veterum opinione, qui animas hominum corpore solutas in Elysiis suos agnoscere, cumque iis sermones serere credebant. v.
n Græcorum in red tu naufragio.
o A tyranno adulterio occupatas interfecto Agamemnone.
p Agamem.
* *Al lueret.*
q Prius quidem videbar me vitæ patriæ superstitis, jam vero juvat me vivendo vidisse meorum victricem.
r Et vates & morti vicina Cassandra ominatur prædicit illis victricem & mortem ab Oreste, qui matre cæsa & ipse furere cœpit.

HERCULES FURENS.

DRAMATIS PERSONÆ.

IUNO.	HERCULES.
LYCUS.	AMPHITRYON.
THESEUS.	CHORUS Thebanorũ.

ARGUMENTUM.

Lycus à Creonte Herculis ſocero rege Thebana propter ſcelera in exilium miſſus, abſente jam Hercule apud inferos, ut inde Euriſthei juſſu poſſet Cerberum (ubi & Theſeum in vinculis detentum, qui cum Pirithoo deſcenderat ad rapiendam Proſerpinam, liberavit) occaſionem oblatam arripit, & per ſeditionem Creonte cum duobus filiis cæſo, regnum Thebanum occupat, Megaram Herculis uxorem ad nuptias ſolicitat, abnuenti vim parat. Opportune reverſus Hercules Lycum cæteroſque illius factionis interficit. hac tam feliciter geſta Juno non ferens immiſit illi furorem, quo correptus uxorem ſuam cum liberis interficit. Quod ubi ad ſe reverſus intellexit, doloris impatientia vix Amphitryonis atque Theſei precibus detentus ne ſibi mortem inferret, cum Theſeo Athenas purgandus proficiſcitur.

ACTUS PRIMUS.

IUNO ſola.

Juno Iovis furta, pellices, nothos. Herculem autem maxime ſtomachatur; cui ab inferis reverſo furioſam machinatur perniciem.

a Si ſum regina Iovisque. Et ſoror & conjux, certe ſoror.

b Notationem pellicis innuit à pelliciendo vel pellendo, quod à παλλακὴ rectius.

c Oror Tonantis (hoc enim ſolum mihi
Nomen relictum eſt) ſemper alienũ Iovem,
Ac templa ſummi vidua deſerui ætheris;
Locumque, cœlo *b* pulſa, *b* pellicibus dedi.
Tellus colenda eſt: pellices cœlum tenent.
Hinc, *c* Arctos alta parte glacialis poli
d Sublime claſſes ſidus Argolicas agit;
c Caliſto Lycaonis filia à Jove compreſſa, à Junone in ἄρκτον i. urſam mutata, mox à Iove una cum filio Arcade in cœlum relata. alterum ſidus Helice, alterum Cynoſura vocatur. *d* Quoad nos, quibus ab Æquinoctiali Septentrionem verſus ſitis. Hic vertex ſemper ſublimis. *e* Helice, quam Græci primum obſervabant, ut Sidonii Cynoſuram, Helicem Græca carina notat. vide quæ ad v. 696. Meſſen.

f Hinc,

f Hinc, *g* qua tepenti vere laxatur dies,
Tyriæ per undas *b* vector Europæ *i* nitet;
k Illinc, *l* timendum ratibus ac ponto gregem
m Passim vagantes exerunt *n* Atlantides.
* Fera coma binc exterret *o* Orion deos:
Suasque Perseus *p* aureas stellas habet.
Hinc *q* clara gemini signa *q* Tyndaridæ micant:
r Quibusque natis mobilis tellus stetit.
Nec ipse tantum Bacchus, aut *n* Bacchi parens,
Adiere superos: ne qua pars probro vacet,
o Mundus puellæ furta Cnossiacæ gerit.
Sed vetera querimur: una me *p* dira ac fera
Thebana *q* nuribus *q* sparsa tellus *q* impiis,
r Quoties novercam fecit? ascendat licet,
Meumque victrix teneat Alemene locum;
Pariterque natus astra *l* promissa occupet,
* In cujus ortu mundus * impediit diem,
t Tarduque Eoo Phœbus effulsit mari,
Retinere mersum jussus *t* Oceano jubar.
Non sic abibunt odia. *u* Vivaces aget
Violentus iras animus, & sævus dolor
Æterna bella pace sublata geret.
x Quid bella? quidquid horridum tellus creat
Inimica; quidquid pontus aut aer tulit,
Terribile, dirum, pestilens, atrox, ferum;

f Ab Australi parte. in ipso
g Qua dies elongatur & aperitur oriente
Tauro xx. *die Aprilis.*
h Taurus, secundum Zodiaci signum, quem poeta fabulantur Taurum eum fuisse, qui Europam à Phœnice transvexit in Cretam, cujus opere Jupiter eam illi gratiam retulit, ut inter sydera illum collocarit.
i In sidus conversus fulget.
k A parte Orientali.

l Propter tempestates quas ortæ denunciant. m Quoad nostrum aspectum, sixæ tamen sunt. n Pleiades vij. stellæ inter os Tauri & caudam Arietis sitæ, Atlantis ex Pleione filiæ, quarum tres Electram, Maiam, Taigetem Jupiter compressit. * Quia caput ejus appareat serum & terribile, & quando dominatur in cœlo, nubes adducuntur, & alia corpora cœlestia tegantur. Al. leg. Ferro micax hinc terret, eo quod fulgenti è stellis ferro Pleiadas nec quis videtur. o Jovis, Neptuni, & Mercurii urina natus, quod Zelotypam deam male urit. p xxvj. pulcras, splendidas, utpote quem Iupiter in aureum imbrem conversus è Danae genuit. q Lucida sidera. Castor & Pollux Jovis ex Leda Tyndari uxore filii. est autem Anachronismus seu Prolepsis. necdum n. Tyndaridæ mortui erant. r Apollo & Diana quos Pythona serpentem fugiens Latona enixa est in Delo insula prius erratica & fluctibus agitata, tum vero primum firmata, & Mycone celia Gyaro que revincta. n Semele, quę & in cœlum relata traditur. o Cœlum cepit in numerum siderum coronam Ariadnes conjugis Bacchi, & filiæ Minois regis Cretæ in qua Cnossus urbs regia. p Respicit fab. de anguinis dentibus à Cadmo seminatis, infra vers. 259. q Mulieribus impiis seu pellices Jovis, seu Bacchas ro et. r Tanquam privignos mihi effundant pellices: Zethum & Amphionem Antiopa, Bacchum Semele Herculem Alcmena. s A Jove, infra vers. 958. & à virtute in solitudine. * Ad cujus περιόδους & περιστροφὰς generationem, continuatæ sunt duæ noctes adjecto die intermedio. * Al. impendit. t Et sol à Jove jussus per duplum spatium vacare, post geminam noctem exortus est è mari Orientali, secundum opinionem vulgarem, vel, supra Horizontem, pro quo, more usurpant poetæ. u Memores, graves. inexa urabile pectus. x Epanorthosis indignationis plena. sed quid ego bella loquor, postquam monstra terrestria, tantum, Scorpion, gigantes, aquatilia, cancrum, Hydram, &c. aetia, Stymphalidas debellari?

Finitum

y *Vere Hercules ut qui ex odio* τὸ ἔρατ κλέος *assequatur.*
z *Per Eurystheum Mycenarum regem, qui, me dictante, Herculem ad difficilima quæque obeunda adigit. infra v. 829.*
a *Virtute sua & victoriis probavit se vere natum Iovis. Iof. tamen Scal. ex veteribus libris restituit, legitque Patrem probavi; gloria feci Iocum: Qua sol relucens, quaque repromens diem, &c.*
b *Supra ver. 25.*
i. *ab ortu ad occasum, ubi Columna Her. Calpe & Abyla.*
c *Qua sol oriens calore vicino coquit Æthiopas ab orientali fl. Nigris parte*

y Fractũ atq; domitũ est. superat & crescit malis;
y Iraque nostra fruitur: in laudes suas
Mea vertit odia. dum nimis sæva z impero,
a Patrem probavit, inde, b qua lucem premit
Aperitque b Tethys, c qua ferens Titan diem
Binos propinqua tingit Æthiopas face,
Indomita virtus colitur; & toto Deus
Narratur orbe. monstra jam desunt mihi
Minorque labor est Herculi jussa exequi.
Quam mihi jubere. lætus imperia excipit.
Quæ fera d tyranni jussa violento queant
Nocere juveni? nempe pro telis gerit,
a Quæ timuit, & quæ fudit: armatus venit
f Leone & Hydra. nec satis terræ patent:
Effregit ecce limen g inferni Iovis,
Et h opima victi regis ad superos refert.
Parum est reverti: i fœdus Umbrarum perit.
Vidi ipsa, vidi nocte discussa inferum,
Et Dite domita, h spolia jactantem patri
k Fraterna. Cur non vinctũ & oppressum trahit
k Ipsum carenis paria sortitum Iovi?
Ereboque capto potitur, & retegit Styga?
Patefacta ab imis Manibus retro via est.
Et m sacra diræ Mortis in apertro jacent.
At ille rupto carcere Umbrarum ferox
De me triumphat, & superbifica manu
Atrumper urbes ducit Argolicas canem.
Viso labantem Cerbero vidi diem,
Pavidumque solem: me quoq; invasit tremor;
Et ° tetra monstri colla devicti intuens,
Timui imperasse. levia sed nimium queror,
Cœlo timendum est: regna ne summa occupet,
Qui vicit ima. sceptra præripiet patri.
Nec in astra n lenta veniet, ut Bacchus, via:

Ægyptum Arabiamque, ab occidentali mare Atlanticum spectantes. Αἰθίοπας τ' οἱ δίχθα διδύατται, ἕωθεν ἀνδρῶν, οἱ μὲν ἑσπερίους ὑπείρου, οἱ δ' ἀντίους. d Eurysthei supra. ver. 35. e Quæ in primo congressu etiam timere potuit: aggressus vero devicit, à natura, non à consilio & ratione συγκατατίθεται. Etiam morit fortis quæ timere debeat. vid. Med. 160 & 166. f. Nemæi leonis pelle, & sagittis felle & sanguine Lernææ Hydræ tinctis. g Plutonis, h Spolia opima ipsi Diti erepta, Cerberum scilicet tricipitem, Plutonis insigne, ut fulmen triplicem Iovis, Neptuni tridentem. i Dum Herc. vivus adhuc, Tartara quæ Plutonis fortitioni contigerant, penetrat, atque inde Cerberum in superos auras trahit. k Pluton. l Reditus ab inferis contra sortitionis fœdus jam vivi patefactus est. m Sacra illa & arcana umbrarum custodia (Cerbero ab Hercule subtaro) in apertro est & pervia descendere atque remigrare volentibus. ° Al. leg. terna monstri colla. Tricipitem canem Cerb. n Quieta, vel morte expectata.

Iter

Iter ruina quærat, & o vacuo volet
Regnare mundo. p Robore expenso tumet,
Et posse cœlum viribus vinci suis
Didicit ferendo. subdidit mundo caput,
Nec flexit humeros molis immensæ labor,
Mediusque collo sedit Herculeo polus.
Immota cervix sidera & cœlum tulit,
Et q me prementem. quærit ad superos viam.
r Perge ira. perge, & magna meditantē opprime.
Conside re; manibus ipsa jam lacera tuis.
Quid s tanta mandas odia? discedant feræ:
Ipse imperando fessus Euristheus vacet.
Titanas ausos rumpere imperium Iovis
Emitte: t Siculi verticis laxa specum.
Tellus gigantеu Doris excusso x tremens,
Supposita y monstri colla terrifici levet.
Sublimis alias z Luna concipiat feras.
Sed vicit ista. quæris Alcidæ parem?
Nemo est, nisi ipse. a bella jam secum gerat.
Adsint ab imo Tartari fundo excitæ
a Eumenides: ignem flammeæ spargant comæ;
Viperea sævæ verbera incutiant manus.
b I nunc, superbe, cœlitum sedes pete;
Humana temne. jam Styga & manes, ferox,
Fugisse credis? c heic tibi ostendam inferos.
Revocabo in alta conditam caligine
Ultra d nocentum exilia e Discordem deam,
Quam munit ingens montis oppositi specus.
Educam, & imo Ditis è regno extrahamⁿ
Quidquid relictum est. veniet invisum Scelus,
Suumque lambens sanguinem Impietas ferox,
Errorque, & in se semper armatus Furor;
Hoc hoc ministro noster utatur dolor.
Incipite f famulæ Ditis; ardentem incitæ
Concutite g pinum: & h agmen horrendum
anguibus

o *Expulsis cœlo ceteris diis.*
p *Viribus suis (quas expendit expertusque est, dum Atlantis loco humeris cœlum sustineret)*
q *Emphatice.*
r *Se Iuno ad iras excitat.*
s *Magis apposite Heinsius legit lento mandas odia. q. d. levia hæc & lenta odia sunt quæ per Eurystheum mandas: quin Herculi cœlum affectanti Titanas gigantes idem ausos opponis?*
t *Solve gigantem Enceladum, cui fulmine icto injectum ferunt Ætnam Siciliæ montem.*
u *Sicula. in Siciliam n. frequentes colonias misserunt Græci & in his maxime Dores.*
x *Et fessum quoties mutat latus, intremere omnem Murmure Trinacriam.*
y *Eluna n. decidisse credebatur leo Nemeæus. idque ex opinione Pythagoræorum, qui in orbe Luna reperiri censebant quæcunque apud nos sunt.*
z *Ipse furore percitus sibi & suis vim paret.*
a *Furiæ ardenti face ac serpentibus armata Herculem in furorem vertant.*
b *Insultat ei Iuno præscia, quasi peracta jamre.*
c *In terris ego tibi graviora ostendam, quam quæ apud inferos vidisti.*
d *Loca supplicis sceleratorum.*
e *Megaram comitatam scelere, impietate, errore, furore.*
f *Furiæ, ultrices deæ.*
g *Facem. Excutiens pronam flagranti vertice pinum.*
h *Sorores ὀφιόπλοκα μέλη, Tisiphonem & Alecto. v. 75. Thyest.*

Megæra

a *Mille nocendi artes. fœcundum concute pectus: & de Herculis pectore intelligi potest. sed prius magis placet.* b *Violentior furoris ignis mentes vestras exagitet, quam qui Ætneis cavernis & fornacibus furit, quo majori impetu in Herculem feraminis.* c *alii leg. vobis.* d *Cur non & ipsa furo?* e *Heinsius ex lib. mss. Villerii legit In me soror mente dejectam mea.* f *Odio novercali.* g *In tempus illi favebo quo gravius noceam.* h *Hic quidem facile me ab eo vinci patiar, dummodo se vincat, suos interficiens.* i *Et qui mortem, apud inferos evasit, jam præ doloris acerbitate mortem optet, cum ad se redierit & uxorem filiosque à se furente occisos fuisse viderit.* k *Utcunque fortasse fit, omnibusque fluctuans obvia, & suos perdat.* l *Proposito huic pertinaciter insistam, vel, illi adsistam dirigamque tela ne errent.* m *Tam nefario scelere pollutas. Sarcasmus.* n *Festinandum, & instanti auroræ cedendum est, vid. quæ ad ver. 119. Thyest.*

Mille nocendi
Megæra ducat; atque luctifica manu
Vastam rogo flagrante corripiat trabem.
Hoc agite, pœnas petite violatæ Stygis;
a Concutite pectus; b acrior mente excoquat,
Quam qui cæminis ignis Ætneis furit.
Ut possit animo captus Alcides agi,
Magno furore percitus, c nobis prius
Insaniendum est. d Iuno, cur nondum furis?
e Me me sorores mente dejectam mea
Versate primam, facere si quidquam paro
Dignum f noverca. g Iam odia mutentur mea.
Natos reversus videat incolumes, precor,
Manuque fortis redeat. Inveni diem,
Invisa quo nos Herculis virtus juvet:
Me pariter & se vincat; h & cupiat mori
Ab inferis reversus. heic profit mihi,
i Iove esse genitum. k stabo, & ut certo exeant
Emissa nervo tela, librabo manum:
Regam furentis arma: pugnanti Herculi
Tandem favebo. scelere perfecto, licet
Admittat l illas genitor in cœlum manus.
Movenda m jam sunt bella; clarescit dies,
Ortuque Titan lucidus croceo subit.

CHORUS THEBANORUM.

Chorus è Thebanis à descriptione ortus diei, magnatum curas studiaque damnat, Herculem audacia in laboribus subeundis taxat; vitæ denique humilis laudat tranquillitatem optatque.

Iam rara micant sidera o prono
p Languida q mundo, nox victa q vacua
Contrahit ignes: luce renata
r Cogit nitidum Phosphorus agmen:
Signum s celsi glaciale poli
Septem stellis: Arcades ursæ
Lucem verso temone vocant:

o *In occidente cœli seu hemisphærii parte.* p *A solis vicinitate.* q *Errantes planetas, vel generaliter, omnes stellas quæ ignea creduntur esse naturæ.* r *Diffugiunt stellæ, quarum agmina cogit Lucifer.* s *Arctici, qui nobis semper sublimis. supra ver. 6.* t *Sidera illa Borealia in qua versi Calisto & Arcas plaustro septentrionali verso velut in meta seu confecta via & decurso spatio diem evocant.*

Iam

Iam *u* cæruleis vectus equis
x Titan ſummum proſpicit Oetan:
Iam *y* Cadmeis inclyta baccis
Aſperſa die dumeta rubent:
z Phœbique fugit reditura ſoror.
Labor exoritur durus, & omnes
Agitat curas, aperitque domos.
Paſtor gelida cana pruina
a Grege dimiſſo pabula carpit.
Ludit prato liber aperto
Nondum rupta fronte juvencus:
b Vacuæ reparant ubera *b* matres.
Errat curſu levis incerto
Molli petulans hœdus in herba.
Pendet ſummo ſtridula ramo,
Pennaſque *c* novo tradere ſoli
Geſtit querulos inter *d* nidos
e Thracia pellex; *f* turbaque circum
Confuſa ſonat, murmure miſſo
Teſtata diem. Carbaſa ventis
Credit dubius navita vitæ,
Laxos antra complente ſinus.
Hic exeſis pendens ſcopulis
Aut *g* deceptos inſtruit hamos,
Aut ſuſpenſus ſpectat *h* preſſa
i Præmia dextra, ſentit *k* tremulum
Linea piſcem.
l Hæc, innocuæ quibus eſt vitæ
Tranquilla quies, & læta ſuo
Parvoque domus, ſpes & in agris.
m Turbine magno ſpes ſolicitæ
Urbibus errant, trepidique metus.
n Ille ſuperbos aditus regum,
Duraſque fores, expers ſomni,
Colit; *o* hic nullo fine beatus
Componit opes, gazis inhians,
Et *p* congeſto pauper in auro eſt.
q Illum populi favor attonitum,
Fluctuque magis mobile vulgus
Aura tumidum tollit inani.
r Hic clamoſi rabioſa fori

u *Quos laviſſe creditur caruleo Oceano. vide ſupra verſ.* 25.
x *Oriri ſol videtur ex altiſſimis montibus. eſt autem Oeta mons in finibus Theſſaliæ.*
y *Baccis lauri ſylveſtris, vel quibuſvis aliis in Bacchi honore, alii leg. Bacchis. q. d. Dumeta Bacchantum Orgiis famoſa die aſperſa rubent. Quid ſi uvas intelligamus, vitium baccas? quarum inventor fuit Bacchus Thebis à Cadmo conditis natus.*
z *Luna.*
a *Dimittit gregem qui carpat pabula.*
b *Vaccæ, oves, capellæ, lacte evacuatæ.*
c *Recens exorto.*
d *Pullos. Metonym.*
e *Luſcinia in quam mutata eſt Philomela violata à Tereo Thracum rege & marito Prognes ſororis ipſius Philomelæ.*
f *Turba avicularum aliarum miſta, &c. teſtatur diem adeſſe.*
g *Eſca reparat hamos, priori à piſcibus erepta.*
h *Pondere capti piſcis depreſſa.*
i *Piſces captos.*
k *Ex arundine appenſum.*
l *Hæc ſ. agunt ii quibus, &c. In urbibus vero, &c.*
m *Magno cum tumultu.*

Hic incipit Chorus in melioribus exemplaribus, omiſſis verſiculis antecedentibus. Alii libri hunc Chorum non partiuntur in duos; & hic annotatur, SECUNDUS CHORUS. n Patroni (qui & Rex vocatur) veſtibulum cliens ſummo mane colit ut cum ſaluter, cœnæ hinc vel ſportulam emeriturus. o Avarus, nec fine quærendi ſibi præſtituto nec uſu beatus. p Quærit, & inventis miſer abſtinet, & timet uti. q Ambitioſum. r Cauſidicus, rabula, quas ſimulat iras & verba precio venalia exponit.

Iurgia vendens improbus, iras
Et verba locat. a navit paucos
Secura quies, b qui velocis
Memores avi, tempora nunquam
Reditura tenent. dum fata sinunt,
Vivite læti. properat cursu
Vita citato, volucrique die
c Rota præcipitis vertitur c anni.
d Duræ peragunt pensa sorores,
Nec sua retro fila revolvunt.
At gens hominum fertur rapidis
Obvia fatis, incerta suis:
Stygias ultro quærimus undas.
Nimium, Alcide, pectore forti
Properas mœstos visere Manes.
Certo veniunt ordine Parcæ.
Nulli e jusso cessare licet;
Nulli scriptum proferre diem
Recipit populos t urna citatos.
Alium multis gloria terris
Tradat, & omnes fama per urbes
Garrula laudet, cœloque parem
Tollat & astris: alius g curru
Sublimis eat, me mea tellus
Lare secreto tutoque tegat.
Venit ad pigros cana senectus;
Humilique loco, sed h certa sedet
Sordida parvæ fortuna domus:
i Alte virtus animosa cadit.
k Sed mœsta venit crine soluto
Megara, parvum comitata gregem;
l Tarduſq; senio graditur Alcidæ parens.

a *Hypallage. pauci securam quietem norunt.*
b *Qui memores quam velox sit tempus utuntur tempore illo irreparabili.*
c *Rota, ut & serpens eandem vorans, Hieroglyphice annum designat. namque in se sua per vestigia volvitur annus. qui & à circuitu temporis dictus. veteres n. an pro circum dicebant. quod & in compositis apparet. hinc & annulus diminutivum.*
d *Parcæ quidem, duræ fatis vitæ nostræ stamina solvunt; nos tamen miseri homines præpropera manu illa incidimus nostræ freti audacia. ita tu O Hercules.*
e *Præstitutum.*
f *Quæ cineres combustorum condunter vel potius urna judicum infernorum. Quæsitor Minos urnam movet. à qua serius ocyus Sors exitura cita. tos in æternum Exilium* k *impositura est Cymba. vide infra vers. 730*
g *Triumphali.* h *Ἐκ ϛελίων. tuta, & posita extra pericula.* i *Superne, ex alto suam virtus animosa habet ruinam.* k *Sed Megara Herculis uxor crinibus solutis femineo mœrens ululatu procedit.* l *Amphitryon senio degravatus.*

ACTUS SECUNDUS.

MEGARA.

Megara absentiam Herculis deflet enumeratis ipsius ærumnis, Lyci vim & insolentiam conqueritur.

O Magne Olympi rector, & mundi arbiter,
Iam statue tandem gravibus ærumnis modum,
Finemque cladi. nulla lux unquam mihi
Secura fulsit, finis alterius mali

Gradus est futuri. *m* protinus reduci novus
Paratur hostis, ante quam lætam domum
Contingat, aliud jussus ad bellum * meat.
Nec ulla requies, tempus aut ullum datur,
Nisi dum jubetur: sequitur *n* à primo statim
Infesta Iuno. nunquid immunis fuit
Infantis ætas? monstra superavit prius
Quam nosse posset. *o* gemina cristati caput
Angues ferebant ora, quos contra obvius
Reptavit infans; igneos serpentium
Oculos remisso * pectore ac placido intuens,
Arctos serenis vultibus nodos tulit;
Et tumida tenera guttura elidens manu,
p Prælusit Hydræ. *q* Mænali pernix fera,
Multo decorum præferens auro caput,
Deprensa cursu est. maximus *r* Nemeæ timor
Gemuit lacertis pressus Herculeis leo.
Quid *s* stabula memorem dira Bistonii gregis?
t Suisque regem pabulum armentis datum?
Solitumque densis hispidum Erymanthi jugis
Arcadica quatere nemora Mænalium suem?
Taurumque *u* centum non levem populis metum?
x Inter remotos gentis Hesperiæ greges
Pastor triformis littoris Tartessii
Peremptus, actus est præda ab occasu ultimo.
Nosum Cytharon pavit Oceano pecus.
Penetrare jussus solis æstivi plagas,
Et adusta medios regna quæ torret dies,
y Utrinque montes solvit abrupto obice,
Et jam ruenti fecit Oceano viam.
Post hæc, adortus *z* nemoris opulenti domos

m Herculi redeunti nova semper ab Eurystheo objiciuntur monstra.

* *P. Scriverius leg. exeat, & hæc lectio ferri queat, ea pronunciatione, qua & occurret infra ver. 526. Eurystheus facili regnet in otio, &c.*

n Ita legit Lipsius, i. a vitæ principio. alii apprime i. principaliter infesta: Nullum, inquit, periculum adire jubetur, quin ecce tibi adversariam, & quidem pervicacissimam, Junonem: Junonem dico, quæ ne infantem quidem odii sui habuit immunem. o Iam in cunis serpentes duos à Iunone immissos

vultu interritus & cum risu elisit. * Lipsii codex pro pectore habet lumine. in uno è M. S. additur vultu. p Præludium & specimen dedit futuræ pugnæ & victoriæ in Hydram. Al. Prolusit iræ, i. e. ibi tum fecit iræ, quia primum incepit irasci. q Cerva æripes & χρυσόκερως quam cursu comprehendit in Mænalo monte Arcadiæ. r Leo in Nemea sylva Pelaponnesi, inter Cleonas & Phliuntem, maximus illius regionis incolis terror, quem Hercules interfecit. s Equos humanis carnibus pastos à Diomede Thraciæ rege. Bistonis autem flagnum & regio Thraciæ. t Æqua veteribus visa est talionis pœna, ὅτα πάθοι τις ἰητής. è lege Rhadamanthi. ita Theseus Sinin. tortis pinubus discerpsit, Scirona è rupe præcipitavit, Procrusten ad sui lecti modulum extendit. u Cretense. 826. Agamemnon. x Geryonem tricorporem Hispaniæ regem interemit, ejusque armenta à Tartesso Hispaniæ Bœoricæ oppido maritimo abegit in Bœotiam, in qua mons Cytheron. y Fingitur Herc. collibus inter Abylam & Calpen diremptis intercidisse Oceanum qui Mediterraneus dicitur. z Hortorum Hesperidum, quorum custos præter tres Atlantis filias erat Vigil draco.

a *Aurea, Medica, citrea mala.* Aurifera vigilis ſpolia ſerpentis tulit. (malũ,
Quid? ſæva b Lernæ monſtra, numeroſum
Non igne demum vicit, & docuit mori?
Solitaſque pinnis condere obductis diem
Petiit ab ipſis nubibus c Stymphalidas?
Non vicit illum cœlibis ſemper tori
d Regina gentis vidua Thermodontiæ;
e Nec ad omne clarum facinus audaces manus
Stabuli fugavit turpis Augiæ labor.
Quid iſta proſunt? orbe defenſo f caret.
g Senſere terræ pacis autorem ſuæ
Abeſſe terris h *proſperum ac felix ſcelus,*
Virtus vocatur. ſortitus parent boni.
Ius eſt in armis, opprimit leges timor.
Ante ora vidi noſtra, truculenta manu
i Gnatos paterni cadere regni vindices;
Ipſamque Cadmi nobilis ſtirpem ultimam
Occidere vidi k regium capitis decus
Cum capite raptum quis ſatis Thebas fleret?
l Ferax deorum terra m quem dominum trec
E cujus arvis, eque fecundo ſinu (mit?
n Stricto juventus orta cum ferro ſtetit;
Cujuſque muros natus o Amphion Iove
Struxit, canoro ſaxa modulatu trahens;
In cujus urbem p non ſemel divûm parens
Cœlo relicto venit; hæc q quæ cœlites
Recipit, & quæ fecit, & (fas ſit loqui)
Fortaſſe faciet, r ſordido premitur jugo.
Cadmea proles civitaſque Amphionis
Quo decidiſtis? x tremitis ignavum exulem
Suis carentem finibus, noſtris gravem?
y Qui ſcelera terra, quique perſequitur mari,
Nec dedigna.

Aurea, Medica, citrea mala. 240
Ille apud Athen. 3. *l.* 7. *c. alii,* 245
pecora nativo rutilo colore ſignia. cum μῆλα hæc & illa denotent. 250
Hydram & cancrum. vel ſolam Excetram quam propter amputata capita repullulantia vocat monſtra, ut & numeroſum malum. 255
Aves à Stym. phalo Arcadiæ palude dictas, quas arei crotalis crepitu fugavit. 260
Hippolyte regina Amazonum juxta Thermodontem fl. Cappadociæ incolarum. 265
Inconditum. 270

a Aurea, Medica, citrea mala. Aurifera vigilis ſpolia ſerpentis tulit. (malũ, 240
Quid? ſæva b Lernæ monſtra, numeroſum
Non igne demum vicit, & docuit mori?
Solitaſque pinnis condere obductis diem
Petiit ab ipſis nubibus c Stymphalidas?
Non vicit illum cœlibis ſemper tori
d Regina gentis vidua Thermodontiæ; 245
e Nec ad omne clarum facinus audaces manus
Stabuli fugavit turpis Augiæ labor.
Quid iſta proſunt? orbe defenſo f caret.
g Senſere terræ pacis autorem ſuæ 250
b Hydram & Abeſſe terris h *proſperum ac felix ſcelus,*
cancrum. vel ſo- *Virtus vocatur. ſortitus parent boni.*
lam Excetram *Ius eſt in armis, opprimit leges timor.*
quam propter Ante ora vidi noſtra, truculenta manu
amputata capi- i Gnatos paterni cadere regni vindices; 255
ta repullulantia Ipſamque Cadmi nobilis ſtirpem ultimam
vocat monſtra, Occidere vidi k regium capitis decus
ut & numero- Cum capite raptum quis ſatis Thebas fleret?
ſum malum. l Ferax deorum terra m quem dominum trec
c Aves à Stym- E cujus arvis, eque fecundo ſinu (mit? 260
phalo Arcadiæ n Stricto juventus orta cum ferro ſtetit;
palude dictas, Cujuſque muros natus o Amphion Iove
quas arei crota- Struxit, canoro ſaxa modulatu trahens;
lis crepitu fuga- In cujus urbem p non ſemel divûm parens
vit. Cœlo relicto venit; hæc q quæ cœlites 265
d Hippolyte re- Recipit, & quæ fecit, & (fas ſit loqui)
gina Amazo- r Fortaſſe faciet, s ſordido premitur jugo.
num juxta Ther- u Cadmea proles civitaſque Amphionis
modontem fl. Cap- Quo decidiſtis? x tremitis ignavum exulem
padociæ inco- Suis carentem finibus, noſtris gravem? 270
larum. y Qui ſcelera terra, quique perſequitur mari,
e Nec dedigna.

tus eſt Augiæ regis Elidis bubile, in quo 3000. boum ſtabulaſſent, nec per 30 annos expurgatum fuiſſe, purgare immiſſo fl. Peneo vel Alpheo. f Demiſus ipſe ad inferos. g Quia filio abſente Lycus interfecto Creonte & Iberis regnum occupavit. h Vide ver. 338. infra. i Filios Creontis patris mei aſſertores regni paterni, &c. k Timos Stirpis Cadmi. k Diadema cum ipſo Creontis capite ablatum. l Quæ Cadmum, Polemona, Leucotheam, tot deos peperit. m Quam ignavum, vilem, improbum? ſc. exulem. n Ex dentibus ſerpentis à Cadmo interfecti ſeminatis nati ſunt homines armati, qui mutuis vulneribus perierunt. o Iois ex Antiope filius lyræ à Mercurio acceptę, modulatu ſaxa ad extruendas Thebas traxit. p Venit n. ad Semelen, Antiopam, Alcmenam, q Quæ inde rum numerum retulit Bacchum, Semelen, Dircen, &c. ſu- ver. 158 r Hoc dicit propter Herculem indigetem cœlo deſtinatum. ſ Hęc ur ſordidi hominis tyrannide oprimitur. t Thebana, à Cadmo conditore, u Multi libri l. g. atque Ophioniu- civis: quia è ſerpentis dente nata eſt gens Thebanum conditrix. vid. ver. 159. Al. legunt Civis atque Ophionius. Ego ſoli ſP. Scriverii judicio & authoritate retus lego, Civitaſque Amphionis: de quo vide notam o. ſup. x Cum tremore parę is ignav Lyco. y Interea qui, alis ſceleſtam vim prohibet, abſens ervitutem & tyrannidem in ſuis fert.

Ac ſæva juſta ſceptra confregit manu,
Nunc ſervit abſens, fertque quæ ferri vetat;
Tenetque Thebas exul Herculeas Lycus.
Sed non tenebit. aderit & pœnas petet,
Subituſque ad aſtra z emerget: inveniet viam,
Aut faciet. Adſis ſoſpes & remees tuis;
Tandemque venias victor ad victam domum.
Emerge conjux, atque depulſas manu
Abrumpe tenebras: ulla ſi vetita eſt via,
Iterque clauſum eſt, a orbe diducto redi;
Et quidquid atra nocte poſſeſſum latet,
Emitte tecum. b dirutis qualis jugis
Præceps citato flumine quærens iter,
Quondam dediſti; ſciſſa cum vaſto impetu
Patuere Tempe; pectore impulſus tuo
c Huc mons & illuc cecidit, & rupto aggere
Nova cucurrit d Theſſalus torrens via.
Talis parentes, liberos, patriam petens
Erumpe, e rerum terminos tecum efferens:
Et quidquid gravida tot per annorum gradus
Abſcondit ætas, redde; & f oblitos ſui,
g Luciſque pavidos ante te populos age.
Indigna te ſunt ſpolia, ſi tantum refers,
h Quantum imperatum eſt. magna ſi nimium
Ignara noſtræ ſortis, adde illum mihi, (loquor,
Quo te tuamque dexteram amplectar, diem;
Redituſque lentos nec mei memores querar.
i Tibi, ô deorum ductor, indomiti ferent
Centena tauri colla; k tibi frugum potens,
* Secreta reddam ſacra; tibi l multa fide
Longas, m Eleuſi, * tacito jactabo n faces.
o Tum reſtitutas fratribus rebor meis
Animas, & ipſum regna moderantem ſua
Florere patrem. p ſi qua te major tenet
Clauſum poteſtas; ſequimur, aut omnes tuos
Defende reditu ſoſpes, aut omnes trahe.
Trahes, nec ullus eriget fractos deus.

z *Ab inferis quos in centro terræ credebant.*
a *Dirupta terræ.*
b *Ut quondam divulſi Oſſa & Olympo, exitum dediſti Peneo ſi. in mare, atque aperuiſti Tempe amœniſſima Theſſaliæ loca.*
c *Mons prius contiguus diviſus eſt in duos Oſſam & Olympum.*
d *Peneus.*
e *Cerberum tricipitem. i. mortem, cujus genera tria: naturale, violentum, fortuitum.*
f *Mortuos, quæ pota Lethe quacunque in vivis fecerant oblitos ſunt.*
g *Lucem non ferentes, tenebris aſſuetos.*
h *Cerberum, juſſu Euryſthei.*
i *Voveo tibi O Iupiter Hecatomben, negat tamen Servius Iovi taurum immolari abſque piaculo aut malo omine, quod & in hoc voto locum habet, propter furorem Herculis & necem Megaræ & liberorum. Med. 60* k *Tibi O Ceres ſacra ſolvam.* * *Myſtica quæ non niſi initiatis revelanda ſunt, quod Ceres tacite uſa eſt conſilio dū Proſerpinam quæreret.* l *Abſtinendo a venereis, vino, malis Punicis, alba veſte induta, cincta querna corona ſeu vuicea, &c.* m *Ceres ab Eleuſi civitate non longe ab Athenis qua Cereri ſolennia ſacra Theſmophoria inſtituerunt. infra v. 841. Al. Eleuſin.* n *Myſtæ ferebant lampades ſeu faces in memoriam quæſitæ à Cerere Coræ* o *Tu O conjux mihi redditus penſabis fratres & patrē.* p *Si qua poteſtas inferorū major, quā tua eſt, te detineat, & nos te prompte ſequimur.*

AMPHITRYON. MEGARA.

Dispondentem animum Megaræ & desperantem consolatur Amphitryon.

O Socia nostri sanguinis, casta fide
Servans torum gnatosq; magnanimi Her-
Meliora mente concipe, atque animum excita.
Aderit profecto, qualis ex omni solet
Labore, major. ME *Quod nimis miseri volunt,*
Hoc facile credunt. AM *Immo quod metuunt nimis,*
Nunquam amoveri posse nec tolli putant.
Pronus est timori semper in pejus fides.
ME. Demersus, ac defossus, & toto in super
Oppressus orbe, quam viam ad superos habet?
AM Quam tunc habebat, cum per arentem
Et fluctuantes more turbati maris (plagam
Abiit arenas, bisque discedens fretum,
Et bis recurrens; cumque deserta rate
Deprensus hæsit Syrtium brevibus vadis,
Et puppe fixa maria superavit pedes.
ME *Iniqua raro maximis virtutibus*
Fortuna parcit: nemo se tuto diu
Periculis offerre tam crebris potest.
Quem sæpe transit casus, aliquando invenit.
Sed ecce sævus, ac minas vultu gerens,
Et qualis animo est, talis incessu venit
Aliena dextra sceptra concutiens Lycus,
Urbis regens opulenta Thebanæ loca,
Et omne quidquid uberi cingit solo
Obliqua Phocis, quidquid Ismenus rigat,
Quidquid Cytharon vertice excelso videt,
Et bina findens Isthmos exilis freta.

a *O Conjux Herculis filii mei.*
b *Pejora facilius credimus quam meliora. Aliqui aiunt hoc Megaræ esse responsum, quæ quasi assentiens dicit, O Amphitryon, verum dixisti, quod timor pronus est fidem & credulitatem habere semper ad pejora, sed vellem scire, cum Hercules jaceat demersus, quam viam habeat redeundi?*
c *Æque ac eva-serit Syrtes, si-nus duos in mari Lybico cumulis arena, qui ventorum arbitrio agitati, varie va-*
dosi, & fluxu refluxuque impetuosi naves ad se trahunt. unde & nomen sis à σύρω traho.
d *Quanquam alii aureo poculo, alii æreo lebete transisse eum fabulantur.*
e *Superbus & ferox, quod vel ex incessu patet.*
f *Usurpata, inf. v. 336.*
g *Regio Græciæ ad sinuosum litus Crissæum.*
h *Bœotia quam rigat fluvius Ismenus, quamque prospicit mons Cytharon.*
i *Peloponnesiacus, angustia sex milium inter Ægæum & Ionium maria, in quo Isthmo est Corinthus, unde & Corinthiacus dicitur.*

LYCUS. MEGARA. AMPHITRYON.

Lycus Thebis à Creonte in exilium missus, Hercule ad inferos profecto, caso Creonte cum filiis, quo regnum occupatum sibi firmet, Megara nuptias ambit, abnuenti vim minatur.

NOn vetera patriæ jura possideo domus
Ignavus hæres; nobiles non sunt mihi

Avi-

Avi, nec altis inclytum titulis genus;
Sed clara k virtus *qui genus jactat suum,*
Aliena laudat. Rapta sed trepida manu
Sceptra obtinentur; *omnis in ferro est salus.*
l Quod civibus tenere te invitis scias,
Strictus tuetur ensis. m *alieno in loco*
Haud stabile regnum est. n una sed nostras potest
Fundare vires juncta regali face
Thalamisque Megara. ducet è genere inclyto
Novitas colorem nostra. Non equidem reor
Fore ut recuset, ac meos spernat toros.
Quod si impotenti pertinax animo abnuet,
Stato tollere omnē penitus Herculeā domum,
Invidia factum ac sermo popularis premet?
Ars prima regni est, posse te invidiam pati.
p Tentemus igitur: fors dedit nobis locum.
Namque ipsa *q* tristi vestis obtentu caput
Velata, *r* juxtā præsides astat deos,
Laterique adhæret *s* verus Alcidæ sator.
ME. Quidnam iste, nostri generis exitium ac lues,
Novi parat? quid tentat? LY. O clarum tra-
A stirpe nomen regia, facilis mea
Parumper aure verba patienti excipe.
t Si æterna semper odia mortales agant,
Nec cœptus unquam cedat ex animis furor,
Sed arma felix teneat, infelix paret;
Nihil relinquent bella: tum vastis ager
Squallebit arvis, subdita tectis face
Altus sepultas obruet gentes cinis.
Pacem reduci velle, victori expedit;
Victo necesse est, *u* particeps regno veni:
Sociemus animos pignus hoc fidei cape:
Contingе *x* dextram. quid truci vultu siles?
ME. Egone ut parentis sanguine aspersam manum,
Fratrumque gemina cæde contingam? *y* prius
Extinguet ortus, referet occasus diem:
Pax ante fida nivibus & flammis erit:
Et *z* Scylla Siculum junget Ausonio latus:

k *Sup. v.* 250.
Prosperum ac felix scelus virtus vocatur.
l *Malus ille pericli est custos metus. Quem n. metuunt periisse expetunt.*
m *Regnum occupatum haud quaquam firmum est.*
n *Mihi novo homini addent nobilitatis colorem Megaræ nuptiæ.*
o *Statutum est mihi ipsam cum liberis è medio tollere & Herculeam domum radicitus exstirpare.*
p *Megaram ad nuptias.*
q *Pulla, lugubri.*
r *Confugit supplex, vel astat ad aras statuasve Deorum tutelaris.*
um alii leg. Præsites, quorum ara juxta fores posita erant.
s *Neque enim agnoscet tyrannus levem esse Herculis pacem*

quem & Alcidem vocat ab Alcæo avo paterno, alii ab ἀλκὴ robur.
t *Si usque maneant utrinque odia; & potentior tueatur armis quæ vicerit, victus & oppressus vindictam armis parta, belli faces omnia vastabunt.* u *In conjugium meum.* x *Fidei pignus & symbolum. Troad* 689. y *Et hæ τῶν ἀδυνάτων conditiones negationis vim habent.* z *Recedet fretum, jungeturque Sicilia Italiæ, cui quondam adnexa fuisse dicitur.*

a Prius Euripus fratrum illud reciprocum inter Bœotia Aulidem & Eubœam quod septies die ac nocte rapide fluit refluitque, quiescet.

Priusque multo vicibus alternis fugax
Euripus unda flabit Euboica piger.
Patrem abstulisti, regna, germanos, lare
Patriam; b quid ultra est? una res superest mihi,
Fratre ac parente carior, regno, ac lare,
Odium tui; quod esse cum populo mihi
Commune doleo. pars quota ex isto mea est?
Dominare tumidus, spiritus altos gere:
Sequitur superbos c ultor a tergo Deus.

b Vellem & eo sum odium mihi soli esset, ut te abunde edisse possem. vel, doleo quidem populum a te oppressum habere cur te oderint.

d Thebana novi regna. quid e matres loquar
Passas & ausas scelera? quid f geminum nefas,
Mistumque conjugis, nati, patris?
Quid bina g fratrum caestra? quid totidem rogos?
Riget superba h Tantalis luctu parens,
Mœstusque Phrygio manat in Sipylo lapis.
Quin ipse totum i subrigens crista caput
k Illyrica Cadmus regna permensus fuga,
Longas reliquit corporis tracti notas.

c Opt insolentia vindex, vel Nemesis superbia ultrix. Dii n. cum utrinsque sexus sunt secundum Stoicos, Poeta Deum etiam pro Dea ponunt.

Hæc te manent exempla. dominare ut lubet;
Dum solita regni fata te nostri vocent.
L Y. Agedum efferatas rabida voces amove;
Et l disce regum imperia ab Alcide pati.
Ego rapta quamvis sceptra victrici geram
Dextra, regamque cuncta sine legum metu
Quas arma vincunt. pauca pro causa loquar
Nostra. cruento cecidit in bello pater?
Cecidere fratres? arma non servant modum,
Nec temperari facile, nec reprimi potest
Stricti ensis ira. bella delectat cruor.

d Novi quam malo omine regnetur Thebis;

m Sed ille regno pro suo; nos improba
Cupidine acti: quæritur belli exitus,
Non causa. sed nunc n pereat omnis memoria,
Cum victor arma posuit, & victum decet
Deponere odia. o non ut inflexo genu

e Agaven, quæ filium Pentheum interfecit; Ino, quæ se in mare præcipitavit; Nioben, de qua inf. v. 388. f Oedipi, qui patrem Laium, verum non sciens eum patrem fuisse, interfecit; ex matre Jocasta, quam uxorem duxit, liberos suscepit, vide v. 133. Theba. g Eteocelis & Polynicis filiorum Oedipi qui binis exercitibus de regno decertantes mutuis vulneribus occubuerunt, impositisque eidem rogo cadaveribus eorum flamma se divisit. h Niobe filia Tantali numerosa prole superbiens Latonæ se prætulit, liberisque xiiij. à Phœbo & Diana interfectis & ipsa dolore stupefacta in saxum mutata est, in Sipylo monte Phrygiæ quod perpetuo humore madet Agam. 370. i Erigens. k Ipse Cadmus Thebarum condit r regno pulsus in Illyrium recessit & in serpentem commutatus est una cum Hermione uxore. l Disce à conjuge meo quam adeo jactas, parere mihi regi, ut ille paret Eurysthæo. m Anthypophora, quod si objicias patrem tuum juste, me injuste arma cepisse, respondeo justitiam belli exitu non causa diserni; victrix causa Diis placuit. n Sanciatur amnestia. o Nolo me ut captivâ adores, sed quoniam mihi placet tua hæc magnanimitas, ut me pro marito colas.

Regnan-

Regnantem adores, petimus hoc ipsum placet,
ANimo ruinas quod capis magno tuas.
Es rege conjux digna: sociemus toros.
ME. Gelidus per artus vadit exangues tremor.
Quod facinus aures pepulit? haud equidē hor-
Cum pace rupta bellicus muros fragor (rui,
Circum sonaret. *p* pertuli intrepide omnia:
Thalamos tremisco; capta nunc video mihi
Gravent catenæ corpus, & longa fame
Mors protrahatur lenta. *q* non vincet fidem
Vis ulla nostram; moriar, Alcide, tua,
LY. Animosne mersus inferis conjux facit?
ME. Inferna tetigit, posset ut *r* supera assequi.
LY. Telluris illum pondus immensæ *s* premit.
ME Nullo premetur onere, *t* qui cœlum tulit.
LY. Cogere. ME. *u* *Cogi qui potest, nescit mori.*
LY. Effare, thalamis quod novis potius param
Regale munus? ME Aut tuā mortē, aut meam.
LY. Moriere demens? ME. *x* Conjugi occurram
meo.
LY. Sceptione nostro potior est *y* famulus tibi?
ME *z* Quot iste famulus tradidit reges neci!
LY. Cur ergo regi servit, & patitur jugum?
ME. *a* Imperia dura tolle, quid virtus erit?
LY. Obici feris monstrisque *b* virtutem putas?
ME. *Virtutis est domare qua cuncti pavent.*
LY. *c* Tenebræ loquentem magna Tartareæ pre-
ME. *Non est ad astra mollis è terris via.* (munt.
LY. *d* Quo patre genitus cœlitū penetret domos?
AM. Miseranda conjux Herculis magni file:
Partes meæ hæ sunt, reddere Alcidæ patrem,
Genusque verum. post tot ingentis viri
Memoranda facta, postque pacatum manu
Quodcunque Titan ortus & labens videt,
Post monstra tot perdomita, post *e* Phlegram
f impio
Sparsam cruore, postque *g* defensos Deos;
Nondum liquet de patre? mentimur Jovem?
h Junonis odio crede. LY. Quid violas Jovem?
Mortale cœlo non potest jungi genus.
AM. *i* Communis ista pluribus causa est Deis.
LY. Famuline fuerant ante quam fierent Dei?

p *Castra belli malaque animæ tuli. nunc tandem vere in servitutem redacta mihi videor, postquam ignavus tyrannus me de nuptiis interpellare audeat.*
q *Nullus cruciatus violabit fidem meam Herculi datam.*
r *Cœlum.*
s *Ne emergere & ascendere possit.*
t *Supra. ver. 69.*
u *Stoice. Qui non timet mortem, cogi nequit. Non summus in sublime potestate cum mors in nostra potestate sit.*
x *Ab inferis redeunti.*
y *Hercules Eurystheo inservi-*
ens.
z *Multos, Diomeden, Busirin, Geryonem, Antæum, &c.*
a *Versatur n. virtus circa ardua, dura, formidabilia.*
b *Audacia potius est & temeritatis.*
c *Ut ut magna*

crepet, tenebræ tamen infernæ præmunt ipsum & opprimunt. *d* Nec n. nisi diis geniti superos adeunt. *e* Vallem Thessaliæ, in qua Gigantes cum diis pugnavere. *f* Gigantum impiorum. *g* Herculis n. potissimum opera gigantes victos scribunt non pauci. *h* Quæ, nisi quod Iove genitus sit, eum non odio prosequuta usque exagitaret. *i* Complures Heroes misto mortalium ac immortalium semine nati in deos asciti fuerunt.

a *Hippol.* 295. AM. *a* Pastor Pheræos Delius pavit greges.
b *Quod facit Hercules.* LY. *b* Sed non per omnes exul erravit plagas.
AM. *c* Quem profuga terra mater erranti edi-
c *Et tamen in ip* dit. (feras.
sa insula errati- LY. Non monstra, sævas Phœbus aut timuit
conatus est, supra AM. *d* Primus sagittas imbuit Phœbi draco. 455
vers. 15. Quam gravia parvus tulerit, ignoras, mala
d *Phœbus etiam e* Matris utero fulmine ejectus puer?
puer sagittis in-f Mox fulminanti proximus patri stetit.
terfecit Pythona Quid *g* qui gubernat astra, qui nubes quatit,
draconem à Ju-h Non latuit infans rupis exesæ speeu? 460
none missum qui Solicita tanti precia natales habent;
Latonam inse- Semperque magno constitit, nasci Deum.
querentur. LY. *Quemcunque miserum videris, hominem scias.*
e *Bacchus è Se-* AM. *Quemcunque fortem videris, miserum neges.*
mele Jovis ma- LY. Fortem vocemus, *i* cujus ex humeris Leo 465
jestatem (quam Donum puellæ factus, & clava excidit,
subdolæ Junonis Fulsitque pictum veste Sidonia latus?
hortatu videre Fortem vocemus, cujus horrentes comæ
desideravisset) non Maduere *k* nardo? laude qui notas manus
ferentis & fœ- Ad non virilem tympani movet sonum,
tum aberrantem l Mitra ferocem *m* barbara frontem premens? 470
fulmine ictus. AM. *n* Non erubescit Bacchus effusos tener
f *In bello ad* Sparsisse crines, nec manu molli levem
versus Gigantes Vibrasse thyrsum, cum parum forti gradu
Bacchus in Leo- Auro decorum syrma barbaricum trahit. 475
nem conversus *Post multa virtus opera laxari solet.*
max. erat terrori LY. *o* Hoc Euryti fatetur eversi domus,
Gigantibus. *p* Pecorumque ritu virginum oppressi greges.
g *Ipse Jupiter.* Hoc nulla Juno, nullus Eurystheus jubet:
h *An non à ma-* Ipsius hæc sunt opera. AM. *q* Non nosti omnia, 480
tre Rhea, ne Sa- Ipsius opus est, cæstibus fractus suis
turnus pater, ex r Eryx, & Eryci junctus *s* Antæus Libys,
fœdere cum fra- Et *t* qui hospitali cæde manantes foci
tre Titane de mas- Bibêre justum sanguinem Busiridis.
cula prole tollen-

da πεδοτερπὴς voraret, in Cretæ antrum ablegatus est, &

enutritus à Curetibus in monte Ida. i Qui sub Omphale Lydiæ regina, clava & leonis pelle exutus, muliebri ornatu purpuraque indutus & unctus colum tractavit. k Oleo Nardino. l Hic versus in non nullis lib. refertur ad Amphitryonem & Bacchi mitra est propria. m Phrygia & Lydia in usu. n Nec i si Bacchus forti deo est rubori si quando crinibus diffusis hastam pampinis involutam vibret, trahatque vestem muliebrem longe caudatam, syrma, à trahe, à σύρω traho. o Egregia scilicet illa virtutis opera sunt. Eurytus Ocheliæ rex cum filiis ab Hercule interemptus ut potiretur filia ipsius Iole, & p Thespii regiis Athenien sis filiæ L. una nocte promiscue ab eo compressæ. q Vitia quæ sunt, nosti, non autem memnisti quot tyrannos oppresserit. r Fil. Butæ ex Venere victus cæstibus suis i. ad quorum certamen hospites provocare solitus erat. s Herc. Oet. v. 24. t Busiridis sanguis justa vindicta, vide supra v. 226. effusus in aris, quibus ipse hospites immolaverat.

v Ipſius opus eſt, vulneri & ferro obvius
Mortem coactus ante Geryonem pati:
Nec unus una Geryon victus manu.
u Eris inter iſtos; qui tamen nullo ſtupro
Lætere thalamos. Ly. Quod Jovi, hoc regi licet:
x Jovi dediſti conjugem, regi dabis.
Et te magiſtro non novum hoc diſcet nurus,
Etiam viro probante, meliorem ſequi.
Sin copulari pertinax tedis negat,
Vel ex coacta nobilem partum feram.
Me. y Umbræ Creontis, & penates Labdaci,
Et nuptiales impii Oedipodæ faces,
Nunc z ſolita noſtro fata conjugio date.
Nunc, nunce eruentæ regis Ægypti a nurus,
Adeſte, b multo ſanguine infectæ manus;
Deeſt una * numero Danais: explebo nefas.
Ly. Conjugia quoniam pervicax noſtra abnuis,
Regemque c terres; ſceptra quid poſſint, ſcies.
d Complectere aras, nullus eripiet Deus
Te mihi; nec, orbe ſi remolito queat
Ad ſupera victor numina Alcides vehi.
e Congerite ſilvas, templa ſupplicibus ſuis
Injecta flagrent: f conjugem & totum gregem
Conſumat unus igne ſubjecto rogus.
Am. g Hoc munus à te, genitor Alcidæ, peto,
Rogare quod me deceat, ut h primus cadam.
Ly. Qui morte cunctos luere ſupplicium jubet,
Neſcit tyrannus eſſe. i diverſa irroga:
i Miſerum veta perire. felicem jube.
k Ego dum cremandis trabibus accreſcit rogus,
Sacro regentem maria votivo rogem.
Am. Proh numinũ vis ſumma! proh cœleſtium
Rector parenſque! cujus excuſſis tremunt
Humana telis; impiam regis feri

t Herculis viribus occurrens. Geryon interfectus eſt coram fratribus ſuis, mox & idem paſſurus, erat n. trigeminus ſup. ver 231. Al. leg. Ipſius Orthrus. vulnere & ferro obvius, Mortem, & e Orthrus à cerat Geryonis canis bicipi.

u Te manet eadem vindicta quam illi inflixit Her. qui tamen non tentarunt uxorẽ ejus ſtuprum inferre; quod tu ſacis.

x Jovi uſuram conjugis tuæ Alcmena indulſiſti, nurus tuæ Megara uſum mihi regi dabit.

quæ tuo exemplo non hoc primum diſcet me potiorem veluti Jovem ſequi, marito ſuo Hercule ut

ac quondam permittente. y Ultrices patris mei Crumbræ, voſque male ominati lares Labdaci Thebarum regis ex Polydoro nepotis Cadmi, & vos infauſtæ nuptiæ Oedipodis. ſupra ver. 386. z Nuptiis meis coactis date calamitates noſtro generi accidere ſolitas. a XLIX è filiabus Danai prima nocte maritos ſuos totidem è fratribus interfecerunt: ſola Hyperinneſtra peperci Lino. ejus vicem ego ſuppleo & Lycum interficiam. b Habentes manus multo cruore pollutas. * Quinquageſimo. c Imprecationibus tuis. d Non ad quas confugisti aræ, non deorum ſtatuæ, non ipſe Alcides reverſus, &, quo i mihi jactas, in deorum numerum relatus, te mihi eripiet. e O famuli, adſtruite ligna, & ipſum templum quo ſupplices confugerunt admoto igne abſumite. f Megaram ux. Herc. & Amphitryonem cum natis Herc. g Ego Herculis (quoniam Jovem i' negas) pater hoc à te peto. h Ne ſenex videam meorum necem. i Miſericordiæ n. eſſet per citam mortem miſeris ærumnarum finem dare. k Dum famuli parant ligna ad hos comburendos, ego Neptuno faciam ſacra quæ illi voti Creontis victo.

a *Tanquam nihil mihi præsentißimum.*
h *Inter preces mota terra Herculem ab inferis adventare erumpentem conjicit Amphitryon.*

Compesce dextram. Quid Deos frustra precor?
Ubicunque es, audi a nate. b Cur subito labant
Agitata motu templa? cur mugit solum?
Infernus imo sonuit è fundo fragor.
Audimur: en, en sonitus Herculei gradus.

CHORUS THEBANORUM.

Actoris partes Chorus officiumque viriliter defendit, precibus Amphitryonis adspirans Herculis reditum vovet, idq; arguit Orphei exemplo.

c *Quæ tam inique rem comparasti ut Eurysth. &c.*
d *Dilendi monstris vexet manum cœlif. sup. vers. 68.*
* *Illa manus, quæ sustulit cœlum & deos, nunc occupatur circa naturæ pudenda.*
e *Hydra. ver. 240.*
f *Sup. ver. 237.*
g *Aureis, citreis, sup. ver. 239.*
b *Ἀμαξοφόροις, plaustris vectas; Scythæ enim incolæ Nomades à pascendis gregibus dicti nova quærentes pascua mutant assidue loca, unde appellas patriis sedibus hospites.*
i *Septentrionale mare, quod hyberno gelu concretum non agitatur fluctibus, nec litori allisum sonat.*
k *Quæ æstate navigarant, hyeme agitant currus.*
l *Tartaris & Russis inculti, capillos & barbas libertatis suæ symbola alentibus.* m *Hippolyte vel Antiopa regina Amazonum sine viris degentium in Scythia dedit Herc. scutum & baltheum spolia, ipsum victorem flexo genu venerata* n *Apostrophe ad Herculem.* o *Per quas reditus non patet.* p *In Sicilia natæ ac inde à Plutone raptæ, inf. v. 658* q *Apud inferos non sunt venti, non stellæ.* r *διόσκουροι. sup. ver. 17.*

O Fortuna viris invida fortibus,
Quam non æquus bonis præmia dividis!
c Euristheus facili regnet in otio:
Alcmenæ genitus bella per omnia
d Monstris exagitet *cœliferam manū:
e Serpentis referat colla ferocia;
f Deceptis referat mala sororibus,
Cum somno dederit pervigiles genas
Pomis g divitibus præpositus Draco;
Intravit Scythiæ h multivagas domos,
Et gentes patriis sedibus hospitas;
Calcavitque freti terga i rigentis,
Et multis k tacitum litoribus mare.
Illic dura carent æquora fluctibus;
Et k quæ plena rates carbasa tenderant,
l Intonsis teritur semita l Sarmatis.
Stat k pontus vicibus mobilis annuis,
k Navem nunc facilis, nunc equitē pati.
Illic m quæ viduis gentibus imperat,
Aurato religans ilia baltheo,
Detraxit spolium nobile corpori,
Et peltam, & nivei vincula pectoris,
Victorem posito suspiciens genu.
n Qua spe præcipites actus ad inferos,
Audax ire vias o irremeabiles,
Vidisti p Siculæ regna Proserpinæ?
q Illic nulla Noto, nulla Favonio
Consurgunt tumidis fluctibus æquora:
Non illic geminum r Tyndaridæ genus

Succur-

Succurrunt tumidis *f* sidera navibus:
Stat nigro pelagus gurgite *s* languido;
Et, cum mors avidis pallida dentibus
Gentes innumeras *u* Manibus intulit,
Uno tot populi *x* remige transeunt.
y Evincas utinam jura feræ Stygis,
z Parcarumque colos non revocabiles:
a Heic, qui rex *b* populis pluribus imperat;
Bello eum peteres *c* Nestoreum Pylon,
Tecum conseruit pestiferas manus,
Telum *d* tergemina cuspide præferens:
Effugit tenui vulnere saucius,
Et *e* mortis dominus pertimuit moti.
f Fatum rumpe manu, tristis & * inferis
Prospectus pateat lucis, & invius
Limes dec faciles ad superos vias.
g Immites potuit flectere cantibus
Umbrarum dominos. & prece supplici
Orpheus, Eurydicen dum repetit suam.
Quæ sylvas, & aves saxaque traxerat
Ars, quæ præbuerat fluminibus moras;
Ad cujus sonitum constiterant feræ;
Mulcet *h* non solitis viribus inferos,
Et *i* surdis resonat clarius in locis.
Desient Euridicen *k* Threiciæ nurus,
Desient & lacrymis *l* Difficiles Dei;
n Et qui fronte nimis crimina tetrica
Quærunt, hæc *o* veteres exutiunt reos
Flentes Eurydicen luridici sedent. (rei:
Tandem *p* mortis, ait, vincimur, *p* arbi-
Evade ad superos; lege tamen data:
Tu post terga tui perge viri comes;
Tu non ante tuam respice conjugem,

f Exhalatio potius quam *s* stella, ex motu quodam interfulgens, quæ in antennis, velis aut foris gemina apparens residentis tempestatis indicium est.
u Ad manes inferos demisit.
x Charonte umbrarum vectore, portitore. infra *k*. 764.
y Utinam nobis superstes redeas, devicto Stygis jure, quæ novies interfusa coercet reditumque negat.
z Quæ vitæ stamina breviora aut longiora fusis suis devolvunt. sup. v. 180.
a Et vincere poteris hic enim regnat ille Pluto quo Pyliis auxilio advenisti tu Epirotarum ultor inflicto vulnere superasti.
b Non uni populo sed ex pluribus imo omnibus gentibus: vel mortuis, quorum numerus major quam viventium.
c A Nestore regnatum

oppidum in Peloponneso occid. d Sup. ver. 51. e Pluto qui mortuis dominatur. f Fatum Stygis non recludendæ tu potentiori fato evince. * Qui tristantur, dum vident lucem. Al. leg. mistibus inferis, sed minus recte. g Thracius poeta insignis ad inferos descendens repetitum uxorem Eurydicem à serpente dum Aristæi vim fugeret occisam, citharæ cantu in tantum demulsit Proserpinam, ut illi uxorem restitueret, hac lege, ne illam ante intueretur quam ad superos venisset; ille vero impatientia amoris respexit, receptamque amisit. h Vocibus non exauditis prius inferis. i Ubi veræ voces non audiuntur, silentibus sacro digna Silentio Mirantur umbræ dicere. k Threiciæ mulieres, quæ apud inferos. l Illacrymabilis Pluto & Proserpina. m Quin & ipsi judices inferni de quibus inf. ver. 730. rigidi licet, commiserentur Orphei. n Examinant scelera, quæ quis apud superos & in vivis perpetrarit. inf. v. 727. o Mortis arbitri, Pluto alii, vicisti nos O Orpheu.

Quam

a *Superos, solem & sidera, quibus dies sacra.*
b *Promontorii Laconiæ, ubi ad inferos descensus patere credebantur, ut & in Averno Italiæ, Tænareas fauces, alta ostia Ditis.*

Quum cum clara a deos obtulerit dies,
Spesque adierit janua b Tænari,
Odit verus amor, nec patitur, moras.
Nunus, dum properat cernere, perdidit.
Quæ vinci potuit regia c cantibus,
Hæc vinci poterit regia d viribus.

c *Orphei.* d *Herculis.*

ACTVS TERTIVS.

HERCULES.

Solem cæteroſque Deos precatur veniam Herc. quod juſſus Cerberum ſuperis inviſum traxerit.

e *Sol.*
f *Utrumque hemiſphæriũ alternis vicibus luſtrans.*
g *Ab Euriſtheo: & hoc venia magis dignus.*
h *Cerberum damnatum tenebris.*
i *Iupiter.*
k *O neptune, qui regis maria, qua tibi ſecunda ſorte contigerunt.*
l *Novo hujus monſtri aſpectu.*
m *Ego & Iuno, alii legunt qui, ut ſit Euryſth.*
n *Adexplendum Junonis odiũ non ſufficium monſtra terreſtria, niſi, &c.*
o *Odio infeſta noverca vidi omnibus vivis invia.* p *Soli qui cuncta videt, inviſa.* q *Nigra regnaq; videt Antarcticus, polus deterior quia Stygi ſubjectus, & quem ſub pedibus nox atra videt maneſq; profundi.* r *Sorte data conceſſit Plutoni. Quod ſi me regnandi rapuiſſet tam dira libido, occupare mihi licuiſſet inferna regna, qua tertia ſorte Diti obtigerunt.* ſ *Hiatum & cæcam voraginem æterna noctis. i. mortis.* t *Plutonem & Proſerpinam.* u *Sup. ver. 565.* x *Cerberum ad ſuperas auras tructum.* y *Sup. ver. 106.* z *Miratur Herc. cur milites templum obſideant.*

O Lucis alme rector, & cœli decus,
Qui alterna curru ſpatia flammifero ambiens,
Illuſtre lætis exeris terris caput;
Da Phœbe veniam, ſi quid illicitum tui
Videre vultus: g juſſus in lucem extuli
h Secreta mundi. tuque i cœleſtum arbiter
Patenſque, viſus fulmine appoſito tege,
Et k tu ſecundo maria qui ſceptro regis,
Imas pete undas. quiſquis ex alto aſpicit
Terrena, l facie pollui metuens nova,
Aciem reflectat, oraque in cœlum erigat,
Portenta fugiens. hoc nefas cernant m duo,
Qui advexit, & quæ juſſit. » In pœnas meas,
Atque in labores non ſatis terræ patent.
o Junonis odio vidi inacceſſa omnibus,
p Ignota Phœbo; q quæque deterior polus
Obſcura diro ſpatia conceſſit Jovi.
r Et ſi placerent tertiæ ſortis loca.
Regnare potui: ſ noctis æternæ chaos,
Et nocte quiddam gravius, & ſ triſtes Deos,
Et u fata vici; morte contempta redii.
Quid reſtat aliud? vidi & oſtendi x inferos.
Da, ſi quid ultra eſt. y tam diu pateris manus
Ceſſare noſtras, Juno? quid vinci jubes?
z Sed templa quare miles infeſtus tenet?
Limenque ſacrum terror armorum obſidet?

Herculem reducem gratatur Amphitryon, illi quærenti narrat quo in loco res sint: dum Herc. proficiscitur ad occidendum Lycum, Theseus rogatus ab Amphi. exponit quæ apud inferos gesserit Hercules.

a UTrumne visus vota decipiunt meos?
An ille domitor orbis, & Graiûm decus,
Tristi b silentem nubilo liquit domum?
Est ne ille natus? membra lætitia stupent.
O nate! certa & c sera Thebarum salus!
Verumne cerno corpus? an fallor tua
Deceptus umbra? tune es? e agnosco toros,
Humerosque. & alto nobilem trunco manum.
HER. Unde iste, genitor, squallor, & f lugubri
Amicta conjux? unde tam fœdo obsiti (bus
g Pædore nati? quæ domum clades gravat?
AM. Socer est peremptus: regna possedit Lycus;
Natos, parentem, conjugem leto petit.
HER. Ingrata tellus, nemo ad Herculeæ domus
Auxilia venit? h vidit hoc tantum nefas
Defensus orbis? cur diem questu tero?
Mactetur hostis. TH. i Hanc ferat virtus notam,
Fiatque summus hostis Alcidæ Lycus?
Ad hauriendum sanguinem inimicum feror
HER. Thesèu, resiste: ne qua vis subita ingruat.
Me bella poscunt. k differ amplexus parens,
Conjuxque differ: l nunciet Diti Lycus
Me jam rediisse. TH. Flebilem ex oculis fuga
* Regina vultum: *tuque nato sospite
Lacrymas cadentes reprime: m si novi Herculem,
Lycus Creonti debitas pœnas dabit: (dedit.
Lentum est, dabit; dat: hoc quoque est lentum;
AM. Votum secundet, qui potest nostrum Deus,
Rebusque lapsis adsit. O magni comes
Magnanime nati, pande virtutum ordinem:
Quam longa mœstos ducat ad Manes via;
Ut vincla tulerit dura Tartareus canis.
TH. Memorare cogis acta, securæ quoque
Horrenda menti: n vix adhuc certa est fides

a *Fallitne me phantasia? an video filium reversum?*
b *Ditis domum cæcam & silentem.*
c *Tarda, interemptо Creonte & amisso regno.*
d *Verane te facies, verus mihi nuncius adfers? Al leg. Teneone*
e *Agnosco Herculem ex toris, humeris, & manu ingentem clavam tenente.*
f *Asratis vestib.*
g *Illuvie & sordibus.*
h *Orbis à me defensus vidit hoc tantum nefas nec repulit me absente?*
i *Indignum est, O Herc tuam famiæ notam sustinere, ut post tot egregia facinora tam ignavi hominis sanguinem hauriat.*
Ego potius vado interfecturus. Lycum.
k *Amphyt. & Megaram ipsum amplexantes jubet differre amplexus donec Lycum ultus fuerit.*
l *Cæsus ibi nuncius Plutoni dicturus me rediisse ab inferis.*
* *Abige, O Megara, mœstitiam; tuque, O Amphitryon, Hercule salvo serena vultum.*
m *Si bene noti Herculis commoti vires fulmineas.*
n *Non mihi certa satis est fiducia me ad vitales auras rediisse, caligant ex diutinis tenebris oculi, nec ferunt solis lucem.*

c *Gloria, seu vo-luptate ex secu-va & jucunda recordatione præteriti doloris.*
p *Vos O numina superæ, Vosque infernа numina.*
Pluto & Proserpina, Dii quibus imperium est animarum, umbræque silentes,
&c. *Sit mihi fas audita loqui, sit numine vestro Pandere res alta terra & caligine mersas.*
q *O Pluto, quæ dominaris regno omnes capienti.*
r *O Proserpina, quam anxia tua mater Ceres labore cassa quæsivit per omnem Siciliam, Ætnam maxime, unde, dum flores colligeret, à Plutone rapta est.*
1 *Alii legunt Euna.*
t *Supra v 586.*
u *Ostia & descensum.*

Vitalis auræ: torpet acies luminum,
Hebetesque visus vix diem insuetum ferunt.
AM. Pervince, Theseu, quidquid alto pectore
Remanet pavoris; neve te o fructu optimo
Fraudа laborum. *quæ fuit durum pati,*
Meminisse dulce est. fatе casus horridos. (cor
TH p Fas omne mundi, q teq; dominantē pre-
Regno capaci; r teque, quam tota irrita
Quæsivit Ætna mater; ut, jura abdita
Et operta terris, liceat impune eloqui.
Spartana tellus nobile attollit jugum,
Densis ubi æquor t Tænarus silvis premit:
Heic u ora solvit Ditis invisi domus,
Hiatque rupes alta; & immenso specu
Ingens vorago faucibus vastis patet,
Latumque pandit omnibus populis iter.
Non x cæca tenebris incipit primo via:
Tenuis relictæ lucis à tergo nitor,
Fulgorque dubius y solis afflicti cadit,
Et ludit aciem. a nocte sic mixta solet
Præbere lumen primus aut serus dies.
Hinc ampla b vacuis spatia laxantur locis;
In quæ omne mersum pereat humanum genus.
c Nec ire labor est, ipsa deducit via;
d Ut sæpe puppes æstus invitas rapit;
Sic pronus aer urget atque avidum chaos:
e Gradumque retro flectere haud unquā sinunt
f Umbræ tenaces. intus immenso sinu
Placido quieta labitur g Lethe vado,
Demitque curas: neve remeandi amplius
Pateat facultas, b flexibus multis gravem
Involvit amnem, qualis incerta vagus
i Mæander unda ludit, & cedit sibi,
Instatque; dubius, littus an fontem petat.
k Palus inertis fœda Cocyti jacet;

x In tantum tenebrosa ut non videatur, vel quæ visum adimit. y Solis tot quam notabilis v l Lunæ operti. deficientis. z Ubi visa nec plane. nec longe discernuntur. a Qualia sublucent fugientе crepuscula Phœbo, Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies Al. leg. tale non dubie solet. b Nec tamen datur vacuum intra mundum. c Facilis descensus Averni. Noctes atque dies, &c d Veluti naves attrahit æstus, The stream or current. invitis nautis: ita crassus & proclivis aer præcipites dat, insatiatumque illud Barathrum ad se trahit. e At revocare gradum supe asque evadere ad auras, Hoc opus hic labor est. f Manes avidi, vel tenebræ palpabiles. g Fluvius τῆς λήθης, id est oblivionis, apud infernos, cujus latex potus demit curas, id est, facit manes oblivisci omnium rerum præteritarum. h Involvit amnem gravem, tristem id est stygа flexibus novem. Novies Styx interfusa coercet. Celeberrimus Phrygiæ fluvius in ter sinuatibus sinuosus & flexuosus. k Cocytus fluvius infernalis, stagnat in area Pyriphlegetontis in Acherusia obvius, Flumine languido Cocytus errans.

Hic

Hic *l* vultur, illic luctifer *l* bubo gemit,
Omenque triſtę reſonat infauſtæ *l* ſtrigis.
Horrent opaca fronde nigrantes *m* comæ,
n Taxo imminente *o* quā tener *p* ſegnis Sopor,
Fameſque mœſta *p* tabido rictu jacens;
Pudorque *p* ſerus conſcios vultus tegit:
Metus, Pavorque, Funus, & *p* frendens Dolor,
p Aterq; Luctus ſequitur, & Morbus *p* tremens,
Et *p* cincta ferro Bella: in extremo abdita
p Iners Senectus adjuvat *q* baculo gradum.
AM Eſtne aliqua tellus, Cereris aut Bacchi ſe
TH Non prata viridi læta facie germinant; (rax?
Nec adulta leni *r* fluctuat Zephyro ſeges;
Non ulla ramos ſilva pomiferos habet:
Sterilis profundi vaſtitas ſqualleat ſoli,
Et fœda tellus torpet æterno ſitu;
Rerumque mœſtus finis, & *t* mundi ultima:
Immotus aer hæret; & pigro ſedet
Nox atra mundo, cuncta mœrore horrida;
Ipſaque morte pejor eſt Mortis locus.
AM *u* Quid, ille opaca qui regit ſceptro loca,
Qua ſede poſitus temperat *x* populos leves?
TH. Eſt in receſſu, Tartari obſcuro locus,
Quem gravibus umbris ſpiſſa caligo alligat.
A fonte *z* diſcors manat bicuno latex:
Alter quieto ſimilis *a* (hunc jurant Dei,)
b Tacente *a* ſacram devehens fluvio Styga:
At hic tumultu rapitur ingenti ferox,
Et ſaxa fluctu volvit *c* Acheron invius
Renavigari. cingitur *d* duplici vado
Adverſa Ditis regia, atque ingens domus
Umbrante luco regitur: hic vaſto ſpecu
e Pendent tyranni limina: hoc umbris iter;
Hæc porta regni, campus hanc circa jacet,
In quo ſuperbo digerit vultu ſedens
Animas *f* recentes. dira majeſtas Deo,
Frons torva. *g* fratrum quæ tamen ſpeciem ge- (rat, x *Manes*, *um.*

l *Aves inauſpicatæ & ferales.*
m *Arborum cacumina.*
n *Taxo lethali & venenata arbore Cocyto imminente ſeu incumbente.*
o *Quam ſedem ſomnia vulgo vana tenere ferunt, Virg. de ulmo apud inferos Æn. 6.*
p *Adverteria & ſignantia epitheta.*
q *Scipione.*
r *Frumenti aut vini ferax?*
ſ *Mare undarum fluctuat à ventis agitata.*
t *Res hujus mundi ultima & infimæ deciduntad centrum illud, quo inferi numlocant poetæ vel illic mors & rerum exitus.*
u *Ubi autem ponit regiam ſedem Pluto?*

y Vide Hip. verſ. 841. z Duo latices diverſæ naturæ, alter quietus, alter impetuoſus. a Inviolabilem. Dii cujus jurare timent & fallere numen. Qui vero perjerat, annum unum & dies novem, aliis, novem annos, nectare & ambroſia interdictus, Deorum epulis arcetur. hic autem bonos Stygi habitus propter auxilium quod Iovi adverſus Titanas tulerunt Stygis filiæ Vis, Robur, Victoria; vel propter indicium conſpirationis deorum; vel quod beati cœlites per inferni odium triſti iamque jurantes ſe obligant ad rem eorum naturæ contrariam ſi pejerent, στύξ enim à στυγέω odi. vel quod diis & hominibus odio habentur qui ad perjurium procliviores ſunt: vel quod omnibus elementis antiquior eſt aqua, b Sine murmure, vel quod ipſe fluvius fere immotus eſt; vel quia fluit in locis ſilentibus. c Agam. verſ. 13. d Utroque fluvio Stygę & Acheronte. e Propter ſpecum inflexum & deſcendentem. f Quæ de novo advectæ ſunt. g Iovis & Nep tuni.

h Sed Iovis ira. Gentisque tantæ: vultus est illi Jovis,
z & fulminantis. *h* Sed fulminantis, *magna pars regni truci*s 715
i ipsi manes hor- *Est ipse dominus.* cujus aspectum timet
ridi *i* Quidquid timetur. AM. Verane est fama, infe-
k Post tot annos *k* Tam sera reddi jura, & oblitos sui (ris
fieri judicia de Sceleris nocentes debitas pœnas dare?
nocentibus & rex- Quis iste veri rector, atque æqui arbiter? 730
aminari. *Quid* THE. Non unus *l* alta sede *m* quæsitor sedens
quis apud supe Judicia trepidis sera *n* sortitur reis.
ros furto latatus Auditur illo *o* Cnossius *p* Minos foro;
inani. Distulit in *p* Rhadamantus illo; *q* Thetidis hoc audit socer,
seram commissa *r* Quod quisque fecit, patitur: autorem scelus 735
piacula mortem. Reperit, *r* suoque premitur exemplo nocens.
supra v. 579. Vidi cruentos carcere includi duces,
l Tribunali à Et *s* impotentis terga plebeia manu
ritu Rom. Scindi tyranni. *t Quisquis est placide potens,*
m Vide Agam *Dominusque vitæ servat innocuas manus,* 740
vers. 24. *Et inuentum mitis imperium regit,*
n A ritu Rom. *u Animoque parcit,* *x* longa permensus diu
translatum. In Felicis ævi spatia, *y* vel cœlum petit,
gravibus enim *z* Vel læta felix nemoris Elysii loca,
& dubiis causis Judex futurus. *s*anguine humano abstine, 745
tabellæ literis, *C* Quicunque regnas. *s*celera *a* taxantur modo
condemnationis, Majore vestra. AM. Certus includos tenet
A absolutionis, Locus nocentes? utque fert fama, impios
N L non liquet Supplicia vinclis sæva perpetuis domant?
Ampliationis, THE. *b* Rapitur volucri tortus Ixion rota. 750
in cistam vel ur- *c* Cervice saxum grande Sisyphia sedet.
nam conjectæ *d* In amne medio faucibus siccis senex
sortitione dedo- Sectatur undas, ablui mentum latex;
runt reis vel si *e* Fidemque cum jam sæpe decepto dedit,
stem vel capi-

tis periculum. o Cretensis, à Cnosso Cretæ urbe. p Rhadamantum & Æacum Jovis filios reg s justos umbrarum judicio præfecit Pluto, Minoa arbitrum instituit siquid difficile aut ἀπόῤῥητον incideret. Et de re splendida Minos fecerit arbitria. q Æacus pater Pelei cui Thetis peperit Achillem. r Vide sup. vers. 226. s Sibi non imperantis, crudelis, qui vivus plebi infligere verbera gaudebat. t Quicunque in vivis citra insolentiam usus est sua potentia, vel quisquis placide sibi suisque affectibus imperavit, vitæ suæ æquus moderator. u Suo, quem non contaminat crudelitate & libidine. vel lege Animæque parcit, id est, vitæ civium. x Post longam & felicem vitam. y Vel per ἀποθέωσιν, in divorum numerum refertur. z Vel migrat in Elysium. vid. Troad. v. 9, 42. a Plectuntur majore modo quam hic apud nos. vel, majore mensura & pœna quam scelera commissa erant, cum quisque pariatur, eodem genere quo peccarit. b Iunonem de adulterio interpellare ausus è nube, quam Iup. pro Iunone subjecit, Centauros genuit. Cum vero gloriaretur se cum regina Deorum rem habuisse, fulmine ad inferos detrusus rotæ serpentibus implexæ alligatus volvitur assiduus, dum se refugitque fugitque. c Vide Hippolyt. v. 1226. d Tantalus, vel quod filio Pelopem diis epulandum apposuisset, vel quod ad deorum secreta admissus ea evulgasset, ad inferos Eridano fl. mento tenus immersus, Quæsit aquas in aquis & poma fugacia captat. Vide Thyest. act 1. e Cum jam fecisset Tantalo spem se posse eam capere.

Perit

Perit unda in ore; poma deſtituunt famem.
f Præbet volucri Tityus æternas dapes.
g Urnaſque fruſtra Danaides plenas ferunt.
Errant furentes impiæ *h* Cadmeides.
Terretque menſas avida Phineas *i* avis.
AM. Nunc ede nati nobilem pugnam mei.
k Patrui volentis munus, an ſpolium refert?
THE. Ferale tardis imminet ſaxum vadis,
Stupente ubi unda ſegne torpeſcit fretum;
Hunc ſervat *l* amnem cultu & aſpectu horridus,
m Pavidoſque manes ſqua lidus geſtat *n* ſenex;
o Impexa pendet barba, *p* deformum ſinum
Nodus coercet, *q* concavæ lucent genæ,
Regit ipſe conto portitor longo ratem:
Hic *onere vacuam *r* litori puppim applicans
ſ Repetebat umbras; poſcit Alcides viam.
Cedente turba: dirus exclamat Charon,
Quo pergis audax? ſiſte properantem gradum.
Non paſſus ullas natus Alcmena moras,
* Ipſo coactum navitam conto domat,
Scanditque puppem. *t* cymba populorum capax
Succubuit uni, ſedit, & *u* gravior ratis
t Utrinque Lethen latere titubanti bibit.
x Tunc vaſta trepidant monſtra, *y* Centauri tru-
y Lapithæque multo ad bella ſuccenſi mero.
z Stygiæ paludis ultimos quærens ſinus
Fœcunda mergit capita Lernæus labos.
Poſt hæc avari Ditis apparet domus:
Hic ſævus umbras territat Stygius canis,
a Qui trina vaſto capita concutiens ſono
Regnum tuetur: ſordidum tabo caput

f Vide Hippolyt. v. 1228.
g L. Danai filia quæ & Belides ab avo Belo, patris juſſu maritos ſuos, filios Ægypti, prima nocte peremerunt omnes ad unum, hanc pœna damnata ut aquis pertuſis ſitulis ſeu urnis hauriendo deli-um item perfo-ratum implere nitantur.
h Cadmi neptes Agave, Ino, Autonoe, &c. quæ Pentheum dilaceraverunt.
i Harpyia. vide Thyeſt. v. 153.
k Accepitne Cerb. donum à volente Plutone patris ſui Iovis fratre, an ſpolium ab invito Plutone abactum? *l* Styga. *m* Animas trementes. *n* Charon, cujus deſcriptio ex Æneid. 6 petita. *o* Cui plurima mento Canities inculta jacet. *p* Sordidus ex humeris nodo dependet amictus. *q* Stant luminа flammis, &c. Vel nocte pellucent genæ. * Olla atque pellis totus eſt, ita Charon macet Al leg. onere vacuus, i. Charon levem, imo nullam habens vecturam. *r* Citeriori, ad petendas animas. *ſ* Cymbam evacuabat, & alias umbras tanquam novum onus reparebat legitur etiam Repetebat undas; Quod Ianus Gruterus ſic exponit: Repetebat illam vocem, i. ſæpius iterabat Undas, Undas, ſubaudito, venite ad undas O animæ. Facetè huc illud Livii lib. XLI. *u* a vox audiebatur ad mare vocantium; id forte temere ab uno clamatum, totis paſſim perſonabat caſtris. * Obſervat ISAC. PONTANUS Ms. Cantabrigienſem legere proprio coactum, &c. Quod revera multo propriorem ſignificat. *t* Gemuit ſub pondere cymba Sutilis, & mul am accepit rimoſa paludem. *u* Onerata majori pondere quam ſoleba: advectis umbris. *x* Omnium rerum ſimulachra apud inferos eſſe perhibentur, ſicut & animæ apud ſuperos: hæc vero viſo vectore tremuerunt. Herc. Oet. 1716. *y* Quos Ixion è nube genuiſſe fingitur ſuperne humana forma, inferne equina: hi primi ex equis pugnabant, ut & Lapithæ frænos & ſtirpa equorum inveniſſe dicuntur. Uterque Theſſalicæ populi, ſuper mero ferox ut in Pirithoi nuptiis. *z* Hydra mergit ima & ſyge capita fœcunde tenuiſulcan ia, ſup. v. 239. *a* Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci Perſonat.

c *Pilos habet serpentinos & draconem pro cauda.*
d *Terribilis forma, terribilis ira.*
Emendat Elysius, aure subrecta. Canum enim id est proprium, & arrigi aures videmus, cum sonum captant.
e *Etiam leves umbras auditu explorare solitus.*
f *Sup. v. 45.*
g *Serpentini pilli, quæ à serpentibus.*
h *Pellem Cheronæi leonis sinistro suo brachio et obvolutam solvit, qua se tegit* ἐφεστάμενος *inquit Apollod.*
τὸν λέοντα, τὸν μὲν δώρον ἡμφίασεν, τῷ δὲ χρήσιμος ἦν ὁμοίως.

Lambunt colubræ: viperis horrent jubæ;
Longusque torta c sibilat cauda draco;
d Par ira formæ, sensit ut motus pedum,
Attollit hirtas angue vibrato comas,
Missumque captat d aure subjecta sonum, 790
e Sentire & umbras solitus. ut propior stetit
Jove natus, antro sedit incertus canis,
Et uterque f timuit. b ecce, latratu gravi
Loca muta terret; sibilat totos minax
g Serpens per armos, vocis horrendæ fragor 795
Per ora missus terna felices quoque
Exterret umbras. solvit à læva ferox
Tunc ipse b victus, & Cleonæum caput
Opponit, ac se tegmine ingenti i clepit:
Victrice magnum dextera k robur gerens, 800
Huc nunc & illuc verbere assiduo rotat,
Ingeminat ictus domitus, l infregit minas,
Et m cuncta lassus capita submisit canis,
n Antroque toto cessit, extimuit sedens
o Uterque solio dominus, & p duci jubet; 805
q Me quoque perenti munus Alcidæ dedit.
Tunc gravia monstri colla permulcens manu
r Adamante texto vincit, oblitus f sui
Custos opaci pervigil regni canis
Componit aures timidus; & patiens trahi, 810
Herumque fassus, ore submisso obsequens,
Utrumque s cauda pulsat anguifera latus.
Postquam est t ad oras Tanari ventum, & y ni-
Percussit oculos lucis ignotæ, z novos (tor
Resumit animos vinctus, & vastas furens 815
Quassat catenas; pene victorem abstulit.
Pronumque retro vexit, & movit gradu.
Tunc & meas z respexit Alcides manus:

Ms. feros tunc ipse
i ἀκλίπτω, quod & ipsum à κλέπτω, qui enim clam & latenter quid subtrahit, idem occultat tegitque. k Clavam, l Remisit minas, deposuit iram. m Tria, al. centum; bellu centiceps. n Aditum dedit Herculi. o Pluto & Proserpina. p Ad licinque canem Herculi ducendum, quo libeat. q Et Herculi perenti dedit me in vinculis ibi detentum, qui cum Biri hoo advenerum ad rapiendum Proserpinam. r Catena è solido ferro. solidas enim duraque res appellant Poetæ adamantinas, veluti ex adamante factas. Quis Martem tunica tectum adamantina, &c. Legitur etiam Adamante texto vinxit. s Suavem virium, & soltiæ ferociæ. t Agnoscens, Herc. sui domitorem & dominum. u Adulanda in obsequium. x Ad extremas & summas portas spelunceæ. Tartareæ, sup. v. 586. y Postquam clara lux superæ auræ suo fulgore Cerberi oculos hujusmodi luci non assuetos perstrinxit, resumit priorem ferociam & indignans reluctatur. *Al. bonos. Lipsius legit, Lucis ignotæ bono, Resumit animos. hoc sensu postquam Cerberus superæ attigit, & lucis dulcedo ac bonum objecta, lætatur & vincere negat. z Professus sibi mea op: & manu auxiliari opus

a Geminis uterque viribus tractum canem
Ira furentem, & bella tentantem irrita,
Intulimus orbi, vidit ut clarum æthera,
Et pura nitidi spatia conspexit poli,
b Oborta nox est. lumina in terram dedit,
Compressit oculos, & diem invisum expulit.
Aciemque retro flexit, atque e omni petit
Cervice terram: tum sub Herculea caput
Abscondit umbra. Densa sed læto venit
Clamore d turba, frontibus laurum gerens,
Magnique meritas Herculis laudes canit.

a Herculis & meis.
h Tenebris assueto caliginem induxit Sol. declinavit oculos ad terram, img clausit, ne lucem admitterent.
c Vel tota cervice, id est, pervicaciter. vel omni, id est, triplici cervice. d Chorus è plebe Thebana lauro in lætitia atque victoria signum coronatus canit.

CHORUS THEBANORUM. Chorus Herculis victoriam ex inferis reportatam canit, & cæteras illius laudes admiscet.

e Cum Jupiter inter Deos dixisset de die quo Hercules natus foret, caveris illum dominaturis, qui eo die nasceretur: Juno per Lucinam remoratis Alcmena partum, uxoris Sthenelei regis Mycenarum partum acceleravit, unde natus est Eurystheus septimo mense.
f Medium terræ centrum in quo inferos plerique locabant.
g Plutonem, cui in Saturni patris possessionum divisione inferorum imperium sorte obvenerat.
h Frequens ista magno descendentium numero.
i Non varior quam ceu multitudo ad novos ludos theatrales. 2 ad Olympica certamina. 3 ad Cereris Sacra.
k Ad ludos in honorem

NAtus Eurystheus e properate partu,
Jusserat f mundi penetrare fundũ:
Deerat hoc solum numero laborum,
g Tertiæ regem spoliare sortis.
Ausus est cæcos aditus inire,
Ducit ad manes via qua remotos
Tristis, & silva metuenda nigra:
Sed h frequens magna comitante turba
i Quantus incedit populus per urbes
Ad novi ludos avidus theatri:
Quantus k Eleum * coit ad Tonantem,
l Quinta cum sacrũ m revocavit æstas:
Quanta, cum longæ redit hora noctis,
Crescere & somnos cupiens quietos
Libra, Phœbeos tenet æqua curius,
Turba o secretam Cererem frequentat;
Et p oiti q tectis p properant q relictis
Attici q noctem celebrare mystæ:
r Tanta per campos agitur silentes
Turba: pars tarda gradiens senecta,
Tristis, & longa fatiata vita:
f Pars adhuc currit melioris ævi,

Jovis Tonantis institutos atque celebratos, prope Olympiam Elidis urbem * Al. leg. Ruit ad Tonantem. Al. currit ad; sed male. l Quarto quidem expleto anno, quinto ineunte. neque enim Olympias vel lustrum quinque absolutos annos complectitur. m Festum Iovi celebravit, n Annus vel æstas confecta Autumno jam cœpto, ubi longiores noctes & somnos reddit Sol in Libra ab æquinoctio autumnali. Libra die somnique pares ubi fecerit horas. o Mystica Cereris Eleusinæ sacra. sup. v. 300. p Mystæ enim δᾳδοῦχοι facem accensam tenentes currebant ad templum Cereris, prius Eleusin. q Per agros celebrabantur Bæc Cerealia. & noctu. Attici enim dieâ solis occasu auspicabantur. r Tanta multitudo undique frequentat viam illam ad inferos. (Qui sunt fortioris ætatis currere valent.

Vis-

Virgines nondum thalamis jugatæ,
Et *t* comis nondum positis ephebi,
u Matris & nomen modo doctus infans:
x His datum solis, minus ut timerent,
Igne prælato relevare noctem.
y Cæteri vadunt per opaca tristes:
Qualis est nobis animus, remota
Luce, cum mœstus sibi quisque sentit
* Obrutum tota caput esse terra.
z Stat chaos densum, tenebræq; turpes,
Et *a* color noctis *a* malus, ac silentis
Otium mundi, *b* vacuæque nubes.
Sera nos illo referat senectus.
Nemo ad id sero venit, unde nunquam,
Cum semel venit, potuit reverti.
Quid juvat durum *c* properare fatum?
Omnis hæc magnis vaga turba terris
Ibit ad Manes, *d* faciet que inerti
Vela Cocyto, *e* tibi crescit omne,
Et quod Oceasus videt, & quod ortus:
Parce venturis; *e* tibi, Mors, paramur:
Sis licet segnis, properamus ipsi.
Prima quæ vitam dedit hora, carpsit.
f Thebis læta dies adest:
g Aras tangite supplices,
Pingues cædite victimas;
Permistæ maribus nurus
Solemnes agitent *h* choros;
i Cessent depositio jugo
Arvi fertilis incolæ.
Pax est Herculea manu
k Auroram inter & Hesperum;
l Et qua sol medium tenens
Umbras corporibus negat.
Quodcunque abluitur solum

t Ephebi, *qui nondum comam (quam ut dignoscerentur impuberes à puberibus aluerunt) detondebant, eamque pro more, numinis alicujus* Ἀπαρχὴν *consecrabant.*

u Qui jam primum didicerat appellare matrem, quam modo mammam vocabat. *vel,* matris nomen pronunciare. *Infantumque animæ flentes in limine primo, Quos dulcis vita exortes, & ab ubere raptos Abstulit atra dies, & funere mersit acerbo.* Virg. Æneid. 6.

x His infantibus concessum præferre cereum vel candelam quæ tenebras & timorem arceat; ut adultis facem.

y Cæteri manes per loca illa obscura descendunt, animo non minus tristes, quam si quis nostrum hic per tenebras præceps decideret in foveam seu antrum profundum.

* Alludit hic poeta ad loca subterranea similia Cryptæ Neapolitanæ quæ ipsemet nobis descripsit Epistola LVII. *Nihil illo carcere longius, nihil illis faucibus obscurius, quæ nobis præstant, non ut per tenebras videamus, sed ut ipsas, &c. Quæ consulantur: ex iis enim lux petenda est huic loco.* z Non moventur consuetæ illius voraginis tenebræ densæ & quasi palpabiles. a Tenebræ coloris expertes sunt: nocti tamen Poetæ tribuunt atrum colorem, qui doloris & luctus proprius est. malum appellant Romani nigrum. b Pluviæ inanes, & nubium tantum simulachra. c Nos periculis objiciendo, & fatis quasi eundo obviam. d Omne humanum genus Stygiam paludem trajiciet. e Neque aliud vita est quam ad mortem via. ut enim in utero præparamur vitæ, sic in hac vita illi loco, &c. Sen. epist. 102. f Θήβαις ἡ φάος. Eurip. Sed legitur etiam Thebis læta dies abest. g Sacrificate: Supplicibus enim precantibus, sacra facientibus & jurantibus manu aras tangere moris erat. h Choreas in sacris enim saltare solitum. i Ferientur agricolæ à laboribus. k Ab auroræ ortu ad occasum vesperi supra v. 35. l. Ab India ad mare Atlanticum. l Meridiem versus ubi Sol vertica is non reddit corporibus umbram; ut in Syene civitate in confinibus Æthiopiæ atque Ægypti, directa & perpendiculari linea sub æstivo Tropico sita, sole in Cancro existente, nulla de corporibus sexta hora jactatur umbra.

Longe

Longo *m* Tethyos ambitu,
Alcidæ domuit labor.
Transvectus vada Tartari
Pacatis redit inferis.
n Jam nullus supereſt timor:
Nil ultra jacet inferos.
o Stantes *p* ſacrificus comas
Dilecta tege *q* populo.

m Uxoris Oceani; pro mari. Metonymice.
n Et ipſis inferis devicti non eſt quod ultra timeamus.
o Horrentes & arrectas, ſacerdote ſcil. afflate divinitus in re divina.
p Sacrifice: Aniſtoſ.
q Herculi ſacra, qua coronatus deſcendit ad inferos. alii ferunt Herculem ex alba populo in ripa Acherontis inventa ſibi coronam contexuiſſe, Κρατὶ δ' ἴχαν λεύκαν ἠρεπλέκω ἱερὸν ἔρνος.

ACTUS QUARTUS.

HERCULES. THESEUS. AMPHITRYON. MEGARA.

Hercules à cæde Lyci reverſus advocatis Diis ſacra facturus in furorem vertitur, & ſuam uxorem cum liberis occidit, deinde in ſomnum labitur.

γέλαν ὁδὲ ξυνὸν μεγιστὸν πόνων τῶν σῶν ἀπέρας διαπεπρᾶχθαι

Dextrice dextra fuſus adverſo Lycus
r Terram cecidit ore: tum quiſquis comes
Fuerat tyranni, jacuit & pœnæ comes.
Nunc ſacra patri victor & ſuperis feram.
Cæſiſque ſmeritas victimis aras colam.
Te, te, laborum ſocia & adjutrix, precor,
t Belligera Pallas, cujus in læva ciet
u Ægis feroces ore ſaxifico minas;
Adſit *x* Lycurgi domitor & *y* rubri maris,
Tectam virenti *z* cuſpidem thyrſo gerens:
Geminumq; numen, Phœbus & *a* Phœbi ſoror,
Soror ſagittis aptior, *a* Phœbus lyræ;
b Fraterque quiſquis incolit cœlum meus,
Non ex noverca frater; *c* adhuc appellite
Greges *d* opimos. *e* quidquid Indorum ſeges,
Arabeſq; *f* odoris quidquid arboribus legunt,
Conferte in aras; *g* pinguis exundet vapor.

r Deorum ſit meritorum.
t Quam belli & conſilii Deam (ut quæ clypeo & haſta armata è Jovis cerebro ſit nata) Hercules in omni certamine præſentem habuit ducem, præſidem, auxiliatricem.
u Vide Agam. verſ. 524.
x Bacchus, qui Lycurgi Thraciæ regis vites omnes è Thracia in Bacchi

odium excindere conantis falcem in ſua cruta convertit, illique furorem immiſit, quo correptus uxorem & liberos trucidavit, ipſe denique à Pantheris in Rhodope dilaniatus eſt. *y* Quod Bacchus transvectus Indiam primus devicit. Thyeſt. 370. *z* Pampinis involutam haſtam, ſupra verſ. 472. *a* Diana ſemper venatrix, Apollo Arcitenens & ἑκηβόλος, ſed lyræ ſibi à Mercurio donatæ ſæpe vacans; Muſarum ſc. præſidio celebris. *b* Et quicunque indigetes Jovis filii ſunt, ſed non ex Junone. *c* Admovete huc o famuli victimas pinguiores, è quibus d. oves lectæ, porci eximii, boves egregii dicebantur vel opimi. *e* Quicquid aromatum vel thuris præbet India terra ferax & Arabia. *f* Odoriferis arboribus. Oedip 117. *g* E victimis incenſis pinguis vapor, id eſt, κνίσσα exundet. alii leg. exudet vel thus pingue.

h *Supra v.* 893 *h* Populea noſtras arbor exornet comas:
i *Theſeus enim rex Athenarum* Te ramus oleæ fronde *i* gentili regat,
Theſeu: Tonantem noſtra adorabit manus.
Olea autem ejuſdem urbis propria eſt, utpote pacis ſymbolum, nata in contentione Pallados cum Neptuno de nomine & tutela urbis.
THE. *k* Dii *l* conditores urbis, & *m* ſilveſtria
Trucis *m* antra Zethi, nobiles *n* Dirces aquas,
Laremque regis advenæ Tyrium *o* colens,
Date thura flammis. AM. Nate, *p* manantes prius
Manus cruenta cæde & hoſtili expia.
HER. Utinam cruorem *q* capitis inviſi Deis
Libare poſſem, gratior nullus liquor
Tinxiſſet aras, victima haud ulla amplior
Poteſt, magiſque opima mactari Jovi,
k *Alii leg. Qui &c. & poſtea, colis. Dato thura flammis.*
Quam rex iniquus. AM. *r* Finiat genitor tuos
Opta labores: detur aliquando otium
Quieſque feſſis. HER. Ipſe concipiam preces,
Jove meque dignas *ſ* Stet ſuo cœlum loco,
l *Cadme, qui Jovis monitu primus Thebas condidiſti, & Amphion qui teſtudinis à Mercurio donatæ ſono ſaxa ad arcis Thebanæ conſtructionem traxiſti.*
Telluſque & æther: aſtra inoffenſos agant
Æterna curſus: alta pax gentes alat:
t Ferrum omne teneat ruris innocui labor,
Enſeſque lateant: nulla tempeſtas fretum
Violenta turbet: nullus irato Jove
Exſiliat *u* ignis: nullus hyberna nive
Nutritus *x* agros amnis everſos trahat:
Venena ceſſent: nulla nocituro gravis
Succo tumeſcat herba: non ſævi ac truces
Regnent tyranni. Si quod etiamnum eſt ſcelus
Latura tellus, *y* properet: & ſi quod parat
m *Speluncas Citheronis Bœotiæ montis quo Dirces vinculis ſoluta Antiope fugiens peperit e nutrivitque Zethum agreſtem*
Monſtrum, *y* meum ſit. *z* Sed quid hoc medium
diem
Cinxere tenebræ: *a* Phœbus obſcuro meat
Sine nube vultu quis diem *b* retro fugat,
Agitque in ortus: *c* unde nox atrum caput
Ignota profert? unde tot ſtellæ polum
Implent diurnæ? *d* primus en noſter labor
immanem ἄμικτον cum fratre Amphione. alii leg. Ceti, ut ſit antrum immanis illius ſerpentis & ingentis inſtar Ceti à Cadmo cæſi ſupra verſ. 259. n Vide Theb. verſ. 126. o Et colens, id eſt, qui colis larem regis Cadmi à Tyro huc advecti quæſitum ſororem Europam. p Nam ſacra manus ab cæde recentes attrectare nefas donec te flumine vivo Ablueris. q Tyranni. r Precare ut Iupiter finem tandem ſtatuat tuis laboribus. ſ Vota hæc concipit ac pronuncia: Hercules. Conſtans & inviolata manent mundi machina. t Nullus ſit ferri uſus niſi in agro colendo; in ruſtica inſtrumenta conflentur arma omnia. u Fulmen x Sata & agrorum proventus. y Me adhuc vivo, me monſtrorum domitore, qui illa deleam. z Arrogantiam hanc Herculis excipit furor, quo correptus videtur quæ non ſunt videre. a Obſcuratur ſol, nulla tamen nube interpoſita. b Orientem verſus. c A qua cœli parte? vel, unde fit ut media die oriatur noctis facies, ſtellæque appareant? d Ecce Leo Cleonæus, qui mihi è laboribus primus, jam vero in Zodiaco poſitus, minax & jubam ſtellis rutilam jactans, uno ſaltu tranſmittet tria ſigna Autumnalia, tria Hyemalia, ac duo verna, in Taurum ſignum vernale impetum facturus.

Cœli

Cœli refulget parte non minima Leo,
Iraque totus fervet, & morsus parat;
Jam rapiet aliquod sidus: ingenti minax
Stat ore, & ignes efflat, * & rutila jubam
Cervice jactat: quidquid autumnus e gravis,
Hyemsque gelido frigida spatio refert,
Uno impetu transiliet, & verni petet
Frangetq; Tauri colla. AM. Quod subitum hoc malum est?
Quo nate vultus huc & huc acres refers?
f Acieque falsum turbida cœlum vides?
HER. g Perdomita tellus, tumida cesserunt freta;
Inferna nostros regna sensere impetus:
Immune cœlum est; dignus Alcidæ labor.
In alta mundi spatia sublimis ferar;
Petatur æther. h astra promittit pater.
Quid si negaret? i non capit terra Herculem,
Tandemque k superis reddit. en ultro vocat
Omnis deorum cœtus, & laxat fores,
l Una vetante. m recipis, & reseras polum?
An contumacis januam mundi traho?
Dubitatur etiam? n vincla Saturno exuam,
Contraque o patris impii p regnum impotens
Avum resolvam: bella q Titanes patent
Me duce furentes: * saxa cum silvis traham,
Rapiamque dextra r plena Centauris r juga.
Jam f monte gemino limitem ad superos agam.

* Al. leg. Et rutilat, jubam cervice jactans.
e Fœcundus fructibus. vel, febrium cohorte gravis.
f Veluti caligant oculi à sublato de ventriculo vapore; ita ubi halitus turbidi ab atra bile sursum feruntur concipiunturque in cerebri venis, imaginatio læditur. unde falso judicant sensationes, & insequitur θυμοειδὴς παραφροσύνη & μελαγχολία,

quæ tamen summis ingeniis plerunque accidit. sic Herculi cœlum falsum i. obscurum apparebat cum sudum esset. g Terra, mari, inferis devictis, restat cœlum viribus meis intentatum; quod opus cum labore meo dignum sit, proxime aggrediar. h Sup. ver. 23. i Non est capax mei, nihil habet amplius circa quod versetur labor meus. Imitatur Varronis illud apud Nonium de Hercule, Iccirco quem terra non capit, cœlum recepit. k Vel quia Jove genitum; Vel, ex disciplina Platonicorum, qui animas in cœlis prius fuisse censebant quam in corpora demitterentur. l Junone---m--- Ad quam furens convertit sermonem, inquiens; utrum referabis cœlum, O Juno, meque recipies? an mavis me obstantis indignantisque cœli janua diffracta pervim intrare? n Ni facias, Saturnum avum meum vinculis illi a filio Iove injectis exuam, ut regnum à Iove occupatum repetat. o Patris mei, id est, Iovis in patrem suum impii. p Regnum insolenter occupatum Tyrannidem. q Titanis filii, qui paterni regni (quo Titanem expulerat Saturnus) recuperandæ causa contra Iovem bella moverunt. sup. vers. 79. * Al. leg. Saxa cum selvis feram. Et lepidius profecto dicet se laturum rupes sylvestres quam tracturum; quamvis etiam ferre dici potuit, pro auferre. r Mo tes Thessaliæ, quos incolunt centauri, supra vers. 777. f Iter & ascensum ad cœlum struam injecto Pelio Ossæ, & huic tertium superstruam gradum Olympum, qui si ad cœlum non perveniat, montem ego illum in cœlum jaculabor.

Videat

Videat sub *s* Ossa *t* Pelion *u* Chiron *x* sunm:
In cœlum *t* Olympus tertio positus gradu
Perveniet, aut mittetur. AM. Infandos procul
Averte sensus: pectoris sani parum,
Magni tamen compesce dementem impetum.
HER. Quid hoc? gigantes arma *a* pestiferi movent:
Profugit umbras Tityus, ac *c* lacerum gerens
Et inane pectus, *d* quam prope à cœlo stetit?
Labat *e* Citharon alta *f* Pallene tremit.
Marcentque *g* Tempe, rapuit hic *t* Pindi juga:
Hic rapuit *t* Oeten sævit *h* horrendum *i* Mimas,
k Flammifera Erynnis *l* verbere excusso sonat,
m Progisque adustas propius ac propius sudes
In ora tendit, sæva *n* Tisiphone caput
Serpentibus vallata, post captum canem,
Portam vacantem clausit opposita face.
Sed ecce *o* proles regia inimici latet,
Lyci nefandum semen, *p* inviso patri
Hæc dextra jam vos reddet, excurrat leves
Herculea. AM. *s* Quo se cæcus invergit furor?
Vastum coactis flexit arcum cornibus,
Pharetramque solvit. stridet emissa impetu
Arundo, medio spiculum collo fugit
Vulnere relicto. HER. *t* Cæteram prolem eruam,
Omnesque latebras, quid moror? majus mihi
Bellum Mycenis restat; ut *u* Cyclopea
Eversa manibus saxa nostris concidant.
Hue eat & illuc aula disjecto obice,
Rumpatque postes, columen impulsum labet.
Procumbat omnis regia. *x* hic video abditum
Gnatum scelesti patris. AM. En, blandas manus
Ad *y* genua tendens, voce miseranda rogat:
Scelus nefandum, triste, & aspectu horridum,

a Mens Thessaliæ.
u E Centauris justissimus, qui in cœlum translatus Sagittarius est. Thyest. 859
x Montem, quem *b* ipse incoluerat.
y Ut ut magni.
z Imaginatur se videre Gigantes bella Iovi inferentes.
a Pernicios, an-guipedes.
b Ruptis vinculis aufugit ex inferis Tityus, de quo sup. vers. 755.
c Laniatum & exesum jecur. vers. 1206.
d Quam prope cœlum contigit?
e Bœotiæ mons.
f Urbs Thraciæ.
g Sup. v. 285.
h Horrende.
i Gigas.
k Face armata furia.
l Flagello.
m Intentat faces in rogis accensas
u Ultrix furia

anguibus crinita loco Cerberi à me rapti januam custode vacantem opposita face defendit. *o* Hercules filios suos, quos pernicioso furore correptus Lyci esse existimat, interimit. *p* Demittet vos in Orcum ad patrem à me cæsum. *q* Chorda arcus. *r* Non à scopo proposito aberrantia, verum quodcunque minabuntur, ferientia. *v.* Oeteum vers. 1652. *s* Amph. Herculem è scena ne pueros coram trucidet exeuntem insequitur observaturus quid agat; redit, narraturus, quid intus gestum sit. *t* Prius hic omnia loca abdita scrutabor. deinde excindam Mycenas & ulciscar Eurystheum regem Myenarum, qui mihi tot dura imperavit. *u* Mycenæ Cyclopum opus perhibentur, eorum, qui turrium construendarum inventores feruntur, numero septem è Lycæa Αἴγυπτος λαίνα κύκλωπος ἔργα νέμονται. Eurip. Troad. verum omnia magnę molis opera Cyclopum credebantur, Mœnia magna vides manibus fabricata Cyclopum. *x* Alterum è liberis suis comprehendit, receditque è scena. *y* Vide Troad. v. 639.

p Dextra precantem rapuit, & cirrea furens,
Bis terrotarum misit: at illi caput
Sonuit; cerebro tecta dispersa madent.
At q misera parvum protegens natum sinu
Megara, furenti similis è latebris fugit.
HER. r Licet Tonantis profuga condaris sinu
Penes undecunque temet haec dextra, & feret
AM. Quo misera pergis? quam fugam, aut latebras petis?
Nullus salutis Herculi infenso est locus.
Amplectere ipsum potius, & blanda prece
Lenire tenta. ME. Parce jam cõnjux precor,
Agnosce s Megaram; natus hic t vultus tuos
Habitusque reddit: u cernis, ut tendat manus?
HER. x Teneo novercam: y sequere, z da poenas
a Jugoque pressam libera turpi jovem.
Sed b ante matrem parvulum hoc monstrum
auferam.
ME. Quo tendis amens? c sanguinẽ fundes tuũ?
AM. d Pavefactus infans e igneo vultu patris
f Perit ante vultus: f spiritum rapuit timor.
In conjugem nunc clava libratur gravis.
Perfregit ossa; corpori g truncо caput
Abest. h nec usquam est. i cernere hoc audes, ni-
Vivax senectus? si piget luctus, k habes
Mortem paratam. pectus in tela indue;
l Vel stipitem istum cæde monstrorum illitum
* Converte. m falsum ac nomini turpem tuo
Remove parentem, ne tuæ laudi obstrepat.
THE. Quo te ipse, * genitor, obvium morti ingeris?
Quo pergis amens? u profuge, & obtectus late,

p *Introspiciens Amphitryon narrat quam miseranda morte perierit puerà patre circumactus & parieti allisus.*
q *Megara infantem complexa fugit è penetralibus quibus latuerat, quam insequitur Hercules, per furorem Junonem eam esse putans.*
r *Confugias licet in complexum Jovis tui, ego te insequutus inde eripiam.*
s *Me uxorem tuam,*
t *Filius hic facie & corpore te patrem suum refert,*
cum meæ pudicitiæ argumentum, tum causa satis digna cur & ipsi parcas,
u *Cernis ut ad te tendat manus*

supplices? x Videtur sibi Junonem tenere. y Filios tuos ad necem, vel me trahentem. Amoverque è scena intus digna geri. z Tot laborum mihi imperatorum, odiique tui in me. a Zelotypæ & rixosæ conjugio. b Vel in conspectu matris. vel priusquam matrem interficiam. c Filium, quem ipse genuisti. d Vide quæ ad ver. 991. & ver. 1004. e Ardentibus & scintillantibus Herc. furiosi oculis. Et igneo quodam splendore radiasse Herc. oculos tradidit Ion Chius. f Timore expiravit infans, antequam percussus sit. g Detruncato. h Caput clava concisum in minuta frustula & contritum periit, evanuitque mole animæ. i Cur hæc in tempora duro? Cur diu vivendo ea quę nolo video? Imo cur sustineo videre, aut tam tristi spectaculo supersum? k Habes mortem ad manum, portum & libertatem ab his malis. Stoice. sup. ver. 425. l Objice te clavæ isti Herculis. * In me. m Me patrem tuum falso habitum, cum Jup. vere sit, & qui gloriæ tuæ splendorem offuscare possim, amove nec datum. Et hæc dicit irritans & provocans Herculem ut & eum tollat. * Lipsii liber legi, senior. Male ego valg tam retinere. putant quidam propter reverentiam patris nomine à Theseo appellari, ex illo nimirum more, quo senes obvios patres vocamus; sed error est. Hoc enim vult Theseus, Tu pater, cur filio furenti scienti volens occurris, ut patricidii scelus admittat? n Ne & te patrem occidat.

a *Lycityranni, ut putabat.*
* *Hoc dicit in Junonis quæ Lyco favebat irrisionem nimis autem vere prædicat se Junoni vota solvisse, neque enim quicquam Junoni amplius in votis erat, quam ut uxorem & liberos interimeret, atque furens oblivisci tur se modo Junonem voluisse occidere.*
b *Mihi infestos & malos macta vi infesto malo; numini. Vel,*

Unumque manibus aufer Herculeis scelus.
HER. Bene habet: a pudendi regis excisa est domus.
* Tibi hunc dicatum, maximi conjux Jovis,
Gregem cecidi. vota persolvi libens
b Te digna: & c Argos victimas alias dabit.
AM. d Nondum litasti, nate: consumma sacrum.
Stat ecce ad aras hostia, exspectat manum
Cervice prona. præbeo, occurro, insequor.
Macta, e Quid hoc est? f errat acies luminum,
Visusque mœror hebetat, f an video Herculis
Manus trementes? vultus in somnum cadit.
Et fessa cervix capite summisso labat;
Flexo genu jam totus ad terram ruit:
g Ut cæsa silvis ornus, h aut portus mari
Datura moles. i vivis? an leto dedit
Idem, tuos qui misit ad mortem, furor?
k Sopor est, reciprocos spiritus motus agit.
Detur quieti tempus, l ut somno gravis
Vis victa, morbi pectus oppressum levet.
Removete famuli m tela, ne repetat furens.

digna te crudeli numine. c Argos prefectus tibi & Eurystheum mactabo. Eurysth. quidem Mycenarum rex, sed Argos & Mycenas poetæ confundunt. d Urget Herc. Amphitryon inquiens nondum exsacrificasti nate, nondum consummasti sacrificium: uxori & liberis à te cæsis ego superstes, ego placida ante aras hostia tuo mortem à te expectans, expetens. e Herc. vehementi labore exagitantis furiæ defatigatus, tremebundus denique in somnum labitur. Sic autem Sophocles Ajacem, Euripides hunc ipsum Herculem consopitos prius indu unt, quam mentis recti utens. ver. 1050. & 1073. f Fallor an video, &c? g Antiquam veluti sui mis in montibus ornum, &c. h Aut pars rupis excisæ & ruentis in mare, quæ objectu suo tranquillum reddat mare, portumque efficiat. i Appropinquans Amphitryon loquit. vivisne, an idem furor qui te tuos occidere coegit, & te interfecit? k Hoc dicit tacta arteria vel observatis spirituum meatibus. l Vide quæ ad ver. 1041. m Clavam, arcum, & sagittas, ne à somno furens repetat.

CHORUS THEBANORUM.

Deos, Sidera, & elementa quæ lymphatis, lunaticis, & mente capta dominantur, in luctum, commiserationem & auxilium Herculis Chorus advocat; Somnum, qui furorem sedare solet, precatur, ut gravi sopore pressum Herc. menti restituat, pueros denique casos deflet.

n *Cœlum cœliq; creator. Cleanthes, Anaxamines aliique cum philosophi veteres tum poetæ æthera summum Deum nuncupabant, Tum pater omnipotens fœcundis imbribus æther, &c. Alii Æther o Cœli pater, Cœlum Saturni, &c. Cum vero æther sive aer sapissime pro Jove ponatur, exponas licebit, Jupiter Ioviſque pater Saturnus calamitatem Herc. filii & nepotis lugeant, o O Sol, sup ver. 36. & ver. 881.*

LUgeat n æther, magnusque parens
Ætheris alti, telluſque ferax,
Et vaga ponti mobilis unda;
Tuque ante omnes, qui per terras

Tra-

Tractuſque maris fundis radios,
Noctemque fugas ore decoro,
Fervide Titan, obitus pariter
Tecum Alcides vidit & ortus,
Novitque tuas utraſque domos.
Solvite *p* tantis animum monſtris;
Solvite ſuperi; rectam in melius
Flectite mentem. tuque ô domitor
Somne *q* laborum, requies animi,
Pars humanæ *r* melior vitæ,
ſ Volucer, matris genus Aſtrææ,
t Frater du æ languide Mortis,
u Veris miſcens falſa, futuri
Certus, & idem *x* peſſimus autor;
y Pater ô rerum, portus vitæ,
z Lucis requies, noctiſque comes,
Qui *a* par regi famuloque venis,
Placidus feſſum leniſque *b* fovens,
Pavidum leti genus humanum
Cogis longam diſcere *c* mortem;
d Preme devictum torpore gravi.
Sopor indomitos alliget artus;
Nec torva prius pectora linquat,
Quam mens repetat priſtina curſum.
e En, fuſus humi ſæva feroci
Corde volutat ſomnia, nondum eſt
Tanti peſtis ſuperata mali:
Clavæque gravi laſſum ſolitus
Mandare caput, quærit *f* vacua
g Pondera dextra, motu jactans
Brachia vano: nec adhuc omnes
Expulit æſtus. *h* ſed, ut ingenti
Vexata Noto ſervat longos
Unda tumultus, & jam vento
Ceſſante tumet. pelle inſanos
Fluctus animi. redeat pietas,
Virtuſque viro; *h* vel ſit potius
Mens veſano concita motu;

p *Tam nefando & monſtroſo furore.*
q *Alii leg. malorum, quæ ſomnus ut & labores domare quidem & minuere, ſi non extinguere & tollere, paſſim à poetis decantatur.*
r *Quæ nec agit nec cogitat malum, raro patitur. vel, quoniam quibuſdam magnam ſi non majorem vitæ partem abſumat. quid ſi dicamus, major pars, ut, At bona pars procerum, pro magna. Perſ. 2 ſat.*
ſ *O alate ſomne. filium autem Juſtitiæ Aſtræi gigantis filia vocat, quod beneficio juſtitiæ tuto & ſecure dormitur, qui tamen pleriſque Noctu & Erebi filius dicitur. unde & addit —*
t — *Frater Mortis, qua ex eadem progenie.*
u *Inſomnia vera quandoque, falſa ut plurimum, ut quæ ex Eburnea porta.*
x *Frequentiora enim ſomnia vera ex mentis præſaga metu, quam lata ex ſpe.*
y *Chaos & tenebræ primæ. Vel, qui digeſtionem juvas, alii, vireſque reparas, adeoque genitalis.*
z *Laboris diurni.*

a Ex æquo, Alt one. b Al. leg. fove. c Janus Douza fil. legit Nectem N x autem longa mors eſt, cujus ſom us imago. & alioqui cum ſomnus cenſeatur m rs brevis, haud male dicatur aſſurefacere nos longæ illi morti & perpetuo dormiendæ. d Tanti per dermiat quod cenc xerit pernicioſum hunc humorem qui furoris cauſa. e Veluti, ſi quando mare ventorum vi agitatur, etiamſi ponant venti, non tamen ſtatim ceſſat undarum æſtus: ita quamvis Herculis μελαγχολικὸν πάθος ſomno mulceatur ac ſedetur, non tamen plane arnm ctque acrem humorem expiravit, videte enim quam turbida etiam dormientem vexent inſomnia; per ſomnum enim clavam quærit, quam dormiturus capiti ſupponere ſolet. f Nec enim invenit, quod quærit. g Clavam. h Vel etiam furore detineatur. Ita nec ipſe quod admiſerit ſcelus agnoſcet, nec crimini dabitur illi, cui furor arbitrii libertatem ademit.

i *Proxime innocentiam.* Error cæcus, qua cœpit, eat.
est ignorantia quæ, si non Solus te jam præstare potest
sit affectata & malæ dis Furor insontem. *Proxima pars*
positionis, reddis fabu Sors est manibus, nescire nefas,
lam, & peccata excu Nunc Herculeis percussa sonent
sat, maxime vero si subse Pectora palmis: & mundum solitos
quatur dolor: Chorus ita Ferre lacertos, verbera pulsent
que Herculem ad pœniten Victrice manu; gemitus vastos
tiam adhortatur. Audiat æther, audiat Atri
1 *Planctu.* Regina poli, vastisque ferox
2 *Flagellis.* Qui colla gerit vincta catenis,
3 *Gemitu testatur se do* Imo latitans m Cerberus antro
lere & pœnitere. Resonet mœsto clamore n chaos,
k *Cælum sup. ver.* 68. o Lateque patens unda profundi,
l *Proserpina regina infe* Et, qui p melius tua tela tamen
rorum, quæ polo Antar Senserat, æther.
tico subjecta vulgo cre Pectora q tantis obsessa malis
duntur. sup. vers. 606 Non sunt ictu ferienda levi:
m *Quem ab Euristheo di* Vno planctu r tria regna sonent,
missum Pluto pristinæ cu Et tu collo decus ac telum
stodiæ iterum præposue Suspensa diu fortis arundo,
rit. Pharetræque leves, date sæva fero
n *Rerum & elementorum* Verbera tergo: cedant humeros
confusio, cujus imago Robora fortes, stipesque potens
apud inferos. Duris oneret pectora nodis:
o *Mare.* Plangant tantos arma dolores.
p *Melius in æra, dum in* Non vos patriæ laudis comites,
sequereris Stymphalidas, Ulti sævo vulnere reges,
missa quam in tuos libe Non Argiva membra palæstra,
ros. Flectere doctis, fortes, cœstu,
q *Tollata tantis malis,* Forteque manu, jam tamen ausi
vel furore, ut supra ver. Telum Scythici leve coryti
1062. Missum certa librare manu,
r *Cælum, mare, infernus.* Tutosque fuga figere cervos,
s *Et vos O Herculis tela,* Nondumque feræ terga jubatæ;
arcus, sagittæ & --- Ite ad Stygios umbræ portus,
clava cædite & gra Ite innocuæ, quas in primo
vate pectus, humeros, ter Limine vitæ scelus oppressit
gum Herculis, exigiteque Patriusque furor: ite infaustum
pœnas ab eo, quod vobis Genus, ô pueri, noti periter
abusus sit.

u Vos O Herculis pueri misere periistis, priusquam paternam gloriam posseris per ætatem æmulari, & morte tyrannos plectere. x Legitur & sævos, quod non displicet. y Synecdoche pro Græca, ut & -- z Palæstra & cæstu pro integro pentathlo. a Sagittas mittere. b Pharetræ, qualem gerunt Scythæ, vel, non minori dexteritate, quam Scytharum pueruli, quos ab infantia parentes sagittis assuefaciebant. Est autem γαμφυτὸς πρὸς δίκην. per leve telum hic intelligit habile & ponderi minus onerosum. c Qui pedum velocitate fieti, salutis fiduciam in fuga ponunt. d Nec dum ausi esse leonem jubatum aggredi. e Generaliter, vel, noti patri vestro qua descendit, rediitque.

Triste

Triste laboris: ite, fratos
Visite reges.

f Plutonem & Proserpinam patri vestro indignatos propter vim illatam. vel, ut ver. 610. tristes quos Herc. demiserat.

ACTVS QVINTVS.

HERCULES. AMPHITRYON. THESEUS.

Hercules expergefactus & menti restitutus, postquam suos à se interfectos comperisset, manus sibi inferre parat, patris precibus victus sibi parcit, Athenasque Thesei consilio purgandus proficiscitur.

QUis hic locus? quæ regio? quæ mundi plaga?
Ubi sum? sub ortu Solis, an sub g cardine
Glacialis Ursæ? h nunquid Hesperii maris
Extrema tellus hunc dat Oceano modum?
i Quas trahimus auras? quod solũ fesso subest?
Certe rediimus. k unde prostrata domo
Video cruenta corpora? an nondum exuit
Simulacra mens l inferna? post reditus quoque
Oberrat oculos turba m feralis meos?
Pudet fateri, paveo: nescio quod mihi,
Nescio quod animus grande præsagit malum:
Ubi est parens? ubi illa natorum grege
Animosa conjux? cur latus lævum vacat
Spolio leonis? quonam abiit n tegimen meum,
Idemque somno mollis Herculeo thorus?
Ubi tela? ubi arcus? arma quis e vivo mihi
Detrahere potuit? spolia quis p tanta abstulit?
q Ipsumq; quis non Herculis somnum horruit?
Libet meum videre victorem, libet.
r Exurge victor, quem novum cœlo pater
Genuit relicto: cujus in testu stetit
Nox longior, quam nostra. quod cerno nefas?
Nati cruenta cæde confecti jacent;
Perempta conjux. s quis Lycus regnũ obtinet?
Quis tanta Thebis scelera moliri ausus est,
Hercule reverso? t quisquis u Ismeni loca,
x Actæa quisquis arva, qui y gemino mari
z Pulsata Pelopis regna Dardanii colis,

g Polo Arctico. sup. ver. 6.
h Aut in Hispania, ubi Oceanus terræ facit terminum.
i Superas aut inferas? vel sub quo cœlo? in qua regione?
k Quia subdit, quod solum fesso subest?
k Videns cadavera humi strata, dubitat an redierit ab inferis, necne, tandem ait, certe redimus.
l Qualia vidi apud inferos.
m Mortuorum. feram enim antiqui mortem dixerunt, unde quæ ad mortem spectant dicuntur feralia.
n Leonis pellis, qua me interdiu tegere solebam, qua mihi dormituro strata pro lecto erat o Emphatice; ὡσὶ ξῶντι καὶ ἐμπνέοντι χρυσὸν ἀφεῖναι.
p Mihi, tam forti. q Etiã Herculem dormientẽ. r Si quẽ mefortiorẽ genuerit Iupiter adulterata & vitiata aliqua femina per longiorẽ noctẽ, quã qua ego genitus sum. sup. v. 24. s Quis tyrannus Lyci similis vel deterior, &c. ille enim me absente regnũ occupavit; hic autem reverso meo.
t Aliquis ex iis qui Bœotiã, aut Peloponnesum incolit, indicet mihi hujus cladis authorẽ. u Sup. v. 333. x Attica, maritima, ab ἀκτὴ, litus: alias ab Atthide Crana, filia. y Sup. v 335. z Peloponnesum Pelopi filio Tantali regis Phrygũ regnatã, à quo & nomen habuit: illa Penin-

Sue-

a *Seu tu ul. ſup. ver.* 225.
b *Iugales equos,*
qui carne huma na veſcebantur.
c *Seu Geryonis abacta pecora. ver.* 230.
d *Seu Antæum. v.* 481. *& Atlantis honos. ver.* 237.
e *Manu inter lacrymandum. vel præ pudore.*
f *Ut ſupra, diſſerta amplexus. v.* 636. *quin miſtis lacrymis dicite, quis meos &c.*
g *Emphatice, id eſt, bona, amica. Th ſeus enim a micis erat ſidus, ut unque uxoribus ſidem non præſtaret.*
h *Euryſtheus.*
i *Legitur & Nunquid infeſtum mihi Patrenis agmen; ut ſit, an factio Lyci infeſta mihi*

Succurre, ſævæ cladis autorem indica.
Ruat ira in hoſtes. *hoſtis eſt, quiſquis mihi à me Diomedem. Non monſtrat hoſtem.* victor Alcidæ lates?
Procede: a ſeu tu vindicas b currus truces
b Thracis cruenti, ſive c Geryonis pecus,
d Libyæve dominos: nulla pugnandi mora eſt.
En nudus aſto, vel meis armis licet
Petas inermem. cur meos Theſeus fugit
Paterque vultus? e ora cur condunt ſua?
f Differte fletus. quis meos dederit neci
Omnes ſimul, profare: quid genitor file, ſ?
At tu ede Theſeu, ſed g tua Theſeu fide.
Uterque tacitus ora pudibunda obtegit,
Furtimque lacrymas fundit in tantis malis
Quid eſt pudendum? nunquid h Argivæ potens
Dominator urbis? i nunquid infeſtum Lyci
Pereuntis agmen clade nos tanta obruit?
k Per te, meorum facinorum laudem precor,
Genitor, tuique nominis ſemper mihi
Numen l ſecundum; fare, quis fudit domum?
Cui præda jacui? AM. m Tacita ſic abeant mala.
HER. n Ut inultus ego ſim? AM. Sæpe vindicta obfuit.
Quiſquamne o ſegnis tanta toleravit mala?
AM. p Majora quiſquis timuit. HER. His etiam
pater
Quidquam timeri majus aut gravius poteſt?
AM. q Cladis tuæ pars iſta, quam noſti, quota eſt?
HER. Miſerere, genitor: ſupplices tendo manus.
Quid hoc? r manus refugit. ſ hic errat ſcelus.
Unde hic cruor? quid illa puerili madens
Arundo leto, t tincta Lernæa nece?
Jam tela video noſtra, u non quæro manum.
Quis potuit arcum flectere? aut quis dexteram
Sinuare nervum vix recedentem mihi?
At vos revertor: genitor, hoc noſtrũ eſt ſcelus?

in patria mea Thebis hanc mihi cladem dedit? k Ordo eſt, precor te per laudem meorum facinorum. l A Jove, cujus numen mihi primum. m Μὴ ἔξιν, μὴ ξίτας Soph. Aja. ne inquire curioſius ea quæ neſcire præſtat. τὰ δ' ἄλλ' ἴα. n Vane abeant ignota, ut ego non ulciſcar? o Etiam ignavus? p Fortis tamen minora tolerabit, ut majora deviter. q Quam vides & noſti, cædes, minima pars eſt calamitatis tuæ, quam non vides. Innuit multo pejus eſſe, quod ab ipſo cæſi ſunt. r Manus mea ſibi male conſcia refugit contactum patris. Sic infra, ver. 13. 17. alii exponunt, pater refugit tangere meas manus. non placet. ſ Scelus, cujus author me latuit, in his manibus errat. Quid ſi legas? hinc erat ſcelus, quandoque animi recipit Iambum quintus locus. t Hydræ ſanguine & felle tincta. u Non ambigo de manu, quæ iis uti poterit, quod nulla valuit præter meam.

x Tacuere nostrũ est. Am. y Luctus est istic tuus;
Crimen noverca casus hic culpa caret.
Her. Nunc parte ab omni genitor iratus tona
Oblite a nostri: vindica b fera manu
Salem c nepotes: stelliger mundus sonet;
Flammas & d hic & ille jaculetur polus;
e Rupes ligatam e Caspiæ corpus trahant,
Atque ales avida, f cui Promethei vacant
Scopuli? g pargetur vertice immenso feras
Volucresque pascens Caucasi abruptum latus
Nudumque sylvis illa, quæ Pontum Scythen
b Symplegas arctat, hinc & hinc vinctas manus
Distendat alto: cumque revocata vice
In se coibunt b saxa quæ in cœlum exprimunt
Actis utrinque rupibus medium mare,
i Ego * inquieta montium jaceam mora.
k Quin structum acervum nemore congesto ag
gerem,
Cruore corpus impio sparsum eremo?
Sic, sic agendũ est insanis reddam Herculem
Am. Nondum tumultu pectus attonitum caret.
o Mutavit ira: quodq; habet proprium furor,
In se ipse sævit. Her. p Dira furiarum loca,
Et p inferorum carcer, & p fonti plaga
Decreta turbæ, & si quod exilium latet
Ulterius q Erebo, Cerbero ignotum & mihi,
Huc me abde tellus. Tartari ad finem ultimum
Mansurus ibo. pectus ô nimium ferum!
Quis vos per omnem liberi sparsos domum
Deflere digne poterit? hic r durus malis
Lacryma te vulneſ nescit. huc ensem date;
Date huc sagittas; stipitem huc vastum date.

x Tibi non nostri, tacent, & conscientiæ sentire videntur.
y Luctus quidem causa tua est; at crimen est Iunonis.
z Iupiter.
a Qui curam non habuisti mei filii tui à mente ab alienati, & nepotum tuorum à me interfectorum. vel oblivisce me filium esse tuum.
b Post admissum scelus quod ante oportuit.
c Tuis ex me nepotes à me cæsos.
d Utrique polus.
e Montis Caspii, qui tanti paret fuit.
f Abripiar in locum Promethei, cujus Caucaseo casui alligati jecur renascens assidue depascebatur aquila ob ignem Iovi surreptũ, quem tamen jam pœna illa liberavit Iupiter præmonitus à Prometheo ut à Thetidos connubio abstineret.
g In meũ supplicium.
h Symplegades vel Cyaneæ insulæ sunt seu scopuli in Ponti Euxini ostio, qua singuntur concurrentes, eo quod non multũ à se distantes navigantibus modo disjungi, modo coire videantur. Opus Herculis, ut ubi hæ invicem colliduntur, manu altera ipse utrique alligatus intermedius concutiatur. Vide Medeã v. 341.
i Meã ista injiciã. corpore sc. meo, ne coeant, interjecto.
* Iul. Scaliger secungit, & legit inquieta. & sic exponit. Hercules optas in illa mora, dũ coeant saxa, & mare in cœlũ exprimunt, inter illa intercipi, & ita perire in illo quieto momento.
k Aut cur non potius ipse in constructã pyrã me conjicio? tristè de morte sua omen.
l Naturũ à me impie effuso.
m Ut qui prius ibi fuerim.
n Non necesse furor ejus in totũ.
o Ab aliis in se.
p Supplicii loca.
q Infernalis fluvii ignis.
r Qui omnia ibi perscrutatus sum.
s Quod non solvatur in lacrymas; sed quin vos digne deflere poteris? &c.
t Induratus malis.

x Tibi

x *Converſus ad unum filiorum dicit, Tibi ſagittas frangam; ad alterum, tibi arcum; ad tertium converſus dicit, tuis manibus quaſi inferia comburetur clava hac; ad quartum, tuo rogo arcebit pharetra, atque ita quatuor Herculem filios quorũ nomina Onitem, Therenachum, Demochonta, Creontadem ferunt) interfeciſſe vult. quos alii duos, alii octo ſtatuunt.*

Tibi tela frangam noſtra; tibi noſtros puer
Rumpemus arcus, ac tuis ſtipes gravis
Ardebit umbris: ipſa y Lernæis frequens
Pharetra telis in tuos ibit rogos.
Dent arma pœnas: z vos quoque infauſtas meis
Cremabo telis, ô novercales manus.
THE. Quis nomen unquã ſceleris errori dedit?
HER. Sæpe error ingens ſceleris obtinuit locũ.
THE. a Nunc Hercule opus eſt perfer hanc molem mali.
HER. b Non ſic furore ceſſit extinctus pudor,
Populos ut omnes impio aſpectu fugem.
Arma, arma, Theſeu, flagito propere mihi
Subtracta reddi. c ſana ſi mens eſt mihi,
Referte manibus tela; ſi remanet furor,
Pater recede, d mortis inveniam viam.
AM. e Per ſancta generis ſacra, per jus f nominis
Utrumque noſtri, ſive me altorem vocas,
Seu tu parentem: perque venerandos piis
Canos, ſenectæ parce deſertæ precor,
Anniſque feſſis: unicum lapſæ domus
Firmamen, g unum columen afflicto malis
Temet reſerva. h nullus ex te contigit
Fructus laborum. ſemper aut dubium mare,
Aut monſtra timui. i quiſquis in toto furit
Rex ſævus orbe, manibus, aut aris nocens,
A me rimetur. ſemper abſentis pater
Fructum tui, tactumque & aſpectum peto.
HER. k Cur animam in iſta luce detineam amplius
Morerque, nihil eſt: cuncta jam amiſi bona,
Mentem, arma, famam, conjugem, natos, l manus;
Etiam m furorem nemo polluto queat
Animo mederi: n morte ſanandum eſt ſcelus.

y *Sup. v.* 1194.
z *Veſque una cremabo manus mea, quæ nimis obſequuta eſtis odio noverca meæ Junonis.*
a *Nunc tibi opus eſt ſolita tua tole antia.*
b *Nec tamen adeo mihi pudo-*

x Converſus ad unum-filiorum dicit, Tibi ſagittas frangam; ad alterum, tibi arcum; ad tertium converſus dicit, tuis manibus quaſi inferia comburetur clava hac; ad quartum, tuo rogo arcebit pharetra, atque ita quatuor Herculem filios (quorũ nomina Onitem, Therenachum, Demochonta, Creontadem ferunt) interfeciſſe vult. quos alii duos, alii octo ſtatuunt. y Sup. v. 1194. z Veſque una cremabo manus mea, quæ nimis obſequuta eſtis odio noverca meæ Junonis. a Nunc tibi opus eſt ſolita tua tole antia. b Nec tamen adeo mihi pudo-

tem excuſſit furor, ut tanto ſceleri ſupereſſe velim, & perfricta fronte occurram hominibus, qui me horrentes fugiant à conſpectu meo. c Quæ ſciat uti armis. Vel, quæ ſentiat quid admiſerim, ſtatuatque pœnas ſceleris exigere. d Etiam abſque armis mortem inveniam. mori enim certum eſt. Aures (inquit Gruterus) radii. Ita repetitio ſimilis, videtur aliquanto virilius quod extat in uno codice. Inveni viam. e Per ſancta generis jura mutuaque patris precor. Vel per ſacrificia gentilitia. f Alumni & parentis. g Te mihi amicis deſtituto, ſoli, ſeni, malis afflicto ſolamen unicum reſerva. h Hactenus de te abſente ſolicitus fui: mihi jam tandem liceat tua preſentia frui. i Si quis alicubi terrarum ſit tyrannus in hominem crudelis, in Deos impius, timui ſemper ne in amandareris ad eum extinguendum. aliilegunt, manibus aut armis nocens. k Non eſt cur diutius vivam. l Quondam egregia & laude digna aggreſſas, nunc dedecoroſa & ſcelerata. m Quo me tepente nec culpam agnovi, nec dolorem ſenſi. n Inſanæ menti nulla eſt niſi à morte medela.

THE-

THE. Perimes parentem? HER. p Facere ne possim, occidam.
THE. q Genitore coram? HER. r Cernere hunc nolim? THE. Quin fas est.
AM. s Memoranda patius omnibus facta intuens, Unius à te criminis veniam pete.
HER. t Veniam dabit sibi apte qui nulli dedit? q Laudanda feci jussus, hoc unum meum est Succurre genitor, sive te pietas movet,
Seu triste fatum, sive violata decus Virtutis: effer arma, vincam: mea Fortuna dextra. THE. Sunt quidem patriæ pre-
Satis efficaces. Sed tamen nostro quoque Movere fletu, surge, & adversis impetu
Perfringe solito: nunc tuum, nulli imparem Animum malo resume. nunc magna tibi
z Virtute agendum est; a Herculem iratæ vetæ.
HER. b Si vivo, feci scelera: si morior, tuli Purgare terras propero. jamdudum mihi
d Monstrum impiũ, sævumque, & immite, ac ferũ Obtrat: e agedum dextra, conare aggredi
Ingens opus, labore biffeno amplius. Ignave cessas? fortis in pueros modo,
f Pavidæque matres? arma nisi dentur mihi,
Aut omne g Pindi Thracis excindam nemus, h Bacchique lucos, & Cithæronis juga.
Merum tremabo: tota cum domibus suis, Dominisque tecta, cum Deis templa omnibus
Thebana supra corpus excipiam meum,
Atque urbe versa condar. i & si fortibus
Leve pondus humeris mœnia * inversa incident,
Septemque apertus non satis portis premar,

& alias de stabilu commiseratio. y *Nulli malo inferiorem, imo majorem.*
z *Ut te virum prabeas.* a *Dolorem tuũ, iramq; vince.* b *Si mihi post tale flagitiũ vita usum indulsero, videbor consulto feciſſe & approbare.* c *Si vero morte uleiscar, credar per vim alienæ illatam & extrinseco morbi impulsu hoc perpetrasse.* d *Monstrosum sc. scelus hoc meũ.* e *Aggredere itaque, O dextra, hoc monstrũ extingue, cujus laboris gloria duodecim illorũ à te gestorũ laudem superabit.* f *Per indignationem dixit, pro, matrem pavidã tu Theb.* 368. *Med* 1005 g *Agamem.* 192. g *Montis in confinibus Thessaliæ versus Thraciam.* h *Sylvas incudunt prope Thebas, quæ Bacchо consecratæ sacrificiis lucent.* i *Quod si domus, templa, mœnia, portæ septem, universa urbs Thebarũ nimis leve pondus sit ad me opprimendũ, veriã ego in caput meũ omnia inter terrã & cœlũ summũ. Vel, molem ipsã terræ, quæ in medio librata suo interpositu alterum hemisphæriũ, seu cœli faciem mediã ab altera separat & occultat.* * *Al. leg. immersa. Dan. Heinsius leg. inversa.*

6 *An te tollendo eris mihi causa mortis?*
p *Imo ipsemet occidam, ne*
r *rem relapsus te*
ritæ facta, ut nuper, &c.
q *An te occides coram patre?*
r *Affuerit eum injuriarum spectaculis, qui in conspectu ejus interfecit uxorem & natos.*
s *Cæteras tuas virtutes perpende, iisque hanc unam condona.*
t *Egone, qui ab alio somnibus pœnas poposci, mihi ignoscam?*
u *Ab Eurystheo jussus laudanda feci, scelus hoc à me profectum est.*
x *Nepotum cadis pia vindicta*
Vel, filii tui sibi

Opus

k *Quæ & metam fortis viri patrem fortitudinis admonet, doceatque, mori. Et cum dicto petit arundinem.*

l *Impia hæc & novercali sagitta, quam manu sua emissam direxerit Iuno in natum Iunonis, utar ego in me.*

m *Admonuit genitori suo arundinem pater mori certum si contumax in instituto perfidiæ.*

Onus omne media parte qua mundus sedet,
Dirimitque superos, in meum vertam caput.
Redde arma. AM. Vox est digna genitore Herculis.
Hoc en peremptus spiculo cecidit puer.
Hoc, Juno, telum manibus emisit tuis:
Hoc nunc ego utar. TH. Ecce, jã (miserũ metu
Cor palpitat, corpusque solicitum ferit.)
Aptata arundo est: ecce, jam facies scelus
Volens, scienſque pande, quid fieri jubes?
HAR. Nihil rogamus; noster in tuto est dolor.
AM. Natum potes servare, tu solus mihi.
TH. Sed ipse nondum maximum evasi metum.
HER. Miserũ haud potes me facere, felicẽ potes.
AM. Sic statue quidquid statuis, ut causam tuam
Famamque in arcto stare & ancipiti scias.
Aut vivis, aut occidis; hanc animam levem
Fessamque senio, nec minus quassam malis,
In ore primo teneo, tam tarde patri
Vitam dat aliquis? non feram ulterius moram,
Lætale ferro pectus impresso induam:
Hic, hic jacebit Herculis sani scelus.
HER. Jam parce, genitor, parce, jã revoca manũ.
Succumbe virtus, perfer imperium patris.
Ea: ad labores hic quoque Herculeos labor;
Vivamus. artus alleva afflictos solo
Theseu parentis: dextra contactus pios
Scelerata refugit. AM. Hanc manum amplector libens:
Hac nixus ibo, pectori hanc ægro admovens

n *Tibi & patri mortem inferendo, idque ô Sanus, non per furoris errorem & ignorantiam, ut dudum.* o *Ut jubes: quantum ad me certum est morte dolores finire.* q *O Thesu.* r *Respicit ad v.* 1298. *hoc ex mente D. Heinsii mutare ausus sum cum dispicerẽt absumptio diphthongi.* s *Miseriorem me reddere non potes tua morte, felicem mea, modo concedas.* t *Nisi mutata sententia vivere statues, mihi causa eris necis.* u *Qua mihi jam sini, misero facile discedat.* x ψυχὴν ἐπὶ χείλεσιν ἔχω. *in primoribus labris, in extrema hac statione, hinc signo quasi dato facile avolaturam.* y *Tantum rogatus, cunctaris adhuc vitam, id est, causam cur in vita maneam, donare mihi patri?* z *Volentis ac scientis, ut modo v.* 1300. a *Cedat justitia, qua impietatem meam in natos vindicatura erat, pietati in patrem.* b *Quod dolorem meum vicerim, & quod, ut patrem servem, tanta impietatis conscientia superẽt esse velim. Et hæc Thesei esse possunt Herculem collaudantis.* c *Ego, propter me pater.* d *Tu, O Theseu, tolle humo patrem, manus mea polluta non audent tangere. vide supra vers.* 1192. e *Hanc Herculis manum amplector potius.*

Rel-

Pellam dolores HER. *f* Quem locum profugus petam?
Ubi me recondam? quave tellure obruam?
Quis *g* Tanais, aut quis *h* Nilus, aut quis *i* Persica
Violentus unda *k* Tigris, aut Rhenus *l* ferox,
m Tagusve Iberæ turbidus *n* gaza fluens,
Abluere dextram poterit? arctoum licet
o Mæotis in me gelida transfundat *p* mare,
Et tota *q* Tethys per meas currat manus,
Hærebit altum factus in quas impius
Terras recedes? Ortum, an Occasum petes?
Ubique notus perdidit exilio locum.
r Me refugit orbis; astra transversos agunt
Obliqua cursus; *s* ipse Titan Cerberum
Meliore vultu vidit: *t* ô fidum caput
Theseu, latebram quære longinquam, abditam.
u Quicunque semper sceleris alieni arbiter
Amas nocentes, gratiam *x* meritis refer
Vicemque nostris: redde me infernis precor
Umbris reductum, meque subjectum tuis
Restitue vinclis. ille me absondet locus.
Sed & illa novit. THE. *y* Nostra te tellus manet
Illic solutam cæde Gradivus manum
Restituit armis: illa te, Alcide, vocat
Facere innocentes terra quæ superos solet.

f Cogitis me vivere. sed in qua orbis parte latebo, ubique notus? aut quo flumine vivo ablutus expurgabo me, cui alto infixa animo sedet tam dira impietatis memoria?
g Scythiæ fl.
h Ægypti fl.
i Qui in Armenia majore nascens magnam Asia partem perfluens in sinum Persicum defertur. fl. rapidissimus, unde & nomen habet: sagittam enim Persa Tigrin appellant. & hinc fera nomen.
k Ipse fl. impetuosus, vel propter feroces accolas, Gallos & Germanos, quos disterminat. l *Fl. Lusitaniæ, quæ Iberia, id est, Hispania pars.* m *Aureis arenis.* n *Palus Scythiæ.* o *Septentrionale, vel Euxinum.* p *Vxor Oceani. Metonym. mare. Mari autem polluta cuncta expiari credebantur:* Θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά. q *Homines me abhorrent, dii oderunt.* r *Sol plus obscuratur me viso quam Cerbero. vi. ver. 60.* Ὦ φίλη κεφαλὴ πῆς ἀπῆρε. *Qui Pirithoo fidus extitisti comes in rapienda Proserpina, mihi in furore meo.* t *Ego bene de te merui, cum te catenis infernis exemerim, supra ver. 805. tu refers mihi hanc gratiam, si me vinclis illis restituas.* u *Athenas, quæ patria mea & regnum profectus expiabere. nam & ibi Mars à Neptuno in judicium vocatus de cæde filii sui Halirrothii omnium deorum sententiis absolutus est.*

THYESTES.

DRAMATIS PERSONÆ.

THYESTES. ATREUS. TANTALUS.
MEGÆRA. PLISTHENES THYESTIS F.
CHORUS SENUM MYCENÆORUM.
TANTALUS THYESTIS F. } Mutæ Personæ.
ALIUS THYESTIS F. }
SERVUS NUNCIUS

ARGUMENTUM.

Alternis annis regnandi vices pacti Atreus & Thyestes Pelopis ex Hippodamia filii Argis imperabant. Thyestes, adjuvente Æropa fratris uxore, quam in adulterium pellexerat, aureum arietem, in cujus possessione erat fatum regni, amovet, & male conscius in exilium abit. Atreus evasisse dolens, missis suis filiis velle se in gratiam redire simulat, oblata regni parte reditum illi suadet & persuadet, tres Thyestis liberos, quos obsides acceperat ad aras immolatos, partim assos, partim elixos patri nescienti epulandos apponit, mistumque vino cruorem illi præbet. sub finem nefandi convivii (quod ſol, ne videret, refugit) capita illi & manus filiorum ostendit, quæsque dapes absumpserit, narrat, insultans fratris luctui, dolori, & imprecationibus.

ACTUS PRIMUS.

TANTALI UMBRA. MEGÆRA.

Adducitur ab inferis Tantalus à furia, cogiturque miscere nefaria odia inter suos ex Pelope nepotes Atreum & Thyestem.

* *At leg. quis me inferorum sede ab infausta abstrahit.*

*QUis me furor nunc sede ab infausta extra-
Avido fugaces ore captantem cibos? (hit,
Quis a male deorum Tantalo vivas domos
Ostendit iterum? b pejus inventum est siti
Arente in undis aliquid, & pejus fame
Hiante semper? c Sisyphi numquid lapis
Gestandus humeris lubricus nostris venit?

a *Diis tam mala quam bona imputare potis solenne, vel pro malum, interjectione execrantis. Hispanice, en hora mala. D. Heinsius geminam emendat labem, legitque, Quisnam deorum Tantalo antiquas domos, &c.* b *Au graviorem aliquem mihi excogitaverunt cruciatum, quam qui mihi jam additus est?* c *Hippol. ver. 1226.*

Aut

Aut *a* membra celeri differens cursu ro-
b Aut pœna Tityi: qui * specu vasto patens
Visceribus atras pascit effossis aves;
Et nocte reparans quidquid amisit die,
Plenum recenti pabulum monstro jacet.
In quod malum e transcribor? ô quisquis nova
Supplicia functis durus umbrarum arbiter
Disponis! adde, si quid ad pœnas potes,
Quod ipse *d* custos careeris diri horreat,
Quod mœstus Acherõ paveat; ad cujus metum
e Nos quoque tremamus. quæ tibi nostra subit
E *f* stirpe *g* turba, quæ *h* suum vincat genus,
Ac me *i* innocentem faciat, & *k* inausa audeat.
l Regione quidquid impia cessat loci,
Complebo *m* nunquam stante Pelopeia domo,
Minos vacabit. ME. Perge detestabilis
Umbra & penates impios furiis age.
Certetur omni scelere, & alterna vice
Stringantur enses. ne sit irarum modus
Pudorve. mentes cæcus instiget furor;
Rabies *n* parentum duret, & longum nefas
Eat in nepotes. nec vacet cuiquam vetus
Odisse crimen, semper *o* oriatur novum;
Nec unum in uno: *o* dumque punitur scelus,
Crescat. *p* superbis fratribus regna excidant,
Reperatque profugos dubia violentæ domus
Fortuna reges: inter incertos labet.
Miser ex potente fiat, ex misero potens,
Fluctuque regnum casus assiduo ferat,
q Ob scelera pulsi, cum dabit patriam deus,
In scelera redeant: sintque tam inviси omnibus,
Quam sibi. nihil sit, ira quod vetitum putet.
r Fratrem expavescat frater. *s* & natum parens,
Natusque *t* patrem: liberi *u* pareant male;
x Pejus tamen nascantur; immineat *y* viro

a *Herc. Fu.* 749.
b *Hippol.* 1228.
Quibusdam placet hæc lectio nec sine autoritate librorum MS. Aut pœna Tityi semper accrescens jecur, &c.
* *Illa sc. parte corporis qua admittebat aves rapaces.*
c *Translatum ab iis, qui in novas colonias scripti deducuntur.*
d *Cerberus.*
e *Emphatice, malis indurati, qui in vitis dira jecimus, apud inferos miserrima patimur.*
f *Pelops.*
g *Atreus & Thyestes.*
h *Me progenitorem infando scelere superet.*
i *Respectu & comparatione ipsorum.*
k *Quæ nec ego, nec alius quispiam ausus est.*

l Vacua omnia supplicii apud inferos loca progeniei meæ complebit, m Quamdiu quisquam superest è nostra familia, & sæva Pelopis domo nullo non scelere contaminata, habebunt quæ torqueant crimina infernæ judices. n Tantali & Pelopis, vel indignanter pro parentis, i. avi. sc. tui O Tantale, ut Herc. Fur. v. 1283. pavidas mactas. o Hactenus Atreus ulciscebatur adulterium Thyestæ cum Æropa uxore sua, filios ipsius illi epulandos apposuit. Thyestes ut hoc vindicaret, consulto oraculo, ex incesto suæ filiæ Pelopeæ per pro Ægisthum genuit, qui Atreum interfecit & Agamemnonem. p Atreo & Thyestæ alternis vicibus regnantibus regnum excidat, uti Thyestæ, qui corrupta fratris uxore in exilium ivit, à quo simulata conciliatione revocatus est. Vide Argument. q Uterque pulsus, simul ac revocatus fuerit, in scelera redeat r Atreus Thyestem & è contrario, s Clytemnæstra Orestem. t Matrem rectius lege. sic Orestes Clytemnæstram. quam fugiens latuit, tandem reversus interfecit. u Thyestæ filii, quos patruus occidit, voravit pater. x Et incestu levi in cum glore, patris cum filia. y Clytemnæstra Agamemnoni,

Infesta conjux. z. bella trans pontum vehant:
Effusus omnes irriget terras cruor;
a Supraque magnos gentium exultet duces
Libido victrix, impia stuprum in domo
Leviſſimum ſit, fratris & fas, & fides,
Juſque omne pereat. non ſit à veſtris malis
Immune cœlum. cum micant ſtellæ polo,
Flammæque ſervant debitum mundo decus;
Nox atra fiat, b excidat cœlo dies.
Miſce penates, odia, cædes, funera
Arceſſe, & imple c ſcelere Tantaleam domum,
d Ornetur altum columen, & lauro fores
Lætæ vireſcant; dignus adventu tuo
Splendeſcat ignis: e Thracium fiat neſas
f Majore numero. dextra cur g patrui vacat?
Nondum Thyeſtes liberos deflet ſuos?
Ecquando tollet ignibus jam ſubditis
Spumante aheno? membra per partes eant
Diſcerpta: patrios polluat ſanguis focos.
Epulæ inſtruantur. h non novi ſceleris tibi
Conviva venies; i liberum dedimus diem,
Tuamque ad iſtas ſolvimus menſas famem,
Jejunia exple. k miſtus in Bacchum cruor
Spectante te poterur. inveni dapes,
Quas l ipſe fugeres Siſte, quo præceps ruis?
THY. Ad ſtagna, & amnes, & recedentes aquas,
Labriſque ab ipſis m arboris plenæ fugas,
Abire in atrum carceris liceat mei
Cnbile: n liceat, ſi parum videor miſer,
Mutare ripas: alveo medius tuo
o Phlegethon relinquat, igneo cinctus freto.
Quicunque pœnas lege fatorum datas
Pa i juberis: quiſquis exeſo jaces
Pavidus ſub antro, quique venturi times
Montis ruinam: quiſquis avidorum feros
Rictus leonum, & dira p Furiarum agmina

1. *Agamemnon & Menelaus repetitum Helenam ad Trojanum bellum profecti.*
a *Ita Agamemnon magnus dux Græciæ Chryſeida & Caſſandram deperiit.*
b *Menſa enim Thyeſtea atrocitatem ſol videre non ſuſtinens ortus retroceſſit.*
c *Per promiſcuos inceſtus & ſtupra.*
d *Inſimulata conciliatione, quod in feſtis ſolet, ornentur poſtes floribus, frondibus, lauri ramis, lucernis, foco ſed crudeli, qui inceſtum Thyeſtæ vindicet.*
e *Quale admiſerunt Procne & Philomela, in vindicta Terei regis Thraciæ vid. Herc. Fu. ver. 145.*
f *Sed illæ unum Terei perem ere filiũ Heyn: tu O Atreu, duos Thyeſtæ, imo tres.* g *Atrei & inſtat furia feſtinare jubens, ut ipſe famelicus cruentis his dapibus exſatiet. Sircaſ.* h *Qui filiũ tuũ Pel pẽ coctũ olim diu epulandũ appoſuiſti.*
i *Hunc diẽ à fame tibi vacuũ permiſi, ut apud tuos ad ſatietatẽ uſq; convivareris.* k *Vinũ cruore puerorũ Thyeſtæ miſtũ. Emphatice tu quẽ cæteræ dapes fugiunt, namq; hoc audito, Tantalus refugit repetitq; inferas potius fame pœnas, quam tales accedat menſas. furia itaq; ſiſte ais quò præceps ruis?* m *Arborem fugientem ab ipſis labris.* n *Si in ſolita ripa non ſatis miſer videar, in magu diras ſævaſq; me tranſmitte, modo ne ad has epulas cogar.* o *Qui rapidu flammu ambit torrentibus amnis Tartareus Phlegeton à φλέγω.* p *Trium. ut in Her Fu v. 101. quas ab impetu, furore & aſſiduitate ſupplicii vocat agmina ſæva ſororum.*

Im-

Implicitus horres: *p* quiſquis immiſſas faces
Semiuſtus abigis, Tantali vocem excipe
q Properantis ad vos: credite *r* experto mihi,
ſ Amate pœnas: quando continget mihi
Effugere ſuperos? ME. *t* ante perturba domum,
Inferque tecum prælia, & ferri malum
Regibus amorem: concute inſano ferum
Pectus tumultu. TAN. Me pati pœnas decet,
u Non eſſe pœnam: mittor, ut dirus *x* vapor
Tellure rupta, vel gravem populis luem
Sparſura peſtis. ducam in horrendum nefas
Avus nepotes. *y* Magne divorum parens,
Noſterque, quamvis pudeat; ingenti licet
z Taxata pœna lingua crucietur, loquar;
Nec hoc tacebo. *a* monco, ne *b* ſacra manus
Violata cæde, neve furiali malo
Aſpergat *c* aras. ſtabo, & arcebo ſcelus.
d Quid ora terres verbere, & tortos fetox
Minaris angues? quid famem infixam intimis
Agitas medullis? flagrat incenſum ſiti
Cor, & peruſtis flamma viſceribus micat.
Sequor.
ME. Hunc, ô furorem divide in totam domum
e Sic, ſic feratur, & ſuum infenſi invicem
Sitiant cruorem: ſenſit introitus tuos
Domus, & nefando tota contactu horruit.
f Actum eſt abunde: gradere ad infernos ſpecus
Amnemque notum: jam tuo mœſtæ pede
Terræ gravantur. *g* cernis, ut fontes liquor
Introrſus actus linquat; ut ripæ vacent;
Ventuſque *h* raras igneus nubes ferat?
Palleſcit omnis arbor, ac nudus ſtetit
Fugiente pomo ramus; & *i* qui fluctibus

p *Qui manu repellis a facie intentatas ab ultricibus furiis, & damniis faces.*
q *Feſtinanter revertentis ad vos.*
r *Qui tuli pœnas inferorum, & ab inferis excitus vidi ſcelera vivorum.*
ſ *Contenti ſitis, & amate pœnas, quas datis apud inferos, potius quam revertamini ad ſuperos.*
t *Non reverteris priuſquam domum tuam perturbaveris, diſſidique fa. et nepotibus tuis admoveris.*
u *Non alia pœnas faceſſere.*
x *Exhalatio peſtifera.*
y *Quamvis te pudeat, O Jupiter, genuiſſe hominem tam ſceleratum.*
z *Vide Herc. Fur.*

753. ἀκόλαστον ἴσχε γλῶσσαν. *a* Monebo nepotem Atreum & repellam à tanto ſcelere. Lipſius è vet. codicibus legit, violate & Apergite, è formula imprecandi. Al violenta. *b* Execranda. Sacra cædes dictum ut ſacra fames. *c* Ad aras enim filios Thyeſtæ Atreus mactavit. *d* Talia dicenti Megæra flagellum inſonat, vipereas arrectas comas minitatur ſe omnes illi injecturam angues, & famem ſitimque auget. *e* Quantum tu aquam, tantum illi ſitiant cruorem, vel ita ut facis, ſparge furoris & odii ſemina. *f* Sat is ſuperque flammas concitaſti, jam re i ad locum ſupplicii. * Lipſius leg tuum mœ ę edem terræ gravantur. Verum haud ſcio an quadret hæc lectio, ſi reſpicias ad gravanter. *g* Cernis ut omnes aquę ſubſidant tuo conſpectu, arbor ſque veluti ſi eratione tacę are cant? *h* Sine pluvia, quas in Herc. Fu. ver. 861. vocabat vacuas, vel pauca. *i* Binaque maria Ægeum & Ioniam, quę Iſthmo Coni t lacum u rinque alluunt, recedunt à litore longiu que remotis exaudiantur ipſor m fremitus. Sic exponunt qui littus legunt. Lipſius emendat lętus, approbat Delrius. Sed lectio incontextu eſt ſana, neque indiga obelo. Ariſtarchi. Vult aut r ita inherruiſſe pelagus adventu Tantali, ut ſe ſubduxerit utroque latere aquis ſuis nudato.

k *Pelus in agro Argivorum.*
l *Unda fl. Inachi filii Phoronei regis Argivi.*
m *Nullus fons numine vacare credebatur prop. ter perennem a. ternamque*

Illinc propinquis Isthmos atque illinc fremit,
Vicina gracili dividens terra vada,
l Unge remotos latus exaudit sonos.
Jam k Lerna retro cessit, & l Phoronides
Latuere venæ: nec suas profert m sacras
n Alpheus undas, & o Cithæronis juga
Stant parte nulla cana deposita nive.
Timentque p veterem nobiles Argi sitim.
En q ipse Titan dubitat, an jubeat sequi,
Cogatque habenis ire perituram diem.

n Sese turigines, unde & filii Deorum dicti fluvii. vel quod huic fl. tanquam Deo & Jovis amico (cujus quippe lustra aquarum Jovis Olympici diluit sanctitas) Elei honores habuerunt, figuramque in templo Iovi dedicato posuerunt. o Fl. Elidis in Arcadia Pisa fluens. p Eo Cithæronis jugis solutæ evanuerunt nives. q Quia laborabant Argi in loco arido positi, ante inventos puteos à Danao, vel Danai filiabus Ἄργος ἀνυδρεγὼν ἐὼν Δαναΐδων δίκην Ἄργος ἔνυδρον. & hinc fabula de pœna Danaidum locus. q Sol dubitat an curru quadrijugo vectus jubeat eadem procedere, per reperturam, id est, obscurum futurum: adeoque desecende, neque ex inlucescendi die dæmoniis, furiis, umbrisve vagari permissum. sic Achilles umbras Æneid. Et me flavus equis oriens afflavit anhelis. & Tiresias Hor. l. 3. Sat. sed me Imperiosa trahit Proserpina, vivet, valeque.

CHORUS.

Chorus ex sembus Mycenæis vel Argivis constans (Argos enim Mycenis confundunt poetæ) deos urbium in Peloponneso præsides, ut mala & scelera in domo Pelopis concepta & imminentia prohibeant avertantque, precatur & Tantali impium facinus ac pœnam canit.

ARgos de superis si quis a Achaicum,
b Piseasq; domos turribus inclytas:
Isthmi si quis amat regna Corinthii,
Et portus c geminos, & mare d dissidens:
Si quis e Taygeti conspicuas nives,
f Quas, cum Sarmaticus tempore frigido
In summis Boreas composuit jugis,
Æstas g veliferis solvit g Etesiis:
Quem tangit gelido flumine lucidus
h Alpheus, i stadio notus Olympico:
Advertat placidum numen, & arceat
Alternas scelerum, ne redeant, vices;
Neu succedat avo deterior nepos;
k Majorum & placeat culpa minoribus.

a *Ad differentiam aliorum, qui decem huic antem luna præst.*
b *Hinc civitatis in Elide, quæ Jovi curæ propter Olympia, quæ juxta hanc celebrantur.*
c *Ab utraq; parte Isthmi, de quo in Her. Fu. v. 335*
d *Isthmo interjecto dividente Ionium & Ægæum.*
e *Montis prope Lacedæmona.*
f *Quas Boreas à Septentrione ubi Sarmatæ pop. flans hyeme congelavit,*

Etesiæ venti æstivi ab alia atque alia cœli parte spirantes solvunt. g Stati enim venti sunt, & constantes, unde eos Varro Navales appellat. h Supra ver. 116. i Certaminibus quæ celebrantur in honorem Jovis apud Olympum in stadio quod pedibus suis 600. metatus est Hercul vel quod 125. passibus uno spiritu confectis stetisset, stadiumque ὀπὸ τῆς στάσεως nominavit. k Ne posteri sequantur vitia majorum. Mirum obviam ire decre o Mœræ supra. Rariesparentum duret, & longum nefas sit in nepotes. Optant igitur senes Argivi ne id accidat. Aleleg. Et major placeat culpa minoribus.

Tan-

Tandem lassa feros exuat impetus
Sicci progenies impia Tantali.
Peccatum satis est, fas valuit nihil,
Aut commune nefas. *l* proditus occidit
Deceptor dominæ Myrtilus, & fide
Vectus qua tulerat, nobile reddidit
Mutato pelagus nomine. notior
Nulla est *m* Ioniis fabula navibus.
n Exceptus gladio parvulus impio
Dum cupit patrium natus ad osculum,
Immatura focis victima concidit:
Divisusque tua est, Tantale, dextera,
Mensas ut strueres hospitibus deis:
o Hos æterna fames prosequitur cibos,
Hos æterna sitis: nec dapibus feris
Decerni potuit pœna decentior.
o Stat lusus vacuo gutture Tantalus.
Impendet capiti plurima noxio
p Pninеis avibus præda *q* fugacior:
Hinc illinc gravidis frondibus incubat
Incurvata suis fœtibus, ac trepens
r Alludit patulis arbor hiatibus:
Nec, quamvis avidus, nec patiens mora,
Deceptus toties tangere negligit, (mit,
s Obliqua que oculos, *t* oraque compri-
Inclusique famem dentibus alligat:
Sed tunc *u* divitias omne nemus suas
Demittit propius, pomaque desuper
Insultant foliis mitia languidis,
Accenduntq; famem; quæ jubet irritas
Exercere manus: has ubi prætulit,
Et *x* falli libuit; totus in arduum
y Autumnus rapitur, silvaque mobilis.
Instat deinde sitis non levior fame;
Qua cum percaluit sanguis, & igneis
Exarsit *z* facibus, stat miser obvios
Fluctus ore *a* vocans, quos profugus la
Avertit, sterili deficiens vado, (rex
Conantemque sequi, deseri. *b* hic bibit
Altum de rapido gurgite pulverem. *c*

1 Oenomaus oraculo monitus sibi a genero imminere mortem, suorum equorum velocitati, confisus filiam uxorem procis proposuit ea lege, ut certans curru auferret Hippodamiam, & pater à tergo lancea insequutus eum si assequeretur conficeret Pelops Myrtilum, cui primam noctem, vel ut alii, partem regni promiserat, corrupit, ut sublata fibula qua modolum axis affigitur, currum everteret. Oenomao ab equis discerpto, Pelops Hippodamia & regno potitus est. Myrtilus autem cadens fide, quam domino præstiterat, id est, falsa deceptus à Pelope in mare è Geræsto præcipitatus dedit nomen mari Myrtoo: quod tamen à Myrto puella dictum tradit Pausanias in Arcadicis.

m Navigantibus Ionium mare.

n Pelopem filium currentem ad patrium osculum Tantalus pater interfecit, coctumq; diis epulandum apposuit, abhorruerunt omnes præter Cererem, &c.

o Vide Herc. Fu. ver. 751.

p Harpyis. Phineus Arcadia rex filios suos ex priore uxore, suasu Harpalices superinductæ iis novercæ, excæcavit. quâ impietatem dii ulti & ipsum oculis privarunt immissis tetris his volatilibus ore virgineo, manibus aduncis, quæ cibos ejus fœdarent. q Celeriq; fuga sub sidera lapsæ, &c. r Alleg illudit, id est, cibi ut spem ei detrahit. s Demittit, ne videat, vel limis ocellis aspicit. t Ore clauso fame coercet. u Omnis arbor poma demittit ad labra illumq; allicit. x Nec enim sperabat se posse prehendere tantùm experiri volut. y Pomorum maturi fructus copia, ramique fugaces. z Sitis. a Lipsius habet, petentis ideò, cæterum. b Arenas capit pro aqua qua fugit. c Deest huic Choro finis.

A a

ACTUS SECUNDUS.

ATREUS. SERVUS.

Atreus ulciſcendi fratrem certus de vindicta ratione cum ſervo deliberat, quem ad honeſta conſulentem non audit, impiam tandem & infandam ultionis rationem excogitat.

a *In magna potentia & rerum ſumma.*
b *Hic Argos confundi cum Mycenis vides.*
c *Ionium & Ægæum quæ Peloponneſum utrinque alluunt.*
d *Equitatu, equitibus.*
e *Thyeſten quem nominare non dignatur.*
f *Quale mallet frater ſe in me feciſſe quam me in illum.*
g *Niſi majora ſcelera facis.*
h *Nec tamen video, qua ratione illum vincam, quem nulla domat fortuna aut ſui memorem reddit: in adverſis enim rebus non deprimitur: in proſperis ſupra modũ inſoleſcit, neq; in laboribus admittit quietẽ. etiam exul modo machinatur mihi malum.*
i *Indomitum.*

IGnave, iners, enervis, & (quod maximum
Probrum tyranno a rebus in ſummis reor)
Inulte poſt tot ſcelera, poſt fratris dolos,
Faſque omne ruptum, queſtibus vanis agis
Iras? at b Argos fremere jam totum tuis
Debebat armis, omnis & c geminum mare
Innare claſſis: jam tuis flammis agros
Lucere & urbes decuit; ac ſtrictum undique
Micare ferrum. tota ſub noſtro ſonet
Argolica tellus d equite: non ſylvæ tegant
e Hoſtem, nec alti montium ſtructæ jugis
Arces, relictis bellicum totus canat
Populus Mycenis, quiſquis inviſum caput
Tegit ac tuetur, cladeſunesta occidat.
Hæc ipſa pollens inclyti Pelopis domus
Ruat vel in me, dummodo in fratrem ruat.
Age anime, fac quod nulla poſteritas probet;
Sed nulla taceat. aliquod audendum eſt nefas
Atrox, cruentum; f tale, quod frater meus
Suum eſſe malit. ſcelera non ulciſceris
g Niſi vincis. h & quid eſſe tam ſævum poteſt,
Quod ſuperet illum? numquid abjectus jacet?
Numquid ſecundis patitur in rebus modum,
Feſſis quietem? novi ego ingenium viri
i Indocile: flecti non poteſt, frangi poteſt.
Proin k antequam ſe firmet, aut vires paret,
Petatur ultro; ne quieſcentem petat.
Aut perdet, aut peribit. Nin medio eſt ſcelus
Poſitum occupanti. SER. fama te populi nihil
Adverſa terret? *A maximum hoc regni bonum eſt,*
Quod facta domini cogitur populus ſui
Quam ferre, tam laudare. SER. *quos cogit metus,*
Laudare, eoſdem reddit inimicos metus.
At qui favoris gloriam veri petit,
Animo magis quam voce laudari volet.
AT. m *Laus vera, & humili ſæpe contingit viro:*
Non niſi potenti falſa. n quod nolunt velint.

k *Prius ipſum invadam, quam ille me.* l *Uterq; noſtrum meditatur ſcelus, qui autem prior cœperit, melius perficiet.* m *Infimo cuiq; ex merito præbetur laus: potenti etiam immerito.* n *Etiam inviti cogantur laudare.*

SER. Rex

SER. Rex o velit honesta; nemo non eadem volet.
A. Ubicunque tantum honesta dominanti licent,
p Precario regnatur. SER Ubi non est pudor,
Nec cura juris, sanctitas, pietas fides;
Instabile regnum est. ATR. Sanctitas, pietas, fides;
q Privata bona sunt: r qua juvat, reges eant.
SER Nefas nocere s vel malo fratri puta. (fas
ATR. Fas est in t illo, quidquid in fratre est ne-
Quod enim reliquit crimen intactum? aut ubi
Sceleri pepercit? conjugem stupro abstulit,
u Regnumq furto: x specimen antiquum imperii
Fraude est adeptus; fraude turbavit domum.
Est Pelopis altis nobile in stabulis pecus,
Arcanus aries, ductor opulenti gregis;
Hujus per omne corpus infuso coma
Dependet auro, cujus è tergo novi
x Aurata reges sceptra Tantalici gerunt;
Possessor hujus regnat: hunc tantæ domus
Fortuna sequitur, tuta sepositaq; sacer
In parte carpit prata, quæ claudit lapis
Fatale sacro pascuum muro tegens;
Hunc, facinus ingens ausus, assumpta in scelus
y Consorte nostri perfidus thalami avehit;
Hinc omne cladis a mutuæ fluxit malum.
Per regna trepidus exul erravit mea:
Pars nulla nostri tuta ab insidiis vacat.
Corrupta conjux, imperii quassa est b fides,
Domus ægra, c dubius sanguis, est certi nihil.
Nisi frater hostis. d quid stupes? tandem incipe,
Animosq; sume; Tantalum & Pelopem aspice:
Ad hæc manus exempla poscuntur meæ.
Profare, dirum qua caput mactem via. (spuat.
SER. Ferro peremptus spiritum inimicum ex-
ATR. f De fine pœnæ loqueris, ego pœnam volo.
g Perimat tyrannus lenis. in regno meo
Mors impetratur. SER. nulla te pietas movet?

o *Fac velit, dic regem velle.*
p *Non absolute, sed ex alieno arbitrio.*
q *Privatorum propria sunt bona.*
r *Qua placet. pro lubidine sua.*
s *Etiamsi scelerato.*
t *Tam egregie impio.*
u *Indicium, argumentum, omen regni. arietem sc. aurei velleris,*
x *cum fatale esset illum regnaturum apud quem ille aries esset,*
y *hunc prius adeptus est Atreus interfecto Chrysippo fratre. Codex Cruserianus legit specimen antiqui imperii: ut videre est in fra Thebaide v. 184. Non te ut reducam veteris ad specimen domus. Vbi veteris domus specimen; quod hic antiqui imperi specimen.*

x Tantali nepotes Peloponnesiaci reges sceptrum auream hujus arietis lana ornare solent. Purpureæ enim oves vel insolito colore induta regnum & felicitatem portendere credebantur. Phialam autem fuisse in cujus medio insculptus promineba caper tradit Herodotus Heracleotes apud Athenæum. 6. l. 4. c. y Propter farum & odientum imperii. z Ordo, Ille perfidus ausus ingens facinus avehit hunc arietem consortem mei thalami. i. uxore mea Atrope in scelus assumpta & associata. a Quam uterque nostrum in alterum molimur. b Qui inter nos convenebat de vicissitudine regnandi per alternos annos. c Incerti, filii & hæredes. d Se ad vindictam excitat. e Aude aliquid immane & nefarium, & propone tibi exemplum Tantali, qui Pelopen interfecit, & Pelopis qui, &c. supra ver. 138. f Tu de morte respondes, ego de genere mortis & cruciatu quæro. g Mors celeritatis gratiæ & beneficii loco indulgetur. vide ver. 510. Herc. Fu.

h *Quæ geminant mihi furorem.*
i *Ipsius Thyestis in se & suos sævitia.*
k *Hæc forte propter Tantalum à Megæra excitum, ipsumque ad furorem iræ & vindictæ incitantem.*
l *Quod malum omen, Fulgura fallaci micuerunt crebra sereno.*
m *Dii domestici, præsides, domus tutelares, Mercurii & Laræ filii.*
* *Al. leg. tumet.*
n *Ego interficiendo fratris natos, ille comedendo suos.*
o *Domus Terei regis Thraciæ, cujus Odrysii incolæ ab Abderis ad Euxinum. v. 145. Herc. Fu.*
p *Ab aliis inventum, & factum, ego novum velim.*

ATR. Excede pietas; (si modo nostra in domo
Unquam fuisti.) dira Furiarum cohors,
Discorsque Erinnys veniat, & h geminas faces
Megæra quatiens, non satis magno meum
Ardet furore pectus: impleri juvat
Majore monstro. SE. Quid novi rabidus struis?
AT. Nil quod doloris capiat assueti modum.
Nullum relinquam facinus, & nullum est satis.
SE. Ferrum? AT. parum est. SE. Quid ignis?
AT. Etiamnum parum est.
SE. Quonam ergo telo tantus utetur dolor?
AT. i Ipso Thyeste. SE. majus est ira hoc malum.
AT. Fateor. tumultus pectora attonitus qua-
Penitusque volvit: rapior, & quo nescio; (tit,
Sed rapior. k imo mugit è fundo solum;
Tonat dies l serenus; ac totis domus
Ut fracta tectis crepuit; & moti m lares
Vertere vultum: fiat hoc, fiat nefas, (paras?
Quod Dii timetis. SE. Facere quid tandem
AT. Nescio quid animus majus, & solito am-
Supraq; fines moris humani * timet, (plius,
Instatque pigris manibus haud quid sit, scio:
Sed grande quiddam est. ita sit; hoc anime inci-
n Dignū est Thyeste facinus & dignū Atreo, (pe.
n Uterque faciat, vidit infandas domus
o Odrysia mensas. fateor; immane est scelus,
p Sed occupatum: majus hoc aliquid dolor
Inveniat. q animum filio inspira parens,
Sororque. causa est similis assiste. & manum
Impelle nostram: liberos avidus parens,
Gaudensque laceret, & suos artus edat.
Bene est abunde est. hic placet pœnæ modus
r Tantisper. ubinam est? tam diu cur innocens
Versatur Atreus? tota jam ante oculos meos
t Imago cædis u errat; x ingesta orbitas
In ora patris. anime, quid rursus times?

q Jos. Scaliger fateri non dubitat locum hunc esse inexplicabilem. Dan. Heinsius legit (idque miro judicio & ingenii sagacitate) Animum filio inspira parens, fu rorque. Parens procul dubio est Tantalus qui tamen avus erat Atrei, à quo hæ dicuntur; quemadmodum Medea Med. ver. 32. Solem avum suum, patrem & genitorem vocat. Causa est similis. Alter enim Pelopem filium suum, alter fratris sui liberos macta it, uterque sangu nem suum. Cum autem sibi exemplum Thracium proponat, qui eam malunt in emendationem Del.ii re, animum simi em inspira parens sororque, id est, animum æque crudelem & im ie vindictæ in spirate Procne & Philomela, namque & causa similis est, illa mariti adul.e ium ulta in sorore, ego fratris in uxore. r Sed interea ubinam est Thyestes? qua ratione illum inventum adducam, ut partes suas agat in hoc scelere? s Cur à no cendo tam diu moror. t The plor, deseigne. u Ut oberrat. ver. 1145. in Me.a Eu. pro ob versatur. x Ipse suos l beros, quibus jam orbatus fu it, orabit.

Et

Et ante rem y subsidis? audendum est, age:
Quod est in isto scelere præcipuum nefas,
Hoc z ipse faciet. SE. Sed quibus captus dolis,
Nostros dabit perductus in laqueos pedem?
Inimica credit cuncta. AT. a Non poterat capi,
Nisi capere vellet regna nunc sperat mea;
Hac spe minanti fulmen occurret Jovi;
Hac spe subibit b gurgitis tumidi minas;
Dubiumque c Libycæ Syrtis intrabit fretum;
Hac spe, quod esse maximum retur malum,
d Fratrem videbit. SE. e Quis fidem pacis dabit?
Cui tanta credet? AT. credula est spes improba.
Gnatis tamen mandata, quæ patruo ferant,
Dabimus: relictis exul hospitiis, vagus,
Regno ut miserias mutet, atque Argos regat
f Ex parte dominus. si nimis durus preces
Spernet Thyestes; liberos ejus rudes,
Malisque fessos gravibus, & faciles capi.
g Preces movebunt hinc vetus h regni furor,
Illinc egestas tristis, hinc durus labor,
Quamvis i rigentem tot malis subigent virum.
SE. Jam tempus illi fecit ærumnas leves.
AT. Erras: malorum sensus accrescit die.
Leve est miserias ferre, k perferre est grave.
SE. Alios ministros l consiliis istis lege;
Pejora juvenes facile præcepta audiunt:
In patre facient, quidquid in patruo doces.
Sæpe in magistrum scelera redierunt sua.
AT. m Ut nemo doceat fraudis & sceleris vias,
Regnum docebit, ne mali fiant, times;
n Nascuntur istud quod vocas sævum, asperum,
Agique dire credis, & nimium impie,
Fortasse & o illic agitur. SE. Hanc fraudē scient
Gnati parari? tacita tam rudibus fides
Non est in annis, detegent forsan dolos.
AT. Tacere multis discitur vitæ malis.
SE. Ipsosne, per quos fallere alium cogitas,
p Falles? AT. At ipsi crimine & culpa vacent.
Quid enim est necesse liberos sceleri meo
Inserere? per nos odia se nostra explicent;
Male agis, q recedis anime: si parcis tuis,

y *Deficit, labascit?*
z *Comedet sc. suos.*
a *Inhiat regno. quod captans ipse ut pisces escam dum capit, capietur.*
b *Adriatici maris tempestatibus maxime obnoxii: sic infra v. 362.*
c *Vide Herc. Fur. ver. 320.*
d *Me Emphas.*
e *Quis faciet ut credat?*
f *In regni societatem assumptus.*
g *Jos. Scal. legit Præcommovebunt, hinc vetus, &c. i.* προκινήσουσι: *hi pellicient patruales, qui deinde patris sui obstinatum animum labefactent.*
h *Insatiata & immensa regnandi cupiditas.*
i *Induratum.*
k *Gnaviter, & ad exitum perferre. sic Martialis: Nam vigilare leve est, pervigilare grave.*
l *Jos. Scal. emendat consilii tristis lege, ne sit pes quatuor temporū in quarta sede.*
m *Etsi nemo doceat.*
n *Sive ex me nati, sive ex illius adulterio, mali nascuntur, non ad hoc duce vel magistro opus est.*
o *Apud Thyestem. id est, forte & ipse Thyestes idem in me scelus meditatur.*
p *Latebis, celabit, ut* λάσεις, *participabis filiis quos mittes, consilia?*
q *Qui dubitas & filios corrumpere, quibus si parcas, parces & fratri.*

Par-

Parces & illis: consili r Agamemnon mei
Sciens minister fiat, & patris eliens
r Menelaus adsit. s proles incertæ fides
Ex hoc paratur scelere. si bella abnuunt.
Et gerere nolunt odia; si patruum vocant;
Pater est, t eatur. u multa sed trepidus solet
Detegere vultus, magna nolentem quoque
Consilii produnt: nescient quantæ rei
Fiant ministri. nostra tu cœpta occule.
SE. Haud sum monendus. ista nostro in pectore
Fides, timorque; sed magis claudet fides.

r *Fil. Atrei.* s *Etiam hinc experiar, filii ne mei sint, an Thyestis qui uxorem meam corrupit.* t *Ibunt.* u *Et tamen in dubio sum, an expediat eos consilii mei esse conscios, ne forte non bene dissimulent, sed vultu etiam inviti consilium prodant. Codex Lipsianus leg. multa turbatus solet.*

CHORVS.

A dissidiis fratrum, qui ad tempus minas componunt, sumpta occasione chorus regum ambitionem taxat. quis vere rex sit docet, vitam denique latentem collaudat.

TAndem regia nobilis,
Antiqui x genus Inachi,
Fratrum y compoluit minas.
Quis z vos exagitat furor
Alternis dare sanguinem,
Et sceptrum scelere aggredi?
Nescitis cupidi a arcium,
Regnum quo jaceat loco.
Regem non faciunt opes,
Non vestis b *Tyria color,*
Non frontis c *nota regia,*
Non d *auro nitida trabes.*
e *Rex est, qui posuit metus,*
Et diri mala pectoris;
Quem non ambitio impotens,
Et nunquam stabilis favor
Vulgi præcipitis movet.
f Non quidquid fodit Occidens;
Aut unda g Tagus aurea
Claro devehit alveo:
Non quidquid h Libyeis terit
i Fervens area messibus.
Quem non concutiet cadens
k Obliqui via fulminis:

x *Nec tamen de genere Inachi fuerunt Tantalidæ, sed successores ejus in regno Argivorũ supra v. 138.* y *Adspirat scena chorus, videturque pacem sperare missis Agamemnone & Menelao ad Thyestem cum mandatis de conciliatione.* z *O fratres Atr. & Thyest. vel O reges generaliter.* a *Dominationis, quã quæruntur & pro sua libidine exercent tyranni, arces in urbibus extructas volunt.* b *Purpurea, quo colore claret Tyros in Phœnicia, ubi piscium, quorum succo tingitur, piscatus uberrimus.* c *Diadema, fascia seu pannus quo reges caput redimire soliti. vide ver. 519.* d *Aurata.* e *Rex est qui non servit perturbationibus.* f *Non aurum & argentum quod foditur in Hispania.* x *Lusitania fl. aurea volvens arena.* h *Libya frumenti feracissima est.* i *Nativũ epitheton. est enim area in qua frumenta teruntur & arescunt fervens à pedibus boũ qui exterunt, ἀλοητῆρι. qui priscis triturandi mos erat, ut & hodie plerisque.* k *In obliquũ delati.*

Non

Non Eurus rapiens mare:
Aut ſævo rapidus freto
Ventoſi tumor l Adriæ,
Quem non lancea miſſilis,
Non ſtrictus domat m chalybs:
Qui tuto poſitus loco;
n Infra ſe videt omnia:
o Occurritque ſuo libens
Fato: Sed queritur mori.
Reges conveniant licet
Qui ſparſos agitant Dacas;
Qui q rubri vada litoris;
Et gemmis mare lucidum
Late q ſanguineum tenent:
r Aut qui Caſpia fortibus
Recludunt juga ſ Sarmatis:
t Certet Danubium licet
Audet qui pedes ingredi:
Et quocunque loco jacent
u Seres vellere nobiles;
Mens regnum bona poſſidet.
x Nil ullis opus eſt equis;
Nil armis, & y inertibus
Telis, quæ procul ingerit
Parthus, cum ſimulat fugas:
Admoris nihil eſt opus
Urbes ſternere z machinis,
Rex eſt, qui metuit nihil.
a *Rex eſt, quique cupit nihil.*
Hoc regnum ſibi quiſque dat.
Stet quicunque volet potens
Aulæ culmine lubrico:
Me dulcis ſaturet quies,
Obſcuro poſitus loco,
Leni perfruar otio.
b Nullis nota Quiritibus

l Auris Adriatici procellis obnoxii, utpote ventis maxime Noto expoſiti.
m Gladius è chalybe.
n Quia magnanimus & humanis caſibus ſuperior ſub pedibus fortunam videt captivam omniaque minoris æſtimat quam ſe & conſcientiam rectam.
o Ex Stoica illa Nænia quã ubivis in Epiſtolis ingerit Seneca, Mortẽ portũ eſſe nunquã recuſandũ, aliquando petendum.
p Populum trans Danubium qui nunc VVallachi.
q Conveniant licet reges, maris rubri accola quod cum Ἐρυθρὸν diceretur Græcis ab Erythra filio Perſei & Andromedæ qui ibi regnavit, Latini Rubrum verterunt, cujus coloris vel arenas vel undas eſſe credebant. Heb. דד *id eſt, papyroſum.*
r Et licet conveniant Armenii qui portas, id eſt, iter per juga Caſpia non claudunt adverſus Sarmatas, eorum incurſus non timentes.
ſ Vide Here. Fu. v. 538.
t Licet illi conveniant accerent, qui Danubium Germaniæ fluvium

Hiberna glacie concretum pedibus calcare non metuunt. u Pop. Scythiæ Aſiaticæ, qui ex arboribus crebra aquarum aſpergine mollitis lanuginem depectunt, unde ſericum conficiunt. x Ad regnum verum, quod bonæ mentis eſt, nil equis, telis, &c. opus erit. y Quæ ignaviæ & timiditatis ſpeciem ferant: cum Parthi fugam ſimulantes mittant poſt terga ſagittas. z Baliſtis è quibus πολιορκητικὰς ſaxa mittunt ad labefactanda & demolienda mœnia. a Al. leg Rex eſt, qui cupiet nihil. Alii verſum hunc prorſus delent, ſed neceſſario eſt inſerendus. Ad abſolutam enim ſententiæ periodum ſpectat: nec aliter vere hoc regnum conſtat, niſi duplicem affectum adimas, Spem & Metum. b Vita à populari aura publiciſque muneribus remota, non nota civibus. Prolepſis, nondum enim erant Romani, Quirites dicti, vel à Curibus, id eſt, Sabinis in partem urbis receptis, vel à Romulo Quirino cognomento quod haſtam, quæ Sabinis Quiris eſt, geſtare ſolebat, vel, à κύριος ut alii volunt.

Ætas

Ætas per tacitum fluat.
d Aliis conspiciendus propter potentiam: sibi ignotus, utpote, felici fortuna ebrius & ignorantia sui pidus, cum sapiens se primum nosse debeat.
Die cum transierint mei
Nullo cum strepitu dies,
Plebeius moriar senex.
Illi mors gravis incubat,
d Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur sibi.

ACTUS TERTIUS.

THYESTES. PLISTHENES.
TANTALUS Junior & FRATER tertius. } Mutæ Personæ.

Thyestis à fratre Atreo per filios Atrei revocato redeuntique in patriam non sine diffidentia ac mente malum præsagiente, revertendi fiduciam addunt fratris sui.

e Patria omnibus chara: exulibus maxime, quibus interdicitur, quippe, Nitimur in vetitum semper cupimusque negata,
f Si modo vel isti, vel alii omnino Dii sunt, qui me in exilium & tot miserias incidere sunt passi.
g Vide Herc. Fu. ver. 996.
h Mihi juveni.
i Sup. v. 136.
k Urbs visui occurret, vel populus.
l Quem nollem. Reverar itaque.
m Non est cur hic clarus regni nitor animi mei

OPtata patriæ tecta, & Argolicas opes,
Miserisq; summum ac maximũ e exulibus
Tactum soli natalis, & parrios deos (bonum,
(f Si sunt tamen dii) cerno, g Cyclopum sacras
Turres, labore majus humano decus,
Celebrata h juveni i stadia, per quæ nobilis
Palmam paterno non semel curru tuli.
k Occurret Argos, populus occurret frequens;
Sed nempe & l Atreus repete silvestres fugas,
Saltusque densos potius, & mixtam feris
Similemque vitam. m clarus hic regni nitor
Fulgore non est quod oculos falso auferat.
Cum quid datur spectabile, & dantem aspice.
Modo inter n illa, quæ putant cuncti aspera,
Fortis fui, lætusque: o nunc contra in metus
Revolvor, animus hæret, ac retro cupit
Corpus referre: moveo nolentem gradum.
PL. Pigro (quid hoc est?) genitor incessu stupet,
Vultumque versat, seque in incerto tenet.
TH. Quid anime pendes? quidve consilium diu
Tam facile torques? p rebus incertissimis.
Fratri atque regno credis: ac metuis q mala
Jam victa, jam mansueta, & ærumnas fugis
Bene collocatas? esse jam miserum juvat.
Reflecte gressum, dum licet, teque eripe.

oculos perstringat mentemque auferat, ut spe regnandi occæcatus adeo in pernicioſas fortasſis inſidias tuam, nec tam minus, quam dantem aspice, ἐχθρῶν γὰρ ἄδωρα δῶρα κοὐκ ὠφελήματα. n *Exilium & pauperiem.* o *In regni partem accitus.* p *Fratri inimico & regno, quibus nil magis metuendum* q *Exilium & pauperiem quæ jam essuefaciendo ac ferendo reddidi molliа.* r *Quæ me docuerunt æquanimitatem & animi magnitudinem.*

PL. Quæ

PL. Quæ cauſa cogit, genitor, à patria gradum
Referre viſa? cur bonis tantis r ſinum
Subducis? ira frater abjecta ſ credit;
Partemque regni ſ reddit: & laceræ domus
Componit artus, teque reſtituit t tibi.
TH. Cauſam timoris, ipſe quam ignoro, exigis.
Nihil timendum video, ſed timeo tamen.
Placet ire: pigris membra ſed genubus labant.
Alioque, quam quo nitor, adductus feror.
Sic concitatam remige & velo ratem
Æſtus, reſiſtens remigi & vento, refert.
PL. Pervince quidquid obſtet & mentem impe u
Reducemq; quàta præmia exſpectent, vide. (dit;
Pater, potes regnare. TH. v cum poſſim mori.
PL. Sûma eſt poteſtas. TH. x nulla, ſi cupias nihil.
PL. Gnatis relinques. TH. y
PL. *Miſer eſſe mavult, eſſe qui felix poteſt?
TH. Mihi crede, falſis magna nominibus placet.
Fruſtra timentur dura dum excelſus ſteti,
Nunquam pavere deſtiti, atque ipſum z mei
Ferrum timerez lateris. O quantum bonum eſt,
Obſtare nulli! capere ſecuras dapes
Humi jacentem! ſcelera non intrant caſas,
Tutuſque menſa capitur anguſta cibus.
a Venenum in auro bibitur. b expertus loquor,
Malam bonæ præferre fortunam licet.
c Non d vertice alti montis impoſitam domũ,
Et eminentem civitas humilis tremit;
Nec fulget altis ſplendidum tectis e ebur;
Somnoſque non defendit excubitor meos:
Non f claſſibus piſcamur; & g retro mare
Jacta fugamus mole; non h ventiem improbũ
Alimus tributo gentium; nullus mihi
Ultra Getas metatur & Parthos ager:
i Non thure colimur; nec meæ, excluſo Jove,
Ornantur aræ; k nulla culminibus meis

r *Metaph. ab iis qui ſinum vel gremium pandunt captantes miſilia, vel quæ decidunt.*
ſ *In grauiam redit, Paronomaſ. ad reddit.*
t *Dignitati priſtinæ.*
u *Atque adeo jam regno, quando diu mortis arbitrium penes me eſt. Stoice & ab inexpiſcato eſt.*
v *Quis enim eſt rex Stoicorum? Qui mori poteſt.*
x *Neque n. ulla eſt poteſtas, nullam cupienti. vel lege Summa. q. d. ſumma hæc poteſtas eſt nil cupere.*
y *Neque nos fratres capit, neque vos capiet. Nulla fides regni ſocius, omniſque poteſtas Impatiens conſortis erit.* μὴ κοίνωνὸν τυράννοις ἄρχειν ἐθέλειν.

Non capit mundus duos ſoles. * Al. leg. Mi'or eſſe mavis, eſſe qui fœlix potes? & hæc lectio placet. z Vel etiam ſatellitum, qui latus meum ſtipabant. a Nullis aconita biburtur Fictilibus, tunc illa time cum pocula ſumes Gemmata. b Utramque fortunam expertus, adverſam & ſecundam. c Scena Argiva eſt. Cum vero Romæ agatur tragœdia, tacetur luxus Romanorum in ædificiis, piſcinis, balneis, agris, &c. & quæ ſequuntur ſtatio quodam deſumuntur è Senecæ epiſt. 60. 89. 90. 123. d Hic, in humuli fortuna cives non coercentur arcibus in ſublimi poſitis: inf. ver. 640. e Eburneum lacunar. f Dum gula ſævit Retibus aſſiduis penitus ſcrutante macello Proxima. g Fundamentis in mare jactis quæ ipſum mare anguſtent & Contracta piſces æquora ſentiant. h Gulam inſatiatam & delicatam. i Non uſurpamus divinos honores Di's veris negatos. Caligulam autem Domitianum aliosque imperatores Rom. taxare videtur Rom. poeta. k Non ſerimus hortos & pomaria in ſummis tectorum faſtigiis.

Impoſita nutat ſilva, k nec fumant manu
Succenſa multa ſtagna: l nec ſomno dies,
Bacchoque nox ducenda pervigili datur.
Sed non timemus. tuta ſine telo eſt domus:
m Rebuſque parvis alta præſtatur quies.
n Immane regnum eſt, poſſe ſine regno pati.
PL. Nec abnuendum eſt, ſi dat imperium deus.
THY. Nec appetendum. PL. o frater, ut regnes, rogat. (dolus.
THY. Rogat? timendum eſt. errat hic aliquis
PL Redire pietas, unde ſummota eſt, ſolet.
Reparatque vires p juſtus amiſſas amor.
THY. Amat Thyeſten frater? q ætherеas prius
Perfundet r Arctos pontus; & ſ Siculi rapax
Conſiſtet æſtus unda, & Ionio ſeges
Matura pelago ſurget; & lucem dabit
Nox atra terris; ante cum flammis aquæ,
Cum morte vita, cum mari ventus
Fœduſq; jungent. PL. Quã tamen fraudẽ times?
TH. Omnẽ timori quem meo ſtatuam modum?
Quantũ poteſt, tantũ odit: PL. In te quid poteſt?
TH. t Pro me mihi jam metuo: vos facitis mihi
Atrea timendus. PL. decipi captus times?
u Serum eſt cavendi tempus in mediis malis.
TH. x Eatur: unum, genitor, hoc teſtor tamen;
Ego vos ſequor, non duco. PL. Reſpiciat deus
Bene cogitata. perge non dubio gradu.

k *Non baluta thermaque vaſtiſſima inſtar ſtagnorum (quas Oceanos appellabant) multo labore caleſiunt, Neronis ſtagnum imitatus.*
l *Non contra naturam viventes diem ſomno, noctem compotationibus tranſigimus, Epiſt. Sen. 122.*
m *Humili fortuna.*
n *Maximum imperium eſt poſſe regno ſine difficultate carere.* c *Lucan. Non poſſunt ſine rege pati, Idiomate noſtro.* To abide without a kingdom.
o *Neque enim ut appetas opus eſt, cum frater ut regnes roget.* p *Neceſſarius, ut amor fratrum poſt iras firmius reſarcitur.* q *Nunquam fiet ut amet, impoſibilis conditio negat.* r *Urſa autem ſidera arctico circulo incluſa non deſcendunt ſub Horizontem noſtrum, non itaque tingi videntur in aquore, ut cætera ſtella.* ſ *Fretum illud rapidiſſimum inter Italiam & Siciliam prius quieſcet.* t *De me, qui mortem contemno, ſecurus: de vobis ſolicitus ſum.* u *Cum vero nimis appropinquaris, ſerum eſt jam reverſum tibi conſulere. perge itaque.* x *Al. voluntverbum illud Eatur eſſe Fliſth. & Thyeſt. incipere, Unum, genitor, hoc teſtor tamen; Sed continenter hæc Theſtes dicit victus tandem ſuadela ſive precibus liberorum. Age, inquit, eamus. tamen ego hoc pater vobis teſtor, ſequi me, non ducere.*

ATREUS. THYESTES.
TANTALUS F. } Mutæ Perſonæ.
Tertius frater. }

Tacite ſibi applaudit Atreus irretitum fratrem cui obviam procedit, & ſimulata in gratiam reditione eum circumvenit.

PLagis tenetur cluſa diſpoſitis x fera.
Et ipſum, & una y generis inviſi indolem

x *Thyeſtes.*
y *Filios patrem malum vultu & indole referentes.*

Junctam parenti cerno. tam iuxta in loco
Versantur odia: venit in nostras manus
Tandem Thyestes; venit, & z totus quidem.
Vix tempero animo, vix dolor frænos capit.
Sic, cum feras vestigat, & longo sagax
a Loro tenetur b Umber, ac c presso vias
Scrutatur ore; dum procul lento suem
Odore sentit, paret, & tacito locum
d Rostro pererrat: præda cum propior fuit;
Cervice tota pugnat, & gestu vocat
Dominum morantem, seque retinenti eripit.
Cum e spirat ira sanguinem, nescit tegi;
Tamen tegatur. f aspice, ut multo gravis
Squallore vultus obruat mœstos coma:
Quam fœda jaceat barba. g præstatur fides.
Fratrem juvat videre: complexus mihi
Redde expetitos. quidquid irarum fuit,
Transierit. ex hoc h sanguis ac pietas die
Colantur: animis odia damnata excidant.
THY. i Diluere possem cuncta, nisi talis fores
Sed fateor, Atreu, fateor, admisi omnia
Quæ credidisti; k pessimam causam meam
Hodierna pietas fecit: est prorsus nocens,
Quicunque visus tam bono fratri est nocens.
Lacrymis agendum est: supplicem primus vides
Hæc precantur l pedibus intracta manus.
Ponatur omnis ira, & ex animo tumor
Erasus abeat: obsides fidei accipe
Hos innocentes. AT. Frater, à genubus manus
Aufer, meosque potius amplexus pete.
Vos quoque, senum præsidia, m vos juvenes,
Pendete collo. squalidam vestem exue, (meo
n Oculisque nostris parce, & ornatus cape,
Pares meis; lætusque fraterni imperii
Capesse partem: major hæc laus est mea,
Fratri o paternum reddere incolumi o decus.
Habere regnum, casus est: virtus, dare.
THY. Dii pariter, frater, pietas pro tantis tibi
Meritis rependant. p regiam capitis notam
Squallor q recusat noster; & sceptrum manus
Infausta q refugit, liceat in media mihi

z *Cum filiis.*
a In a leash.
b *Etsi Argivæ Scena magis conveniisset Spartanus aut Molossus, cum tamen Roma agatur, non multum refert, si Umbrum ut notæ sagacitatis canem citet.*
c *In terram inclinato.*
d *Visitatius de avibus dicitur, sed & de quadrupedibus, cum à Rodo descendat; & de ipso homine quod etiamnũ in Hispanicis nostro manet.*
e *Affectat.*
f *Superiora apud se, quæ sequuntur, conversus ad fratrem loquitur.*
g *Præsto tibi fidem, quã nuncia-runt tibi filii mei.*
h *Necessitudo sanguinis.*
i *Excusare quidem admissa mea conarer; si te adeo placabilem & ad veniam facilem non cernerem jam itaq;*
fateor. k *Tua in me pietas quanto major, tanto mea in te scelera sunt graviora.* l *Qua supplices hucusq; nullius pedes tetigere, tu enim primus me supplicem vides.* m *Al. leg. tot juvenes. i. Tres: Plisthenes qui loquebatur, Tantalus, & natu minimus, mutæ personæ. ver. 715. 723. & 737. inf.*
n *Ne videant, non sine lacrymis, squallorem tuum* o *Regnum.* p *Regni insigne diadema. inf. ver. 543* q *Vide Hercul. Fur. ver. 1192, & 1317.*

Latere *s* turba. AT. Recipit hoc regnum duos.
TH. Meum est credo quidquid est, frater, tuum.
AT. Quis influentis dona Fortunæ abnuit?
TH. Expertus est quicunq; quam facile effluant.
AT. Fratrem potiri *t* gloria ingenti vetas?
TH. Tua jam peracta gloria est, restat mea.
u Respuere certum est regna consili m mihi.
AT. Meam relinquam, nisi tuam partem accipis.
TH. Accipio regni nomen impositi feram:
x jura & arma servient mecum tibi.
AT. Imposita capiti *y* vincla venerando gere.
Ego destinatas victimas superis dabo.

s Plebe. *t Dedisse & participasse regnum.* *u Certum est mihi consilium regna quamvis oblata renuere.* *x Quacunque ad pacem sive ad bellum spectant,* *y Redimiculum sive fasciam ex panno pretiosissimo, sic & Græce διάδημα, à διαδέω revincio.*

CHORUS.

Inserviens actui præcedenti Chorus Atrei collaudat pietatem, qua simultates & dissidia fratrum composuit, non secus ac serenitas tempestatem sequuta.

CRedat hoc quisquam? ferus ille & acer, (treus,
Nec potens mentis, truculentus Atreus
Fratris aspectu stupefactus hæsit.
Nulla vis major pietate vera est.
Furgia externis inimica dudum,
Quos amor verus tenuit, tenebit.
Ira cum magnis agitata causis
Gratiam rupit, cecinitque bellum,
Cum leves frænis sonuere turmæ,
Fulsit hinc illinc agitatus ensis;
Quem movet crebro furibundus ictu
Sanguinem Mavors cupiens recentem,
Opprimit ferrum, manibusque junctis
Ducit ad pacem pietas negantes.
Otium tanto subitum è tumultu
Quis deus fecit? modo per Mycenas
Arma civilis crepuere belli.
Pallidæ matres *d* timuere natis,
Uxor armato timuit marito,
Cum manum *e* invitus sequeretur ensis,
f Sordidus pacis vitio quietæ.
Ille labentes renovare muros;
Hic situ quassas stabilire turres;
Ferreis portas cohibere claustris
Ille certabat; pavidusque *g* Rinnis
Anxiæ nocti vigil incubabat.

a Affectibus non rationi parent. *b Consanguineos, etsi ad tempus acerrime dissidebant, pietas tamen & verus amor in gratiam reducit: alios non item.* *c Quem ensem strinxit, vibravitque ira belli, hanc in vaginam recondit & comprimit pietas.* *d Leguntur alii tremuere. alii tenuere, natos, ne irent ad bellum.* *e Civilem scilicet hausurus sanguinem.* *f Rubiginosus.* *g Murorum minis.*

Pejor

Pejor est bello timor ipse belli.
Jam minæ sævi cecidere ferri;
Jam silet murmur grave *h* classicorum;
Jam tacet stridor litui strepentis,
Alta pax urbi revocata lætæ est.
Sic ubi ex alto tumuere fluctus,
Brutium i Coro feriente pontum;
k Scylla pulsatis resonat cavernis,
Ac mare *l* in portu timuere nautæ, (dum
Quod rapax *m* Auster revomit Charyb
Et ferus *n* Cyclops metuit parentem
Fulmine ferventis residens in Ætnæ;
Ne superfusis violetur undis
Ignis æternis resonans caminis,
Et *o* pater mergi sua posse pauper
Regna Laertes, Ithaca tremente,
Si suæ ventis cecidere vires,
Mutius stagno pelagus recumbit;
p Alta quæ navis timuit secare
Hinc & hinc fusis spaciosa velis,
Strata ludenti patuere cymbæ:
Et vacat mersos numerare pisces,
Hic ubi ingenti modo sub procella
q Cycladas pontum timuere motæ.
Nulla fors longa est. dolor ac voluptas
Invicem cedunt. brevior voluptas.
Ima permutat brevis hora summis.
Ille qui donat diadema *r* fronti,
s Quem genu nixæ tremuere gentes,
Cujus ad nutum posuere bella
Medus, & Phœbi propioris Indus,
Et *t* Dacæ Parthis *u* equitem minati;

h *Cornuum seu luccinarum, quibus convocantur milites ad signa & classes, unde & nomen habere videntur, etsi plerisque à Calando dicta. Tuba autem conserendi prælii signum dabat.*

i *Vento ab Occasu solstitiali flante, adversus Aquilonem, excitante jam mare quod Brutios alluit Italiæ extremos juxta fretum Siculum.*

k *Saxum in freto Siculo, quod fluctuũ concursu & illisione in scopulos resonans dedit locũ fabulæ de Scylla Phorci filia in monstrũ hoc conversa, canibus pube tenus sæpta nata.*

l *Al. leg. mare in tortum, al. in totum. Ego solutæ Lipsii authoritatem & judicium sequutus leg. mare in portu. Quam lectionem, si penitus rimaris, veram esse fateberis. Sensus hic est: Cum Scylla sævit, & tempestas ubique atrox: nauta vix in portu securus se putans,*

illic etiam timent, at cum ferentum rediit, non solum naves sed & cymbæ (ut infra sequitur) perfoltant, & ludunt in illo ipso freto. *m* Per Austrum Charybdis intelligit vehementiam illam Charybdis maxime regnantem flante Austro; respexitque ad illa, quæ scripsit ipsemet cap. xvij ad Marciam; videbis illam fabulosam Charybdin, quamdiu ab Austro vacat quietam, at si quis inde ventus spiravit, hiatu magno profundoque navigia sorbentem. P. Scriverius leg. Quod rapax hausturum revomit Charybdis. *n* Polyphemus timet ne pater suus Neptunus, id est, mare extinguat semper ardentes fornaces Ætnæ. *o* Timetque suæ insulæ ne mergatur Laertes, seu quis alius Rex Ithacæ. est enim Prolepsis ex persona poetæ, necdum enim erat Laertes. *p* Maria quæ, modo procellosa, non aula est tentare valida & velivola navis; modo placata, veri in cymbæ pervia factæ sunt. *q* Insulæ illæ in cycli formam dispositæ in mari Ægæo ventis moto timuere ne absorberentur. *r* Suæ. vel quia aliis regna distribuit. *s* Cujus arbitrio & Imperio parent remotissimæ gentes, Medi, Persæ, Parthi, Indi directis Solis radiis viciniores, respicit autem Poeta Imperatores Romanos, maxime Neronem cujus cum fœdus percusserunt reges exteri & à quo Tiridates diadema accepit. *t* Non pudebit fateri cum egregio viro Josepho Scaligero me non intelligere quomodo Dacæ supra v. 369 Parthis in tantum dissimiles minentur equite, quæ & dura est locutio. Quid si Legamus cum Dan. Heinsio & Dacę, Parthiq; equite minari. *u* Minari equite dicuntur Parthi, quia eorum equitatus maxime Romanis formidabilis; propter τὸ πολυθρύλλητον Parthici equitatus stratagema; qui cum terga daret, hostem invadebat.

x Alii contra versus addeque sensus rationem legunt Divitias. ego Lipsium & Scaligerum fil. secutus eosque non sine authoritate MS. librorum emendavi divinat, ut sit sensus, Rex ille vel imper. utcunque in praesenti potens & felix, tenet tamen sceptrum anxius, animo praesagit casus moventes cuncta, id est, varietatem rerum humanarum τὸν τῆς ἀνθρωπείων πολιμοιρίαν ὅστις.

y Deus.

z Imperium

a Regum timendorum in

Anxius sceptrum tenet, & moventes
Cuncta x divinat; metuitque casus
Mobiles rerum, dubiumque tempus.
Vos, quibus y rector maris atque terræ
z Jus dedit magnum necis atque vitæ,
Ponite inflatos tumidosque vultus:
Quidquid à vobis minor extimescit,
a Major hoc vobis dominus minatur.
a Omne sub regno graviore regnum est.
Quem dies vidit b veniens superbum,
Hunc dies vidit c fugiens jacentem.
Nemo confidat nimium secundis:
Nemo desperet d meliora lapsis.
Miscet e hæc illis, prohibetque f Clotho
g Stare fortunam, rotat omne fatum.
Nemo tam divos habuit faventes,
Crastinum ut possit sibi polliceri.
Res Deus nostras celeri citatas
b Turbine versat.

proprica g egestæreges in ipsos imperium est Jovis. b Oriens. c Occidens. d In rebus adversis. Nescio an deb at insuper habe. i lectio, quam suggerit Crusenianus, Nemo desperet meliora lapsus. e Adversa secundis. f Una è Parcis. Herc. Fur. 558. g Stat in eodem statu manere. h Volubilitate.

ACTUS QUARTUS.

NUNCIUS. CHORUS.

Crudele Atrei facinus & epulas nefandas in quibus apponebantur Thyestæ filii liberi, digna quæ ex oculis spectatorum sublata intus gererentur, narrat nuncii facundia præsens.

a Vel ipsis crudelibus tyrannis erubescenda.

b Civilisne Græcia an barbara Scythia?

c Corinthus sita in Isthmo, id est, in angustiis inter Ægæum & Ionium maria?

d An Danubius sup. 375. qui fuga sceleri fuit per Alanos crudelissimos Scythiæ populos.

QUis me per auras turbo præcipitem vehet,
Atraque nube involvet, ut tantum nefas
Eripiat oculis? ô domus, a Pelopi quoque
Et Tantalo pudenda! CH. quid portas novi?
Nu. b Quænam ista regio est, Argos & Spartæ impios
Sortita fratres? & c maris gemini premens
Fauces c Corinthus? d an feris Ister fugam
Præbens Alanis? e an sub æterna nive
Hyrcana tellus? an f vagi passim Scythæ? (cus?
CH. Quis hic nefandi est conscius monstri lo-
Effare: & istud pande, quodcunque est malum.
Nu. g Si steterit animus; si metu corpus rigens
Remittet artus, b hæret in vultu trucis

e An perenni nive vexata adeoque in culta & fera Hyrcania, pardis & tigribus famosa? f Vide Herc. Fu. ver. 532. g Si animus se collegerit & firmarit, corporis jam metu stupidi organis & membris resoluti. h Etiamdum ante oculos versatur trucis imago facti.

Imago

Imago facti, ferte me insanæ procul
Illo procellæ, ferte, quo fertur dies
Hinc raptus. CHO. Animos gravius incertos te
Quid sit, quod horres, effer; auctorem indica.
Non quæro quis sit, sed uter. effare ocyus
Nu. In arce summa Pelopeæ pars est domus
Conversa ad Austros; cujus extremum latus
Æquale monti crescit, atque urbem premit,
Et contumacem regibus populum suis
Habet sub ictu: fulget hic turbæ capax
Immane tectum, cujus auratas trabes
Variis columnæ nobiles maculis ferunt.
Post ista vulgo nota, quæ populi colunt,
In multa dives spacia discedit domus.
Arcana in imo regio secessu patet,
Alta vetustum valle compescens nemus,
Penetrale regni. nulla qua lætos solet
Præbere ramos arbor, aut ferro coli:
Sed taxus, & cupressus, & nigra ilice
Obscura nutat sylva; quam supra eminens
Despectat alte quercus, & vincit nemus.
Hinc auspicari regna Tantalidæ solent,
Hinc petere lapsis rebus & dubiis opem.
Affixa inhærent dona; vocales tubæ;
Fractique currus; spolia Myrtoi maris;
Victæque falcis axibus pendent rotæ;
Et omne gentis facinus. hoc Phrygius loco
Fixus tiaras Pelopis: hic præda hostium;
Et de triumpho picta barbarico chlamys.
Fons stat sub umbra tristis, & nigra piger
Hæret palude. talis est diræ Stygis
Deformis unda, quæ facit cœlo fidem.
Hic nocte tota gemere feriales deos
Fama est: catenis lucus excussis sonat,
Ululantque Manes. Quidquid audire est metus,
Illic videtur. errat antiquis vetus
Emissa bustis turba, & insultant loco

u *Ad Antipodas, ad alterum Hemispharium.*
x *Morando & refugiendo ingravari metu animos nostros suspendit.*
y *Proculdubio alter est è fratribus, sed uter?*
z *Urbi imminet, quam vi reprimet, metuque coercet cives. supra ver. 453.*
a *ἀπὸ ξυρῆς ἀκμῆς. unde telis cogant feriantq; rebelles.*
b *Huc enim populus convenire solebat ad munia publica.*
c *Si arcana (inquit Lipsius) quemodo patet sc. in amplitudinem & spatium, non quod omnes ingrediantur.*
d *Lararium, in quo Dii Penates.*
e *Falce putari, ut soleant fructifera.*
f *Propter frondes opacas, vel medullâ nigrâ, unde & μελάνδρυον dicitur Theophrasto i. l. 9. c.*
g *Altitudine superat.* h *Per auguria & auspicia sortiri & inire regna.*
i *Ἀναθήματα, votiva donaria & monumenta Diis consecrata affixa huic quercui pendent.* k *Currus Oenomai fractus & Pelopis quo Hippodamiâ abstulit, usus fraude Myrtili, quæ petentè mercedè in mare præcipitavit, unde Myrtoũ dictũ. sup. v. 138.* l *Sublata modioli fibula, vel fibula, seu axe secundũ alios, plumbea affixa.* m *Tantalea gentis facinorũ omnemonumentũ.* n *Insula Thrygibus in usu, cujus lobi sub mento connectebantur. & ipse Pelops è Thrygia Elidè advenerat.* o *Acu picta chlamys, spoliũ Thrygibus ademptũ.* p *Stagnat instar Stygis.* q *Vide Herc. Fu. ver. 711. Infernales Herc. Fu. 1145.*

Majora quàm quæ nos vidimus monstra. Vel apparent umbræ majores humano corpore & augustiores.

t Velut Cerberi trifaucis latr.

u Etiam interdiu hæc videntur & audiuntur.

x Lucus tenebrosus est.

y Et vana inferorum apparitio hic dominatur media diei luci.

z Pandantur, emittuntur.

a Et vitta purpurea obnubit regalium victimarũ capita.

b Vinum capitibus victimarum aspersum.

c Vid. Hip. v. 497.

d Quis feriebat victimas?

e Cultros suppositos impellit. Supponũt alii cultros. Virg. 6 Æneid. & 3. Georg. Suppositi tinguntur sanguine cultri.

Majora notis monstra. Quin tota solet
Micare flamma sylva, & excelsæ trabes
Ardent sine igni. sæpe latratu nemus
t Trino remugit: sæpe simulacris domus
Attonita f magnis. u nec dies sedat metum.
x Nox propria luco est, & y superstitio inferum
In luce media regnat. Hinc orantibus
Responsa dantur certa, cum ingenti sono
x Laxantur adyto fata, & immugit specus
Vocem Deo solvente. Quo postquam furens
Intravit Atreus liberos fratris trahens,
Ornantur aræ: quis queat digne eloqui?
Post terga juvenum nobiles religat manus,
Et mœsta a vitta capita purpurea ligat:
Non thura desunt, non b sacer Bacchi liquor,
Tangensve salsa victimam culter c mola.
Servatur omnis ordo, ne tantum nefas
Non rite fiat. CH. d Quis manũ ferro admovet?
NUN. Ipse est sacerdos, ipse funesta prece
Letale carmen ore violento canit.
Stat ipse ad aras, ipse devotos neci
Contrectat, & componit, & e ferro admovet.
f Attendit ipse. g nulla pars sacri peric.
Lucus tremiscit tota h succusso solo
Nutavit aula, dubia i quo pondus daret,
Ac fluctuanti similis, k è lævo æthere
Atrum cucurrit limitem l sidus trahens.
Libata in ignes vina m mutato fluunt
m Cruenta baccho. n regium capiti decus
Bis terque lapsum est. flevit in templis o ebur.
p Movere cunctos monstra: sed solus sibi
Immotus Atreus constat, atque ultro deos
Terret q minaces. jamque demissa mora
Assiluit aris, torvum & obliquum intuens,
Jujuna sylvis qualis in r Gangeticis

f Hoc agitẽ observat, pro ritu extispicii, motus gestusque hostiarũ ad aras. vide Oedip. v. 352. In sacris enim dicebatur HOC AGE. id est attende. Ipse pracone aut minitare opus non habet, ipsemet HOC AGIT. g Nullus sacrificii ritus omittitur. h Commoto i In quam partẽ caderet. k E sinistra parte cœli, quod Græcis omen malum, ut quibus auguria capientibus antica pars septentrionalis ut Romanis contra bonũ omen, quibus in auspiciis pars antica Meridies, cũ utriusq; conveniat Orientem esse dextrã cœli partem, Occidentem sinistram. l Cometis, Lampas prodigiosa trahens vestigiũ atrum mortis scelerisq; imminentis signũ. m Vino in sanguinem mutato. n Diadema non semel è capite Atrei decidit. o Eburnea statuæ flevere. p Prodigia hæc terruerunt omnes qui ea in cœlo vel templis animadverterant. q Illi exitiũ. & his ostentis ab instituto scelere deterrenet. r India sylvis per quã fluit Ganges.

Inter juvencos tigris erravit duos;
s Utriusque prædæ cupida, quo primos ferat
Incerta morsus, flectit huc rictus suos,
Illo reflectit, & famem dubiam tenet:
Sic dirus Atreus capita devota impiæ
Speculatur iræ. quem prius mactet sibi,
Dubitat; secunda deinde quem cæde immolet.
Nec interest: sed dubitat. & tantum scelus
Juvat ordinare. CH. Quê tamen ferro occupat?
NUN. Primus locus, u (ne deesse pierate putes,)
x Avo dicatur; x Tantalus prima hostia est.
CH. Quo juvenis animo, quo tulit vultu necem?
NUN. Stetit sui securus, & non est preces
Perire frustra passus: ast illi ferus
In vulnere ensem abscondit, & penitus premens
y Jugulo manum commisit. educto stetit
Ferro cadaver: cumque dubitasset diu
Hac parte an illa caderet, in patruum cadit.
Tunc ille ad aras z Plisthenem sævus trahit,
a Adicitque fratri: colla percussa amputat.
Cervice cæsa truncus in pronum ruit:
Querulum cucurrit murmure incerto caput.
CH. Quid deinde b gemina cæde perfunctus fa
Puerone parcit? an scelus sceleri ingerit? (cit?
NUN. Sylva jubatus qualis Armenia leo,
In cæde multa victor armento incubat,
Cruore rictus madidus, & pulsa fame
Non ponit iras; hinc & hinc tautos premens
Vitulis minatur, dente jam lasso piger:
Non aliter Atreus sævit, atque ira tumet,
Ferrumque gemina cæde perfusum tenens,
Oblitus in quem rueret; infesta manu
Exegit ultra corpus. at Pueri statim
Pectore receptus ensis, in tergo c extitit.
Cadit ille, & aras sanguine extinguens suo,
Per d utrumque vulnus moritur. CH. O sævum
scelus!
NUN. Exhorruistis? e hactenus non stat nefas.
Plus est. CH. An ultra majus aut atrocius
Natura recipit? NUN. Sceleris hunc finem putas?
Gradus est. CH. Quid ultra potuit? abjecit feris
Lanianda forsan corpora, atque f igne arcuit
NUN. Utinam arcuisset! g ne tegat functos hu-
Ne solvat ignis, avibus epulandos licet (mus
fuisset, neque, &c. & hoc voto dignum est. id est, alibi est supplicium, ut insepultum parentes & amici videant.

s *Nescit uter ruat & ruere ardet utroque.*
u *Ironice.*
x *Sup. v. 521. fil. Thyestæ qui avi nomen tulit.*
y *In Jugulo Tantali capulo tenus abdidit ensem.*
z *Secundũ Thyestæ filium.*
a *Adjicit, addit fratri comitem necis.*
b *Tantali & Plisthenis.*
c *Alii leg. stetit, alii exiit, id est, emersit.*
d *Pectoris & tergi.*
e *Nondum attigi nefas*
f *Rogo illis interdixit. Græci, Romani & Barbari cadavera comburebant, igne ea purgari credentes.*
g *Non aptamus ut sepeliisset, non ut combussisset, utinam avibus & feris abjecisset optandum quod alibi est supplicium, ut insepultum parentes & amici videant.*

g *Janus Grutenus horum verborum trigam Pater insepultos spectet, Choro asciptam vult, ut interruperit sermonem Nuncii; conjectante coactum patrem inspectare hanc lanienam filiorum; subjiciatque statim Nuncius, Non non, nemo conjectoris ullis assequitur sceleris illud, adeo est insuitatum, supraque omnem fidem.*

h *Neget factum esse, non credat.*

i *Arteria, in quibus spiritus.*

k *Jecinorum venas & radices.*

l *Per extispicia disquirit futura.*

m *Parandis fratri epulis vacat.*

n *Pulpas.*

o *Quas dederant ubi eos fratri obsides Thyestes fratri tradidit.*

Ferisque triste pabulum sævis trahat,
Votum est sub hoc quod esse supplicium solet,
g Pater insepultos spectet. ô nullo scelus
Credibile in ævo, quodque posteritas h neget!
Erepta vivis exta pectoribus tremunt,
Spirantque i venæ, corque adhuc pavidum salit.
At ille k fibras tractat, ac l fata inspicit;
Et adhuc calentes viscerum venas notat.
Postquam hostiæ placuere, securus m vacat
Jam fratris epulis, ipse dividit secat
In membra corpus; amputat trunco tenus
Humeros patentes, & n lacertorum moras,
Denudat artus dirus, atque ossa amputat:
Tantum ora servat, & o datas fidei manus.
Hæc verubus hærent viscera, & lentis datæ
Stillant caminis: illa q flammatus latex,
r Querente aheno, jactat: impositas dapes
Transiliit ignis, inque crepitantes focos
s Bis ter regestus, & pati jussus moram,
Invitus ardet. fluidis in verubus jecur.
Nec facile dicam, corpora an flammæ magis
Gemuere. piceus ignis in fumos abit:
Et ipse fumus tristis, ac nebula gravis
u Non rectus exit, seque in excelsum levans,
Ipsos x penates nube deformi obsidet.
y O Phœbe patiens, fugeris retro licet,
Medioque raptum merseris cœlo diem,
Sero occidisti. z lancinat gnatos pater,
Artusque mandit ore funesto suos.
Nitet fluente madidus unguento comam,
Gravisque vino: sæpe a præclusæ cibum
Tenuere fauces, in malis unum hoc tuis
Bonum est, Thyesta, quod mala ignoras tua,
b Sed & hoc peribit, verterit currus licet
c Sibi ipse Titan obvium dueens iter;

p Hæc pulpamenta è denudatis artubus partim torret, partim coquit; tam viscera proprie interiora sunt pulmo, jecur, cor, illa, præcordia, & in his Exta quæ extant eminentque, vel quę exsecantur; Aruspicibus inspicienda. q Aqua calida. r Sibllo inter coquendum veluti coodolentiam testante. Pathos ut & de igne qui-sf Officio tam nefario defungi abhorruit, ne & ipse, qui alia purgat, contaminaretur. t Vi subactus aheno, ne transiliret. u Non in altum rectus ascendit. quia gravis n:b. x Deos domesticos qui prope focum. Penatibus enim cura æterni ignis credita, qui vitæ symbolum. Sunt enim Penates per quos penitus spiramus & animæ rationem habemus. al. pones nos nati. y O Sol, qui alia complurima videre scelera sustines, hoc tamen in tantum horrebas, ut etsi propere refugeres, sero tamen occideris. z Alii lacerat. alii laniat. a Etiam naturæ præsag o non deglutivere hos cibos. b Sed & hoc bonum, scilicet quod ignoras quas voraveris dapes, tandem peribit, rescies enim, c Itineri consuetu contrarium, Orientem scilicet repetens.

Tene-

Tenebrisque facinus obruat tetrum *b* novis, b *Insoliti.*
c Nox missa ab ortu *d* tempore alieno gravis; c *Occidente sole,*
Tamen videndum est. *e* tota patefient mala. *unde ortus.*

d *Meridie.* e *Innoteſcit tibi qualibus dapibus veſcebaris.*

CHORUS.

Videns Chorus ſolem retrocedere obſtupeſcit, veritus ne diſſoluta mundi machina omnia in antiquum Chaos recidant.

f *Sol calore tuo qua in terris ipſoſque homines generans.*

QUo ſol terrarum ſuperumq; parens, *g* Cujus ad ortus noctis opacæ
Decus omne fugit, quo vertis iter,
Medioque diem perdis Olympo?
Cur Phœbe tuos rapis aſpectus?
h Nondum ſeræ nuncius horæ
Nocturna vocat lumina veſper:
i Nondum Heſperiæ flexura rotæ
Jubet emeritos ſolvere currus:
k Nondum in noctem vergente die
Tertia miſit buccina ſignum.
Stupet ad ſubitæ tempora cœnæ
Nondum feſſis bubus arator:
l Quid te ætherio pepulit curſu?
Quæ cauſa tuos limite certo
Dejecit equos? numquid *m* aperto
Carcere Ditis *n* victi tentant
Bella gigantes? numquid *o* Tityus
Pectore feſſo renovat veteres
Saucius *p* iras? num rejecto
Latus explicuit *q* monte Typhoëus?
Numquid ſtruitur via *r* Phlegræos
Alta per hoſtes? & Theſſalicum
ſ Threſſa premitur Pelion Oſſa?
Solitæ mundi periere vices:
Nihil Occaſus, nihil Ortus erit.
t Stupet Eoos aſſueta deo
Tradere frænos, genitrix primæ
Roſcida lucis, perverſa ſui
Lumina regni. neſcit feſſos
u Tingere currus, nec fumantes
Sudore jubas mergere ponto.
Ipſe inſueto *x* novus hoſpitio

g *Quo oriente ſtella fugiunt, id eſt, non apparent.*
h *Veſper noctis prænuncius nondum evocavit ſtellas lucere ſolitas*
i *Inclinatio currus tui ad occaſum vergentis nondū jubet te ſolvere equos diurnum iter emenſos.*
k *Buccina non dedit ſignū ultimæ partis diei, id eſt, nondum eſt hora nona. Græci diem in ſtationes tres quaternis horis emenſi noctem in vigilias totidem diviſerunt. Hebræi autem & Romani in quatuor, quarū diſtinctiones buccina vel tuba ſonitus indicabat.*
l *Quod horrendū facinus vidiſti ô Sol ut refugeres?*
m *Diffracto.*
n *Gigantes quondā à Diis victi; vel, Ditis victi, id eſt, quem jā Gigantes vicerunt, adeoque è vinculis evaſerunt.*
o *Herc. Fu. ver. 755.*
p *Bella in Deos.*
q *Ætna ſecundū Pindarū & Ovidiū; Virgilio, quem ſecuti cæteri Latini poeta, Inarime ab Homeri olv a'ejiooc inſula in ſinu Puteolano, quā Typhoeo uni è gigantibus ſuperjectā, quod flammas quandoq; vomat ferunt.* r *Her. Fur. v. 443.* ſ *Oſſa qua in Thraciā prominet. Her. Fu. 970.* t *Aurora ſolita inſtruere ſolis orientalis equos ſtupet ſole retrocedente.* u *Her. Fu. v. 26.* x *Indis exceptus, qui ſolitus eſt occidere apud Iberos.*

Sol

Sol auroram videt occiduus,
Tenebrasque jubet surgere, nondum
Nocte parata non succedunt
Astra, nec ullo micat igne polus.
Nec Luna *y* graves digerit umbras.
Sed quidquid id est, *z* utinam nox sit.
Trepidant, trepidant pectora magno
Perculsa metu, *a* ne fatali
Cuncta ruina quassata labent,
Iterumque deos, hominesque premat
Deforme chaos: iterum terras,
Et mare & ignes, & *b* vaga picti
Sidera mundi Natura tegat.
Non æternæ facis exortu
c Dux astrorum secula ducens
Dabit æstatis Brumæque notas.
d Non Phœbeis obvia flammis
Demet nocti Luna timores,
e Vincetque sui fratris habenas.
f Curvo *g* brevius limite currens.
g Ibit in unum congesta sinum
Turba deorum.
h Hic, qui sacris pervius astris
Secat *i* obliquo tramite *k* zonas,
l Flectens longos signifer annos,
Lapsa videbit sidera labens.
m Hic, qui nondum vere benigno
Reddit Zephyro vela tepenti,
Aries *n* præceps ibit in undas.
Per quas pavidam vexerat Hellen.
o Hic, qui nitido Taurus cornu
Præfert *p* Hyadas, secum *q* Geminos
Trahet, & *r* curvi brachia Cancri.
Leo flammiferis æstibus ardens
s Iterum è cœlo cadet *t* Herculeus.
Cadet in terras *u* Virgo relictas;
x Justæque cadent pondera Libræ;

y Tenebras densas vel graves, id est, noxias nec salubres. Poetæ enim umbram positivum quiddam esse volunt.

z Et non defectio naturæ rerumque dissolutio.

a Ne confusa illa, quæ ab initio, unitas vel Inanitas omnia, cœlum, & elementa misceat.

b Cœli stellati errantes nec non fixas stellas.

c Sol anni tempestates & secula dimensus.

d Nec Luna Soli opposita per totam noctem lucens tollet terrores noctis, quos inducunt tenebræ.

e Nec luna cursu celeri, utpote 29. diebus. 12. horis 44. min. consequetur solem.

f Per Zodiaci obliquum limitem.

g Celerius, sc. 27. diebus 8 horis (vide Theb. ver. 536) cursum suum peragit quam Sol, qui 365, D. 8. S. H. 49. M.

g Confundentur sidera & elementa, quæ Stoicis Dii.

h Zodiacus, sub quo Sol & Luna decurrunt. vel in quo signa duodecim Deorum totidem præsidio. Manil. 2. lib.

i Ab utroque tropico per

Æquinoctiale transverso. unde obliqui anguli. nec non signa oblique oriuntur & occidunt. *k* Geminas mediæ Zonæ partes quæ ab utroque Æquinoctiali is latere Tropicis terminantur. *l* Varians anni longitudinem ad motum solis per Zodiac. vel annum longum 3600. solarium perficiens super suos polos. *m* Aries sub ortu solis inducit Zephyrum, quo flante tempus navigationis aperitur. *n* De Zodiaco cadet in mare, &c. alludit autem ad fab. Arietis aurei velleris. vide Troad. 1032. *o* Hippol. ver. 302. *p* Suculas stellas. 7. Atlantis filias à fratre Hyante (quem deplorantes in cœlum translatæ sunt) denominatæ. *q* Signum tertium sive Castora & Pollucem, seu Iasonem & Triptolemum. *r* Cœlas incurv. Cancri à Junone inter astra positi quod Hydræ adversus Herc. subsidiarius fuerit. *s* Semel enim deciderat ex Lunari globo, vide Herc. Fu. v. 83. *t* Ab Herc. victus & à Junone in cœlum translatus. *u* Erigone seu Astræa Jovis & Themidos filia jam recidet in terras quas cæde madentes olim reliquerat. *x* Quæ justè ponderat, vel quę noctes diebus æquat.

y Seculinque trahent *z* Scorpion acrem.
Et, qui *a* nervo tenet *a* Æmonio
Pennata senex spicula *b* Chiron,
c Rupto perdet spicula nervo.
d Pigram referens hyemem gelidus
Cadet *e* Ægoceros, frangetque tuam.
f Quisquis es, Urnam. tecum excident
g Ultima cœli sidera Pisces.
h Monstraque nunquam perfusa mari
Merget condens omnia Gurges.
k Et qui medias dividit Ursas,
Fluminis instar, lubricus Anguis:
Magnoque *l* minor juncta Draconi
m Frigida duro Cynosura gelu:
Custosque sui *n* tardus plaustri
Jam non *o* stabilis ruet *p* Arctophylax.
Nos è *q* tanto visi populo
Digni, premeret quos eversо
Cardine mundus.
In nos ætas ultima venit.
O nos dura sorte creatos,
Seu perdidimus solem *r* miseri,
Sive *s* expulimus! abeant questus.
Discede timor. *vita est avidus,*
Quisquis non vult, mundo secum
Pereunte, mori.

y Inest enim Libræ spatio pars Scorpii prior.
z Quod Orionem tentarat interimere, in astra relatus.
a Arcu Thessalo.
b Centaurus, Herculis sagitta quæ forte ceciderat supra pedem vulneratus, Jovis miseratione in cœlum relatus, dictusque Sagittarius.
c Cadente ipso Chirone.
d Primum signum Hyemale.
e Capricornus qui cœlum meruit quod Pan hujus specie indutus Gigantes terruerat. ab αἴξ αἰγὸς capra & κέρας cornu.
f Neque enim constat de Aquario an fuerit Deucalion, Cecrops, Hylas, an Ganymedes.
g Ult. Zodiaci in anni ordine signum.
h Arctos, sup. v. 376.

i Mare. *k* Ruet anguis ille maximus, &c. Hesperidum quondam custos ab Hercule interfectus. *l* Sc. Ursa. *m* Ad polum posita. *n* Qui polo positus gyrum minorem lentius oberrat. *o* Prope polum qui stabilis. *p* Custos plaustri Bootes, Arcton enim quæ plaustrum dicitur insequutus agitare videtur. *q* Qui hucusque fuerit. *r* Non nostra culpa, merita nec morte perimus, sed miseri ante diem. *s* Per scelus nostrum, culpa nostra.

ACTUS QUINTUS.

ATREUS.

Exultans impius Atreus nefariam de fratre vindictam sibi gratulatur, dirisque appositis dapibus de natorum sanguine prabendo deliberat.

a Æqualis astris gradior, & cunctos super
Altum superbo vertice attingens polum.
Nunc *a* decora regni teneo, nunc solium patris.
b Dimitto superos: summa votorum attigi.
Bene est; abunde est; jam satis est etiam mihi.
Sed cur satis sit? pergam, & implebo patrem
Funere suorum: *d* ne quid obstaret pudor,
Dies recessit. perge, dum cœlum vocat.
precibus fatigo, non votis solicito Deos, voti abunde compos.

a Jam denique rex, recepto ariete regni fato, sup. v. 222. jam Deus mihi videor, postquam injurias plene ultus fuerim.
b Dehinc non
c Emphatice. etiam mihi ultionis cupientissimo,
d Invitant sublata cum luce verecundia tenebræ.

e *Solem & cæteras stellas, quæ Stoicis Dii, aliis faces & lampades Diu pravis.*
f *Thyestes.*
g *Ignorantia tua, ut videas quam miser sis. sup. v. 785.*
h *Qui mala sua ἐμπαθέως sentiat, vehementiusque doleat quam ebrius.*
i *O famuli, aperite fores templi vel domus festæ.*
k *Nimium videre vellem.* I would fain see
l *Pallescatne an rubescat.*
m *Prima doloris apprehensio, primus motus.*
n *Velut expulso: sc. spiritu sc. sensibus, ut in anima deliquio.*

Utinam quidem tenere fugientes e deos
Posſem, & coactos trahere, ut ultricem dapem
Omnes viderent! quod ſat eſt, videat f pater.
Etiam die nolente diſcutiam tibi
g Tenebras, miſeriæ ſub quibus latitant tuæ.
Nimis diu conviva ſecuro jaces
Hilarique vultu. jam ſatis menſis datum eſt,
Satiſque Baccho. h ſobrio tanta ad mala
Opus eſt Thyeſte. i turba famularis fores
Templi relaxa; feſta pateſiat domus.
k Libet videre, capita natorum intuens
l Quos det colores, verba quæ m primus dolor
Effundat, aut ut ſpiritu expulſo ſtupens
Corpus rigeſcat. fructus hic operis mei eſt,
o Miſerum videre nolo, ſed dum ſit miſer,
Aperta p mœnia tecta collucent face.
q Reſupinus ipſe purpura atque auro incubat,
Vino gravatum r fulciens læva caput,
ſ Eructat. ô me calitum exceliſſimum,
Regumque regem! t vota tranſcendi mea.
Satur eſt, u capaci ducit argento merum.
Ne parce potui: reſtat etiam nunc cruor
x Tot hoſtiarum, veteris y hunc Bacchi color
Abſcondet. hoc hæc menſa z. claudatur ſcypho,
Miſtum ſuorum ſanguinem genitor bibat;
Meum a bibiſſet. ecce jam b cantus ciet,
Feſtaſque voces; nec ſatis menti imperat.

o *Miserũ jã facti nan tã delectat videre quã ubi primũ miser fieri incipit.* p *Multis lucernis, quas in festis accendere mos fuit.* q *Jam satur & bene potus reclivis in lecto purpureis auroq; intertextis stragulis ornato discumbit.* r *Languidus in cubitũ ja se conviva reponit.* ſ *Pra saturitate & ingluvie ex vesſendi aviditate.* t *Etiã ultra votũ felix sum, plus quã optarã consecutus.* u *Argenteo poculo majori vinũ non dilutũ ebibit.* x *Trium natorũ tuorũ.* y *Sanguis rubro vino mistus non se prodet.* z *Cœnam clauserunt veteres poculo quod boni Genii vel damonis ap, ellabant.* a *Si potuisset.* b *παρῳδεῖ. cantillat potus.*

THYESTES.

Thyeſtis epulantis cantus: quo invitat ſe ad lætitiam, quam tamen mens ejus præſaga mali non admittit.

Pectora longis reberata malis,
Jam ſollicitas ponite curas.
Fugiat c mœror, fugiatque d pavor,
Fugiat trepidi comes exilii
Triſtis egeſtas, rebuſque gravis
Pudor afflictis, e magis unde cadas,

t *Ex præterito aut præſenti malo.*
d *E futuro*
e *Quia felicem fuiſſe, miſerum.*

Quam quo, refert. *f* magnum, ex alto
Culmine lapsum, stabilem in plano
Figere gressum: magnum ingenti
Strage malorum pressum, fracti
Pondera regni non g inflexa
Cervice pati; nec degenerem
Victumque malis, *g* rectum impositas
Ferre ruinas. sed jam sævi
Nubila fati pelle, ac miseri
Temporis omnes dimitte notas:
Redeant vultus ad læta boni,
Veterem ex animo mitte *h* Thyesten.
Proprium hoc miseros sequitur vitium,
i Nunquam rebus credere lætis,
Redeat felix Fortuna licet,
Tamen afflictos gaudere piget.
Quid me revocas, festumque vetas
Celebrare diem? quid flere jubes
Nulla surgens dolor ex causa?
Quis me prohibet *k* flore recenti
Vincire comam? *l* prohibet, prohibet.
Vernæ capiti *m* fluxere rosæ;
Pinguis madidus crinis amomo
Inter subitos *n* stetit horrores;
p Imber vultu nolente cadit.
Venit in medias vōces gemitus;
Mœror lacrymas amat assuetas.
Flendi miseris dira cupido est.
Libet infaustos mittere questus,
Libet & Tyrio *q* saturas ostro
Rumpere vestes. ululare libet.
Mittit luctus signa futuri
Mens, ante sui præfiga mali.
Instat nautis fera tempestas,
Cum sine vento tranquilla tument.
r Quos tibi vultus, quosve tumultus
Fingis demens? credula præsta
Pectora fratri. jam quidquid id est,
Vel sine causa, vel *s* fero times.
t Nolo infelix; sed vagus intro
Terror oberrat; subitos fundunt
Oculi fletus, nec causa fabest (mas
Dolor, an metus est? *u* an habet lacry-
Magna voluptas?

f Magni animi & fortis est, ubi quis è sublimi rerum statu decciderit, patienter adversa tolerare.
g Non succumbente cervice, erecto animo.
h Thyestæ, id est, meam tristitiam & mœrorem, qua me quondam exulem accomitabantur.
i Quia fortuna varietatem edocti timent ne honorum apicem rapax fortuna tollat, & superbos vertat funeribus triumphos.
k Florum fasciculis, sertis coronisque capita revinctis in conviviis potare soliti erant primum quidem hederaceis, vid. Oed. v. 414. & ex apio; mox myrteis, quippe qua adstringunt & vini exhalationes arcent; tum è rosis quæ & gravitatem capitis sedant & potione æstuantes refrigerant. Corona insuper plenitudinis & libertatis symbolum festis conviviisq; competit, ut & capitis quod rationalis animæ sedes. Neque me fugit lacertis etiam serta, cervicique; τὰς σπλήνας τὸν θυμὸν solitos.
l Nescio quis dolor, aliqui certe prohibet.
m Marcescunt in capite, vel, deciderunt è capite.
n Unguentis delibuti veteres convivabantur cum valetudini tum voluptatis causa amomo comas inungentes.

o Inhorruit, stands on end. *p* Lacrymæ etiam nolenti excidunt humor & in genas furtim labitur. *q* Bis vel plene tinctas purpura Tyria. *sup.* v. 344. *r* Reprehendit suum dolorem & metum tanquam inanem. *s* Sup. v. 486. *t* Nollem quidem timere sed, &c. *u* Habet sane, quæ præ intenso gaudio effluant, frigidas: quæ præ mœrore, solidas, Tolet. 2. de An. 430.

ATREUS. THYESTES.

Atreus festivitatem simulans fratrem ad poculum invitat. Cupienti illi videre liberos quo plenius gauderet, ostendit capita & palmas, & quid actum sit aperit. hinc dolor, ira, convitia, execrationes ortæ.

FEstum diem, germane, consensu pari
Celebremus: hic est scepera qui firmet mea,
x Solidamque pacis alliget certæ fidem.
THY. Satias dapis me, nec minus Bacchi tenet,
Augere cumulus hic voluptatem potest,
Si cum y meis gaudere felici datur.
ATR. z Heic esse natos credе in amplexu patris.
Heic sunt, et tantum; nulla pars prolis tuæ
Tibi subtrahetur: a ora, quæ exoptas, dabo,
a Totumque tui bi jam sua implebo patrem.
Satiaberis, ne metue: b nunc missi meis.
Jucunda mensæ sacra juvenilis colant.
Sed accientur. poculum infuso cape
c Gentile Baccho. THY. Capio fraternæ dapis
Donum d paternis vina libentur Deis. (nus
Tunc hauriantur. Sed quid hoc? e non vult ma-
Parere; crescit pondus, & dextram gravat,
Admotus ipsis Bacchus à labris fugit,
Circaque rictus ore decepto effluit.
En, ipsa trepido mensa subsiluit solo.
Vix lucet f ignis, ipse quin æther gravis
Inter diem noctemque g desertus stupet.
Quid hoc? magis magisque concussi labant
Convexa cœli: h spissior densis coit
Caligo tenebris, noxque se in i noctem abdidit.
Fugit omne sidus, quidquid est, fratri, precor,
k Gnatisque parcat; omnis in vile l hoc caput
Abeat procella, redde jam gnatos mihi.
ATR. Reddam, & m tibi illos nullus eripiet dies.
THY. Quis hic tumultus viscera exagitat mea?
Quid tremuit intus? sentio impatiens onus,
Meumque gemitu non meo pectus gemit.
Adeste nati, genitor infelix vocat:
Adeste; visis fugiet hic vobis dolor. (pater.
n Unde obloquuntur? ATR. o Expedi amplexus
Venere. gnatos ecquid agnoscis tuos?
THY. Agnosco p fratrem. sustines tantum nefas

x *Ambigue. Thyestes de conciliatione intelligit, Atreus de cæsis nepotibus sensit.*
y *Liberis.*
z *Et hæc ambigue.*
a *Ventrem & oculos, corpus & mentem.*
b *Mentitur eos esse in convivio cum patruelibus.*
c *Gentis nostræ propriũ, quod nos admoneat consanguinitatis & amoris. poculum συμποσιον.*
d *Laribus & familiæ Diis prima in festis conviviis libamina fiebant, effuso in terram vini pauxillo, ut & dapum parte in focum injecta.*
e *Præsagio mentis abominatus haustum, sentit poculum gravius fieri & vinum quasi refugere.*
f *Cœnationi adhibitus, obsoniis subjectus.*
g *A Sole, Luna, sideribus.* h *condensantur solis tenebræ spissiores.* i *Naturali & usitata tenebricositatẽ.* k *Meis. aut utriusque.* l *Meũ* m *Ut qui jam in alimentũ abierunt, abitq; petitũ capita.* n *Male præsagus videtur sibi audire filios vocatos è visceribus dare responsũ.* o *Redit Atreus & allata capita Thyestis ostendit.* p *Te crudelẽ, impiũ, perfidũ mihi ut semper fratrẽ.*

Ge3

Geſtare tellus? non ad infernam p Styga
Te noſque mergis? q rupta & ingenti via
Ad chaos inane regna cum rege abripis?
Non tota ab imo teſta convellens ſolo
Vertis Mycenas? r ſtare circa Tantalum,
Avoſque noſtros, ſi quis intra ſ Tartara eſt,
Uterque jam debuimus. hinc compagibus
Et hinc revulſis huc tuam immani ſinu
Demitte vallem, noſque defeſſos tege
s Acheronte toto: noxiæ ſupra caput
Animæ vagentur noſtrum, & ardenti freto
u Phlegethon arenas ignens * cortas agens,
Exitia ſupra noſtra violentus fluat.
w Immota tellus pondus ignavum jaces?
ATR. y Recipe hoſce citius, liberis tandem tuis
Diu expetitis, nulla per fratrem eſt mora,
Fruere: oſculare: divide amplexus tribus.
THY. a Hoc fœdus? hæc eſt gratia? hæc fratris fides?
Sic odia ponis? non peto; b incolumes pater
Gnatos ut habeam: ſcelere quod c ſalvo dari
Odioque poſſit, frater hoc fratrem rogo;
d Sepelire liceat: redde, quod cernas ſtatim
Uri. e nihil te genitor habiturus rogo,
Sed perditurus. ATR. f Quidquid è gnatis tuis
Supereſt, habebis: quodque non ſupereſt, habes
THY. Utrumne ſævis pabulum alitibus jacent?
An belluis ſervantur? an paſcunt feras?
ATR. Epulatus ipſe es impia gnatos dape.
THY. Hoc eſt g deos quod puduit? hoc egit diem
Averſum in ortus! quas miſer voces dabo,
Queſtuſque quos? quæ verba ſufficient mihi?
Abſciſſa cerno capita, & avulſas manus,
Et rupta fractis cruribus h veſtigia.
i Hoc eſt, quod avidus capere non potuit pater.
Volvuntur intus k viſcera, & clauſum l nefas
Sine exitu luctatur, & quærit viam.
Da, frater, enſem, m ſanguinis multum mei
Habet ille. ferro liberis demu n viam.
Negatur enſis. pectora illiſo ſonent

p *Her. Fu. v. 711.*
q *Annon hiatu facto abſorbes Mycenas cum Atreo?*
r *Amandari in eaſdem cum Tantalo pœnas, majoris ſceleris, rei. v. 750. Her. Fu.*
ſ *Imam partem terræ, vel infra Tartara vide Herc Fu v. 708. & ſupra. v. 810.*
t *Vide Ag. 13.*
u *Sup. v 73.*
* *Al. leg. totas. Sunt qui pene auſint jurare ſcripſiſſe Seneca n toſtas.*
x *Non recedis ut Sol & ſidera, nec tantum ſcelus deteſtaris & ulciſceris?*
y *Sarcaſtice. Nonnulli hoc excludunt, & reciunt hoc Hemiſtichion Engere ſuperi.*
a *Itane ſimulaſti te odia depoſuiſſe reduiſſeque in gratiam?*
b *Quod fieri non poſſe novi cum videam ipſorum capita.* c *Non ſublata vindicta & odio tuo.* d *Redde t, uncos ad ſepulturam.* e *Nihil quo fruar. ſed quod igne abſumam peto.* f *Quod abſumptum eſt habebis: quod aſſumptum eſt habes, ſcilicet in ventre. Hoc autem quid ſit nondum intelligit Thyeſt.* g *Solem & ſidera. Agnoſcit jam miſer deliquii ſolaris cauſam.* h *Pedes.* i *Sup. ver. 779.* k *Carnes naturorum ſupra 763. Nefandus cibus.* m *Merum lib ſanguinem hauſit.* n *Qua exeant.*

o *Pugnis & planctu dilaniza dabunt viam, p Sed planctu & verberibus abſtine. ne & natorum ventri tuo ingeſtorum ſepulchro atque animabus vim facias & hoc in quibuſdam MS. lib. Aſtrotribuitur. Quod D. Heinſius approbat hac ratione. Thyeſtes enim pra doloris impatientia, cum dari ſibi gladium à fratre petiiſſet, quo ſuorum ſalutem funeri, qui in patre erant ſepulti, viam faceret, ſimulque vitam eriperet ſibi, crudelis iſte ſarcaſtice, Miſer, inquit, cave id faxis. parce libe-rorum umbris.*

Ne tu manes eorum turbaveris, qui in iſto ſepulchro tam placide quieſcunt.

o Concuſſa planctu, *p* ſuſtine, infelix, manum;
Parcamus umbris. tale quis vidit nefas?
Quis inhoſpitalis Caucaſi rupem aſperam
q Heniochus habitans? quiſve *r* Cecropiis metus
Terris Procruſtes? genitor en gnatos premo.
ſ Premorque gnatis, ſceleris eſt aliquis modus?
ATR. *t Sceleri modus debetur, ubi facias ſcelus,*
Non ubi reponas. hoc quoque exiguum eſt mihi.
Ex vu'nere ipſo *u* ſanguinem calidum in tua
Diffundere ora debui; ut viventium
Biberes cruorem. *x* verba ſunt irâ data;
Dum propero, ferro vulnera impreſſo dedi.
Cecîdi ad aras, cæde votiva *y* focos
Placavi: & *z* artus corpore exanimo amputans,
In parva carpſi fruſta: & hæc ferventibus
Demerſi ahenis: illa lentis ignibus
Stillare juſſi. membra, nervoſque abſcidi
Viventibus: gracilique trajectas veru
a Mugire fibras vidi, & aggreſſi manu
Mea ipſe flammas. *a* omnia hæc melius pater
Feciſſe potuit. *b* cecidit incaſſum dolor.
Scidit ore natos impio. *c* ſed neſciens.
d Sed neſcientes. THY. Cluſa litoribus vagis
Audite maria. vos dei audite hoc ſcelus,
Quocunque *e* diffugiſtis, audite Inferi.
Audite terræ. Norxque Tartarea gravis
Et atra nube, vocibus noſtris vaca.
f Tibi ſum relictus. ſola tu miſerum vides,
Tu quoq; ſine aſtris. vota non faciam improba,
Pro me nihil precabor. ecquid jam poteſt
Pro me eſſe? *g* vobis vota proſpicient mea.
Tu ſumme cœli rector, ætheriæ potens
Dominator aulæ, nubibus totum horridis
Convolve mundum, bella ventorum undique
Committe; & omni parte violentum intona:
Manuque, non qua tecta & immeritas domos

---

q Populi e Scythia juxta Colchos in monte Caucaſo ab Amphyo & Telechio Caſtoris & Pollucis ἡνιόχοις, id eſt, aurigis ortus. r Atticæ regionis (à Cecrope primo rege dictæ) terror Procruſtes latro, qui Hoſpites ad lecti ſui menſuram vel lo giores recurtabat vel breviores extendebat. ſ Ventrem quippe meum torquent. t Minori enim ſceleris majori pœna debetur. u Natorum tuorum. x Dum vindictam nimis feſtinarem fraus facta eſt, id eſt, non ad plenum ſatisfeci iræ meæ. y Deos Lares qui ad focos ſtant, vel quibus in focis ſacra fiunt. z Hæc ſupra ver. 763. Al. leg. corpora exanima. a Major fuiſſet vindicta ſi te patrem hæc facere coegiſſem. b Non eſt adeptus expetitam ultionem. c Cum potuiſſem te ſciente hoc feciſſe. d Cum potuiſſem ex ipſo morientium vulnere ſanguinem calidum tibi in os infundere. ſup. v. 1051. e Sup. v 890. ne videretis ſcelus tantum. f O Nox. g In rem veſtram. ne rerum ordo immutetur, vobis præ horrore fugientibus.

Te-

Telo petis minore; i sed qua montium
Tergemina moles cecidit, & k qui montibus
Stabant patres Gigantes; hac arma expedi.
Igneſque torque. l vindica amiſſum diem.
Jaculare flammas; lumen ereptum polo
Fulminibus l exple, cauſa, ne dubites diu.
Utriuſque mala ſit: ſi minus; mala ſit mea;
Me pete: m triſulco flammeam telo facem
Per pectus n hoc tranſmitte. ſi gnatos pater
Humare, & igni tradere extremo volo,
Ego ſum cremandus. o ſi nihil ſuperos movet
Nullumque telis impios numen petit;
Æterna nox permaneat, & tenebris tegat
Immenſa longis ſcelera. nil Titan queror,
Si p perſeveras. ATR. Nunc meas laudo manus,
Nunc parta vera eſt palma. perdideram q ſcelus,
Niſi ſic doleres: liberos naſci r mihi
Nunc credo; caſtis nunc fidem reddi toris.
THY. Quid liberi meruere? ATR. quod fuerant tui. (me juvat.
THY. ſ Gnatos parenti? ATR. Fateor; & quod
Certos. THY. piorum t præſides teſtor deos.
ATR. u Quid conjugales? THY. ſcelere quis penſat ſcelus?
ATR. Scio quid queraris: ſcelere prærepto dolet:
x Nec quod nefandas hauſeris, tangit, dapes:
Quod non pararis. fuerat hic animus tibi
Inſtruere ſimiles inſcio fratri cibos.
Et adjuvante y liberos a matre aggredi,
Similique leto ſternere. b hoc unum obſtitit,
Tuos putaſti. THY. vindices aderunt dei:
His puniendum vota te tradunt mea.
ATR. Te puniendum c liberis trado tuis.

i *Sed illa fulminea manus qua perfregiſti tres montes Pelion, Oſſam, & Olympum, quos Gigantes Diis bellum indicentes congeſtos alios aliis ſuperſtruxerant, ver. 970. Herc. Fur. & Herc. Oet. 847.*
k *Cœlo capita alta ferentes Abjetibus juvenes patriis & montibus æquos. Æn. 3. & 9.*
l *Compenſa.* Make good.
m *Fulmine quod ſcindit. combuſit, afflat. ſubtili, urenti, ſuligineſo. vide Herc. Oet. v. 1993.*
n *In quo filii condunntur.*
o *Si Deus nec bene pro meritis capitur nec tangitur ira. ex Epicur. & Protagoræ mente.*
p *Fugere & latere.*
q *Delectationem meam ex hoc ſcelere.*
r *Inſultatio confidentiæ plena.*
ſ *Sup. edendos appoſuiſti?*
t *Quos tu non dubitaſti tuos eſſe, ſicut ego de meis propter te dubito an mei ſint.*
u *Jovem ἐκτόπιον & Deos præſides vindicesque piorum natorum.*
x *Cur non potius teſtaris conjugales quos adulterio violaſti? Ironice. de conjugalibus Diis, vid. Medeam v. 1.*
y *Nec tam dolet quod has dapes abſumpſeris, quam quod mihi non appoſueris.*
z *Meos.*
a *Ærope uxore mea quam corrupiſti.*
b *Et feciſſes niſi putaſſes illos eſſe tuos filios.*
c *Qui nulli jam, vel qui à te comeſi. ver. 1047.*

THE-

THEBAIS.

DRAMATIS PERSONÆ.

OEDIPUS. ANTIGONE.
NUNCIUS. JOCASTA.
POLYNICES.

ARGUMENTUM.

Oedipus, sibi oculis, ubi scelus suum (de quo vide argumentum Oedipi) agnovisset, eruti, in exilium sponte tandem profectus amolitur à se filiam Antigonem, quæ patri vitales auras portasse ducem se viæ offert, usque mortis cupidinem deponat, multis precibus ovat, tandem exoret. Cujus interea filios Eteoclem & Polynicem, violato regnandi per vices fœdere, impia moventes arma, incassum laborat mater Jocasta in gratiam reducere. Desunt mutilæ huic tragœdiæ cætera.

ACTUS PRIMUS.

OEDIPUS. ANTIGONE.

Oedipum ab instituta morte suadet persuadetque filia Antigone dux patris cæci.

Cæci parentis regimen, ac fessi unicum
Patris levamen, gnata, a quâ tanti est mihi
Genuisse vel sic; desere infaustum patrem.
In recta quid deflectis b errantem gradum?
Permitte labi. melius inveniam viam
Quam quæro solus, quæ me ab hac vita extrahat,
Et hoc nefandi capitis aspectu levet
Cœlum atq; terras, c quantulum hac egi manu?
Non video noxæ conscium nostræ diem:
Sed video. hinc jam solve inhærentem manu,
Et patere d cæcum, qua volet, ferri pedem.
Ibo, ibo, qua prærupta protendit juga
e Meus Cithæron; qua peragrato celer
Per saxa monte jacuit f Actæon suis
Nova præda canibus; qua per obscurum nemus;

a *Quam adeo piam, vel, per parricidium & ex incestu genuisse precium sit.*
b *Errare malentem.*
c *Quasi dicat, paululum vel nihil potius profeci me mea solum excæcando manu, & vitæ parcendo; nam quamvis diem sceleris mei conscium non videam, video tamen.*
d *Mei cæci.* e *Mons prope Thebas sub meo quondam imperio, vel, in quo ego quamprimum natus sum. expositus eram. infra. ver. 203.* f *Venator, in cervum à Diana quam nudam viderat mutatus; atque à canibus suis devoratus.*

Sylvamque opacæ vallis g instinctas deo
b Egit sorores mater, & i gaudens malo,
k Vibrante thyrso præculit fixum caput;
l Vel qua cucurrit corpus invisum trahens
m Zethi juventus, qua per horrentes rubos
Tauri ferocis sanguis ostentat fugas;
n Vel qua alta matris vertice immenso premit,
o Inoque præceps qua p scelus fugiens suum,
Novumque faciens, mater insiluit fretro
q Mersura gnatum, seque. felices, quibus
Fortuna melior r tam bonas matres dedit!
Est alius istis noster in silvis locus,
Qui me reposcit; hunc petam cursu incito:
Non hæsitabit gressus, huc omni duce
Spoliatus ibo. quid moror s sedes meas?
Montem Citharon redde, & hospitium mihi
Illud meum restitue, ut exspirem senex,
Ubi s debui infans. recipe supplicium vetus
Semper cruente, sæve, crudelis, ferox,
Cum t occidis, & cum u parcis. olim jam tuum
Est hoc cadavor. persage mandatum x patris,
Jam & matris. animus gestit antiqua exequi
Supplicia. quid me, gnata, y pestifero tenes
Amore vinctum? quid tenes? z genitor vocat.
Sequor, sequor. jam parce. a sanguineum gerens
Insigne regni Laius c rapti furit.
Et ecce b inanes manibus infestis petit
Foditque vultus. c gnata, genitorem vides?
Ego video. d tandem spiritum inimicum exue,
Desertor animæ, fortis in partem tui.
Omitte pœnas languidas longæ moræ,
e Morteмque totam recipe. quid segnis traho?
Quid vivo? nullum facere jam possum scelus.
Possum miser, prædico, discede à patre;

g *Bacchi furore percitas.*
h *Agave Penthei mater & Bacchæ filium ejus Pentheum discerpserunt.*
i *Furore Bacchico percita vitulum esse putans, qui suus erat filius.*
k *Caput Penthei præfixum ferebat hastæ pampinis involutæ.*
l *Her Fu v. 915.*
m *Qua Zethus juvenis, Helleni sinus ut ic scopulo Ἀλκυονίδος, cum fratre Amphione tonsorum caudis alligatum traxerunt per rubos corpus invisum Dirces, inf. ver. 126. vel lege Juvencus i. taurus cui alligavit Zethus Dircen.*
n *Lipsius & Ios. Scaliger hunc*

versum poni volunt post duodecimum. Ibo, ibo, &c. supra. o Unde Ino maritum Athamanta qui furore correptus Learchum alterum è filiis saxo illisterat, fugiens se cum altero filio in mare præcipitavit. p Cauſa privignos Phryxum & Hellen apud patrem cui illos persequenti Juno furias immiſit ut Learchum occideret. q Mersura Melicertum alium filium, seque. r Quæ filios interficiebant. quod utinam & mihi contigisset, nec vixissem futurus patricida, incestus, &c. s Infr. ver. 241. t Ut Actæona, Penthea, Dircen aliosque in Orgiis. u Ut mihi cui tum infanti multo melius mori fuisset. x Olim quidem patris de parricidio admoniti oraculo, sed & jam matris, quæ mihi necem imprecatur propter incestum. y Qui me invitum in vita manere cogat. z Meus. sc. Laius à me occisus cujus umbram ex phantasia audire videreque videtur. a A me per sanguinem rapt. b Evulsis sc. oculis. c Non tu, inquit, ô filia patrem meum vides? Certe ego. Ille enim ut ver. 39. genitorem videre per phantasiam videtur. Age anime, vita & spiritu tandem te priva, quem pater repetit. d O anime pusille, qui imperium & institutam mortem detrectas, fortis in partem tui. sc. oculos, mandata exequere & tandem in totum me desere. e Metaph. à gladiatoribus.

Discede,

Dum virgo, &c. ne & te vitem ut matrem.

Dic̃ede, ô virgo, timeo post matrem omnia.
AN. Vis nulla, genitor, à tuo nostram manum
Corpore resolvet. nemo me comitem tibi
Eripiet unquam. d Labdaci claram domum,
Opulenta ferro regna e germani petant;
Pars summa patris optimi è regno, mea est
Pater ipse. non hunc auferet f frater mihi,
Thebana rapto sceptra qui regno tenet;
Non hunc catervas g alter Argolicas agens.
Non si revulso Jupiter mundo tonet,
Mediumque nostros fulmen h in nexus cadat,
Manũ hanc remittam. prohibeas, genitor, licet:
Regam abnuentem, dirigam invitum gradum.
In plana tendis? vado. prærupta expetis?
Non obsto, sed præcedo. quo vis utere
Duce me: i duobus omnis eligitur via.
Perire sine me non potes; mecum potes.
Heic alta rupes arduo surgit jugo,
Spectatque longe spacia subjecti maris.
Vis hanc petamus? nudus heic pendet silex;
Heic scissa vellus faucibus raptis hiat.
Vis hanc petamus? heic rapax torrens cadit,
Parteſque lapsi montis excelsas totat.
In hunc ruamus: dum prior, quo vis, eo;
k Non deprecor, non horror. extingui cupis,
Votumque, genitor, maximum mors est tibi?
Si moreris, antecedo: si vivis, sequor.
Sed flecte mentem; pectus antiquum advoca;
Victasque magno pectore ærumnas doma.
Resiste. tantis in malis vinci malum est. (mo?
OE. l Unde in nefanda specimen egregium do-
Unde ista generi virgo dissimilis suo?
Fortuna, credis? aliquis est ex me pius?
Non esset unquam (fata bene novi mea)
m Nisi ut noceret. n ipsa se in leges novas
Natura vertet; regeret in fontem citas
Revolutus undas amnis; & noctem afferet
o Phœbea lampas; Hesperus faciet diem.
Ut ad miserias aliquid accedat meas;
Pii quoque erimus. unica OEdipodæ est salus,
Non esse salvum. liceat ulcisci patrem
Adhuc inultum. dexera quid cessas iners
Exigere pœnas? p quidquid exactum est adhuc;

d Regnum Thebanum, Labdacin autem erat pater Laii.
e Fratres mei Polynices & Eteocles.
f Eteocles qui regnum contra fœdus & pactum fidem occupat.
g Polynices exercitum ducens soceri sui Adrasti regis Argivorum contra fratrem.
h In dexteram meam qua te tenes.
i Tibi non sine me. Iof. Scaliger legit. quovis vertero Duce è duobus. omnis eligitur via. i. Elige è duobus, sive in plana, sive in præceps, omnis via mihi eligitur. Lipsius leg. quovis vertere Duce me duobus omnis eligitur via. Age te & verte quo voles: sed non solus. In te uno duo pericunt aut vivent.
k In utrumque parata; non sua.

deo, non dissuadeo. l Unde tanta pietatis specimen in domo impia. m Quod facit illa, mortem meam remorando. n Omnia præposteta fient; & quod omnium maxime naturæ contrarium est, ego ipso quoq; pius ero, ut miserior sim & nocentior. o Phœbus Sol. p Erui oculos expiaturus scelus in matrem, quæ oculis placebat meis.

Mag

Matri dedisti. mitte genitoris manum,
Animosa virgo: q funus extendis meum,
Longasque q vivi ducis q exequias patris.
Aliquando terra corpus invisum tege.
Peccas r honesta mente: pietatem vocas,
Patrem insepultum trahere. qui cogit mori
Nolentem, s in æquo est, quique properantem
Occidere est, vetare cupientem mori.
Nec tamen in æquo est: s alterum gravius reor,
Malo imperari, quam eripi mortem mihi.
Desiste cœpto, virgo. jus vitæ ac necis
Meæ penes me est. u regna deserui libens,
Regnum x mei retineo. si fida es comes,
Ensem parenti trade; sciby notum nece
Ensem paterna tradis? an gnati tenent
Cum regno & illum? faciet, ubicunque est ice-
Ibi sit. relinquo. gnatus hunc habeat meus,
Sed uterque. flammas potius, & vastum agge-
Compone: in altos ipse me immittã rogos. (rem
Erectam ad ignes funebrem adscendam struem,
Pectusque solvam durum, & in cineres dabo
Hoc quidquid in me vivit, ubi sævum est mare,
Duc; ubi sit altis præruptum saxis jugum,
z Ubi torta rapidus ducat Ismenos vada:
Duc, ubi feræ sint, ubi fretum, ubi præceps lo-
Si dux es, illuc ire morituro placet. (cus,
Ubi sedit alta rupe semifero dolos
a Sphinx ore nectens. dirige huc gressus pedum.
Heic siste patrem. dira ne sedes vacet,
Monstrum sepone majus. hoc saxum insidens
Obscura nostræ verba fortunæ loquar,
Quæ nemo solvat. b quisquis c Assyrio loco

q *Qui jamdudum mortuus sum. Ille enim die nocens moritur quæ peccat.*
r *Dum pia & officiosa esse velis.*
s *Æque peccat, Invitum qui servat idem facit occidenti, ut nolentem cogat quis vivere.*
t *Thebana, externa, aliorum.*
u *Animi & vo-*
x *luptatis mea.*
y *Quo patrem Laium occidi.*
z *Janus Gruterus leg. ubi torva rapidus ducat Ismenos vada. & vult authorem heic per figuram tribuere vadis, quod debebat Ismeno; eleganterque torvus Ismenus ducat rapida vada. cum*

nigantur fluvii fronte taurina; quæ solenniter torva. Ismenus est fluvius Bœotiæ, a Monstrum facie virginis, corpore volucris, pedibus leonis; quod in monte Sphincio prope Thebas residens viatoribus terror erat, nec habiturum finem, priusquam ænigma ab eo propositum quis solviset. Scilicet, quodnam animal mane quadrupes, meridie bipes, vesperi tripes esset. Quod Oedipus tandem de hominis infantia, juventute, senio interpretatus, Sphingi perniciem, sibi locatam cum imperio Thebano præmium (locante fratre Creonte proponente) tulit. triplex autem Sphingis fabula, vel monstrum fuisse ex dicta fabula, vel maritimam fuisse navem, quæ, cum duce efferã quadam muliere Bœotiæ montem occupasset, ubi Oedipo delata est; vel denique nomen fuisse filiam Laii edoctam à patre oraculum de successione filiorum, quod ubi Oedipus solvisset illa electa Oedipo regnum debitum tradidit. b Quatuor hos versus tanquam non Sophoclis rejicit Ios. Scaliger legitque, Possessa regi scindis & Bœotias Colonus, &c. D. Heinsius tanquam corruptos sic emendat: Sacra quod Dircæ vivat Supplex adorea; qui quis Eurotem bibit Spartamque fratre nobilem gemit no colis, Quique Elin & Parnassum. Sed vide sis Clariss. Jani Rutgersii Var. lect. l. 2. c. ubi contra quam sentit Scaliger, asserrum eat versus istos doctiss. Rutgersius, legitimaque ratione pro legitimis adstruat. c Cadmus ex Assyria advenam missio quæsitum sororem Europam ab Agenore patre, Phœnicum rege.

Possessa

Possessa regi d scindis. [& Cadmi nemus
e Serpente notum. sacra quo f Dircæ latet,
Supplex ad aras quisquis g Eurotæ bibis;
Spertenque h fratre nobilem h gemino colis;
Quicunque i Elim, k Parnasson, l & Bœotios
Colonus agros uberis tondes soli;
Adverte mentem: l sæva Thebarum lues
Luctifica cæcis verba committens modis,
Quid simile posuit? quid tam inextricabile?
m Avi gener, patrisque rivalis sui,
Frater suorum liberûm, & fratrum parens;
Uno avia partu liberos peperit viro,
Ac sibi nepotes. monstra quis tanta explicet?
Ego ipse, victæ spolia qui Sphingis tuli,
Hærebo, fati tardus interpres mei.
Quid perdis ultra verba? quid pectus ferum
Mollire tentas precibus? hoc animo sedet,
Effundere hanc cum morte luctantem diu
Animâ, & tenebras petere. nam sceleri hæc meo
Parum alta n nox est. o Tartaro condi juvat.
Et siquid ultra Tartarum est. tandem libet,
Quod p olim oportet. morte prohiberi haud
Ferrum negabis? noxias lapso vias (queo.
Cludes? & arctis colla laqueis inseri
Prohibebis? herbas, quæ ferunt lethum anfe-
Quid ista tandem cura proficiet tua? (res?
Ubique mors est. Optime hoc cavit Deus.
Eripere vitam nemo non homini potest;
At nemo mortem. q *mille ad hanc aditus patent.*
Nil quæro. dextra noster & nuda solet
Bene animus uti. dextra nunc toto impetu,
Toto dolore, viribus totis veni.
r Non destino unum vulneri nostro locum:
Totus nocens sum. qua voles, mortem exige,
Effringe corpus. corque tot scelerum capax
Evelle. totos viscerum nuda sinus.
Fractum incitatis ictibus guttur sonet;
Laceræve fixis unguibus venæ fluant,
Aut dirige iras, quo soles. hæc vulnera
Rescissa multo sanguine ac tabe irriga.
Hac extrahe animam duram, inexpugnabilem.
Et tu, parens, ubicunque; pœnarum arbiter
Adstas mearum (non ego hoc tantum scelus

d *Arando fecas.*
e *Her Fu. v. 392.*
f *Dircen Lycus rex Thebarum Antiopa repudiata duxit, quæ Antiopam a Jove in Satyrum converso gravidam in vincula conjecit, quibus illa commiseratione exuta in Citharonem confugit ubi Amphionem & Zethum peperit, qui a ulti Lycum interfecerunt & Dircen taurorum caudæ alligatam per sentes raptarunt, quæ tandem in fontem conversa est.*
g *Flu. prope Lacedæmona.*
h *Castore & Pollnce.*
i *Urbem Arcadiæ.*
k *Montem Phocidos.*
l *An Sphinx ipsa tam obscurum ænigma proposuit quam hoc meum est?*
m *Hæc Oedipi nuptiis competunt, duritiæ tamen elicitur patris mortui rivalis.* n *Oculorũ eruptorũ.* o *Hip. v. 841.* p *Infra v. 258.* q *Patent undiq; ad libertatem à necessitate vivendi via multa, brevis, facilis; inedia, capitis in parietem illisio, spiritus retentio, &c. Notum est illud Martial. epigr. de Bruti Porcia.* r *Ut in oculis eruendis.*

Ulla

Ulla expiari credidi pœna ſatis
Unquam, nec iſta morte contentus fui,
Nec me redemi parte: *f* membratim tibi
Volui perire) debitum tandem exige:
Nunc ſolvo pœnas; *t* tunc tibi inferias dedi:
Ades, atq; inertem dexteram introrſus preme,
Magiſque merge. timida tum parce caput
x Libavit hauſtu, vixque cupientes ſequi
Eduxit oculos. *y* hæret etiam nunc mihi
z Ille animus, hæret; cum recuſantem manum
Preſſere vultus, *a* audias verum, OEdipe:
b Minus eruiſti lumina audacter tua,
Quam præſtitiſti. nunc manum cerebro indue.
Hac parte mortem perage, qua *c* cœpiſti mori.
An. Pauca, ô parens magnanime, miſerande
Ut verba gnatæ mente placata audias. (precor
Non te ut reducã veteris ad *d* ſpecimen domus,
Habitumque regni *e* flore pollentem inclyto,
Peto; aſt ut iras, *f* tempore aut ipſa mora
Fractas, remiſſo pectore ac placido feras.
Et hoc decebat roboris tanti virum,
Non eſſe ſub dolore, nec victum malis
g Dare terga. h *non eſt*, ut putas, *virtus* pater
Timere vitam, ſed malis ingentibus
Obſtare, nec ſe vertere, ac retro dare.
i *Qui fata proculcavit, ac vitæ bona*
Projecit, atque abcidit, & caſus ſuos
Oneravit; k *ipſi, ceu Deo, nullo eſt opus*
* *Quare ipſe mortem cupiat, aut quare petat.*
Utrumque timidi eſt velle. l *contempſit mori,*
Qui non cupiſcit. m *cujus haud ultra mala*
Exire poſſunt, in loco tuto eſt ſitu.
Quis jam deorum (velle fac) quidquam poteſt

f Paulatim per membrorum alicrum poſt alta amiſſionem.
t Oculorum ſanguinis libamen, veluti inferias umbræ tuæ, ſunt autem inferiæ ſacra quæ Diis manibus inferuntur, unde & nomen ius indicatum. adplacandas ſc. defuncto-rum animas tu-mulu ſuperfuſa.
Græcis χοαι, in fundebant autem lac, mel, aquam, vinum, oleum, Inferimus tepido ſpumantia cymbia lacte, quin & ſtines ſpargebant. vide Iroad. 374.
u Oculos cæca, ite.
x Theſeſ. v. 981.
y Nec fortiter peragit inſtitutum.
z Qui erat mihi timide oculos e-

ruenti. a Quod ſi verum dicam, animo non ſatis magno oculos evulſi mihi, b Dan. Heinſius ſic diſtinguit: Minus eruiſti lumina audacter tua Quam præſtitiſti, nunc manum cerebro indue. Hactenus commodaſti manum tantum ipſe tibi. - Nunc ea utere. c Pro cœpiſti: Al. leg. Qua cœpi mori. Sed quia ſemel veluti alium alloquitur Oedipus; minus placet. d Decus inſigne. e Inclyto florentem. f Quod etiam ſæpe imbecillis animi eſt meticula. g Metaph. ac ignavis militibus cedere, fugere. h Mori enim fugientem pauperiem vel amorem non eſt fortitudinis ſed ignaviæ. i Qui modo tempeſtatem, qui res proſperas abjecit, adverſas perferendas ſuſcepit; ille ſcit mortem & vitam ex æquo habere. & quærenti cur, cum mors à vira nihil differat, non moriatur: reſpondebit cum Thalete; ob hoc ipſum, quia nihil differt. k Ipſe nulla re indiget, tanquam Deus ἀγενδεὴς eſt. Al. leg. ſeu video. Dan. Heinſius vero novam induxit lectionem; ipſi ſævitia nulla eſt opus. &c. * Cur ipſe cupiat i. precetur mors ultro veniat, aut petat, i. vi illam ſibi inferat; ut Virgilius, Pulchramque petunt per vulnera mortem. Ioſ. Scaliger hunc vers. interrogat. ri-legit. l Non vult mori qui optat hic mortis fructus eſt, optare finem. m Deinde cui as miſeriæ non poſſunt majores fieri, non eſt cur morte illas fugere velit.

Malis tuis adjicere? jam nec tu potes,
Nisi hoc, ut esse te putes dignum nece/
Non es; nec ulla pectus hoc culpa attigit.
Et hoc magis te, genitor, insontem voca.
Quod n innocens es, Diis quoq; invitis. quid est
Quod te efferarit; quod novos suffixerit
Stimulos dolori? quid te ad infernas agit
Sedes? quid ex his pellit? o ut careas die?
Cares p ut altis nobilem muris domum,
Patriamque fugias? patria tibi vivo periit.
Gnatos fugis, matremque? ab aspectu omnium
Fortuna te summovit: & quidquid potest
Auferre cuiquam mors, tibi hoc vita abstulit.
Regni tumultus, turba fortunæ prior
Abscessit ante q justa. quem, genitor, fugis?
OED. Me fugio; fugio consciũ scelerum omniũ
Pectus, r manumque hanc fugio, & hoc cœ-
lum, & deos;
Et dira fugio scelera, quæ feci s nocens:
Ego hoc solum, frugifera quo surgit Ceres,
Premo? has ego auras ore pestifero traho?
Ego laticis hausto satior? aut ullo fruor
t Almæ parentis munere? ego u castam manum
Nefandus, incestificus, execrabilis
Attrecto? ego ullos aure concipio sonos,
Per quos x parentis nomen, aut x gnati audiam?
Utinam quidem rescindere has quirem y vias,
Manibusque adactis omne, quo voces meant,
Aditusque verbis tramite angusto patet,
Eruere possem, gnara: jam sensum tui.
Quæ z pars meorum es Criminum, insa lix pa-
Fugissem. inhæret ac recrudescit nefas (ter
Subinde; & aures ingerunt quidquid mihi
Negastis oculi cur caput tenebris grave
Non mitto ad umbras Ditis æternas? quid hoc
a Manes meos detineo? quid terram gravo?
Mistusque superis erro? quid restat mali?
Regnum, parentes, liberi, b virtus quoque,
Et c ingenii solertis eximium decus
Periere. cuncta fors mihi infesta abstu'it.
Lacrymæ supererant, d has quoque eripui mihi.
Abiste. nullas animus admittit preces,
Novamque pœnam sceleribus quærit parem.

n *Per ignorantiam, neque enim nocens est qui sponte non est nocens.*
o *An ut luce careas? jam cares, à teipso excæcatus.*
p *An ut patriam fugias? jam es in ea nec es, vivum cadaver.*
q *Funus, exequias, id est, ante mortem, tibi vivo.*
r *Quæ patrem occidit.*
s *Rectissime ita distinguit Clariss. Scriverius eum prius corrupte conciperetur.*
t *Terræ, quæ frugibus suis omnes alit.*
u *Tuam.*
x *Utrumque nomen mihi horrendum; parentis, qui liberos susceperim ex matre gnati, qui patrem occiderim.*
y *Sensorii auditus meatus, & organa, sive nervus sit cum tympano sive myrinx, sive aer innatus.*
z *Ex incestu meo nata.*
a *Animam meam jamdudum inferis debitam.*
b *Fortitudo mea, quæ veteribus sola virtus dicebatur, ἀνδρεία ab ἀνὴρ, ut virtus à vire.*
c *Quo Sphingis ænigma solvi.*
d *Erutis oculis, an & cum hu la.rymas?*

Et

Et eſſe par quæ poterit? e infanti quoque
Decreta mors eſt. fata quis tam triſtia
Sortitus unquam? videram nondum diem,
Uterique nondum ſolveram cluſi moras;
Et jam timebar, f protinus quoſdam editos
Nox occupavit, & novæ luci abſtulit.
Mors me anteceſſit g aliquis intra viſcera
Materna letum præcocis fati tulit:
Sed numquid & peccavit? abſtruſum, abditum,
h Dubiumque an eſſem, ſceleris infandi reum
Deus egit. illo teſte damnavit parens,
Calidoque teneros i tranſtudit k ferro pedes,
Et in alta nemora pabulum miſit feris,
Avibus & avidis, quas Cithæron noxius
l Cruore ſæpe l regio attractas alit.
Sed quem m Deus damnavit, abjecit pater,
Mors quoque refugit præſtiti n Delphis fidem:
Genitorem adortus impia ſtravi nece.
o Hoc alia pietas redimet? occidi patrem,
Sed matrem amavi. proloqui p hymenæũ pudet,
q Tedaſque noſtras. r has quoque invitum pati
Te coge r pœnas, facinus ignotum, efferum,
Inuſitatum effare, quod populi horreant,
Quod eſſe factum nulla non ætas neget,
Quod ſ patricidam pudeat. in patrios toros
Tuli paterno ſanguine aſperſas manus;
Sceleriſque precium majus accepi ſcelus.
Leve eſt paternum facinus. in thalamos meos
Deducta mater, ne parum ſcelerum foret
t Fœcunda nullum crimen hoc majus poteſt
Natura ferre. ſi quod etiamnum eſt tamen;
u Qui facere poſſent, dedimus. abjeci necis
Pretium paternæ ſceptrum, & l. ocitẽ manus
Armavit alias. optime x regni mei
Fatum ipſe novi: nemo ſine y ſacro ferat
Illud cruore. magna præſagit mala

e *Pater meus Laius ab oraculo præmonitus fore, ut manu filii periret, me ut primũ natus ſum feris exponendũ ſervo tradidit, is me perforatis plantis ad arborem ſuſpendit, ubi à paſtore Polybi. Corinthiorum regis Phorbante inventus ſervatuſque Meropæ reginæ donatus ſum, quæ me pro ſuo habuit. ego autem ubi idem conſulto oraculo accepiſſem, Corintho profugiens, ne deputatum patre Polybũ aliquando interfice-rẽ, Phocidem adveni, ubi in trivio de via contendens patrem inſcius interfeci.* Oedip. 280. & 782.

f *Quamprimum editi ſunt, perimuntur aliqui;*

ego nondum natus morti addictus ſum. g Alii in utero moriuntur, an ferre quæ peccaturi, ut ego? h Emaryen mori Alii, tranſtulit. i Gladio, ſeu ſubula. k Ut Actæonis & Pentæi. l Apollo edito oraculo. m Oraculo Delphico. n Ironice. p Nuptias ἀπὸ τοῦ ὁμῶ γαίειν ἢ γαμεῖν ἢ γάμους. vel, à membranula illa quæ virginibus in primo Veneris adi tu rumpitur alii ad hoc nomen de Hymenæo quodam Argiva referunt, & apud eius (quod virginibus Atticis à Pelasgis raptis præſtiterat) ſubſidio inſtitutum ferunt hymnum qui Hymenæus dicitur, qualis Romanis Thalaſſio. q Faces quinque, in nuptiis adhibi ab ut & in ſacris, è tedæ arboris durarum genere, è qua ſuccus pice liquidior Angl. Tarre. Vid. inf. v. 507. r Ut audias quod memi iſſe horret. ſ Emphatice. t Quatuor enim Oedipo peperit liberos; maſcul. Eteoclem, Polyni em; fœmin. Antigonem, Iſmenen. u Filios, qui ſcientes peccare volunt. x Here Fur. v. 385. y Execrando, impie fuſo.

Paternus animus, jacta jam ſunt ſemina
Cladis futuræ. ſpernitur z pacti fides.
a Hic occupato cedere imperio negat:
Jus b ille, & icti c fœderis teſtes Deos
Invocat, & Argos exul atque urbes movet
Graias in arma. non levis feſſis venit
Ruina Thebis. tela, flammæ, vulnera
Inſtant, & iſtis ſi quod eſt majus malum:
Ut eſſe genitos nemo non ex me ſciat.
AN. Si nulla genitor, cauſa vivendi tibi eſt,
Hæc una abunde eſt, ut pater gnatos regas
Graviter furentes. tu impii belli minas
Avertere unus, tuque vecordes potes
Inhibere juvenes, civibus pacem dare,
Patriæ quietem, d fœderi læſo fidem.
Vitam tibi ipſe ſi negas, e multis negas.
OED. Illis parentis ullus aut æqui eſt amor,
Avidis cruoris, imperii, armorum, doli,
Diris, ſceleſtis, breviter ut dicam, f meis?
Certant in omne facinus, & penſi nihil
Ducunt, ubi illos ira præcipites agat,
Nefaſque nullum, per nefas nati, putant.
Non patris illos tangit afflicti pudor,
Non patria. regno pectus attonitum furit.
Scio quo feranſur, quanta moliri parent:
Ideoque lethi quæro maturi viam,
Moriique propero, dum in domo nemo eſt mea
Nocentior me. gnata, quid genubus meis
Fles advoluta? quid prece indomitum domas?
g Unum hoc habet fortuna, quo poſſim capi,
Invictus aliis. ſola tu affectus potes
Mollire duros, ſola pietatem in domo
Docere noſtra. nil grave aut miſerum eſt mihi;
Quod te ſciam voluiſſe. tu tantum impera.
Hic Oedipus h Ægæa tranabit freta,
Jubente te; flammaſque, quas i Siculo vomit
De monte tellus igneos volvens globos,
Excipiet ore; ſeque k ſerpenti offeret,
Quæ ſæva furto nemoris Herculeo furit;
Jubente te l præbebit alitibus jecur;
Jubente m vivet. ——

z *Ut alternis annis regnarent.*
a *Eteocles. Sup. v. 56.*
b *Polynices. v. 58*
c *Fœdus ictu ferire, ſerire percutere dicitur à caſo porco, ut Livio; porcam ut Virgilio & Suetonio; ſed & Cic. 2. de legib. Porco fœmina piaculum dare, dixit. In ſacris vero plus valere fœminas victimas obſervatum eſt. In fœdere itaque Fœciales ſive ſacerdos porcum ſilice ferientes dicebat; Jupiter ſic populum qui fœdus non ſervavit, ferito, ut ego hunc porcum ferio tuntoque magis ferito, quanto magis potens pollenſque eſt, & à porco fœde & crudeliter caſo Servius fœdus dici vult.*
d *Modo v. 280.*
e *In bello perituris illo, quod tu vivendo inhibere poteris.*
f *Emphatice. Impiè, utpote ex inceſtu genitis.* g *Te, tuas preces, tuam pietatem.* h *Mare Europam ab Aſia diſterminans, ab Ægæo Theſei patre; alii, à ſcopulo, qui αἰγὸς, id eſt, capræ ſpeciem præfert.* i *Ætna v. 80. Herc. Fu.* k *Draconi vigili, qui furit ſævus propter aurea mala ab Hercule ſurrepta. v. 237. Herc. Fu.* l *Ut Tityus Herc. Fu. 755.* m *Emphatice. quod omni cruciatu majus, extremum enim malorum illi vita.*

ACTUS

ACTVS SECVNDVS.

NUNCIUS. OEDIPUS. ANTIGONE.

Nuncius à Thebanis missus Oedipum obsecrat ut redeat componat filios, abnuit Oedipus, & in sylvas se recipiens filiis diras imprecatur.

a—NUN. Regia stirpe edite, (cant,
Thebæ paventes arma fraterna invo-
Rogantque tectis arceas patriis faces.
Non sunt minæ jam propius accessit malum.
Nam c regna repetens frater & c pactis vices,
In bella cunctos Græciæ populos agit;
d Septena muros castra Thebanos premunt.
Succurre; prohibe pariter & bellum & nefas.
OED. e Ego ille sum, qui scelera committi vetē,
Et abstineri sanguine à caro manus
Doceam? magister juris & amoris pii (tunt.
Ego sum? meorum exempla facinorum appe-
Me nunc sequuntur. laudo & agnosco libens,
Exhortor, aliquid ut f patre hoc dignū gerant.
Agite ô propago g clara, generosam indolem
Probare factis; gloriam ac laudes meas
Superate: & aliquid facite, propter quod pa-
Adhuc juvet vixisse. facietis, scio. (trem
Sic estis orti. scelere defungi haud levi,
Haud usitato, tanta nobilitas potest.
Ferte arma. facibus petite h penetrales deos,
Frugemque flamma metite natalis soli.
Miscete cuncta. rapite in exitium omnia.
Dejicite passim mœnia, in planum date.
Templis Deos obruite, maculatos i lares
Conflate. ab imo tota concidat domus.
Urbs concremetur primus à thalamis meis
Incipiat ignis. AN. Mitte violentum impetum
Doloris, ac te publica exorent mala,
Auctorque placidæ liberis pacis veni.
OED. Vides modestæ deditum menti senem?
k Placidæque amantem pacis ad partes vocas?
Tumet animus ira, fervet immensum dolor,

a *Hoc hemistichio cum præcedenti, quod in fine Actus primi, replet ex veteri libro Lipsius, sic. Exemplum in margine, regia stirpe edite. Ego neque temere omni vetusta aut scripta lectioni fidem puto, & vix est ut à Seneca sic positum dicam. Nam valde inanimus sit sonus particula in repetita. Praterea, & si fateamur ipse Oedipus apere exempla suorum facinorum in suis natis; non propterea id nuncius dixerit, aut cum malo omine Regem furum salutaverit.*

b *Paventes bella, te tuamque opem invocant.*

c *Sup. v. 281.*

& v. 58. d *Castra septē ducū, qui Adrastus, Tydeus, Polynices, Capaneus, Hippomedon, Amphiaraus, Parthenopæus qui singuli singulas portas Thebarū obsedere. e Imo vero scelestas cū sim Diisq; iratis genitus, qui potius jubeā & doceā. Sui itaque detestatione & stirpis odio diras natis imprecatur.* f *Emphatice, me parricida, incesto. g certe mea. vel Ironice ut & sequentia.* h *Penates. Tuyêt 773.* i *Imagines Deorum domesticorum aureas argenteas, æreas ve incendiis conflate.* k *Mene invitus ad sedandas partium iras, ac si essem pacificus? F. vestra. Tumet enim animus ira.*

Majusque, quam quod casus & juvenum furor
Conatur, aliquid cupio. non satis est adhuc
Civile bellum, frater in fratrem ruat.
Nec hoc sat est. quod debet, ut fiat nefas
De more nostro, *l* quod meos deceat *m* toros;
Date arma patri, nemo me ex his eruat
Silvis: latebo rupis exesæ cavo,
Aut sæpe densa corpus abstrusum tegam.
Hinc *n* aucupabor verba rumoris vagi,
Et sæva fratrum bella, quod possum, audiam.

* * * *

ACTUS TERTIUS.

* ἀχίφαλ *

JOCASTA. ANTIGONE. NUNCIUS.

Jocasta audito in procinctu stare utramq; aciem propere fertur filios (si fieri possit) in gratiam reductura.

Io felix *m* Agave, *n* facinus horrendum, manu
Qua fecerat, gestavit; & spolium tulit
Cruenta nati *o* Mænas *p* in partes dati.
Fecit scelus, *q* sed misera non ultra suum
Scelus hoc cucurrit. hoc leve est, quod sum no-
Feci *r* nocentes, hoc quoq; etiam leve est, (cens;
Peperi nocentes. deerat ærumnis meis,
Ut & *s* hostem amarē. Bruma ter posuit nives,
Et ter tria jam falce decubuit Ceres,
Ut exul errat gnatus, & patria caret,
u Profugusque regum auxilia Graiorum rogat.
Gener est Adrasti, cujus imperio mare,
Quod cingit Isthmon, regitur. hic gentes suas,
u Septemque secum regna ad auxilium trahit
Generi. quid opē quidve decernam haud scio.
Regnum reposcit, causa repetendis bona est;
Mala, *x* sic petentis. vota quæ faciam parens?
Utrumque natum video. nil possum pie
Pietate salva facere. quodcunque alteri
Optabo nato, fiet alterius malo.
Sed utrumque quamvis diligam affectu pari;
Quo causa melior, forsque deterior trahit,

l Immane & inauditum.
m Quo probent se ex me genitos.
n Captabo.

** Multa desunt in fine præcedentis Actus. Deest etiam hujus Actus tertii principium.*

m Sup. v. 17.
n Thyrsi affixum ea ut Penthei.
o Bacchis, à μαίνεσθαι, furere.
p Discerpti.
q Sed illa non ulterius progressa in alia incidit scelera, ut ego.
r Lipsius nocentem reponit quia de Oedipode solo fermo est. sed & aliunde eius indignanter adaugens plurale pro singulari punit. Her. Fu. 285. Quin & Sophocl. Πατέρας de unico Oedip. & μητέρας de Iocasta sola dixit.
s el, feci nocentes me & Oedipum.
t Polynici enim jus suum armis repetenti faveo.
u Hic Euripidem sequutus inducit Iocastam tertio post anno quam incestum agnovit viventem; cum in Oedipo, agnito facinore statim sibi mortem consciscat. u Sup. v. 58. & 326.
x Contra patriam arma externa inferentis.

Im-

Inclinat animus, y semper infirmo favens,
Miseros magis fortuna conciliat suis.
NUN. Regina dum tu flebiles questus cies,
Terisque tempus, tota nudatis stetit
Acies in armis, z æra jam bellum cient;
a Aquilaque pugnam signifer mota vocat.
Septena reges bella dispositi parant.
Animo pari b Cadmea progenies subit.
Cursu citato miles hinc illinc ruit.
Vide, ut c atra nubes pulvere abscondat diem,
Fumoque similes campus in cœlum erigat
Nebulas, equestri fracta quas tellus pede
Submittit: &, si vera metuentes vident,
Infesta fulgent signa; surrectis adest
d Frons prima telis: e aurea clarum nota
Nomen ducum vexilla præscriptum ferunt.
I, redde amorem fratribus, pacem omnibus;
Et impia arma matris oppositu impedi.
ANT. Perge, ô f parens, & concita celerem gradū;
Compesce tela, fratrique ferrum excute.
g Nudum inter enses f pectus infestos tene.
Aut solve bellum, mater, h aut prima excipe.
JO. Ibo, ibo, & armis obvium opponam caput.
Stabo inter arma i petere qui fratrem volet,
i Petat ante matrem. tela, qui sterit pius,
Rogante ponat matre: qui non est pius,
Incipiat à me. fervidos juvenes anus
Tenebo. nullum k teste me fiet nefas.
Aut si quod & me teste committi potest,
l Non fiet unum. ANT. m Signa collatis micant
Vicina signis: clamor hostilis fremit;
Scelus in propinquo est: occupa, mater, preces.
Et ecce motos feribus credas meis;
Sic agmen armis segne compositis venit.
Procedit acies tarda, sed properant duces.
JO. Quis me procellæ turbine insanæ vehens
Volucer per auras ventus æthereas aget?
Quæ n Sphinx, vel o atra nube subtexens diem
p Stymphalis, avidis præpetem pennis feret?

y *Sup. v.* 370.
z *Tuba.*
a *Romano more vexillum primum Aquilam vocat Poeta, forte & Graci habuerunt: nam & Persæ, à quibus Romani aquilæ usum sumpsere.*
b *Thebani à Cadmo orti.*
c *Pulveris ab equitatu excitati.*
d *Acies instructa.*
e *Aureis characteribus. Non enim solum ducum nomina aureis literis ferebant in vexillis, sed & signo cum minis insertis.*
f *Quam, parens cum sis, discordes revereantur filii. Alii tribuunt hac Nuncio, non enim, ut arguit, verisimile est, ut hac jam Thebis dicat Antigona, quæ nec prece, nec vi à patre avelli potuerat, qui in Cithæronis sylva. Sed minus recte. Sunt enim verba minus decora, magisque pathetica, quam ut conveniant nuncio. Ne autem miremur filiam deseruisse patrem, ut succurreret fratribus; sic requirit pietas, & jam morti renunciarat Oedipus; unde est supra v. 319. Jubente vivet. Item v. 361. Hinc ancupabor, &c.*
g *Quod nutritionis illos admoneat. v. 447. inf.*
h *Aut primum belli ictum excipe.*
i *Ferro.*
k *Me videnti.*
l *Nam & ipsa una peribo*
m *Quatria, Mutant vexilla; vocalia quæ voce humana; semivocalia, quæ classico, tuba buccina dantur.*
n *Sup. v. 120.*
o *Solem obscurans alis expressis. Herc. Fur. 1182.*
p *Herc. Fu. v. 243.*

Aut.

Aut quæ per altas aeris rapiet vias
Harpyia, r sævi regis obſervans famem;
Et inter acies projiciet raptam duas?
Nun. Vadit furenti ſimilis, aut etiam furit;
ſ Sagitta qualis Parthica velox manu
Excuſſa fertur; qualis inſano ratis
t Premente vento rapitur; aut qualis cadit
u Delapſa cœlo ſtella, cum x ſtringens polum
Rectam citatis ignibus rumpit viam;
Attonita curſu fugit & y binas ſtatim
Diduxit acies. victa materna prece
Hæſere bella, jamque in alternam necem
Illinc & hinc miſcere cupientes manum,
Vibrata dextra tela ſuſpenſa tenent.
Paci favetur. z omnium ferrum latet
Ceſſatque. a telum vibrat in fratrum manu.
Laniata canas mater oſtendit comas;
Rogat abnuentes: irrigat fletu genas.
Negare matri, qui diu dubitat, poteſt.

r *Phinei. v.* 153, *Thyeſt.* ſ *Thyeſt. v.* 383. t *Urgente à pup. pi, ſecundo vento.* u *De cœlo lapſa ſereno, Quæ ſi non cecidit potuit ce cidiſſe videri. Eſt autem exhalatio ſuperius inflammata deorſum decurrens ut cadere videatur.* x *Aera dividens.* y *Inter utramq; aciem conſiſtit.* z *In vaginas re conditi gladii non vibrantur.* a *Solum tela micant in fratrum manibus, Sunt qui legunt, Ceſſatque telum vibratum fratrum manu, ſenſu quidem approbando ſed contra quartæ ſedis modum.*

ACTUS QUARTUS.

JOCASTA. POLYNICES.

Jocaſta utrumque filium ſerio precatur ut ſimultate poſita in gratiam & amorem redire velint. Polynices impie reſpondet.

IN me arma & ignes vertite, in me omnis ruat
Unam juventus; quæque b ab Inachio venit
Animoſa muro; quæque Thebana ferox
Deſcendit arce. civis atque hoſtis ſimul
Hunc petite ventrem, qui dedit c fratres viro.
Mea membra paſſim ſpargite, ac divellite;
Ego utrumque peperi. d ponitis ferrum ocyus
Ac dico, & ex æquo mihi dextras datis?
Date, dum e piæ ſunt. f error invitos adhuc
Fecit nocentes. f omne Fortunæ fuit.
Peccantis in nos crimen. hoc primum nefas
Inter ſcientes geritur. in veſtra manu eſt.
Utrum velitis. ſancta ſi pietas placet,
g Donate matrem pace. * ſi placuit ſcelus,

b *Ab Argis, Inachus quondam regnatit.* c *Natos eoſdem & fratres Oedipo.* d *An deponitis arma dicto citius?* e *Nec fraterna cade polluta.* f *Qua hactenus peccata ſunt vel à me vel à patre veſtro de origine veſtra, ſortuna dira imputanda ſunt, adeoque ignorantia excuſanda; vos primũ ſcientes peccatis, an etiã volentes in veſtra eſt poteſtate.* g *Legitur, & Donate matri pacẽ, melius; niſi repugnaret lex carminis.* * *Si pergitis, & frater in fratrẽ ruit; non ea meta ſceleri; majus ſupereſt; quia primũ interficienda ego mater. Peti neuter veſtrum niſi per me poteſt, qua me objicio mediam.*

Majus

Majus paratum eſt; media ſe opponit parens.
Proinde bellum tollite, aut *h* belli moram.
Sollicita cui nunc mater alterna prece
Verba admovebo? miſera quẽ amplectar prius?
In utramque partem ducor affectu pari.
i Hic abfuit. ſed *k* pacta ſi fratrum valent,
l Nunc alter aberit, ergo jam nunquam duos,
Niſi *m* ſic, videbo? junge complexus prior
Tu, tot labores totque perpeſſus mala,
Longo parentem feſſus exilio vides.
Accede propius. clude vagina impium
Enſem; & trementem jamque *n* cupientem ex-
Haſtam ſolo defige maternum tuo (cuti
o Coire pectus pectori clypeus vetat.
Hunc quoque repone. *p* vinculo frontem exue,
q Tegimenque capitis triſte belligeri leva,
Et ora matri redde *r* quo vultus refers,
Acieque pavida fratris obſervas manum?
Affuſa totum corpus amplexu tegam.
Tuo cruori per meum fiet via.
Quid dubius hæres? an times matris fidem?
P o. Timeo: nihil jam jura naturæ valent.
Poſtiſta *ſ* fratrum exempla, ne matri quidem
Fides habenda eſt. Jo. *t* Redde jã capulo manũ,
Adſtringe galeam, lævaſe clypeo ingerat;
Dum frater *u* exarmatur, armatus mane:
x Tu pone ferrum, cauſa qui es ferri prior.
Si pacis odium eſt, furere ſi bello placet,
y Inducias te mater exiguas rogat,
Ferat ut reverſo poſt fugam nato oſcula,
Vel *z* prima, vel *a* ſuprema. dum pacem peto,
Audite inermes: ille te, tu illum times; (nuis
Ego utrumque, ſed pro utroque quid ſtrictũ ab-
Recondere enſem? qualibet gaude mora.
Id gerere bellum cupitis, *b* in quo eſt optimum
Vinci. vereris fratris infeſti dolos?
Quoties neceſſe eſt fallere, aut falli à ſuis,
Patiare potius ipſe, quam facias, ſcelus.
Sed ne verere: mater inſidias & hinc
Et rurſus illinc abiget. exoro, an *c* patri
Invideo veſtro? veni, ut arcerem nefas,
An ut viderem propius? *d* hic ferrum abdidit

h *Me moram belli mediam.*
i *Polynices.*
k *Sup v. 280.*
l *Eteocles.*
m *Alterum per vices exulantem.*
n *Vibratam.*
o *Conjungi.*
p *Goleæ.*
q *Galeam.*
r *Quo reſpicis aut vultum torques, ac ſi fratrem timeres?*
ſ *Fraternæ perfidiæ.*
t *Recipe quæ depoſueras à me rogatus arma.*
u *Legitur &, eſt armatus.*
x *O Eteocles, qui violaſti fidem pactam.*
y *Exiguam ſaltem belli moram.*
z *Poſt multos annos quibus eum non viderim. vel primã futuræ pacis pignora.*
a *Perituro fortaſſe in hoc bello, ſi bellum gerere perſiſtatis.*
b *In quo melius foret occidi, quam injuriæ fratriſque cadi ſupereſſe.*
c *Qui abſens & cæcus eſt. ego autem adſum, an ut repellam an ut videam nefarium hoc bellum? infra v. 552.*
d *Eteocles precibus meis motus arma depoſuit, & haſtæ ſolo defixæ incubat recli vii. ſolet autem miles ſi hoſtis à ſiniſtro latere appareat, in ſcutum ſe inclinare; ſi à dextro, in haſtam.*

Re-

e *Adrasti.* Reclivis hastæ, & arma defixa incubant.
f *Ego non conciliavi tibi nuptias, non nuptam in thalamum duxi, nec in lecto collocavi. quod pronuba officium est, quæ plerumque mater.* Ad te preces nunc, nate, maternas feram, Sed ante lacrymas. teneo longo tempore Petita votis ora. te, profugum solo Patrio, penates *e* regis externi tegunt: Te maria tot diversa, tot casus vagum Egere: *f* non te duxit in thalamos parens Comitata primos, nec sua *g* festas manu Ornavit ædes, nec sua *h* lætas faces Vitta revinxit. dona non auri & graves Gazas socer, non arva, non urbes dedit;
g *In nuptiis jacta festa fronde ramu & sertis ornari soliti.* Dotale bellum est. hostium es factus gener,
h *Sponsa primum ad mariti limen veniens postes laneis vittis ornabat eosque adipe suillo ungebat, unde unxor dicta, pronuba autem ut plurimum sponsa mater adempta nupturæ virginales vittas facibus (qua quinque, pro numero partus naturali vel in honorem V. deorũ, Iovis adulti, Iunonis adultæ. Veneris, Suadelæ, Lucinæ præferebantur à pueris patrimis & matrimis apud* Dotale bellum est. hostium es factus gener, Patria remotus, hospes alieni laris, Externa consecutus, expulsus tuis, Sine crimine exul. nequid è *i* fatis tibi Deesset paternis, *k* hoc quoque ex illis habes, Erasse thalamis nate, *l* post multos mihi Remisse soles; nate, sollicitæ metus Et spes parentis; cujus aspectum Deos Semper rogavi; cum tuus reditus mihi *m* Tantum esset eripturus adventu tuo, Quantum daturus; quando pro te desinam, Dixi, timere? dixit irridens Deus, Ipsum timebis. nempe, nisi bellum foret, Ego te carerem: nempe, si tu non fores, Bello carerem. triste conspectus datur Pretium tui, durumque: sed matri placet. Hinc modo recedant arma, dum nullum nefas Mars sævus audet. hoc quoq; est magnum nefas; Tam prope fuisse stupeo, & exsanguis tremo, Cum stare fratres hinc & hinc video duos Sceleris sub ictu. membra quassantur metu, Quam pene mater majus adspexi nefas, Quam quod miser videre non potuit pater! Licet timore facinoris tanti vacem, Videamque jam nil tale, sum infelix tamen, Quod pene vidi per *n* decem *o* mensium graves

Romanos, à sponsæ matre apud Græcos) urendas implicuit sponsamque matronalibus vittis redimibat. i Exulate utrumque sine culpa; oraculo uxorem accipere. k Ut Oedipus matris erravit thalamis quos infecuta est pestis, ita tu hostilis uxoris quos comitatur bellum dotale. l Post multos mihi reddite dies. m Frustre in exilium alternum recessuro. n Quibus te in utero gestavi. esse autem de partus tempore variant, alii menses numerando Solares alii Lunares, & hos quidem vel Peragrationis vel Consecutionis v. 338. Thyest. vel denique Apparitionis; commodius tamen ad menses solares XXX. dierum referunt pariendi tempus, cujus communissimus, mensis nonus: proximus mensis decimus aut septimus, de sexti mensis vitalitate disputant medicorum filii; an mensis undecimi partus sit legitimus, quærunt ICti. o Legitur & mensum ne Amphimacer versum gravet.

Uteri

Uteri labores, perque pietate inclytas
Precor sorores, & per irati sibi
Genas parentis; scelere quas nullo nocens,
Erroris à se dira supplicia exigens,
Hausit; nefandas mœnibus patriis faces
Averte. signa bellici retro agminis
Flecte. ut recedas, magna pars sceleris tamen
Vestri peracta est. vidit hostili grege
Campos repleri patria, fulgentes procul
Armis catervas: vidit equitatu levi
Cadmea frangi prata. & *q* excelsos rotis
Volitare proceres; *r* igne flagrantes trabes
Fumare, *s* cineri quæ petunt nostras domos;
Fratresque (facinus quod novum *t* & Thebis
In se ruentes. totus hoc exercitus, (fuit)
Et populus omnis, & utraque hoc vidit soror,
Genitrixque vidit: nam pater *u* debet sibi,
Quod ista non spectavit. *x* occurrat tibi
Nunc Oedipus: quo judice, erroris quoque
Pœnæ petuntur. ne, precor, ferro erue
Patriam, ac penates; neve, quas regere expetis,
Everte Thebas. quis tenet mentem furor?
Petendo patriam perdis. ut fiat tua,
Vis esse *y* nullam? quin tuæ causæ nocet
Ipsum hoc, quod armis vertis infestis solum,
Segetesque *z* adustas sternis, & totos fugam
Edis per agros. nemo sic vastat sua.
Quæ corripi igne, quæ metigladio jubes,
Aliena credis. rex sit è vobis uter,
Manente regno, quærite. hæc telis petes,
Flammisque tecta? poteris has *a* Amphionis
Quassare moles? nulla quas struxit manus,
Stridente tardum machina ducens onus;
Sed convocatus vocis & citharæ sono
Per se ipse turres venit in summas lapis.
Hæc saxa franges victor? hinc spolia auferes,
Victosque duces *b* patris æquales tui?
Matres ab ipso conjugum raptas sinu
Sævus catena miles imposita trahet?
Ut adulta virgo mista captivo gregi
Thebana nuribus munus Argolicis eat?
An & ipsa palmas victa post tergum datas
Mater triumphi præda *c* fraterni vehar?
Potesne cives lætus exitio datos

q *Sublimes in curribus è quibus pugnare mos veteribus erat.*
r *Faces incendia Thebis minitantes.*
s *Ad cinerem.*
t *Emphat. & Thebis; quibus nullum fere scelus novum est.*
u *Pro beneficio habet erutos à se oculos ne hæc videat.*
x *Si pater etiam ignorantiæ pœnas exegerit, tu vide nescius volensque in scelus irruas.*
y *Nullius itaque erit.*
z *Aduris & sternis. alii leg. adultas.*
a *Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis Saxa movere sono testudinis. Vide Herc. Fu. 260. & 914.*
b *Cognatos patris, id est, fratres.*
c *De fratre acti.*

Videre

Videre paſſim? mœnibus caris potes
Hoſtem admovere? ſanguine & flamma potes
Implere Thebas? tam ferum & durum geris
Sævumque in iras pectus, & nondum imperas?
d Quid quæſo facies ſi quando Rex fueris? d Quid ſceptra facient? pone veſanos, precor,
Animi tumores, teque pietati refer.
Po. Ut profugus errem ſemper? ut patria arceat,
Opemque gentis hoſpes externæ ſequar?
e Quod fecit Eteocles. Quid paterer aliud e ſi fefelliſſem fidem,
Si pejeraſſem? fraudis alienæ dabo
Pœnas; at ille præmium ſcelerum feret?
Jubes abire: matris imperio obſequor.
Da, quo revertar, regia frater mea
Habitet ſuperbus; parva me abſcondat caſa?
Hanc da repulſo, liceat exiguo lare
f In conjugis opulenta domum receptus pro uxore heram habeam. imo habear & inſerviam ſocero. Penſare regnum. f conjugi donum datus
Arbitria thalami dura felicis feram,
Humiliſque ſocerum lixa dominantem ſequar?
g In ſervitutem cadere de regno, grave eſt.
Jo. Si regna quæris, nec poteſt ſceptro manus
Vacare ſævo; multa, quæ poſſunt peti
In orbe toto, quælibet tellus dabit.
g V. 913. Thye. Hinc nota Bacchoh Tmolus attollit juga,
h Mons Lydiæ à Baccho ſuperatus vitium & croci ferax. Qua lata terris ſpacia frugiferis jacent.
Et qua trahens opulenta i Pactolus vada
Inundat auro rura: nec lætis minus
k Mæandros arvis flectit errantes aquas,
i Lydiæ fl. aureas trahens arenas. Rapiduſque campos fertiles l Hebrus ſecat.
Hinc grata Cereri m Gargara, & dives ſolum
k V. 683. Her. Fu. Quod n Xanthus ambit nivibus Idæis tumens.
l Fluvius Thraciæ. Hinc, qua o relinquit nomen Ionii maris,
Fauces Abydi Seſtos oppoſitæ premit:
m Montis Idæ cacumina frumento fertilia. Aut, qua latus jam propior Orienti dedit,
Tutamque crebris portubus Liciam videt:
Hæc regna ferro quære, in hos populos ferat
n Scamander flu. Trojanus. Socer arma fortis: has paret ſceptro tuo
Tradatque gentes. hoc adhuc regnum puta
o Et Helleſpontus dici cœpit. in cujus faucibus Abydus à latere Aſiatico oppoſita eſt Seſto à latere Europæo. Tenere patrem, melius exilium eſt tibi,
Quam reditus q iſte. crimine alieno exulas.
Tuo redibis. melius uſus viribus,
Nova regna nullo ſcelere maculata appetes,
Quin ipſe frater, arma comitatus tua,
Tibi militabit. vade, & id bellum gere,
In quo pater materque pugnanti tibi

p Aut qua orienti vicinior fluit Xanthus. q Per vim & nefas.

Favere

Favere poſſint regna cum ſcelere, omnibus
Sunt exiliis graviora. nunc bellimala
Propone; dubias Martis incerti vices.
a Licet omne tecum Græciæ robur trahas;
Licet arma longe miles ac late explicet;
Fortuna belli ſemper ancipiti in loco eſt,
Quodcunque Mars decernit: exæquat duos,
Licet impares ſint, gladius: & ſpes & metus
Sors cæcâ verſat. præmium incertum petis,
Certum ſcelus. Faviſſe fac votis Deos
Omnes tuis: ceſſere, & averſi fugam
Petiere. cives clade funeſta jacent.
Obtexit agros miles. Exules licet,
Victorque fratris ſpolia dejecti geras;
b Frangenda palma eſt. Quale tu id bellū putas,
In quo exſecrandum victor admittit nefas,
Si gaudet? hunc, quem vincere infelix cupis,
Cum viceris, lugebis. infauſtas, age,
Dimitte pugnas. libera patriam metu,
Luctu parentes. Po. Sceleris & fraudis ſuæ
Pœnas nefandas frater ut nullas fera? ?
c Jo. Ne metue, pœnas, & quidem ſolvet graves.
Regnabit. Po. Hæcne eſt pœna? Jo. Si dubitas,
d Patriq; crede *e* Cadmus hoc dicet tibi, (*d* avo
Cadmique proles. *f* ſceptra Thebarum fuit
Impune nulli gerere; nec quiſquam *g* fide
Rupta tenebat illa. jam numeres licet, (mihi
Fratrem inter iſtos. Po. Numero: *h* & eſt tanti
Cum regibus jacere. Jo. *i* Te turbæ exulum
Adſcribo. regna, dummodo inviſus tuis.
Po. *k* Regnare non vult, eſſe qui inviſus timet.
Simul iſta mundi conditor poſuit Deus,
Odium, atque regnum regis, & magni, reor
Odia iſta premere. *multa dominantem vetat*
Amor ſuorum; plus in iratos licet.
l Qui vult amari, ſanguida regnet manu.
Inviſa nunquam imperia retinentur diu.
Jo. *m* Præcepta melius imperii reges dabunt;
Exilia tu diſpone. Po. Pro regno velim
Patriam, penates, conjugem flammis dare,
Imperia precio quolibet conſtant bene.

a Exercitu & copiis licet ſis numeroſior & inſtructior, imo melior, non tamen numero, non virtuti militum ſemper reſpondet fortuna, ſed anceps belli alea, & κρεῖττον ἄμφω impares æquat & potentioris ſpem impotentioris ſæpe metui ſubjicit.

b Non tamen ſincera erit tibi & integra victoria, quia non honeſta.

c Leguntur hæc & abſque interpoſitione perſonæ ſic Io. ne metue, pœnas & quidem ſolvet graves: Regnabit. hæc eſt pœna ſi dubitas &c.

d Laio & Oedipo quorum ille interfectus, hic omni arumnarum gene e accumulatus.

e Regno pulſus & in ſerpentem mutatus. Here. Fur. ver. 39.

f Ibid. v. 385.

g Quid fecit

Eteocles. *h* Et ergo tanti regnum æſtimo, ut vel cum his regibus rex mori velim. *i* S. hæc tua fit politio, melior eris exul quam Rex. *k* V. 352. Herc. Fur. Oet. 703. *l* Precario regnat & ſubditorum arbitratu qui amari vult. Et hi duo verſus in nonnullis libris Jocaſtæ tribuuntur. *m* Quæcunque, inquit, à te dicta ſunt, præcepta ſunt regni: ſed regum eſt non tuum, iſta dicere Reges ergo melius præcepta regnandi dabunt, quam tu, qui exul es. Ipſi videri a quomodo diſponant regna ſua? tu (ut modo v. 652) quomodo in exſilio degas. Tam tibi præcepta exſilii, quam illis imperii opus ſunt.

Deeſt, & magna pars hujus Tragœdiæ intercidit.

HERCULES OETÆUS.

DRAMATIS PERSONÆ.

HERCULES. DEIANIRA.
HYLLUS. IOLE.
ALCMENA. PHILOCTETES.
CHORUS ÆTOLARUM Mulierum. CHORUS OECHALIARUM Virginum.
NUTRIX. LICHAS, muta perſona.

IOLE & CHORUS OECHALIDUM ſunt αἰχμάλωτα.

ARGUMENTUM.

Deianira indigne ferens ſibi prælatam Iolen Euryti regis Oechaliæ filiam, Herculi tunicam mittit imbutam ſanguine Centauri Neſſi ſagitta Herculis Hydræ felle tincta vulnerati; efficaciſſimum credens philtrum præſentiſſimumque amoris remedium quod illum monuerat moriens Neſſus. Quam ſimul ac induiſſet in Cenæo Eubœæ promontorio ſacrificaturus Hercules, ignem concipit virus, veſtiſque corpori adhærentis æſtus carnem, oſſa, interiora abſumit. Neſſi fraude intellecta ſibi mortem conſciſcit Deianira. Hercules, interfecto Licha qui munus lethale attulerat, mandat Philoctetæ (cui moriens arcum & ſagittas tradit) extrui ſibi in monte Oetæ pyram, in qua ſecum clava ac leonis pelle cremat. Alcmena denique matri apparet, ipſamque conſolatur jam in cœlitum numerum aſcriptus.

ACTUS TRIMUS.

HERCULES.

Scena hæc prima cum choro ſeq. in Eubœa ſtatuitur, ubi, *Hercules in Cenæo promontorio ſacrificaturus, votis de cœlo, quod rebus geſtis (quas enumerat) meruiſſe ſe gloriatur, concipit.* reliquæ Tragœdiæ ſcena eſt Trachine.

a *Oriens & Occidens. Vel utrumque hemiſphærium.*

SATOR Deorum, cujus excuſſum manu
a Uræque Phœbi ſentiunt fulmen domus,
Secure regna: protuli pacem tibi,
Quacunque Nereus porrigi terras vetat.

Non

Non eſt tonandum. perfidi reges jacent,
Sævi tyranni, regimus, quidquid fuit
Tibi fulminandum ſed mihi cœlum, parens,
Adhuc negatur? *b* parui cette Jove
Ubique dignus: *c* teque teſtata eſt meum
Patrem noverca, quid tamen nectis moras? *d* Numquid timemur? *e* numquid impoſitũ ſibi
Non poterit Atlas ferre cum cœlo Herculem? Quid aſtra genitor quid negas? *f* mors me tibi
Certe remiſit. omne *g* conceſſit malum,
h Quod terra genuit, pontus, aer, inferi.
Nullus per urbes errat Arcadicas *i* leo:
k Stymphalis icta eſt: *l* Mænali nulla eſt fera.
Sparſit peremptus æreum *m* ſerpens nemus,
Et *n* Hydra vires poſuit. & notos Hebro
Cruore pingues hoſpitum fudi *o* greges:
p Hoſtiſque traxi ſpolia *p* Thermodontiæ.
Vidi *q* regentem fata; nec tantum redii,
Sed *r* trepidus atrum Cerberum vidit dies,
Et ille ſolem. nullus *ſ* Antæus Libys
Animam reſumit *t* cecidit ante aras ſuas
Buſiris *u* una eſt Geryon ſparſus manu.
x Tauruſque populis horridus *y* centum pavor.
Quodcunque telus genuit infeſtum, occidit,
Meaque fuſum eſt dextra *z* iratis deis,
Non licuit eſſe. *a* ſi negat mundus feras,
Animum, noverca, redde nunc gnato patrem,
Vel aſtra ſotti. nec peto ut monſtres iter.
Permitte tantum, genitor; inveniam viam.
Vel ſi times, ne terra concipiat feras; (lem
b Properet malũ quodcunque, dum terra Hercu-
Habet, videtque. nam *c* quis invadet mala?
Aut quis per urbes rurſus Argolicas erit
Junonis odio dignus? *d* in tutum meas
Laudes recepi. nulla me tellus ſilet.

b *Apparui.*
c *Quin ipſa Juno teſtatur me approbaſſe te patrem vid. Herc. Fu. v. 36. quo refpicit. ut &* —— *ad ver. 64.*
d —
e *Numquid ego in cœlum relatus nimio pondere pragravans urgebo Atlanta cœlum humeris ſuſtinentem?*
f *Non me detinuit infernus ſed remiſit ut ad te venirem.*
g *Abiit, ceſſit. Al. leg. omne cum ceſſit malum.*
h *Herc. Fu.* 30.
i *Herc. Fu.* 223.
k *Herc Fu.* 243.
l *Cerva. Herc. Fu* 221.
m *Draco vigil cuſtos hortorum Heſperidum.*
Herc. Fu 238.
n *Herc. Fu.* 240.
o *Thracios equos Diomedis. Herc. Fu* 255.

p Amazonis, Hippolites, Herc. Fu. 245. & 542. q Plutonis, mortis dominum. Herc. Fu. 720. r Herc. Fu. 595. & 820. ſ Nepturi ex terra fil. gigas, Tingitaniæ rex hoſpites ſecum palæſtra certare provocans cogenſque occidit, quem Hercules cum animadvertiſſet laſſum tactu terræ recreari pectori aſtrictum expirare coegit. t Herc. Fu. 484. u Mei unius, cum ipſe tricorpor eſſet. x Herc. Fu. 229, & Agam. 827. y Cretæ; unde, vel Peloponneſi; quo, tranatavit, utraque enim ἐκ τοῦ μπολις. vid. Agam. 827. z Monſtra quippe deorum ira terris immiſſa ſuſtuli. a Si terra non alia ſuſtineat perferre monſtra, nec tamen Juno ira deſiſtat placarique velit: quid obſtat quo minus reddat cœlo, jure paternæ hæreditatis, Jovis filius; vel in virtutis præmium, monſtrorum domitor? *b* Properet edere *c* Quis niſi Hercules τὰ φοβερὰ occupabit? quis ſe ultro periculis offeret? al. i. videat. minus recte. d Non periuras laudes.

Me sensit Ursæ frigidum *d* Scythicæ genus,
Induſque *e* Phœbo ſubditus, *f* Cancro Libys.
Te, clare Titan, teſtor, occurritibi
g Quacunque fulges, *h* nec meos lux proſequi
Potuit triumphos. Solis exceſſi *i* vices,
k Infraque noſtras ſubſtitit metas dies.
Natura ceſſit, terra *l* defecit gradum.
Laxata per me *m* nox, & *n* extremum Chaos
In me cucurrit. inde ad hunc orbem redii,
Unde retro nemo. tulimus Oceani minas,
o Nec ulla valuit quatere tempeſtas ratem,
Quacunq; preſſi, pars quota eſt, quã proſequor?
Jam vacuus æther non poteſt odio *p* tuæ
Sufficere *p* nuptæ; quaſque devincam feras
Tellus timet concipere, nec menſtra invenit.
Feræ negantur. Hercules *q* monſtri loco
Jam cœpit eſſe. quanta nunc fregi mala.
Quot ſcelera nudus? quidquid immane obſtitit,
Solæ manus ſtravere. nec juvenis feras
Timui, nec *r* infans. quidquid eſt juſſum, leve
Nec ulla nobis ſegnis illuxit dies. (eſt,
O quanta fudi monſtra, quæ *ſ* nullus mihi
Rex impe. avit *t* inſtitit virtus mihi
t Junone pejor. *u* ſed quid impavidum genus
Feciſſe prodeſt? non habent pacem dei.
Purgata tellus omnis, in cœlo videt
Quodcunque timuit. tranſtulit Juno feras.
Ambit peremptus *x* Cancer ardentem plagam,
Libyæque ſidus fertur, & meſſes *z* alit.
a Annum *b* fugatæ tradit *b* Aſtrææ leo.
At ille jactans fervidam cœlo jubam
Auſtrum madentem ſiccat, & nimbos trahit.
Invaſit omnis ecce jam cœlum fera,
Meque anteceſſit. victor è terris meos
Specto labores. aſtra portentis prius
Feriſque Juno tribuit, ut cœlum mihi
Faciat timendum. ſparſerit mundum licet,
Cœlumque terris pejus, ac pejus Styge
Irata faciat; dabitur Alcidæ locus.
Si poſt feras, poſt bella, poſt Stygium canem

d Reponit Joſ. Scalig. Scythiæ ut ſenſus & ordo ſit frigidum genus Scythia ſubditum Urſæ. Heinſius legit Scythica gelu.
e Orienti ſoli.
f Cancri tropico ſubditus Afer.
g In Oriente ſeu Occidente.
h Neque lux tua proſequi potuit me ad Tartara penetrantem.
i Curſus, limites per vices obeundos.
k Itane? de ſuis columnis hoc gloriabundus, an de ad inferos deſcenſu?
l Non ſuppeditavit mihi ubi ſiſterem. alii malunt gradu, alii deſeruit gradum, id eſt, dehiſcens deſcenſum reditumq; mihi præbuit.
m Tenebrarum regio, Tartarus.
n Mihi objectum eſt Chaos. Her Fu 609 Thyeſt. 830.
o Herc. Fu. 320.
p Junoni. q Nullo labore domiti. r Herc. Fu. 213. ſ Nullus Euryſtheus. Her. Fu. 35 & inf. v 1795. t Magis me ad ardua incitans quã Juno u Sed quid prodeſt genus humanũ metu monſtrorũ liberaſſe, ſi ũ illa in cœlũ Juno tranſtulerit? x Thyeſt. 852 y Zonã torridã. z Calore maturat. a Sol Leone egreſſus intrat Virginẽ. b Thyeſt. 855. c Horrentesq; jubas & fulvũ cerne leonẽ, Hunc ubi contigerit Phœbi violentior axis, Accenſa in Cancro jam ũ geminabitur æſtas, Tunc lympha tenuer, tunc eſt triſtiſſima tellus.

Non

Nondum aſtra merui, *b* Siculus Heſperium la-
Tangat *c* Pelorus; una jam tellus erit: (tus
Illinc fugabo maria, ſi jungi jubes;
d Committat undas Iſthmus, & juncto ſalo
Nova ferantur Atticæ puppes via.
Mutetur orbis, *e* vallibus currat novis
f Iſter, novaſque *g* Tanais accipiat vias,
Da, da tuendos, Jupiter, ſaltem deos.
Illa licebit fulmen à parte auferas,
Ego quam tuebor: ſive glacialem polum,
Seu me tueri fervidam partem jubes,
Hæc eſſe ſuperos parte *h* ſecuros puta.
i Cirrhæa *k* Pæan templa, & ætheream domum
Serpente cæſo meruit. at quoties jacet
Python in *l* Hydra *l* Bacchus & Perſeus deis
Jam ſe intulere. ſed quota eſt mundi plaga
m Oriens ſubactus? aut quota eſt *n* Gorgon fera?
Quis aſtra gnatus laudibus meruit ſuis
Exte & noverca *o* quem tuli, mundum peto.
Sed tu, comes laboris Herculei Licha,
Præfer *p* triumphos. Euryti victos lares,
Stratumque regnum: vos pecus rapite ocyus,
Qua *q* templa tollens ara *r* Cenæi Jovis
ſ Auſtro timendum ſpectat Euboicum mare.

b *Siciliam Italiæ contiguam reddam uti olim fuit, priuſquam Pontius & undis Heſperium Siculo latus abſcidit.*
c *Unum è tribus Siciliæ promontoriis, quod Italiam ſpectat.*
d *Iſthmo Corinthio perfoſſo, Ægæum Ionio miſcebo mare.*
e *Alveis.*
f *Thyeſt.* 375.
g *Scythiæ fl.*
h *A feris quas Juno in cœlum tranſtulit.*
i *Cultum oraculumq; Delphicum*

(Oed. 269.) & cœlum meruit Apollo, interfecto uno Pythone.
k Apollo παίων aut παιὰν παὶς ἀνίας. Vel ab acclamatione Latonæ ἰὴ παὶ cæſo Pythone. l Numeroſo malo, & binis ſingulo amputato repullulante capitibus m A Bacche ſubactus. Oed. 114. & 414. n Meduſa à Perſeo devicta. Med. 829. o Herc. Fu. 63. p Inſignia victoriæ & imagines. q Cum abſurde dicatur, ara templum tollere, Joſ. Scal. legendum conjicit acra. Cen. i. acron Cenæon. Nec vana eſt Cl. Ruperſii conjectura. Acta Cenæi Jovis, valide ſc. fulta auctoritate gemina, Sophoclis in Trachiniis, & Æſchyli, citante Strabone l. 10. Sed vide ipſum Rutg. l. 2. c. 6. Var. lect. r Cui templum & cultus in Cenæo Euboeæ promontorio. ſ Auſtro flante alii leg. Aſtro, exponuntque Arturo qui Euboico mari dominatur. Æn. 11. Scit triſte Minervæ Sidus. & Euboicæ cautes.

CHORUS OECHALIDUM Virginum.

IOLE.

Iole choro Oechalidum miſta patriæ excidium, ſuorum internecionem ſuam demque ſervitutem plangit.

PAr ille eſt ſuperis, t *cui pariter dies*
Et fortuna fuit. u mortis habet vices,
Lente cum trahitur vita gementibus.
Quiſquis x ſub pedibus fata rapacia,
Et puppem x poſuit liminis ultimi,
Non captiva dabit brachia vinculis,
y Nec pompæ veniet nobile ferculum.

t *Cujus vita ſimul cum fortuna felicis exitu deſinit.*
u *Vita in miſeriis aſta, mors eſt.*
x *Subjecit pedibus. contemſit*

mortem & Charontis cymbam. y *Neque ut ſpectaculum exornabit victoriæ hoſtis triumphum.*

y *Vid Chor. tertium Agamem. ver. 585.*

z *Fracta, hians, fatiscens.*

a *Maris dominiũ inter se venti vicissim partiuntur.*

b *Qua turpẽ vitã per servitutem præstimus mortibus ista.*

c *Legendum: Stamus nunc patriæ mœnibus, heic locus. At sylvis dabitur, &c.*

Sciendumque quod supra monui & quod confirmat v. 36. inf. hunc chorũ cum Scena præcedente quæ plerumque cluditur pentametro; chorus subsequens) in Euboea statui. Patria (inquit) in qua nunc famus mox in sylvas abibit, templa incolæ.

d *Namque ad Pindum in Phthia extrema habitant Dolopes. Sup. Thessal.*

y *Nunquam est ille miser, cui facile est mori.*
Illum si medio decipiat z ratis
Ponto, cum Borean expulit Africus,
Aut Eurus Zephyrum, cum a mare dividunt,
Non puppis laceræ fragmina colligit,
Ut littus medio speret in æquore.
Vitam qui poterit reddere protinus,
Solus naufragium non poterit pati.
b Nos turpis macies & lacrymæ tenent,
Et crinis patrio pulvere sordidus.
Nos non flamma rapax, non fragor obtuit,
Felices sequeris Mors, miseros fugis.
c Stamus, nec patriæ mœnibus heu locus,
At sylvis dabitur; lapsaque sordidæ
Fient templa casæ, jam d gelidus Dolops
Hac ducet pecudes, qua tenet obrutus,
Stratæ qui super est Oechaliæ, cinis.
Illo Thessalicus pastor in oppido
Indocta referens carmina fistula,
Canet nostra canet tempora flebili.
Et dum pauca Deus fecula contrahit,
Quæretur, patriæ quis fuerit locus.
Felix incolui non steriles locos.
Neo jejuna soli jugera Thessali.
Ad e Trachyna vocor, saxa rigentia,
Et dumeta jugis horrida torridis,
Vix gratum f pecori montivago nemus.
g At si quas melior sors famulas vocat,
Illas aut volucer h transferet Inachus;
Aut i Dircea colent mœnia, qua fluit
Ismenus tenui flumine languidus.
Heic k mater tumidi nupserat Herculis.
l Quæ cautes Scythiæ, quis genuit lapis?
Num m Titana ferum te Rhodope tulit,
Te præruptus n Athos, te * fera Caspia,
Quæ o virgata tibi præbuit ubera?
p Falsa est de geminis fabula noctibus,
Æther cum tenuit sidera longius,

z *Urbẽ Thessaliæ ab Hercule in aspero & saxoso solo conditã. Troad. v.* 816. a *Capris aut etiã caprei.* g *Quod si quæ nostri melioris sili dominũ sortitæ fuerint.* h *Ad urbes Inachias, id est, Argos Mycenasve transferet.* i *Thebas Bœotiæ à Dirce fonte. Theb.* 126. k *Alcmena nupta Amphitryoni.* l Γαιαν δὲ σε τίκτε θεὰ πολυπότνια Ἥρη ἀλλοίη, ὅτι μοι ἰσην ἀπεπυθετο. Iliad. π'. *duris genuit te cautibus horrens Caucasus, * Hyrcanæque admorunt ubera tigres.* m *Aliquis me de Titanum genere, & in rupe quapiã seu monte genitus, Rhodope scilicet aut Athos?* n *Med. v.* 719. o *Maculis dispersa.* p *Neque enim verũ est Jovem gemina nocte opera ter genuisse. Her. Fu.* 24. *Agamem.* 809.

Com-

Commisitque vices Lucifer Hespero,
q Et soles vetuit Delia tardior.
Nullus vulneribus r pervia ſ monstra sunt.
Ferrum sensit hebes; lentior est chalybs,
In nudo gladius corpore frangitur,
Et saxum resilit, fataque negligit,
Et mortem indomito corpore provocat.
Non illum poterant figere cuspides,
Non arcus s Scythica tensus arundine,
Non quæ tela gerit t Sarmata frigidus;
Aut qui x soliferæ suppositus plagæ
Vicino y Nabathæ vulnera dirigit
Parthus z Cnossiacis certior ictibus,
Muros Oechaliæ a corpore propulit.
Nil obstare valet: vincere quod parat,
Jam victum est. quota pars vulnere concidit?
b Pro fato potuit vultus iniquior,
Et vidisse sat est Herculeas minas.
c Qui vastus d Briareus, qui tumidus e Gyges
Supra Thessalicos constitit f aggeres,
Ut cœlo insereret g vipereas manus,
Hoc vultu riguit. commoda cladibus
Magnis magna patent. nil superest mali,
Iratum miseræ vidimus Herculem.
IOL. At ego infelix, non templa suis
Collapsa deis, sparsosve focos,
Natis mistos arisse patres,
Hominique deos, templa sepulchris;
Nullum querimur commune malum.
Alio nostras fortuna vocat
Lacrymas, alias flere ruinas
Mea fata jubent. Quæ prima queram?
Quæ summa gemam? h pariter cuncta
Deflere juvat. nec plura dedit,
Pectora tellus, ut digna sonent
Verbera planctu: i me vel Sipyli
Flebile saxum figite, superi,
Vel in k Eridani ponite ripis.
Ubi mœsta sonat Phaetontiadum
Turba sororum. me vel Siculis

q *Luna tardius progressa non cessit diei.*
r *Penetrabilia,*
ſ *Membra, legunt alii.*
t *Herc. Fu.* 1126.
u *Herc. Fu.* 538.
x *Orientali. sen Australi.*
y *Incolæ Arabiæ Petreæ, verum displicet tum ἀναχρονία, tum locutio parum Latina.*
z *Cretensibus.*
Herc. Fu. 18. *qui sagittandi peritissimi. Hip.* 812.
a *Inermis, absq; machina.*
b *Ea vis & virtus Herculis ut vultus ejus iratior, sit pro fato: & vidisse ejus minas, sufficiat in mortem. Oculi & verba ejus, telum.*
c *Quidipsi Briareus & Gyges, qui diis bellum intulerunt, non mirum est si victi riguerint hoc vultu Herculis irati.*
d Ἑκατόγχειρος.
e Γιγάντων.

e Gigas Briarei frater, terra fil. f Montes Pelion, Ossa, Olympus accumulatos. Herc. Fu 970. *Troad.* 827. *g Serpentinos pedes habere dicebantur gigantes illi, unde Anguipedes. h Subolet Heinsio hoc in loco defectus, quem supplet hunc in modum pariter cuncta Deflere juvat; Cur non oculos Plures nobis natura dedit, Nec plura dedit pectora tellus Ut digna sonet verbera planctu. Verum nil tanti est quorsum oculi ad planctum? i Ut Niobe. Herc. Fu.* 389. *Agam.* 370. *k Padi fl. Italiæ, cujus in ripis sorores Phaetontis cum suis fratris lugentes in alnos seu populos mutatæ sunt.*

Addite

i *Se à Muſis, quibuſcum contendere auſæ ſunt, deplumatas. Vel quod Proſerpinâ raptam non invenerint.*
k *A patre Achelo, qui è Theſſalia.*
l *Med. 375.*
m *Thraciæ ab Edone monte.*
n *Philomela (vel ut alii Procne) in luſciniâ converſa, à Daulide opp. Phocidis ſub ditione Terei. Agam. ver. 665. & Troad. v. 816. & ſupra v. 136.*
p *Cynara regis filia à patre inſcio impregnata; cujus ubi reſciſſet, iram fugiens in Sa'eam, mutata eſt in Myrrham arborem.*
q *Agam. v. 674.*
r *In lapidem quippe obduruit quiformâ Niobes retinet, lacrymaque videtur.*
ſ *Mutata ſc. in avem. ſup. v. 192.*
t *O felix eſſem, ſi*

Addite ſaxis, ubi i fata gemit
k Theſſala l Siren: vel in m Edonas
Tollite ſylvas: qualis natum
n Daulias ales ſolet Iſmaria
Flere ſub umbra, formam lacrymas
Aptate meis, reſonetque malis
Aſpera e Trachin. Cyprias lacrymas
p Myrrha tuetur: ruptum q conjux
Ceyca gemit. r ſibi Tantalis eſt
Facta ſuperſtes: ſ fugit vultus
Philomela ſuos, natumque ſonat
Flebilis Itym. cur mea nondum
Capiunt volucres brachia plumas?
t Felix, felix, cum ſilva domus
Noſtra feretur, patrioque ſedens
Ales in agro referam querulo
Murmure * queſtus: volueremque Iolen
u Turba loquetur, vidi, vidi
Miſeranda mei fata parentis,
Cum lethifero x ſtipite pulſus,
y Tota jacuit ſparſus in aula.
Prô, z ſi tumulum fata dediſſent,
z Quoties genitor quærendus eras!
Potuine tuam ſpectare necem,
Nondum teneras a veſtite genas,
Nec dum fortis ſanguine b Toxeu?
Quid veſtra querar fata parentes,
Quos c in tutum mors æqua tulit?
Mea me lacrymas fortuna rogat:
Iam jam dominæ captiva colos
Fuſoſque legam: prô, q ſæve decor,
Formaque mortem paritura mihi.
e Tibi cuncta domus concidit e uni,
f Dum me genitor negat Alcidæ,
Atque Herculeus ſocer eſſe timet.
Sed jam dominæ tecta petantur.
CH. Quid regna tui clara patentis,
Proavoſque tuos reſpicis amens?
g Fugiat vultus fortuna prior.

ut illa ego avis facta in ſylvis caſus meos quererer. * *Al leg. Murmure caſus.* u *Al. Fama loquetur.* x *Clava Herculis.* y *Contritus & in fruſta conciſus.* z *Imitatur illud v. 1256. & 1269. Hippol.* a *Barbate.* b *Frater Ioles.* c *Neq; enim dolorem ſentitis, quod ego facio.* d *Sic & apud Soph. queritur* ὅτι τὸ κλεινὸν ἀνὴρ ἐκ δούλας. e *Mea ſolius cauſa.* f *Repudiatus enim ab Eurito Hercules filiâ ejus Iolen uxorem ambiens, Oechaliam expugnavit, regemque cum ſuis interfecit.* g *Noli recordaris vel diſſimula fortunam priorem.*

b Patiens, *i* quisquis novit famulum
Regemque pati, vultusque suos
Variare potest. *vires* k *pepulit*
Pondusque mali, casus animo
Qui tulit æquo.

h *Heinsius legit,* Sapiens.
i *Quicunq; è regni fastigio in servitutem deturbatus fortunam mutatam æquo animo ferre potest; vultumq; scenæ adaptare, multo levius reddit malum quod corrigere est nefas.* k *Al.* Pertulit.

ACTUS SECUNDUS.

NUTRIX. DEIANIRA. LICHAS muta persona.

Furens Zelotypia Deianira conspecta Iole vindictam meditatur, vestemq; venenatâ Herculi mittit.

a *Thyest. v.* 577.
b Ἀφροδίτη, *serena, candida.*
c *Luna, seu aliud sidus.*
d *Venatore, vel ipsa præda.*
e *Enthea, inflata Bacchi numine & hastam pampinis involutam vibrans.*
f *Oedip.* 436.
g *Oed.* 471.
h *Med. v.* 386.
i *Vide initium actus* 3. *Medeæ, cujus loci affectuum hæc admiratio.*
k *Crepuere fores.* à *veteri Græcorum more: apud quos cum fores aperirentur in viam, exituri digitis ostium intus pulsantes velle aliquem prodire significabant,* ut *forte adstantes vel prætereuntes caverent sibi ne à foribus in vicum dejectis læderentur.* l *Iuno.* m *Ad iram meam explendam: tui enim odii feras superavit omnes.* n *Si quod numerosus Hydra malum. invictum. Herc. Fur.* 240.

Quam cruentus fœminas stimulat dolor
Cum patuit una pellici & nuptæ domus?
a Scyl'a & Charybdis Sicula contorquens freta
Minus est timenda. nulla non melior fera est.
Namque ut reluxit pellicis captæ decus,
Et fulsit Iole, qualis *b* innubis dies,
Purumve claris noctibus *c* sidus micat:
Stetit furenti similis, ac torvum intuens
Herculea conjux: fœta ut Armenia jacens
Sub rupe tigris, *d* hoste conspecto exsilit:
Aut *e* jussa thyrsum quatere, conceptum ferens
f Mænas *g* Lyæum, dubia quo gressus agat,
Hæsit parumper: tum per Herculeos lares
h Lymphata rapitur; tota vix satis est domus.
i Incurrit, errat, sistit, in vultus dolor
Processit omnis: pectori pene intimo
Nihil est relictum. fletus insequitur genas.
Nec unus habitus durat, aut uno furit
Contenta vultu, nunc inardescunt genæ:
Pallor ruborem pellit, & formas dolor
Errat per omnes. queritur, implorat, gemit.
k Sonuere postes: ecce præcipiti gradu
Secreta mentis ore confuso exerit.
Dei. Quamcunque partem sedis æthereæ premis
l Conjux Tonantis, mitte in Alcidem feram,
Quæ *m* mihi satis sit: *n* si qua fœcundum caput
Palude tota vastior serpens movet,
Ignara vinci: si quid excessit feras,
Immane, dirum, horribile, quo viso Hercules

Avertat oculos; o hoc sinu immenso exeat.
Vel si feræ negantur, p hanc animam precor
Converte in aliquid; quodlibet possum malum
q Hac mente fieri. r commoda effigiem mihi
Parem dolori. non capit pectus minas.
Quid excutis telluris extremæ s sinus,
Orbemque versas? quid rogas Ditem mala?
Omnes in isto pectore invenias feras,
Quas timeat. odiis accipe t hoc telum tuis.
u Ego sum noverca: perdere Alcidem potes.
Profer manus quocunque quid cessas, Dea?
x Utere furente. quod jubes fieri nefas?
Reperi. quid hæres? ipsa jam cesses licet,
y Hæc ira satis est. NUT. Pectoris sani parum,
Alumna, questus comprime, & z flammas doma.
Fræna dolorem. conjugem offende a Herculis.
Da. Iole meis captiva germanos dabit
Natis? Joviscque fiet è famula nurus?
b Non o flamma cursus pariter & torrens fe-
Et d ursa pontum ficta cœruleum bibet. (rent,
Non ibo inulta; e gesseris cœlum licet,
Totusque pacem debeat mundus tibi:
f Est aliquid Hydra* potius; iratæ dolor
Nuptæ. g Quis ignis tantus in cœlum furit
Ardentis Ætnæ? h quidquid est victum tibi,
Hic vincet animus, i capta præripiet toros?
k Adhuc timebam monstra, jam nullum est ma-
Cessere pestes. in locum venit feræ (lum.
Invisa pellex. summe prô rector deûm,
Et clare Titan, Herculis tantum fui
Conjux l timentis. vota quæ superis tuli,
Cessere m captæ, m pellici felix fui:
m Illi meas audistis, ô superi, preces:
n Incolumis illi remeat. ô nulla dolor
Contente pœna, quære supplicia horrida,
Incogitata, infanda, Junonem doce,
Quid odia valeant, nescit irasci satis.

● Hic sinuosus immensis spiris serpens exeat, vel è sinu terræ inquit Heinsius. Vel ex hoc pectore meo. Sic inf. v. 267. & 269.

p Meam me

q Irata, furiata.

r Da huic animæ meæ aptam & parem monstrosi corporis effigiem, qua conceptam exequatur malitiam.

s Al specus.

t Hoc pectus meum.

u Emphatice, Ego jam noverca liberis ex pellice Herculis, furore meo novercali superabo suum in pellices & Jovis furta odium.

x Me instrumento usa perdere Herc. potes.

y Mea hæc.

z Irarum.

a Dignam Herculе heroe.

b Non fiet. Atque hic locus medicam agnoscit manum I. Rutgersii quem adi, l. 2. c. 6. Var. Lect. c Ante cum flammis aqua, &c. fidem fœdusq; jungent. Thyest. 479. d Prius perfundet Arctos pontus vid. Thyest. 476. e Herc. Fur 68. & 881. f Sentiet tamen esse monstrum Hydra pejus, dolorem sc. conjugis qua viduata tadis Ardet & odit. Med. 581. * Al. pejus. g Neq; enim Ætna ignes furunt quantum offensa uxoris ira. h Melius qui legunt: Quicquid invictum est tibi. i Mihine captiva præripiet tori gaudia? k Hactenus, prius. l Anxii, dum monstra domanda aggrederetur, illius vero incolumis alia mihi gaudia præripiunt, infr. v. 295. m In bonum & utilitatem Ioles captiva. n Sup. v. 291. illi incolumis, mihi non ita.

Pro

Pro me o gerebas bella. propter me vagas
Achelous p undas sanguine infecit suo,
Cum lenta serpens fieret; in taurum trucem
Nunc, flecteret serpente deposita minas;
Et mille in hoste vinceres uno feras.
Jam displicemus. capta prælata est mihi.
Non præferetur. qui dies thalami ultimus
Nostri est futurus, hic erit vitæ tuæ.
q Quid hoc? recedit animus, & ponit minas.
Jam cessit ira, quid miser langues dolor?
Perdis furorem? r conjugis sanctæ fidem
Mihi reddis iterum. quid vetas s flammas ali?
Quid frangis signes? hunc mihi serva imper
t Pares eramus. non erit votis opus. (tum.
Aderit u noverca, quæ manus nostras regat.
Nec invocata. Nu. Quod paras demens scelus?
Perimes maritum, cujus x extremus dies
x Primusque laudes novit, & y cœlo tenus
Erecta terras fama supposita habet?
Rogos in istos z terra consurget parens,
a Domusque soceri prima, & Ætolum genus
Sternetur omne; b saxa jamdudum & faces
In te feruntur. vindicem tellus suum
Defendet omnis. una quot pœnas dabis?
Effugere terras crede, & humanum genus
Te posse; fulmen genitor Alcidæ gerit.
Jam jam minaces ire per cœlum c faces
Specta, & d tonantem fulmine excusso diem.
Mortem quoque ipsam, quam putas tutam, ti-
Dominature illic f patruus Alcidæ tui. (me
Quocunque perges, misera, cognatos deos
Illic videbis. Dea. Maximum fieri scelus
Et ipsa fateor, sed dolor fieri jubet.
Nu. Moriere. Dea. Moriar g Herculis nempe in-
Conjux. nec illus nocte h discussa dies (clyti
Viduam notabit, nec meos pellex thoros
Captiva capiet. ante ab Occasu dies
Nascetur Indis, ante glacialem polum

o *Cum Achelo Acarnaniæ flu. qui me uxorem ambivit, sæque viribus Herculi inferiorem perspiciens in varias se mutavit formas* ὁς φοτὸν ἐναργὲς, ταῦρος, ἄλλοτ' αὖ λέων δρακόντων ἐλικτὸς, ἄλλοτ' ἀνδρείῳ τύπῳ Βάκχευε. *inf. v. 585.*

p *In quas se transformaverat Achelous.*

q *Coarguit se, quod iram remiserit.*

r *Quæ sanctam uxorem deceat.*

s *Furoris & iræ.*

t *Ira Herculem æquavi, qua mihi si maneat, non erit opus auxilio divinum invocare. aderit tamen vel non vocata —— u—Iuno.*

x *Occidens & Oriens, Herc. Fu. ver. 37.*

y *Famâ super æthera notus, sub pedibus terras*

videt. z *Terra parens communis tot monstris ab illo purgata vindicabit.* a *Oenei patris tui domus sternetur prima in ejus necis vindictâ; totaque tua Ætolia patria tua.* b *Seditiosi populi tela, lamq; faces & saxa volant, furor arma ministrat. infr. v. 871.* c *Fulmina* d *Decoro persona, mulieris sc. fulmine posterius tonitru facit, qua tamen simul facta visus motu non indigens in instanti percipit, auditus vero successive, quia per motũ.* e *In morte seu mortis regione, id est, inferis.* f *Plutone frater Jovis qui pater Herc.* g *Emori me malo quã repudiatã vivere ac rejectã videre captivam vel pellicem vel nuptã Herculi inf. v 338. & 334.* h *Facibus victa nuptialibus.*

Scythasve

i *Quæ in Ioles nuptiis preferentur. vid. Theb. 263. & 807.*
k *Vide Ag 200.*
l *Amoris illius ardorem diminuit sedavitq; Ioles servilis conditio, quã quia facilè & licitã contemnet.*
m *Vel ob hoc ardentius amat, quia miseriarum illius commiseratione illi compatitur.*
n *Et hunc versũ Deianiræ tribuas.*
o *Hesionem quidem ceto ereptam posteaq; una cum Troja captam (Herculiq; ut innuit amatam) concessit Hercules comiti suo Telamoni* τὸ πρῶτον πλάτος ἀφ' &c. *quod primus murum occupasset.*
p *Quin & Augen Aleei Arcadiæ filiam Minervæ sacerdotem compressit, sed mox neglectã eũ partu (Telepho) arcæ inclusam mari exposuit.*

Scythasve tepida Phœbus afficiet rota;
Quam me relictam Thessalæ aspiciant nurus.
Meo i jugales sanguine extinguam k faces.
Aut pereat, aut me perimat, elisis feris
Et conjugem addat: inter Herculeos licet
Me quoque labores numeret. Alcidæ toros
Moritura certe corpore amplectar meo.
Ire, ire ad umbras Herculi junctam libet;
Sed non inultam. si quid è nostro Hercule
Concepit Iole, manibus evellam meis
Ante, & per ipsas pellicem invadam faces.
Me nuptiali victimam feriat die
Infestus, Iolen dum supra exanimem ruam.
k *Felix jacet, quicunque quos odit, premit.*
NUT. Quid ipsa flammas pascis? & vastum foves
Ultro dolorem misera? quid cassum times?
Dilexit Iolen; nempe dum starent lares,
Regisque natam peteret. in famulæ locum
Regina cecidit. perdidit vires amor
l Multumque ab illo traxit infelix status.
Illicita amantur: excidit quidquid licet.
DE. Fortuna amorem pejor inflammat magis.
m Amat vel ipsum. quod caret patrio lare,
Quod nudas auro crinis & gemma jacet:
Ipsas misericors forsan ærumnas amat.
n NUT. Hoc usitatum est Herculi, captas amat.
o Dilecta Priami nempe Dardanii soror
Concessa famulo est. adice, quot nuptas prius,
Quot virgines dilexit. erravit vagus.
p Arcadia nempe virgo, Palladios choros
Dum nectit Auge, vim stupri passa excidit,
Nullamque amoris retinet Herculei notam.
Referam quid alias? q mene Thespiades vocãt?
Brevique in illas arsit Alcides face.
Hospes r Timoli s Lydiam fovit s nurum,
Et amore captus, ad leves sedit colos,
t Udum feroci stamen intorquens manu.
Nempe x illa cervix x spolia deposuit feræ.
Crinemque mitra pressit, & famulus fletit.
Hirtam Sabæa marcidus myrrha comam.
Ubique caluit, sed y levi caluit face.

q *Quid dicam filias quinquaginta Thespii quas totidem (vel ut alii una) noctibus compressit.*
r *Tmoli mons Lydiæ.* s *Omphalem. Herc. Fu. v. 465.*
t *Saliva vel aqua cui inter nendum digitos immergere solent. Al leg. utrumque sorti.*
u *Emphatice. Leonis exuvias gestare solita.*
x *Leonis pellem.*
y *Inconstanti, brevi.*

y Hærere amantes post vagos ignes solent:
Famulamne & hostis præferet gnatam tibi?
DE. z Ut alta sylvas forma vernantes alit,
Quas nemore nudo primus investit tepor;
At cum solutos expulit Boreas Notos,
Et sæva toras Bruma decussit comas,
a Deforme foliis aspicis truncis nemus.
Sic nostra longum forma percurrens iter
Deperdit aliquid semper, & fulget minus:
b Malisque minus est. quidquid in nobis fuit
Olim petitum, cecidit & partu labat;
c Materque multum rapuit ex illo mihi.
d Ætas citato senior eripuit gradu.
Vides ut altum famula non perdat decus?
e Cessere vultus penitus, & pedor sedet;
Tamen per ipsas fulget ærumnas decor,
Nihilque ab illa casus & fatum grave
Nisi regna traxit. hinc meum pectus timor
f Altrix, laceſſit; hinc rapit somnos pavor.
Præclara g totis gentibus conjux eram;
Thalamosque nostros invido fato nurus
Optabat omnis: h quo nimis quisquis deos
Orabat ullos, i nuribus Argolicis fui
Mensura voti. quem Jovi socerum parem,
Altrix, habebo? quis sub hoc k mundo mihi
Dabitur maritus? ipse qui Alcidæ imperat,
Facibus suis me jungat Euryſtheus licet,
Minus est. l toro caruisse regnantis leve est.
Alte illa cecidit, quæ viro caret Hercule.
NUT. Conciliat animos conjugum partus fere.
DE. m Sic ipse forsan dividet partus toros.
NUT. n Famula illa trahitur: interim donum tibi.

y *Sistere figere que solent in una amore: prius vagus, quod in te faciet libentius quam in captiva; atque hinc occasio dissuationis longæ satis Deianira suæ diffidenti forma.*
z *Al. Ut alia sylvas, id est, ut alia sylvæ forma est tepido assurgens veris comite, alia ubi hybernus Boreas humidos terramque solventes Notos expulerit. sic nostra longum, &c.*
a *Al. leg. Deforme solis aspicis truncum nemus, utrumque intellige de sylva foliis nudata.*
b *Facieique minus ineſt forma. ita apud Soph.*
ὁρῶ γὰρ ἥβην φεῦ μὲν ἐρχομένην, Τὼ δ' ἀφθίτω σταν. c. Matris in pariundo officium.
partus. d Al. Ætasque tacito seni r. e Cessit è priore statu vultus. vel ut alii cultus, id est, ornatus. pulchra tamen est. f O nutrix. g Omnium gentium opinione. h Delirius legit Quod nimis quisquis. Scal. Quæ nimis quicquam deos Orabat ullos. id est, quæcunque immodica vota diis concipiebat. mihi magis optabat quam nuptias nostras, quas ideo appellarat ἐπιφθόνους. Heins. legit: quo minus quisquis deos Orabat ullos, id est, Quæ maxima à Diis etiam peteret, minus tamen petebat, &c adverte autem τὸ Quisquis veteribus pro Quæcunque usurpatum in fœminino. Janus Gruterus alium quasi hariolari videtur lectionem. Omnis, comminus quisquis deos Orabat ullos; hoc sensu: Si quæ, metu ne audiret tur. ab astantibus, insinuavit se propius deorum statuis, & iis velut sollis notum esse volebat votum suum, eam scires expetere tacito illo voto conjugium Herculis. i Optabant si maritum meo parem. k Cœlo. l Vel regis toros Herculis thalamis posthabeo. alii hab. toros meruisse regnantis leve est, verum alia lectio elegantius convenit m caret quod sequitur. m Sic (invertitque nutricis argumentum) Iole ubi peperierit firmabit sibi & retinebit Herculem. me in rem rejecta. n Hoc si usque adeo metuas, pellicem potius ulta tolle quam maritum, quæ tibi dono data in tua manu est.

c *Quorsum vero illud, si more suo novum exquirat amorem? quo furens vel furere se simulans me alio quando tollet ut quondam Megaram.*
p *Leonis exuvias.*
q *Thyest. v 378.*
r *Oceani undis incluso, al. leg. consumpto.*
s *In amore mutivolus. ἀλλοπρόσαλλος.*
t *Virtutis gloria insignis.*
u *Sup. 222.*
x *Meas.*
y *Ut quondam Megaram liberos que suos. Herc. Fu. Act. 4.*
z *Hyllum.*
a *Cæde*
b *Amoveti? cæsa sua conjugum cum liberis scelus in Junonem qua si illa immisisset illi furorem. Her. Fu. Act. 5.*
c *Vide Agam v 91. Thyest. ver. 213.*
d *Imo pellicis maritum.*
e *Mortali, idque per adulterium.*
f *Exemplum furoris prabens in cæde uxoris sua Megaræ.*

Dic, o Hic quem per urbes ire præclarum vides,
Et p viva tergo spolia gestantem feræ,
Qui regna miseris donat & celsis rapit,
Vasta gravatus horridam clava manum,
Cujus triumphos ultimi q Seres canunt,
Et quisquis alius orbe r consepto jacet;
Levis est, nec illum gloriæ stimulat decor.
Errat per orbem, non ut æque ut Jovi,
Nec ut per urbes s magnus Argolicas eat.
Quod amet, requirit virginum thalamos petit.
Si qua est negata, rapitur. in populos furit.
Nuptas ruinis quærit: & vitium impotens,
Virtus vocatur. u cecidit Oechalia inclyta,
Unusque Titan vidit atque unus dies
Stantem & cadentem: causa bellandi est amor.
Toties timebit, Herculi gnatam parens,
Quoties negabit. hostis est quoties socer
Fieri recusat. si gener non est, furit.
Post hæc quid x istas innocens servo manus,
Donec furentem simulet, ac sæva manu
Interdat arcus, y meque z natumq; opprimat?
a Sic conjuges expellit Alcides suas.
Hæc sunt repudia! b nec potest fieri nocens.
Terris videri sceleribus causam suis
Fecit noverca: m. quid stupes segnis furor?
Scelus c occupandum est: perge, dum fervet manus.
Nut. Perimes maritum? De. d Pellicis cervicem meæ.
Nut. At Jove creatum. De. Nempe & e Alcmenæ satum. (rimam dolo.
Nut. Ferrone? De. ferro Nut. Si nequis? De. pe-
Nut. Quis iste furor est? De. Quem meus conjux f docet.
Nut. Quem nec noverca potuit, hunc perimes
De. *Cœlestis ira quos premit, miseros facit;* (virum?
Humana g nullos. Nut. Parce miseranda, & time.
De. *Contempsit omnes ille, qui mortem prius.*
Libet ire in ensis. Nut. Major admisso tuus,
Alumna, dolor est. culpa par odium exigit.
h Cur sæva modicis statuis? ut passa es, dole.
De. Leve esse credis pellicis nuptæ malum?
Quidquid dolorem pascit, id i nimium puta.
Nut. Amorne clari k fugit Alcidæ k tibi?

g *Nullos facit, id est, tollis ut jam non sint; atque hac Junonis ira mittor mea quæ miseriis eum eximit.* h *ur delictis modicis pœnam tam sævam irrogas?* i *Rectius minimum.* k *A te, tibi excidit.*

De.

DE. Non fugit; altrix, remanet, & penitus ſedet
Fixus medullis, crede: ſed magnus dolor,
Iratus amor eſt. NUT. & Artibus magicis fere
Conjugia nuptæ precibus admiſtis ligant.
l Vernare juſſi frigore in medio nemus:
Miſſumque fulmen ſtare concuſſi fretum
Ceſſante vento, turbidum explicui mare:
Et ſicca tellus fontibus patuit novis.
Habuere motum ſaxa diſcuſſi fores.
Umbræ ſteriſtis: & mea juſſi prece
Manes loquuntur. ſonuit infernus canis.
Mire, terra, cœlum, & Tartarus ſervit mihi.
NOX media ſolem vidit, & noctem dies:
m Nihilque leges ad meos cantus tenet.
Flectemus illũ. *carmina invenient iter.* (o Theſſala
DE. Quas *n* Pontus herbas generat, aut quas
Sub rupe Pindus? aut ubi inveniam malum,
Cui cedat ille? carmine in terras mago
p Deſcendat aſtris luna deſertis licet,
Et bruma meſſes videat, & cantu ſugax
Stet deprehenſum fulmen & verſa vice
Medius coactis fugerit ſtellis dies:
Non flectet *q* unum. NUT. *r Vicit & ſuperos amor.*
DE. Vincetur uni forſan, & *ſ* ſpolium dabit,
Amorque ſummus fiet Alcidæ labor.
Sed te per omne cœlitum numen precor,
Per hunc timorem; quidquid arcani apparo,
Penitus recondas, & fide tacita premas.
NUT. Quid iſtud eſt, quod eſſe ſecretum jubes?
DE. Non tela ſunt, non arma, non ignis minæ,
NUT. Præſtare fateor poſſe me tacitam fidem,
Si ſcelere careat, *t* interim ſcelus eſt fides.
DE. Circumſpice, agedũ, nequis arcana *u* aucu-
Partemq; in omnem vultus inquirens eat (pet.
NUT. En locus ab omni tutus arbitrio vacat.
DE Eſt in remoto regiæ ſedis loco
Arcana tacitus noſtra defendens ſpecus.
x Non ille primos accipit ſoles locus,
x Non ille ſeros, cum ferens Titan diem,
Laſſam *y* rubenti *z* mergit Oceano rotam,
Illic *a* amoris pignus Herculei latet.

k *Quos non concordia mixti Alligat ulla tori blandaque potentia forma Traxerunt torti magica vertigine fili. Sed hoc ex veterum ſuperſtitione, neque enim cogitur voluntas, ſenſitivus quidem appetitus quandoque alliciturr, philtra ſane & veneficia amatoria non pauci ad inſaniam impulerunt.*
l *Dæmono magiæ vires, vide Med.* 7 3.
m *Nihil tenet natura ſua leges adverſus mea carmina.*
n *Qui malorum herbarum ferax. Has herbas atque hæc Ponto mihi lecta venena, &c.*
o *In Theſſalia, quæ veneficiis infamis.*
p Hippol 420.
q Herculem.
r *Vincit tamen eum amor qui & ſuperos vicit.*

ſ Arcum vel ſagittas cedet Herculi ſpolium Cupido. t *Alioqui, vel interdum ſeu nonnunquam, hoc n. valet interim apud tertia ætatis Latinæ auctores, cujus hæc tragœdia fœtus videtur.* u *Al. leg. occupet.* x *Soli orienti non exponitur, non occidenti.* y *A ſolis vicini radiis.* z Herc. Fu. v. 25. a *Venenum revocandi Herculei amoris vim habens.*

b *Centaurus quem è nube, quam Ixion cum Iunonem de su' pro interpellasset Iupiter pro Iunone supposuerat, editum essent & natos Centauros narrant. vide Herc. Fu. 777. v. & 749. v.*

c *Ixioni.*

d *Mons Thessaliæ περὶ &.*

e *Transformari sup. v. 300.*

f *Namque in taurum conversa Achelo Herc. cornu avulsit.*

g *Ætoliæ fl. πολυκέρω Καλ ῥόῃ &.*

h *Impetus.*

i *Inquit Nessus.*

k *Hercules pro imbetur undis.*

l *Nessus celeriter fugiebat.*

m *O Nesse, inquit Herc.*

n *Fl. max. hic Germaniæ, ille Indiæ.*

o *Te fugientem.*

p *Sagitta arcu emissa prius Nessum percusserat, quam verba audiviſset.*

Altrix, fatebor, *b* Neſſus eſt auctor mali,
Quem gravida nubes *c* Theſſalo genuit *c* duci,
Qua celſus aſtris inſerit *d* Pindus caput,
Ultraque nubes *d* Othrys eductus tiget.
Namque ut ſubactus Herculis clava horridi
Achelous, omnes facilis in ſpecies *e* dari,
Tandem peractis omnibus patuit feris,
Unoque *f* turpis ſubdidit cornu caput:
Me conjugem dum victor Alcides habet,
Repetebat Argos. forte per campos vagus
g Euenus altum gurgitem in pontum ferens
Jam pene ſummis turbidus ripis erat.
Tranſire Neſſus vorticem ſolitus vadis,
Pretium popoſcit: meque jam dorſo ferens,
Qua jungit hominem ſpina deficiens equo;
Frangebat ipſas fluminis tumidi *h* minas.
Jam totus undis Neſſus exierat ferox,
Medioque adhuc errabat Alcides vado,
Vaſto rapacem vorticem ſcindens gradu.
Aſt ille ut eſſe vidit Alcidem procul,
Tu præda nobis, *i* inquit, & conjux eris.
k Prohibetur undis; meque complexam ferens
l Greſſum citabat. non tenent undæ Herculem:
m Infide vector, inquit, immiſti lioet
n Ganges & *n* Iſter vallibus junctis eant;
Vincemus ambos. conſequar telo *o* fugam.
p Præceſſit arcus verba. *q* tum longum ferens
Arundo vulnus, tenuit hærentem fugam;
Mortemque fixit. ille jam *r* quærens diem
Tabem fluentis vulneris dextra excipit,
Tradit que nobis *ſ* ungulæ inſertam ſuæ,
Quam forte ſæva ſciderat avulſam manu.
Tum verba moriens addit: hoc, inquit, magæ
Dixere amorem poſſe deſigi *t* malo.
Hoc *u* docta Mycale *x* Theſſalas docuit nurus,
Unam inter omnes *y* Luna quam ſequitur ma-
Aſtris relictis. illitas veſtes dabis (gam,
Hac, inquit, ipſa tabe, ſi pellex tuos
Inviſa thalamos tulerit, *z* & conjux levis
Aliam parenti dederit altiſono nurum.

q *E longe.* r *Moriens, oculiſque errantibus alto Quæſivit cœlo lucem.* ſ *Frigida enim venena ungulis ſolis ſervari poſſe feruntur.* t *Veneno incantato.* u *Veneficiorum & magiæ perita.* x *Mulieres Theſſ. incantamentis famoſæ.* y *Incantata. Hippol.* 420. z *Et Hercules aliam duxerit uxorem levi nurum furam.*

a Hoc nulla lux aſpiciat, hoc tenebræ tegant
Tantum remotæ : ſic potens vires ſuas
Sanguis tenebit : *b* verba deprendit quies,
Mortemque laſſis intulit membris ſopor.
Tu, quam meis admittit arcanis fides,
Perge, ut nitentes virus in veſtes ſatum,
Mentem per artus adeat, & tactu intimas
Intret medullas. Nu. Ocyus juſſa exequar,
Alumna precibus tu *c* Deum invictum advoca,
Qui certa tenera tela dimittit manu. (ment;
DE. Te te precor, *d* quem mundus & ſuperi ti-
Et æquor, & *e* qui fulmen Ætnæum quatit,
Timende *f* matri *g* teliger ſævæ *g* puer;
Intende certa ſpiculum velox manu,
Non è ſagittis levibus. è *h* nervo, precor,
Graviore profer, *i* quod tuæ nondum manus
Miſere in aliquem. non levi telo eſt opus,
Ut amare poſſit Hercules: rigidas manus,
Intende, & arcum cornibus junctis para.
Nunc nunc ſagittam prome, qua quondã hor-
Jovem petiſti; fulmine abjecto Deus (ridus
k Cum fronte ſubita tumui, & *l* rapidum mare
Taurus puellæ vector Aſſyriæ ſcidit.
Immitte amorem. vincat exempla *m* omnia.
Amare diſcat *n* conjuges. ſi quas decor
Immiſit ſoles pectori Herculeo faces,
Extingue totas. peribat flammas mei.
Tu fulminantem ſæpe domuiſti Jovem,
Tu *o* furva nigri ſceptra geſtantem poli,
Turbæ *o* ducem *p* majoris, & *o* dominum Stygis,
Tu, qui *q* noverca es gravior irata Deus,
Cape hunc triumphum, ſolus evince Herculem.
Nu. Prolata *r* vis eſt, *ſ* quæque *t* Palladia colu
Laſſavit omnem texta famularem manum.
Nunc congeratur vitus, ut veſtis *u* bibat.
Herculea peſtem. *x* precibus augebo malum,
In tempore ipſo gnavus occurrit Lichas.

a Μὴ δ' ὄφεται νιν μήτε φέγγος ἠλίου μηδ' ἔρκος αὐλῆς ἔσω μητ' ἰφίστιον στέλας.
b Hæc Neſſi verba mors excepit, inſequuta eſt.
c Cupidinem.
d Quem numina, animaliaque cæleſtia, terrena & maritima timent.
e Jupiter, qui fulmina Cyclopibus in Ætnæis antris fabricata torquet.
f Τὰς γαρᾶλλας θεὸς, κρατυνῶν σπου ἅπαντας ὧ Ἔρως, τὸν Δία, ἐ Ποσειδῶ, τὸν Ἀπολλῶ, τὸν Ἥφαι, μὲ τὸν μυτίεα. Venus apud Lucianum.
g Ἔρως πτερόεις.
h Arcu. arcus chorda.
i Ἀελλοπόδιον, ὀϊ σὸν.
k Cum Jovi in taurum verſo arrumpebant ſubito cornua &c. Hippol 302.
l Fretum è Phœnicia in Cretam trajiciens.
m Omnium qui amore inſaniverunt.
n Quas (pellicibus deditus) contemnere ſolet: ut Megaram & meos.
o Plutonem. Agam. 750.
p Mortuorum enim major quam vivorum numerus. Herc. Fur. 559.
q Herculi ſimper Amor nocentior quam Iuno irata. Plus tibi quam Iuno nocuit Venus.
r Venenum illud tanta potentia.
ſ Et veſtis, qua, &c.
t A Palladis inventa. vid. Hippol. 102.
u Imbibat venenum.
x Imprecationis magicæ.

a Namque in tot populis vix una fides. inf. v. 608.
b Servitium, famulæ.
c πέπλον τῆς ἐμῆς χειρός.
d Omphalen. Herc. Fur. 465.
e Cupiditatum sedem, maxime amoris qui è flava bile oritur, quæ calida aridaque naturâ ignis in hominis temperatura respondet, unde postea familiare amoris nomen Ignis.
f Meritis & beneficiis meis.
g Alba populo. Herc. Fu. v. 892.
h Ætolæ. Calydon. n. regia Ætolorum urbs.
i Meas, quod faciunt in sequenti Choro.

Celanda vis est, illa ne pateant mala.
De. O. a quod superbæ non habent unquam domus.
Fidele semper regibus b nomen, Lycha,
Cape hos amictus, c nostra quos nevit manus,
Dum vagus in orbem fertur, & victus mero
Tenet feroci d Lydiam gremio nurum,
Nunc poscit Iolem, sed e jecur fors horridum
Flectam f emerendo. merita vincunt & malos,
Non ante vestes induat conjux jube,
Quam thure flammas spargat, & poscat deos,
Cana rigentem populo g vinctus comam.
Ipsa ad penates regios gressus feram,
Precibusque Amoris horridi matrem colam.
Vos, quas paternis extuli comites focis,
Calidoniæ, deflete lugendas h vices.

CHORUS ÆTOLARUM Virginum.

Mulieres Calydonia Deianira sortem deflent: Ambitionem, Avaritiam, Luxum, cæteraque mortalium studia inania detestantur, privatam fortunam laudant.

i O Deianira filia regis Oenei
k Repud. um timentes.
l Sup. v. 300. & 500.
m Arenis flavus Lycormas fluvius Ætoliæ, qui postea Evenus dictus.
n In Palladis honorem extructas.
o Bacchi Thebis à Cadmo institutis nati cultique.
p Liberi patris ceremonias & sacra. Oedip. 411.
q Canistris; quæ ferebant κανηφόροι virgines.
r Cum jam pulsato hyemali sidere tertii anni solstitium æstivum caloresque induxit. ubi audito stimulante Trieterica Baccho Orgia: tertio quoque anno ipsa.

Lemus casus, k Oenei, tuos
Comitum primos rubra per annos,
Flemus l dubios, miseranda, toros,
Nos m Acheloi tecum solitæ
Pulsare vadum, cum jam tumidas
Vere peracto poneret undas,
Graiisque vado serperet æquo,
Nec præcipitem volveret amnem
n Flavus rapido fonte Lycormas.
Nos o Palladias ire per aras,
Et virgineos celebrare choros:
Nos p Cadmeis q orgia ferre
Tecum solitæ condita r cistis,
Cum jam pulso sidere Brumæ
Tertia soles evocat æstas,
Et t spiciferæ concessa deæ
Attica u mystas x claudit y Eleusis.
Nunc quoque fatum quodcunque times,
Fidas z comites accipe fatis.
Nam rara fides, ubi jam melior
Fortuna ruit.

in memoriam victoriæ Indicæ patris Liberi trienni expeditione partæ. r Cereri à Triptolemo concessa. u Herc. Fu. 846. x Ut secreta fiat Eleusinia sacra, y Hippol 835. Herc. Fu. 302. z Nos.

Tu-

Tu quicunque es, qui sceptra tenes;
Licet omne tua vulgus in aula
a Centum pariter limina pulsет:
Cum tot populis stipatus eas,
In tot populis vix una fides.
Tenet auratum limen b Erinnys,
Et cum magnæ patuere fores,
Intrant fraudes, cautique doli,
Ferrumq; c latens, cumque in populos
Prodire parant, comes invidia est.
d Nectem quoties summovet Eos,
Regem toties credite nasci.
e Pauci reges, non regna colunt:
Plures fulgor convocat aulæ.
Cupit hic regi proximus ipsi
Clarus claras ire per urbes:
Urit miserum gloria pectus.
Cupit hic gazis implere famem;
Nec tamen omnis plaga gemmiferi
Sufficit f Istri; nec tota sitim
* Lydia vincit; g nec quæ Zephyro
Subdita tellus, stupet h aurato
Flumine clarum radiare h Tagum;
Nec si totus serviat i Hebrus;
Ruraque dives cingat k Hydaspes;
Intraque suos currere fines
Spectet toto flumine k Gangem.
Avidis avidis l natura parum est.
Colit hic regem, regumque lares,
m Non ut presso vomere semper
Nunquam cesset curvus arator,
Vel mille secent arva coloni:
Solas optat, quas donet, opes.
Colit hic reges, n calcet ut omnes,
Perdatque aliquos, nullumque levet.
Tantum ut noceat, cupit esse potens.
Quota pars moritur e tempore fati!
Quos felices p Cynthia vidit,
Vidit miseros abitura dies.
Rarum est, felix, idemque senex.
q Cespes Tyrio mollior ostro,
Solet impavido, ducere somnos.
Aurea rumpunt tecta quietem.
Vigilesque trahit purpura noctes.

a *Multa, propter satellitum & ministrorum frequentiam.*

b *Furia, Agam. v. 82.*

c *Ad insidias.*

d *Quoties rex insidias nactis & mortem evaserit, toties novum alium nasci credite, tantum perimi regibus minantur noctes singulæ.*

e *Plures colunt regias fortunas quam personas.*

f *Fl. Europæ maximi.*

g *Non Tartessiacis illum satiaret arenis Tempestas pretiosa Tagi; * Non flagna rubentis Aurea Pactoli, totumq; exhauserit Hermum, Ardebit majore siti.*

h *Herc. Fu. 324. v. Thyest. v. 333.*

i *Thraciæ: cujus Hebrus fl.*

k *Indiæ fl.*

l *Omne quod produxit natura.*

m *Non ut multa arva possideat, acquirat, sed ut habeat quas largiatur opes.*

n *Ut multos premat opprimatque.*

o *Sed misera ante diem nec ficca morte.*

p *Præcedentis noctis Luna.*

q *Terra gramine herbisq; virens.*

a *Fretum Siculum, Thyest. ver.* 578.
b *Cui Terra rubens crater, pocula fagus securitatem præstant.*
c *Dapes, inemptas.*
d *Rarus venit in cœnacula miles. vel ad ensem respicit Damoclis cervicì jussu Dionysii impendentem.*
e *Hellenism.* χρύσεον αἷμα πεφύρμενα σκύφοις. *lethum seu lethale venenũ aureis miscetur poculis.*
f *Gemmas.*
g *Erythræi maris. Thyest. ver.* 370.
h *Electhus è margarita Indica.*
i *Thyest.* 344.
k *Bibapha, Tyrio bis murice tincta.*
l *Orientalibus.*
m *Thyest. v.* 378.
n *Non suspectos adulterii vel repudium timentes. sup. ver.* 590.
o *Sed discors furia inauspicata Iuno nuptiali* (*Theb. ver* 263. *& sqq. vel face furiali Herc. Fu. v.* 87.) *eorum thalamos persequitur, quorum natales publico lætitia celebrantur. id est principum.*
p *Tum se beatum agnovit pauper, ubi potentes ex alto gradu videt cecidisse.*
q *Phaeton.*
r *Dad. fugiens Minoia regna Prapetibus pennis ausus se credere cœlo. Chalcidicaq; levis tandẽ super adstitit arce, id est, Cumis, quæ in Italia pro cujus parte, qua magna Gracia dicebatur, Latiũ ponit.*
s *Quod fecit filius ejus Icarus.*
t *Altius volitare quã volucres vera.*
u *Altius subvectus patrẽ infra volitantẽ videt*
x *Cujus calore, liquefacta qua conglutinabantur ala cera, in mare decidit.*
y *Vid. Oed. v.* 893.
z *Fe-*

O si pateant pectora dirum,
Quantos intus sublimis agit
Fortuna metus! a Brutia Coro
Pulsante fretum mitior unda est.
Pectora pauper secura gerit,
b Tenet è patula pocula fago,
Sed non trepida tenet ipsa manu.
Carpit c faciles vilesque cibos,
d Sed non strictos respicit enses.
e *Aurea miscet pocula sanguis.*
Conjux modico nupta marito
Non dispositio clara monili
Gestat pelagi f dona g rubentis,
Nec gemmi feras detrahit aures
h Lapis Eoa lectus in unda;
Nec i Sidonio mollis aheno
k Repetita bibit lana rubores;
Nec Mæonia distinguit acu
Quæ l Phœbeis subditus Eurus
Legit l Eois m Ser arboribus.
Quælibet herbæ tinxere colos,
Quas indoctæ nevere manus:
Sed n non dubios fovet illa toros.
o Sequitur dira lampade Erinnys
Quorum populi coluere diem.
p Nec sibi felix pauper habetur,
Nisi felices cecidisse videt.
Quisquis medium defugit iter,
Stabili nunquam tramite curret.
Dum petit unum præbere diem,
Patriosque q puer concitat axes,
Nec per solitum percurrit iter,
Sed Phœbis ignota secat
Sidera flammis, errante rota,
Secum pariter perdidit orbem.
Medium cœli dum sulcat iter,
r Tenuit Latias Dædalus oras,
Nullique dedit nomina ponto.
Sed dum s volucres vincere veras
Icarus audet, patriasque puer
u Despicit alas, x Phœboque volat
Proximus ipsi; y dedit ignoto
Nomina ponto.
Male pensantur magna ruinis.

z Felix alius, magnusque volet;
Me nulla vocet turba potentem.
a Stringat tenuis littora puppis.
Nec magna meos aura phaselos
Jubeat medium scindere pontum.
Transit tutos Fortuna sinus,
Medioque rates quærit in alto,
Quarum feriunt b *suppara nubes.*
Sed quid pavido territa vultu
c Qualis Baccheo sævia Thyas,
Fertur rapido d regina gradu?
Quæ te iursus fortuna rotat,
Miseranda, refer. licet ipsa neges,
Vultus loquitur, quodcunque tegis.

z *Volitet alius felix & magnus.*
a *Radat, legat littora.*
b *Medea vers.* 328.
c *Qualis commotis excita sacris Bacchatur Thyas. vid. Oed* 442.
d *Deianira.*

ACTUS TERTIUS.

DEIANIRA. CHORUS.

Deianiram, periculo veneni ad solem expositi flammasque concipientis facto, consilii sui pœnitet.

e VAgus per artus errat excussos tremor:
f Erectus horret crinis. impulsis adhuc
Stat terror animis, & g cor attonitum salit,
Pavidumque trepidis palpitat venis jecur.
Ut fractus Austro pontus etiamnum tumet,
Quamvis quiescat languidis ventis h dies:
Ita mens adhuc vexatur excusso metu.
Semel profecto premere felices deus
Cum cœpit, urget, i hos habent magna exitus.
CH. Quis tam impotens, ô misera, te casus rotat?
DE. Ut missa palla est, tabe Nessea illita,
Thalamisque mœrens intuli gressum meis.
Nescio quid animus timuit, & fraudem k struit.
Libet experiri. l solibus virus ferum
Flammisque Nessus sanguinem ostendi arcuit.
Hic m ipse fraudes esse præmonuit m deus.
Et forte nulla nube respersus jubar
Laxabat ardens fervidum Titan diem.
(Vix ora solvi patitur etiam nunc timor)
Medios in ignes solis, & claram facem
Quo tincta fuerat palla, vestisque illita,

e *Geliduſque per ima cucurrit*
Ossa tremor.
f *Commeante sc. ad cordis (quod corporis arx est) subsidium calore, externa algescunt fitque horripilatio, nec non* ——
g —— καρδία παλμὸς, *qui inter divinationes saliторias.*
h *Tempestas.*
i *Conatus grandes, anxios plerunq; & calamitosos habent exitus.*
k *Al. Astruit,*

id est, asserit me deceptam esse posse. l *Sup. ver.* 536. m *Ipse Nessus, quem eadem Deianira* δὸν χείρωνα *dixit in Sophoc. Trachiniis. vid. Thyest. v.* 859. *q. d. vel ipse Nessus* δόλιος ὁς, *id est, fraudulenti & hostilis erga Herculem animi me monere potuisset subesse fraudem, vel simpliciter intellige de deo, seu, dæmone.*

Abjectus

a *Nessi sanguis Hydræ felle, quo tincta fuerant Herculis sagittæ, missus.*
b *Radiis. Hippol. ver. 751.*
c *Ioniæ mons nivosus.*
d *Leucates. vide Hippol. v. 1011.*
e *Unda rejecta & dissoluta al. lassus & lapsus*
f *Lanam qua in unxerat pallam. τὸ κάτοπτρον πέπλου, ὃ περὶχεεν. Soph. id est, panniculum velleris quo vestem perunxisset.*
g *Lana illa.*
h *κάπειτα hic versus, atque legendum Timensque.*

Abjectus horret *a* sanguis, & Phœbi *b* coma
Tepefactus ardet. vix queo monstrum eloqui.
Nives ut Eurus solvit aut tepidus Notus,
Quas vere primo lubricus perdit *c* Mimas;
Utque involutos frangit Ionio salo
Opposita fluctus *d* Leucas, & *e* laxus tumor
In littore ipso spumat: aut cœlestibus
Aspersa tepidis thura laxantur focis:
Sic languet omne virus, & perdit *f* comam.
Dumque ipsa miror, *g* causa mirandi perit.
Quin ipsa tellus spumeos motus agit,
Et quidquid illa tabe contactum est, labat.
[*h* Tumensq; tacita sequitur, & quassat caput.]
Natum parentem cerno & ardenti pede
Gressus ferentem. prome, quid portes novi.

HYLLUS. DEIANIRA. NUTRIX.

Intellecto ex Hyllo funesti muneris malo Deianira sibi mortem consciscit.

i *Regiones Herculis laboribus insignes.*
k *Sarcasice, triumpha quasi re strenue gesta: sacrifica, sed Junoni soli cui Herculis mors lata obtigit, cæteris Dijs mæsta. inf. ver. 1547.*
l *Liberatoris, auxiliatoris. atq; intimare videtur Etym. vulgatam cui Jupiter. q. Juvans pater melius tamen Jovis pater. Jovis ab Heb. יהוה addito pater. sic enim diespiter, Neptunus pater, Saturnus pater, Marspiter. &c.*
m *Al, obiit, necdum autem obierat; de vita vero Herculis desperat Hyllus.*
n *Aliis; Nescio qua, Nesciebat enim adhuc Hyllus quæ lues Herculem ureret. quod ut modulis concinat emendare laborat Raphelengius, legitque Nescio qua.*
o *Humanum genus.*

I Profuge, quære si quid ulterius patet
Terris, freto, sideribus, Oceano, inferis.
Ultra *i* labores, mater, Alcidæ fuge.
Dei. Nescio quod animus grande præsagit malũ.
Hyl. *k* Regna, triumpha, templa Junonis pete:
Hæc tibi patent. delubra præclusa omnia.
Dei. Effare, qui me casus insontem premat.
Hyl. Deens illud orbis, atq; præsidium unicum,
Quem fata terris in locum dederant *l* Jovis;
O mater, *m* abiit. membra, & Herculeos toros
Urit lues *n* Nessea. qui domuit feras,
Ille ille victor, vincitur, mœret, doler.
Quid quæris ultra? Dei. *Miserias properant suas*
Audire miseri, fare, quo posita in statu
Jam nostra domus est. O lares, miseri lares!
Nunc vidua, nunc expulsa, nunc feror obrutaᵒ
Hyl. Non sole mœres. Hercules toto jacet
Mundo gemendus. fata ne, mater, tua
Privata credas, jam *o* genus totum obstrepit.

Hunc

Hunc ejulatu, quem gemis, cuncti gemunt.
Commune terris omnibus pateris malum.
Luctum occupasti prima: non sola Herculem
Miseranda mœres. DE. Quam prope à leto ta-
Ede, ede (quæso) jaceat Alcides meus. (men,
HYL. MORS refugit illũ, p victa quæ in regno suo
Semel est. nec audent fata tam vastum nefas
Admittere. ipsa forsitan trepidâ colos
q Clotho manu projecit, & fatum Herculis
Timet petagere. pro diem! infandum diem!
Hocne ille summo magnus Alcides eat
Ad fata & umbras, atque r pejorem polum?
DE. Præcedere tu illum dicis? an possum prior
Mortem occupare? fare, si nondum occidit.
HYL. s Euboica tellus vertice immenso tumens
Pulsatur omni latere. t Phryxeum mare
Scindit Caphareus. servit hoc Austro latus.
At qua nivosi patitur Aquilonis minas,
u Euripus undas flectit instabiles vagus,
Septemque cursus flectit, & totidem refert,
Dum lassa Titan x mergat Oceano juga.
Hic y rupe celsa, nulla quam nubes ferit,
Annosa fulgent templa z Cenæi Jovis.
Ut stetit ad aras omne votivum pecus,
Totumque tantis gemuit armentis nemus:
Spolium leonis sordidum tabo exuit,
Posuitque clavæ pondus, & pharetra graves
Laxavit humeros. a veste tunc fulgens a tua,
b Cana revinctus populo horrentem comam,
Succendit aras. Accipe has, inquit, focis
Non falsæ c messes genitor, & largo sacer
Splendescat ignis thure, quod d Phœbũ colens
Dives e Sabæis colligit truncis e Arabs.
Pacata tellus, inquit, & cœlum, & freta;
Feris subactis omnibus victor redii.
f Depone fulmen. gemitus in medias preces,
Stupente & ipso, cecidit heic cœlum horrido
Clamore complet. g qualis impressa fugax
Taurus bipenni vulnus, & telum ferens,
Delubra vasto trepida mugitu repler.
Aut quale mundo fulmen emissum tonant,

p *Ab eodem Hercule ad inferos descendente.*
q *E tribus Parcis illa quæ colum tenet. Herc. Fu. ver 578.*
r *Deteriorem palum, nigrum, Antarcticum. Fu. v 606 id est, ad inferos.*
s *Sophocl. illud in Trachiniis adumbrare voluit, Ἀκτὰς ἀμφὶ κλυσθ' Εὐβοίας ἄκρον Κηναίον τ' ἐπὶ νᾶπυ: nec tamen consequitur, neq; vera est hæc Eubœæ descriptio. Capharei enim promontorium ad ortum est, & Euripus ad occasum. nec dici potest Aquilonis minas pati.*
t *Hellespontum. vide Troad. ver. 1032.*
u *Herc Fu. 377.*
x *Herc. Fur. ver. 25.*
y *Jovi in summis montibus sacra facere solenne, utpote Deorum summo.*
z *In Cenæo Eubœæ promontorio culti. Victor ab Oechalia Cenæo sacra parabat Voti Jovi.* a *Palla à te missa.* b *Alba populo. Herc. Fu. v 892.* c *Thura, cinnama, odores.* d *Soli ex oriente adorari, vide Troad. 10 vel, orientalis.* e *Arabes à Sabæis distinguere videtur, ita Virg. 8 Æneid. Omnis Arabs, omnes vertebant terga Sabæi. Qui tamen Felicis Arabiæ incolæ. Solis est thurea virga Sabæis* f *Negocium illo opus est, subactis à me tyrannis.* g *Qualis mugitus fugit cũ saucius ará taurus, & incertã excussit cervice securim.*

Sic

Sic ille gemitus ſidera & pontum ferit:
Et vaſta *h* Calpe ſonuit: & voces *i* Cyclas
Excepit omnis: hinc petræ *k* Capharides;
Hinc omnes voces reddit Herculeas nemus.
Flentem videmus, *l* vulgus *m* antiquam putat
Rabiem rediſſe: tunc fugam famuli petunt.
At ille vultus ignea torquens face,
Unum inter omnes quærit & ſequitur *n* Lichã.
Comple xus aras ille tremebunda manu,
Mortem meru *o* conſumpſit, & parum ſui
Pœnæ reliquit; dumque tremebundum manu
Tenuit *p* cadaver, *q* Hac manu, inquit, hac ferar
(O fata!) victu? Herculem perimit *r* Lichas.
ſ Ecce alia clades, Hercules perimit Licham.
Fata *t* inquinantur. *u* fiet hic ſummus labor.
In aſtra miſſus fertur, & nubes vago
Spargit cruore. talis in cœlum exſilit
Arundo, *x* Getica viſa dimitti manu.
Aut quam *y* Cydon excuſſit: *z* inferius tamen
*Fugiet arundo. corpus in pontum cadit;
In ſaxa cervix: funus *a* ambobus jacet.
Reſiſtite, inquit. non furor mentem abſtulit.
Furore gravius iſtud atque ira malum eſt.
b In me juvat ſævire. vix *c* peſtem indicat,
Et ſævit. artus ipſe dilacerat ſuos,
Et membra vaſta carpit avellens manu,
Exuere amictus quærit. *d* hoc ſolum Herculem
Non poſſe, vidi. trahere conatus tamen,
e Et membra traxit. *f* corporis palla horridi
Pars eſt; & *e* ipſa veſtis immiſcet cutem.
Nec cauſa diræ cladis in medio patet:
Sed cauſa tamen eſt. vixque ſufficiens malo.
Nunc *g* ore terram languidus prono ferit;
Nunc poſcit undas. unda non vincit malum.
h Et nota quærit littora, & pontum occupat.
Famularis iſtum retinet errantem manus.
O ſortem acerbam! fuimus Alcidæ *i* pares.

h Hyperbole inſolentior nec ferenda, lege ex correctione Lipſii, Chalcis, quæ Euripo vicinior, & ſi non vere, veriſimili ſaltem conſonantior: cũ Cyclada & Capharidas ſubjungat.
i Thyeſt. v. 593.
k Promontorii Capharei.
l Famulorum.
m Qua correptus Megaram & filios interemerat. Herc Fu. Act. 4.
n Miniſtrum qui tunicã attulerat.
o Metu pene exanimatus.
p Morti deſtinatum Lycham vel præ timore jam ferme mortuum.
q Tam abjecti hominis manu.
r Vilis famulus.
ſ Ecce alia non minor! indignitas! ego ille monſtrorum domitor Hercules perimor vilißimum ſervitiũ Lichã.
t Tam contempti famuli cade. vel lege Facta, quaſi dicat, Geſta mea inquinantur.
u Cũ contemptu indignatur ſibi contingere ſupremũ hunc laborẽ.
x Getæ pop. Scythiæ Ponto vicini ſagittandi peritißimi.
y Cretenſis ab urbe Cydone. vid. Hippol. ver. 812.
z Altius tamen Lichæ projectus quã arundo Getica vel Cydonia.
** Al. leg. Et tela fugiunt.*
truncus in pontũ cadit.
a Capiti & trunco.
b Non in alios, ut quondam, furens.
c Virus.
d Non poſſe amictus exuere.
e Qua trahitur trahit illa cutem, &c. Ovid. 9. Metam.
f Adhæret ac ſi corporis pars eſſet.
g ἐπὶ τὸ πρόσωπον, καὶ μετώπου ζοῶν.
h Al. leg. Fluctiſona quærit littora, &c.
i Poſtquam illis vires ademiſſet virus.

Nunc

Nunc h puppis illum littore Euboico refert.
Auſterque lenis pondus Herculeum rapit.
Dr. i Deſtituit animus membra, nox oculos premit.
Quid, anime, ceſſas? quid ſtupes factum ſcelus?
Gnatum repoſcit Jupiter, Juno k æmulum.
Reddendus orbi eſt. quod poteſt reddi, exhibe.
Eat per artus enſis exactus meos.
Sic, ſic agendum eſt. l tam levis pœnas manus
Tantas repoſcit? tolle fulminibus, m ſocer,
n Nutum ſceleſtam. o nec levi telo manus
Armetur. o illud fulmen exſiliat polo,
Quo, ni fuiſſet genitus Alcides tibi,
p Hydram cremaſſes; peſtem ut inſolitam q feri,
Et ut noverca pejus irata malum.
Emitte telum, r quale in errantem prius
Phaethonta r miſſū eſt. perdidi erepto Hercule
Et ipſa populos. quid rogas telum deos?
Jam parce ſ ſocero. conjugem Alcidæ necem
Optare pudeat. hæc erit votum, manus,
A me petatur, occupa ferrum ocyus.
Quin deme ferrum: quidquid in mortem trahit
Telum eſt abunde. rupe ab ætheria ferar.
Hæc hæc renatum prima quæ poſcit diem,
t OEta eligatur. corpus hinc mitti placet,
Abrupta cautes ſcindat, & partem mei
Ferat omne ſaxum, pendeant laceræ manus,
Totumque rubeat aſperi montis latus.
Levis una mors eſt, levis; at extendi poteſt.
Eligere neſcis, anime, cui telo incubes.
Utinam eſſet, utinam u fixus in thalamis meis
Herculeus enſis! huic decet ferro immori.
Una perire dextera nobis ſat eſt?
Coite gentes. x ſaxa & incenſas faces
Jaculetur orbis, nulla nunc ceſſet manus.
Corripite tela. vindicem veſtrum abſtuli.
y Impune ſævi ſceptra jam reges gerent.
y Impune jam naſcetur indomitum malum.
Reddentur z aræ cernere aſſuetæ hoſtiam
a Similem colenti. ſceleribus feci viam.
Ego b vos tyrannis, regibus, monſtris, feris,
Sæviſque rapto vindice, oppoſui deis.

h *A Cenæo Euboæa promontorio navicula ad Oetam vectus eſt, ubi expiravit.*
i *Hunc verſum Hyllo tribuunt alii. utriq; probe.*
k *A Iunone immiſſa monſtra & labores vincentem.* Ἡρας κλέος.
l *Lipſ. legit. tam leves pœnas manus Tantis (id eſt, ſceleribus) repoſcit?*
m *Iupiter.*
n *Me.*
o *Fulminum alia alba vel nigra, quæ cæterorum deorum ſunt: alia rubra quæ Iovis ſolius atque ex his quædam minora quæ monent: majora alterra quæ cum fragore miſſa diſcutiant: tertia maxime ignita, quæ adurant.*
p *Quam Hercules excuſſit. Herc. Fu. v. 241.*
q *Percute me Iunone illi nocentiorem.*
r *Vbi Sævos compeſcuit ignibus ignes. Sup. v. 688.*

ſ *Iovi, ne impendat tibi fulmen.* t *Herc. Fu. v. 132.* u *Arma viri thalamo quæ fixa reliquit. Dido. 4 Æn.* x *Sup. verſ. 32.* y *Sublato tyrannorum vindice ac monſtrorum domitore Hercule.* z *Innuit laudati Buſiridis aras. Herc. Fu. verſ. 484.* a *Humanum.* b *Mortales.*

c *Soror & conjux Jovis.*
d *Med. v. 59*
e *Quam petebas gloriam & triumphum ex interfecto Hercule tibi invisо ego præripui tibi.*
f *Cur in vilem trahis familiam nostram patris jã vẽ te quassatam?*
g *At. Erroris est hoc omne quodcunque est nefas.*
h *Mors sola approbat eos esse innocentes, qui per errorẽ peccarunt.*
i *Non sust. net me sceleratam contueri.*
k *Ubi primum cedere cœpit Nessæo veneno, tum mori cœpit. quod & latius intelligi potest.*
l *Al. leg. Quæsunq; natũ sepelit, ac vixit diu.*
m *Morte.*
n *Ream sceleris & causæ mortis*
o *Mortem petit, ut iniqua fata vel fugiat vel vindicet.*
p *Natos ex Megara. Hellenism* μέγαρα & Ἀλκαίου
q *Sagittas Hydræ felle tinctas*
r *Tres natos occiderat vel ut alii duos cum uxore. vide Herc. Fu. Act. 5.*
s *Africæ fluvio inter duas Syrtes. innuere autem videtur Jovis Ammonis fontem. sed Athenis Herculem expiasse dictum. v. 1341. Herc. Fu.*
t *Quod à Nesso decepta Herculem devicerim, credulitatis pœnas à me lubet exposcere.*
u *Hercules evincit Nessæum hoc virus, ut alia pleraque mala.*

Cessas, c Tonantis socia? non spargis facem,
d Imitata fratrem. & mittis ereptam Jovi?
Meque ipsa perdis? a laus tibi erepta inclyta est,
Ingens triumphus: æmuli, Juno, tui
Mortem occupavi. Nu. f Quid domum impulsam trahis?
Erroris istuc omne, quodcunque est, nefas.
Haud est nocens, quicunque non sponte est nocens.
DE. *Quicunque fato ignoscit, & parcit sibi,*
Errare me iussit. morte damnari placet.
Nu. *Nocem videri qui potit, mortem cupit.*
DE. h *Mors innocentes sola deceptos facit.*
Nu. Titana fugies? DE. Ipse me Titan i fugit.
Nu. Vitã relinques miseram? DE. At Alcidẽ sequar.
Nu. Supereſt, & auras ille cœlestes trahit.
DE. k Vinci Hercules cũ potuit, hinc cœpit mori.
Nu. Natum relinques, fataque abrumpes tua?
DE. l Quamcumque natus sepelit, hæc vixit diu.
Nu. Virũ m sequeris? DE. Prægredi castæ solent.
Nu. Si te ipsa damnas, n misera te sceleris arguis.
DE. *Nemo nocens sibi ipse pœnas irrogat.*
Nu. *Multa remissa est vita quorum error nocens*
Non dextra fuerat. fata quis damnat sua?
DE. Quicunque o fata iniqua fortitus fugit.
Nu. Hic ipse Megaram nempe confisam suis
Stravit sagittis, atque p natorum indolem,
Lernæa figens q tela furibunda manu.
r Ter parricida factus, ignovit tamen
Sibi. nam furoris fonte s Cyniphiò scelus
Sub axe Libyco tersit, & dextram abluit.
Quo misera pergis? quid tuas damnas manus?
DE. Damnat meas devictus Alcides manus.
t Fraudem placet punire. Nu. Si novi Herculem,
u Aderit cruenti forsitan victor mali,
Dolorque fractus cedet Alcidæ tuo.
DE. Exedit artus virus, ut famæ est, Hydræ.
Immensa pestis conjugis membra absulit.
Nu. Serpentis illi virus enectæ autumas
Haud posse vinci, qui malum & vivum tulit?

Elisit

Elisit Hydram, dente cum infixo stetit
Media palude victor, *x* effuso obrutus
Artus veneno. sanguis hunc Nessi opprimet,
Qui vicit ipsas horridas Nessi manus?
DE. *Frustra tenetur ille, qui statuit mori.*
Proinde lucem fugere decretum est mihi.
Vixit satis, quicunque cum Alcide occidit.
Nu. 7 Per has aniles ecce te supplex comas,
Atque ubera ista *z* pene materna obsecro,
Depone tumidas pectoris læsi minas,
Mortisque diræ expelle decretum horridum.
DE. *Quicunque misero forte dissuadet mori,*
Crudelis ille est. *a* interim pœna est mori.
b Sed sæpe donum in pluribus veniæ fuit.
Nu. *c* Defende *d* saltem dexteram, infelix, tuam,
Fraudisque facinus esse, non nuptæ, sciat.
DE. Defendar *d* illic, inferi solvent ream.
A me ipsa damnor. purget has Pluto manus.
Strabo ante ripas *e* immemor, *e* Lethe, tuas,
Et umbra tristis conjugem excipiam meum.
Sed *f* tu, *g* nigrantis regna qui torques poli,
Para *h* laborem. scelera quæ quisque ausus est;
Hic vicit error. Juno non ausa Herculem est
Eripere terris. horridam pœnam para.
i Sisyphia cervix cesset, & nostros lapis
Impellat humeros. me *k* vagus fugiat latex,
Meamque fallax unda decipiat sitim.
Merui manus præbere *l* turbinibus tuis,
Quæcunque regem Thessalum torques, rota.
m Effodiat avidus hinc & hinc vultur fibras.
n Vacat una Danais; has ego explebo vices.
o Laxate manes. recipe me comitem tui,
p Phasiaca conjux. pejor hæc. pejor tuo
Utroque dextra est facere: *q* seu mater nocens,
r Seu dira soror es. adde me comitem tuis,
s Threicia conjux, sceleribus. *t* gnatam tuam
t Althæa mater, recipe: nunc veram tuam
Agnosce *u* prolem. quid tamen tantum manus

x Membra habens suffusa veneno, quod in illum evomuit Hydra.
y Instat annus canasque suas & inania nudans Vbera, per cunas alimentaque prima precatur. vide Hippol. v. 245.
z Magnam enim habet matris partem nutrix.
a Interdum sup. vers 486. quatenus mori cupienti vetatur.
b Pœna est & mors quæ tamen sæpe in partem veniæ conceditur. Al. hunc versum Nutrici tribuunt sed minus recte.
c Sed dextram cohibe, ne jam voluntarii sceleris conscia sit, quæ prius decepta aliena fraudis misit.
d Apud inferos.
e Her. Fu. v. 679.
f O dis.
g Agam. vers. 750. *h* Cruciatum meo dignum errore, qui omnia aliorum vitia superat. *i* Hippol. v. 1226. *k* Thyest v. 152. *l* Rotationibus, & revolutionibus tuis, O rota, qua volvitur Ixion. Herc. Fu. v 749. *m* Hippol. v. 1228. *n* Omnes Danaides crudeliratis suæ pœnas apud inferos dant, una excepta e. ut Herc. Fu. v. 499. una ergo vacat sedes: Istum ergo locum qui vacat, occupare Deianira postulat ipsa quoque criminis ejusdem rea. *o* Ut mihi sic spatium laxaque fores 6. Æn. *p* Medea Colchis. Hippol. vers. 561. & tota Med. *q* Ubi filios interfeciti Med. act. 5. *r* Ubi Absyrtum fratrem discerpsiti Med. v. 44. & 131. *s* Procne Terei regis Thracii uxor. Ag. v. 665. & sup. v. 191. *t* Med. v. 779. Aga v. 280. *u* Sceleris tui æmulam. sic apud Ovid Tu quoque cognosces jam me Meleagre sororem.

x *Si cum meis conferantur quæ illum Heroa Herculē sustulerunt.* y *Beatorum sedes Tro. v 942.* z *Beli neptu, Danai filia Herc. Fu. v. 498.* a *Centauri biformis Nessi.* b *Sol, Med. v.5.* c *Vt à te interficiar.* d *Respicit Megaram & liberos ab Herc. Fu interfectos. Al. leg. Virtusne superest aliqua Sarmatica? & manus intendere arcum tela missurum valent? hoc sensu. Si adhuc viribus pares, non tibi ipsi, nec virilioribus, sed fœminis Amazonibus, & arcum in ereptū tendere potes in meam mortem; dextra mea non utar. Sarmatas fuisse Amazonas usasque arcu & sagittis legi est Agamē. v. 344.* e *An forte veneni vi victum arcū tenderet & sagittas mittere non valet?* f *Mea manu decreta.* g *Manalium suem.* h *Victor, quod à meo scelere non potes.* i *Patrem tollendo quam te in lucem pariendo* k *Emphatice. q.d. ab intrepido patre degenerat si timeat.* l *Adjurantis. Sic nulla unquam, per orbem vagans jussusque ut pater tuus ab Eurysthee, perdas monstra, si mihi parcas. Sic patrem monstrorum domitorem referas ac repræsentes, ut me intrepidus peremarū.*

x Vestræ abstulerunt? claudite y Elysium mihi,
Quæcunque fidæ conjuges nemoris sacri
Lucos tenetis, si qua resperſit manus
Viri cruore, nec memor castæ facis
Stricto cruenta z Belias ferro stetit,
In me suas cognoscat & laudet manus.
In hanc abire conjugum turbam libet.
Sed & illa fugiet turba tam diras manus.
Invicte conjux, innocens animus mihi,
Scelesta manus est, prō nimis mens credula,
Prō Nesse fallax! namque a semiferi dolis
Auferre cupiens pellici, eripui mihi.
Recede, b Titan; tuque quæ blanda tenes
In luce miseros, vita: caritura Hercule
Lux vilis ista est, exigam pœnas tibi,
Reddamque vitam. fatane extendo mea?
Mortemque conjux c in tuas servo manus?
Virtusne superest aliqua, d & armatæ manus
Intendere arcum tela missurum valent?
e An arma cessant, teque languenti manu
Non audit arcus? si potest letum dare,
Animose conjux, dexteram exspecto tuam.
f Mors differatur. frange ut insontem Licham;
Alias in urbes sparge; & ignotum tibi
Emitte in orbem, perde, ut g Areadiæ nefas,
Et quidquid aliud restitit. h ab illis tamen
Conjux redisti. HYL. Parce jam, mater, precor.
Ignosce fatis. error à culpa vacat.
DE. Si vera pietas, Hylle, quærenda est tibi,
Jam perime matrē pavida quid tremuit manus?
Quid ora flectis? hoc erit pietas scelus.
Ignave, dubitas? Herculem eripui tibi.
Hæc hæc peremit dextra, cui debes patri
Avum Tonantem. i majus eripui decus,
Quam in luce tribui. si tibi ignotum est nefas,
A matre disce. seu tibi jugulo placet
Mersisse ferrum, sive maternum libet
Invadere uterum; mater intrepidum tibi
Præbebit animum. non erit totum scelus
A te peractum, dextera sternar tua,
Sed mente nostra. k natus Alcide times?
l Ita nulla peragas jussa, nec frangens mala

Erres

Erres per orbem, ſi qua naſcetur fera,
Referas parentem dexteram intrepidam paras.
Patet ecce plenum pectus ærumnis; feri.
Scelus remitto: dexteræ parcunt tuæ
m Eumenides ipſæ, *n* verberum crepuit ſonus.
Quænam iſta *o* torquens angue vipereo comam
Temporibus atras ſquallidis pinnas quatit?
Quid dira me flagrante perſequeris face,
p Megæra? pœnas poſcit Alcides, dabo.
Jamne *q* inferorum, *r* Diva, ſedere *q* arbitri?
Sed ecce, diras carceris video fores.
ſ Quis iſte ſaxum immane detritis gerit
Jam ſenior humeris? ecce, jam vectus lapis
Quærit relabi. *ſ* membra quis præbet rotæ?
Heic ecce pallens dira Tiſiphone ſtetit,
Cauſſam popoſcit. parce verberibus, precor,
Megæra, parce; ſuſtine Stygias faces.
u Scelus eſt amoris. ſed quid hoc? tellus labat
Et aula tectis crepuit excuſſis. *x* minax
Unde iſte cœtus? totus in vultus meos
Decurrit orbis, hinc & hinc populi * fremunt.
Totuſque poſcit vindicem mundus ſuum.
Jam parcite, urbes, quo fugam præceps agam?
Mors ſola portus. dabitur ærumnis locus.
Teſtor nitentis flammeam Phœbi rotam,
Superoſque teſtor, Herculem terris adhuc
Moritura linquo. HYL. Fugit attonita hei mi
Peracta jam pars matris eſt. ſtatuit mori. (hi!
z Nunc noſtra ſupereſt, mortis auferre impetũ
a O miſera pietas! ſi mori matrem vetas,
b Patri es ſceleſtus, ſi mori pateris tamen,
In matre peccas. ſurgit *c* hinc illinc nefas.
Inhibenda tamen eſt. pergam, & eripiam ſcelus.

m Furiæ ultrices, quæ ſcelera perſequi ſolent, reſpicitque poeta ad Oreſtis furias.
n Furens adeſſe ſibi furias imaginatur.
o Thyeſt. v. 78. & 97. Agam. v. 82. Herc. Fu. v. 1000.
p Τὸν μεγάλητορα.
q Herc. Fu. 732.
r O furia.
ſ Siſyphum ſibi vidiſſe videtur & Ixiona.
t Ἀπὸ τῆς πάλης τὸν φόνον.
u Ut Herculis amorem à pellice ad me transferrem.
x Furenti videtur irruere populus, qui non irruit.
* *Al premunt.*
y Receſſit ſilicem: è ſcena ne ſe cum populo trucidaret.

z Mea veſtani partes ut matrem mori volentem impediam. *a Rurſum ſe corrigit dubius.* *b Quem illa interfecit.* *c A patris parte & à matris.*

CHORUS

Sumpta ab Herculis robore labefactato occaſione, Chorus omnia interitui obnoxia, nihil natum æternum canit. quam ſententiam ab auctore Orpheo commendat, ejuſque artem obiter celebrat.

VErum eſt, quod cecinit *a* ſacer,
Threſſæ ſub Rhodopes jugis,
Tangens Threïciam chelym,
Orpheus, *b* Calliope genus:
Æternum fieri nihil.

a Muſarum vates ſacer, interpresque deorum.
b Calliopes & Oeagrii Reg. filius al. Apollinis.

c Med. vers. 625.
d Flumina fistebat cantu.
e Thracium, Scythicum supra. v. 8. 9.
f Herc. Fu. v. 225.
g Ios. Scal. Et sylvas rides vehit.
h Med. v. 719.
i Quos ruina oppresserat. Ad Centauros obiter ferens, prior lectio placet.
k Singulis arboribus Nymphas praesse credebant antiqui, quam quod una cum arbore nasceretur moreretur que Hamadryadem nuncupabant, cum Dryas sit quae toti memoris sylvaque praesit. Quercus ulana, à δρῦς.
l Fr. rex instar Libyci leonis. Agam. v. 735.
m Al. Tunc oblita mali
n Herc Fu. v 586.
o Herc Fu. v. 570.
p Ipse maestus ob Eurydicen mortem.
q Herc. Fu. 711.
r Non prius sare solita Ixionis rota.
s Hippol. v. 1228.
t Vultures qui Tityi jecur depascebantur. Nec carpsere jecur volucres.
u Portitor Charon.
x Advolante Charontis cymba absque remigis opera.
y Nec Tantalus undam Captavit refugam.

c Illius stetit ad modos
Torrentis rapidi fragor,
d Oblitusque sequi fugax
Amisit liquor impetum:
Et dum fluminibus mora est,
e Defecisse putant e Geten
Hebrum f Bistones ultimi.
Advexit volucrem nemus,
g Et sylva residens venit:
Aut si quæ aera pervolat,
Auditis vaga cantibus
Ales deficiens cadit.
Abrupit scopulos h Athos,
i Centauris obitum ferens;
Et juxta Rhodopen stetit
Laxata nive cantibus.
Et k quercum fugiens suam,
Ad vatem properat k Dryas,
Ad cantus veniunt suis
Ipsæ cum latebris feræ.
Juxtaque impavidum pecus
Sedit l Marmaricus leo,
Nec damæ trepidant lupos.
Et serpens latebras fugit,
m Tunc oblita veneni.
Quin per n Tænarias fores
o Manes cum tacitos adit,
p Mœrentem feriens chelym,
Cantu Tartara flebili
Et tristes Erebi deos
Movit: nec timuit Stygis
q Juratos superis lacus.
r Hæsit non stabilis rota.
Victo languida turbine,
Increvit s Tityi jecur,
Dum cantus t volucres tenet.
Audito quoque u navita
Inferni ratis æquoris
x Nullo remigio venit.
Tunc primum Phrygius senex,
Undis stantibus immemor
Excussit rapidam sitim:
Nec pomis adhibet manus,
Sed cum linquerit inferos

Orpheus

Orpheus carmina fundens,
Et vinci lapis *z* improbus,
Et vatem potuit sequi.
Consumptas iterum *a* deæ
Supplent Eurydices colos.
Sed dum respicit immemor,
Nec credens sibi redditam
Orpheus Eurydicen sequ.
Cantus *b* præmia perdidit.
Quæ *c* nata est iterum, perit.
Tunc solamina cantibus
Quærens, flebilibus modis
Hæc Orpheus cecinit *d* Getis:
Leges in superos datas,
[*Et qui tempora digerens*
Quatuor præcipitis deus
Anni disposuit vices]
Nulli non avidas colo
Parcas stamina nectere.
e *Quod natum est, poterit mori.*
Vati credere Thracio
Devictus jubet Hercules.
Jam jam legibus obrutis
Mundo cum veniet dies;
Australis polus obruet
Quidquid per *f* Libyam jacet,
Et *g* sparsus Garamas tenet.
Arctous polus obruet
Quidquid subjacet axibus,
h Et siccus Boreas ferit.
Amissum trepidus polo
Titan excutiet diem.
Cœli regia concidet,
Certos atque obitus trahet,
Atque omnes pariter *i* deos
Perdet mors aliqua, & *k* chaos.
Et *l* mors fata novissima
In se constituet sibi.
Quis *m* mundum capiet locus?
Discedet via tartari,
Stratis ut pateat polis?
An quod dividit æthera
A terris spacium, sat est
Et mundi nimium malis?

z Durus qui inferna septa claudit. vel Sisyphus lapis.

a Parcæ restituunt Eurydices vitæ stamina.

b Eurydicen sibi redditam.

c Cui restituta vita fuit.

d Sup. ver. 819. [Tres istos versus uncinulis inclusos, utpote huic loco male convenientes transposuit I. Rutgersius ut sequantur versum 1109. Boreas ferit. Et qui tempora dirigens, &c. c. 6. c. 2. l. var. lect.

** Al. polo.*

e Πᾶν τὸ γενόμενον φθαρτὸν omne ortum occidit. Cui nasci contigit, restat mori.

f Africam.

g Interioris Libyæ incola vagus.

h Et Quidquid Boreæ penetrabile frigus adurit, nubifugus, viarum scopa Boreas.

i Sidera, stellas, Thyest. ver. 890. vel Deos, qui Stoicis mortales.

k Herc. Fu. v. 609.

l Mors fati domina & ipsa peribit.

m Sphæras cœlestes, pulchramq; hanc machinam.

n *Quis locus capiet diſſolutum jam triplex regnum Jovis, Neptuni, Plutonis?*

o *Mixta jam & confuſa.*

n Quis tantum capiet nefas
Fratrum? quis ſuperis locus?
Pontum, ſidera, tartara,
o Regna unus capiet tria.
Sed quis non modicus fragor
Aures attonitas movet?
Eſt eſt Herculeus ſonus.

ACTVS QVARTVS.

HERCVLES. CHORVS.

Ejulans Hercules conqueritur, indigne ferens ſe indigna morte perire, fœmineis ſcilicet dolis.

p *Abſentia tua*

q *Noctis nubium q; velum intendatur, ne morientem me Juno videns triumphet.*

r *Cur autem non polos frangat, cur cœlo parcat? cui, ſublato jam Hercule, bellum ex novo inferent Gigantes. Herc. Fur. ver. 970.*

s *Enceladoquidem Ætna impoſita. Herc. Fu. 80. Sed Othryn dixit pondus leve quod torqueat & jaculetur in deos Enceladus. ſic infr. v. 1146.*

t *Saturno tenebroſa in Tartara miſſo. vid. Herc. Fu. 964.*

COnverte, Titan clare, anhelantes equos,
p Emitte noctem, q pereat hic mundo dies,
Quo moriar: q atra nube inhorreſcat polus.
Obſta novercæ. nunc, pater, cæcum chaos
Reddi decebat. hinc & hinc compagibus
Ruptis uterque debuit frangi polus.
r Quidquid parcis aſtris? Herculē amittis pater.
Nunc parte in omni, Jupiter, ſpecta poli,
Nequis gigas Theſſalica jaculetur juga.
Et fiat ſ Othrys pondus Enceladō leve.
Laxabit atri carceris jam jam fores
Pluton ſuperbus: vincula excutiet t patri,
Cœlumque reddet. ille, qui u pro fulmine
Tuiſque facibus, natus in terris eram,
x Ad Styga revertor. ſurget Enceladus ferox,
y Mitterq; quo nunc premitur, in ſuperos onus.
Regnum omne, genitor, ætheris z dubium tibi
Mors noſtra faciet. antequam a ſpollum tui,
Cœlum omne fiat, conde me tota, pater,
Mundi ruina. b frange, quem perdis, polum,
CH. Non vana times, nate tonantis,
Jam c Theſſalica Pelion Oſſa
Premet; & Pindo congeſtus Athos
Nemus ætheriis inſeret aſtris.
Vincet ſcopulos inde d Typhoeus,
Et Tyrrhenam feret d Inarimen.
Feret e Ætnæos inde caminos,
Scindetque latus f montis aperti,

u *Loco fulminis tui in ſævos tyrannos ſup. v. 5.* x *Unde prius reverſus Cerberum extraxi.* y *Iaculabitur Ætnam. Herc. Fu. ver. 80.* z *Incerta poſſeſſionis propter Gigantes.* a *Tibi ereptum.* b *Frange potius quam perdas cœlum.* c *Herc. Fur. ver. 970. Ag. ver. 311.* d *Thyeſt. ver. 807. Durumque cubile Inarime Iovis imperiis impoſita Typhoeo.* e *Herc. Fu. 106.* f *Ætna.*

Non-

Nondum Enceladus fulmine victus.
Jam te Cœli signa sequentur
HER. Ego qui *g* relicta morte, contempta Styge,
Per media Lethes stagna cum *h* spolio redii,
Cum pene trepidis excidit Titan equis:
Ego, quem *i* deorum regna senserunt tria,
Morior: *k* nec ullus per meum stridet latus
Transmissus ensis: haud meæ telum necis
Saxum est, nec *l* instar montis abrupti latus,
Aut totus *m* Othrys, non truci vultu *n* Gyges
Pindo cadaver obruit toto meum.
Sine hoste vincor: quodque me torquet magis,
(*o* O misera virtus!) summus Alcidæ dies
Nullum malũ prosternit: *p* impendo, hei mihi;
In nulla vita facta prô mundi arbiter,
Superique, quondam dexteræ testes meæ!
Prô cuncta tellus, Herculis vestri placet
Mortem perire? dirus ô nobis pudor,
O turpe fatum! fœmina Herculeæ necis
Auctor feretur: auctor Alcides *q* quibus?
r Invicta si me cadere fœminea manu,
Voluere *r* fata, *s* perque tam turpes colos
Mea mors cucurrit, cadere potuissem. hei mihi,
Junonis odio: fœminæ caderem minis.
Sed cœlum habentis. si nimis superis fuit,
Scythico sub axe genita domuisset meas
Vires: amazon, *u* fœminæ cujus manu
Junonis hostis vincor? *x* hinc gravior tui,
Noverca, pudor est. quid diem hunc lætum vo-
y Quid taletellus genuit iratæ tibi? (cas?
Mortalis odia fœmina excessit tua.
Adhuc furebas esse te Alcidæ imparem.
z Victa es duobus: *a* pudeat irarum deos.
Utinam meo cruore satiasset suos
b Nemeæa rictus pestis! aut *c* centum anguibus
Vallatus Hydram tabe pavissem mea!
Utinam fuissem præda *d* Centauris datus!

g *Herc. Fu.* 611.
h *Cerbero.*
i *Iovis, Neptuni, Plutonis, in aethere. Stymphalides, in aquis Hydram, in inferno Cerberũ viceram.*
k Κοὐ ταῦτα λόγχῃ πτελέας, ἐγὼ δ' ὁ γηγενὴς ἔφθιτο γιγάντων, &c. Γυνὴ δὲ σῶν ἔστι, πλὴν ἀνδρὸς φύσιν. Μόνη μὲ δὴ κτείνει φάσγανον δίχα.
l *Delrius emendat instat.*
m *Mons Thessal.*
n *Gigas Briarei frater.*
o Ὦ τλῆμον ἀρετή, λόγῳ ἄρ' ἔσθ' ἄλλο, πλὴν ἐμοὶ σὺ ὡς ἄρρεν ἔσκες.
p Δυσχερὲς τὸ τοῦτον θάνατον. *Etiam fortis aegre fert sibi non viriliter peremendum atque ubi viribus non est locus.*
q *Monstris, tyrannis, gigantibus, feris?* r *Inexorabile fatum. S Tam ingloria Parcarũm de me decreta. ut fœminea perirem manu.* t *Hippolyte. Herc. Fu. ver.* 542. u *Nunc autem quam vilis fœminæ manu pereo, qui Iunoni dignus visus sum hostis?* x *Cum me perdat mulierecula, quod tu facere non potuisti.* y *Quod monstrum genuit tellus in tui mihi infestæ gratiam pernicioſius quam Deianira?* z *A me prius, nunc à Deianira, quæ plus in meam perniciem valuit quam tu dea.* a *Si mortales plus possint.* b *Leo Nemeæus. Herc. Fu. v.* 223. c *Circumdatus fœcunda capitibus Hydræ mortem extimuissem, sanguine meo ab Hydra veneno in tabem verso.* d *Quos in monte Pholoe occidi & profligavi.*

Qui

Qui inter umbras vinctus, æterno miser
Saxo sederem, *f* spolia cum traxi *f* ultima
Fato stupente, nunc *g* ab inferna Styge
Lucem recepi, Ditis evici moras.
Ubique me mors fugit, *h* ut leto inclyto
Fortis carerem. ô feræ victæ, ô feræ!
Non me triformis *i* sole conspecto canis
Ad Styga reduxit: non sub Hesperio polo
k Ibera vicit turba *k* pastoris feri;
Non *l* gemina serpens, perdidi mortẽ, hei mihi.
g Toties honestam, *m* titulus extremus quis est?
CH. Viden' ut laudis conscia virtus
n Non Lethæos horreat amnes?
Pudet auctoris, non morte dolet,
Cupit extremum finire diem
Vasta pressus mole Gigantum,
Et *o* montiferum Tirana pati,
Rabidæque necem debere feræ.
p Si tua causa est miseranda necis,
Quod nulla fera est, nullusque Gigas,
Jam quis dignus necis Herculeæ
Superest auctor, nisi dextra tui?
HER. *Heu qualis intus scorpius quis *q* fervida
Plaga revulsus Cancer infixus meas
Urit medullas? sanguinis quondam capax
Tumidi jecur pulmonis arentes fibras
Distendit: ardet felle siccato jecur,
Totumque lentus sanguinem avexit *r* vapor.
Primam curem consumpsit, hinc adhuc nefas
In membra fecit, abstulit costis latus,
Exedit artus penitus, & totas *s* malum
Hausit medullas: ossibus vacuis sedet.
Nec ossa durant ipsa, sed *t* compagibus
Discussa ruptis mole collapsa fluunt.
Defecit ingens corpus, & *u* pesti satis {malum,
Hercules non sunt membra. prô, quantum est
Quod esse vastum fateor? ô dirum nefas!
En cernite, urbes, cernite ex *x* illo Hercule
Quid jam supersit. Herculem agnoscis, pater?
y His ne ego lacertis spolia *z* Nemeæi mali
Elisa pressi? tensus hæc arcus manu
Astris ab ipsis * depulit *a* Stymphalydas?

a Respicit ad saxum cui adhæsit Theseus. Sedet æternumque sedebit Infelix Theseus.
b Lipsius ex MS. Ut zelo inclyta Mortis carerem
c Herc. Fu. v. 813.
d Geryonis trigemini, Herc. Fu. v. 232.
e Angues duo, quos a Iunone immissos elisi jam in cunis vagiens. Herc. Fu. 215. vel Hydra & Atlantica.
f Atque ecce inhonesta tandem morte pereo.
g Mortem non horret, sed ingloria mortis genera pudet. Supra v. 1172.
h Encelados, Typhœa, Gygen. Sup. vers. 1167. Al monstriferũ.
i Vid. Scal. Sup. vicatum legendum Si causa est tua miseranda necis.
* Al leg. Eheu quis intus, &c. *q* E Zodiaco, in quam Iuno Cancrum transtulerat. Thyest. vers. 852. in pœnas meas reversus. *r* Calor veneni. *s* Nefandum virus. *t* Nervis, ligamentis, tendonibus. *u* Graßanti veneno. *x* Victore, comitore. *y* His elisa jacet moles Nemeæa lacertis, &c. *z* Herc. Fu. v. 223. * Al. leg. detulit. *a* Herc. Fu. v. 243.

His

His ego *b* citatam gressibus vici feram,
Radiante clarum fronte gestantem caput?
His fracta *c* Calpe manibus elisit fretum?
His tot feræ, tot scelera, tot reges jacent?
d His mundus humeris sedit? *e* hæc moles mei est?
Hæc ne illa cervix? has ego opposui manus
Cœlo ruenti? *f* cujus, ô, custos manu
Trahetur ultra Stygius? *g* ô vires prius
In me sepultæ! quid patrem appello Jovem?
Quid per Tonantem vindico cœlum mihi?
Jam jam meus credetur Amphitryo pater.
Quæcunque pestis viscere in nostro lates,
Procede. quid me vulnere occulto petis?
h Quis te sub axe frigido pontus Scythes,
Quæ pigra Tethys genuit *h* aut Maurũ premens
Ibera Calpe litus? ô dirum malum!
Utrumne serpens squallidum crista caput
Vibrans? an aliquod est mihi ignotum malum?
Numquid cruore es genita? Lernææ feræ?
k An te reliquit Stygius in terris canis? (est!
l Omne es malum, *m* nullumq; quis vultus tibi
Concede saltem scire. quo peream malo.
n Quæcunque pestis, sæva quæcunque es fera,
o Palam timeres: quis tibi in medias loorum
Fecit medullas? ecce, dirupta cute
Viscera manus detexit, ulterior tamen
Inventa latebra est. ô malum *p* simile Herculi!
Unde iste fletus? unde in has lacrymæ genas?
Invictus olim vultus & nunquam malis
Lacrymas suis præbere consuetus (pudet!)
Jam flere didicit: quis dies fletum Herculis,
Quæ terra vidit? *q* siccus ætumnas tuli.
r Tibi illa virtus, quæ tot elisit mala,
r Tibi cessit uni. primo. & ante omnes mihi
Fletum *s* abstulisti durior saxo horrido
Et chalybe vultus, & vaga *t* Symplegade,
Rictus meos infregit, & lacrymam extulit.
Flentem, gementem *u* summe prô rector poli,
Me terra vidit, quodque me torquet magis,
Noverca vidit: urit ecce iterum fibras
Incaluit ardor. unde nunc *x* fulmen mihi?
CHO. Quid non possit superare dolor?
Quondam *y* Getico durior *y* Ætno.

b *Cervam aureis radiantem cornibus. Her. Fu. 221.*
c *Bimaris, è columnis Herculis una. vid. Herc. Fu. v. 236.*
d *Herc Fu. v. 68. Hæc cœlum cervice tuli?*
e *Hoccine corpus illud meum quondam torosum?*
f *Quis posthac Cerberum ab inferis extrahet?*
g *Lipſ. ubi vires prius In me? sepultæ.*
h *Unde hoc venenum? à mari Scythico, Boreali aut Atlantico?*
i *Hydræ.*
k *An Aconitum illud es, è Cerberi spuma?*
l *Ex effectu.*
m *Quia non apparet.*
n *Al. Quæcunque pestis sive quæcunq; es fera*
o *Prodires saltem meque aperto Marte aggredereris.*
p *Invictum, in domitum.*
q *Siccis oculis, non lacrymantibus.*
r *O virulenta pestis. Extersisti.* t *Herc. Fu. ver. 1210. Med. ver. 341.* u *Ioſ. Scal. Summa, prô rector cœli, Me terra vidit.* x *Quo peream.* y *Thracio monte.*

Nec

a *Septentrionali, juxta quem Calisto è Parrhasia urbe Arcadiæ in ursam versa, cum filio Arcade. Herc. Fu. ver.* 129.
b *Heins. leg. Ienior.*

Nec a Parrhásio b lentior axe,
Sævo cessit membra dolori:
Fessumque movens per colla caput
Latus alterno pondere flectit.
c Fletum virtus sæpe resolvit.
Sic Arctoas laxare nives,
Quamvis tepido sidere Titan
Non tamen audet, vicirque d faces
Solis adusti glaciale jubar.

c Lacrymas jam dolore fluere paratas animi robur absumit: non secus ac glaciem stringit frigus Boreale nec à Solis radiis solvi pati ur. Lipsius itaque legendum conjicit resorbet, & pro virtus alii hab. luctus. d Alii nefas, id est, nefandum frigus glaciale vincit radios solis adusti. Si retineas faces, ita expone; glaciale jubar, id est, splendor aquæ in glaciem pellucidam induratæ non dissolvitur sole.

HERCULES. ALCMENA.

Lamentantem Herculem solatur Alcmena.

e *Non implorans opem tuam suspexi.*
f *Certam fecit victoriæ spem.*
g *In omen, aut auxilium meum qui ipse tui fulminis vice fuerim. Sup.* 1143.
h *Crede me esse unum è gigantibus, fulminaque; namque ego his potentior cœlum perfringere potui, nisi pepercissem quod te verum mihi patrem credidissem.*
i *Fulminantem.*
k *Præripe necis meæ laudem mulierculæ.*

Convertе vultus ad meas clades, pater.
Nunquam ad tuas confugit Alcides manus,
Non cum per artus Hydra fœcundum meos
Caput explicaret. inter infernos lacus
Possessus atra nocte cum Fato steti;
Nec invocavi. tot feras vici horridas,
Reges, tyrannos; e non tamen vultus meos
In astra torsi, semper hæc nobis manus
f Votum sponspondit. nulla g propter me sacro
Micuere cœlo fulmina. hic aliquid dies
Optare jussit. primus audierit preces,
Idemque summus. unicum fulmen peto.
h Giganta crede. non minus cœlum mihi
Asserere potui. dum patrem verum puto,
Cœlo pepercі. sive crudelis pater.
Sive es misericors, commoda gnato i manum.
Propera ante mortem, & k occupa hanc laudem tibi:
Vel, si piget, manusque detrectat nefas,
Emitte l Siculo vertice ardentes, pater,
Titanas in me, qui manu Pindum ferant,
Aut te ossa, qui me monte projecto opprimant.
Abrumpe & m Erebi claustra. me stricto petat
n Bellona ferro: mitte o Gradivum trucem;

l *Typhoes, Enceladum, Titanasque alios Ætnæ subjectos.* m *Inferni. Troad. ver.* 176.
n *Agam. ver.* 81. o *Martem, à gradiendo in bello ultro citroque: sive à vibrando, alii quidam grandem divum.*

Armetur

Armetur in me dirus; & *p* frater quidem,
Sed ex noverca. tu quoque *q* Alcidæ soror
Tantum ex parente. cuspidem in *r* fratrẽ tuum
Jaculare, Pallas. supplices tendo manus
Ad te, noverca. sparge tu saltem, precor,
Telum, perire fœminæ possum manu.
Jam fracta, jam sa iata, quid pascis minas?
Quid quæris ultra? supplicem Alciden vides.
Et nulla tellus, nulla me vidit fera
Te deprecantem. nunc mihi irata quidem
Opus est noverca. nunc tuus cessat dolor.
Nunc odia ponis. parcis, ubi votum est mori?
O terræ & urbes! non facem quisquam Herculi,
Non arma tradet? tela subtrahitis mihi?
s Ita nulla sævas terra concipiat feras
Post me sepultum. nec meas unquam manus
Imploret orbis. si qua nascetur fera,
Nascatur *t* alius. undique infelix caput
Mactate saxis, *u* vincite ærumnas meas.
Ingrate cessas orbis? excidimus tibi?
Adhuc malis ferisque suppositus fores,
Ni me tulisses. vindicem vestrum malis
x Excipite, populi. *y* tempus hoc vobis datur.
Pensate merita. mors erit pretium omnium.
AL. Quas misera terras mater Alcidæ petam?
Ubi natus, ubinam est? *z* certa si visus notat,
Reclinis ecce corde anhelanti æstuat.
Gemit. peractũ est. membra complecti ultima,
O nate, liceat; *a* spiritus fugiens meo
Legatur ore. brachia in amplexus cape.
Ubi membra sunt? ubi illa, quæ mundum tulit,
Stelligera cervix? quis tibi exiguam tui
Partem reliquit? HER. Herculem spectas quidẽ,
Mater; *b* sed umbræ simile nescio quid mei
Agnosce, mater. ora quid flectis retro,
Vultumque mœrens? Herculem dici tuum
Partũ erubescis? AL. Quis feram mundus novã,
Quæ terra genuit? quodve tam dirum nefas
De te triumphat? *c* victor Herculeus quis est?
HER. *d* Nuptæ jacentem cernis Alciden dolis.
AL. Quis tantus est, qui vincat Alciden, dolus?
HER. Quicunque, *e* mater, fœminæ iratæ sat est.
AL. At unde in artus pestis aut ossa incidit?
HER. Aditum venenis palla fœmineis dedit.

p *Vid. Herc. Fu. v* 906. *Martem autem concepit Iuno tacto flore in campo Oleniio.*
q *Pallas è cerebro Iouis nata. & πατρίπαρα patrima virgo, ἀμήτωρ.*
r *Me.*
s Optantis & imprecantis est, &c.
t *Alius Herc. vindex.*
u *Interficiendo liberate me ærumnis.*
x *Al. Eripite.*
y *Exolvendi vos ingratitudinis tempus habe.*
z *Res certas.*
a *Apud veteres amicissimus quisque & proximus parenti extremum spiritum excipit.*
b *Quam tamen potius agnoscas Herculis animam quam Herculem ipsum.*
c *Victor Herculis.*
d *Deianira.*
e *O Mater.*

AL. Ubinam ipsa palla est? membra nudata in-
tuor. (venta est lues?
HER. Consumpta mecum est AL. tantane in-
HER. O mater, Hydrâ & mille cum Lerna feras
Errare mediis *a* credo visceribus meis.
Quæ tanta nubes flamma *b* Sicanias bibit?
c Quæ Lemnos ardens? quæ *d* plaga igniferi poli,
e Vetans flagranti currere in Zona diem?
In ipsa me jactate, prô comites, freta,
Medioque in amnes. quis sat est *f* Ister *g* mihi?
Non ipse *h* terris major Oceanus meos
Frangit *i* vapores. omnis in nostris malis
Deficiet humor, omnis arescet latex.
Quid, rector Erebi, me remittebas Jovi?
Decuit tenere. redde me tenebris tuis.
k Talem subactis Herculem ostende inferis,
l Nil inde ducam. quid times iterum Herculem?
m Invade mors non trepida. jam possum mori.
AL. Compesce lacrymas saltē, & rumpas doma,
Malisque tantis Herculem indomitum refer,
Mortemque vince. quod soles, vince inferos.
HER. *n* Si me *o* catenis horridus vinctum suis
Præberet avidæ Caucasus volucri dapem
p Scythia gemente, flebilis gemitus mihi
Non extitisset si *q* vagæ Symplegades
Utraque premerent rupe, redeuntis minas
r Ferrem ruinæ. *s* Pindus incumbat mihi
Atque Æmus, & qui Thracios flectus Athos
Frangit, *t* Jovisque fulmen excipiens Mimas.
Non ipse si in me, mater, hic mundus ruat,
Superque nostros flagret incensus rogos
u Phœbeus axis, degener mentem Herculis
Clamor domaret. mille decurrant feræ,
Pariterque lacerent; hinc feris clangoribus
Ætheria me *x* Stymphalis, hinc *y* taurus minax
Cervice tota pulset, & quidquid furit.
Solū quoq; ingens surgat, hinc ille fremens,
Artusque nostros dirus imminuat dolor.
z Sparsus silebo, non feræ excutient mihi,
Non arma gemitus. nil, *a* quod impelli potest.
AL Non virus artus, nate, fœmineum coquit;

a *Al crede.* b *Siculas, Ætna supervolitantes.* c *d. non Ætna flammas eructans.* d *non Lemnos Ægæi maris insula Vulcano sacra crebris æstuans incendiis.* e *plaga torrida majori ardet igne quam pectus meum. alii leg. Inferni & Pyriphlegethonta intelligunt.* f *Ex opinione veterum Astrologorum, qui diem semper stare putabant & nunquam currere sub ardenti plaga. Semper ubi æterna vertigine clara nitet Lux.* g *Flu. Europæ max.* h *Ad me refrigerandum.* i *Terram enim circumcingere creditur.* k *Calores, ardores.* l *Afflictum, miserum.* m *Ut olim Cerberum* n *Al. Invade mors, non trepido.* o *Si viderem hostem sciremque quid me cruciaret, &c.* p *Ut Prometheum. Herc. Fu. v. 1206.* q *Ipsis Scythis mei commiserentibus.* r *Herc. Fur. ver. 1210.* s *Sine questu aut gemitu.* t *Mons Thess.* u *Feriunt enim summos fulmina montes.* x *Solus currus.* y *Herc. Fur. v. 243.* z *Agam v 827.* a *Humi stratus.* b *In quod vires exercere potero cum victoriæ spe.*

Sed

Sed dura ſeries operis; & longus tibi
b Favet *c* eruentis forſitan morbis dolor.
HER. Ubi mors? ubi illa. teſtis eſt aliquis ma-
Intendat arcus, *e* nuda ſufficiet manus; (li?
f In orbe mecum veniat. huc aliquis mihi
Procedat agedũ, huc. AL. Hei mihi, ſenſus quoq;
Excuſſit ille nimius impulſu dolor.
Removete, quæſo, tela, & infeſtas, precor,
Rapite hinc ſagittas *g* igne ſuffuſæ genæ
Scelus minantur. qua fuga latebras petam?
Dolor iſte furor eſt: Herculem ſolus domat.
Cur deinde latebras aut fugam vecors petam
Obire forti meruit Alemene manu.
Vel ſcelere pereat, antequam letum mihi
Ignavus aliquis mandet, ac turpis manus
De me triumphet. *h* ecce, laſſatus malis
Sopore feſſas alligat venas dolor,
Gravique anhelum pectus impulſu quatit.
Favete, ſuperi. ſi mihi gnatum inclytum
Miſeræ negatis; vindicem ſaltem precor
Servate terris. abeat excuſſus dolor,
Corpuſque vires reparet Herculeum ſuas.

b *Al.* Fervet.
c *Crucis.*
d *Mors, vel Dei-*
anira.
e *Inermis.*
f *Alii leg. in or-*
bem veniat tibi-
cine quidem im-
modulato, mente
aliquanto ſanio-
ri nec plane aſſe-
quor locutionem
niſi dicat in cer-
tamen deſcendat.
manus enim con-
ſerturi pugiles
μετάφορα lineas
ſibi & cancel-
los circumſcri-
bunt, quos nec ip-
ſis tranſire nec
ſpectatorum co-
rona in urbem cingenti liceat ingredi. videat lector. * *Al* impulſor. g *Ru-*
bore, ſanguine, ardore. h *Act.* 4. *Herc. Fu. ver.* 1043.

HYLLUS. ALCMENA. HERCULES. PHILOCTETES muta perſona.

Reverſus Hyllus *nunciat* Herculi, *Deianiram, poſtquam*
ſe Neſſi dolo deceptã cõperiſſet, ſibi mortẽ conſciviſſe.

PRÔ lux ſcelerb, prô capax ſcelerum *i* dolor
k Nurus Tonantis occidit. *l* natus jacet.
Nepos ſuperſum: ſcelere materno hic periit;
Fraude illa capta eſt. quis per annorum vices,
Totoque in ævo poterit ærumnas senex
Referre tantas? unus eripiet dies
Parentem utrumque, cætera ut ſileam mala,
Parcamque fatis, Herculem amitto patrem.
AL. Compeſce voces inclytum Alcidæ genus,
m Miſeræque fato ſimilis Alemenæ nepos,
n Longus dolorem forſitan vincet ſopor.
Sed ecce laſſam deſerit mentem quies,
Redditque e morbo corpus, & luctus mihi.
HER. *p* Quid hoc? rigenti cernitur *q* Trachin
Et inter artus poſitus evaſi genus (jugo.
Mortale tandem. quis mihi cœlum parat?

i *Al. dies. Sic inf.*
v. 1424.
k *Deianira.*
l *Hercules.*
m *Æque miſer,*
atq; ego. Al leg.
Miſeræque nato.
n *Herc Fu.* 1077.
o *Dolori, ſeu fu-*
rori.
p *Diſcuſſo ſopore,*
Hercules apothe-
oſin ſuam velut
extaſi raptus cer-
nere videtur, ſeu
propinqua morte
vaticinatur.
q *Sup.* 1161.

Te te, pater, jam video: placatam quoque
Specto novercam. quis sonus nostras ferit
a Cœlestis aures? Juno me b generum vocat.
Video nitentem regiam clari ætheris,
Phœbique c tritam flammea zonam rota:
d Cubile video noctis. * hinc tenebras vocat.
Quid hoc? quis axem eludit, & ab ipsis, pater,
Deducor astris? ora Phœbeus modo
Affligebat axis. e tam prope à cœlo fui.
Trachina video. quis mihi terras dedit?
Modo nempe me infra steterat, ac totus mihi
Suppositus orbis. tam bene f excideras dolor,
Cogis fateri. g parce, & hanc vocem occupa.
Hæc, Hylle, dona h matris; hoc munus parat.
Utinam licet et stipite ingesto impium
Effringere animam, quale i Amazonium malum
Circa nivalis Caucasi domui latus.
O clara Megara, k tunc, cum furerem, mihi
Conjux fuisti. stipitem atque arcus date.
Dextra inquinetur. laudibus maculâ imprimâ.
Summus legatur fœmina Herculeus labor.
HYL. Compesce diras, genitor, iterum minas.
l Habet. peractum est. quas petis pœnas, dedit.
Sua perempta dextera mater jacet.
HER. m Cæci dolores. manibus irati Herculis
Occidere meruit. perdidit n comitem Lichas.
Sævire in ipsum corpus exanime impetus
Atque ira cogit. cur minis nostris caret?
Ipsum cadaver pabulum accipiant feræ.
HYL. o Plus misera læso doluit. p huic aliquid
Detrahere velles. occidit dextra sua. (quoque
q Tuo dolore plura, quam poscis, tulit.
Sed non cruentæ sceleribus nuptæ jaces;
Nec fraude matris. Nessus hos struxit dolos;
Ictus sagittis qui tuis vitam expulit.
Cruore tincta est palla r semiferi, pater,
Nessusque nunc has exigit pœnas f sibi. (cant.
HE. t Habet. peractum est. fata se nostra expli-
Lux ista summa est. u quercus hanc sortem mihi
Fatidica quondam dederat, & Parnassio

a E Pythagoreorum sententia, qui concentum quendam & harmoniam effici corporum cœlestium motu credebant.
b Hebe mihi desponsa.
c Zonam torridam.
d Redditus terris videtur.
* Al. in.
e Ita Herc. Fur. vers. 977.
f Mihi modo in cœlos per extasin rapto.
g Melius occidisses me priusquam emisissem indignam hanc Hercule vocem; Cogis fateri: quis enim me cogat? vel, innuit vocem illam qua minatur se fœminam interfecturum.
h Tua, id est, Deianira.
i Amazonum insolentiam. ipsas Amazonas. Herc. Fur. v. 542. Hippol. vers. 397.
k Dignior sane fuit Deianira qua furentis Herc. uxor esset. l Agam. v. 895. m Heu sius ita hunc locum censet legendum Sua perempta dextera mater jacet Lasi dolore. Herc. manibus irati Hercul. &c. tui scilicet lasi. id est, dolens quod te laserit. Sic mox v. 1465. Occidit dextra sua, tuo dolore. n Me, vel lege perdidit comitem Lichan, i. Licha necis causa fuit. o Plus vel te, quem læsit. p Al. hinc i. doloris sui aliquid. q Quem de te conceperat, dolore. r Centauri, s Sua necis ultionem. t Bene habet, satis est. u Med. v. 349.

x Cirrhea

x Cirrhea quatiens templa, y mugitu nemus:
z Dextra perempti, victor Alcida, viri
Olim jacebis hic tibi emenso freta,
Terrasque & umbras, finis extremus datur.
Nil querimur ultra: decuit hunc finem dari,
Ne quis superstes Herculis victor foret. (ta,
Nunc mors a legetur, clara, memoranda, incly-
Me digna prorsus, nobilem hunc faciam diem.
Cædatur omnis sylva, & Oeæum nemus
Suscipiat ignis. Herculem accipiat rogus.
Sed ante mortem, tu b genus Pæantium,
Hoc e triste nobis, juvenis, officium appara.
Herculea totum flamma succendat diem.
Ad te preces nunc, Hylle, supremas fero.
d Est clara, captas inter *incultas, e genus
Regnumque referens, f Euryto virgo edita,
Iole, tuis hanc g facibus & flammis para.
Victor h cruentus abstuli patriam lares,
Nihilque miseræ præter Alciden dedi;
Et iste rapitur penset ærumnas suas:
Jovis i nepotem foveat, & i natum Hercules.
Tibi illa pariat quidquid ex nobis habet.
Tuque ipsa planctus pone funebres, precor,
O clara genitrix, vivet Alcides tuus.
k Virtute nostra pellicem feci tuam
Credi novercam, sive nascente Hercule
Nox l illa certa est: m sive mortalis meus
Pater est: licet sit falsa progenies mihi;
Materna culpa cesset, & crimen Jovis;
Merui parentem, n contuli cœlo decus.
Natura me concepit in laudes Jovis.
Quin ipse quanquam Jupiter credi meus
Pater esse gaudet: parce jam lacrymis, parens:
Superba matres inter Argolicas eris.
Quid tale Juno peperit, æthereum gerens
Sceptrum, & Tonanti nupta? mortali tamen
Cœlum tenens invidit: Alciden suum
Dici esse voluit, perage nunc, Titan, vices
Solus relictus ille, qui vester comes
o Ubique fueram, Tartara & manes peto.
Hanc tamen ad imos perferam laudem inclytã,

x *Oedip. v* 269.
y *Oraculi Delphici responso. ex adyto Cumæa Sibylla. Horrendas canit ambages, antroque remugit.*
Ζιμὸι γὸ λῶ πόρσαντι ἐκ πατρὸς πάλαι,
Πρὶν πρὶν πνόντα, μυκτὸν· Σαρπὴν ὑπὸ, Ἀλλ' ὅστις ἄδυ φθέγμα δώσει πλάτ. *Hæc sunt verba oraculi Dodonæi, quod Herculi olim datum fuit; nempe quod ab hoste defuncto esset interficiendus.*
a *Apparetur vel memoretur.*
b *Philoctetæ, Pæantii fil.*
c *Funebre, ut pyram extruat.*
d *Al. Est clara captas inter, inclytum genus Regn. Iosc. Scal. legendum monet; Oechalius genus Regemque referens, &c.*
* *Al. leg. Oechalias.*
e *Regium genus;*

v Δὸς δυοῖν. f *Rege Oechaliæ.* g *Nuptialibus, Theb. v.* 263 & 507. h *Patrem illius & fratres interficiens.* i *Te.* k *Approbando me ex te natum Iovis esse filium magis ingenuum quam quod ex Iunone genuit. mox v.* 1509 l *Geminata. Herc. Fu. v.* 24 m *Etiamsi mortalis quispiam fuisset pater non Iupiter, virtute tamen mea feci ut Iovis credar progenies.* n *Virtute mea cœlum decoravi.* o *Sup. v.* 41.

Quod nulla pestis vicit Alcidem palam,
Omnemque pestem vicit Alcides palam.

CHORVS.

Solem orat ut toti mundo Herculis mortem nunciet. Herculis apotheosim pradicit, Iovemque precatur, ut vel nulli producantur tyranni, fera, monstra, vel aliis sufficiatur Herc. malorum vindex.

O Decus mundi, radiate Titan,
Cujus ad *a* primos *b* Hecate vapores
Lassa nocturnæ levat ora *c* bigæ,
Die sub Aurora positis *d* Sabæis,
Die sub occasu positis *e* Iberis,
Quique *f* ferventem patiuntur axem,
Quique sub *g* plaustro *h* patiuntur *i* Ursæ;
Die ad æternos properare Manes
Herculem, & regnum Canis *k* inquieti,
Unde non unquam remeavit ullus.
l Sume, quos nubes radios sequantur.
Pallidus mœsta; speculare terras,
Et caput turpes nebulæ peterrent.
Quando, prô Titã, *m* ubi, quove, summe,
n Herculem in terris alium sequeris?
Quas manus, orbis miser, invocabis,
Si qua sub terra, *o* numerosa pestis
Sparget intentam rabiem draconis
p Arcadum si quis, *p* populi vetusti,
Fecerit sylvas *q* aper inquietas?
r Thraciæ si quis Rhodopes alumnus
Durior terris Helices nivosæ
Sparget humano ſt abulum cruore?
Quis dabit pacem populo timenti,
Si quid irati superi per urbes
Jusserint nasci? jacet omnibus *s* par,
Quem *t* parem tellus genuit tonanti.
u Planctus immensas resonet per urbes,
u Et comas nullo cohibente nodo,
Fœmina exertos feriat lacertos;
x Solaque obductis foribus Deorum
Templa securæ pateant noverçæ.
y Vadis ad Lethen Strygiumque littus,
Unde te nullæ referent carinæ.
Vadis ad Manes miserandus, unde

a Auroram tepidos recipientem radios.
b Luna Hip. v. 411.
c Agamem. v. 832.
d Arabia. Felicis incolis.
e Hispanis.
f Torridam zonam quam tamen veteres sentiebant non habitabilem pra nimio calore.
g Septem stellis in plaustri formatis.
h Inf. Scal. legendum censet, patiuntur, ne repetatur vò patiuntur.
i Herc. Fu. v. 129.
k Per vigilis, vel, quia tutu ea regna trifauci Persinat.
l Sume nubilam faciem & tristem.
m Ubi? Al. quo sub axe?
n Herculis quidem nomen strenui, omnibus & claris viris à veteribus tributum quos alii 43 alii 43 numerant.
o Hydra numerosum malum. Herc Fu. 240.
p Hippol. 783.
q Sus Maualius.
r Diomedes Thracia rex. Herc. Fu. 225.
s Robore & fortitudine modo, vel meriti sicut ejus. t Sup. ver. 6.
u Pro more lugentium, vid. Troad. v. 82.
x Sup. v. 740.
y Πύλας ἅιδου κ' πυλας ἀιδαο.

Morte

Morte devicta tuleras triumphum.
Umbra *a* nudatis venies *a* lacertis,
Languido vultu, trepidoque collo:
Teque *b* non solum feret illa puppis.
Non tamen viles eris inter umbras;
Æacumque inter, *c* geminosque Cretas
d Fata discernes. *e* fieri tyranni
Parcite, ô dites, inhibete dextras.
Laudis est, *f* purum tenuisse ferrum.
Dumque regnabas, *g* minimum cruentis
In tuas urbes licuisse fatis.
Sed *locum virtus habet inter astra.*
h Sedis Arctoæ spatium tenebis?
An gravis Titan ubi promit æstus?
An sub Occasu tepido mitebis,
Unde *i* commisso resonare ponto
Audies Calpen? loca quæ sereni
Deprimes cœli? *k* quis erit recepto
Tutus Alcidæ locus inter astra?
Horrido tantum procul à *l* Leone
Det pater sedes, calidoque *l* Cancro;
Ne tuo vultu tremefacta leges
Astra conturbent, trepidetque Titan.
Vere dum flores venient tepenti,
Et *m* comam sylvis hyemes recident,
[Vel comam sylvis revocabit æstas;]
Pomaque autumno fugiente cedent,
Nulla te terris rapiet vetustas,
Tu comes Phœbo, comes ibis astris.
Ante nascetur seges in profundo,
Vel *n* fretum dulci resonabit unda;
o Anre descendet glacialis Ursæ
Sidus, & Ponto vetito fruetur,
Quam tuas laudes populi *p* quiescant.
Te, pater rerum, miseri precamur,
Nulla nascatur fera, nulla pestis.
Non *q* duces sævos miseranda tellus
r Habeat; nec ulla dominetur aulâ,
Qui putet solum decus esse regni,
Semper *s* impensum tenuisse ferrum.
Si quid in terris iterum timetur,
Vindicem terræ petimus relictæ.
Hē, quid hoc? mundus sonat; ecce, mœret Alcidæ pater. an Deorum (ret,

2 *Here. Fu. act. 5.*

a *Umbras enim quam in vivis habuerant imaginem retinere credebant veteres.*

b *Ut quondam, ne mergeretur gemens sub pondere cymba Sutilis.*

c *Rhadamanthũ & Æacum Cretæ reges; quos propter justitiam infernis umbrarum judiciis præfecit Jupiter. Her. Fu. 732.*

d *Al. Facta id est, Quæ quis apud superos Furto lætatus inani gesserit.*

e *Al. Feries tyrannos. id est, quartus Staterisjudex. vel ea tibi mens manebit, qua in vita, feriendi tyrannos.*

f *Incruentum innocens.*

g *Minimum permittere tua licentiæ in subditorum vitas.*

h *Tibi numine ab omni Cedetur jurisque tui natura relinquet Quis deus esse velis, ubi regnum ponere mundi. Sed neque in Arctoo sedem tibi legeris orbe, Nec polus adversi calidus qua vergitur Austri.*

i *Gaditano utrinque freto resonare Calpen bimarem audies. vid. & Her. Fu. 236.*

k *Ætheris immensi partem si semel acceperis, & presseris unã Sentiet axis onus librati pondera cæli Orbe tenet medio: pars ætheris illa serena Tetigit vacuã.*

l *Thyest. v. 852.*

m *Arboribus frondes.*

n *Prius mare dulcescet.*

o *Thyest v 476.* p *Taceant.* q *Tyrannus.* r *I. Lipsius tibia adaptat versum legendo, Horreat. nulla dom. Jos Scal. nihil mutandũ censet, cũ Habeat nec totidem habeat tempora quot Horreat.* s *Ferro non pancere. alii impensum. leg.*

Clamor,

a *Junonis me in cælum ascendentem timentis.*
b *Cœlum quod humeris sustinere Atlanta Mauritaniæ vagem. Promethei fratrem fingunt: quod Astrologiam sphæramq; invenisset. Durius cula autem locutio lassus pondus.*
c *Philoctetes cui Hercules moriens sagittas legavit.*

Clamor, an vox est a timidæ noverca?
Hercule an viso fugit astra Juno?
b Lassus an pondus titubavit Atlas?
An magis diri tremuere Manes
Herculem? & visum canis inferorum
Fugit abruptis trepidus catenis?
Fallimur: læto venit, ecce, vultu
Quem tulit c Pæas, humerisque tela
Gestat, & notas populis pharetras,
Herculis hæres.

ACTUS QUINTUS.

NUTRIX. PHILOCTETES.

Philoctetes Herculis mortem atque funus nunciat.

d *Lætori vultu mortem tulit, quã alius quispiam vitam.*
e *Suo Jos. Scal.* Invasit ignes? PH. Esse jam flammas nihil
itaq; legit Herculis.
f *Ignis, quocum Hercules non dimicavit hactenus. vid. sup. v.* 1401.
g *Quod unum in orbe venerat nondũ malũ, Et flamma victa est. hæc quoque accessit feris.* (do?
h *Multitudo cremium & famularum Herc. succidere arbores ad rogum jussa.*
i *Succisa enim.*
k *Jos. Scal. emendat. flexit hinc pinus ferox Astris minantem nube de media comam, id est, cacumen verticem flexit & inclinavit cassura.*
l *Corruit & mediã prostravit pondere sylvã.* m *In hac sylva erat ingens quercus, non minor Dodonæa illa in Chaonio Epiri nemore. de qua vid. Med. ver.* 246 & *Ded* 726.
n *Solis radios arcet.* o *Alii, totum.*
p *Hebetatur nec diffindere valet.* q *Quod supra v.* 1619. *dixit fagus umbras perdit.*

Oscitat

Ostendit ille, qui sub e occasu Hercules
Virtute vinci docuit indomita omnia.
f Inter vapores quis fuit forti locus?
g Quod unum in orbe venerat nondũ malũ,
Et flamma victa est. hæc quoque accessit feris.
Inter labores ignis Herculeos abiit.
Nut. Edissere agedũ flamma quo victa est modo.
h Ph. Ut omnis Oeten mœsta corripuit manus,
Hinc fagus i umbras perdit, & toto jacet
Succisa trunco; k flexit hinc pinum ferox
Astris minantem, & nube de media vocat;
Ruitura cautes movit, & l sylvam trahit
Secum minorem. m Chaonis quondam loquax
Stat vasta late quercus, & n Phœbum verat,
Uttraque o toto porrigit ramos nemus.
Gemit illa multo vulnere impresso minax,
Fraugitque cuneos, resilit excussus chalybs,
p Vulnusque ferrum patitur, & truncum fugit.
Commota tandem est; tunc cadens lenta mora
Duxit ruinam protinus q radios locus
Admisit omnes: sedibus pulsæ suis

Volucres

Volucres pererrant nemore ſucciſo * diem,
Quæruntque laſſis garrulæ pinnis nemus.
Jamque omnis arbor ſonuit, & r ſacræ quoque
Senſere quercus horridam ferro manum,
Nullique priſcum profuit ligno nemus.
Aggeritur omnis ſylva, & ſalternæ trabes
In aſtra tollunt Herculi t anguſtum rogum.
Rapit alta flammas pinus, & robur u tenax,
Et brevior ilex ſylva. contexit pyram
x Populea ſylva, x frondis Herculeæ nemus.
At ille, ut ingens nemore ſub y Naſamonio
Æger reclini pectore admugit leo,
Fertur. quis illum credat ad flammas rapi?
Vultus petentis aſtra, non ignes, erant.
Ut preſſit OEten, ac ſuis oculis rogum
Luſtravit, omnes z fregit impoſitus trabes,
Arcumque poſcit: Accipe hæc, inquit, a ſate
Præante dona; munus Æacidæ cape.
Has Hydra ſenſit: his jacent b ſtymphalydes,
Et quidquid aliud eminus vici malum.
c Victure felix: has enim d nunquam irritas
Mittes in hoſtes, ſive de media voles
Auferre volucres nube, deſcendent aves,
Et certa prædam tela de cœlo ferent.
Nec fallet unquam dexteram hic arcus tuam:
Librare telum didicit, & certam dare
Fugam ſagittis. ipſa non fallunt iter
Emiſſa nervo tela. tu tantum, precor,
Accommoda ignes, & e facem extremam mihi.
Hic f nodus, inquit, nulla quem capiet manus,
Mecum per ignem flagret, hoc telum Herculem
Tantum ſequatur. hoc quoque acciperes, ait,
Si ferre poſſes. adjuver domini rogum.
Tum rigida ſecum g ſpolia Nemæi mali
Arſura poſcit, h latuit in ſpolio rogus.
Ingemuit omnis turba; nec lacrymas dolor
Cuiquam remiſit. mater i in luctum furens
Diduxit k avidum pectus, atque utero tenus
Exerta, vaſtos uberain planctus ferit:
Superoſque & ipſum vocibus l pulſans Jovem
Implevit omnem voce fœminea locum.
Deforme letum mater Herculeum facis:

* *Al. leg. domus.*
r *Incæduæ & Iovi conſecratæ.*
ſ *Alternatim poſitæ.*
t *Al. Auguſtum. Qui anguſtũ retinent exponunt Herculis nimis arctũ. expoſitio nimis arcta & preſſa non placet. ego dici arbitror pyramidali aſcendentem formã in altũ & angſtum.*
u *Solidum.*
x *Her. Fu. v. 892.*
y *Libyes. Naſamones autem Libyæ pop. ex naufragiis & rapto ad Syrtes viventes.*
z *Pondere ſuo.*
a *Philoctetæ.*
b *Her. Fu. v. 243.*
c *Lipſ. ex MS. i. virtute felix ju-*
venis, has nunquã irritas, &c.
d *Her. Fu. v. 982.*
e *Funebrem qua rogus accendebatur, id eſt incende mihi rogũ. quod defuncto neceſſitudine devincti præſtabant officium, ſed averſa facie.*
f *Clava Appol.*

ſ. Καρὸν ἄχθος ὄζων ἰλαιῶν. g *Pellem leonis Nemæi.* h *Pelli rogum ſummum texit.* i *Luctui nimium indulgens.* k *Planctus & pœna avidum.* l *Compellans.*

a Con-

a Compesce lacrymas, inquit: introrsus dolor
Fœmineus abeat. Juno cur lætum diem
b Te flente ducat? pellicis gaudet suæ
Spectare lacrymas, contine infirmum c jecur
Mater: nefas est d ubera atque uterum tibi
Laniare, qui me genuit. e & dirum fremens
Qualis per urbes duxit Argolicas canem,
Cum victor Erebi Dite contempto rediit
Tremente fato; talis ineubuit rogo.
Quis f sic triumphans lætus in curru stetit
Victor? quis g illo gentibus vultu dedit
Leges h tyrannus? quanta pax obitus tulit?
i Hæsere lacrymæ, cecidit expulsus dolor
Nobis quoque ipsis. nemo moriturо ingemit.
Jam fiere pudor est. ipsa, quam sexus jubet
Mœrere, & fiecis hæsit Alemene genis;
Steritque nato pene jam similis patens.
Nu. Nullasne in astra misit ad superos preces
Arsurus, aut in vota respexit Jovem?
P H. Jacuit sui securus, & cœlum intuens,
Quæsivit oculis l arce an ex aliqua pater
Despiceret illum. tum manus tendens ait:
Quacumque l parte prospicis natum, pater,
m Iste est pater, quem nocte commissa dies
Quæsivit unus. si meas laudes canit
n Utrumque Phœbi litus, & o Scythiæ genus,
Et omnis p ardens ora, quem torret dies.
Si pace tellus plena, si nullæ q gemunt
Urbes, nec aras r impius quisquam inquinat;
s Si scelera desunt, spiritum admitti nunc pre-
In astra. nec me mortis infernæ locus, (cor
Nec mœsta nigri regna conterrent Jovis:
Sed ite ad illos t umbra, quos vici, Deos,
Pater, erubesco. nube discussa diem
Pande, ut Deorum vultus ardentem Herculem
Spectet: licet tu sidera & mundum neges
Ultro, pater, cogere. u si voces dolor
Abstulerit ullas, pande tum Stygios lacus,
Et redde x Fatis. approba gnatum prius.
y Ut dignus astris videar, hic faciet dies.

1675 1680 1685 1690 1695 1700 1705 1710

a Μηδ' ὀνε δάκρυα κάρτυπα φιλέπτηρον γυνή.
b *Tuis insultans lacrymis.*
c *Affectus, quorum jacur sedes sup. ver. 579.*
d *Pro more lugentium. vide Troad. v. 82.*
e *Et hoc dicto, Hero. dirum fremens qualis duxit, &c. Herc. Fur. ver. 809.*
f *Utille rogo.*
g *Tam lato & sereno.*
h *Rem, τύραννος. sic enim primitus Græcis usurpatum.*
i *Cessavere.*
k *Non lacrymantibus.*
l *Cœli.*
m *Ego sum filius ille tuus quem geminata nocte genuisti. Herc. Fu. ver. 24.*
n *Orientis & occidentis.*
o *Septentrio.*
p *Meridies.*
q *A tyrannis oppressa.*
r *Al. Impius utrumque recte,*
s *Si scelerati homines mea opera devicti cessent.* t τύραν ⊙, εἴδωλον nudum simulachrum, quod (animæ vel in cœlum unde deducta est, vel in alia corpora migrante è corpore quod in elementa dissolvitur) petit inferos. u *Revocat, corrigitq; suprematum vocem cogere.* x *Inferis, mortis loco.* y *Quæ per vitam strenue feci non tam astra merentur, quam mors hac acerba, quam fortiter fero.*

Leve

Leve est quod actum est. Herculē genitor prius
Invenit, an damnavit? *a* hoc postque addidit;
Noverca cernat, quo feram flammas modo.
Flammas poposcit. hoc age *b* Alcidæ comes;
Non segnis, inquit, corripe Oetæam *c* facem.
Quid dextra tremuit? num manus pavida impiū
Scelus refugit? redde jam pharetras mihi,
Ignave, iners, inermis. *d* en nostros manus
Quæ tendat arcus. quis sedet pallor genis?
Animo faces invade, quo Alciden vides
Vultu jacere; respice arsurum, miser.
e Vocat ecce jam me genitor, & pandit polos.
Venio, pater. vultusque non idem fuit.
Tremente *f* pinum dextera ardentem impuli.
Refugit ignis, & reluctantur faces,
Et *g* membra vitant: sed recedentem Hercules
Insequitur ignem. *h* Caucasum, aut *i* Pindum,
aut *k* Athon
Ardere credas. nullus erumpit sonus.
Tantum *l* ingemiscit ignis ad durum jecur.
m Typhon in illo positus immanis rogo
Gemuisset ipse, quique convulsam solo
Imposuit humeris Ossan Enceladus ferox.
At ille medias inter exsurgens faces
Semiustus ac laniatus, intrepidus, rubens;
Nunc, ô parens Herculea, *o* sic stare ad rogum,
Te mater, inquit, sic decet fieri Herculem.
Inter vapores positus, & flammæ minas,
Immotus, inconcussus, in neutrum latus
Correpta flectens membra, adhortatur, monet.
p Gerit aliquid ardens: omnibus fortem addidit
Animum ministris. *q* urere ardentem putes.
Stupet omne vulgus, vix habent flammæ fidē.
Tam placida frons, est. tanta majestas viro,
s Nec properat uri, cumque jam forti datum
Leto satis pensavit, igniferas trabes
Hinc inde traxit, *t* nimia quas flamma occupat;
Torasque in ignem sertit, & qua plurimus
Exundat ignis, recipit intrepidus, ferox.
Nunc ora flammis implet. ast illi graves
Luxere barbæ; cumque jam vultum minax
Appeteret ignis, lamberent flammæ caput,
Non pressit oculos. Sed quid hoc? mœstā in tuor

z *Immortalitate ne donavit, an ad pœnas damnavit?*

a *Scil. Noverca cernat quo feram flammas modo.*

b *Philoctete.*

c *Sup. v.* 1660.

d *Tuane manus dignæ arcu & sagittis meis, quæ trepidant rogum meum incendere.*

e *Al. rogat. Sed minus decorum est ut Jupiter roget.*

f *Tum facem rogo subdidi.*

g *Devitant Herculem quasi non tentare ausæ.*

h *Montem Scythiæ.*

i *Thessaliæ montem.*

k *Montem inter Macedoniam & Thraciam.*

l *Vide Tu est. ver.* 768.

m *Gigas Med. ver.* 772.

n *Herc. Fu. v.* 80.

o *Intrepide, non lacrymis, non gemitu.*

p *Ne nihil agens moriatur, alios ad virtutem adhortatur, monet.*

q *Crederes ipsum ira ardentem in ignem agere, non ab eo pati.* r *Vix credebant eum esse ignem.* s *Quæ pœna eriperetur.* t *Ipsius legit minima.*

u Sinu

u *Ad utrumque parentem spectabat, reliquias colligere, sinu fovere, & componere, de qua forma vide Troad. v 707.* x *Alibi erat mens l. L. cũ poneret (cinerem ja. squ. Alc. gerit. neq; enim simul gessit & jactavit cineres, quod etiam crudelitatis fuisset.*

u Sinu gerentem reliquias magni Herculis.
x Crinemq; jactans squallidum Alcmene gemit

ALCMENA. PHILOCTETES.

Suam ex Herculis morte cladem Alcmena dolet.

y *Mortales qui supera aura vescimini. vel Dii, namque Jovis sepulchrũ ostendit Creta & Bacchi simulachrum inferos adiit.*

TImete y superi fata. tam z parvus cinis
Herculeus est; huc ille a decrevit gigas.
b O quanta, Titan, in nihil moles abit!
Anilis, heu me, cepit Alciden sinus.
Hic tumulus illi est. ecce vix totam Hercules
Complevit urnam. quam leve est pondus mihi,
d Cui totus æther pondus incubuit leve?
Ad tartara olim regnaque, ô gnate, ultima
Rediturus ibas: quando ab inferna Styge
Remeabis iterum? non ut e spolium trahas,
Rursumque f Theseus debeat lucem tibi:
Sed quando solus? g ignis impositus tuus
Compescet umbras, teque Tartareus canis
Inhibere poterit? quando Tænareas fores
Pulsabis? ah, quas mater ad fauces agat?
Qua mors aditur? vadis ad Manes iter
Habiturus h unum. quid diem questu tero?
Quid misera duras vita? quid lucem hanc tenes?
Quem parere rursus Herculem possum Jovi?
Quis me parentem gnatus Alcmenam suam
Tantus vocabit? ô nimis felix, nimis,
i Thebane Conjux. Tartari intrasti loca
Florente gnato; teque venientem inferi
Timuere forsan, quod pater tantum Herculis
Vel k falsus aderas. quas petam terras anus,
Invisa l sævis regibus? si quis tamen
Rex est relictus sævus: hei miseræ mihi.
Quicunque m cæsos ingemunt gnati m patres,
A me petent supplicia, me cuncti obruent.
Si quis n minor Busiris, aut si quis o minor
Antæus urbes p perfidæ terret plagæ,
Ego præda ducar: q si quis Ismarios greges

a Quem parva capiat urna.
a Decrescendo devenit.
b O Sol, quanta moles in nihil abiit! suspicor tamen hunc locum, & Titana de Hercule ab autore conceptum fuisse.
c Quod digitis quinque levatur onus.
d Cœlum. Her. Fu. ver 68.
e Cerberum.
f Her. Fu. v 805. Hippol 840.
g Infernus.
h Unicum, non remeabile. vel a. que ab omni orbis regione distans,
inquiunt interpretes. Quid si dicamus solum, id est, sine me? despiciat lector ex iis quæ sequuntur. *i Amphitryo Thebanorum dux, mihi conjux, Herc. pater (putative) tu felix, qui introsti, &c.* *k Putativus.* *l Tyranno.*
m Patres tyrannos ab Hercule cæsos. *n Filius Busiridis.* *o Antæi filius.*
p Afrorum, Pœnorum quorum perfidia abiit in gentis votum. *q Si quis Diomedis filium patrem suis equis objectum vindicare volucris. Herc. Fu. v. 225.*

Thracis

Thracis *a* eruenti vindicat, carpent greges
Mea membra diri. forsitan pœnas petet
Irata Juno. totus *b* uretur dolor.
Secura victo tandem ab Alcide vacat.
Pellex supersum, *c* supplicia de qua exigat.
d Ne parere possem, fecit hic gnatus mihi
Uterum timendum. quæ petam Alcmene loca?
Quis me locus, quæ regio, quæ mundi plaga
Defendet? aut quas mater in latebras agat?
Ubique certe nota. si patriam petam,
e Lareisque miseros, Argos Eurystheus tenet.
Orbata Thebas, *f* regnum & Ismenum petam,
Thalamosq; nostros, in quibus quondã Jovem
Dilecta vidi? prô nimis felix, nimis,
g Si fulminantem & ipsa sensissem Jovem!
Utinam meis viscerib. Alcides foret
Exectus iidem! nunc datum est miseræ datum,
Videre gnatum laude certantem *h* Jovi:
Et *i* hoc daretur scire, quod fatum mihi
Eripere posset! quis memor vivet tui,
O gnate, populus; omne jam ingratũ est genus.
Petam *k* Cleonas? Arcadum an populos petam?
Meritisque *l* terram nobilem quæram tuis?
m Heic dira serpens cecidit; *n* heic ales fera;
o Heic rex cruentus; *p* heic tua fractus manu,
Qui te sepulto *p* possidet cœlum, leo.
Si grata terra est, populus Alcmenam tuam
Defendat omnis. Thracias gentes petam,
Hebrique populos? hæc quoque est meritis tuis
q Defensa tellus, stabula cum regno jacent.
Heic pax cruento rege prostrato data est.
r Ubi enim negata est? quod tibi infelix anus
Quæram sepulchrum? de tuis totus rogis
Contendat orbis, reliquias magni Herculis
Quis populus, aut quę tẽpla, quę gentes colent?
Quis jam petet, quis poscet *s* Alcmenes *s*onus?
Quæ tibi sepulchra, gnate, quis tumulus sat est?
Hic totus orbis fama erit tumulus tibi.
Quid anime, trepidas? Herculis cineres tene:
Complectere ossa. reliquiæ auxilium dabunt.
Erunt satis præsidia. terrebunt tuæ
Reges vel umbræ. PH. Debitos gnato quidem
Compesce fletus, mater Alcidæ inclyti.

a *Humana carne pasti.*
b *Consumetur, impendetur in me.*
c *Ut in me iras exerceat.*
d *Ne partus pœnam à me exigat Juno.*
e *Domum patris mei Electryonis.*
f *Thebanum quod alluit Ismen flu.*
g *Si ipso concubitu periissem ful. mine ut Semele. Herc. Fu. v. 455.*
h *Cum Iove. Helleniśm.*
i *Te mihi ita fulminata ac mortua. a superstite esse.*
k *Oppidum inter Argos & Corinthum juxta quod sylva Nemæa.*
l *Heins. Lernam legendum conjicit. vel lege Teras nobiles.*
m *In Lernâ palude Argiva.*
n *In Arcadia Stymphalis volucris. vel cerva auripes alata.*
o *In Ægypto, Thracia, Libya, Busiris, Diomedes, Antæus.*
p *Herc. Fu. v. 323. & Thyest. v. 853.*
q *Interfecto Diomede. Her. Fu. v. 225.* r *Lipsi. Ubi ea negata est. q. d. Thraciæ universæ data est pax postquam Diomedi uni negata est quem interemit.* s *Urnam Herculis continentem reliquias quam gesto.*

t *Quisquis ab injuria oblivionis & mortalitatis se vindicavit sibiq; sua virtute ad cœlũ struxit iter.*

u *Non sunt lugendi, qui sibi virtute sua nomen æternum assecuti sunt, sed ii qui nihil in vita egerunt quo posteris se bene vixisse testentur.*

x *Ego mater illius.*

y *Sol rubens.*

z *Orientem & occidentem, Indicam & Gaditanum.*

a *Currus splendido.*

b *Per filium regum victorem.*

c *Non votis Deos fatigavi. neque enim opus cum nihil non mihi filius suppeditaret.*

d *Ardens amor & virtus.* e *Nescio quæ nimirum Niobe Al. olim* f *Herc Fu. ver.* 389 g *Natorum* h *Exemplar miseræ matris.* i *Ut Nioben.* k *Invidiam factura parens. vid Oed. v.* 200. l *Humanum. vel Herculis. ut in sequenti nania, alii genas.*

Non est gemendus, nec gravi urgendus nece,
t *Virtute quisquis abstulit fatis iter.*
Æterna virtus Herculem fieri vetat. 1835
u *Fortes vetat mœrere, degeneres jubet.*
AL. Sedabo quæstus? vindicem amisi x parens
Terræ atque pelagi, quaque y purpureus dies
z Utrumque a clara spectat Oceanum a rota.
Quot misera in uno condidi gnatos parens; 1840
Regno carebam, regna sed b poteram dare.
Una inter omnes terra quas matres regit,
c Votis peperci: nil ego à superis petii
Incolume nato. quid dare Herculeus mihi
Non poterat d ardor; quis Deus quidquã mihi 1845
Negare poterat? vota in hac fuerant manu:
Quidquid negaret Jupiter, daret Hercules.
Quid tale genitrix ulla mortalis tulit?
Deflevit e aliqua f mater, & toto stetit
Succisa fœtu, bisque septenos greges 1850
Deplanxit una; g gregibus æquari meus
Quot ille poterat? matribus miseris adhuc
Exemplar ingens deerat: Alcmene h dabit.
Cessate matres, pertinax si quas dolor
Adhuc jubet lugere, quas luctus gravis 1855
i In saxa vertit. cedite his cunctæ malis.
Agedum, senile pectus, ô miseræ manus
Pulsate. & una funeri tanto sat est
Grandæva anus defecta; quod totus brevi
Jam quæret orbis? expedi in planctus tamen 1860
Defessa quanquam brachia, invidiam ut Deis
Lugendo facias, advoca in planctum l genus.

ALCMENA.

Tristis Alcmena naniam canit.

m *Herc. Fu. vers.* 24. FLete Alcmenen, magnique Jovis
Plangite gnatum, m cui concepto
Lux una periit, noctesque duas 1865
n *Aurora.* Contulit n Eos: ipsa o quiddam
o *Hercules, propter quem illius diei lux periit.* Plus luce perit totæ pariter
Plangite gentes, quarum sæ vos
Ille tyrannos jussit Stygias
p *Subditorum cade madens.* Penetrare domos populisque p malers 1870
Ponere ferrum, fœtum meritis

Rd-

Reddite tantis. totus, totus
Personet orbis. fleat Alciden
q Cœrula Crete ; magno tellus
Clara Tonante ; *r* centum populi
Brachia pulsent.
Nunc *s* Curetes, nunc *t* Corybantes,
u Arma Idæa quassate manu :
x Armis illum lugere decet.
Nunc nunc funus plangite *y* verum :
Jacet Alcides non minor ipso.
Creta, Tonante.
Flete Herculeos, Arcades, ebitus,
Nondum *z* Phœbo nascente genus.
Juga *a* Parthenii *b* Nemeæque sonent ;
Feriantque graves *c* Mænala planctus.
Poscite magno Alciden gemitu :
Stratus vestris *d* fetiger oris :
e Aleïsque sequi jussa sagittas,
f Totum pinnis velata diem
Flete, Argolici, flete, *g* Cleonæ ;
Hic terrentem mœnia quondam
Vestra leonem fregit nostri
Dextera nati. Date *h* Sithoniæ
Verbera matres, geliduſque sonet
Planctibus Hebrus. flete Alciden,
Quod non stabulis *i* nascitur infans,
Nec vestra greges viscera carpunt.
Fleat *k* Antæo libera tellus,
Et rapta fero *l* plaga Geryone.
Mecum miseræ plangite gentes :
m Audiat ictus utraque Tethys.
Vos quoque mundi *n* turba citati,
Flete Herculeos, numina, casus.
Vestrum Alcides *o* cervice meus
Mundum, superi, cœlumque tulit :
Cum stelligeri vector Olympi,
Pondere liber spiravit Atlas.
Ubi nunc vestræ, Jupiter, arces ?
Ubi promissi regia mundi ?

q Insula clara incunabulis Iovis, cui Her. filius, vel propter taurum Cretensem ab Herc. interfectum. Agam. ver. 827.
r Cretæ ἑκατομπόλιται.
s Pop. Cretæ qui ex Ida Phrygiæ monte in Cretam trajecerunt. vel ut alii ex Ida Cretæ monte Opis digitis tactanati sunt, unde & dactyli Idæi dicti, qui quod ἐνόπλιον saltantes vel cymbala pulsantes Iovis vagitū celarent ἀπὸ τῆς κουροτροφίας nomen sortiti sunt. aliis ἀπὸ τῆς κυρτῆς dicti, quod anteriorē partem capitis detensi posteriorem fovebant, vel quod mollium puellarū rlin comā foverent quam quia inter saltandū rosarent --
t Corybantes dicti, q. κορύσσοντες ; aliis tamen à κόρη pupilla, quod vigiles Iovem custodirent : aliis παρὰ τὴν κόρυθα quod galeati incederent. Lucianus tamen Corybantas Phrygiæ Cybeles, Curetas Cretensis Iovis sacerdotes esse vult.
u Cymbala, tibiæ, tympana, buxiū Berecynthiū, vel simpliciter, arma. Curetes enim primū ἐνόπλιον saltasse dicuntur, ut Jovis vagitū armorum strepitu obtegerent. *x* Heroem scilicet fortem. *y* Non falsum & imaginarium, ut Jovis quondam. *z* Scribendum Phœbe. i. Arcades προσεληνιοι. vid. Hippol. v. 783. *a* Montis Arcadiæ. *b* Sylvæ inter Cleonas & Phliuntem, in qua Herc. Leonem interfecit. *c* Arcadiæ mons. *d* Aper Erymanthius, Mænalius, Arcadius. *e* Stymphalides quæ solis radios pennis obumbrarunt, sagittis Herc. vel ut alii, ærei crotali crepitu pulsæ. Theb. v. 422. *f* Supra v. 1654. *g* Sup. v. 1811. *h* Thressæ à Sithone monte Thraciæ. *i* Non alitur pabulum futurum equis Diomedi, passive vel per Hypallagem Lips. nascitur. *k* Sup. v. 24. *l* Hispaniæ vid. Her. Fu. v. 232. *m* Solem Orientem emittens & Occidentem excipiens. vide Her. Fu. v. 25. *n* Cœlicolæ. *o* Her. Fu. v. 68.

Nempe Alcides mortali obit,
p *Sup. verſ.* 6. Nempe ſepultus quoties *p* telis
Facibuſque tuis ille pepercit!
Quoties ignis ſpargendus erat?
In me ſaltem jaculare facem, 1915
q *Sup. verſ.* 1804. *q* Semelemque puta. Jamner Elyſias,
r *Troad. verſ* 942. O gnate, domus jam litus habes,
ſ *Mortis communem omnibus portum.* ſ Ad quod populos natura vocat.
t *An quod olim Cerberum rapuiſti aditum jam tibi negant, ingredique prohibent?* t An poſt raptum Styx atra canem
Præcluſit iter; 1920
Teque in primo limine Ditis
Fata morantur? *u* quis nunc Umbras
Gnate, *u* tumultus, Maneſque tenet?
u *Te ſecundo jam adveniente.* *x* Fugit abducta navita cymba,
Et Centauris Theſſala motis 1925
x *Fugitne Charon monſtrorumque ſimulachra ut quondam?* Her. Fu. v 769. Ferit artonitos ungulis Manes?
Angueſque ſuos Hydra ſub undis
Territa merſit? reque labores
O gnate, timent?
Fallor, fallor, veſana parens; 1930
Nec te Manes umbræque timent.
y *Non enim deſcendis armatus ut quondam.* y Non z Argolico rapta leoni
Fulva pellis contecta juba
Lævos operit dura lacertos;
z *Cleonæo. Sup v.* 1811. Vallantque *a* feri tempora dentes. 1935
a *Victus leonis galeæ loco gerebat.* Herc. Fu. v. 797. Donum pharetræ ceſſere tuæ.
Telaque mittet jam *b* dextra minor.
b *Philoctetæ dextra, tua minus valida.* Vadis inermis, gnate, per umbras,
Ad quas ſemper manſurus eris.

HERCULES. ALCMENA.

Solatur lugentem matrem Hercules in deorum collegium tranſlatus, machina autem demiſſus Herc. ex editiore loco ſupra epiſcenium inducitur.

c *Herculem in cœlum relatum alii Engonaſim, alii Martis ſtellam putant.* QUidme *c* tenentem regna ſiderei poli, 1940
d *Vel quod Iove* *d* Cœloq; tandem *d* redditū, *e* planctu jubes
Sentire fatum; parce. nam virtus mihi
In aſtra, & ipſos fecit ad ſuperos iter.
AL. Unde ſonus trepidas aures ferit?
Unde meas inhibet lacrymas fragor; 1945
ſatus fuerit. *vel* Agnoſco, agnoſco, victum eſt *f* chaos.

ex opinione Platonica, animas priuſquam in corpora demitterentur in cœlo fuiſſe. e *Viventium planctu luctuque nimio manes offendi creditum. Manes ne lade meos & parce ſolutis Crinibus, & teneris Delia parce genis. Tibull.* f *Inferum & mors.*

A Styge, gnate, redis iterum mihi;
Fract. que non semel est Mors horrida.
Vicisti rursus noctis loca.
Puppi, & infernæ vadá tristia.
Pervius est Acheron jam languidus,
Et remeare licet soli tibi,
Nec te Fata tenent post funera.
An tibi præclusit Pluton iter,
Et pavidus regni metuit sibi?
Certe ego te vidi flagrantibus
Impositum sylvis, cum patribus
In cœlum furerent flammæ minis,
Arsisti certe; verum ultima
Non tenuere tuas umbras loca.
Quid timuere tui manes precor;
Umbra quoque est Dici nimis horrida.
HER. Non me rigentis stagna Cocyti tenent.
Non puppis umbras furva transvexit meas.
Jam parce, mater, quæstibus. Manes semel
Umbrasque vidi: quidquid in nobis tui
Mortale fuerat, ignis injectus tulit.
Paterna cœlo pars data est; flammis tua.
Proinde planctus pone, quos gnato paret
Genitrix inerti. luctus in turpes eat.
Virtus in astra tendit, in mortem timor.
Præsens ab astris, mater. Alcides scano;
Pœnas cruentus jam tibi Eurystheus dabit.
Curru superbum vecta transcendes caput.
Me jam decet subire cœlestem plagam,
Inferna vinco rursus Alcides loca.
AL. Mane parum per cessit; ex oculis abiit;
In astra fertur. fallor, an vultus putat
Vidisse gnatum? misera mens incredula est.
Es numen, & te mundus æternus tenet.
Credo, triumphas; regna Thebarum petam,
Novumque templis additum numen canam.

g Cymba Charontis.
h Agam. v. 12.
i Sup. v. 1920.
k Ne regnum illi eriperes metuens.
l Inferna, Tartara.
m Quam tui partem timuere manes? an & umbram tuam? vid. sup. qua ad v. 1706.
n Agam. v. 22.
o Dum in vivis eram.
p Anima cœlum petiit, corpus in cognata elementa, unde ortum, abiit. putabant autē ἀποθεώσεις illi fautores oportere terrenum illud omne corpori admixtum comburi ut immortalis quis fieret.
q Sup. v. 1815.
r Fortes virtus sua cœlo & immortalitate beat, ignavorum memoriam una cum corpore mors absorbet. s Tibi prædico. t Ab Herculis filiis enim & solao apud Marathonem posita devictus est, vel ut alii ejus ab Hyllo interempti caput ad Alcmenam allatum. u Alii Vivo. x Alii Misera mens est credula. vid. v. 312.

Herc. Fu y Ex authoritate Ios. Scal. Scribe Credo, triumphas, cum prius legeretur, Credo triumphis.

CHORUS.

Herculis ἐπιθάλαμον adspirat Chorus, novumq; numen adorat.

NUnquam Stygias fertur ad umbras
Inclyta virtus. vivite fortes;

y Sup. v. 1835. & 1969.

z Hercules. Nec Lethæos sæva per amnes
a Monstrum, tyrannus. Vos fata trahent: sed cum summas
b Supra ver. 6. Exiget horas consumpta dies,
c Tri sulcum dicitur ful- Iter ad superos gloria pandet.
men propter ignes trium Sed z tu domitor magne ferarum,
superiorum siderum ad Orbisque simul paeater ades.
terram deciduos, quorum Nunc quoque nostras respice terras:
summus ex nimio Saturni El si qua novo a bellua vultu
humore infuscat, ἀργὸς: Quatier populos terrore gravi,
ignis ex ardore Martii b Tu fulminibus frange c trisulcis.
eremat dissipatq; λοιόν: Fortius ipso genitore tuo
medius è clara Iovis sub Fulmina mittes.
nitidate penetrat etiam il-
lasis operimentis, κατωζόμ. Iovi rursus tres data sunt manubia, mi-
nora, qua moneant; Majores qua XII. deorum concilio missa discutiant:
Maxima, quas Iupiter eorundem nutu jaculatus, accendit, disperdit,
ubi summa commutat.

OCTAVIA.

PERSONÆ.

OCTAVIA. POPPEA.
NUTRIX OCTAVIÆ. NUTRIX POPPEÆ.
CHORUS Romanorum AGRIPPINA.
SENECA. NERO.
PRÆFECTUS. NUNCIUS.

ARGUMENTUM.

Claudius Drusus Cæsar Messalina, qua illi Britannicum & Octaviam pepererat, quod Silio nupsisset, mori jussa, Agrippinam filiam fratris sui Germanici, viduam Cn. Dom. Ænobarbi Neronis superinduxit; cujus filio Neroni Octaviam suam in matrimonium dedit. Claudio & Britannico veneno sublatis, Nero Imp. Octaviam quam oderat repudiat, Poppeam Sabinam ducit, cujus divortii causa commoti populi tumultum multa vade reprimit, & Octaviam in Pandateriam ablegatam interfici jubet.

ACTUS PRIMUS.

OCTAVIA.

Vita pertæsa miserias suas deflet Octavia.

IAm vaga cœlo sidera fulgens,
Aurora fugat: surgit Titan
Radiante coma, mundoque diem

Reddit

Reddit clarum.
Eia age, tantis onerata malis
Repete assuetos jam tibi questus,
Atque æquoreas vince *a* Alcyonas;
Vince & *b* volucres *b* Pandionias:
Gravior namque bis fortuna tua est.
Semper *c* genitrix *d* defienda mihi,
Prima meorum causa malorum,
Tristes questus
Natæ exaudi, *e* si quis remanet
Sensus in umbris. utinam ante manu
Grandæva sua *f* mea rupisses
Stamina Clotho; *g* tua quam moerens
Vulnera vidi,
Oraque fœdo sparsa cruore!
O lux semper funesta mihi!
Tempore ab illo lux est tenebris
Invisa magis.
Tulimus, sævæ jussa *h* noverca,
Hostilem animum, vultusque truces.
Illa illa meis tristis Erinnys
Thalamis Stygios prætulit ignes:
Teque *k* extinxit, miserande *l* pater,
Modo *m* cui totus paruit orbis
Ultra Oceanum, cuique Britanni
Terga dedere,
n Ducibus nostris ante ignoti,
Jurisque sui.
o Conjugis (heu me) pater infidlis
Oppresse jaces; servitque domus
Cum prole tua capta *p* tyranno!

a *Vide Agamem. v.* 674.
b *Luscinium & hirundinē in quas mutatæ Procne & Philomela Pandionis regis Athenarum filiæ. Agam. ver.* 665.
c *Messalina.*
d *Dedecore tuo vel morte propter seq.*
e *Poetis hoc familiare, ut simulachris hisce apud inferos maneant memoria & affectus.*
f *Vitæ mea abscidisset telam Parca. Herc. Fu. ver.* 558.
g *Claudius Valeriā Messalinā repudiatā Herculanillā & Ælia Petina uxorē duxit. insatiata libidinis mulier præter alia dedecora C. Silio nupsit, quod ubi comperisset Imperator supplicio affecit; illa autem cum timida & frustra ferrum pectori & jugulo admovisset, à tribuna tandē confossa interiit.*
h *Agrippina.*
i *Vid. Med. v.* 17.
k *Boleto venenato Claudiō Agrippina sustulit. l T. Claudi. m Namq; Ille Britannos ultra noti Littora ponti & cæruleos Scuta Brigantas dare Romuleis Colla catenis jussit, &c. n Noti quidē & tentati Iulio Cæsari sed non subacti: ut & Augusto.*
o *Tua, Agrippina sup. v.* 21. p *Neroni.*

NUTRIX OCTAVIÆ:

Propter alumnæ suæ Octaviæ calamitatem sublimis & aulica vita conditionem execratur.

Fulgore primo captus, & *q* facili bono
Fallacis aulæ, quisquis artonitus stupet,
Subito *r* latentis ecce Fortunæ impetu
Modo prepotentem cernat eversam domum,
Stirpemque Claudii, cujus imperio fuit
Subjectus orbis; paruit *s* liber diu
s Oceanus, & recepit invitus *t* rates,
En *u* qui Britannis primus imposuit jugum,
Ignota tantis classibus texit freta.

q *Levi vel quadetiā malis citra virtutem contingat.*
r *Al. Labantis.*
s *Pop. Britanniæ inf. diu liberi.*
t *Nostras, Romanas.*
u *Sup. ver.* 25.

Ne-

Interque gentes barbaras tutus fuit,
Et sæva maria; conjugis scelere occidit,
Mox illa x gnati. cujus extinctus jacet
y Frater venenis: mœret infelix z soror,
z Eademque conjux. nec graves luctus valet
Ita coacta tegere. a crudelis viri
Secreta refugit semper, atque b odio pari
Ardens mariti, mutua flagrat face.
Animum dolentis nostra solatur fides,
Pietasque frustra. c mutat immitis dolor
Consilia nostra. nec regi mentis potest
Generosus ardor, sed malis virtus capit.
Heu quam nefandum prospicit noster timor
Scelus, quod utinam numen avertat Deûm!

x *Neronis, inf. ver. 305.*
y *Britannicus frater Octaviæ uterinus, Neronis per adoptionem Claudii: quem Nero ut imperio solus & sine æmulo obtineret Locusta veneficæ opera sustulit.*
z *Octavia quam duxerat adoptatim à Claudio Nero.*
a *Maritum aversata, non sustinet sola cum illo esse.*
b *Octavia Neronem haud minus odit quam ipsam Nero.*
c *Dolor facit ut Octaviæ meorum consiliorum immemor ultionem meditetur.*

OCTAVIA. NUTRIX.

Lugentem Octaviam nutrix consolatur, & à vindicta quam cogitat deterruit.

OMea d nullis æquanda malis
Fortuna! licet repetam e luctus
Electra tuos: tibi mœrenti
Cæsum licuit flere parentem;
Scelus ulcisci vindice fratre,
Tua quem pietas f hosti rapuit,
Texitque fides: me crudeli
Sorte parentes raptos prohibet
Lugere timor, g fratrisque necem
h Deflere vetat, in quo fuerat
Spes una mihi,
i Totque malorum breve solamen.
Nunc in luctus servata meos,
Magni testo nominis umbra
NUT. Vox en nostras perculit aures
Tristis alumnæ.
Cessas thalamis inferre gradus
k Tarda senectus? OC. Excipe nostras
Lacrymas, nutrix, testis nostri
Fida doloris. NUT. Quis te tantis
Solvet curis, miseranda, dies
OC. l Qui me Stygias mittet ad umbras.

d *Omnibus major.*
e *Electra enim apud Sophoclem largiter Agamemnone ab Æ. gistho & Clytemnestra casum deflet, expectans interim ut Orestes aliquando reversus patris cædem ulcisceretur.*
f *Matri & Æ gistho. vide Agam. v. 90.*
g *Britannici. sup. v. 44.*
h *Quod tyrannicum & acerbum est.*
i *Stat magni nominis umbra, & ut quercus trunco non frondibus efficit umbram Lucan. de Pompeio.*
k *Mea, id est, cur ego senio tarda cesso thalamos Octavia aggredi?*
l *Dicis sc. illa quo moriar.*

NUT. Omina, (quæso) sint ista procul.
OC. Non vota meos tua nunc casu,
Sed fata regunt. NUT. Dabit afflictæ
Meliora deus tempora mitis:
Tu modo blando vince obsequio
Placata virum. OC. Vincam sævos
Ante leones, tigresque truces,
Fera quam sævi corda tyranni.
Odit genitos sanguine claro,
Spernit superos hominesque simul.
m Nec fortunam capit ipse suam,
Quam dedit illi per *n* scelus ingens
Infanda parens, *o* licet ingratum
Diræ pudeat munere matris,
Hoc imperium cepisse; licet
Tantum munus morte rependat:
Feret hunc *p* titulum post fata tamen
Fœmina longo semper in ævo.
NUT. Animi retine verba furentis.
Temere emissam comprime vocem.
OC. Toleranda *q* quamvis patiar, haud unquam (queant,
Nisi morte tristi, nostra finiri mala.
Genitrice cæsa, per scelus rapto patre.
Orbata fratre, miseriis, luctu obruta,
Mœrore pressa, conjugi invisa, ac meæ
Subjecta *r* famulæ, luce non grata fruor;
Trepidante semper corde, non mortis metu,
Sed sceleris. *s* abstit crimen à fatis meis:
Mori juvabit, pœna nam gravior nece est
Videre tumidos & truces miseræ mihi
Vultus tyranni, jungere atque hosti oscula,
Timere nutus; cujus obsequium meus
Haud ferre posset, fata post fratris, dolor,
Scelere interempti; cujus imperium tenet
Et *t* morte gaudet auctor infandæ necis.
Quam sæpe tristis *u* umbra germani meis
Offertur oculis, *x* membra cum solvit quies,
Et fessa fletu lumina oppressit sopor!
Modo facibus atris armat infirmas manus,

m Secunda Fortuna ebrius & elatus sibi temperare non potest, nec se intra officii fines continere.
n Eadem (laudis mariti & Britannici privigni. Sup. v. 45.
o Licet matrem Agrippinâ cujus maleficiis imperium adeptus est mori jusserit, infra ver 305.
p Paxti filio imperii quod per matris sua scelus imperat Nero.
q Lipsius emendat Quavis. hac mente animo meo moderari & linguâ coercere vis? possem equidem si toleranda pater: mea autem mala non toleranda, & quæ sola mors finiat.
r Poppea, è familia concubina (inf. v. 291.) equiti quidem Rom. antenupta, quâ superinduxit Nero die duodecimo post divortium

Octaviæ inf. ver. 719. s Nullum neci meæ pratexatur crimen, quâ tamen adulterii criminis postea adeo impudenter insimulavit, ut omnibus in quæstione negantibus, Anicetus eam à se dolo stupratam fateretur. Quin & adulterii cum Alexandrino tibicine & abacti partus falsò criminabatur. t *Imperii sorte & parte quæ ipsi ex morte Britannici obtigerat. Lipsius itaque sorte legendum autumat.* u *Homicidæ scelerum suorum conscientia territi opinioni de furiis & occisorum umbris sceleratos persequentibus viam fecerunt.* x λυσιμελής.

Ocu-

Oculosque, & ora y fratris infestus petit:
Modo trepidus iđē refugit in thalamos meos.
Persequitur hostis, atque inhærenti mihi,
z Violentus ensem per latus nostrum rapit.
Tunc tremor & ingens excutit somnos pavor,
Renovatque luctus & metus miseræ mihi.
Adice his superbam pellicem. a nostrę domus
Spoliis nitentem; cujus in munus suam
b Stygiæ parentem natus imposuit b rati;
Quam dira post naufragia superato mari
c Ferro interemit, sævior pelagi d fretis.
Quæ spes salutis post e nefas tantum mihi?
Inimica, victrix, imminet thalamis meis;
Odioque nostri flagrat, & f pretium stupri
Justæ maritum conjugis captat caput.
Emergere undis, & fer auxilium tuæ
Gnatæ invocanti, genitor; aut Stygios sinus
Tellure rupta pande, quo præceps ferar.
Nu. Frustra parentis invocas manes tui,
Miseranda; frustra g nulla cui prolis suæ
Manet inter umbras cura: qui h gnato suo
Præferre potuit i sanguine alieno satum.
k Genitamque fratris conjugem captus sibi
Toris l nefandis m flebili junxit m face.
Hinc orta series facinorum, cædes, doli,
Regni cupido, sanguinis diri sitis:
Mactata soceri concidit thalami n gener
Victima, tuis ne fieret o hymenæis potens.
Prō facinus ingens! p feminæ est munus datus
Sillanus, & cruore fœdavit suo
Patrios penates, q criminis ficti reus.
Intravit r hostis (hei mihi) captam domum
Dolis s noverca, t Principis factus gener,
Idemque u gnatus, juvenis infandi ingenii
Capaxque scelerum, x dira cui genitrix facem
Accendit, & te junxit invitam metu.
Tantoque victrix facta successu ferox,

y *Neronis illi per adoptionē fratris.*
z *Celeriter agere videtur ensem in latus meū dū petit Neronem mihi inhærentem ut se tueatur.*
a *Augusta, imperialis.*
b *Solutili, cujus laxatæ naufragio periret. inf. ver. 30.*
c *Infra v. 350*
d *Qua illi peperserant.*
e *Matris suæ cædem.*
f *A marito poscit caput meum, quæ vera conjux sum, in præmium stupri.*
g *Cui vivo nulla prolis cura, nedū mortuo.*
h *Britannico.*
i *Neronem quem peperit Agrippina filia Germanici Neroni filio Antonia.*
k *Al. Gnatamq; fratris, conjugem captam sibi: Al. Gnatamque fratris.* id est. *Agrippinā filiā sui fratris Germanici, cujus per jus osculi & occasiones blanditiarum amore captus est.* l *Ad id tempus Roma injustis & illicitis, tū vero Imp. Claudii gratia Senatus consulto permissis. vix tamen reperti qui exemplum sequerentur.* m *Tristibus & infaustis nuptiis. Theb. v. 263. & 507. Med. v. 17 adde quod XXX. Senatorū & Romanorū equitū innumerorū eadē nuptias has celebravit, inter quos* n *L. Sillanus Octavia sponsus funesto illo nuptiarū die interfectus est.* o *Theb. ver. 262.* p *Agrippina pro munere & victima nuptiali datus.* q *Incestus criminis conficti & à Vitelio illi objecti.* r *Nero hospes, alienus. ut supra v. 137.* s *Agrippina.* t *Te O Octavia in uxorē accepta.* u *Per adoptionem* x *Med. v. 16.*

Ausa

Ausa imminere est orbis imperio y sacri.
Quis tot referre facinorum formas potest,
Et spes nefandas fœminæ, & blandos dolos
Regnum petentis per gradum scelerum omniũ?
Tunc sancta Pietas extulit trepidos gradus, z
Vacuamque a Erinnys sæva funesto pede
Intravit b aulam; polluit Stygia face
Sacros penates; jura Naturæ furens
Fasque omne rupit; c miscuit conjux viro
Venena sæva; d cecidit atque eadem sui
Mox scelere gnati. tu quoque extinctus jaces
Defiende nobis semper, infelix puer,
Modo sidus orbis, columen Augustæ domus
Britannice, (heu me) nunc levis tantum cinis,
Et tristis umbra; sæva cui lacrymas dedit
Etiam noverca, cum rogis artus tuos
Dedit cremandos, membraque & vultus e Deo e
Similes e volanti, flamma fervens abstulit.
Oc. Extinguat & me, ne manu nostra cadat. f
Nu. Natura vires non dedit tantas tibi. g
Oc. f Dolor, ira, mœror, miseriæ, luctus dabunt.
Nu. Vince obsequendo potius immitem virum.
Oc. gUt fratrem ademptũ scelere restituat mihi?
Nu. Incolumis ut sis ipsa, labentem ut domum
Genitoris olim sobole restituas tua.
Oc. Exspectat h aliam principis sobolẽ domus:
i Me dira miseri fata germani trahunt.
Nu. Confirmet animum civium k tantus favor.
Oc. Solatur iste nostra, l non relevat. mala.
Nu. *Vis magna populi est.* Oc. *Principis major tamen.*
Nu. Respiciet ipse conjugem. Oc. Pellex verat.
Nu. Invisa cunctis nempe. Oc. Sed cara est viro.
Nu. Nondum uxor est. Oc. Jam fiet, & genitrix simul.
Nu. m Juvenilis ardor impetu primo furit;
Languescit idem facile, nec durat diu
n In Venere turpi, seu levis flammæ vapos.
Amor perennis conjugis castæ manet.
Violare prima quæ toros ausa est tuos,
Animumque domini o famula possedit diu,
Jam metuet p eadem, nempe prælatam sibi,
Subjecta & humilis: atq. q monumenta exstruit,
Quibus timorem fassa restituat suum.
Et hanc levis fallaxque destituet deus

y *Augusti i. Imperatori Rom. gubernati.*
z *Quando Agrippina intravit.*
a *Agam. v 82. Megarâ, discordia.*
b *Augustam domum.*
c *Sup. v. 25.*
d *Inf. v. 305.*
e *Cupidini velocri, alato.*
f *Fœmina.*
g *Quorsum obsequium? neq; enim ego vel offi-ciu meis corda tyranni vincam, neque ille potest damna mihi pensare.*
h *Ex Pellice sci-licet Poppea quæ mihi superducet cogitat.*
i *Ego non alia quam qua fratri meo Britannico fata obtigerunt exspecto.*
k *Qui magnus erat in Octaviâ.*
l *Non minuit, non tollit.*
m Ἀεὶ δ' ὀπλοτέρῳ θυμὸς ἀνδρῶν ἐρέθεται νεόγαμος.
n *Vt hic, inceptis scilicet sup. v.*

139. o *Sup. v. 102.* p *Ne itidem alia sibi præferatur, at illa mihi.*
q *Signa quibus se jam timere ostendit.*

Vo-

r *Juno.* Voluces Cupido. sit licet forma eminens,
f *Hippol. v.* 899. Opibus superba; gaudium capiet breve.
t *Ubi in taurum mutatus rapuit Europam Agenoris filiam regis Sidonis. Hippol. v.* 302. Passa est similes ipsa dolores
r Regina deûm, cum se formas Vertit in omnes dominus cœli, Divûmque pater t Et modo f pinnas sumpsit oloris; Modo t Sidonii cornua tauri;
u *Ubi Jup. aureus imber factus, per alienas tegulas in Danaes Acrisii filia gremium influxit fucumque facit mulieri.* u Aureus idem Fluxit in imbri, fulgent cœlo
x Sidera Ledæ: patrio residet
y Bacchus Olympo. Deus Alcides
z Possidet Heben, nec Junonis Jam timet iras; cujus gener est, Qui fuit hostis. a vicit sapiens Tamen obsequium conjugis b altæ,
x *Castor & Pollux, (alter saltem) Bacchus & Hercules ex Jovis adulteriis nati, & in deorum numerum relati.* Pressusque dolor. sola Tonantem Tener æthereo secura toro Maxima Juno; nec mortali Captus forma deserit altam Jupiter aulam. tu quoque terris
c Altera Juno, soror Augusti, Conjuxque, graves vince dolores.
y *Her. Fu. v.* 455. O c. Jungentur ante sæva sideribus freta,
z *Agam. v.* 805. Et ignis undæ. Tartaro tristi polus,
& *Herc. Oet. v.* 1437. Lux alma tenebris, roscidæ nocti dies: Quam cum scelesti conjugis mente impia
a *Obsequium tamen Junonis prudenter exhibitum & dissimulatus dolor animum Jovis flexit uicitque.* Mens nostra; semper fratris extincti memor,
Utinam nefandi principis dirum caput Obruere d flammis Cœlitum rector paret.
Qui sæpe terras fulmine infesto quatit,
e Mentesque nostras d ignibus e terret sacris,
Novisque f monstris! vid.mus cœlo jubar Ardens, g cometam pandere infestam facem,
b *Al. Alte Pressusque dolor. ita Virgil. Æn. premis altum corde*
h Qua plaustra tardus noctis æterna vice Regit Bootes, * frigido Arctoo rigens.
En ipse dira i spiritu sævi ducis

dolorem. c Quia Divisum imperium cum Jove Cæsar habet? anne ergutius, quia soror & conjux Neronis ut illa Jovis? sup. ver. 45. d Fulmine. e Humanas mentes. f Prodigiis, cometis mutationem regum portendentibus, Lucan. mutantem regna Cometen, infra v. 232. g Sex enim mensibus, hic, quem nos Neronis principatu latissimo (legendum credo latissimi, nam cap. 17. dixerat detraxisse hunc Cometæ invidiam) spectandum se præbuit Sen. 7. nat. quæst. cap. 21. h In Septentrione. Med. ver. 315. semper autem Septentrionem versus apparent Cometæ, unde & hinc motus sui initium fecit, & per Occidentem in Meridiana pervenit, ubi cursum erigens suum obliruit, cap. 29. lib. 7. natur. quæst. * Al. leg. Frigore Arctoo. i Alludit ad causam Cometarum, ubi plurimum exhalationis calidæ & pinguis ad supremum aeris regionem elevatur. Sic Oed. ver. 36.

Pol-

Polluitur æther, *k* gentibus clades novas
Minantur astra, quas regit *l* dux impius.
Non tam ferum *m* Typhona neglecto Jove
Irata tellus edidit quondam parens.
Hæc gravior illo pestis. *n* hic hostis deûm,
Hominumque, *o* templis expulit superos suis:
Civesque patria; spiritum fratri abstulit;
Hausit cruorem matris; & lucem videt,
Fruiturque vita, noxiam atque animam trahit?
Pio, summe genitor, tela cur frustra jacis
p Invicta toties temere *q* regali manu?
In tam nocentem dextra cur cessat tua?
r Utinam suorum facinorum pœnas luat
s Nero, ipse Divo Domitio genitus patre,
Orbis tyrannus, quem premit turpi jugo;
Morumque vitiis nomen Augustum inquinat.
Nu. Indignus ille (fateor) est thalamis tuis:
Sed cede fatis atque fortunæ tuæ,
Alumna, quæso; neve violenti move
Iram mariti. forsitan vindex deus
Exsistet aliquis; lætus & veniet dies.
Oc. Gravi deorum nostra jam pridem domus
Urgetur ira: prima quam pressit Venus,
t Furore miseræ dira genetricis meæ:
u Quæ nupta demens nupsit incesta face,
Oblita *x* nostri, conjugis, *y* legum immemor;
Illo soluta crine, succincta anguibus,
z Ultrix Erinnys venit ad *a* Stygios toros,
b Raptasque thalamis sanguine extinxit faces:
Incendit ira *c* Principis pectus truci
Cædem in nefandum. *d* cecidit infelix parens
(Heu) nostra ferro, *e* meque perpetuo obruit
Extincta luctu: conjugem * traxit suum,
Natumq; ad umbras; *f* prodidit lapsam domum.
Nu. Renovare luctus parce cum fletu pios,
g Manes parentis neve *h* solicita tuæ,
Graves *i* furoris quæ sui pœnas dedit.

k Ventorum quoque certa dabunt sibi signa Cometæ, Illi etiam belli motus feraqi arma minantur, Magnorũ & clades populorũ, & funera Regum.
l Tyrannus Nero.
m Gigantem terræ filium Hyg. f. v. 807. ventum sternigne scentem à τύφω.
n Nero.
o Vasa enim sacra & deorum simulachra conflavit.
p Fulmina quibus nihil potest resistere.
q Quæ cuncta regu.
r Melius hæc è nutricis persona. sedatiora enim quam quæ conveniant præcedentibus Octaviæ.
s Al. Genere insitivo, id est, qui in meliorem stirpem insertus stolo spurius vitiis suæ familiam Cæsarem

in quam adoptatus est inquinat. t *Libidine, qualis soler matres furiare equorum.* u *Quæ Claudio nupta, profecto illo ad Hostiam, C. Silio nupsit. Sup. ver. 16.* x *Britannici, meique.* y *Non permittentium ut mulier vivo marito nec repudiata alteri nubat. Z. Med. ver. 16.* a *Lethales nuptias, utrique enim causa exitii fuerunt* b *Ita Cydipp. apud Ovid. Et face pro thalami fax mihi mortis adest.* c *Claudii.* d *Sup. ver. 16.* e *Namque illa extincta duxit Claudius Agrippinam, cujus scelere pater meus & frater venenati, ego invita Neroni nupta fui.* * *Al. truſit.* f *Lipſ. perdidit.* g *Her. Oet. v. 1940.* h *Med. v. 271.* i *Sup. v. 255.*

CHORVS.

Poppea nuptias detestatur Chorus Octavia favens, degenerem, lentam nimis & servilem Romanorum arguit patientiam & in scelera Neronis invehitur.

QUz fama modo venit ad aures,
Utinam falso credite, k perdat
Frustra toties jactata k fidem!
Nec nova nostri conjux thalamos
Principis intret. l teneatque suos
Nupta penates Claudia proles;
Edat partu pignora pacis,
Qua tranquillus gaudeat orbis,
Servetque m decus Roma æternum.
n Fratris thalamos sortita tenet
Maxima Juno, soror n Augusti
Sociata toris, cui à patria
Pellitur aula? sancta quid illi
Prodest pietas, o Divusque parer?
[Quid virginitas, castusque pudor?]
Nos quoque nostri sumus immemores
Post fata deæ, cujus prodimus
Stirpem p sævo suadente metu.
Vera priorum virtus quondam
Romana fuit, verumque genus
q Martis in illis sanguisque viris.
Illi r reges hæc expulerant
Urbe superbos; ultique tuos
Sunt bene manes, s virgo, dextra
Cæsa parentis, ne servitium
Paterere grave, aut improba ferret
Præmia victrix dira libido.
Te quoque t bellum triste secutum est,
u Mactata tua miserunda manu
Nata Lucretii; stuprum sævi
Passa tyranni, dedit infandi
x Sceleris pœnas cum Tarquinio
Tullia conjux; quæ per cæsi
Membra parentis sævos egit
Impia currus, lacerosque sensit
Violenta y rogos nata negavit.

k *Utinam non vera sit fama qua venit, &c.*

l *Octavia Claudii filia maneat Neroni juncta, cui pariat liberos amoris mutui pignora & quieta successionis.*

m *Imperii decus æternum.*

n *Sup. vers. 216. Neronis.*

o *Claudius ex more Romanorum imperatorum in deorum numerum relatus, quem tamen rursus detrusum ad inferos jocatur Seneca in Apocolocyntosi.*

p *Propter tyranni Neronis metum.*

q *Propter Romulum & Remum Martii ac Iliæ filios Romæ conditores.*

r *Tarquinium superbum cum filiis, & Decemviros.*

s *Virginia, cujus forma captus Appius Claudius Xvir illam per libertum qui eam ex ancilla natam falso asseverabat in servitutem redigere conatus est; cui cum pater Virginius resistere non posset cultro è proximalanienta arrepto filiam propria manu jugulavit potius quam turpe servitium subiret quo facinore commotus populus Xviros abire magistratu coegit.*

t *A Porsena Hetruscorum rege qui Tarquinius propter Lucretium à Sexto Tarq. regii filio violatam exactos reducere contendebat.*

u *Advocatis marito & parente propria manu sibi mortem consciv it ne adulterio consensisse videretur.*

x *Quod Servium Tullium socerum Tarq. Sup. uxoris consilio interfecit, ut solus regnaret, filiaq. scelerata patru in vico Cyprio stratum cadaver carpento prætervecta est.*

y *Solenne fuimus sepulturæ ritum & monumenti patri negavit.*

z Hoc

z Hoc quoque noſtra videre nefas
Secula; magnum cum Tyrrhenum
Rate ferali Princeps captam
Fraude parentem miſit in æquor.
Properant placidos linquere portus
Juſſi nautæ;
Reſonant remis pulſata freta;
Fertur in altum provecta ratis.
Quæ reſoluto robore labens
Preſſa dehiſcit, ſorbetque mare.
Tollitur ingens
Clamor ad aſtra cum fœmineo
Moſtus planctu. mors ante oculos
Dira vagatur. quærit leti
Sibi quiſque fugam:
Alii laceræ puppis tabulis
Hærent nudi, fluctuſque ſecant:
Repetunt alii litora nantes:
Multos mergunt fata profundo:
Scindit veſtes a Auguſta ſuas,
Laceratque comas, rigat & mœſtis
Fletibus ora.
Poſt quam ſpes eſt nulla ſalutis,
Ardens ira, jam victa malis;
Hæc, a exclamat, mihi pro b tanto
Munere reddis præmia, gnate?
Hac ſum, fateor, digna carina,
Quæ te genui, quæ tibi lucem
Atque imperium nomenque dedi
Cæſaris amens. exere vultus
Acheronte tuos, pœniſque meis
Paſcere c conjux: ego cauſa tuæ,
Miſerande, necis; gnatoque tuo
Funeris auctor.
En, ut merui, ferar ad manes
Inhumata tuos,
Obruta ſævis æquoris undis.
Feriunt fluctus ora loquentis.
Ruit in pelagus, rurſumque ſalo
Preſſa reſurgit. d pellit palmis
Cogente meru fata, & cedit
Feſſa labori, e manſit tacitis
In pectoribus ſpreta triſti
Jam morte fides. multi dominæ

z *Quæ melius appareat locus adjeci Tranquilli verba. Nero matrem dicta factaq; ſua exquirentem acerbius & corripientem gravius primum honore privavit, mox omni modo vexavit, deniq; tollere ſtatuit. Quod cum veneno tentaſſet ſentireq; antidotis præmunitam; lacunaria, quæ noctu ſuper dormientem laxata machina deciderent, paravit. Hoc conſilio per ſocios parum celato, ratem ſolutilem cujus naufragio periret commentus eſt. atq; ita ſimulata reconciliatione jucundiſſimis literis Baias evocavit ad ſolennia quinquatrium ſimul celebrandi, & unde repetentem Baulos machinoſo illo navigio nimis ſero à miniſtris ſceleris diſſoluto ubi illam nando evaſiſſe comperit, inops conſilii L. Agernium libertum Agrippinæ ſalvam & incolumem cum gaudio nunciantem objecto clam pugione, ut percuſſorem ſibi ſubornatum arripi conſtringiq; juſſit, matremq; occidi; quaſi deprehenſum crimen voluntaria morte vitaſſet, vide & Tacit. 14. Annal.*

a *Agrippina.*

b *Imperio ſup. v. 45. & 93.*

c *Claudi.*

d *Natando ſe morte eripere tentat.*

e *Famulorum ſpectantium-que in litore plerique fidei in Agrippinam Neronis iram poſthabentes illi ſuccurrebant.*

Ferre auxilium pelago fractis
Viribus audent. brachia quamvis
Lenta trahentem, voce hortantur,
Manibusque levant, quid tibi sævi
Fugisse maris profuit undis?
Ferro cognati moritura cui:
Cujus facinus vix posteritas,
Tarde semper credula, credet.
Furit, ereptam pelagoque dolet
Vivere matrem
Impius, ingens geminatque nefas.
Ruit in miseræ fata parentis,
Patiturque moram sceleris nullam.
Missus peragit jussa g satelles;
Reserat dominæ pectora ferro:
Cædis moriens illa ministrum
Rogat infelix, utero dirum
Condat ut ensem.
Hic est, hic est, fodiendus, ait,
Ferro, monstrum qui tale tulit,
Post hanc vocem cum supremo
Mistam gemitu
Animam tandem per fera
Vulnera reddit.

f *Ita immane & horrendum ut vix apud posteros fidem sit habiturum.*

g *Anycetus libertus puericiæ Neronis educator jamque classis apud Misenum præfectus cum Herculeo trierarcho, & Olonio centurione missi ad Agripp. interficiendam.*

h *Habentur hæc fere ad g verbum in Tacit. 14. Annal. Exclamavit rogans h ministrum, ut utero dirum ensem conderet, adjiciens, hic est hic est fodiendus ferro, monstrum qui tale tul. i. post hanc vocem cum supremo mixtam gemitu animam tandem per fera tristem vulnera reddidit*

ACTUS SECUNDUS.

SENECA.

Philosophus seculi sui vitia detestatus prisci avi simplicitatem laudat, utque omnia indies in deteriora ruerint commemorat.

Quid me potens Fortuna, fallaci mihi
Blandita vultu, sorte contentum mea
Alte extulisti, i gravius ut ruerem edita
Receptus arce, totque prospicerem metus?
Melius latebam procul ab invidiæ malis
Remotus inter Corsici rupes maris:
Ubi libet animus, & sui juris, mihi
Semper vacabat, studia recolenti mea.
O quam juvabat (quo nihil majus parens
Natura genuit operis immensi artifex)
Cœlum intueri, Solis & currus sacros,
Mundique motus, Solis alternas vices,

i *An me tollit in altum, ut casu graviore ruam?*

k *Senecam quasi Julia Germanici F. adulteriorum conscium Messalina crimina fecit ut a Claudio in Corsicam scopulosam insulam relegaretur, unde, intercedente postmodum Agrippina, revocatus Neroni præficiebatur.* l *Hæc omnia ex consol. ad Elviam. cap. 4. 8, & 9.*

Orbem;

Orbemque Phœbes, astra quem cingunt vaga,
Lateque fulgens *m* ætheris magni decus!
n Qui si seneſcit, tantus in cæcum chaos
Caturus iterum, nunc adeſt mundo dies
Supremus ille, qui premat genus impium
Cœli ruina; rursus ut stirpem novam.
Generet, renascens melior: ut quondam tulit
o Juvenis tenente regna Saturno poli.
Tunc illa *p* virgo, numinis magni dea,
Justitia, cœlo missa cum sancta *q* Fide,
Terras regebat mitis. *humanum genus
Non bella norat; non tubæ fremitus truces;
Non arma gentes cingere assuerant suas
Muris nec urbes. pervium cunctis iter.
Communis usus omnium rerum fuit.
Et ipsa tellus læta fœcundos sinus
Pandebat ultro, tam piis felix parens,
Et tuta alumnis. *valia sed soboles minus
Conspecta mitis. *f* tertium solers genus
Novas ad artes exstitit; sanctum tamen.
Mox *t* inquietum, quod sequi cursu feras
Auderet acres; fluctibus tectos graves
Extrahere pisces rete; vel *u* calamo levi
Decipere volucres; premere subjectos jugo
Tauros feroce; *vulnere immunem prius
Sulcare terram. læsa quæ fruges suas
Interius alte condidit sacro sinu.
*Sed in parentis viscera intravit suæ
Deterior ætas; eruit ferrum grave,
Aurumque; sævas mox & armavit manus;
*Partita fines regna constituit, novas
Extruxit urbes; tecta defendit suis
Aliena telis, aut perit prædæ imminens.
*Neglecta terras fugit & mores feros,
Hominum cruenta cæde pollutas manus,
x Astræa virgo, siderum magnum decus.
Cupido belli crevit, atque auri fames.
Totum per orbē. maximū exortum est malum,
Luxuria, pestis blanda: cui vires dedit
Roburque longum *y* tempus, atq; error gravis.
Collecta vitia per tot ætates diu
In nos redundant. sæculo premimur gravi,
Quo scelere regnant. sævit impietas furens;
Turpi libido Venere dominatur potens.

m *Cœli.*
n *Qui si seneſcit aliquando interiturus ut nova progenies melior nascatur (ex nonnullorum philosophorum sententia) nunc sane instat tempus quo Omne in præcipitium vitium stetit.*
o *Recens natus & sub rege Saturno aurens.*
p *Astræa Thy. v.* 855.
q *Quæ Justitiæ fundamentū est.*
* *Hæc ex Hesiodi, Arati & Ovid. descript. ætat.*
r *Secunda, argentea, Auro deterior.*
s *Ætas ahenea, Ferior ingeniis, & ad horrida promptior arma. Non scelerata tamen.*
t *Quartū genus.*
u *Sagitta vel calamo viscato. Al. leg. Extrahere pisces rete vel calamo levi: Decipere volucres crate: cervos aut leves Tenere laqueo; premere, &c. ac calamum: intelligunt arundinem piscatoriam, & cratem*

quæ facili illicitæ sulta in volucres sub ea escam appetentes decidat.
x *Thy. 4. 855 y Consuetudo quæ auget sunt tum vitia tum virtutes*

z *Savior armis Luxuria incubuit victumque ulciscitur orbem.*
a *Multa injuste rapit ut nequiter profundat.*

z Luxuria victrix orbis immensas opes
a Jam pridem avaris manibus, ut perdat, rapit.
Sed ecce gressu fertur attonito Nero,
Trucique vultu. quid ferat, mente horreo.

NERO. PRÆFECTUS. SENECA.

Incassum monet suum Neronem Philosophus, qui tyrannicis institutis pertinaciter insistit, proximumque diem nuptiis cum Poppea destinat.

b *Mitte Alios militet in Asiam qui Planti Rubellii, in Galliam Narbonensem; alios qui Sullae in Mauritiam amoti capita mihi referant. Tac. An 14.*
c *Casorum capita ad Neronem vetulere Centuriones quibus ille crudelissime illusit. Sylla quidem tanquã pramatura canitie deformi cap.*
d *Prætoriana quæ ad muros urbis.*
e *Ut mittam milites percussores qui mandatum quãvis exequantur.*
f *In amicos & tibi propinquitate conjunctos.*
g *Si tibi quæ mihi, imminerent pericula & metus, non omnia ex justo præsperes.*
h *Bono Imperatori & principi*
i *Languida hæc tua præcepta magis convenirent puero*
k *Quam puerilia.*
l *Nempe Ingenium & rerum prudentia velox Ante pilos venit.*
m *Quo sum timeam deos quos sibi quisque ex superstitione sua facit. qualisque Claudius est quem ego nuper indigetem consecravi?*
n *Inconstans dea est Fortuna*
o *Nec tibi quid liceat, sed quid fecisse decebit Occurrat.*
p *ὀὶ σὺν τῷ σωφρονεῖν εἶναι Σαρδιανοῖς ἀληθῶς τοῖς ἀσφαλίστατον. Non sic excubia nim circumstantia pila Ut tutatur amor.*
q *Quæ imperata ejusmodi quæ probent ordines Senatorum & equitum sciatque plebs.*
f *Auctoritas & prærogativa mea Imperatoria cujus insigne ensem gero, quem quia non satis sæpe contemnunt, eos consentire coget. al. Detectus.*

PEragę imperata: b mitte, qui Plauti mihi,
c Sullæque cæsi referat abscissum caput.
PA. Jussa haud morabor, d castra confesti ę petã;
SE. Nihil f in propinquos temere constitus decet.
NE. g *Iusto esse facile est, cui vacat pectus metu.*
SE. *Magnum timoris remedium clementia est.*
NE. *Extinguere hostem maxima est virtus ducis.*
SE. *Servare cives major est* h *patria patri.*
NE. i *Præcipere mitem convenit pueris senem.*
SE *Regenda* k *magis est fervida adolescentia.*
NE. *Ætate in hac satis esse consilii reor.*
SE. *Ut facta superi comprobent semper tua.*
NE m *Stulte verebor, ipse cum faciam, deos.*
SE. Hoc plus verere, quod licet tantum tibi.
NE. Fortuna nostra cuncta permittit mihi.
SE. Crede obsequenti præcius: n levis est dea.
NE Inerris est, nescire quid liceat sibi.
SE. o *Id facere laus est, quod decet, non quod licet.*
NE. *(alcat jacentem vulgus.* SE *invisum opprimet.*
NE *Ferrum tuetur principem.* SE. *melius fides.*
NE. *Decet timeri Cæsarem* SE *at plus* p *diligi.*
NE. *Metuant necesse est* SE. *quidquid exprimitur, grave est.*
NE Jussisque nostris pareant SE. justa impera.
NE. q Statuã ipse. SE. quæ consensus efficiat rata.
NE. r Despectus ensi faciet. SE. hoc absit nefas.

NE An

NE. An patiar ultra, ſanguinem noſtrum t peti
t Inviſtus, & contemptus ut ſubito opprimar ?
Exilia non fregêre ſummotos procul
Plautum atque Sullam; pertinax quorum furor
Armat miniſtros ſceleris in cædem meam.
u Abſentium eum maneat etiam ingens favor
In urbe noſtra, qui x fovet ſpes exulum;
Tollantur hoſtes y enſe ſuſpecti mihi.
Inviſa conjux pereat, & carum ſibi
Fratrẽ ſequatur. z quidquid excelſum eſt, cadat.
SE *Pulchrum eminere eſt inter illuſtres viros;*
Conſulere patria; parcere afflictis; fera
Cade abſtinere; tempus atque iræ dare;
Orbi quietem; ſeculo pacem ſuo.
Hac ſumma virtus: petitur hac cœlum via.
a Sic ille patriæ b primus Auguſtus parens
Complexus aſtra eſt, colitur & templis Deus.
Illum tamen Fortuna jactavit diu
Terra marique per graves belli vices;
Hoſtes c parentis donec oppreſſit ſui.
d Tibi numen incruenta ſummittit ſuum;
Et dedit habenas imperii facili manu;
Nutuque, terras maria ſubjecit tuo.
e Invidia triſtis victa conſenſu pio
Ceſſit, ſenatus equitis accenſu favor
Plebiſque votis, atque judicium patrum eſt.
Tu pacis auctor, generis humani arbiter
Electus, orbem tu ſacra ſpecie regis
Patriæ parens: quod nomen ut ſerves, petit,
Suoſque cives Roma commendat tibi.
NE. f Munus Deorum eſt, ipſa quod ſervit mihi
Roma, & ſenatu; g quodque ab invitis preces,
Humileſque voces exprimit noſtri metus.
h Servare cives principi & patriæ graves
Claro tumentes genere, quæ dementia eſt,
Cum liceat una voce ſuſpectos ſibi
Mori jubere? Brutus in cædem i ducis,
A quo k ſalutem tulerat, armavit manus.

t *A conjurantibus in vitam meam al. inviſus.*
u *Conjuratorum quos in exilium miſit.*
x *Ut me tandem caſo revocentur ab exilio.*
y *Vulgus ſecuri feriebatur, nobiles gladio.*
z *Tyranniciũ ſcitiũ ὡς τὰ ὑπερέχοντα τῶν πολιτῶν κολούειν, ὥσπερ καὶ τὰς ὑπερέχοντας τῆς πολιτείας ἀναιρεῖν.*
a *His virtutibus, clementia, &c.*
b *Primus è principibus Pater patriæ ſalutatus, ante vero M. Cato, ante Roma patrem patriæ Ciceronem liberæ dixit.*
c *Julii Cæſaris qui Octavium ſororis ſuæ filium adoptavit.*
d *Fortuna ſubmiſit tibi numen ſuum ſine bello.*
e *Al diſtinguunt. Invidia triſtis victa conſenſu Pio ceſſit Senatus; equitis accenſus favor, Plebiſq; votum, atq; judicium patrum.* f *Diis imperium acceptum potius refert (quos tamen ſupra v. 440. contempſit) quam ſe quid Romanis debere agnoſcat.*
g *Quem de me conceperunt, metus eos vel invitos in officio continet.* h *Servare autẽ cives factioſos, conjuratos in patriæ & principis perniciem, nobilitate ſua fretos ſuperboſque, quæ dementia?* i *C. Iulii Cæſ. Imp.*
k *Publicam, vel etiam privatam cum eum ſemper dilexiſſet, haredemque de parte ſcripſiſſet, unde & conſoſſus ingemuit, Et tu Brute?*

In-

l *Jupiter in cœlo, Cæsar regit omnia terris.*
m *Primus è Rom. Imper. in deorum numerum relatus Aug.*
u *Cum bello tum proscriptione, cui aliquamdiu restitit, inceptam crudelius exercuit.*
o *Triumvirûm, Lepidi, Antonii, Octavii.*
p *Tab. dittantæ proscriptos.*
q *Senatores vi dersunt capita Ciceronis, L. Pauli, aliorumque illustrium virorum affixa suggesto in foro, quod ex rostris navium Antiatum.*
r *Cadaveribus Rom. casorum in campis Philippicis in Macedonia ubi pugnatum ob Octavio & Antonio contra Brutum & Cassium.*
s *In prælio navali contra Sext. Pompeium.*

Invictus acie, gentium domitor, *l* Jovi
Æquatus alios sæpe per honorum gradus,
Cæsar nefando civium scelere occidit.
Quantum cruoris Roma tunc vidit sui,
Lacerata toties! ille, *m* qui meruit pia
Virtute cœlum Divus Augustus, viros
n Quot interemit nobiles, juvenes, senes,
Sparsos per orbem, cum suos mortis metu
Fugerent penates, & *o* trium ferrum ducum
p Tabula notante deditos tristi nece?
q Exposita rostris capita cæsorum patres
Videre mœsti: flere nec licuit suos,
Non gemere, dira tabe polluto foro,
Stillante sanie per putres vultus gravi.
Nec finis hoc cruoris aut cædis stetit,
r Pavere volucres & feras sæva diu
Tristes Philippi. *s* hausit & Siculum mare
Classes, *t* viroque sæpe cedentes, suis
Concussus orbis viribus. *u* Magnus ducum
Superatus acie puppibus * Nilum petit
Fugæ paratis, ipse perituru brevi.
Hausit cruorem *y* incesta Romani ducis
* Ægyptus *x* iterum, nunc leves * umbras tegit.
Illic *z* sepultum est impie gestum diu
Civile bellum, condidit tandem suos
Jam fessus enses victor, hebetatos feris
Vulneribus, & continuit imperium metu.
Armis, fideque militis tutus fuit.
a Pietate gnati factus eximia Deus
Post fata consecratus, & templis datus.
b Nos quoquemanebunt astra, si sævo prior
Ense occuparo quidquid infestum est mihi,
Dignaque nostram sobole fundaro domum.
SE. Implebit aulam stirpe cœlesti tuam
c Generata Divo, Claudiæ gentis decus,
Sortita fratris, more Junonis, toros.
NE. *d* Incesta genitrix detrahit generi fidem,

Pompeium. *t* Cives, imo fratres cognatosque suos, quod sæpe in civilibus bellis fit. *u* Sic locum hunc distinguit Ia. Rutgersius, quem adj. 15. c. 1. 1. Var. lect. atque sorelligi vult de Sexto Pompeio, qui ab Agrippa primum, ab Augusto denuo victus navali prælio è Sicilia in Asiam fugit: ubi à Titio ex mandato Antonii interfectus est. Quamvis illa — de Nilo, * Ægypto, * umbris belle civili sedato, M. Antonii fugam & necem innuere videatur. *x* Semel Cn. Pompeii, iterum M. Antonii. *y* Propter Cleopatram Ptolemeo fratri nuptam. *z* Sedatum. simum. *a* A Tiberio filio, dop ivo Divus consecratus, sup. ver. 496. *b* Et me quoque suo excipient Dii consorio, si prius inimicos sustulero. *c* Octavia sup. v. 116. *d* Messalina vulgatum illud prostibulum suspectam mihi reddit Octaviam & orbem incertum, expectas ut tradat mater honestos, Aut alios mores quam quos habet?

Animusque nunquam conjugis junctus mihi.
SE. Teneris in annis haud satis clara est fides,
e Pudore victus cum tegit flammas amor.
NE. Hoc equidem & ipse credidi frustra diu,
Manifesta quamvis pectore insociabili,
Vultuque signa proderent odium mei.
Tandem f quod ardens statuit ulcisci dolor:
Dignamque thalamis conjugem inveni meis
Genere atque forma, g victa cui cedat Venus,
Jovisque conjux, & ferox armis Dea.
SE. Probitas, fidesque conjugis, mores, pudor,
Placeant marito, *sola perpetuo manent,*
Subjecta nulli, mentis atque animi bona.
h *Florem decoris singulis carpunt dies.*
NE. i Omnes in unam contulit laudes Deus,
Talemque nasci Fata voluerunt mihi.
SE. Recedat à te, temere ne credas, amor.
NE. Quem submovere k fulminis dominus ne-
Cœli tyrannus, sæva qui penetrat l freta, (quit,
m Ditisque regna, detrahit Superos polo.
SE. Volucrem esse Amorem fingit, immitem
Mortalis error, armat & telis manus, (Deum,
Arcusque sacros misceat sæva face;
Genitumque credit Venere, Vulcano satum.
Vis magna mentis, blandus atque animi calor,
Amor est; juventa gignitur; luxu, otio
Nutritur, inter læta Fortunæ bona.
Quem si fovere atque alere desistas, cadit,
Brevique vires perdit extinctus suas.
NE. n Hanc esse vitæ maximam causam reor,
Per quam voluptas oritur: interitu caret,
Cum procreetur semper humanum genus
Amore grato, o qui truces mulcet feras.
p Hic mihi jugales præferat tedas Deus,
* Jugetque nostris igne Poppeam toris.
SE. Vix sustinere posset hos thalamos dolor
Videre populi: sancta nec pietas sinat!
NE. Prohibebor unus q facere, quod cunctis li-
SE. r *Majora populus semper à summo exigit.* (cet?
NE. Libet experiri, viribus fractus meis
An cedat animis temere conceptus favor.
SE. Obsequere potius civibus placidus tuis.

e *Ubi verecundia impedit quo minus amorem ostendat suum.*
f *Quo ultionis genere suum mei contemptum referre statui.*
g *Cui tres illæ Dea cedant, ut quondam dua Veneri sub Paride judice.*
h *Forma bonum fragile, &c. Carpitur & spacio fit minor ipsa sua.*
i *Huic (teste Tacito) cuncta alia fuere prater honestum animum; forma, opes, ingenium, sermo comis, &c.*
k *Jup. vid. Hippol. ver. 185. unde hac.*
l *Nereides, Thetis, Tethys, atque ipse flagrat Neptunus in undis. Hippol. v. 333.*
m *In Proserpinã.*
n *Ut sui simile generet.*
o *Omne adeo genus in terris hominumque ferarumq; Et genus aquoreum, pecudes pictaq; volucres In furias ignemq; ruunt. Hippol. ver. 337.*
p *Cupido mihi auspex præferat faces nuptiales; vide Theb. v. 263. & 507.*
* *Al. jungatq;*
q *Repudiare uxorem?*
r *A principibus in sublimi specula atque in oculis omnium positis expectant alii ingens vitæ & morum exemplar, multa itaque sibi permittit populus quæ tamen principi nequaquam permittit.*

NE. Mala

f Alii ferro. Ios. N t. *Male imperatur, cum regis vulgus duces. Scaliger leg. facere quod nequeunt. hac mente. Quid faciunt preces? eblandiuntur. Quid ferum? exprimit. Vis adhibenda, ubi preces locum non habent.*

Nt. *Male imperatur, cum regis vulgus duces.*
Su. *Nihil impetrare cum valet, justa dolet.*
Nr. *Exprimere jus est, ſ ferre quod nequeunt preces.*
Su. *u* Negare durum est. Nr. Principē cogi nefas.
Su. *Quid faciunt preces? eblandiuntur. Quid ferum? exprimit. Vis adhibenda, ubi preces locum non habent.* Remittat ipse, Nr. fama sed victum ferat.
Su. Levis atq; vana. Nr. si licet, multos notat.
Su. Excelse metuit. Nr. non minus carpit tamē.
Su. Facile opprimetur merita te *x* Divi patris,
A. t. Lipſ. Necare. hoc enim minatus Nero in ver ſu anteriore. Sed Atq; sque *y* frangat conjugis, probitas, pudor.
Nr. Desiste tandem jam gravis nimium mihi,
Instare, liceat facere quod Seneca improbat.
t Lipſ. Necare. Et ipse *z* populi vota jampridem moror,
Cum portet utero pignus, & partem mei.
Quin destinamus proximam thalamō diem?

cum populus Octaviæ faveat, unam cervicem non habeat, quomodo necari totus queat, non video; itaque cum sciamararo principes aliquid negasse populo agminatim petenti; putarim Senecam instillare Neroni, ne se huic opponat multitudini, quam sententiam plane approbat versus sequens. Remittat ipse, &c. u Ipse princeps cedat aliquantulum de jure suo; etsi flecti reges, quam vinci non minus turpe existimet. Hip. v. 736. x Claudii patris Octaviæ, qui te adoptavit. y Animum tuum avertat à Poppea. z Desiderantis ex me prolem legitimam quæ firmet etiam imperium.

ACTUS TERTIUS.

AGRIPPINA.

Ab inferno prodit Agrippina, dira auspex faces exitiales præferens nuptiis Poppeæ & Neronis, cujus mortem prædicit.

a *Infesta exilibebant umbra ſcalis Charonis.*
b *Funebrem, exialemve Med. v. 16.*
c *Vertet nuptiales facem in ſeralem & funebrem. ſup. v. 260.*
d *Curæ non ipſa in morte relinquunt. v. 615. Oedip.*
e *Sup. v. 206.*
f *Neroni mas operæ parti. ſup. v. 327.*
g *V. 325. ſup.*
h *Cuperii Galli, & Accronio.*
i *in villa Angustæ Lucrini loci.*

a Infesta exilibebant umbra scalis Charonis.
b Funebrem, exialemve Med. v. 16.
c Vertet nuptiales facem in seralem & funebrem sup. v. 260.
d Curæ non ipsa in morte relinquunt. v. 615. Oedip.
e Sup. v. 206.
f Neroni mas operæ parti. sup. v. 327.
g V. 325. sup.
h Cuperii Galli, & Accronio.
i in villa Angustæ Lucrini loci.

a TEllure rupta Tartaro gressum extuli,
b Stygiam cruenta præferens dextra facem
Thalamis scelestis, & nubat his flammis meo
Poppea gnato juncta, quas vinder manus.
Dolorque matris *c* vertet ad tristes rogos.
d Manet inter umbras impiæ *e* cædis mihi
Semper memoria, manibus nostris gravis
Adhuc inultis, reddita & meritis meis
Funesta merces puppis; & pretium *f* imperii
Nox illa, qua naufragia *g* deflevi mea.
h Comitum necem, natique crudelis nefas
Deflere, votum fuerat: haud tempus datum est
Lacrymis, sed ingens scelere geminavit nefas
Perempta ferro, fœda vulneribus, *i* sacros
Intra penates spiritum effudi gravem
Erepta pelago; sanguine extinxi meo

Nec

Nec odia gnati. *k* sævit in nomen ferus
Matris tyrannus: obrui meritum cupit.
l Simulacra, titulos destruit, mortis meru,
Totum per orbem. *m* quem dedit pœnam in meâ
Puero regendum noctet infelix amor.
Extinctas umbras agitat infestus meas.
Flammisque vultus noxios *n* conjux petit,
Instat, minatur, imputat *o* fatum mihi
Tumulumque *p* gnati: poscit *q* auctorem necis.
Jam, parce, dabitur, tempus haud longum peto.
Ultrix Erinnys impio dignum parat
Letam tyranno; verbera, & *r* turpem fugam.
Pœnasque queis & *s* Tantali vincat sitim,
t Dirum laborem Sisyphi, *u* Tityi alitem,
x Ixionisque membra rapientem rotam.
Licet extruat marmoribus, atque auro tegat
Superbus aulam; limen armatæ ducis
Servent cohortes; mittat immensas opes
y Exhaustus orbis; *z* supplices dextram petant
Parthi cruentam; regna, divitias, ferant:
Veniet dies tempusque, quo reddat suis
Animum nocente *b* sceleribus, *c* jugulo hostibus.
d Desertus, & destructus, & cunctis egens.
Heu quo labor, quo vota cecidêrunt mea.
Quo te furor provexit attonitum tuus.
Et fata, gnate? cedat ut tantis malis
Genetricis ira quæ tuo scelere occidit?
Utinam antequam te parvulum in lucem edidi,
Aluique, lævâ nostra lacerallent feræ
Viscera! sine ullo scelere, sine letho innocens
f Meus occidisses: junctus atque hærens mihi,
Semper quietam cernerez eadem in urna,
Pro quo patremque, nominis magni virum,
Quos nunc pudor luctusque perpetuus manet
Ex te nefande meque, quæ talem tuli.

k Natalem Agrippinæ inter nefastos referri dies à Senatu impetraverat Nero, statuas demolitus, nomen & titulos ubique ipsamque ejus memoriam delere conabatur.
l Mortem minatus quicunque mei simulachra habuerint.
m Cujus orbis imperium ego infelix illi dedi ut & mihi vitam eripere posset.
n Claudius.
o Al. fatum mihi Tumulumque gnati poscit auctorem necis.
Quæ lectio hiatum reficit.
Mors enim ejus celata est, ut ante quam sepulcra darentur, nec circa successorem animi erigerentur.
p Britannici.
q Neronem.
r Ubi desciviſſe

Galbam & Hispanias cognovit, corruptus diu inter mœrores jacuit; ut respuit, capite contracto, cibum & potionem haurit. *s* Hostis à Senatu judicatus & quasi tutus ut puniretur more majorum, quo nudo & ruderato collo sumendi supplicii gratia affigitur ad Phaonitis suburbanum, in quod ut clam introivit quadrupes per crepidinem sepulcri effugit. *t* Thyestæ quæ. *u* Nero autem dum clandestinus ad villam introitus pavore, agitatus ex subjecta lapidum congerie mutus hausit. *x* hæc inquit est ferocia Neronis, *y* Hippol. v. 1226, *z* Hippol. ver. 1228. *y* He. *c* Fu. *d* Desertus, & destructus, & egens cunctis. *e* Quod non secerunt, rebellante Armeniam invaserunt. *f* Supplicia cum reatis sceleribus coercentur. *g* Ubi aut propinquasse equites audiit, quibus præceptum ut vivum eum attraherent. ferrum trepidanter jugulo adegit. *h* Purgamentis custodibus nec repexo cujus manu periret percussore. *i* Hic inquit nec amicum habeo nec inimicum. *k* Fame & sitî interpellante, panem quidem sordidum oblatum asperatus est, aquæ autem tepidæ aliquantulum bibit. *l* Elapsi. *m* me non ablegandus. al. mecum occidisse, id est, mihi commorturus fuisse infans & innocens.

Quid

g *Infelix Britannici noverca Claudii conjux, Neronis mater.*

Quid tegere cessо Tartaro vultus meos,
g Noverca, conjux, mater infelix meis?

OCTAVIA. CHORUS.

Octavia dissimulata tristitia favorem sibi populo rogat ne divortium sui lugeat. Chorus ejus miseretur.

h *Principis nuptiali, genialis.*

PArcite lacrymis urbis h festo
Lætoque die; ne tantus amor,
Nostrique favor Principis acres
Suscitet iras, vobisque ego sim
Causa malorum. non hoc primum
Pectora vulnus mea censerunt,
Graviora tuli. dabit hic nostris
Finem curis vel morte dies.
Non ego sævi cernere cogar
i Conjugis ora:
Non invisos intrare mihi
Thalamos famulæ. k soror Augusti,
Non uxor, ero.
Absint tantum tristes pœnæ.
Lætique metus, l socerum diri
Miseranda viri potes hæc demens
Sperare memor? hos ad thalamos
Servata diu, victima tandem
Funesta cades. sed quid patrios
Sæpe penates respicis udis
Confusa genis? propera tectis
Efferre gradus: linque eruentam
Principis aulam.
CHO. En illuxit suspecta diu
Fama toties jactata dies!
Cessit thalamis m Claudia diri
Pulsa Neronis,
Quos jam victrix Poppea tenet.
Cessat pietas dum nostra, gravi
Compressa metu, segnisque dolor,
Ubi Romani vis est populi?
Fregit claros quæ sæpe n duces;
Dedit invictæ leges patriæ,
Fasces dignis civibus olim;
Jussit bellum, pacemque; feras
Gentes domuit; captos reges

i *Poppea. sup. ver. 102.*

k *Certe soror, inquit Juno. vid. Herc. Fu. 1. v.*

l *Sed unde tibi, O demens Octavia vitæ spes si ad memoriam revocaris Claudium patrem meum, Neronis socerum, & Appium Silanum patrem Junii Silani mihi desponsi: & pro victima nuptiali casi sup. v. 14. a Nerone ad firmandas nuptias trucidatos? idem te manet lethum servatam victimam in hunc nuptiarum diem. Raphelengius ex fide codicum Ortelii legit Scelerum diri, &c.*

m *Octavii Claudia filia.*

n *Saphacen, Persen, Ingurtham, Heredem, &c.*

Carcere

Carcere eluſit? gravis en oculis
Undique noſtris jam Poppeæ
Fulget imago juncta Neroni:
o Affigat humo violenta manus
Similes nimium vultus dominæ:
Ipſamque toris detrahat altis:
Petat infelix mox & flammis
Teliſque *p* feri Principis aulam.

o *Lege Affligat, ut inf. v. 789. id eſt, Quin Poppeæ has imagines manus noſtra illidat.*

p *Tyranni, Neronis.*

ACTVS QVARTVS.

NUTRIX. POPPEA.

Territa in ſomno Poppea nutrici narrat ſomnium; quam illa vanâ ſomnium eludens interpretatione ſolatur.

QUo trepida greſſum conjugis thalamis tui
Effers, alumna? quodve ſecretum petis
Turbata vultu? cur genæ fletu madent?
Certe petitus precibus & votis dies
Noſtris refulſit. Cæſari juncta es tuo
Tæda jugali quem tuus cepit decor,
Et *q* culpa Senecæ; tradidit vinctum tibi
Genitrix amoris *r* maximum nûmen Venus.
O qualis, altos quanta preſſiſti *ſ* toros
Reſidens in aula! vidit attonitus tuam
Formam Senatus, *t* thura cum Superis dares,
Sacraſque grato ſpargeres aras mero.
Velata ſummum *u* flammeo tenui caput.
Et ipſe lateri junctus atque hærens tuo
Sublimis inter civium *x* læta omnia
Inceſſit; habitu atque ore lætitiam gerens
Princeps ſuperbo. *y* talis emerſam freto
Spumante Peleus conjugem accepit Thetin.
Quorum toros celebraſſe Cœleſtes ferunt,
Pelagique numen omne conſenſu pari.
Quæ ſubita vultus cauſa mutavit tuos?
Quid pallor iſte, quid ferant lacrymæ, doce.
Pop. Confuſa triſti proximæ noctis metu
Viſuque nutrix, mente turbata feror,

q *Quanam hâc Senecæ culpa, an quod diſſuadendo Neronem, protervi juvenis eo magu accendebat animũ? an (quod ſolent delicta a diſcipulorum conferre in magiſtros) arguitur Seneca non tam eruditiſſe indolem Neronis quã armaſſe ſævitiam? an Senecam mortis Agrippinæ inſimulat, quæ una maxime his nuptiis obſtabat? Namque & Senecæ crimini datũ ſcribit Dion quod Agrippina congrederetur, deinde Neronem ad eadem ejus incitaſſe ut ſuſpicionem hanc à ſe derivaret.*

prima ratio perſonæ convenientior, cæteræ validiores. r Μεγάλη δύναμις ἡ Κύπρις. ἐκ φερέσβιον νίκας ἀεί. ſ *Diſcubitoriis.* t *In nuptiis aqua & ignis ſacramenta adhibita quæ calorem & humorem ad fœtum denotarent, tunc faces & thura, necnon vini libatio, neque enim uxor niſi peractis ſacrificiis ducebatur.* u *Velamento luteo ſeu rubeo quo novas nuptas tegi moris erat pudoris gratia, vel ſubjectionis ſymbolum.* x *Vid. Med. v. 58.* y Πᾶσα δὲ κυδήιστος θεῶν ἐστεφάνωτο γυνὴ Αὐτοκασιγνήτην ἠθεὸν ἀλοχον Ἀμφιτρίτης, &c. Coluth.

z *Quod in luctu fieri solet. Troad. 82.*

a *Neronis mater Agrippina.*

b *Sub. vers. 585.*

c *Huc ego delata præceps.*

d *Crispinũ equitem Romanum.*

e *Rufrium Crispinum Poppeæ gnatum quem impuberẽ adhuc, quia ferebatur ducatus & imperia ludere, mergendum mari dum piscaretur, servis ipsius demandavit Nero.*

f *Conjux. al. leg. Pristinus, al. Festinus.*

g *Nova illa apud inferos. Lips. meus scilicet Nero Rapheleng. meo Ensemq; jugulo.*

h *Vox faucibus hæsit.*

i ἀνήτυμον γὸ Ὀκταυίας δίκας τιμίσεις ἐν ἅμαπι, νυκτὶ δολίᾳ *Somnia nam cura referunt noctiurna diurnas.*

k *Reducit ad phantasiam.*

l *Populi autem planctus super*

Defecta sensu læta nam postquam dies
Sideribus atris cessit, & nocti polus,
Inter Neronis juncta complexus mei
Somno resolvor; nec diu placida frui
Quiete licuit: visa nam thalamos meos
Celebrare turba est mœsta; resolutis z comis
Matres Latinæ flebiles planctus dabant;
Inter tubarum sæpe terribilem sonum
Sparsam cruore a conjugis genitrix mei
b Vultu minaci sæva quatiebat facem:
Quam dum sequor, coacta præsenti metu,
Ducta subito patuit ingenti mihi
Tellus hiatu: c lata quo præceps, toros
Cerno jugales pariter & miror meos,
In queis resedi fessa. venientem intuor
Comitante turba d conjugem quondam meum,
Gnatumq; properat petere complexus meos
f Crispinus, intermissa libare oscula.
Irrumpit intra tecta cum trepidus g mea,
Ensemque jugulo condidit sævum Nero.
Tandem quietem magnus excussit timor:
Quatit ora & artus horridus nostros tremor,
Pulsatque pectus: continet vocem timor,
Quam nunc fides pietasque produxit tua.
Heu quid minantur Inferum Manes mihi;
Aut quem cruorem conjugis vidi mei?
Nu. i Quæcunque mentis agitat infestus vigor,
Ea per quietem facer & arcanus k refert
Veloxque sensus. conjugem, thalamos, rogos,
Vidisse te miraris, amplexu novi
h Hærens mariti? sed movent læto die
Pulsata palmis pectora, & fusæ comæ.
Octaviæ discidia planxerunt sacros
Intra penates m fratris, & n patrium larem.
Fax illa, quam secuta es, o Augustæ manu
Prælata, clarum nomen invidia tibi
Partum ominatur. p Inferum sedes toros
Stabiles futuros spondet æternæ domus.
Jugulo quod ensem condidit q Princeps tuus,
Bella haud movebit, pace sed ferrum teget.
Recollige animum. recipe lætitiam, precor.
l Timore pulso, redde te thalamis tuis.

Octaviæ divortio tibi in somno repræsentatus est. m *Neronis.* n *Claudii* o *Agrippinæ.* p *Terra, cum sit immobilis. vel inferni leges cum æternæ sint.* q *Nero. al. leguntur, tuo, scilicet jugulo.*

Po. De-

POP. Delubra & aras petere constitui sacras,
Cæsis r litare victimis numen ſ Deum,
Ut expientur noctis & ſomni minæ,
Terrorque in hoſtes redeat attonitus meos.
Et vota pro me ſuſcipe, & precibus piis
Superos adora, t manet ut præſens metus.

r *Romani molas ſalſas, Græci vivo flumine nocturnos terrores expiabant.*
ſ Ἀλεξικάκων, *deorum Averruncorum; Jovis prodigialis, Apollinis, Telluris; Heroum, ut Herculis, Caſtoris & Pollucis, &c. qui placati infauſta ſomniorum omnia credebantur avertere.* t *Deſluat, abeat, à mano, as.*

CHORUS.

Laudat Chorus Poppeæ formam.

SI vera loquax fama Tonantis
u Furta & x gratos narrat amores;
y Quem modo Ledæ preſſiſſe ſinum
Tectum plumis pinnisque ferunt;
z Modo per fluctus raptam Europen
Taurum tergo portaſſe trucem;
a Quæ regit, & nunc deſeret aſtra,
Petet amplexus, Poppea, tuos;
Quos & Ledæ præferre poteſt:
Et tibi quondam, b cui miranti
Fulvo Danaë fluxit in auro.
Formam Sparte jactet c alumnæ,
Licet, & d Phrygius e præmia paſtor;
Vincet vultus hæc f Tyndaridos,
g Qui moverunt hortida bella.
Phrygiæque ſolo regna dedêre.
Sed quis greſſu ruit attonito?
Aut quid pectore portat anhelo?

u *Furtivos amores, ſlipsi.*
x *A fronte quidem gratos, bellos ac mellitos primum; μελανέρωτας & γλυκυπίκρους quorum exitus amarus ſuper aloen & abſynthium.*
y *Hippol.* 299 v.
z *Hippol. v.* 302.
a *Ord. Deſeret aſtra quæ nunc regit & petet tuos amplexus O Poppea.*
b *Cui novitatem rei ſtupenti in gremium per aureum impluvium cecidit. ſup v.* 204.
c *Helenes, candidæ quidem utpote Jove cygno genitæ teneræ utpote ovo excluſæ.* d *Paris.* e *Helenam.* f *Helenæ Tyndari putativæ filiæ.* g *Qui vultus moverunt hor. bell.*

NUNCIUS CHORUS.

Motum populi nunciat ob repudiatam Octaviam nuptiaſque Poppeæ.

h QUicunque tectis miles i exſultat ducis,
Defendat kaulâ cui furor populi imminet
l Trepidi cohortes, ecce Præfecti trahunt
Præſidia ad urbis; m victa nec cedit metu
Concepta rabies temere; ſed vires capit
CHO. Quis iſte mentes agitat attonitus furor?
NU. Octaviæ furore perculſa n agmina,

h *Quotquot ſtationis Palatini milites aſtis.*
i *Propter inſolentiam σωματοφυλάκων. Raphelengius emendat Excubat.*
k *Palatium.* l *Præfecti vel tribuni Prætoriani feſtini ducunt cohortes ſuas ad præſidia urbis.* m *Nec populi etiam victi furor & motus cedit.* n *Multitudo populi.*

Et efferata per nefas ingens ruunt.
CHO. Quid ausa facere, quove consilio, doce.
o *Reddere Octaviæ penates Claudii & Neronis nuptias.*
NUN. o Reddere penates Claudiæ Divi parant,
Torosque fratris, debitam partem imperii.
CHO. Quos jam tenet Poppea concordi fide?
p *Indignatio ex his nuptiis.*
NUN. p Hic urit animos pertinax nimium furor,
Et in furorem temere præcipites agit.
Quæcunque claro marmore effigies stetit,
Aut ære fulgens ora Poppeæ gerens,
Afflicta vulgi manibus, & sævo jacet
q *Καθαιρέσεται, vesti & laqueis ex alto dejecta. descendunt statuæ vestemque sequuntur.*
Eversa ferro. membra per partes trahunt
q Diducta laqueis: obruunt turpi diu
Calcata cœno. verba conveniunt feris
Immista factis, quæ timor recipit meus.
r *Circumdare.*
r Sepire flammis Principis sedem parant,
Populi nisi iræ conjugem reddat novam,
Reddat penates Claudiæ victus suos.
s *Ille suis favet compescuit ignibus ignes sæpe Iovis.*
Ut noscat ipse civium motus, mea
Voce, haud morabor jussa Præfecti exsequi.
CHO. Quid fera frustra bella movetis?
Invicta gerit tela Cupido,
t *Offensi Neronis. vel vos lapsi dab. itaque alii leg. Casi.*
Flammis vestros obruit ignes:
s Quêis extinxit fulmina sæpe,
Captumque Jovem cœlo traxit.
t Læsi tristes dabitis pœnas
u *Amor.*
Sanguine vestro. non est patiens
x *Propter ereptam Briseidam. Ilium. Tro. v. 221. vel simpl.*
Fervidus ita facilisque regi.
u Ille x ferocem jussit Achillem
Pulsare lyram; fregit y Danaos;
Fregit z Atridem; regna evertit
y *Diutino bello Trojam expugnantes recuperandæ Helenæ gratia.*
Priami, claras diruit urbes.
a Et nunc animus, quid ferat, horret,
Vis immitis violenta Dei.

z *Agam. ver.* 181. a *Timeo ne amantis Neronis ira sævum quid moliatur.*

ACTUS QUINTUS.

NERO. PRÆFECTUS.

Æstuans ira Nero propter tumultum populi, in ipsum saviri jubet, & Octaviam veluti motus causam deportatam in Pandatariam interfici.

b *Molum pop.*
OLenta nimium militis nostri manus,
Et ira patiens post b nefas tantum mea;
Quod non cruor civilis accensas faces
Extinguit in nos; cæde nec populi madet

c Fu-

c Funerea Roma, quæ viros tales tulit?
Admissa sed jam morte puniri parum est,
d Graviora meruit impium plebis scelus.
Et e illa, cui me civium subicit furor,
Suspecta conjux & soror semper mihi,
Tandem dolori spiritum reddat meo,
Iramque nostram sanguine extinguat suo.
f Mox tecta flammis concidant urbis meis:
Ignes, ruinæ, noxium populum premant,
Turpisque egestas, sæva cum luctu fames.
g Exsultat ingens seculi nostri bonis
Corrupta turba: nec capit clementiam
Ingrata nostram, ferre nec pacem potest,
Sed inquieta rapitur. hinc audacia,
Hinc temeritate fertur in præceps sua.
Malis domanda est, & gravi semper jugo
Premenda, nequid simile tentare audeat.
Contraque h sanctos conjugis vultus meæ
Attollere oculos. fracta per pœnas metu
Parere discet Principis i nutu sui.
Sed adesse cerno, k trata quem pietas virum
Fidesque castris nota præposuit meis.
PR. Populi furorem cæde paucorum, diu
Qui restiterunt temere, compressum l affero.
NE. Et hoc m sat est? n sic miles audisti ducem?
Compescis? hæc vindicta debetur mihi?
PR. Cecidêre motus impii ferro duces.
NE. o Quid illa turba, petere quæ flammis meos
Ausa est penates. Principi legem dare,
Abstrahere nostris conjugem caram toris,
Violare, quantum licuit, incesta manu
E voce dirâ, debitâ pœnâ vacat?
PR. p Pœnam dolor constituet in cives tuos?
NE. Constituet, ætas nulla quam famæ eximat
PR. q Quam temperet non ira, non noster timor
NE. r Iram expiabit prima quæ meruit meam.
PR. Quam poscat, ede; nostra ne parcat manus.
NE. Cædem l sororis poscit, & dirum caput.
PR. Horrore victum trepidus adstrinxit rigor.
NE. Parere dubitas? PR. Cur meâ damnas fidem?
NE. Quod pareas hosti. PR. t Fœmina hoc nomen capit? (quat?
NE. u Si scelera cepit. PR. Estne qui sontem ar-

c *Funeribus opleta.*
d *Mox. v. 811*
e *Octavia*
f *Hoc postea fecit incendiarius Imperator, & savientem jam per sex dies septemque noctes ignem ac incendium ipse è turri Macenatiana prospectans latus flammæ pulchritudine. ἄλωσιν Ilii in illo suo scenico habitu decantavit.*
g *Luxuriat (scilicet) ex clementia principis (tyranni) nec patitur longæ pacis mala.*
h *Augustos.*
i *Nutui.*
k *Tigillinum præfectum prætorio; æqualem Imperatori pietate.*
l *Annuncio.*
m *Paucorumne cæde?*
n *Sic executus es Imperatoris mandatum?*
o *Cur non & nota turba quæ petere flammis ausa est, &c. pro merito pœnas*

mo'us dedit? p *Anne iratus pœnas exiges?* q *Constituesne pœnas cui non ira, non timor noster ponat modum?* r *Illa prima expiabit iram meam quæ meruit.* s *Octavia* t *Hostisne nomen in fœminam cadit?* u *Si scelera caput, & nomen hostis.*

NE. Populi furor. PR. Quis regere dementes valet?
NE. Qui concitare potuit. PR. *Haud quemquam reor.
NE. x Mulier, dedit natura cui pronum malo Animum, ad nocendum pectus instruxit dolis; Sed vim negavit, ut ne inexpugnabilis Esset, sed ægras frangeret vires timor, Vel pœna; quæ tam sera y damnatam premit. Diu nocentem. tolle consilium, ac preces; Et imperata perage. y devectam rate Procul in z remotum interimi jube. Tandem ut residat pectoris nostri* tumor.

* *Lipsius legit Haud quaquam reor mulier, ex. trita persona Neronis.*
x *Mulier potuit, cui mala mens, malus animus. vel Octaviam intellige.*
y *Octaviam.*
z *Pandatariam insulam in sinu Cujetano, inf. ver. 961.* * *Al. leg. timor.*

CHORUS. OCTAVIA.

Chorus pernicioſum multis favorem populi fuiſſe canit. mox dura fata mulierum domus Cæſarea commemorat.

O Funestus multis populi
Dirusque favet! qui, cum flatu
Vela secundo ratis implevit,
Vexitque a procul; languidus idem
Deserit alto sævoque mari.
Flevit b Gracchos miseranda c parens,
Perdidit ingens quos plebis amor.
Nimiusque favor, d genere illustres,
Pietate, fide, e lingua claros,
Pectore fortes, f legibus acres.
Te quoque, g Livi, simile leto
Portuna dedit, quem neque h fasces
Texêre sui, nec tecta domus,
Plura referre prohibet præsens
Exempla dolor. modo i cui patriam
Reddere cives, aulam, & fratris
Volu̇ere toros; nunc ad pœnam
Letumque trahi, flentem, miseram
Cernere possunt. *Bene pauperias*
Humili tecto contenta latet.
Quatiunt altas sæpe procellæ
Aut everrit fortuna domos.
OC. Quo me trahitis? quod ve tyrannus
Aut exilium k regina jubet;

a *A litore in altum.*
b *Tiberium & Cajum Gracchos viros populares, qui cum Tribuni plebis leges Agrarias reducerent, patrissantium, quibus illæ leges ingratæ, odium in currebant suamque perniciem. ille à P. Nasica in concione hic ubi Capitolinum montem occupasset, Opimii cos. jussu occisus. Al. gnatos.*
c *Cornelia.*
d *T. Gracchi Sempronii & Corneliæ è Scipionum familia oriundos.*
e *Eloquentiâ impense laudatos.*
f *Agrariarum legum seu plebiscitorum auctores acerrimos.*
g *Livi Druse. qui Trib. pleb. conatus Senatum cumplete in concordiam*

reducere, judicia ut à qua parte penes senatum esse ut & equites lege tulit, quocirca Senatui offensus domi suæ, incertum à quo, interfectus est. ait leg. Levir & Scipionem Africanum minor intelligunt. alii Lenis & fortunæ tribuunt: rectius Livi. h Magistratus dignitas. nulli enim tribuni lictores. & hæc dictio magis Scipione respicere videtur, qui & domi suæ mortuus repertus est. nec tamen de Livio Druso muto sententiam. i Octaviam, cui, &c. cives cernere possunt trahi. k Forte una, quæ regina hæc, domina, cui omnia cessura, omnia expensa fuerunt, & in tota fabula horum solum utramque paginam facit. vel de Poppæa intelligendum, cum dixerit prius, tyrannus, id est, Nero.

Si

Si mihi vitam fracta remittit
Tot jam noſtris evicta malis;
Si cæde mea cumulare parat
Luctus noſtros; invidet etiam
Cur in patria mihi ſæva mori?
Sed jam ſpes eſt nulla ſalutis,
Fratris cerno miſeranda *l* ratem.
Hæc eſt, cujus vecta carina
Quondam genitrix, nunc & thalamis
Expulſa ſoror miſeranda vehar;
Nullum Pietas nunc numen habet,
Nec ſunt Superi. regnat mundo
Triſtis *m* Erinnys.
Quis mea digne deflere poteſt
Mala? quæ lacrymis noſtris queſtus
Reddet *n* Ædon? cujus pinnas
Utinam miſeræ mihi Fata darent!
Fugerem luctus ablata meos
Penna volucri, procul & cœtus
Hominum triſtes, cædemque feram.
Sola in vacuo nemore, & tenui
Ramo pendens, querulo poſſem
Gutture mœſtum fundere murmur.
CHO. *Regitur fatis mortale genus;*
Nec ſibi quidquam ſpondere poteſt
Firmum & ſtabile:
Per quæ caſus volvit varios
Semper nobis metuenda dies,
Animum firment exempla tuum
Jam multa, domus
Quæ *p* veſtra tulit, quid ſævior eſt
Fortuna tibi? tu mihi primum
Tot natorum memoranda parens,
q Nata Agrippæ, nurus Auguſti,
Cæſaris uxor, cujus nomen
Clarum toto fulſit in orbe;
Utero toties enixa gravi
r Pignora pacis: *ſ* mox exilium,
Verbera, ſævas paſſa catenas,
Funera, luctus: tandem letum
Cruciata diu, felix thalamis
t Livia Druſi; natiſque ferum
Ruit in facinus, pœnamque ſuam.
u Julia matris fata ſecuta eſt:

Liviæ fata ſecuta crimine incerto nec deſerti ne ulla data à Claudio in exilium pulſa, mox caſa eſt.

l Sutilem illam, quam in matris exitium commentus eſt Nero frater meus. ſup. v. 307.
m Agam. verſ 82.
n Agam. à verſu 665. & Herc. Oet. à verſu 190.
o Oedip. verſ. 980.
p Cæſarea.
q Agrippina, M. Agrippæ & Juliæ filia, nurus Tiberii Auguſti Germanico conjugi novem liberos peperit.
r Amoris conjugalis & privati pignora paciſque publicæ ſtabilimenta, ut quæ imperii ſucceſſionem firment.
ſ Hanc, poſt mortem Germanici nullo ſermone dignatus eſt Tib. mox inter cœnam porrecta à ſe poma guſtare non auſam vocare deſiit; deinde Pandatariam relegavit. conviantique per Centurionem oculum excuſſit. Rurſus inedia mori deſtinanti per vim ore diducto cibum infulciri juſſit. Poſtremo voluntaria inedia abſumptam crimineſiſſime fuit inſectatus, diem illius natalem inter nefaſtos referendũ impetravit, & cadaver in Gemonias projici juſſit.
t Livia Druſi uxor quia maritum Druſum interfici curarat, Tiberii, cujus nurus erat, neque tormentis neque ſupplicio parcentis, juſſu interfecta fuit.
u Julia Druſi filia matris

x *Messalina.*
y *Claudio.*
z *Britannici prius Germanici dicti, tuique.*
a *C. Silio cui nupsit sup. v. 16. vel Narciso liberto, Indulsit Cæsar cui Claudius omnia, cujus Paruit imperiis uxorem occidere jussus.*
b *Quid Agrippina? qua consecrationem & Νποθεωσιν sperare potuit, ut quæ Augusta Claudii conjux, Neronisque mater, non & illa primum mersa, mox casa, &c? Sup. v. 306.*
c *Sup. vers. 104.*
d *Elegans Apostrophesis, cum sup. v 901. dixerit superos non esse, nec curare pietatem numina.*
e *Furias. Med. 965.*
f *Veneno extingui ab Agrippina quod Messalinam interfici jusserat. Agrippinam duxerat.*
g *Fieri potuit ut mulier consternata se jussu Neronis in Ægyptum Pharum pro Pandataria deportandam crederet. vel quod ipsa Pandataria vicina Canopi dicta est Pharia terra, ut & Sicilia & regnum Neapolitanum cujus Pandataria pars Pharus dicta. Unde al. legunt,*

Post longa tamen tempora ferro
Cæsa est, quamvis crimine nullo.
Quid non potuit quondam x genitrix
Tua, quæ rexit Principis aulam,
Cara y marito? z partuque potens?
Eadem a famulo subjecta suo
Cecidit diri militis ense.
Quid cui licuit regnum in cœlum
Sperare, parens tanta Neronis?
Non funesta violata manu
Remigis ante, mox & ferro
Lacerata diu, sævi jacuit
Victima nati? (bras
Me quoque tristes mittet ad Umbras
Ferus, & Manes, ecce, tyrannus.
Quid jam frustra miseranda moror?
Rapite ad letum, queis jus in nos
Fortuna dedit. testor d Superos.
d Quid agis, demens? parce precari,
Quæ sis invisa es, numina Divûm.
Tartara testor, Erebique e deas
Scelerum ultrices, & te, genitor,
Dignum f tali morte & pœnâ:
Non invisa est mors ista mihi.
Armate ratem, date vela fretis,
Ventisque petat puppis rector,
Tandem g Phariæ litora terræ.
CHO. Lenes auræ, Zephyrique leves,
Tectam quondam nube æthereâ
Qui vexistis raptam h sævæ
Virginis aris Iphigeniam;
Hanc quoque tristi procul à pœnâ
Portate, precor, templa ad h Triviæ.
Urbe est nostrâ mitior i Aulis,
Et k Maurorum barbara tellus.
l Hospitis illic cæde litatur
Numen Superûm: civis gaudet
Roma cruore.

h Dianæ Fiscellidis, quæ Iphigeniæ victimæ loco cervam substituit; suis Iphigenia sacris præposita, Troad vers. 161. i Agam. 171. ubi pro Iphigenia mactata est. k Propter Antæum. Herc. Oet. v. 24. vel Busiridis aras Herc. Fu. v. 484. quæ in Ægypto quidem, sed & illa Africæ portio, neque enim novum est Afros omnes dici Mauros. vel propter Heliopolitas, vel denique simpliciter propter Maurorum barbaricum. L. pf. è conjectura legit Taurorum, intelligitque Dianæ apud Tauros in Scythia aram; idque propter sequentia, dicit enim. l Hic hospites, Romæ cives immolantur. Roma itaque Aulis mitior & Taurica.

FINIS.

INDEX

Rerum maximè memorabilium.

A

ABsyrtus à Medea sorore discerptus Med. vers. 44.
Acheron Agam vers. 12.
Achelous H Oet. 300
Achilles, cujus filius Troad. 177. *latuit in Scyro* ibid. 207. *detectus ab Ulysse* ibid. 216. *à Paride interfectus* 348
Actæon Oed. 758
Adamantina solida quæque dicta H. Fu. 808
Æacus, judex infernus H. Fu. 733
Ægæum mare Theb. 313
Ægeus Hip. 1158
Aer corruptus Oed. 37
Aer purus Oed. 236
Æs in magicis usitatum Med 723
Æs Corinthium Med. 798
Æternitas Stoicorum Tro. 401
Æther summus deus H. Fu. 1055
Æthiopes bini H. F. 38
Ætna Enceladi imposita H. Fu. 80 & 105
Agave Theb. 17 Oed. 623
Agreste numen, Diana Hip. 406
Agrippina à Nerone cædi jussa Oct. 308. & 360
Ajax Telamonis Ag. 2010
Ajax Oilei Med. 663
Alani Thy. 635
Alcestis Med. 663
Alcides cur dictus Hercules H. Fu. 357
Alcyones Ag. 680
Alpheus, cur sacer. Thyest 116
Althea Meleagrum fil. interfecit Med. 782. & 664
Amalthea capra Med. 314
Amazones Hip 398. & 575
Amor cur nesciat modum Med. 398
Amor philtris non cogitur H. Oet. 452
Amphion H. Fu. 263 & 915 The. 566 Oed. 612
Ancæus ab apro interfectus Med. 645
Anguipedes gigantes H. Oet. 169
Anima, in cœlis prius, Platonice H. Fu. 961
Animam interire, Epicurice Tro. 373
Animam ore legere H. Oet. 1342
Antæus H. Oet 24
Antiopa H. Fu. 915 Hip. 226 & 398
Antipodes Hip. 922 Oed. 1017
Aper Æteleam vastans Tro. 825
Aphidna Hip. 24
Apollo pavit Admeti greges Hip. 299
Aquila Rom. Theb. 390
In Aquis perire, cur grave antiquis Ag. 512
Aras tangere H Fu 876
Araxes Oed. 428
Arcades, cur luna antiquiores Hip. 779
Arces regum Thy. 460. 645
Arctos sublimis H. Fu. 6. vide *Ursæ*
Arena an numerus desit Med. 404
Areopagus H. Fu. 1342
Argiva luno Ag. 340
Argo unde dicta Med. 238
Argus carina cur vocalis Med 350
Argonautæ Med. 227

Ariadne

Ariadne H. 750 *Oed.* 488 & 506
Aries, regni fatum Thyeſt. 226
Aſtræa Thyeſt. 862
Aſtyanax Troad. 370
Athenienſes, indigenæ Hip. 897
Athenis unde non. H. F. 912 H. 108
Atlantides H. Fu. 11
Atlas H. Oct. 1599
Atrum Chaos Ag. 487
Attica, unde H. Fu. 116
Avernus Hip. 1194
Augeæ ſtabulum H. Fu. 248
Auſpicia Troad. 864 Thy. 662
Auſpices nuptiis infauſtis Furiæ Med. 16 & Oct. 23

B

Bacchus raptus à Tyrrhenis Oed. 419 *idem cum ſole* Hip. 751 Oed. 405 *in leonem.* H. Fu. 456 *Cur inſonſus* Hip. 746. *Cur cornutus.* Hip. 748. *Indiæ victor* Oed. 114. 424
Bacchi currum trahunt leones, tigres, lynces Oed. 429 Hip. 753 Med. 85.
Baſſarides Oed. 436
Belides H. Fu. 498. 757
Bellona Agam 82
Biſtonii H. Fu. 226
Bœotia, unde dicta Oed 729
Boötes Med 316
Immunis aquis Ag 69
Briſeis Troas. 193 & 224
Britannicus veneno extinctus Oct. 47
Bucina Thyeſt. 804
Buſiris H. Fu 484
Buſtum Troas 664

C

Cadmus Tirius H Fu 915 Oed. 719. *interfecit ſerpentem* Oed. 732. *mutatus in anguem* H. Fu 393
Cadmei ſerpentis dentes H. Fu 262 Oed. 732
Canicula Oed 40
Cancer & Capricornus Thy. 8 9
Carcheſium Oed 460
Caſpia porta Thyeſt. 375
Caſpii montes H Fu. 1209
Caſſandra Troad 35 & 966
Caſtor equis bonus Hip. 804 Med. 88
Centauri H. Fu. 778 H. Oct. 471
Cerberus, Plutonis canis, unde Oed. 174. *rerum terminus, id eſt, mors* H. Fu. 289 *cur triceps* ibidem
Cereris ſacra H. Fu. 300 & 845
Choas H. Fu. 610
Chimæra Med. 830
Chiron H. F. 571 Thy. 852 Tro 833
Chordæ Agam. 349
Choreæ in ſacris H Fu. 879
Chryſeis Tro. 225 Agam. 175
Cicadas aureas cur geſſerint Athenienſes Hip. 897
Cineres ore ſcrutari Troad. 812
Cirrha Oed. 273
Claſſica Thyeſt. 579
Cocytus H. Fu. 686 Ag. 12
Cœlebs, unde Hip. 230
Cœleſtium corporum harmonia H. Oct. 1436
Color noctis malus H. Fu. 862
Cometes Oct. 233
Cornua ſeu bucinæ Thy. 579
Coronæ cur in conviviis Thy. 950
Corona plectiles, ſutiles, pactiles Agam. 362
Corus Thyeſt 583
Corybantes H. Oet. 1877
Cretes peritiſſimi ſagittarii. Hip. 808
Crines in funere laniare Hip. 1174
Cui bono ſcelus, ille nocens Medea 277 & 500
Cupido geminus Hip. 275 Oed. 282
Cura, unde Med. 550
Curetes H. Oet. 1897
Cyaneæ, vi Symplegades.
Cybele turrita Ag 688
Cyclades Thyeſt. 600
Cyclopes mania &c. H. Fu. 997
Cycnus Troad. 183
Cygnus an morti vicinus canat Hip. 204
Cynoſura Sidonis obſervata Me. 699

D

Dæa Thy.371
Dædalus Hip 110 Oed 901
Danaides. v. Belides
Decimus fluctus Ag 502
Delos inſ. fluctuans H.Fu.15
Delphines ſaltantes tempeſtatis prognoſtica Ag.451
Deucalionis diluvium Tro.1044
Diadema Thy.550
Diana cur triformis Hip 413
Dictynna Med 797
Dii conjugales, qui Med.1
Dii ferales Med.742
Dii Averruncι Oct.747
Dii utriuſque ſexus ſunt H.Fu.385
Dii topici Ag.392
Diis ſuperis & inferis ſacra Oed.557
Diomedes Thraciæ rex H. Fu. 226
Diomedes Ulyſſis comes Tro.39
Dirce Theb.20 & 126 Med.80
Dodonæa quercus Med.349 H. Oet 1623
Domina prouxore Ag.263
Dona Diis ſuſpenſa Thyeſt.657
Dryades H Oet. 1054

E

Echo Tro.110
Edonii Oed.637
Electra cur dicta, quæ prius Laodice Ag.991
Elei ludi H.Fu.840
Eleuſina H.Fu.302
Enceladus Æthnæ ſupp ſitus H Fu.80
Entheis & ebria geminum viſus objectum Ag.728
Entheos Oed.635
Ephebi comam alebant H Fu.853
Ephemeron herba Med.272
Epidaurius deus Hip.1020
Epithalamium Med 105
Equus duratæus Ag 625
Equus Trojæ fatalis Agam.626
Erebus Troad.19
Erinnys Ag 22. vide Furiæ
Erycina Hip.199
Eryſipelas Oed.189
Eryx H. Fur. 482 *mons.* Med 706
Eteſiæ Thyeſt.129
Eumenides H.Fu.87
Eurypus H.Fu.378
Euryſtheus propere natus H. Fu. 830
Euxinus pontus, unde dictus Ag.66
Euxinus cur cæteris dulcior Med.213
Exta Thyeſt.763
Extorũ caput, partes, ſiſſum Oed.355

F

Faces nuptiales The.263 & 507 Med. 112 & 37
Faſces Hip.979
Fato omnia ſubjiciuntur Oed.980
Favere lingua Med.58
Feralis H.Fu.1147
Feſcenninus Med.113
Fibræ Thyeſt.752
Flamma è puppi regia Ag.427
Flammeum Oct.692
Fœdus Theb.282
Fontes, cur ſacri Thy.116
Fores crepuere H.Oet.254
Forma bonum fragile Hip.755
Formido, retis genus H.47 Oed.759
Fortitudini ubi locus Med.161.&c.
Frontinulla fides Hip.910
Frigida refoventur λιπόψυχοι. Ag.788
Fulmen cur triſulcum Thyeſt.1097 H. Oet 1994
Fulmina varia H. Oet. 847. Thy. 1089
Fulmineus leo Agam.830
Funus, quid Troad.664
Furiæ, anguibus crinitæ H Fu.102 Thy.57 Med.14

G

Gæſi Hip 110
Galli Hip.59
Ga-

Galearum crista Hip.550
Galli sacerdotes Cybeles Agam.685 Med.806
Geloni Oed 482
Gemini Thy.850
Generis sacra H.Fu 1246
Genialis torus Med.1
Genius ibid.
Gentile poculum Thy.987
Genua misericordiæ sedes Tro. 692
Giganies Thy.1080
Gorgones Med.832
Gracchi Oct.872

H

Harpyiæ Thy.154 *à Zethe & Calai fugatæ* Med. 784
Hecate, unde dicta Hip.413
Hecates turba Oed. 579. Med.841
Hector Tro.130
Hector raptatus bigis Ach. Tro.745
Hecuba in canem Troad.982
Hedera cur Bacchus coronatus Oed. 416
Helice Graiis observata Med.697 H.Fu.6
Helle Thyest.856 Troad.1037
Hellespontus Theb 611
Heniochi Thy.1057
Hercius Iupiter unde Tro.46
Herculis gesta H. Fu. 214 H. Oet. 15. *Angues gemini in cunis collisi.* ibid. *Cerva.* H.Fu.222. *Sagitta certa* H. Fu 989. *Sagitta ad cap. Trojam* Tro 135. *Opera in gigantes.* H. Fu 444 *servivit Omphale.* H. Fu 465. *vitiavit L. Thespii filias, & Iolen.* H. Fu. 477. *aquavit numerum decorum* Ag.811
Hercynia sylva Med.715
Hesperidum horti H Fu.239
Hesperus Hip.743 Med. 71 Ag. 819
Hexametri inventio Oed.237
Hippodamia Thyest. 139
Hippolyte H. Fu. 246. 542
Hippolytus, primo Demophon dictus, postea Virbius Hippol 1072
Horoscopus Oed. 987
Horripilatio, unde H. Oet.717
Hostia aurata, &c. Oed.140
Hyades Thy.858 Med.813
Hydaspes Med.772 H.Oet 628
Hydra H.Fu.241
Hylas Med 650
Hymenæus Theb.261 Med 67
Hymettus Hip.28
Hyrcania Hip 70

I

Iacchus Oed.40
Iason, tauros, drac. &c. devicit Med 466
Iasonis & Medeæ nuptiæ, ubi celebratæ Med.482
Icarus Oed 901 H.Oet.696
Idmon Med.655
Iecur amoris sedes cur. H.Oet 574
Ilium diis conditum Tro.479 Ag.645
Impossibiles conditiones negant H. Fu.374 Thy. 482
Impotens H Fu.738
Inarime Typhoeo injecta Thy. 814
Indus Phœbo propior Thy.607 Oed.122
Inferi in mundi centro crediti H. F. 831
Inferiæ Theb.172 Tro 374
Ino Theb.23 Oed.450
Insania ex melancholia H.Fu.954
Interim pro interdum H. Oet 481
Iovi in montibus sacra fiebant. H. Oet.783
Iphigenia cæsa. Tro. 164 Oct. 965
Iris Oed.310
Isthmos Corinthiacus H. F.336
Iudices inferni H.Fu.732
Iuno Lucina Med.2
Iuno Τελεία. Ag.315
Iupiter, unde dictus H.Oet. 750
Iupiter cygnus Hip.304

Iup. taurus Hip.305
Iup. imber aureus Oct.207
Ixion H.Fu 750

L

Labyrinthus Hip.649
Lacena Med.78
Lava pars cœli Thyest.595
Αχμηδνδ ϱημία Ag.352
Laomedontis perfidia Tr.134 & 726
Lares Thy.988 Tro. 646
Laurus, fatidica Oed.16
Laurus victoriæ signum Ag.389
Lemniadum scelus Ag.566
Leo Nemeæus H.Fu.83 & 283
Lesbium vinum Oed. 505
Lethe H.Fu.202 & 680
Libamina Thyest 988
Litetum mare Ag.577
Livia Tiberii jussu interfecta Oct. 932
Livius Drusus Domi suæ casus Oct.877
Loimios Apollo Oed.111
Loxias Apollo Oed.214
Lucerna in conviviis Thy.918
Lucifer Hip.748
Luci Bacchi H.Fu 1289
Lucina Med 2
Lucretia à Tarq. violata Oct.304
Luctus formula. Tro.82
Luna Endymionis forma capta. H. 311
Luna veneficiorum præses Med.728
Luna incanta a Hip. 421
Luna auxiliata ære Hi 788 M 794
Luna lucet lumine à sole mutuo M. 61
Luna biga Ag 818
Lustrum H Fu 841
Luxus taxator Thyest 455
Lycormas idem qui Euenus H.Oet. 590
Lycurgus Thracum rex H. Fu 905 Oe l.471
Lyæus Oed.517
Lymphati Med.387
Lynceus. Med.232

M

Machinæ πολυκλήτοι Th.385
Magiæ vis, ritus Med 753
Mæander H.Fu.683 Hip.14
Manes Oed 438
Mare tacitum H.Fu.535
Mare Adriaticum Thy.362
Mare Erythræum seu rubrum H.Fu. 904 Thy.370
Massagetæ Oed.474
Medeæ scelera Hip.565
Media, unde dicta Med.712
Megara H.Oet.1005
Meleager à matre extinctus Med. 644 & 779
Memnon Tro.10
Menses lunares Theb.536
Messalina Oct.15
Minyæ Med.233
Minotaurus Hip 49. 688
Misericordiæ sedes, &c. Tro.689
Mitra H.Fu.470
Modi Phrygii, &c. Tro 778
Monumentum Tro 664
Mopsus vates Med.657
Mopsopia Hip.120
Mortuis oculos componendi mos Tro. 789
Mors non timenda H Fu.405 & 1026 Thy.369 & 440
Mors miseris neganda H.Fu.512 Med. 1016 Ag. 989
Myrrha H.Oet.196
Myrtilus Thy.140.658
Myrtus cur Veneri sacra Oed.147
Mystæ Cereris H.Fu.846
Mysteria Bacchi Oed.431

N

Naves Græcorum, an mille Ag. 171
Nauplius Med.661 Ag 553
Navigatio prima Med.318
Nelus Oed 441
Necromantia Oed 397
Neoptolemus Dædæa filius Tro.144

Nepti-

Neptunus pater rerum Oed.170
Nero Romam incendit Oct.821
Neronis mors Oct.625
Nigra ilex Thy.659
Nigredo poetis coloris privatio Hip. 347
Niobe H Fu. 90 Oed. 620 Med. 955 Ag.374
Noctis stationes Tro 439
Noctium sidus Med.752
Novenarius numerus cur perfectissimus Med.774
Numerus plur. pro singulari Theb. 368 Tro. 570 Med. 1008. H. Fu.1285 Ag.192
[illegible] Tro.526
Nuptiale carmen Med.108
Nuptialia sacramenta, Aqua & Ignis Oct.699
In Nuptiis janua coronata. Th.507
Nyctileus Oed.501
Nysa Oed.407

O

Occupare scelus, Ag.193.Thy. 203 H. Oct.435
Oculi ignei H.Fu.1022 Tro.416
Oculis cur forma orbicularis Oed. 976
Oedipus, unde dictus Oed. 820
Oenomaus Thyest.139
Oestrum Oed.446
Olea, Athenienſis H Fu.913
Olympias H Fu.840
Ophiuchus Med.700
Ophionius Oed.489
Opimus H Fu.909
Orgia Oed.435
Orion H Fu.12
Orpheus H. Fu. 570 Med. 129 & 625
Orpheus à Thraciis mulierib. discerptus Med.630
Ossa defunctorum componendi mos Troad.800 H. Oct.1755

P

Pæan H.Oct.92
Pallas H. Fu.902
Paphia Venus Oed.547
Parcæ H. Fu 559.Oed 991
Parnassus, unde dictus Oed. 229
Parthi fuga Thyest.185. Med.712
Pasiphaë Hip. 112 & 686
Peleus exulat Med.658
Pelias à filiabus cæsus. Med.156
Pelops à patre cæsus. Thyest.143
Pelta. Med. 214 Ag. 218
Penates qui Thyest.778
Pentheſilea Tro.244
Pentheus Theb. 17 Oed.446 & 618
Perſeis Med.816
Pes veli Med.322
Peſtis cauſa Oed.37
Peſtes cur parcant pecudes prius quam homines Oed.136
Philomela. H.Fu.147 Ag.672 H.Oct.192
Phineus Thyest. 154
Phlegethon. Thy.73
Phœbas Oed.231 Med 86
Phyſeter Hip.1026
Phryxi vellus Tro.1037 Med.130
Pirene fons Med.747
Piſtris Hip.1039
Pleiades Med.96
Poculum gentile Thy.987
Poculum boni genii Thy.920
Pœni, unde Hip.350
Poli vertuntur Hip.953
Polus, deterior, riger, Antarct. H. Fu. 907 & 1106 Agam. 756
Populus Herculi ſacra H.Fu.894
Portenta mala Thy. 667 *Oed.* 163
Præſtites dii H.Fu 336
Præſides Thy. 1110
Priamus Troad. 131 Ag. 655
Priami liberi Troad 33
Procax Agam.109

Præ-

Prætides Oed.490
Prometheus H Fu.1208
Proſerpina rapta H.Fu.660
Proteus Hip. 198
Purpura Tyria Thy 146
Pyra Troad 661
Python. H Fu.455 Med.699
Pyrrhus Neopt. μασταπάτης. Ag.636

Q

Quæſitor Agam.24
Quirites Thy.396

R

Regna tria, Jovis, Nept. Plut. H.Oet. 1164
Rex pro divite patrono H.Fu.1164
Rhadamanthus H.Fu.734
Rogus Thy.743
Rogus, quid Troad 664
Roſtrum Thy. 507

S

Sacrum piaculare Oed.340
Sacerdotes Cybeles & Bellonæ in ſacris ſe cultris ſauciabant Med. 807 Agam.683
Sanguis, cur ater. Oed.191
Sarmata H.Fu.539
Saturnus παιδοτρόφος H.Fu.460 & 965
Secta porta, unde dicta Tro. 1071
Scinis Hip.1162 & 1218
Scironia ſaxa Hip. 1013
Scylla Thy 584 Med 360
Scythiæ vagi H.Fu 533
Seneca è Corſica revocatus Oct.380
Sepulchrum quid Tro.664
Sepulchra violare nefas Tro.642
Seres 380
Serpens cœleſtis Arctous Med.694
Servus unde Tro 315
Sicilia olim Italiæ conjuncta H. Oet. 80
Signa tria Theb.414
Simulachra ſola petunt inferos H. Oet.1706
Simulachra omnium apud inferos H.Fu 776
Sinistra infausta Med.682
Sinistra cœli pars Thy.595
Sirenes Med.361 H.Oet.190
Sirius Oed.4
Siſyphus Hippol.125
Smintheus Apollo, cur Ag.176
Sol ſuperum parens Thy.794
Sol è montibus H.Fur.134
Sol è mari H.Fu.25
Sol & ſtellæ Stoicis dii Thy 898 Med.762
Solicitare deos Med.272
Somnia referunt curas diurnas Oct. 738
Somnia ſub mane certiora. Tro.170
Somnus H.Fu.1067
Sors certis ſecunda, &c. H.Fu.597 607 & 833
Sortiri judicia H.Fu.732
Spolium, quid. Tro.988
Stadium, unde Thy.131. Hip.842
Stella cadens Theb.431 Hip.731
Stymphalides H. Fu.244
Styx jusjurandum deorum H. Fu. 712
Summanus Oed.567
Suppara Med.328
Supponere cultros in ſacris Thyeſt. 693
Symplegades H.Fu.1211 Med.342
Syrtes H.Fu.314

T

Tænarus H.Fu.587
Talio H.Fu.226
Tantali pœna Thyeſt 242
Tartarus Hip.813

Taurus Cretensis Thy.857
Taurus Marathonius Hip 1057
Taurus Jovi non immolatur H Fu. 295 Med.60
Tauri ignivomi Med. 241
Tenebris an sit color H.Fu.861 Thy.824
Terra premat gravis vel levis Hip. 1270
Terminus Hip.519
Terque quaterque Hip.694
Textoria artes à Pallade inventa Hip.103
Thebani, cur stirps invicta Oed.127
Thebani non in expeditione Trojana Agam.315
Theseitria vota Hip.946
Theseus ab inferis liberatus H.Fu. 806
Thespiades H.Fu 478 H.Oct.369
Thule Med.380
Tityus Hip.1215
Toxicon Med.710
Torpentes lacus Hip.1195 H.Fu.589 & 713
Tomos unde Med.134
Tonantes dii, qui Med 59
Tonat serenus dies Thy.264
Tonitru fulmine non prius H. Oet. 326
Tonitru Med 534
Trachyn H.Oet 135 Troad. 810
Tricterica H.Oet.696
Tristes lacus Agam.12
Triton Troad.202
Triptolemi dona Hip. 815
In Triumpho ducti Tro.149
Troja proprie regio in qua Ilium Tro 4
Troja bis capta Tro.134
Trophæa Tro.150
Trojanus ludus seu certamen Tro. 776
Tuba Thy 572
Tullia scelus impium Oct.304
Tyndaridæ H.Fu.552
Typhoeus Thy.814
Typhoeus discors, quid Med 778
Tyrrheni in Delphinis Oed.468

V

VAticinii spiritus, unde Oed 235
Venus cum Marte deprehensa Hip.123
Venus orta mari Hip.274
Vidua, absente viro Hip.Ag.154
Vinum sacris adhibitum Thy. 692
Virgines in publicum non prodibant Ag.954
Virginia à patre cæsa Oct. 192
Viscera Thy.763
Vitta in sacris Thy.691
Vitta nuptialis Theb 508
Umbra solis ortum morantur Thy. 120 Ag.55
Umbras corporibus negat H.F 885
Umbræ majores notis apparent Thy. 678 Oed.175
Uncti in compotationibus Thy 953
Urbana vita Hip 485
Urna H Fu.191
Ursæ Arcades H.Fu 130
Ursa non linguntur aquæ Thy.483
Ustrina Troad 664
Uva apuna Oed.609

Z

ZEtes & Calais Med.231
Zethus H.Fu.916 Th.20 Oed. 611
Zodiacus Thyest 838

FINIS.